

● **PAGAL 2007 M.
KONVENCIJĄ DĖL
VAIKŲ IŠLAIKYMO
BYLAS TVARKANČIŲ
PAREIGŪNŲ PRAKTINIS
VADOVAS**

PAGAL 2007 M. KONVENCIJĄ DĖL VAIKŲ IŠLAIKYMO BYLAS TVARKANČIŲ PAREIGŪNŲ PRAKTINIS VADOVAS

Paskelbė

Hagos tarptautinės privatinės teisės konferencijos

Nuolatinis biuras

Churchillplein 6b
2517 JW The Hague
NYDERLANDAI

Telefonas (+31) 70 363 3303
Faksas (+31) 70 360 4867
E. paštas secretariat@hcch.net
Interneto svetainė www.hcch.net

© Hagos tarptautinės privatinės teisės konferencija, 2013 m.

Visos teisės saugomos. Be raštiško autorių teisių turėtojo sutikimo draudžiama bet kuriuo būdu ar priemonėmis atgaminti, saugoti paieškos sistemose ar platinti, taip pat kopijuoti ar įrašyti bet kokią šio leidinio informaciją.

Galimybę sumaketuoti ir išversti (išskyrus į anglų ir prancūzų k.) bei išplatinti leidinį „Practical Handbook for Caseworkers under the 2007 Child Support Convention“ („Praktinis vadovas specialistams, dirbantiems pagal 2007 m. Hagos konvenciją dėl vaikų išlaikymo išmokų“) visomis oficialiosiomis Europos Sąjungos kalbomis suteikė dosni Europos Komisijos ir Teisingumo generalinio direktorato parama.

Oficialią šio leidinio versiją anglų ir prancūzų kalbomis galima rasti Hagos tarptautinės privatinės teisės konferencijos interneto svetainėje (<www.hcch.net>). Leidinio vertimo į kitas kalbas Hagos tarptautinės privatinės teisės konferencijos Nuolatinis biuras netikrino.

ISBN 978-92-79-56685-1

Atspausdinta Belgijoje

Turinys

Ivadas.....	12
A. Ką rasite šiame vadove (ir ko jame nėra)	12
B. Vadovo struktūra.....	13
C. Kaip naudotis šiuo vadovu	14
D. Kiti informacijos šaltiniai	14
E. Keli galutiniai patarimai.....	15
1 skyrius. Pagal Konvenciją teikiamų paraiškų ir prašymų apžvalga	16
I. Pagal Konvenciją teikiamų paraiškų ir prašymų apibūdinimas.....	16
A. Pagal Konvenciją teikiamų paraiškų apžvalga	16
B. Prašymas imtis specialiųjų priemonių.....	21
II. Kaip nustatyti, kurios rūšies paraišką reikėtų pateikti	22
2 skyrius. Sąvokų išaiškinimas	30
A. Šio skyriaus paskirtis.....	30
B. Šiame vadove vartojamos sąvokos	30
3 skyrius. Bendrieji klausimai	45
1 dalis. Konvencijos taikymo sritis.....	45
I. Šio skyriaus paskirtis	45
II. Konvencijos taikymo sritis.....	45
A. Bendra informacija	45
B. Esminė taikymo sritis – išlaikymo prievolės.....	45
C. Kiti veiksniai, nuo kurių priklauso Konvencijos taikymas	51
2 dalis. Bendrieji klausimai, svarbūs teikiant visas paraiškas pagal Konvenciją ir prašymus imtis specialiųjų priemonių	54
I. Kalba.....	54
A. Kalbų vartojimas paraiškose ir dokumentuose	54
B. Susirašinėjimo kalba.....	54
C. Išimtys dėl vertimo	54
D. Kaip tai daroma praktikoje	55
E. Kiti reikalavimai dėl dokumentų	56
II. Asmens duomenų ir konfidencialios informacijos apsauga.....	56
III. Galimybė veiksmingai naudotis procedūromis ir teisinė pagalba	58
A. Apžvalga	58
B. Reikalavimas teikti nemokamą teisinę pagalbą	60
IV. Konkrečios centrinių institucijų funkcijos	68
V. Kitos Hagos konvencijos.....	69
4 skyrius. Siunčiamų paraiškų dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo (10 straipsnio 1 dalies a punktas ir 10 straipsnio 2 dalies a punktas) tvarkymas	72
I. Apžvalga ir bendrieji principai.....	72
A. Kada bus naudojama ši paraiška	73
B. Bylos pavyzdys.....	73
C. Kas gali teikti paraiškas dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo?	74
D. Prieštaravimas sprendimų pripažinimui ir vykdymui	74
II. Paraiškų tvarkymo ir rengimo procedūra	75
A. Paraiškos, kurioje prašoma pripažinti arba pripažinti ir vykdyti sprendimą, rengimo etapai	76
B. Procedūros etapų aprašymas.....	77
III. Reikiamų paraiškos dokumentų parengimas.....	80
A. Bendra informacija.....	80

B.	Paraiškos (teikiamos dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo) turinys.....	81
IV.	Pripažinimas ir vykdymas. Kiti klausimai.....	86
A.	Susitarimai dėl išlaikymo.....	86
B.	Sutuoktinių tarpusavio išlaikymas.....	89
C.	Kitokios šeimos išlaikymo išmokos.....	89
V.	Kiti klausimai	89
A.	Atsakovo buvimo vieta.....	89
B.	Pripažinimas ir vykdymas – prašomosios valstybės padarytų išlygų poveikis	90
VI.	Papildoma informacija	91
A.	Praktiniai patarimai.....	91
B.	Patarimai ir priemonės.....	92
C.	Atitinkamos formos.....	92
D.	Atitinkami Konvencijos straipsniai	92
E.	Susijusios šio vadovo dalys.....	92
VII.	Paraiškos dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo. Kontrolinis sąrašas.....	93
VIII.	Dažniausiai užduodami klausimai	93
5 skyrius.	Gautų paraiškų dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo nagrinėjimas	96
I.	Apžvalga ir bendrieji principai.....	96
A.	Bendrieji principai	96
B.	Procedūrų apžvalga.....	97
C.	Kada bus naudojama ši paraiška	99
D.	Bylos pavyzdys.....	99
E.	Kas gali teikti paraiškas?.....	100
II.	Pripažinimo ir vykdymo proceso apibendrinimas.....	100
III.	Procedūros	102
A.	Centrinės institucijos gautų dokumentų pradinė patikra	102
B.	Sprendimo vykdytinumo patvirtinimas arba užregistravimas kompetentingoje institucijoje.....	107
C.	Sprendimo pripažinimas ir vykdymas – paraiškos nagrinėjimo rezultatai.....	112
D.	Ryšiai su prašančiąja valstybe	114
IV.	Kiti su paraiškomis dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo susiję klausimai	114
A.	Skolininko teikiamos paraiškos dėl sprendimo pripažinimo	114
B.	Alternatyvus sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo procesas (24 straipsnis)	116
C.	Susitarimai dėl išlaikymo	119
V.	Pripažinimas ir vykdymas. Kiti klausimai.....	120
A.	Teisinė pagalba.....	120
B.	Su vykdymu susiję klausimai	120
C.	Taikomos išimtys ir išlygos	121
VI.	Papildoma informacija	121
A.	Praktiniai patarimai.....	121
B.	Patarimai ir priemonės.....	122
C.	Atitinkamos formos.....	122
D.	Atitinkami Konvencijos straipsniai	122
E.	Susijusios šio vadovo dalys.....	122
VII.	Paraiškos dėl sprendimo pripažinimo ir vykdymo. Kontrolinis sąrašas	123
VIII.	Dažniausiai užduodami klausimai	123

6 skyrius. Siunčiamų paraiškų, kuriose prašoma vykdyti prašomojoje valstybėje priimtą arba pripažintą sprendimą, rengimas (10 straipsnio 1 dalies b punktas).....	126
I. Apžvalga	126
A. Kada bus naudojama ši paraiška	126
B. Bylos pavyzdys.....	126
C. Kas gali prašyti vykdyti sprendimą dėl išlaikymo?	127
D. Bendra tvarka – vykdymas, o ne pripažinimas.....	127
II. Paraiškų tvarkymo ir rengimo procedūra	128
A. Procedūros	128
B. Siunčiamos paraiškos dėl sprendimo vykdymo rengimas.....	130
C. Bendrųjų procedūrų taikymo išimtys.....	133
III. Papildoma informacija	134
A. Praktiniai patarimai	134
B. Atitinkamos formos.....	134
C. Atitinkami Konvencijos straipsniai	134
D. Susijusios šio vadovo dalys.....	134
IV. Siunčiama paraiška dėl sprendimo, gauto iš prašomosios valstybės, vykdymo. Kontrolinis sąrašas	135
V. Dažniausiai užduodami klausimai	135
7 skyrius. Gautų paraiškų dėl prašomojoje valstybėje priimto arba pripažinto sprendimo vykdymo nagrinėjimas.....	137
I. Apžvalga. Gautos paraiškos dėl prašomojoje valstybėje priimto arba pripažinto sprendimo vykdymo.....	137
A. Kada bus naudojama ši paraiška	137
B. Bylos pavyzdys.....	137
C. Svarbus skirtumas teikiant paraiškas valstybei dėl jos pačios priimto sprendimo vykdymo	138
II. Paraiškų dėl sprendimų vykdymo nagrinėjimas	138
A. Struktūrinė schema	138
B. Gautų dokumentų peržiūra.....	140
III. Papildoma informacija	142
A. Praktiniai patarimai	142
B. Atitinkamos formos.....	143
C. Atitinkami straipsniai	143
D. Susijusios šio vadovo dalys.....	143
IV. Gauti prašymai vykdyti sprendimus. Kontrolinis sąrašas.....	143
V. Dažniausiai užduodami klausimai	144
8 skyrius. Teikiamos paraiškos, kuriose prašoma priimti sprendimą dėl išlaikymo	145
I. Apžvalga	145
A. Kada bus naudojama ši paraiška	145
B. Bylos pavyzdys.....	145
C. Kas gali prašyti priimti sprendimą dėl išlaikymo?	146
D. Sprendimo priėmimo procedūros pradžia. Keli dalykai, į kuriuos reikėtų atsižvelgti.....	146
E. Išskirtinės aplinkybės: paraiškų teikimas dėl sprendimo priėmimo, kai naują sprendimą reikia priimti dėl išlygos (20 straipsnio 4 dalis)	147
F. Išskirtinės aplinkybės: paraiškų teikimas dėl sprendimo priėmimo, kai naują sprendimą reikia priimti todėl, kad esamo sprendimo neįmanoma pripažinti arba pripažinti ir vykdyti.....	148
II. Paraiškos rengimo ir siuntimo procedūros	149
A. Apžvalga	149
B. Parengiamieji etapai.....	150

C.	Dokumentų rinkinio sudarymas teikiant paraišką dėl sprendimo priėmimo.....	153
III.	Papildoma informacija	156
A.	Praktiniai patarimai	156
B.	Atitinkamos formos.....	156
C.	Atitinkami Konvencijos straipsniai	157
D.	Susijusios šio vadovo dalys.....	157
IV.	Siunčiamos paraiškos dėl sprendimo priėmimo. Kontrolinis sąrašas	157
V.	Dažniausiai užduodami klausimai	158
9 skyrius.	Gautos paraiškos, kuriose prašoma priimti sprendimą dėl išlaikymo.....	161
I.	Apžvalga	161
A.	Kada bus naudojama ši paraiška	161
B.	Bylos pavyzdys.....	161
C.	Kas gali prašyti priimti sprendimą dėl išlaikymo?	162
D.	Sprendimo dėl išlaikymo priėmimas, kai esamo sprendimo neįmanoma pripažinti ...	162
II.	Gautų paraiškų, kuriose prašoma priimti sprendimą dėl išlaikymo, nagrinėjimas.....	163
A.	Bendra informacija	163
B.	Struktūrinė schema	164
C.	Sprendimo priėmimo proceso etapai	164
III.	Papildoma informacija	171
A.	Praktiniai patarimai	171
B.	Atitinkamos formos.....	171
C.	Atitinkami Konvencijos straipsniai	171
D.	Susijusios šio vadovo dalys.....	172
IV.	Gautos paraiškos dėl sprendimo priėmimo. Kontrolinis sąrašas	172
V.	Dažniausiai užduodami klausimai	172
10 skyrius.	Sprendimų dėl išlaikymo vykdymas	175
I.	Apžvalga	175
A.	Sprendimo vykdymas pagal Konvenciją	175
II.	Vykdymo procesai pagal Konvenciją.....	176
A.	Bendra informacija	176
B.	Vykdymas nedelsiant	177
C.	Vykdymo priemonės	177
D.	Išmokos	179
E.	Su sprendimų vykdymu susiję klausimai	180
III.	Papildoma informacija	184
A.	Praktiniai patarimai	184
B.	Atitinkami Konvencijos straipsniai	185
C.	Susijusios šio vadovo dalys.....	185
IV.	Dažniausiai užduodami klausimai	185
11 skyrius.	Paraiškos dėl sprendimo pakeitimo (10 straipsnio 1 dalies e ir f punktai ir 10 straipsnio 2 dalies b ir c punktai).....	186
I.	Sprendimų dėl išlaikymo keitimas. Apžvalga	186
A.	Bendra informacija	186
B.	Kur galima teikti tiesioginį prašymą arba paraišką dėl sprendimo pakeitimo ir ar įmanoma pateikti paraišką pagal Konvenciją?	188
II.	Pavyzdžiai	189
A.	1 atvejis. Skolininkas išvyko iš kilmės valstybės, tačiau joje tebegyvena kreditorius	190
B.	2 atvejis. Kreditorius išvyko iš kilmės valstybės, tačiau joje tebegyvena skolininkas	195
C.	3 atvejis. Tiek kreditorius, tiek skolininkas išvyko iš kilmės valstybės ir gyvena skirtingose valstybėse	199

D.	4 atvejais. Abi bylos šalys išvyko iš kilmės valstybės ir šiuo metu gyvena toje pačioje valstybėje.....	203
E.	Geroji patirtis, susijusi su paraiškomis dėl sprendimo pakeitimo.....	204
III.	Papildoma informacija.....	205
A.	Atitinkami Konvencijos straipsniai.....	205
B.	Susijusios šio vadovo dalys.....	205
12 skyrius.	Procedūros, taikomos gavus ir teikiant paraiškas dėl sprendimo pakeitimo.....	206
I dalis.	Procedūros, taikomos siunčiant paraiškas dėl sprendimo pakeitimo.....	206
I.	Apžvalga.....	206
A.	Centrinės institucijos užduotys.....	207
B.	Procedūros struktūrinė schema.....	209
C.	Procedūrų išaiškinimas.....	211
II.	Reikiamų dokumentų parengimas.....	211
A.	Bendra informacija.....	211
B.	Paraiškos (dėl sprendimo pakeitimo) formos pildymas.....	212
C.	Papildomų dokumentų parengimas.....	212
III.	Siunčiamos paraiškos dėl sprendimo pakeitimo. Kontrolinis sąrašas.....	214
II dalis.	Procedūros, atliekamos gavus paraiškas dėl sprendimo pakeitimo.....	215
I.	Apžvalga.....	215
II.	Procedūros.....	215
III.	Gautos paraiškos dėl sprendimo pakeitimo. Kontrolinis sąrašas.....	217
III dalis.	Bendri dalykai tiek gavus, tiek siunčiant paraiškas dėl sprendimo pakeitimo.....	218
I.	Papildoma informacija.....	218
A.	Praktiniai patarimai dėl visų paraiškų arba prašymų pakeisti sprendimą.....	218
B.	Atitinkamos formos.....	218
C.	Atitinkami Konvencijos straipsniai.....	219
D.	Susijusios šio vadovo dalys.....	219
II.	Dažniausiai užduodami klausimai.....	219
13 skyrius.	Teikiami prašymai imtis specialiųjų priemonių.....	222
I.	Prašymų imtis specialiųjų priemonių apžvalga.....	222
A.	Kada bus teikiamas toks prašymas.....	222
B.	Bylos pavyzdys.....	223
C.	Kas gali teikti prašymą?.....	223
D.	Struktūrinė schema.....	223
II.	Procedūros.....	225
A.	Nustatykite prašymo teikimo aplinkybes.....	225
B.	Kai prašymas teikiamas svarstant galimybę pateikti paraišką pagal Konvenciją (7 straipsnio 1 dalis).....	225
C.	Kai prašymas teikiamas dėl tarptautinį elementą turinčios procedūros (7 straipsnio 2 dalis).....	226
D.	Ar yra visi reikiami dokumentai?.....	226
E.	Nusiųskite prašomajai valstybei.....	228
III.	Kiti klausimai.....	228
A.	Išlaidos.....	228
B.	Asmeninės informacijos apsauga.....	229
IV.	Papildoma informacija.....	229
A.	Praktiniai patarimai.....	229
B.	Atitinkamos formos.....	229
C.	Atitinkami Konvencijos straipsniai.....	230
D.	Susijusios šio vadovo dalys.....	230
V.	Teikiami prašymai imtis specialiųjų priemonių. Kontrolinis sąrašas.....	230
VI.	Dažniausiai užduodami klausimai.....	231

14 skyrius. Gautų prašymų imtis specialiųjų priemonių nagrinėjimas.....	232
I. Prašymų imtis specialiųjų priemonių apžvalga	232
A. Kada bus naudojamas toks prašymas	232
B. Bylos pavyzdys.....	233
C. Kas gali pateikti prašymą?	233
D. Struktūrinė schema	233
II. Procedūros	235
A. Prašymo gavimo patvirtinimas.....	235
B. Ar svarstoma galimybė pateikti paraišką pagal Konvenciją?	235
C. Jeigu prašymas imtis specialiųjų priemonių yra susijęs su svarstoma galimybe pateikti paraišką pagal Konvenciją (7 straipsnio 1 dalis).....	235
D. Jeigu prašymas yra susijęs su prašančiojoje valstybėje nagrinėjama byla, turinčia tarptautinį elementą (7 straipsnio 2 dalis).....	237
E. Praneškite prašančiajai valstybei apie esamą padėtį.....	237
III. Kiti klausimai	238
A. Išlaidos.....	238
IV. Papildoma informacija	239
A. Praktiniai patarimai	239
B. Atitinkamos formos.....	239
C. Atitinkami Konvencijos straipsniai	239
D. Susijusios šio vadovo dalys.....	239
V. Gauti prašymai imtis specialiųjų priemonių. Kontrolinis sąrašas	240
VI. Dažniausiai užduodami klausimai	240
15 skyrius. Formų pildymas.....	241
I. Teikiant visas paraiškas privalomų naudoti formų pildymas	241
A. Perdavimo forma.....	241
B. Gavimo patvirtinimo forma.....	244
II. Nurodymai, kaip pildyti rekomenduojamas paraiškų formas.....	245
A. Rekomenduojama paraiškos dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo forma	245
B. Rekomenduojama paraiškos, teikiamos dėl prašomojoje valstybėje priimto arba pripažinto sprendimo vykdymo, forma.....	251
C. Rekomenduojama paraiškos dėl sprendimo priėmimo forma	255
D. Rekomenduojama paraiškos dėl sprendimo pakeitimo forma	260
III. Nurodymai, kaip pildyti papildomas formas.....	264
A. Finansinės padėties forma	264
B. Patvirtinimas, kad apie procedūrą buvo tinkamai pranešta	266
C. Pareiškimas apie sprendimo vykdytinumą.....	267
D. Sprendimo santrauka	267
E. Įsiskolinimų apskaičiavimas.....	267
F. Dokumentas, kuriame paaiškinta, kaip tikslinti nustatytas sumas	268
G. (Viešojo subjekto) mokėtų išmokų arba teisės veikti kaip kreditoriui įrodymas	268
H. Paraiškos nagrinėjimo būklės ataskaita	268
IV. Kartu su paraiškomis pagal Konvenciją teikiami dokumentai. Kontroliniai sąrašai.....	269
A. Paraiška dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo	270
B. Paraiška dėl prašomojoje valstybėje priimto arba pripažinto sprendimo vykdymo....	271
C. Paraiška dėl sprendimo priėmimo	272
D. Paraiška dėl sprendimo pakeitimo	273
V. Formų, teikiamų kartu su tiesioginiu prašymu pripažinti ir vykdyti sprendimą, pildymas	274
Priedėlis. Sprendimo pripažinimo ir vykdymo pagrindai.....	275

16 skyrius. Tiesioginiai prašymai kompetentingoms institucijoms	277
I. Įvadas	277
A. Bylos pavyzdys.....	278
B. Atitinkamas procesas pagal Konvenciją	278
II. Tiesioginiai prašymai pripažinti ir vykdyti sprendimus	278
A. Tiesioginių prašymų (pripažinti ir vykdyti sprendimus) siuntimas.....	278
B. Tiesioginių prašymų (pripažinti ir vykdyti sprendimus) gavimas	280
III. Tiesioginiai prašymai priimti ir pakeisti sprendimus.....	281
IV. Papildoma informacija	282
A. Praktiniai patarimai	282
B. Atitinkamos formos.....	282
C. Atitinkami Konvencijos straipsniai	282
V. Dažniausiai užduodami klausimai	283

Paveikslų sąrašas

1 paveikslas.	Paraiškų lentelė	2
2 paveikslas.	Kokias paraiškas galima teikti, kai jau yra priimtas sprendimas dėl išlaikymo.....	8
3 paveikslas.	Kokias paraiškas galima teikti, jeigu nėra vykdytino sprendimo	9
4 paveikslas.	Kreditoriaus paraiškos dėl sprendimo pakeitimo	11
5 paveikslas.	Skolininko paraiškos dėl sprendimo pakeitimo	13
6 paveikslas.	Prašymai imtis specialiųjų priemonių	14
7 paveikslas.	Kaip nustatyti, ar Konvencija taikoma konkrečiai paraiškai	32
8 paveikslas.	Teisinė pagalba kreditoriams teikiant paraiškas dėl vaikų išlaikymo	42
9 paveikslas.	Teisinė pagalba kreditoriams teikiant paraiškas ne dėl vaikų išlaikymo	44
10 paveikslas.	Teisinė pagalba paraiškas teikiantiems skolininkams	46
11 paveikslas.	Teisinė pagalba: vaiko išteklių įvertinimas	48
12 paveikslas.	Siunčiamos paraiškos, kurioje prašoma pripažinti arba pripažinti ir vykdyti sprendimą, rengimo etapai	56
13 paveikslas.	Privalomi dokumentai teikiant paraišką dėl sprendimo pripažinimo ir vykdymo	59
14 paveikslas.	Gautų paraiškų, kuriose prašoma pripažinti arba pripažinti ir vykdyti sprendimus, tvarkymo (centrinėje institucijoje) schema	76
15 paveikslas.	Paraiškos dėl sprendimo pripažinimo ir vykdymo turinys.....	78
16 paveikslas.	Kompetentingos institucijos veiksmai gavus paraišką dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo (23 straipsnis)	82
17 paveikslas.	Alternatyvaus sprendimų pripažinimo ir vykdymo proceso apžvalga.....	90
18 paveikslas.	Procedūros, taikomos siunčiant paraiškas dėl sprendimų vykdymo.....	101
19 paveikslas.	Dėl sprendimo vykdymo pateiktos paraiškos nagrinėjimo proceso apžvalga. Struktūrinė schema	109
20 paveikslas.	Pateikiamų formų ir dokumentų sąrašas	110
21 paveikslas.	Paraiškos, kurioje prašoma priimti sprendimą, rengimo proceso apžvalga.....	118
22 paveikslas.	Paraiškos teikimo proceso parengiamieji veiksmai.....	119
23 paveikslas.	Paraiškos, kurioje prašoma priimti sprendimą dėl išlaikymo, rengimas	122
24 paveikslas.	Paraiškos dėl sprendimo priėmimo. Dokumentų lentelė.....	124
25 paveikslas.	Sprendimo priėmimo proceso apžvalga	132
26 paveikslas.	Gautos paraiškos dėl sprendimo priėmimo pradinė peržiūra	134
27 paveikslas.	Konvencijos nuostatų dėl sprendimų vykdymo apžvalga.....	143
28 paveikslas.	Paraiškos dėl sprendimo pakeitimo, kai kreditorius gyvena kilmės valstybėje....	156
29 paveikslas.	Paraiškos dėl sprendimo pakeitimo, kai skolininkas gyvena kilmės valstybėje ...	161
30 paveikslas.	Paraiškos dėl sprendimo pakeitimo, kai abi bylos šalys yra išvykusios iš kilmės valstybės ir gyvena skirtingose valstybėse	164
31 paveikslas.	Prašymas pakeisti sprendimą, kai abi šalys išvyko iš kilmės valstybės ir dabar gyvena toje pačioje valstybėje	167
32 paveikslas.	Paraiškos, kurioje prašoma pakeisti sprendimą, rengimo ir siuntimo procedūros.....	170
33 paveikslas.	Dokumentai, kuriuos reikia pateikti kartu su paraiška dėl sprendimo pakeitimo.....	173
34 paveikslas.	Gavus paraišką dėl sprendimo pakeitimo atliekamos procedūros etapų apžvalga	177
35 paveikslas.	Procedūrų, taikomų teikiant prašymus imtis specialiųjų priemonių, struktūrinė schema.....	185
36 paveikslas.	Prašymo imtis specialiųjų priemonių nagrinėjimas. Struktūrinė schema	194
37 paveikslas.	Pagal 10 straipsnį teikiamų paraiškų lentelė	202

38 paveikslas.	Dokumentų, kuriuos reikia pateikti kartu su paraiška dėl sprendimo priėmimo, lentelė	215
39 paveikslas.	Dokumentai, kuriuos reikia pateikti kartu su paraiška dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo	224
40 paveikslas.	Dokumentai, kuriuos reikia pateikti kartu su paraiška dėl sprendimo vykdymo	225
41 paveikslas.	Dokumentai, kuriuos reikia pateikti kartu su paraiška dėl sprendimo priėmimo	226
42 paveikslas.	Dokumentai, kuriuos reikia pateikti kartu su paraiška dėl sprendimo pakeitimo.....	227
43 paveikslas.	Tiesioginių prašymų teikimas kompetentingai institucijai. Teisinė pagalba	232

Įvadas

1. 2007 m. lapkričio 23 d. Hagos konvencija dėl tarptautinio vaikų ir kitokių šeimos išlaikymo išmokų išieškojimo yra svarbus dokumentas, priimtas siekiant sukurti ekonomiškai efektyvią, atvirą ir supaprastintą išlaikymo išmokų tarptautinio išieškojimo sistemą.
2. Tarptautiniu lygmeniu nustatant ir vykdant išlaikymo prievoles, itin svarbų vaidmenį atlieka už išlaikymo bylas atsakingi pareigūnai, kurie tvarko bylas, teikia bei nagrinėja paraiškas ir bendradarbiaudami su kitomis valstybėmis siekia, kad sprendimai dėl išlaikymo būtų efektyviai vykdomi. Savo atkakliu darbu ir pasiryžimu padėti vaikams ir šeimoms jie užtikrina sėkmingą Konvencijos veikimą.
3. Tokiems bylas tvarkantiems pareigūnams skirtas šis vadovas – pagalbinė priemonė, parengta naudoti visų rūšių teisės sistemose: juo gali remtis pareigūnai, dirbantys tiek didelėse valstybėse, kuriose naudojamos sudėtingos kompiuterinės IT sistemos ir tvarkoma šimtai bylų, tiek mažose valstybėse, kuriose bylų pasitaiko tik viena kita. Šiame vadove aptariami įvairūs klausimai ir procesai, kurie bus svarbūs nagrinėjant bet kokias tarptautines bylas.

A. Ką rasite šiame vadove (ir ko jame nėra)

4. Šis vadovas yra priemonė, skirta padėti už bylas atsakingiems pareigūnams praktiškai tvarkyti bylas pagal Konvenciją. Tačiau svarbu atminti, kad tai nėra teisinės Konvencijos taikymo gairės advokatams, teisėjams, sprendimus priimantiems institucijų pareigūnams ar teismams. Kadangi šiame vadove nagrinėjami tik tarptautiniai bylų pagal Konvenciją aspektai, jame neaptariami visi su tarptautinių bylų tvarkymu susiję klausimai, nes per tarptautines bylas atitinkamose valstybėse vyksta ir vidaus procesai, pavyzdžiui, taikomos vykdymo užtikrinimo procedūros.
5. Konvencija priimta po ketverius metus trukusių derybų, kuriose dalyvavo daugiau kaip 70 valstybių. Per šias derybas svarstyta daugybė įvairių klausimų; šiais svarstymais remiantis parengtas ir priimtas galutinis Konvencijos tekstas. Konvencijos nuostatos labai išsamiai išaiškintos ir dėl jos vykusios derybos aprašytos išsamioje Konvencijos aiškinamojoje ataskaitoje¹. Šioje aiškinamojoje ataskaitoje pateiktas kiekvienos Konvencijos nuostatos teisinis pagrindas ir tikslus išaiškinimas.
6. Šiame vadove, kita vertus, Konvencijoje numatyti procesai aiškinami praktiškai – taip, kad šiuo aiškinimu būtų galima remtis vykdant veiklą – ir aptariama, kaip bylos pagal Konvenciją bus iš tikrųjų tvarkomos praktikoje. Tie asmenys, kuriems reikės teisinio Konvencijos išaiškinimo, turės remtis jos aiškinamąja ataskaita ir ilgainiui sukaupia su Konvencijos aiškinimu susijusia teismų praktika.
7. Be to, Konvencijos veikimą neišvengiamai papildys išlaikymo bylų tvarkymo nacionalinė praktika, nes kai išlaikymo bylų viena valstybė perduoda kitai, tokia byla tampa viena iš toje kitoje valstybėje nagrinėjamų bylų, tvarkoma pagal jos nacionalinę praktiką. Konvencija iš esmės daugiausia reglamentuoja valstybių tarpusavio ryšius, keitimąsi bylomis ir informacija.

¹ A. Borrás ir J. Degeling, *Explanatory Report – Convention on the International Recovery of Child Support and Other Forms of Family Maintenance* (Konvencijos dėl tarptautinio vaikų ir kitokių šeimos išlaikymo išmokų išieškojimo aiškinamoji ataskaita), paskelbta Hagos konferencijos interneto svetainės (www.hcch.net) skyriuje apie vaikų išlaikymą (angl. *Child Support / Maintenance Section*).

8. Todėl šiame vadove nerasite atsakymų ar gairių, kaip spręsti visus įmanomus su tarptautinėmis bylomis susijusius klausimus. Nuo kiekvienos valstybės nacionalinės praktikos ir teisės priklausys, pavyzdžiui, kokie dokumentai bus naudojami pranešant bylos šalims apie paraiškas pagal Konvenciją arba kokia forma turėtų būti priimtas sprendimas dėl išlaikymo. Todėl, nors šis vadovas gali būti pagrindiniu praktinio Konvencijos taikymo informacijos šaltiniu bylas tvarkantiems pareigūnams, kartu su juo visada reikės atsižvelgti į kiekvienos valstybės nacionalinę teisę ir praktiką.

B. Vadovo struktūra

9. Šis vadovas nėra knyga, kurią reikėtų skaityti nuosekliai, nuo pradžios iki pabaigos.
10. Jis sudarytas iš kelių dalių, kuriose nagrinėjamos kiekvienos rūšies paraiškos arba prašymai, kuriuos galima pateikti pagal Konvenciją. Kadangi teikiant kiekvieną paraišką arba prašymą dalyvauja dvi valstybės – siunčianti valstybė, vadinama prašančiąja valstybe, ir gaunanti valstybė, vadinama prašomąja valstybe – apie paraiškas ir prašymus rašoma atskiruose jų siuntėjams ir gavėjams skirtuose vadovo skyriuose. Skyriuje apie „siunčiamas“ paraiškas aptariamos prašančiojoje valstybėje taikomos procedūros, o skyriuje, kurio pavadinime minimos „gautos“ paraiškos, – prašomosios valstybės procedūros.
11. Kiekviename skyriuje aptariama pati paraiška ir kada ją galima naudoti, pateikiama konkrečių bylų pavyzdžių, taip pat pateikiamos struktūrinės schemos ir aprašomi konkretūs paraiškos arba prašymo tvarkymo procedūrų etapai. Kiekvieno skyriaus pabaigoje pateikiamos nuorodos į papildomos informacijos šaltinius ir dažniausiai užduodami klausimai (DUK).
12. Yra tam tikrų visoms paraiškoms ir prašymams bendrų dalykų; užuot juos kartojus kiekviename skyriuje, jie išdėstyti pirmojoje vadovo dalyje (1–3 skyriai). Šiuose skyriuose trumpai išaiškintos kiekvienos rūšies paraiškos arba prašymai, kuriuos galima teikti, ir skaitytojai nurodyta toliau skaityti atitinkamą vadovo skyrių, kuriame tai paaiškinta išsamiau.
13. Įvadiniuose skyriuose taip pat apžvelgta Konvencijos taikymo sritis – kokioms išlaikymo prievolėms Konvencija taikoma, o kokioms – netaikoma, ir paaiškinta, kaip Konvencijos taikymo sritis gali būti išplėsta arba apribota. Galiausiai aptariami tokie bendrieji klausimai kaip būtinybė užtikrinti asmens duomenų apsaugą ir galimybė veiksmingai pasinaudoti procedūromis bei teisinė pagalba teikiant paraiškas pagal Konvenciją.
14. 2 skyriuje paaiškintos šiame vadove dažniausiai vartojamos sąvokos, tačiau tai nėra teisinės sąvokų apibrėžtys. Kai kurios iš vartojamų sąvokų apibrėžtos pačioje Konvencijoje, kurioje taip pat nustatyta, kad „[a]iškinant šią Konvenciją atsižvelgiama į jos tarptautinį pobūdį ir būtinybę skatinti vienodai ją taikyti“².
15. 2 skyriuje pateiktais paaiškinimais siekiama padėti bylas tvarkantiems pareigūnams suprasti Konvencijos tekstą ir paskirtį, visų pirma tose srityse, kuriose vartojamos sąvokos ar formuluotės gali labai skirtis nuo nacionalinėje teisėje ir praktikoje vartojamų sąvokų arba formuluočių. Siekiant palengvinti bylas tvarkančių pareigūnų, kurie privalo laikytis Konvencijos nuostatų, darbą, šie sąvokų paaiškinimai kartojami kitų vadovo skyrių tekste.
16. Galiausiai vadovo 15 skyriuje pateikti nurodymai, kaip pildyti rekomenduojamas pagal Konvenciją teikiamų paraiškų ir prašymų formas.

² 53 straipsnis.

C. *Kaip naudotis šiuo vadovu*

17. Jeigu nesate susipažinę su bylomis pagal Konvenciją, pirmiausia turėtumėte skaityti 1 skyrių (Pagal Konvenciją teikiamų paraiškų ir prašymų apžvalga). Jame paaiškintos įvairios paraiškos arba prašymai, kuriuos galima teikti pagal Konvenciją, ir nurodyta, kuriomis šio vadovo dalimis reikėtų remtis.
18. Tada perskaitykite 3 skyrių ir įsitikinkite, kad jūsų sprendžiamas su išlaikymu susijęs klausimas patenka į Konvencijos taikymo sritį. Jei ne, tuomet šis vadovas ir Konvencijoje nustatyti procesai netaikytini, o jei jums rūpimam dalykui Konvencija taikoma, toliau skaitykite skyrių apie atitinkamą paraišką ir taikykite jame aprašytas paraiškos gavimo arba siuntimo procedūras.

D. *Kiti informacijos šaltiniai*

19. Išsamiausias informacijos apie Konvencijos tekstą šaltinis yra jau minėta Aiškinamoji ataskaita. Jei jums kiltų klausimas dėl bylos pagal Konvenciją, tačiau atsakymo nerastumėte šiame vadove, turėtumėte perskaityti atitinkamą Konvencijos straipsnį ir tada – atitinkamą Aiškinamosios ataskaitos skirsnį. Aiškinamojoje ataskaitoje rasite atsakymus į daugelį techninio pobūdžio klausimų, kurie nesvarstomi šiame vadove. Kartu su Aiškinamąja ataskaita yra ir nemažai parengtinių dokumentų bei ataskaitų, kuriuose pateikta bendro ir techninio pobūdžio informacija ir kuriais remtasi per derybas, po kurių priimta Konvencija. Visas šias ataskaitas galima rasti Hagos konferencijos svetainės (www.hcch.net) skyriuje apie vaikų išlaikymą (angl. *Child Support / Maintenance Section*).
20. Atsakymus į klausimus apie su išlaikymo bylomis susijusią kitos valstybės nacionalinę teisę ir praktiką dažnai galima rasti Šalies apibūdinime (angl. *Country profile*), kurį Konvencijos Susitariančioji Šalis pateikė Hagos tarptautinės privatinės teisės konferencijos Nuolatiniam biurui. Šalies apibūdinime pateikiama informacija apie vykdymo užtikrinimo priemonės, kuriomis remiantis priimami sprendimai dėl išlaikymo, taip pat apie sprendimų keitimo apribojimus ir ar paraiškoms paprastai taikomos administracinės, ar teisminės procedūros. Šalies apibūdinime taip pat pateikiami kontaktiniai duomenys ir bet kokie konkretūs paraiškoms pagal Konvenciją tos valstybės taikomi reikalavimai. Šalies apibūdinime rasite ir nuorodų į tos valstybės interneto svetaines ar kitus informacijos šaltinius. Šalių apibūdinimai taip pat skelbiami Hagos konferencijos interneto svetainėje³.
21. Galiausiai bylas tvarkantiems pareigūnams, žinoma, reikėtų remtis jų valstybėje įprastos praktikos bei procedūrų aprašymais ir, prireikus, teisinio aiškinimo klausimus spręsti remiantis savo valstybėje tinkamais teisės šaltiniais, kaip antai teisės vadovais arba teisininkų konsultacijomis. Kadangi daugelis valstybių jau įgijo nemažai patirties nagrinėdamos tarptautines bylas dėl išlaikymo, daugelyje valstybių yra sukaupta vertingų praktinių žinių, kuriomis gali remtis pareigūnai, kuriems reikia pagalbos nagrinėjant tarptautines bylas.

³ Kai kurios valstybės gali nuspręsti nenaudoti rekomenduojamos Šalies apibūdinimo formos, tačiau pagal Konvencijos 57 straipsnį kiekviena Susitariančioji Šalis privalo pateikti Nuolatiniam biurui tą pačią informaciją. Ši informacija taip pat bus paskelbta Hagos konferencijos svetainės (www.hcch.net) skyriuje apie vaikų išlaikymą (angl. *Child Support / Maintenance Section*).

E. Keli galutiniai patarimai

22. Tvarkydami paraiškas pagal Konvenciją pastebėsite, kad akivaizdžiai daug dėmesio skiriama procedūroms, kuriomis siekiama supaprastinti šį procesą, paspartinti paraiškų ir prašymų tvarkymą, taikyti veiksmingas vykdymo užtikrinimo priemonės ir reguliariai palaikyti ryšius tarp abiejų su byla susijusių valstybių. Kaip pažymima Konvencijos 1 straipsnyje, tai iš tiesų yra svarbiausi Konvencijos tikslai. Jeigu šiuos tikslus pavyks pasiekti įgyvendinant Konvenciją, tai duos akivaizdžios ir ilgalaikės naudos viso pasaulio vaikams ir šeimoms. Tai įmanoma pasiekti tik šias bylas tvarkančių pareigūnų sunkiu darbu ir pastangomis, todėl tikimės, kad šis vadovas bus naudinga priemonė, padėsianti tai padaryti.

1 skyrius.

Pagal Konvenciją teikiamų paraiškų ir prašymų apžvalga

23. Šiame skyriuje pateikti paaiškinimai apie tų rūšių paraiškas ir prašymus, kuriuos pagal Konvenciją galima teikti per **centrinę instituciją**. Šį skyrių reikėtų skaityti kartu su 3 skyriumi, kuriame pateikta svarbiausia informacija apie Konvencijos taikymo sritį ir jos taikymą bet kuriai bylai.
24. Šiame skyriuje pirmiausia apžvelgiamos paraiškos ir prašymai, kuriuos galima teikti pagal Konvenciją. Toliau pateiktos kelios struktūrinės schemos, pagal kurias reikėtų nustatyti, kokią paraišką arba prašymą tinka teikti pagal Konvenciją.
25. Atminkite, kad šiame skyriuje siekiama tik bendrais bruožais aptarti įvairių rūšių paraiškas ir prašymus; išsamesnės informacijos apie kiekvienos rūšies paraišką arba prašymą pateikiama konkrečiuose vadovo skyriuose. Todėl šiame skyriuje pateikti tik įprasčiausių paraiškų ar prašymų naudojimo būdų pavyzdžiai ir struktūrinės schemos – jame nėra išsamios informacijos, kuri pateikiama kituose šio vadovo skyriuose.
26. Kai jau žinosite teikiamos paraiškos arba prašymo rūšį, galite, remdamiesi 3 skyriumi, nustatyti, ar tai paraiškai arba prašymui taikoma Konvencija, o tada skaityti konkretų vadovo skyrių, kuriame rašoma apie tos konkrečios rūšies paraiškas arba prašymus. 2 skyriuje paaiškintos svarbiausios šiame vadove vartojamos sąvokos.

***Centrinė institucija** – valdžios institucija, Susitariančiosios Šalies paskirta atlikti užduotis, susijusias su administraciniu bendradarbiavimu ir pagalbos teikimu pagal Konvenciją. Šios užduotys nustatytos Konvencijos II ir III skyriuose.*

I. Pagal Konvenciją teikiamų paraiškų ir prašymų apibūdinimas

27. Šioje dalyje bendrais bruožais aptariamos įvairių rūšių **paraiškos** (dėl sprendimo pripažinimo, pripažinimo ir vykdymo, vykdymo, priėmimo arba pakeitimo) ir per centrinės institucijas teikiami **prašymai (prašymai imtis specialiųjų priemonių)**, kuriuos galima teikti pagal Konvenciją, ir kada galima naudoti kiekvienos iš šių rūšių paraišką bei prašymus. Joje aprašyti veiksniai, nuo kurių priklausys, ar bus galima teikti paraišką arba prašymą.
- Patarimas.** Šiame vadove skiriami **tiesioginiai prašymai ir paraiškos**. Paraiškos teikimas yra pagal Konvenciją per centrinę instituciją atliekamas veiksmas – pavyzdžiui, paraiška teikiama dėl sprendimo pripažinimo ir vykdymo. Tiesioginio prašymo pateikimas yra toks veiksmas, kai prašymas teikiamas tiesiai kompetentingai institucijai, pavyzdžiui, tiesioginis prašymas nustatyti sutuoktinių tarpusavio išlaikymą, kai prašomoji valstybė nėra numačiusi taikyti Konvencijos šios rūšies paraiškoms. Tačiau atminkite, kad **prašymas imtis specialiųjų priemonių pagal 7 straipsnį yra išimtis iš šios taisyklės**. Tokie prašymai teikiami per centrinę instituciją. Žr. 13 skyrių.

A. Pagal Konvenciją teikiamų paraiškų apžvalga

28. Konvencijos 10 straipsnyje nustatyta, kokių rūšių paraiškas galima teikti pagal Konvenciją. Šias paraiškas gali teikti privatūs asmenys (arba, kai kuriais atvejais, viešieji subjektai) tokiais atvejais:

<i>Atvejis</i>	<i>Kokios rūšies paraišką galima teikti pagal Konvenciją</i>
Pareiškėjas remiasi prašomosios valstybės priimtu sprendimu dėl išlaikymo ir nori, kad sprendimas būtų vykdomas toje valstybėje	Paraiška dėl sprendimo vykdymo
Pareiškėjas remiasi Susitariančiosios Šalies priimtu sprendimu ir nori, kad tas sprendimas būtų pripažintas arba pripažintas ir vykdomas kitoje valstybėje	Paraiška dėl sprendimo pripažinimo arba paraiška dėl sprendimo pripažinimo ir vykdymo
Dar nėra priimto sprendimo dėl išlaikymo, o atsakovas gyvena kitoje Susitariančiojoje Šalyje negu pareiškėjas	Paraiška, kurioje prašoma priimti sprendimą dėl išlaikymo
Pareiškėjas remiasi priimtu sprendimu dėl išlaikymo, tačiau siekia, kad būtų priimtas naujas sprendimas, nes esamą sprendimą sunku pripažinti arba vykdyti kitoje Susitariančiojoje Šalyje	Paraiška, kurioje prašoma priimti sprendimą dėl išlaikymo
Pareiškėjas remiasi Susitariančiosios Šalies priimtu sprendimu dėl išlaikymo, kurį nori pakeisti, o atsakovas (kita bylos šalis) gyvena kitoje Susitariančiojoje Šalyje	Paraiška dėl sprendimo pakeitimo

1 paveikslas. Paraiškų lentelė

29. Kaip parodyta 1 paveiksle, skiriamos keturios pagrindinės paraiškų, kurias galima teikti pagal Konvenciją, rūšys. Teikiant šioms bendroms kategorijoms priskiriamas paraiškas galima siekti kelių skirtingų rezultatų. Šios keturios pagrindinės rūšys yra:

- paraiškos, kuriose prašoma vykdyti prašomojoje valstybėje priimtą arba pripažintą sprendimą dėl išlaikymo;
- paraiškos, kuriose prašoma pripažinti arba pripažinti ir vykdyti galiojantį sprendimą dėl išlaikymo;
- paraiškos, kuriose prašoma priimti sprendimą dėl išlaikymo ir, prireikus, kartu nustatyti tėvystę arba motinystę;
- paraiškos, kuriose prašoma pakeisti galiojantį sprendimą dėl išlaikymo.

30. Visas šias paraiškas gali teikti kreditorius, o kai kurias – ir skolininkas, kaip nustatyta 10 straipsnio 2 dalyje.

1. Paraiška dėl galiojančio sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo

31. Ši paraiška bus naudojama, kai pareiškėjas (-a) remsis jau priimtu **sprendimu dėl išlaikymo** ir norės, kad šį sprendimą pripažintų arba pripažintų ir vykdytų ne ta, kurioje jis (ji) gyvena, o kita valstybė. Per šį pripažinimo ir vykdymo procesą pareiškėjui nereikės prašyti priimti naujo sprendimo prašomojoje valstybėje, kad gautų išlaikymo išmokas. Užtuot tai darius, per pripažinimo ir vykdymo procesą

Sprendimu dėl išlaikymo nustatoma skolininko prievolė mokėti išlaikymo išmokas, jame gali būti nustatytas automatinis sumos indeksavimas ir reikalavimas sumokėti uždelstas išmokas, išlaikymo išmokas atgaline data arba palūkanas, taip pat gali būti nustatytos susijusios sąnaudų arba išlaidos.

galima vykdyti galiojantį sprendimą kitoje valstybėje remiantis tuo pačiu pagrindu, tarsi jis būtų priimtas toje valstybėje. Abi valstybės turi būti Konvencijos Susitariančiosios Šalys ir sprendimas turi būti priimtas kurioje nors Susitariančiojoje Šalyje.

a) Kada bus naudojama ši paraiška

32. Daugeliu atvejų pareiškėjas norės, kad sprendimas būtų pripažintas ir vykdomas, taigi būtų galima rinkti išlaikymo išmokas ir prireikus pradėti procedūras sprendimo vykdymui užtikrinti. Kai kada pareiškėjas prašys tik pripažinti sprendimą. Pavyzdžiui, skolininkas gali prašyti tik pripažinti užsienyje priimtą sprendimą, kad būtų apribotas arba sustabdytas privalomas išmokų mokėjimas pagal kitą sprendimą, arba kreditorius gali prašyti tik pripažinti sprendimą, kai neprašo kitos valstybės pagalbos tą sprendimą vykdyti.

b) Pavyzdys

33. A valstybėje gyvenanti D. remiasi A valstybėje priimtu sprendimu, pagal kurį jos buvęs sutuoktinis privalo mokėti trijų jos vaikų išlaikymo išmokas. Jos buvęs sutuoktinis gyvena B valstybėje. D. norėtų, kad sprendimas dėl išlaikymo būtų vykdomas. A ir B valstybės yra **Susitariančiosios Šalys**.
- Susitariančioji Šalis yra valstybė, kuri yra užbaigusi pagal Konvenciją privalomą ratifikavimo, priėmimo arba patvirtinimo procesą, todėl saistoma Konvencijos.*
34. A valstybės centrinė institucija perduos B valstybei paraišką dėl sprendimo **pripažinimo ir vykdymo**. B valstybės centrinė institucija nusiųs sprendimą kompetentingai institucijai, kad jis būtų užregistruotas vykdyti arba paskelbtas vykdytinu. Buvusiam sutuoktiniui bus pranešta apie sprendimo pripažinimą ir suteikta galimybė jo pripažinimui paprieštarauti. Kai sprendimas bus pripažintas, jeigu buvęs sutuoktinis išlaikymo išmokų nemokės savo noru, B valstybės kompetentinga institucija imsis reikiamų priemonių, kad sprendimas būtų vykdomas ir išmokos būtų pervedamos į A valstybę⁴.

Taikomas Konvencijos straipsnis: 10 straipsnio 1 dalies a punktas ir 10 straipsnio 2 dalies a punktas.

Žr. 4 skyrių apie siunčiamas paraiškas dėl sprendimo pripažinimo ir vykdymo ir 5 skyrių apie gautas paraiškas dėl sprendimo pripažinimo ir vykdymo.

2. Paraiška dėl prašomojoje valstybėje priimto arba pripažinto sprendimo vykdymo

35. Tai paprasčiausia iš visų pagal Konvenciją teikiamų paraiškų. Joje prašoma, kad Susitariančioji Šalis vykdytų savo pačios priimtą arba jau pripažintą sprendimą ir padėtų pervesti išmokas kreditoriui.
36. Ši paraiška nuo pirmiau aprašytos paraiškos dėl sprendimo pripažinimo ir vykdymo skiriasi tuo, kad sprendimas, kurį reikia
- Kompetentinga institucija – konkrečios valstybės institucija, pagal tos valstybės įstatymus įpareigota arba įgaliota vykdyti konkrečias Konvencijoje nustatytas užduotis. Kompetentinga institucija gali būti teismas, administracinė įstaiga, vaikų išlaikymo užtikrinimo programos vykdytojai ar bet kokia kita pagal Konvenciją kai kurias užduotis atliekanti valdžios institucija.*

⁴ Centrinė arba kompetentinga institucija pagal Konvenciją privalo „palengvinti“ vykdymą ir išmokų surinkimą bei pervedimą. Kiekvienoje valstybėje tai bus daroma skirtingai. Žr. 10 skyrių, kuriame rašoma apie sprendimų dėl išlaikymo vykdymą.

vykdyti, yra priimtas arba jau pripažintas toje valstybėje, kuri jį vykdys (prašomoji valstybė). Todėl tokio sprendimo nereikia pripažinti, kad jį būtų galima vykdyti⁵.

a) Kada bus naudojama ši paraiška

37. Ši paraiška bus teikiama tada, kai pareiškėjas remsis sprendimu dėl išlaikymo, priimtu arba pripažintu toje valstybėje, kurioje atsakovas gyvena arba kurioje jis turi turto ar pajamų. Pareiškėjas gali prašyti tos valstybės vykdyti joje priimtą arba pripažintą sprendimą. To prašančiam pareiškėjui nebūtina pačiam atvykti į valstybę, kuri priėmė sprendimą. Vietoj to valstybės, kurioje pareiškėjas gyvena, centrinė institucija perduos prašomajai valstybei jo paraišką dėl sprendimo vykdymo. Abi valstybės turi būti Konvencijos Susitariančiosios Šalys.

b) Pavyzdys

38. A valstybėje gyvenanti F. remiasi sprendimu dėl išlaikymo, priimtu B valstybėje, kurioje gyvena jos vaiko tėvas. Ji norėtų, kad B valstybė vykdytų šį sprendimą dėl išlaikymo. A ir B valstybės yra Konvencijos Susitariančiosios Šalys.
- Prašančioji valstybė** – valstybė, kurioje gyvena pareiškėjas ir kurioje parengiama paraiška arba prašymas pagal Konvenciją.*
39. Pagal Konvenciją F. gali prašyti A valstybės centrinės institucijos jos vardu perduoti paraišką dėl sprendimo vykdymo B valstybei. F. nereikės prašyti pripažinti to sprendimo, nes jis gautas iš B valstybės. B valstybės centrinė institucija išnagrinės paraišką ir nusiųs ją B valstybės kompetentingai institucijai vykdyti. Jeigu skolininkas išlaikymo išmokų nemokės savo noru, kompetentinga institucija tinkamomis priemonėmis pagal nacionalinę teisę užtikrins, kad sprendimas būtų vykdomas.
- Prašomoji valstybė** – valstybė, kuri gauna paraišką ir kurios prašoma gautą paraišką arba prašymą išnagrinėti (paprastai ta valstybė, kurioje gyvena atsakovas).*

Taikomas Konvencijos straipsnis: 10 straipsnio 1 dalies b punktas.

Žr. 6 skyrių apie siunčiamas paraiškas dėl sprendimo vykdymo ir 7 skyrių apie gautas paraiškas dėl sprendimo vykdymo.

3. Paraiška dėl sprendimo priėmimo

40. Ši paraiška bus naudojama siekiant, kad būtų priimtas sprendimas dėl prievolės išlaikyti pareiškėją, pareiškėjo vaikus arba kitus asmenis⁶. Pareiškėjas paprašys valstybės, kurioje gyvena, centrinės institucijos jo vardu perduoti kitos valstybės, kurioje gyvena skolininkas, centrinei institucijai paraišką, kurioje bus prašoma priimti sprendimą ir, prireikus, nustatyti tėvystę arba motinystę⁷. Abi valstybės turi būti Konvencijos Susitariančiosios Šalys.

⁵ Kaip aptariama 4 skyriuje, kad sprendimas būtų pripažintas ir vykdomas prašomojoje valstybėje, jis turi būti priimtas Susitariančiojoje Šalyje (žr. Aiškinamosios ataskaitos 240 punktą). Jeigu sprendimas gautas ne iš Susitariančiosios Šalies, paraišką dėl jo vykdymo galima pateikti tuo atveju, jeigu prašomoji valstybė jau yra pripažinusi tą sprendimą kita sutartimi arba nacionalinės teisės nuostatomis. Kitu atveju reikės teikti paraišką dėl naujo sprendimo priėmimo.

⁶ Paraišką dėl sprendimo priėmimo „kitų asmenų“ atžvilgiu galima teikti tik tada, kai tie kiti asmenys yra įtraukti į Konvencijos taikymo sritį. Žr. Konvencijos taikymo srities aptarimą 3 skyriuje.

⁷ 10 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad sprendimas dėl paraiškos bus priimamas pagal prašomosios valstybės įstatymus, taip pat bus taikomos tos valstybės taisyklės dėl jurisdikcijos. Žr. Aiškinamosios ataskaitos 248 punktą.

a) Kada bus naudojama ši paraiška

41. Ši paraiška bus naudojama tada, kai nebus priimto sprendimo dėl išlaikymo arba kai pareiškėjas remsis priimtu sprendimu dėl išlaikymo, tačiau to sprendimo dėl kokios nors priežasties nebus galima pripažinti arba vykdyti toje valstybėje, kurioje gyvena skolininkas arba kurioje tas sprendimas turės būti vykdomas.

b) Pavyzdys

42. A valstybėje gyvenanti G. augina ketverių metų vaiką. Ji niekada nebuvo susituokusi su savo vaiko tėvu, ir jo tėvystė nenustatyta. Vaiko tėvas šiuo metu yra išvykęs gyventi į B valstybę. G. norėtų, kad jos vaiko tėvas pradėtų mokėti vaiko išlaikymo išmokas. A ir B valstybės yra Konvencijos Susitariančiosios Šalys.
43. Pagal Konvenciją A valstybės centrinė institucija perduos B valstybės centrinei institucijai paraišką, kurioje bus prašoma **priimti sprendimą dėl vaiko išlaikymo**. B valstybės centrinė institucija imsis reikiamų priemonių, kad pagal tą paraišką būtų priimtas sprendimas, paprastai perduodama paraišką nagrinėti kompetentingai institucijai. B valstybės kompetentinga institucija palengvins tėvystės nustatymo procedūrą. Tai galima padaryti atliekant tėvystės nustatymo tyrimą; dėl to tiesiogiai arba per centrines institucijas bus susisiektas su vaiko motina, kad motina ir vaikas galėtų dalyvauti tyrime. Kai kuriose valstybėse tėvystė gali būti nustatoma kitaip – teismo nutarimu arba vaiko tėvui pripažinus tėvystę. Kai B valstybėje bus priimtas sprendimas dėl išlaikymo, B valstybės kompetentinga institucija prireikus užtikrins jo vykdymą, gautos išmokos bus pervedamos į A valstybę vaiko motinai ir jai nereikės papildomai jų prašyti⁸.

Taikomas Konvencijos straipsnis: 10 straipsnio 1 dalies c ir d punktai.

Žr. 8 skyrių apie siunčiamas paraiškas dėl sprendimo priėmimo ir 9 skyrių apie gautas paraiškas dėl sprendimo priėmimo.

4. Paraiška dėl galiojančio sprendimo pakeitimo

44. Ši paraiška bus naudojama tada, kai bus priimtas sprendimas dėl išlaikymo, tačiau kuri nors bylos šalis norės jį pakeisti.

a) Kada bus naudojama ši paraiška

45. Paraiška dėl sprendimo pakeitimo gali būti teikiama pasikeitus kreditoriaus ar vaikų poreikiams arba skolininko gebėjimui mokėti išlaikymo išmokas. Pareiškėjas (kreditorius arba skolininkas) paprašys valstybės, kurioje gyvena, centrinės institucijos perduoti paraišką dėl sprendimo pakeitimo kitai valstybei, kurioje gyvena kita bylos šalis (arba kurioje reikia pakeisti sprendimą). Jei tai leidžiama pagal prašomosios valstybės įstatymus, sprendimas bus pakeistas arba bus priimtas naujas sprendimas⁹. Pakeistą sprendimą gali reikėti pripažinti, jeigu jis priimtas ne toje valstybėje, kurioje reikės jį vykdyti.

⁸ Dėl sąvokos „palengvinti“ vartosenos žr. Aiškinamosios ataskaitos 108 punktą.

⁹ Žr. 10 straipsnio 3 dalį. Sprendimas dėl paraiškos bus priimtas pagal prašomosios valstybės įstatymus, įskaitant jurisdikcijos taisykles.

46. Konvencijoje nenumatyti visi atvejai, kada asmuo per tarptautinę išlaikymo bylą gali norėti pakeisti galiojantį sprendimą. Daugeliu atvejų paraiška pagal Konvencijos 10 straipsnį nebus teikiama – vietoj to pareiškėjas pateiks tiesioginį prašymą pakeisti sprendimą valstybės, kurioje gyvena, arba kitos valstybės, kurioje tas sprendimas priimtas, kompetentingai institucijai. Tačiau Konvencijoje nustatyta, kokia tvarka turi būti perduodamos paraiškos tais atvejais, kai asmuo nusprendžia arba privalo pateikti paraišką vienoje Susitariančiojoje Šalyje, o procedūra baigiama kitoje Susitariančiojoje Šalyje¹⁰.

b) Pavyzdys

47. H. remiasi A valstybėje priimtu sprendimu dėl išlaikymo, pagal kurį jos buvęs sutuoktinis turi mokėti dviejų savo vaikų išlaikymo išmokas. Buvęs H. sutuoktinis persikėlė gyventi į B valstybę ir sprendimas vykdomas B valstybėje. H. norėtų gauti didesnes išlaikymo išmokas, nes nuo tada, kai priimtas sprendimas, jos buvęs sutuoktinis ėmė gauti didesnes pajamas.
48. Jeigu H. nuspręs pagal Konvenciją pateikti paraišką dėl sprendimo pakeitimo, A valstybės centrinė institucija H. vardu perduos B valstybės centrinei institucijai paraišką dėl **galiojančio sprendimo pakeitimo**. Apie tai bus pranešta buvusiam H. sutuoktiniui ir šis klausimas bus svarstomas B valstybėje. Pakeistą sprendimą bus galima vykdyti B valstybėje.

Taikomas Konvencijos straipsnis: 10 straipsnio 1 dalies e ir f punktai, 10 straipsnio 2 dalies b ir c punktai.

Žr. 11 skyrių apie paraiškas dėl sprendimo pakeitimo ir 12 skyrių apie sprendimų keitimo procedūras.

B. Prašymas imtis specialiųjų priemonių

49. Kartu su keturių rūšių paraiškomis pagal Konvenciją galima teikti ir tam tikrus papildomus prašymus centrinei institucijai, kol pareiškėjas dar nėra pateikęs paraiškos. Tokie prašymai vadinami prašymais imtis specialiųjų priemonių. Yra palikta laisvė spręsti, ar suteikti pagalbą gavus tokį prašymą, ir prašomoji valstybė nutars, kokių priemonių reikės imtis atsižvelgiant į gautą prašymą.
50. 7 straipsnyje nustatyta, kokius šešis prašymus per centrinę instituciją galima pateikti kitai centrinei institucijai. Teikiant prašymą imtis specialiųjų priemonių, galima prašyti:
- 1) padėti surasti skolininką arba kreditorius;
 - 2) padėti gauti informaciją apie skolininko arba kreditoriaus pajamas ir finansinę padėtį, įskaitant informaciją apie turtą;
 - 3) palengvinti reikiamų dokumentų arba kitų įrodymų gavimą;
 - 4) teikti pagalbą nustatant tėvystę ar motinystę;
 - 5) inicijuoti arba palengvinti laikinųjų priemonių taikymą, iki bus baigta nagrinėti paraiška dėl išlaikymo išmokų;
 - 6) palengvinti dokumentų įteikimą.

¹⁰ Žr. 11 ir 12 skyrius. Konvencijoje yra nustatyti apribojimai, dėl kurių skolininkas galbūt negalėtų pakeisti galiojančio sprendimo, ypač jeigu kreditorius gyvena toje valstybėje, kurioje sprendimas priimtas.

a) Kada bus teikiamas prašymas imtis specialiųjų priemonių

51. Prašymas imtis specialiųjų priemonių bus teikiamas, kai pareiškėjui reikės tam tikros konkrečiai apibrėžto pobūdžio pagalbos teikiant paraišką dėl sprendimo pripažinimo, pripažinimo ir vykdymo, vykdymo, priėmimo arba pakeitimo pagal Konvenciją. Taip pat galima prašyti pagalbos nustatyti, ar reikėtų teikti paraišką, arba prašyti pagalbos per nacionalinę procedūrą dėl išlaikymo, kai nagrinėjamas su išlaikymu susijęs atvejis turi tarptautinį elementą.

b) Pavyzdys

52. A valstybėje gyvenanti J. turi du vaikus. Ji yra išsiskyrusi su tų vaikų tėvu, kuris pagal priimtą sprendimą dėl išlaikymo privalo mokėti išlaikymo išmokas. J. mano, kad jos vaikų tėvas galbūt gyvena B valstybėje arba C valstybėje, nes jis turi giminaičių abiejose valstybėse. Ji nori, kad sprendimas būtų vykdomas, tačiau nežino, į kurią valstybę reikėtų jį nusiųsti.
53. Pagal Konvenciją A valstybės centrinė institucija gali pateikti B arba C valstybės centrinėms institucijoms prašymą padėti surasti vaikų tėvą. Bus pateiktas prašymas imtis specialiųjų priemonių, kuriame bus nurodyta, kad kai tik bus surastas vaikų tėvas (atsakovas), J. norėtų pateikti paraišką dėl sprendimo pripažinimo ir vykdymo. B arba C valstybės centrinei institucijai patvirtinus, kad atsakovas gyvena toje valstybėje, A valstybė galės nusiųsti paraiškos dokumentus atitinkamai centrinei institucijai.

Taikomas konvencijos straipsnis: 7 straipsnis.

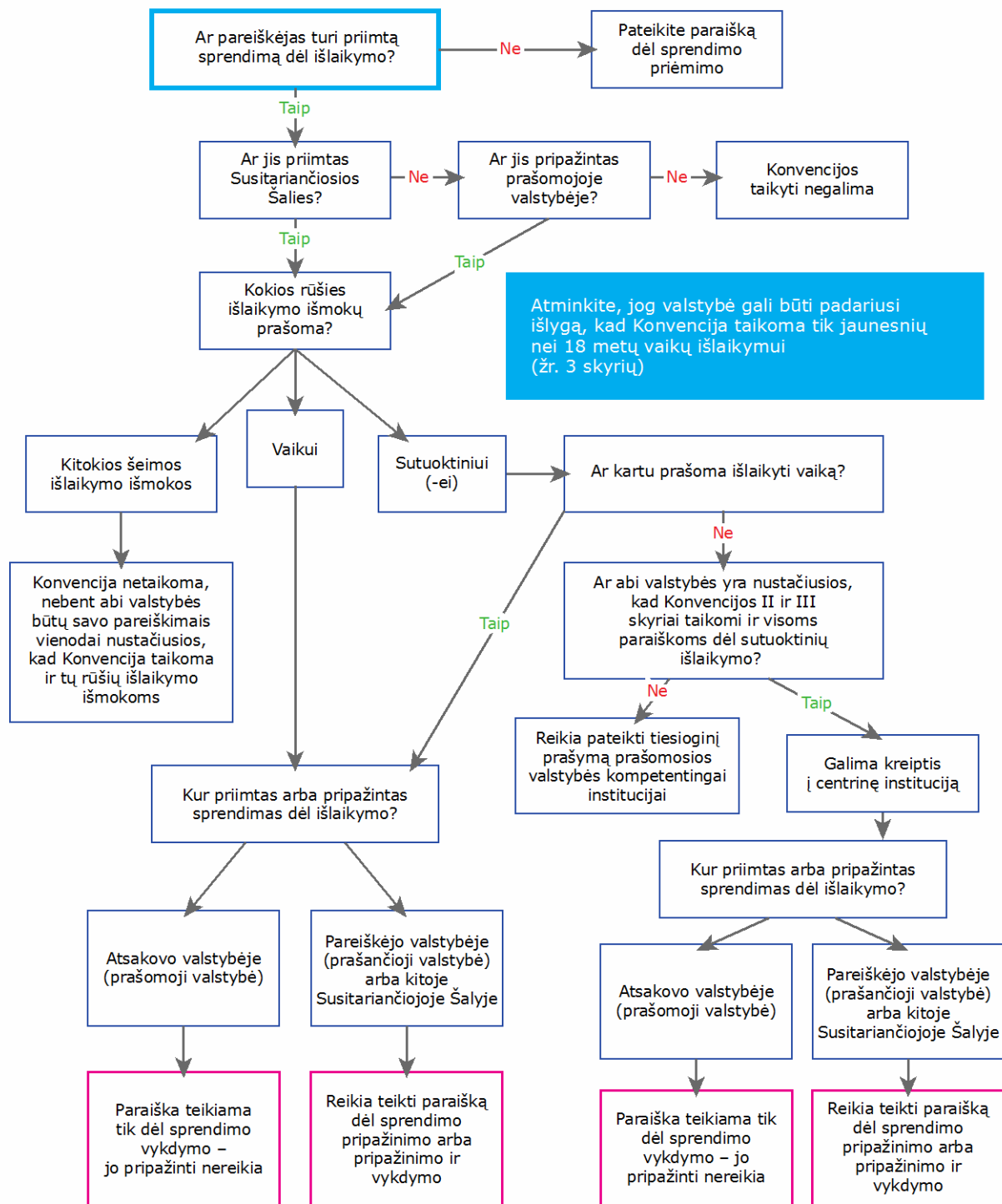
Žr. 13 skyrių apie siunčiamus prašymus imtis specialiųjų priemonių, 14 skyrių apie gautus prašymus imtis specialiųjų priemonių ir 3 skyriaus 2 dalies V skirsnį apie kitas Hagos konvencijas.

II. Kaip nustatyti, kurios rūšies paraišką reikėtų pateikti

54. Nustatyti, kurios rūšies paraišką reikėtų teikti kiekvienu konkrečiu atveju, yra gana paprasta. Įvairios galimybės parodytos toliau pateiktose struktūrinėse schemose.
55. Atminkite, kad šiame skirsnyje pateikta tik bendro pobūdžio informacija. Konvencijos taikymo sritis konkrečioje valstybėje gali būti patikslinta jos padarytomis išlygomis ir pareiškimais. Valstybė gali, pavyzdžiui, padaryti išlygą, kad Konvencija taikoma tik vaikams iki 18 metų. Nuo to priklausytų, kaip toje valstybėje būtų nagrinėjamos paraiškos dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo, kai susijusiems vaikams yra sukakę 18 metų. Šis klausimas išsamiai aptariamas 3 skyriuje.

1. Atvejai, kai jau yra priimtas sprendimas

KOKIAS PARAIŠKAS GALIMA TEIKTI, KAI JAU YRA PRIIMTAS SPRENDIMAS DĖL IŠLAIKYMO (10 straipsnio 1 dalies a ir b punktai, 10 straipsnio 2 dalies a punktas)

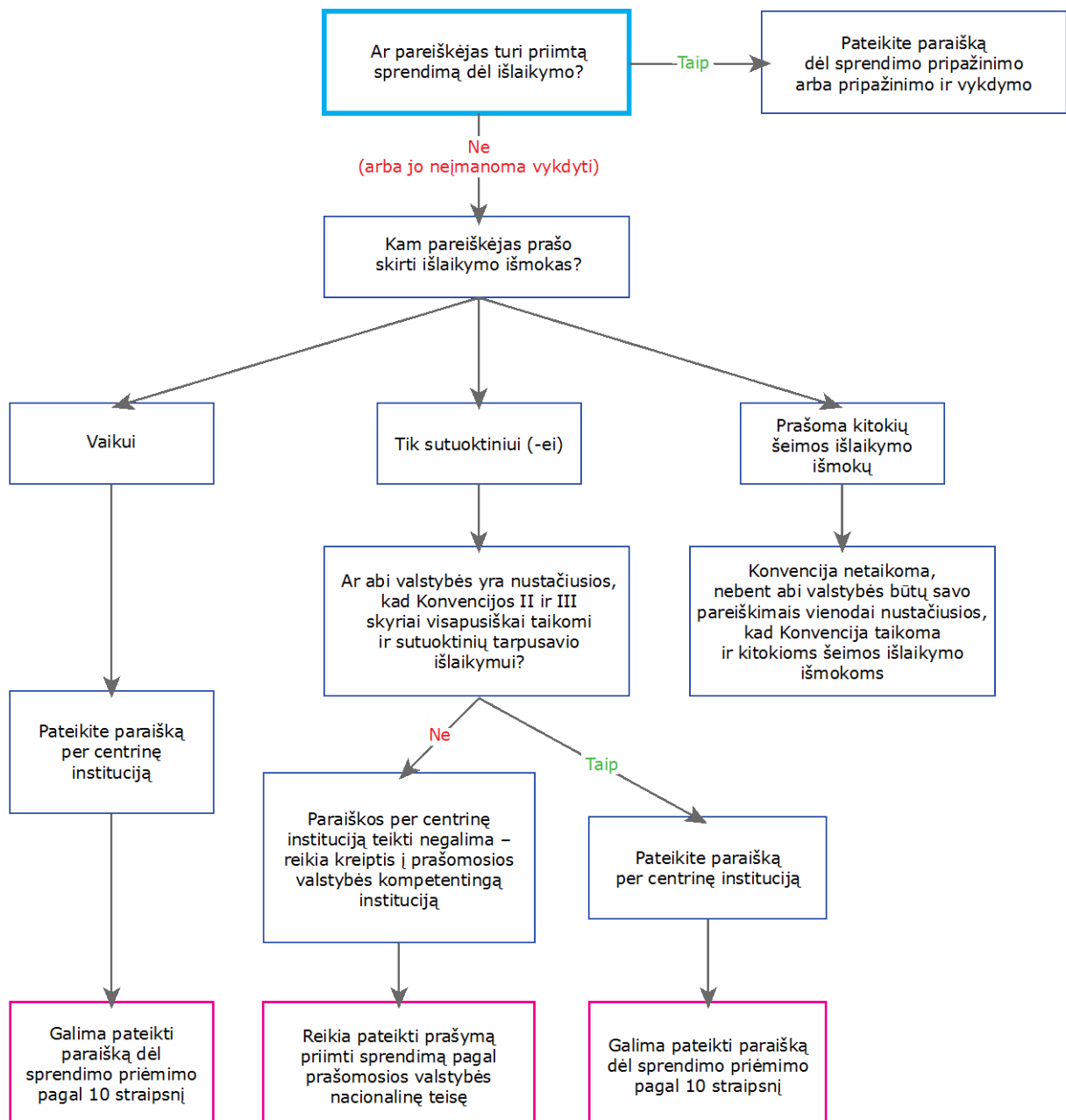

2 paveikslas. Kokias paraiškas galima teikti, kai jau yra priimtas sprendimas dėl išlaikymo

2. Atvejai, kai priimto arba vykdytino sprendimo nėra

56. Tolesnėje struktūrinėje schemoje parodytos galimybės tais atvejais, kai nėra priimto sprendimo dėl išlaikymo arba kai sprendimo neįmanoma pripažinti ar vykdyti (galbūt dėl pagal Konvenciją padarytos išlygos).

KOKIAS PARAIŠKAS GALIMA TEIKTI, JEI GU NĖRA VYKDYTI NO SPRENDIMO (10 straipsnio 1 dalies c ir d punktai)

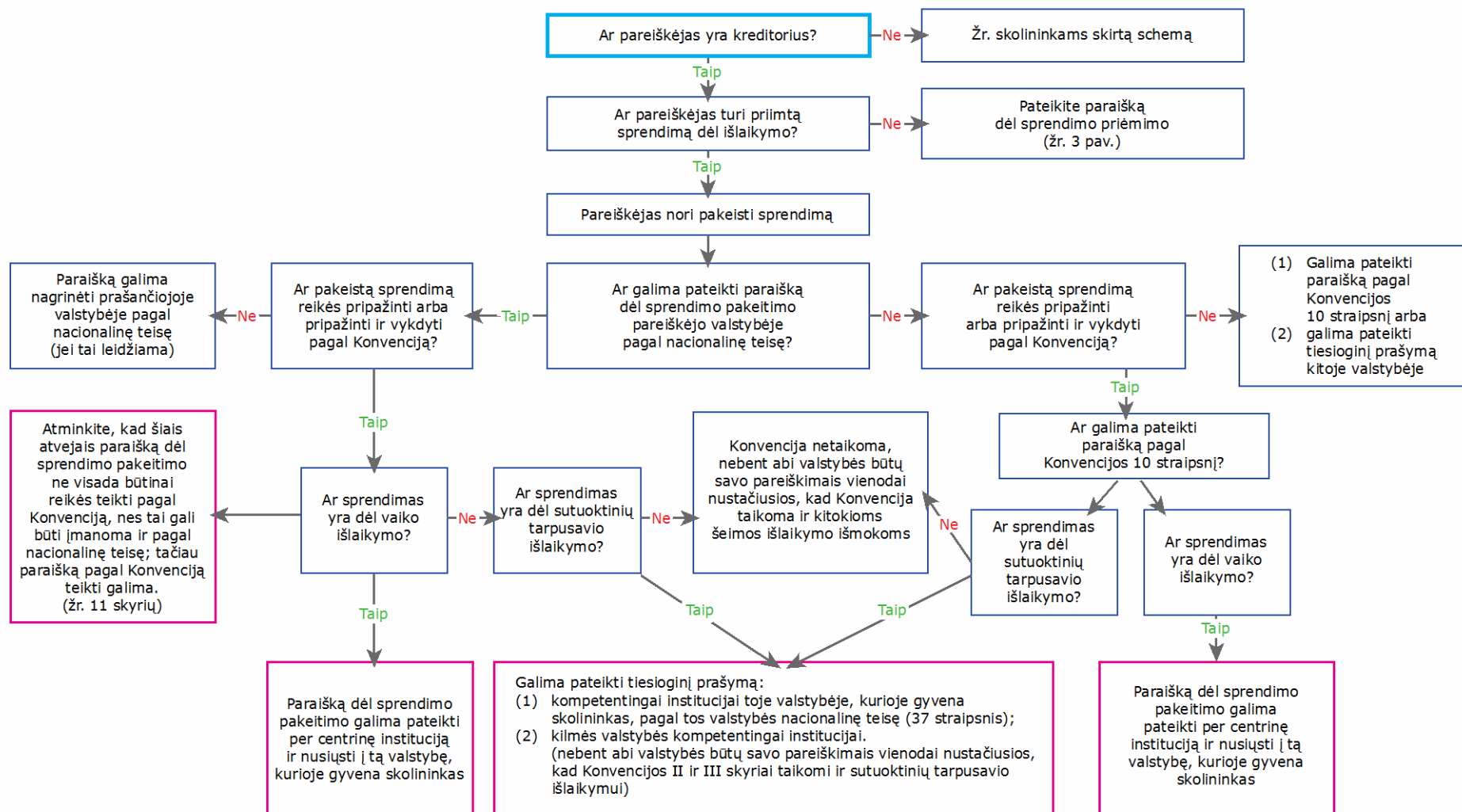

3 pav. Kokias paraiškas galima teikti, jeigu nėra vykdytino sprendimo

3. Atvejai, kai pareiškėjas nori pakeisti sprendimą

- 57. Kai kuriais atvejais pareiškėjui gali reikėti pakeisti sprendimą, siekiant užtikrinti, kad šis atitiktų pasikeitusias bylos šalių arba vaiko aplinkybes. Šio proceso eiga šiek tiek skiriasi priklausomai nuo to, ar pakeisti sprendimą prašo skolininkas, ar kreditorius.
- 58. Kitame puslapyje pateiktoje struktūrinėje schemoje parodytas procesas tais atvejais, kai pakeitimo siekia kreditorius.

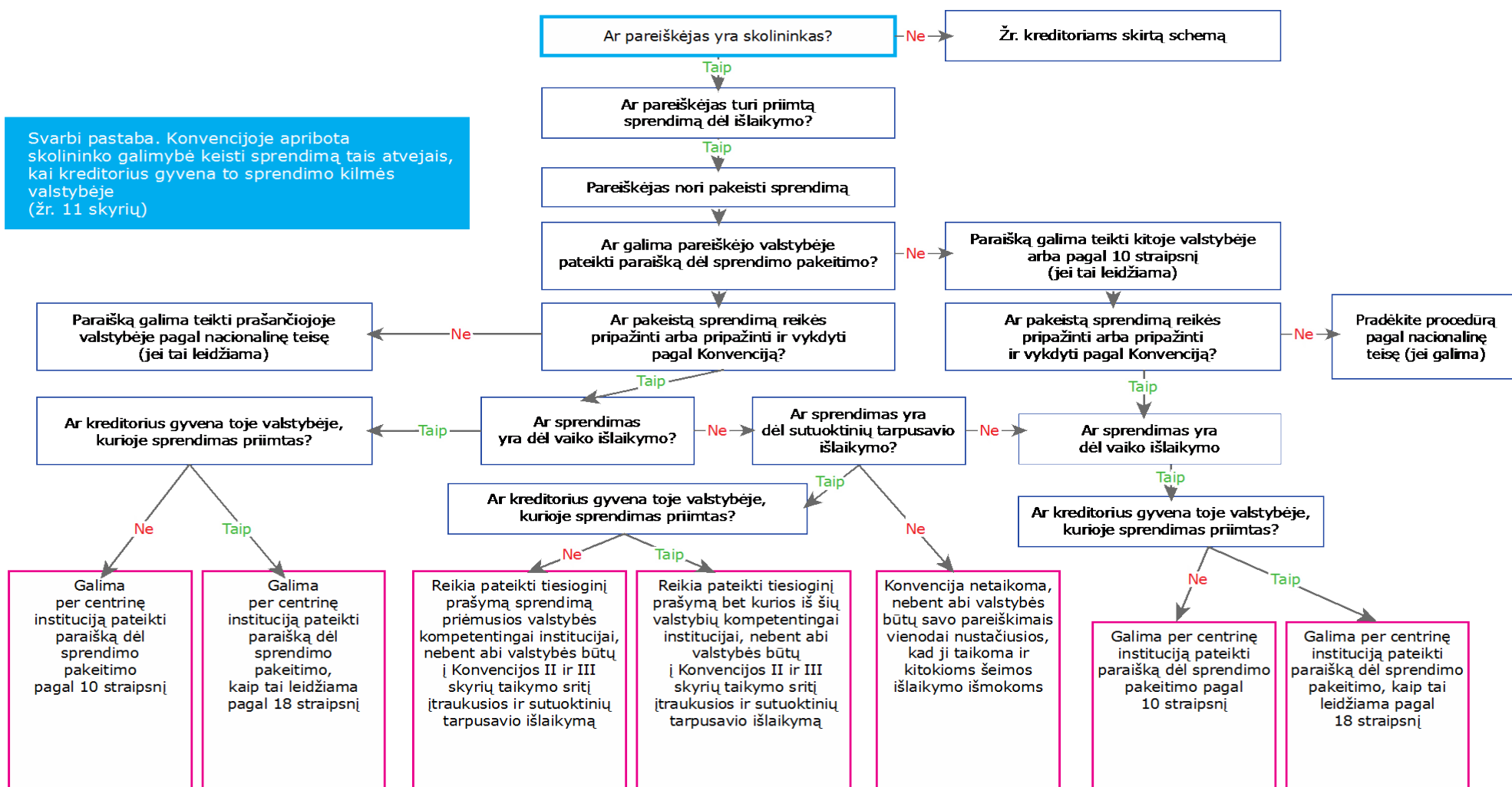
KREDITORIAUS PARAIŠKOS DĖL SPRENDIMO PAKEITIMO (10 straipsnio 1 dalies e ir f punktai)

4 paveikslas. Kreditoriaus paraiškos dėl sprendimo pakeitimo

59. Kitame puslapyje pateiktoje struktūrinėje schemoje parodytas procesas tais atvejais, kai pakeitimo siekia skolininkas. Kaip matyti iš šios schemos, skolininko teikiama paraiška šiek tiek skiriasi, nes pageidaujama, kad paraiška dėl sprendimo pakeitimo būtų svarstoma toje valstybėje, kurioje sprendimas priimtas, jei toje valstybėje gyvena kreditorius.

SKOLININKO PARAIŠKOS DĖL SPRENDIMO PAKEITIMO (10 straipsnio 2 dalies b ir c punktai)

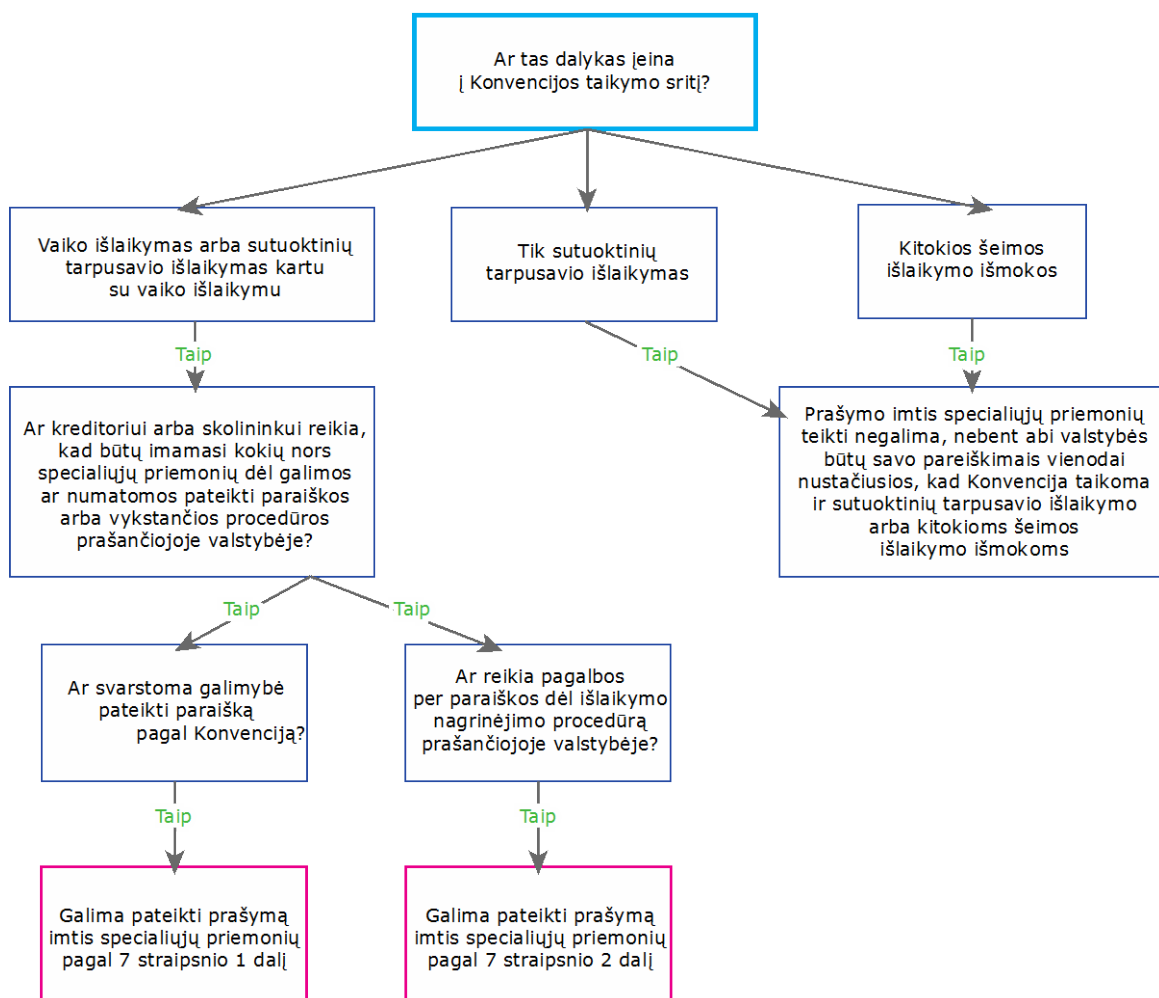

5 paveikslas. Skolininko paraiškos dėl sprendimo pakeitimo

4. Atvejai, kai pareiškėjui reikia pagalbos

60. Kai kuriais atvejais pareiškėjui, norinčiam pateikti paraišką pagal Konvenciją, reikės centrinės institucijos pagalbos. Prieš teikiant paraišką pagal Konvenciją gali reikėti gauti papildomos informacijos, dokumentų, tėvystės arba motinystės įrodymų. Pagal Konvenciją pareiškėjas taip pat gali pateikti prašymą imtis specialiųjų priemonių, per nacionalinę bylą dėl išlaikymo prašydamas centrinės institucijos pagalbos, kai ta nacionalinė byla dėl išlaikymo turi tarptautinį elementą. Šių prašymų teikimą reglamentuoja Konvencijos 7 straipsnis. Tolesnėje struktūrinėje schemoje parodytas tokių prašymų teikimo procesas¹¹.

PRAŠYMAI IMTIS SPECIALIŲJŲ PRIEMONIŲ (7 straipsnio 1 ir 2 dalys)

6 paveikslas. Prašymai imtis specialiųjų priemonių

¹¹ Jeigu abi valstybės yra 1965 m. lapkričio 15 d. Hagos konvencijos dėl teisminių ir neteisminių dokumentų civilinėse arba komercinėse bylose įteikimo užsienyje (1965 m. Konvencija dėl dokumentų įteikimo) arba 1970 m. kovo 18 d. Konvencijos dėl įrodymų civilinėse arba komercinėse bylose paėmimo užsienyje (1970 m. Konvencija dėl įrodymų) šalys, žr. 3 skyriaus 2 dalies V skirsnį apie kitas Hagos konvencijas.

2 skyrius.

Sąvokų išaiškinimas

A. Šio skyriaus paskirtis

61. Konkrečios Konvencijoje vartojamos sąvokos buvo suformuluotos remiantis ketverius metus vykusiomis derybomis ir diskusijomis. Kai kurios iš Konvencijoje vartojamų sąvokų yra apibrėžtos pačioje Konvencijoje, tačiau daugelis kitų sąvokų nėra joje apibrėžtos; tų sąvokų reikšmę gali nulemti valstybės, kurioje vyksta procedūra dėl išlaikymo, nacionalinės teisės nuostatos.
62. Pavyzdžiui, nėra apibrėžta „vykdymo“ sąvoka. Ši sąvoka vartojama visame Konvencijos tekste, tačiau manyta, kad Konvencijoje jos apibrėžti nereikia, nes ši sąvoka yra pakankamai nuosekliai suprantama įvairiose valstybėse sprendžiant su išlaikymo prievolėmis susijusius klausimus, be to, vienas svarbiausių pamatinių Konvencijos principų yra tai, kad Konvencija turėtų būti aiškinama plačiai ir lanksčiai¹².
63. Taigi, ar tam tikras veiksmas yra „vykdymas“, praktikoje nustatys kompetentinga institucija, kuri bus atsakinga už sprendimo vykdymą. Tačiau atminti, kad Konvencijoje pasiūlyta imtis tam tikrų priemonių sprendimui vykdyti, taigi joje pateikta gairių dėl to, kokie veiksmai paprastai laikomi „vykdymu“. Dėl kitos – „sutuoktinio“ – sąvokos, vartojamos nustatant, ar išlaikymas reiškia sutuoktinių tarpusavio išlaikymą, reikšmės taip pat nuspręs kompetentinga institucija, priimanti sprendimą (tuo atveju, jeigu priimamas sprendimas) arba nagrinėjanti pripažinimo prašymą (tuo atveju, jeigu prašoma pripažinti ir vykdyti sprendimą).
64. Šiame skyriuje nesiekama pateikti teisinių ar galutinių Konvencijoje vartojamų sąvokų apibrėžčių – jame pateiktas šiam vadove vartojamų sąvokų žodynėlis su paaiškinimais ir išaiškinta, ką šios sąvokos reiškia, **per veiklos procesus** bylose pagal Konvenciją, kad tie, kas nėra susipažinę su tarptautinėmis bylomis dėl išlaikymo, galėtų geriau suprasti šias procedūras. Kilus abejonių dėl konkretaus Konvencijos tekste vartojamo žodžio ar sąvokos tikslios teisinės reikšmės, visais atvejais reikėtų remtis Aiškinamąja ataskaita ir tarptautinės arba nacionalinės teisės šaltiniais.

B. Šiame vadove vartojamos sąvokos

Prisijungimas

65. Prisijungimas yra vienas iš procesų, per kuriuos valstybė gali tapti Konvencijos Susitariančiaja Šalimi¹³. 60 straipsnyje nustatyta, nuo kada įsigalioja Konvencija (praėjus trims mėnesiams nuo antro ratifikavimo, priėmimo ar patvirtinimo dokumento deponavimo) ir kada ji įsigalioja konkrečioje Susitariančiojoje Šalyje. Konvencijos Susitariančiosiomis Šalimis tapusios valstybės išvardytos Hagos konferencijos interneto svetainėje.

Žr. 58 ir 60 straipsnius.

¹² Žr. svarstymą Aiškinamosios ataskaitos 60–65 punktuose.

¹³ Aiškinamosios ataskaitos 690 punktas.

Administracinė institucija

66. Kai kuriose valstybėse su išlaikymu susijusius klausimus sprendžia administracinė institucija (kai kur vadinama vaikų išlaikymo tarnyba), vyriausybės įsteigta specialiai tam, kad padėtų priimti, vykdyti ir keisti sprendimus dėl išlaikymo¹⁴.
67. 19 straipsnio 3 dalyje administracinė institucija apibrėžta kaip viešasis subjektas, kurio priimami sprendimai atitinka abu tame straipsnyje nustatytus kriterijus: tuos sprendimus turi būti įmanoma apskųsti arba pateikti peržiūrėti tos valstybės teisminei institucijai ir tie sprendimai turi turėti panašią galią ir poveikį kaip ir teisminės institucijos sprendimas tuo pačiu klausimu.

Žr. 19 straipsnio 1 ir 3 dalis.

Atvykimas

68. Ši sąvoka reiškia asmens atvykimą tiesiogiai dalyvauti ar kitokį dalyvavimą kokiame nors svarstyme. Priklausomai nuo valstybės įstatymų ir joje taikomų procedūrų, asmens arba bylos šalies „atvykimas“ gali būti suprantamas kaip fizinis dalyvavimas svarstyme arba dalyvavimas svarstyme per pokalbį telefonu ar naudojantis kitokiomis elektroninėmis priemonėmis. Asmuo taip pat gali „atvykti per procedūrą“ atsiųsdamas savo advokatą ar kitą atstovą joje dalyvauti arba kitaip jam atstovauti. Pagal Konvenciją nustatant, ar kartu su paraiška dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo reikia pateikti patvirtinimą, kad apie procedūrą buvo tinkamai pranešta, svarbu tai, ar bylos šalis atvyko dalyvauti sprendimo priėmimo procese.

Žr. 25 ir 29 straipsnius.

Taip pat žr. sąvoką „Patvirtinimas, kad apie procedūrą buvo tinkamai pranešta“.

Šiame vadove žr. 4 ir 5 skyrius.

Pareiškėjas

69. Pareiškėju šiame vadove vadinamas asmuo arba valdžios institucija („viešasis subjektas“), centrinės institucijos prašantis pateikti kurią nors iš paraiškų pagal 10 straipsnį (dėl sprendimo pripažinimo, pripažinimo ir vykdymo, vykdymo, priėmimo arba pakeitimo).
70. Pagal kai kurias Konvencijos nuostatas pareiškėju gali būti vadinamas ir skundą padavęs asmuo arba bylos šalis per teismo procesą. Pavyzdžiui, 23 straipsnio 6 dalyje pareiškėju vadinamas asmuo, kuris apskundžia nutarimą užregistruoti sprendimą vykdyti arba paskelbti sprendimą vykdytinu.
71. Pareiškėju gali būti kreditorius, skolininkas arba vaiko teisinis atstovas. Teikiant kai kurias paraiškas kreditoriumi gali būti ir viešasis subjektas.

Žr. 7, 10, 36 ir 37 straipsnius.

Šiame vadove žr. 1 ir 3 skyrius.

Paraiškos ir prašymai

72. Šiame vadove ir Konvencijoje skiriamos sąvokos „paraiškos“ ir „prašymai“. „Paraiška“ reiškia pagal 10 straipsnį centrinei institucijai teikiamas paraiškas. Pagal šį straipsnį paraiška gali būti teikiama dėl sprendimo pripažinimo, pripažinimo ir vykdymo, vykdymo, priėmimo arba pakeitimo.
73. Tiesioginis prašymas teikiamas ne per centrinę instituciją. Tiesioginį prašymą kompetentingai institucijai, kaip antai teismui ar administracinei institucijai, tiesiogiai pateikia pats asmuo. Jis teikiamas ne pagal 10 straipsnį. Pavyzdys – kompetentingai institucijai tiesiogiai teikiamas prašymas pripažinti sprendimą tik dėl sutuoktinių tarpusavio išlaikymo.
74. Išimtis iš šio bendro skirstymo numatyta 7 straipsnyje, kuriame leidžiama teikti prašymus imtis specialiųjų priemonių. Nors specialiosioms priemonėms 10 straipsnis netaikomas, tokį prašymą vis vien teikia centrinė institucija kitai centrinei institucijai.

Žr. 7, 10 ir 37 straipsnius.

Šiame vadove žr. 1 ir 3 skyrius.

Autentiškas dokumentas

Žr. sąvoką „Susitarimas dėl išlaikymo“.

Centrinė institucija

75. Centrinė institucija yra valdžios institucija, Susitariančiosios Šalies paskirta atlikti užduotis, susijusias su administraciniu bendradarbiavimu ir pagalbos teikimu pagal Konvenciją. Šios užduotys nustatytos Konvencijos II ir III skyriuose¹⁵.
76. Federacinėse valstybėse arba valstybėse, kurių sudėtyje yra autonominių vienetų, gali būti ne viena, o daugiau centrinių institucijų¹⁶. Centrinė institucija persiunčia paraiškas į kitas valstybes ir apskritai užsiima paraiškų tvarkymu bei nagrinėjimu. Kiek tai leidžiama pagal valstybės įstatymus, daugelį centrinės institucijos užduočių gali atlikti kiti tos valstybės viešieji subjektai – pavyzdžiui, vaikų išlaikymo tarnyba – prižiūrimi centrinės institucijos.

Žr. 4, 5, 6, 7 ir 8 straipsnius.

Kompetentinga institucija

77. Kompetentinga institucija – konkrečios valstybės institucija arba asmuo, pagal tos valstybės įstatymus įpareigotas arba įgaliotas vykdyti konkrečias Konvencijoje nustatytas užduotis. Kompetentinga institucija gali būti teismas, administracinė įstaiga, vaikų išlaikymą užtikrinanti tarnyba ar bet kokia kita pagal Konvenciją kai kurias užduotis atliekanti valdžios institucija. Kai kuriose valstybėse centrinė institucija gali būti ir kompetentinga institucija, atliekanti kai kurias arba visas Konvencijoje nustatytas užduotis.

Žr. 6 straipsnį.

¹⁵ Aiškinamosios ataskaitos 85 punktas.

¹⁶ Aiškinamosios ataskaitos 89 punktas.

Susitariančioji Šalis

78. Susitariančioji Šalis – valstybė, kuri yra užbaigusi 58 straipsnyje nustatytą ratifikavimo, priėmimo arba patvirtinimo procesą, todėl saistoma Konvencijos.
79. Valstybės sąvoka šiame vadove vartojama dažnai. Paprastai tai yra suvereni valstybė (šalis), o ne mažesnis administracinis ar teritorinis vienetas valstybės sudėtyje, toks kaip provincija ar Jungtinių Amerikos Valstijų valstija. Tačiau yra ir tokių atvejų, kai į valstybės sąvoką įeina ir „teritorinio vieneto“ samprata. Tai nustatyta 46 straipsnyje. Pavyzdžiui, kai minima valstybės, kurioje priimtas sprendimas, kompetentinga institucija, tai galima suprasti arba aiškinti kaip atitinkamo teritorinio vieneto teisminę ar administracinę instituciją¹⁷.

Žr. 46 ir 58 straipsnius.

Konvencija

80. Konvencija, apie kurią rašoma šiame vadove, yra 2007 m. lapkričio 23 d. Hagos konvencija dėl tarptautinio vaikų ir kitokių šeimos išlaikymo išmokų išieškojimo.

Šalies apibūdinimas

81. Pagal Konvencijos 57 straipsnį kiekviena Susitariančioji Šalis privalo pateikti Hagos konferencijos Nuolatiniam biurui tam tikrą informaciją apie savo įstatymus, procedūras ir priemones, kurių ji imsis Konvencijai įgyvendinti, be kita ko, apibūdinti, kaip toje valstybėje bus tvarkomi prašymai priimti, pripažinti ir vykdyti sprendimus dėl išlaikymo¹⁸.
82. Šią informaciją Susitariančioji Šalis gali pateikti Šalies apibūdinime, kurį parengti rekomenduojama ir kuris paskelbiamas Hagos konferencijoje. Šalies apibūdinime bus nurodyti bet kokie toje valstybėje privalomi su paraiškomis susiję dokumentai ar reikalavimai.
83. Šalies apibūdinimo parengti neprivaloma. Tačiau Šalies apibūdinimo nerengianti valstybė vis vien privalo pateikti Hagos konferencijos Nuolatiniam biurui pagal 57 straipsnį privalomą informaciją.
84. Tiek Šalies apibūdinimas, tiek bet kokia Susitariančiosios Šalies pagal 57 straipsnį pateikta informacija skelbiama Hagos konferencijos interneto svetainės (www.hcch.net) skyriuje apie vaikų išlaikymą (angl. *Child Support / Maintenance Section*).

Žr. 57 straipsnį.

Kreditorius

85. Kreditorius 3 straipsnyje apibrėžiamas kaip asmuo, kuriam privaloma mokėti išlaikymo išmokas arba kuris reikalauja, kad jos būtų jam mokamos. Kreditorius gali būti kuris nors iš vaiko tėvų ar sutuoktinis (-ė), vaikas, jo globėjai ar giminaičiai arba kiti asmenys, kurie rūpinasi vaiku. Kai kuriose valstybėse toks asmuo gali būti vadinamas išlaikymo išmokų gavėju, asmeniu, kuriam įsipareigojama, globos teises turinčia motina ar tėvu arba globėju (-a). Kreditoriumi gali būti asmuo, pirmą kartą prašantis skirti išlaikymo išmokas (pavyzdžiui, paraiškoje dėl sprendimo

¹⁷ Žr. Aiškinamosios ataskaitos 637 punktą.

¹⁸ Žr. Aiškinamosios ataskaitos 683 punktą.

priėmimo), arba asmuo, gausiantis išlaikymo išmokas pagal jau priimtą sprendimą¹⁹.

86. Jeigu Susitariančioji Šalis išplečia Konvencijos taikymo sritį, į ją įtraukdama ir kitokias šeimos išlaikymo išmokas, įskaitant išmokas asmenims, kuriems reikia apsaugos, kreditoriumi gali būti ir bet koks kitas asmuo, turintis teisę gauti tos rūšies šeimos išlaikymo išmokas.
87. 36 straipsnyje nustatyta, kad kai kuriose Konvencijos dalyse „kreditoriaus“ sąvoka reiškia ir viešąjį subjektą. Viešasis subjektas gali būti kreditoriumi teikdamas paraišką dėl sprendimo pripažinimo, pripažinimo ir vykdymo, vykdymo arba naujo sprendimo dėl išlaikymo priėmimo tik tuo atveju, jei priimtą sprendimą pripažinti atsisakyta dėl 20 straipsnio 4 dalyje nurodytų priežasčių.

Žr. 3, 10 ir 36 straipsnius.

Šiame vadove žr. 3 skyrių.

Skolininkas

88. Skolininkas 3 straipsnyje apibrėžiamas kaip asmuo, kuris privalo mokėti išlaikymo išmokas arba iš kurio reikalaujama, kad jis mokėtų išlaikymo išmokas. Tai gali būti kuris nors iš vaiko tėvų, sutuoktinis (-ė) ar kitas asmuo, privalantis mokėti išlaikymo išmokas pagal sprendimo priėmimo vietoje galiojančius įstatymus. Kai kuriose valstybėse toks asmuo vadinamas išlaikymo išmokų mokėtoju, įpareigotu asmeniu arba globos teisės neturinčiu ar atskirai gyvenančiu vaiko tėvu arba motina. Viešasis subjektas, kaip antai socialinių paslaugų tarnyba, negali būti skolininkas.
89. Jeigu Susitariančioji Šalis išplečia Konvencijos taikymo sritį, į ją įtraukdama ir kitokias šeimos išlaikymo išmokas, skolininku gali būti ir bet koks kitas asmuo, kuris privalo mokėti arba iš kurio reikalaujama, kad jis mokėtų tos rūšies šeimos išlaikymo išmokas.

Žr. 3 ir 10 straipsnius.

Šiame vadove žr. 3 skyrių.

Sprendimas

90. Sprendimo sąvoka Konvencijoje apibrėžiama kalbant apie paraiškas, kuriose prašoma pripažinti ir vykdyti arba vykdyti sprendimus, ir apie kai kurių rūšių prašymus, teikiamus kompetentingoms institucijoms.
91. Sprendimu nustatoma skolininko prievolė mokėti išlaikymo išmokas, jame gali būti nustatytas automatinis sumos indeksavimas ir reikalavimas sumokėti uždelstas išmokas, išlaikymo išmokas atgaline data arba palūkanas, taip pat gali būti nustatytos susijusios sąnaudų arba išlaidų²⁰.
92. Pavyzdžiui, ši sąvoka apima ir tokį sprendimą, kurį paprastai priima teisminė institucija ir kuris pateikiamas kaip teismo sprendimas arba nutartis. Į šią sąvoką taip pat konkrečiai įtraukti administracinės institucijos sprendimai, kurie atitinka 19 straipsnio 3 dalyje nustatytus kriterijus. Todėl Konvencija taikoma ir šiuos kriterijus atitinkantiems vertinimams, administracinėje sistemoje atliekamiems vaikų išlaikymo tarnybų.

Žr. 3 ir 19 straipsnius.

¹⁹ Žr. Aiškinamosios ataskaitos 66 punktą.

²⁰ Žr. Aiškinamosios ataskaitos 434–437 punktus.

Pareiškimas

93. Pareiškimu vadinamas oficialus Susitariančiosios Šalies pareiškimas dėl tam tikrų Konvencijos straipsnių arba reikalavimų. Pareiškimus teikti numatyta 63 straipsnyje. Pavyzdžiui, valstybė gali pareikšti, kad, kaip nustatyta 2 straipsnio 3 dalyje, visos Konvencijos nuostatos bus taikomos sutuoktinių tarpusavio išlaikymui. Pareiškimus galima teikti tada, kai valstybė prisijungia prie Konvencijos, arba bet kada vėliau. Pateiktus pareiškimus galima tikslinti arba keisti. Valstybės padaryti pareiškimai nurodomi Šalies apibūdinime ir paskelbiami Hagos konferencijos svetainės (www.hcch.net) skyriuje apie vaikų išlaikymą (angl. *Child Support / Maintenance Section*).

Žr. 63 straipsnį.

Vykdytinumo patvirtinimas

94. Vykdytinumo patvirtinimas yra tvarka, pagal kurią kai kuriose valstybėse gali būti nustatyta, kad iš užsienio gautas sprendimas turi tokią pačią galią (neviršijančią nacionalinėje teisėje nustatytą apribojimų) kaip ir toje valstybėje priimtas sprendimas. Vykdytinumo patvirtinimas (angl. *declaration of enforceability*) skiriasi nuo pareiškimo apie vykdytinumą (angl. *statement of enforceability*) – dokumento, kuriame pranešama, kad sprendimas yra vykdytinas jo kilmės valstybėje, ir kurį privaloma pateikti kartu su kitais dokumentais teikiant paraišką dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo.

Žr. 23 straipsnio 2 dalį ir 25 straipsnio 1 dalies b punktą.
Šiame vadove žr. 4 ir 5 skyrius.

Sprendimo priėmimas

95. Ši sąvoka reiškia procesą, per kurį priimamas sprendimas dėl išlaikymo, jeigu nėra pirmiau priimto sprendimo dėl išlaikymo arba jeigu galiojančio sprendimo dėl išlaikymo dėl kokios nors priežasties negalima pripažinti ar vykdyti. Priimant sprendimą dėl išlaikymo, jei reikia, gali būti kartu nustatyta tėvystė arba motinystė.

Žr. 10 straipsnį.
Šiame vadove žr. 8 ir 9 skyrius.

Tėvystės arba motinystės nustatymas

96. Tėvystės arba motinystės nustatymas yra procedūra, per kurią nustatoma biologinė ar teisinė tėvystė arba motinystė, siekiant išlaikyti vaiką. Pagal Konvenciją nustatyti tėvystę arba motinystę dažnai siekiama teikiant paraišką, kurioje prašoma priimti sprendimą dėl vaiko išlaikymo, nors tai gali būti atliekama ir pateikus prašymą imtis specialiųjų priemonių pagal 7 straipsnį²¹. Tėvystę arba motinystę galima nustatyti ne tik genetiniu tyrimu, bet ir teisiškai, remiantis tokiomis prielaidomis, kaip tėvų santuoka ar kohabitacija iki vaiko gimimo, arba paties vaiko tėvo arba motinos duotu sutikimu ar pripažinimu.

Žr. 7 ir 10 straipsnius.
Šiame vadove žr. 8 ir 9 skyrius.

Ex officio peržiūra

97. *Ex officio* peržiūra – tai tokia peržiūra, kurią savo iniciatyva gali atlikti kompetentinga institucija per sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo procedūrą. Tokią peržiūrą atlikti numatyta 23 straipsnio 4 dalyje ir 24 straipsnio 4 dalyje²². Tokiai peržiūrai negali prieštarauti nė viena bylos šalis.
98. Jeigu prašomoji valstybė nėra pareiškusi, kad taikys 24 straipsnyje nustatytą procedūrą, atliekant *ex officio* peržiūrą pagal 23 straipsnį galima svarstyti, ar sprendimo užregistravimas vykdyti arba jo vykdytinumo patvirtinimas akivaizdžiai prieštarautų viešajai tvarkai.
99. Pasirinkus taikyti alternatyvią procedūrą pagal 24 straipsnį, *ex officio* peržiūra bus atliekama šiek tiek kitaip, nes kompetentinga institucija privalės remtis papildomais pagrindais.

Žr. išsamų šio proceso aptarimą 5 skyriuje.

Žr. 12 straipsnio 8 dalį, 23 straipsnio 4 dalį ir 24 straipsnio 4 dalį.

Šiame vadove žr. 4 ir 5 skyrius.

Išskaitymas

100. Išskaitymu vadinamas lėšų, kurios kitu atveju būtų pervestos skolininkui, perėmimas, kurį atlieka vykdomoji institucija. Gavęs pranešimą arba įsakymą dėl išskaitymo, atitinkamas asmuo arba organizacija, kuris būtų pervedęs tas lėšas skolininkui, vietoj to turi jas pervesti vykdomajai institucijai, o ši jas perveda išlaikymo kreditoriui. Kai kuriose valstybėse išskaitymas vadinamas lėšų areštu arba perėmimu.

Žr. 34 straipsnį.

Šiame vadove žr. 10 skyrių.

Nuolatinė gyvenamoji vieta

101. Nuolatinės gyvenamosios vietos sąvoka nėra apibrėžta Konvencijoje²³. Ji vartojama keliuose Konvencijos straipsniuose, kalbant apie tai, ar sprendimas gali būti pripažįstamas arba vykdomas. Nustatant, ar asmuo nuolat gyvena konkrečioje valstybėje, bus remiamasi toje byloje žinomais faktais. Nustatyti nuolatinę gyvenamąją vietą galima remiantis tokiais faktais kaip, pavyzdžiui, kur tas asmuo gyvena, kur yra jo pradinė (arba pagrindinė) gyvenamoji vieta, kur asmuo dirba arba lanko mokyklą. Vien tai, kad asmuo tuo metu yra kurioje nors valstybėje, nėra pakankamas argumentas pripažinti, kad jo nuolatinė gyvenamoji vieta yra toje valstybėje.

Žr. 20 straipsnio 1 dalies a punktą.

Šiame vadove žr. 5 skyrių.

²² Žr. Aiškinamosios ataskaitos 500 punktą.

²³ Žr. Aiškinamosios ataskaitos 63 ir 444 punktus.

Jurisdikcija

102. Atsakovas, užginčydamas arba apskųsdamas nutarimą pripažinti arba pripažinti ir vykdyti sprendimą, gali teigti, kad tai neatitinka 20 straipsnyje nustatytų pripažinimo ir vykdymo pagrindų. Šie pripažinimo ir vykdymo pagrindai ir su jais susijusi jurisdikcija reiškia ryšius, turinčius sieti bylos šalis su ta valstybe, kurioje yra sprendimą priimanti institucija. Pavyzdžiui, sprendimo dėl išlaikymo priėmimas gali priklausyti teismo jurisdikcijai, jeigu toje valstybėje gyvena abu vaiko tėvai. Taigi, remiantis šiuo pagrindu priimtas sprendimas gali būti pripažįstamas ir vykdomas.

Žr. 20 ir 21 straipsnius.

Legalizavimas

103. Legalizavimo sąvoka reiškia tam tikrus oficialius teisinius procesus. Legalizuojant patvirtinamas parašo tikrumas, dokumentą pasirašiusio asmens įgaliojimai ir, kai tinka, antspaudas ar spaudas, kuriuo patvirtintas dokumentas, tikrumas. Legalizavimas nėra susijęs su paties dokumento (t. y. legalizuojamo dokumento) turiniu. Pagal 41 straipsnį per procedūras pagal Konvenciją negali būti reikalaujama atlikti legalizavimo ar kitų panašių formalumų, įskaitant patvirtinimą apostile²⁴.

Žr. 41 straipsnį.

Turto areštas

104. Turto areštas yra galimas teisinis asmens turto perėmimas ar dėl to turto pareikštas reikalavimas. Kai kuriose valstybėse galima areštuoti išlaikymo išmokų nemokančio skolininko turtą, įskaitant žemę ir transporto priemones. Turtą pardavus, išlaikymo išmokų skolą galima susigrąžinti iš to turto pardavimo pajamų.

Žr. 34 straipsnį.

Šiame vadove žr. 10 skyrių.

Išlaikymas

105. „Išlaikymas“ reiškia vaikų, sutuoktinio (-ės) arba partnerio (-ės) išlaikymą ir su vaikų arba sutuoktinio (-ės) ar partnerio (-ės) aprūpinimu susijusių išlaidų padengimą. Pagal Konvenciją valstybė gali išlaikymo sąvokai priskirti ir dėl kitokių šeimos ryšių atsiradusias išlaikymo prievoles.
106. Išlaikymo išmokas skolininkas moka kreditoriui. Priklausomai nuo valstybės, kurioje priimamas sprendimas, įstatymų, tai gali būti ir reguliarūs mokėjimai, ir vienkartinės išmokos arba turto perleidimas²⁵.

Žr. 2 straipsnį.

Šiame vadove žr. 3 skyrių.

²⁴ Žr. Aiškinamosios ataskaitos 614 punktą.

²⁵ Žr. Aiškinamosios ataskaitos 65 punktą.

Susitarimas dėl išlaikymo

107. Pagal 30 straipsnį susitarimą dėl išlaikymo galima pripažinti ir vykdyti, jeigu jis yra vykdytinas kaip sprendimas toje valstybėje, kurioje jis sudarytas; pagal 10 straipsnį teikiant paraiškas dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo, „sprendimo“ sąvoka apima ir susitarimus dėl išlaikymo²⁶.
108. 3 straipsnyje susitarimas dėl išlaikymo apibrėžiamas kaip rašytinis susitarimas dėl išlaikymo išmokų mokėjimo, kurį kompetentinga institucija gali peržiūrėti arba keisti ir kurį:
- kompetentinga institucija oficialiai parengė arba užregistravo kaip autentišką dokumentą; arba
 - kompetentinga institucija patvirtino, sudarė, užregistravo arba saugojo.
109. Taigi, ši sąvoka apima ir kai kuriose valstybėse naudojamus autentiškus dokumentus, ir kitose valstybėse sudaromus privačius susitarimus. Pavyzdžiui, per vaiko tėvų santuokos nutraukimo procedūrą sudarytas susitarimas dėl išlaikymo arba per tarpininkavimo tarp tėvų procesą priimtas sprendimas, jeigu atitinka šiuos kriterijus, gali būti laikomas susitarimu dėl išlaikymo ir gali būti vykdytinas pagal Konvenciją.
110. Valstybė gali padaryti išlygą, kad ji nepripažins susitarimų dėl išlaikymo.

Žr. 3 ir 30 straipsnius.

Šiame vadove žr. 4 ir 5 skyrius.

Sprendimas dėl išlaikymo

Žr. sąvoką „Sprendimas“.

Išteklių įvertinimas

111. Konvencijoje valstybėms leidžiama kai kuriais atvejais atlikti išteklių įvertinimą nustatant, ar pareiškėjas turi teisę gauti teisinę pagalbą per procedūrą pagal Konvenciją ir ar ta pagalba pareiškėjui ar bylos šaliai bus teikiama nemokamai. Atliekant išteklių įvertinimą paprastai atsižvelgiama į pareiškėjo pajamas ir turtą arba kitokią finansinę padėtį, nuo kurios priklauso, ar pareiškėjas gebės susimokėti už teisinę pagalbą.
112. Pagal 16 straipsnį, gavus tam tikras paraiškas, leidžiama atlikti vaiko išteklių įvertinimą ir atsižvelgiama ne į tėvų, o į paties vaiko išteklius arba finansinę padėtį; kai kuriose valstybėse gali būti tuo remiamasi nustatant, ar reikia teikti nemokamą teisinę pagalbą.

Žr. 16 ir 17 straipsnius.

Šiame vadove žr. 3 skyrių.

Pagrįstumo įvertinimas

113. Konvencijoje kai kuriais atvejais valstybėms leidžiama atlikti pagrįstumo įvertinimą nustatant, ar per procedūrą pagal Konvenciją pareiškėjui reikia teikti nemokamą teisinę pagalbą. Atliekant pagrįstumo įvertinimą, paprastai vertinamas paraiškos pagrįstumas arba tikimybė, kad ta paraiška bus patenkinta, atsižvelgiant į tokius dalykus kaip teisinis pagrindas, kuriuo remiantis pateikta paraiška, ir ar iš žinomų bylos faktų galima numatyti sėkmingą tos bylos baigtį. Į kokius dalykus bus atsižvelgiama vertinant pagrįstumą, priklausys nuo konkrečios šį vertinimą atliekančios valstybės.

*Žr. 15 straipsnio 2 dalį ir 17 straipsnio a punktą.
Šiame vadove žr. 3 skyrių.*

Sprendimo pakeitimas

114. Sprendimo pakeitimas – tai procesas, per kurį keičiamas priimtas sprendimas dėl išlaikymo. Kai kuriose valstybėse tai vadinama paraiška dėl pakeitimo arba prašymu pakeisti sprendimą. Pakeitimas gali būti atliekamas dėl išlaikymo išmokų sumos, mokėjimo dažnio ar kokios nors kitos sprendimo dėl išlaikymo sąlygos. Pagal Konvenciją pakeitimo sąvoka apima ir naujo sprendimo priėmimą tuo atveju, kai prašomosios valstybės įstatymuose nėra nustatytos iš užsienio gauto sprendimo keitimo tvarkos ir leidžiama tik priimti naują sprendimą²⁷. Paraišką dėl sprendimo pakeitimo gali pateikti kreditorius pagal 10 straipsnio 1 dalies e ar f punktą arba skolininkas pagal 10 straipsnio 2 dalies b ar c punktą.

*Žr. 10 ir 18 straipsnius.
Šiame vadove žr. 11 skyrių.*

Hagos tarptautinės privatinės teisės konferencijos Nuolatinis biuras

115. Hagos tarptautinės privatinės teisės konferencija (angl. *Hague Conference on Private International Law*, HCCH) – tarptautinė tarpvalstybinė organizacija, rengianti ir tvarkanti daugiašalius teisės aktus ir skatinanti tarptautinį teisminį bei administracinį bendradarbiavimą privatinės teisės srityje, visų pirma šeimos ir vaikų apsaugos, civilinio proceso ir komercinės teisės srityse.
116. Nuolatinis biuras yra Hagos konferencijos sekretoriatas, atsakingas už kasdienį šios organizacijos darbą.
117. Pagal Konvenciją Susitariančiosios Šalys privalo pateikti Nuolatiniam biurui 57 straipsnyje nurodytą informaciją apie tai, kaip Konvencijos reikalavimai bus vykdomi atitinkamoje valstybėje. Nuolatinis biuras taip pat rinks informaciją, be kita ko, apie Konvencijos veikimo statistiką ir teismų praktiką.

Žr. 54 ir 57 straipsnius.

Asmens duomenys. Asmeninė informacija

118. Asmens duomenys yra privati informacija apie asmenį, renkama, naudojama arba atskleidžiama per Konvencijoje nustatytas procedūras, įskaitant informaciją, iš kurios galima nustatyti asmens tapatybę, kaip antai gimimo datą, gyvenamosios vietos adresą, pajamas ir informaciją apie darbovietes, taip pat nacionalinius (valstybinius) asmens atpažinties numerius, kaip antai socialinio draudimo numerius, socialinės apsaugos numerius, asmens atpažinties sveikatos apsaugos sistemoje numerius ir kitus unikalius asmeniui priskiriamus numerius²⁸.
119. Pagal Konvenciją asmens duomenis leidžiama naudoti tik tam tikslui, kuriam jie surinkti arba perduoti, ir turi būti užtikrintas asmens duomenų konfidencialumas pagal tą informaciją tvarkančios valstybės įstatymus. Asmens duomenis ar kitą asmeninę informaciją atskleisti draudžiama, kai dėl tokio atskleidimo gali kilti grėsmė asmens sveikatai, saugumui ar laisvei²⁹.

Žr. 38, 39 ir 40 straipsnius.
Šiame vadove žr. 3 skyrių.

Protokolas dėl išlaikymo prievolėms taikytinos teisės

120. 2007 m. lapkričio 23 d. Hagos protokolas dėl išlaikymo prievolėms taikytinos teisės yra tarptautinis teisės aktas, kuriame nustatytos bendrosios taisyklės dėl taikytinos teisės, papildantis 2007 m. lapkričio 23 d. Hagos konvenciją dėl tarptautinio vaikų ir kitokių šeimos išlaikymo išmokų išieškojimo. Kai kurios valstybės, kurios yra Konvencijos Šalys, gali būti pasirašiusios ir šį Protokolą ir taikys jį bylose dėl išlaikymo.

Šiame vadove žr. 8, 9 ir 12 skyrius.

Laikinosios priemonės

121. Laikinosios priemonės nustatytos Konvencijos 6 straipsnio 2 dalies i punkte ir 7 straipsnyje. Tai procedūros, kurios pradedamos valstybėje siekiant užtikrinti, kad būtų sėkmingai išnagrinėta paraiška dėl išlaikymo išmokų. Pavyzdžiui, laikinosios priemonės gali būti taikomos siekiant neleisti perleisti turto arba neleisti skolininkui išvykti iš valstybės ir taip išvengti dalyvavimo procedūroje dėl išlaikymo³⁰.

Žr. 6 ir 7 straipsnius.
Šiame vadove žr. 13 ir 14 skyrius.

²⁸ Žr. Aiškinamosios ataskaitos 605 punktą.

²⁹ Žr. Aiškinamosios ataskaitos 608 punktą.

³⁰ Žr. Aiškinamosios ataskaitos 176 punktą.

Viešasis subjektas

122. Viešojo subjekto sąvoka Konvencijoje vartojama dvejopomis aplinkybėmis.
123. Pagal 36 straipsnį viešasis subjektas yra valdžios institucija, kuri tam tikromis ribotomis aplinkybėmis gali, kaip kreditorė, pateikti paraišką dėl išlaikymo išmokų. Viešasis subjektas gali pateikti paraišką dėl sprendimo pripažinimo, pripažinimo ir vykdymo arba vykdymo pagal 10 straipsnio 1 dalies *a* ir *b* punktus. Jis taip pat gali pateikti paraišką dėl sprendimo priėmimo tokiais aplinkybėmis, kai galiojančio sprendimo negalima pripažinti dėl 20 straipsnio 4 dalyje nustatytų priežasčių³¹.
124. Viešasis subjektas turi teisę pateikti paraišką, jeigu jis veikia kreditoriaus vardu arba prašo kompensuoti vietoj išlaikymo išmokų mokėtas išmokas.
125. Viešieji subjektai taip pat minimi Konvencijos 6 straipsnio 3 dalyje; pagal šią nuostatą tai yra subjektai, tos valstybės įstatymų įgalioti atlikti centrinės institucijos užduotis. Šias užduotis atlikti įgaliotas viešasis subjektas turi būti kompetentingų valstybės institucijų prižiūrimas, o apie jo dalyvavimą bylose pagal Konvenciją privaloma pranešti Hagos konferencijos Nuolatiniam biurui.

Žr. 6 straipsnio 3 dalį ir 36 straipsnį.

Ratifikavimas

126. Ratifikavimas yra vienas iš būdų, kuriais valstybė gali tapti Konvencijos Šalimi. 60 straipsnyje nustatyta, nuo kada įsigalioja Konvencija (praėjus trims mėnesiams nuo antro ratifikavimo, priėmimo ar patvirtinimo dokumento deponavimo) ir kada ji įsigalioja konkrečioje Susitariančiojoje Šalyje. Konvencijos Susitariančiosiomis Šalimis tapusios valstybės išvardytos Hagos konferencijos interneto svetainėje.

Žr. 58 ir 60 straipsnius.

Pripažinimas

127. Sprendimo dėl išlaikymo pripažinimas yra procedūra, per kurią kompetentinga valstybės institucija sutinka su kilmės valstybės, kurioje tas sprendimas priimtas, institucijos nustatytais išlaikymo teisėmis ir prievolėmis ir taip suteikia tam sprendimui įstatymo galią³². Daugeliu atvejų pareiškėjas taip pat prašys vykdyti sprendimą, taigi paraiška bus teikiama dėl sprendimo pripažinimo ir vykdymo. Tačiau pareiškėjas taip pat gali prašyti tik pripažinti sprendimą. Pagal 26 straipsnį paraiškai dėl sprendimo pripažinimo bus taikomi tie patys reikalavimai, kurie taikomi paraiškai dėl sprendimo pripažinimo ir vykdymo, išskyrus reikalavimą, kad tas sprendimas būtų vykdytinas jo kilmės valstybėje – šiuo atveju pakanka, kad jis „galiotų“ toje valstybėje.

Žr. 19–28 straipsnius.

Šiame vadove žr. 4 ir 5 skyrius.

³¹ Žr. Aiškinamosios ataskaitos 590 punktą.

³² Žr. Aiškinamosios ataskaitos 429 punktą.

Pripažinimas ir vykdymas

128. Priimtų sprendimų dėl išlaikymo pripažinimas ir vykdymas yra vienas svarbiausių procesų pagal Konvenciją. Pripažįstant ir vykdant sprendimus siekiama, kad vienoje valstybėje priimtas sprendimas įsigaliotų arba jį būtų galima vykdyti kitoje Susitariančiojoje Šalyje³³. Per pripažinimo ir vykdymo procesą kreditoriui nereikia prašyti priimti naujo sprendimo toje valstybėje, kurioje sprendimą reikėtų vykdyti, ir prašomoji valstybė gali vykdyti jau priimtą sprendimą.

Žr. 19–28 straipsnius.

Šiame vadove žr. 4 ir 5 skyrius.

Prašančioji centrinė institucija ir prašomoji centrinė institucija

129. Prašančioji centrinė institucija yra valstybės, kurioje parengiama paraiška arba prašymas, centrinė institucija. Ši centrinė institucija perduos paraišką prašomajai centrinei institucijai, kuri paraišką išnagrinės ir nusiųs kompetentingai institucijai vykdyti. Centrinės institucijos užduotys nustatytos Konvencijos 7 straipsnyje.

Žr. 7 straipsnį.

Prašančioji valstybė ir prašomoji valstybė

130. **Prašančioji valstybė** yra valstybė, kurioje gyvena pareiškėjas ir kurioje parengiama paraiška arba prašymas pagal Konvenciją. **Prašomoji valstybė** – valstybė, kurios prašoma išnagrinėti tą paraišką arba prašymą (paprastai ta valstybė, kurioje gyvena atsakovas)³⁴.

Žr. 10 ir 12 straipsnius.

Išlyga

131. Išlyga yra Susitariančiosios Šalies oficialus pareiškimas, kurį pagal Konvenciją leidžiama pateikti tam tikromis aplinkybėmis, kaip nors apribojant Konvencijos taikymą toje valstybėje. Pavyzdžiui, valstybė gali padaryti išlygą, kad ji nepripažins arba nevykdys susitarimų dėl išlaikymo. Išlygų taikymo procesas nustatytas 62 straipsnyje. Valstybės padarytos išlygos bus nurodytos jos parengtame Šalies apibūdinime. Išsamus visų kiekvienos valstybės padarytų išlygų tekstas taip pat skelbiamas Hagos konferencijos svetainės (www.hcch.net) skyriuje apie vaikų išlaikymą (angl. *Child Support / Maintenance Section*).

Žr. 62 straipsnį.

Atsakovas

132. Atsakovas yra asmuo, kuris atsako į paraišką arba skundą pagal Konvenciją. Atsakovas gali būti kreditorius arba skolininkas.

Žr. 11, 23 ir 24 straipsnius.

³³ Žr. Aiškinamosios ataskaitos 490 punktą.

³⁴ Sąvokos „prašomoji valstybė“ ir „prašančioji valstybė“ nėra apibrėžtos Konvencijoje ir Aiškinamojoje ataskaitoje. Žr. Aiškinamosios ataskaitos 64 punktą. Konvencijos 9 straipsnyje pateikta gyvenamosios vietos sąvokos apibrėžtis taikoma tik pagal tą straipsnį. Žr. Aiškinamosios ataskaitos 228 punktą.

Specialiosios priemonės

133. Specialiosios priemonės yra tam tikros 7 straipsnyje išvardytos administracinio bendradarbiavimo užduotys, kurios gali būti centrinės institucijos atliekamos kitos centrinės institucijos prašymu. Toks prašymas bus teikiamas atskirai nuo paraiškos dėl sprendimo pripažinimo, pripažinimo ir vykdymo, priėmimo, vykdymo arba pakeitimo. Specialiųjų priemonių galima prašyti imtis siekiant gauti pagalbą:

- nustatyti skolininko arba kreditoriaus buvimo vietą;
- gauti informaciją apie kreditoriaus arba skolininko pajamas ir finansinę padėtį, įskaitant informaciją apie tai, kur yra jo turtas;
- nustatyti tėvystę ar motinystę;
- gauti reikiamus dokumentus arba įrodymus;
- įteikti dokumentus;
- taikyti pereinamąsias ar laikinąsias priemones.

Žr. 7 straipsnį.

Šiame vadove žr. 13 ir 14 skyrius.

Valstybė

Žr. sąvoką „Susitariančioji Šalis“.

Kilmės valstybė

134. Ši sąvoka reiškia valstybę, kurioje priimtas sprendimas dėl išlaikymo. Tai gali būti ta pati valstybė, kurioje tuo metu gyvena pareiškėjas ar atsakovas, arba kita valstybė. Kuri valstybė yra kilmės valstybė, svarbu žinoti nustatant, pavyzdžiui, kuri kompetentinga institucija turi pateikti pareiškimą apie vykdytinumą kartu su paraiška dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo. Kilmės valstybė taip pat gali būti vadinama sprendimą priėmusia valstybe.

135. Susitarimo dėl išlaikymo atveju kilmės valstybė tikriausiai bus ta valstybė, kurioje tas susitarimas sudarytas arba įteisintas.

Žr. 11, 20, 25 ir 30 straipsnius.

Šiame vadove žr. 4 skyrių.

Pareiškimas apie vykdytinumą

136. Šį dokumentą privaloma pateikti kartu su paraiška dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo, siekiant nustatyti, kad šis sprendimas yra vykdytinas toje valstybėje, kurioje jis priimtas (kilmės valstybėje). Kai kuriose valstybėse pareiškimas apie vykdytinumą bus kompetentingos institucijos išduotas dokumentas, patvirtinantis, kad tas sprendimas turi „įstatymo galią“ – tai reiškia, kad jį galima vykdyti toje valstybėje. Pareiškimas apie vykdytinumą skiriasi nuo vykdytinumo patvirtinimo, kuris yra viena iš priemonių, kurias galima taikyti kai kuriose valstybėse narėse pripažįstant arba pripažįstant ir vykdant sprendimą³⁵.

*Žr. 23 straipsnio 2 dalį ir 25 straipsnio 1 dalies b punktą.
Šiame vadove žr. 4 skyrių.*

Patvirtinimas, kad apie procedūrą buvo tinkamai pranešta

137. Šį dokumentą privaloma pateikti kartu su paraiška dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo, jeigu atsakovas (dažnai tai yra skolininkas) neatvyko ir jam niekas neatstovavo per procedūrą kilmės valstybėje. Šiuo dokumentu bus patvirtinta, kad atsakovui buvo pranešta apie procedūrą, per kurią priimtas sprendimas dėl išlaikymo, ir suteikta galimybė būti išklaustytam, arba kad atsakovui buvo pranešta apie sprendimą ir suteikta galimybė jam paprieštarauti arba jį apskųsti remiantis tiek faktiniu, tiek teisiniu pagrindu („fakto ir teisės klausimais“)³⁶.

*Žr. 25 straipsnį.
Šiame vadove žr. 4 skyrių.*

Asmuo, kuriam reikia apsaugos

138. Asmuo, kuriam reikia apsaugos, Konvencijos 3 straipsnyje apibrėžtas kaip asmuo, kuris dėl pablogėjusių arba nepakankamų asmeninių gebėjimų nepajėgia savęs išlaikyti. Asmenims, kuriems reikia apsaugos, Konvencija taikoma tik tuo atveju, jeigu tiek prašančioji, tiek prašomoji valstybės pagal 2 straipsnio 3 dalį yra savo pareiškimais išplėtusios Konvencijos taikymo sritį.

*Žr. 2 straipsnį.
Šiame vadove žr. 3 skyrių.*

³⁵ Kai kuriose valstybėse gali būti vartojama prancūzų kalbos sąvoka *attestation de la force de chose jugée*, kuri reiškia, kad sprendimas toje valstybėje turi įstatymo galią.

³⁶ Žr. 4 skyriaus III skirsnio B.3 punktą apie tai, kaip parengti kartu su paraiška privalomą pateikti patvirtinimą, kad apie procedūrą buvo tinkamai pranešta.

3 skyrius.**Bendrieji klausimai****1 dalis.****Konvencijos taikymo sritis****I. Šio skyriaus paskirtis**

139. Yra keli bendro pobūdžio klausimai, į kuriuos reikės atsižvelgti, ir pasikartojančios užduotys, kurias reikės atlikti teikiant arba gavus kiekvieną paraišką pagal Konvenciją ar bet kokį prašymą imtis specialiųjų priemonių. Pirmasis ir svarbiausias iš šių klausimų yra tai, ar konkrečiai paraiškai arba prašymui apskritai taikoma Konvencija. Tai vadinama „Konvencijos taikymo sritimi“.
140. Jeigu paraiška arba prašymas į Konvencijos taikymo sritį neįeina, netaikomos ir šiame vadove aprašytos procedūros. Šioje 3 skyriaus dalyje aprašyti veiksniai, pagal kuriuos reikės nustatyti, ar paraiška įeina į Konvencijos taikymo sritį, ir, kas ne mažiau svarbu, – kiek Konvencijos nuostatos (visos arba kai kurios) taikomos tos rūšies paraiškai arba prašymui.
141. 3 skyriaus antrojoje dalyje aprašyti visoms procedūroms pagal Konvenciją būdingi bendrieji dalykai – taisyklės dėl susirašinėjimo kalbos, dokumentų ir sprendimų vertimo poreikiai, asmens duomenų apsauga ir reikalavimas suteikti galimybę veiksmingai naudotis procedūromis.

II. Konvencijos taikymo sritis**A. Bendra informacija**

142. Suprasti Konvencijos taikymo sritį labai svarbu nustatant, kiek Konvencija taikoma paraiškai dėl išlaikymo išmokų (paraiškai dėl sprendimo pripažinimo, pripažinimo ir vykdymo, vykdymo, priėmimo arba pakeitimo). Konvencijoje nesiekama aprėpti visų rūšių paraiškų dėl išlaikymo išmokų tais atvejais, kai bylos šalys gyvena skirtingose valstybėse, ir kiekviena Konvencijos nuostata nėra automatiškai taikoma bet kuriai pagal Konvenciją teikiamai paraiškai.
143. Todėl svarbu pirmiausia apsvarstyti, ar konkrečiu nagrinėjamu atveju taikomi Konvencijos skyriai dėl administracinio bendradarbiavimo užduočių ir centrinės institucijos funkcijų, įskaitant teisinės pagalbos teikimą, ir taisyklės dėl paraiškų turinio bei teikimo. Šios užduotys nustatytos Konvencijos II ir III skyriuose.
144. Nustatant Konvencijos taikymo sritį ir ar jos II ir III skyriai taikomi konkrečiai paraiškai, visų pirma reikia remtis Konvencijos 2 straipsniu. 2 straipsnyje nustatyta, kokių rūšių išlaikymo prievolėms taikoma Konvencija ir kiek jos taikymo sritis gali būti išplėsta arba apribota Susitariančiosios Šalies pareiškimu arba Susitariančiosios Šalies padaryta išlyga.

B. Esminė taikymo sritis – išlaikymo prievolės

145. Konvencija, kaip aprašyta toliau, iš esmės taikoma vaikų išlaikymo ir sutuoktinių tarpusavio išlaikymo prievolėms.

1. Vaiko išlaikymas

146. Konvencija plačiausiai taikoma vaikų išlaikymui. Visų pirma, visi Konvencijos skyriai taikomi visoms vaikų **išlaikymo** prievolėms, jeigu:

- išlaikymo prievolė atsiranda dėl vaiko ir tėvų giminytės santykių;
- vaikui nėra sukakę 21 metai.

***Išlaikymas** reiškia vaikų, sutuoktinio (-ės) arba partnerio (-ės) išlaikymą ir su vaikų arba sutuoktinio (-ės) ar partnerio (-ės) aprūpinimu susijusių išlaidų padengimą. Pagal Konvenciją valstybė gali išlaikymo sąvokai priskirti ir dėl kitokių šeimos ryšių atsiradusias išlaikymo prievoles.*

147. Šią pradinę Konvencijos taikymo sritį Susitariančiosios Šalys gali išplėsti arba apriboti savo pareiškimais arba išlygomis, kaip toliau aptariama 3 skirsnyje.

2. Sutuoktinių tarpusavio išlaikymas

148. Sutuoktinių tarpusavio išlaikymui Konvencija taikoma ne taip plačiai, kaip vaikų išlaikymui.

149. Visa Konvencija, įskaitant jos II ir III skyrių nuostatas, visada taikoma paraiškai dėl sprendimo pripažinimo, pripažinimo ir vykdymo arba vykdymo, jeigu sutuoktinių tarpusavio išlaikymo reikalavimas yra susietas su reikalavimu išlaikyti vaiką, arba yra jo dalis, pirmiau aprašytomis aplinkybėmis³⁷. Todėl šios paraiškos bus teikiamos per abiejų valstybių centrinės institucijas ir joms bus taikomos visos Konvencijos nuostatos dėl centrinių institucijų, kaip antai reikalavimai pranešti naujausią informaciją ir perduoti sprendimus tos valstybės kompetentingai institucijai.

150. Tačiau jeigu paraiška teikiama tik dėl sutuoktinių tarpusavio išlaikymo, II ir III skyrių nuostatos tai paraiškai netaikomos, nebent valstybė savo pareiškimu būtų išplėtusi visos Konvencijos taikymo sritį, į ją įtraukdama sutuoktinių tarpusavio išlaikymą. Tai reiškia, kad prašymai arba paraiškos nebus teikiami per centrinę instituciją – jie bus teikiami tiesiogiai kitos valstybės kompetentingai institucijai. Jie vadinami tiesioginiais prašymais kompetentingai institucijai. Kadangi centrinės institucijos nedalyvauja, Konvencijos nuostatos dėl jų veiklos netaikomos, tačiau yra kitų nuostatų, kurios taikomos teikiant tiesioginius prašymus kompetentingoms institucijoms. Sprendimams tik dėl sutuoktinių tarpusavio išlaikymo visada taikomi visi Konvencijos straipsniai, išskyrus II ir III skyrių straipsnius.

151. Kaip aptariama tolesniame skirsnyje, Susitariančioji Šalis gali išplėsti savo centrinės institucijos kompetenciją, įgaliodama ją spręsti visus su sutuoktinių tarpusavio išlaikymu susijusius klausimus.

3. Išlygos ir pareiškimai

152. Konvencijos 2 straipsnyje nustatyta, kad Susitariančiosios Šalys gali apriboti arba išplėsti Konvencijos taikymo sritį.

³⁷

Pagal Konvencijoje vartojamą formuluotę tai prašymas, „pateikiamas kartu su reikalavimu“ išlaikyti vaiką. Tai nebūtinai reiškia, kad sutuoktinių tarpusavio išlaikymo prievolė turi būti nustatyta tuo pačiu sprendimu, tačiau ji turi būti susieta su reikalavimu išlaikyti vaiką. Žr. Aiškinamosios ataskaitos 47 punktą.

a) **Vaiko išlaikymas. Vaiko amžius**

153. Susitariančioji Šalis gali pagal Konvenciją padaryti **išlygą**, kad Konvencija taikoma tik vaikams iki 18 metų. Susitariančioji Šalis taip pat gali išplėsti Konvencijos (ar bet kurių jos nuostatų) taikymo sritį, įtraukdama vyresnius kaip 21 metų vaikus.

***Išlyga** yra Susitariančiosios Šalies oficialus pareiškimas, kurį pagal Konvenciją leidžiama pateikti tam tikromis aplinkybėmis, kaip nors apribojant Konvencijos taikymą toje valstybėje.*

b) **Sutuoktinių tarpusavio išlaikymas**

154. Susitariančioji Šalis gali savo pareiškimu nustatyti, kad Konvencijos II ir III skyriai taikomi ir kai kurioms arba visoms paraiškoms dėl sutuoktinių tarpusavio išlaikymo. Tai iš esmės reiškia, kad centrinės institucijos užduotys, įskaitant prašymų imtis specialiųjų priemonių teikimą arba atsakymą į tokius prašymus, bus atliekamos ir nuostatos dėl kai kurių arba visų paraiškų bus taikomos visais su sutuoktinių tarpusavio išlaikymo prievolėmis ir prašymais susijusiais atvejais.

c) **Kitokios šeimos išlaikymo išmokos**

155. Konvencijoje Susitariančiosioms Šalims leidžiama padaryti **pareiškimą** dėl Konvencijos (ar kurios nors jos dalies) taikymo srities išplėtimo, į ją įtraukiant kitokias dėl šeimos ryšių atsiradusias išlaikymo prievoles. Taigi, Susitariančioji Šalis gali taikyti Konvenciją ir tokioms išlaikymo prievolėms, kurios atsiranda dėl giminytės ar kitokių šeimos ryšių. Susitariančioji Šalis į Konvencijos taikymo sritį gali įtraukti ir asmenų, kuriems reikia apsaugos (kaip tai apibrėžta Konvencijoje), išlaikymą.

***Pareiškimas** – oficialus Susitariančiosios Šalies pareiškimas dėl tam tikrų Konvencijos straipsnių arba reikalavimų. Pareiškimus teikti numatyta 63 straipsnyje.*

d) **Susitarimai dėl išlaikymo**

156. Susitariančioji Šalis pagal Konvenciją gali padaryti išlygą, kad ji nepripažins ir nevykdys **susitarimų dėl išlaikymo**. Padarius šią išlygą, toje valstybėje gali būti pripažįstami ir vykdomi tik Konvencijoje apibrėžti sprendimai dėl išlaikymo. Be to, valstybė gali savo pareiškimu nustatyti, kad paraiškos, kuriose prašoma pripažinti ir vykdyti susitarimą dėl išlaikymo, gali būti teikiamos tik per jos centrinę instituciją. Žr. 19 straipsnio 4 dalį ir 30 straipsnio 7 dalį.

***Susitarimas dėl išlaikymo** 3 straipsnyje apibrėžtas kaip rašytinis susitarimas dėl išlaikymo išmokų mokėjimo, kurį kompetentinga institucija oficialiai parengė arba užregistravo kaip autentišką dokumentą arba kurį kompetentinga institucija patvirtino, sudarė, užregistravo arba saugojo ir kurį kompetentinga institucija gali peržiūrėti ir keisti.*

4. **Išlygų, kuriomis apribojama Konvencijos taikymo sritis, poveikis**

157. Kaip rašyta pirmiau, Susitariančioji Šalis pagal Konvenciją gali padaryti išlygą, apribodama Konvencijos taikymo sritį. Pagal 2 straipsnio 2 dalį Susitariančioji Šalis gali nustatyti, kad taikys Konvenciją tik vaikų iki 18 metų išlaikymui. Tai reiškia, kad Konvencija toje valstybėje bus taikoma tik paraiškoms dėl vaikų, kurie yra jaunesni nei 18 metų, išlaikymo.
158. Jeigu Susitariančioji Šalis savo išlyga nustatė, kad Konvencija joje taikoma tik jaunesniems nei 18 metų vaikams, ji negali iš kitų valstybių reikalauti nagrinėti paraiškas dėl vaikų, kuriems yra sukakę 18 ir daugiau metų (2 straipsnio 2 dalis ir 62 straipsnio 4 dalis).

159. Informacija apie tai, ar Susitariančioji Šalis yra padariusi kokias nors Konvencijos taikymą ribojančias išlygas, skelbiama Hagos konferencijos svetainės (www.hcch.net) skyriuje apie vaikų išlaikymą (angl. *Child Support / Maintenance Section*).

5. Pareiškimų dėl Konvencijos taikymo srities išplėtimo poveikis

160. Svarbu, kad prašomojoje valstybėje išplėsta Konvencijos taikymo sritis „sutaptų“ su išplėsta Konvencijos taikymo sritimi prašančiojoje valstybėje – tokiu atveju Konvencija gali būti plačiau taikoma abiejose valstybėse. Tai nereiškia, kad išplėsta Konvencijos taikymo sritis abiejose valstybėse turi visiškai sutapti – pakanka tik, kad sutaptų atitinkamos jos dalys.
161. Pavyzdžiui, jeigu A Susitariančioji Šalis (prašančioji valstybė) yra išplėtusi visų Konvencijos straipsnių, įskaitant jos II ir III skyrius, taikymo sritį, į ją įtraukdama asmenų, kuriems reikia apsaugos, išlaikymo bylas, tai nereiškia, kad B Susitariančioji Šalis (prašomoji valstybė) privalo priimti paraišką, kurioje prašoma nustatyti asmens, kuriam reikia apsaugos, išlaikymo prievolę, nebent B valstybės **pareiškimu** į Konvencijos taikymo sritį taip pat būtų įtraukti asmenys, kuriems reikia apsaugos, ir būtų nustatyta, kad Konvencijos II bei III skyriai taip pat taikomi paraiškoms, kuriose prašoma priimti sprendimus dėl tokių asmenų išlaikymo. Šiame pavyzdyje A ir B valstybių pareiškimai gali ir nebūti visiškai vienodi, tačiau „sutampa“ jų nuostatos dėl paraiškų, kuriose prašoma nustatyti asmenų, kuriems reikia apsaugos, išlaikymo prievolės, nes abi valstybės į Konvencijos taikymo sritį yra įtraukusios paraiškas dėl tokių sprendimų priėmimo.
162. Informacija apie tai, ar Susitariančioji Šalis yra kokiais nors pareiškimais išplėtusi Konvencijos taikymo sritį, skelbiama Hagos konferencijos svetainės (www.hcch.net) skyriuje apie vaikų išlaikymą (angl. *Child Support / Maintenance Section*).

Pareiškimas – oficialus
Susitariančiosios Šalies pareiškimas dėl tam tikrų Konvencijos straipsnių arba reikalavimų.

6. Bylų pavyzdžiai

1 pavyzdys

163. K. gyvena A valstybėje. A valstybėje priimtu sprendimu dėl išlaikymo L. yra įpareigotas mokėti jos dviejų (10 ir 12 metų) vaikų išlaikymo išmokas ir pačios K., kaip savo sutuoktinės, išlaikymo išmokas. L. yra B valstybėje gyvenantis tų vaikų tėvas. K. norėtų, kad sprendimas dėl išlaikymo būtų pripažintas ir vykdomas B valstybėje. A ir B valstybės yra Konvencijos Susitariančiosios Šalys.

Ar taikoma Konvencija?

164. Konvencija šiai bylai taikoma. Vaikai yra jaunesni nei 21 metų ir ši byla yra dėl jų išlaikymo prievolės, atsiradusios dėl vaiko ir tėvų giminystės santykių. Kadangi prašymas pripažinti ir vykdyti sutuoktinės išlaikymo prievolę pateiktas kartu su reikalavimu mokėti vaikų išlaikymo išmokas, jam taip pat taikomos visos Konvencijos nuostatos.

2 pavyzdys

165. M. gyvena A valstybėje, kurioje yra priimtas sprendimas dėl vieno jos vaiko, kuriam šiuo metu yra sukakę 20 metų, išlaikymo prievolės. M. norėtų, kad šiuo metu B valstybėje gyvenantis vaiko tėvas būtų priverstas vykdyti šį sprendimą dėl išlaikymo. A ir B valstybės yra Konvencijos Susitariančiosios Šalys.

Ar taikoma Konvencija?

166. Kadangi ši byla yra dėl vaiko ir tėvų giminystės ryšiu pagrįsto vaiko išlaikymo, Konvencija taikoma, nebent A valstybė arba B valstybė būtų padariusi išlygą, kad Konvencija taikoma tik toms byloms, kurios yra dėl jaunesnių nei 18 metų vaikų. Jeigu tokią išlygą yra padariusi tik A valstybė arba B valstybė, Konvencija šiai bylai netaikoma.

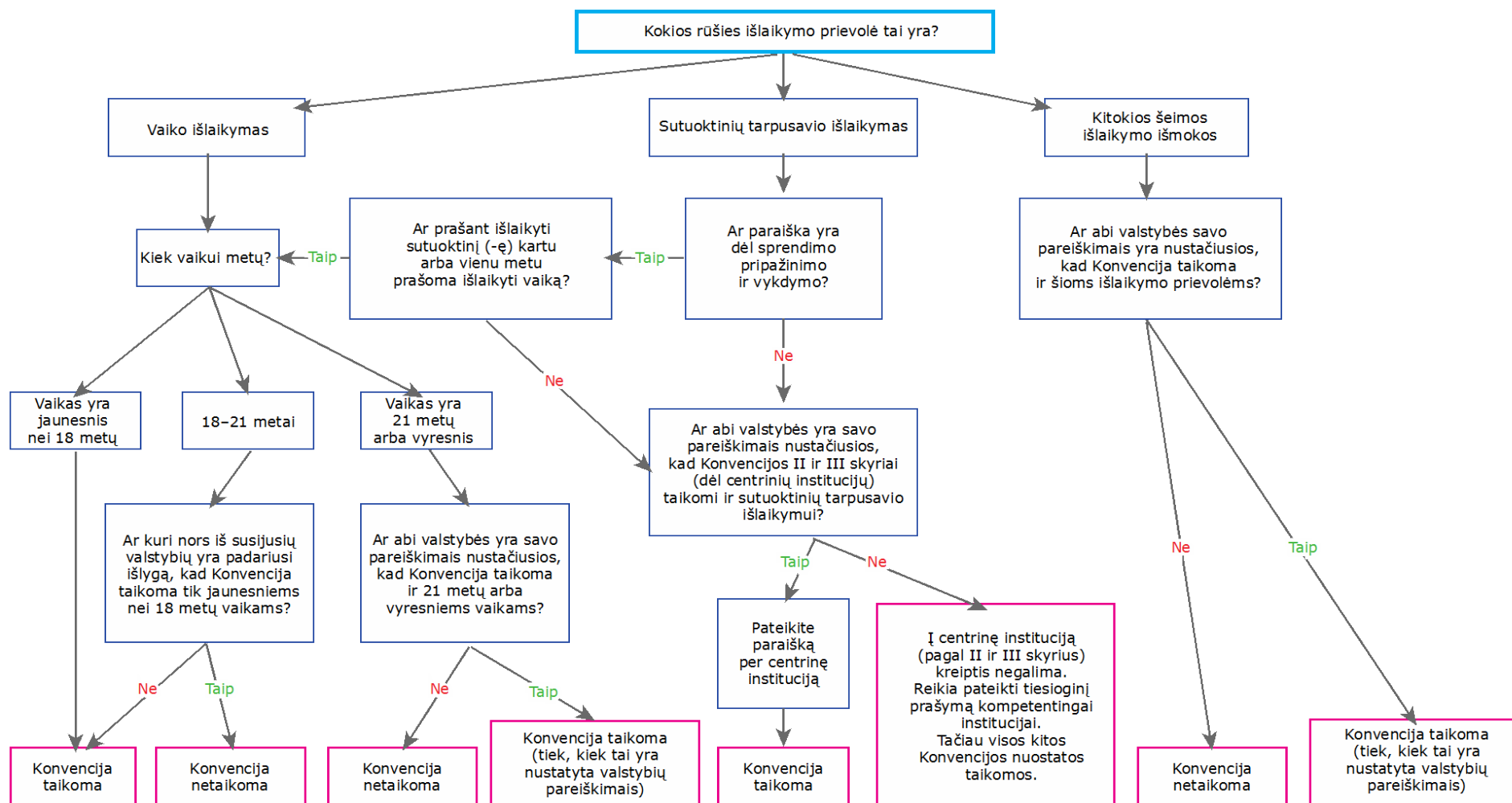
3 pavyzdys

167. A valstybėje gyvenanti N. prašo priimti sprendimą dėl jos (6 mėnesių) vaiko išlaikymo ir jos pačios, kaip sutuoktinės, išlaikymo. Vaiko tėvas, jos buvęs sutuoktinis, gyvena B valstybėje. A ir B valstybės yra Konvencijos Susitariančiosios Šalys.

Ar taikoma Konvencija?

168. Konvencija bus taikoma paraiškai, kurioje prašoma priimti sprendimą dėl vaiko išlaikymo. Tačiau N. negalės naudotis centrinės institucijos paslaugomis arba pagal Konvencijos nuostatas teikti paraiškos, kad būtų *priimtas* sprendimas dėl jos, kaip sutuoktinės, išlaikymo, nebent tiek A valstybė, tiek B valstybė būtų į Konvencijos II ir III skyrių taikymo sritį įtraukusios ir sutuoktinių tarpusavio išlaikymo prievolės arba, konkrečiau, šių prievolių nustatymą.
169. Kitame puslapyje pateiktoje schemoje parodyta, kaip, remiantis Konvencijos nuostatomis dėl taikymo srities, galima sužinoti, ar Konvencija arba kuri nors jos dalis taikoma konkrečiai išlaikymo prievolei.

KONVENCIJOS TAIKymo SRI TIES NUSTATYMAS

7 paveikslas. Kaip nustatyti, ar Konvencija taikoma konkrečiai paraiškai

C. *Kiti veiksniai, nuo kurių priklauso Konvencijos taikymas*

170. Yra ir keli kiti veiksniai, nuo kurių priklauso Konvencijos taikymas konkrečiu atveju. Svarbu atsakyti į šiuos klausimus:

- ar bylos šalys gyvena Susitariančioiose Šalyse?
- ar pareiškėjas yra skolininkas, ar kreditorius?
- ar pareiškėjas remiasi priimtu sprendimu dėl išlaikymo?
- kur priimtas tas sprendimas?
- kur nuolat gyvena kreditorius?

1. *Ar bylos šalys gyvena Susitariančioiose Šalyse?*

171. Konvencija taikoma, jeigu pareiškėjas (asmuo, teikiantis paraišką arba prašantis pagalbos pagal Konvenciją) gyvena kurioje nors Susitariančiojoje Šalyje.

172. Jeigu pareiškėjas gyvena kurioje nors Susitariančiojoje Šalyje, tačiau atsakovas (asmuo, kuris atsakys į paraišką) gyvena ne Susitariančiojoje Šalyje, arba jeigu atsakovas, kuris yra skolininkas, neturi nei turto, nei pajamų nė vienoje Susitariančiojoje Šalyje, pareiškėjas negalės remtis Konvencija prašydamas pripažinti, vykdyti, priimti arba pakeisti sprendimą dėl išlaikymo. Tokiu atveju pareiškėjui gali būti pravartu pasikonsultuoti su teisės specialistu, siekiant sužinoti, ar nėra kitų būdų gauti konkrečias prašomas išlaikymo išmokas.

173. Jeigu pareiškėjas gyvena ne Susitariančiojoje Šalyje, tačiau atsakovas (skolininkas) gyvena arba turi turto Susitariančiojoje Šalyje, tokiu atveju pareiškėjo valstybės centrinė institucija nedalyvaus, tačiau pareiškėjas galės pateikti tiesioginį pagalbos prašymą atsakovo valstybės kompetentingai institucijai³⁸.

174. Jeigu nė viena iš bylos šalių negyvena Susitariančiojoje Šalyje, tokios bylos negalima nagrinėti pagal Konvenciją, tačiau pareiškėjui gali būti įmanoma naudotis kitomis procedūromis toje valstybėje, kurioje jis gyvena, siekiant, kad būtų priimtas arba vykdomas sprendimas dėl išlaikymo.

175. Ar tam tikra valstybė yra Konvencijos Susitariančioji Šalis, sužinosite Hagos konferencijos svetainės (www.hcch.net) skyriuje apie vaikų išlaikymą (angl. *Child Support / Maintenance Section*).

2. *Ar pareiškėjas yra skolininkas, ar kreditorius?*

176. Pareiškėjas, prašantis taikyti jo teisių gynimo priemonę pagal Konvenciją, gali būti kreditorius, skolininkas arba viešasis subjektas. **Kreditorius** yra asmuo, kuriam privaloma mokėti išlaikymo išmokas arba kuris reikalauja, kad jos būtų jam mokamos. **Skolininkas** – asmuo, kuris privalo mokėti išlaikymo išmokas arba iš kurio reikalaujama, kad jis jas mokėtų. **Viešasis subjektas** yra valdžios institucija, mokėjusi išmokas kreditoriui vietoj išlaikymo išmokų arba veikianti vietoj kreditoriaus (ar jo vardu).

³⁸ Atminkite, kad byloms, kurias kompetentinga institucija imasi nagrinėti tiesiogiai, taikomas taisyklės ir procedūros reglamentuoja tik nacionalinė teisė. Todėl pareiškėjas šiuo atveju turėtų kreiptis į kompetentingą instituciją, kad sužinotų, kokia tvarka reikėtų teikti prašymą.

Kodėl pareiškėjas yra svarbus?

177. Svarbu žinoti, kas yra pareiškėjas, nes Konvencijos 10 straipsnyje nustatyta, kas turi teisę teikti kiekvienos rūšies paraiškas.

178. **Kreditorius** gali pateikti bet kurią iš šių paraiškų:

- paraišką dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo;
- paraišką dėl prašomojoje valstybėje priimto arba pripažinto sprendimo vykdymo;
- paraišką dėl sprendimo priėmimo, kai nėra pirmiau priimto sprendimo, įskaitant, prireikus, tėvystės arba motinystės nustatymą;
- paraišką dėl sprendimo priėmimo, kai yra priimtas sprendimas, tačiau jo neįmanoma pripažinti ar vykdyti;
- paraišką dėl prašomojoje valstybėje arba kitoje nei prašomojoje valstybėje priimto sprendimo pakeitimo.

Kreditorius yra asmuo, kuriam privaloma mokėti išlaikymo išmokas arba kuris reikalauja, kad jos būtų jam mokamos. Kreditorius gali būti kuris nors iš vaiko tėvų ar sutuoktinis (-ė), vaikas, jo globėjai ar giminaičiai arba kiti asmenys, kurie rūpinasi vaiku. Kai kuriose valstybėse toks asmuo gali būti vadinamas išlaikymo išmokų gavėju, asmeniu, kuriam įsipareigojama, globos teisės turinčia motina ar tėvu arba globėju (-a).

179. **Skolininkas** pagal Konvenciją gali pateikti tik šias paraiškas:

- paraišką, kurioje prašoma pripažinti sprendimą, kuriuo būtų apribotas arba sustabdytas pirmiau priimto sprendimo vykdymas; arba
- paraišką dėl prašomojoje valstybėje arba kitoje nei prašomojoje valstybėje priimto sprendimo pakeitimo.

Skolininkas yra asmuo, kuris privalo mokėti išlaikymo išmokas arba iš kurio reikalaujama, kad jis mokėtų išlaikymo išmokas. Tai gali būti kuris nors iš vaiko tėvų, sutuoktinis (-ė) ar kitas asmuo, privalantis mokėti išlaikymo išmokas pagal sprendimo priėmimo vietoje galiojančius įstatymus. Kai kuriose valstybėse toks asmuo vadinamas išlaikymo išmokų mokėtoju, įpareigotu asmeniu arba globos teisės neturinčiu ar atskirai gyvenančiu vaiko tėvu arba motina.

180. **Viešasis subjektas** gali pateikti tik tokias paraiškas:

- paraišką dėl prašomojoje valstybėje priimto arba pripažinto sprendimo vykdymo;
- paraišką dėl kitur priimto sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo; arba
- paraišką dėl sprendimo priėmimo – tik tuo atveju, kai galiojančio sprendimo negalima pripažinti dėl išlygos pagal 20 straipsnio 2 dalį.

Viešasis subjektas yra valdžios institucija, kuri tam tikromis ribotomis aplinkybėmis gali, kaip kreditorė, pateikti paraišką dėl išlaikymo išmokų.

181. Todėl viešasis subjektas negali, pavyzdžiui, pagal Konvenciją prašyti pakeisti galiojančio sprendimo, o skolininkas negali pagal Konvencijoje nustatytas procedūras siekti, kad būtų priimtas sprendimas dėl išlaikymo.

182. Be to, Konvencijoje nustatyti apribojimai, kiek teisinės pagalbos yra privaloma teikti bet kokią paraišką teikiančiam kreditoriui arba skolininkui. Žr. 3 skyriaus 2 dalies III skirsnį, kuriame rašoma apie reikalavimą teikti teisinę pagalbą.

3. Ar pareiškėjas remiasi priimtu sprendimu dėl išlaikymo?

183. **Sprendimas dėl išlaikymo** yra teisminės arba administracinės institucijos nutarimu priimta nuostata dėl prievolės mokėti išlaikymo išmokas pareiškėjui, vaikui arba kitam asmeniui, kurį reikia išlaikyti. Sprendimas dėl išlaikymo gali būti teisminės institucijos nutartis arba administracinės institucijos, arbitražinio teismo ar ministerijos įsakymas ar sprendimas, atitinkantis Konvencijos 19 straipsnyje nustatytus kriterijus.
184. Susitarimas dėl išlaikymo, kaip tai apibrėžta Konvencijoje, gali būti valstybės pripažįstamas ir vykdomas, jeigu jis yra vykdytinas toje valstybėje, kurioje priimtas. Tačiau susitarimas dėl išlaikymo nėra sprendimas pagal Konvenciją ir susitarimų dėl išlaikymo pripažinimui taikomos kitokios taisyklės.
185. Tuo atveju, jeigu pareiškėjas neturi priimto sprendimo dėl išlaikymo, tinka pateikti paraišką dėl sprendimo priėmimo. Tačiau, kaip aprašyta pirmesniame skirsnyje dėl taikymo srities, tai, ar prašymui priimti sprendimą bus taikoma Konvencija, gali priklausyti nuo to, kokio pobūdžio išlaikymo prašoma.

4. Kur priimtas sprendimas dėl išlaikymo?

186. Kokioje vietoje priimtas sprendimas dėl išlaikymo, svarbu žinoti nustatant, ar tą sprendimą reikia pripažinti, kad jį būtų galima vykdyti. Jeigu sprendimas priimtas prašomojoje valstybėje, nereikia teikti prašymo dėl jo pripažinimo ir pareiškėjas gali paprasčiausiai prašyti vykdyti tą sprendimą. Jeigu sprendimas priimtas ne toje valstybėje, kurioje jis bus vykdomas, o kitoje Susitariančiojoje Šalyje, pirmiausia reikės jį pripažinti.
187. Teikiant paraiškas dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo, tas sprendimas dėl išlaikymo turi būti priimtas Susitariančiojoje Šalyje³⁹.

5. Kur nuolat gyvena kreditorius?

188. Teikiant paraiškas dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo, taip pat skolininkams teikiant paraiškas dėl sprendimo pakeitimo, kartu su tuo, ar pareiškėjas ir atsakovas gyvena Susitariančiojoje Šalyse, svarbu nustatyti nuolatinę kreditoriaus gyvenamąją vietą. Tai svarbu todėl, kad esama konkrečių nuostatų dėl pakeisto sprendimo pripažinimo ir vykdymo, kurios taikomos priklausomai nuo to, kas pateikė paraišką ir ar kreditorius nuolat gyvena toje valstybėje, kurioje priimtas pradinis sprendimas dėl išlaikymo.
189. „Nuolatinės gyvenamosios vietos“ sąvoka Konvencijoje neapibrėžta, todėl tai, ar kreditorius nuolat gyvena konkrečioje valstybėje, priklausys nuo toje byloje žinomų faktų. Nuolatinė gyvenamoji vieta paprastai nustatoma atsižvelgiant į tokius veiksnius kaip, pavyzdžiui, kur tas asmuo turi būstą, kur jis paprastai gyvena, dirba arba lanko mokyklą⁴⁰.
190. Pagal Konvenciją, jeigu kreditorius nuolat gyvena toje valstybėje, kurioje priimtas sprendimas, pagal 18 straipsnį gali būti atsisakyta pripažinti skolininko prašymu pakeistą sprendimą, nebent būtų taikomos 18 straipsnyje nustatytos išimtys. Apie tai išsamiau rašoma vadovo 11 ir 12 skyriuose.

³⁹ Aiškinamosios ataskaitos 240 punktas.

⁴⁰ Aiškinamosios ataskaitos 63 ir 444 punktai.

2 dalis.

Bendrieji klausimai, svarbūs teikiant visas paraiškas pagal Konvenciją ir prašymus imtis specialiųjų priemonių

191. Šioje dalyje aptariami įvairūs bendri su visomis paraiškomis ir prašymais pagal Konvenciją susiję klausimai.

I. Kalba

192. Atsižvelgiant į tarptautinį Konvencijos veikimą, teikiant visas paraiškas ir pranešimus svarbu laikytis Konvencijoje nustatytų taisyklių dėl susirašinėjimo kalbos ir bet kokių dokumentų vertimo reikalavimų. Jie nustatyti 44 ir 45 straipsniuose.

A. Kalbų vartojimas paraiškose ir dokumentuose

193. Bet kokia paraiška pagal Konvenciją ir prie jos pridedami dokumentai (įskaitant sprendimą) turi būti pateikiami originalo kalba. Taip pat būtina pridėti paraiškos (ir susijusių dokumentų) vertimą į prašomosios valstybės valstybinę kalbą⁴¹, nebent prašomosios valstybės kompetentinga institucija (paraišką nagrinėjanti administracinė arba teisminė institucija) būtų nurodžiusi, kad vertimo nereikia.
194. Prašomoji valstybė taip pat gali pagal Konvenciją savo pareiškimu nustatyti, kad priims ne savo valstybine, o kita kalba teikiamas paraiškas ir susijusius dokumentus. Kai valstybė susideda iš kelių teritorinių vienetų (pvz., provincijų ar valstijų) ir joje vartojama ne viena, o daugiau valstybinių kalbų arba kai valstybėje nustatytos kelios valstybinės kalbos, kurios gali būti vartojamos įvairiose jos teritorijos dalyse, Susitariančioji Šalis taip pat gali savo pareiškimu nurodyti, kokia kalba bus vartojama kuriame nors jos teritoriniame vienetė.
195. Atminkite, jog Konvencijoje rekomenduojamų paraiškų formų naudojimo vienas svarbiausių pranašumų yra jų struktūra, dėl kurios jas galima pildyti bet kuria kalba ir jos yra lengvai suprantamos net ir kitos kalbos vartotojams, taigi sumažėja su vertimu susijusių poreikių.

B. Susirašinėjimo kalba

196. Jeigu centrinės institucijos nėra susitarusios kitaip, bet koks centrinių institucijų susirašinėjimas turi vykti prašomosios valstybės valstybine kalba arba, vietoj jos, anglų ar prancūzų kalba. Susitariančioji Šalis gali padaryti išlygą, kad nesutinka susirašinėjimo reikmėms vartoti anglų arba prancūzų kalbos. „Susirašinėjimas“ šiame kontekste reiškia reguliary susirašinėjimą, naujausios informacijos ir pranešimų teikimą tarp Susitariančiųjų Šalių.

C. Išimty dėl vertimo

197. Kai kuriais atvejais prašančiajai valstybei gali būti nepraktiška arba neįmanoma išversti dokumentų į prašomojoje valstybėje vartojamą arba jos nurodytą kalbą. Pavyzdžiui, prašančiosios valstybės vertimo įstaigos gali neteikti vertimo raštu į prašomosios valstybės kalbą paslaugų. Šiuo atveju, jeigu paraiška teikiama pagal III skyrių (paprastai tai yra bet kokia paraiška

⁴¹ Kai valstybėje nustatyta ne viena, o daugiau valstybinių kalbų ir ne visose jos teritorijos dalyse vartojamos visos valstybinės kalbos, svarbu patvirtinti, kuri kalba yra priimtina toje teritorijoje, į kurią bus siunčiama paraiška (44 straipsnio 2 dalis).

dėl vaiko išlaikymo arba vaiko ir sutuoktinių tarpusavio išlaikymo pripažinimo ir vykdymo), prašomoji valstybė gali toje konkrečioje byloje arba apskritai sutikti pati išversti reikiamus dokumentus⁴².

198. Jeigu prašomoji valstybė nesutinka padėti atlikti vertimo, prašančioji valstybė gali paprasčiausiai išversti dokumentus į anglų arba prancūzų kalbą. Tada prašomoji valstybė prirėikis galės išversti tokį dokumentą į savo kalbą.

D. Kaip tai daroma praktikoje

- 1 Paraišką pagal Konvenciją siunčiantis pareiškėjas (arba centrinės institucijos atstovas) užpildys paraišką savo kalba ir prie jos pridės bet kokius susijusius dokumentus, kaip antai sprendimą dėl išlaikymo originalo kalba.
- 2 Jeigu prašomojoje valstybėje, konkrečioje jos teritorijos dalyje arba administraciniame vienetuose vartojama valstybinė kalba skiriasi nuo prašančiosios valstybės kalbos, paraišką ir privalomus pateikti dokumentus reikės išversti į tos valstybės valstybinę kalbą ar bet kokią kitą prašomosios valstybės pareiškime nurodytą kalbą, nebent prašomoji valstybė sutiktų nereikalauti vertimo.
- 3 Jeigu prašančioji valstybė negali išversti dokumentų į prašomosios valstybės valstybinę kalbą (ar kitą prašomosios valstybės nurodytą kalbą), teikdama paraišką pagal III skyrių, prašančioji valstybė gali:
 - i) pasiteirauti, ar prašomoji valstybė sutinka pati atlikti vertimą;
 - ii) jeigu prašomoji valstybė su tuo nesutinka – išversti dokumentus į anglų arba prancūzų kalbą (nebent prašomoji valstybė būtų padariusi išlygą, kad nesutinka priimti dokumentų kuria nors iš šių kalbų) ir nusiųsti juos į prašomąją valstybę, kurioje juos bus galima papildomai išversti į jos valstybinę kalbą.
- 4 Bet koks tolesnis centrinių institucijų susirašinėjimas (laiškai, ataskaitos ir panaši korespondencija) vyks prašomosios valstybės valstybine kalba arba anglų ar prancūzų kalba. Prašančioji valstybė gali rinktis, ar pageidauja susirašinėti valstybine prašomosios valstybės kalba, ar anglų, ar prancūzų kalba, nebent prašomoji valstybė būtų padariusi išlygą, kad nesutinka vartoti anglų arba prancūzų kalbos.

Du pavyzdžiai

199. Vokietijoje priimtas sprendimas dėl išlaikymo bus siunčiamas į Meksiką pripažinti ir vykdyti. Į Meksiką siunčiami dokumentai – sprendimas vokiečių kalba (jei tai yra sprendimo originalo kalba) ir sprendimo vertimas į ispanų kalbą. Privaloma perdavimo forma, rekomenduojama paraiškos forma ir reikiami dokumentai, kaip antai pareiškimas apie vykdytinumą, turi būti pateikiami ispanų kalba, todėl jeigu jie parengti vokiečių kalba, reikės pridėti ir jų vertimus, nebent Meksika būtų savo pareiškimu nustačiusi, kad vertimo nereikalauja. Tolesnis susirašinėjimas šioje byloje vyks ispanų kalba (prašomosios valstybės kalba) arba anglų ar prancūzų kalba, nebent Meksika būtų savo pareiškimu nurodžiusi, kad nesutinka vartoti anglų arba prancūzų kalbos.

⁴² Atminkite, kad jeigu prašomoji valstybė, kaip minėta, pati atlieka vertimą, to vertimo išlaidas turi padengti prašančioji valstybė (nebent abiejų valstybių centrinės institucijos susitartų kitaip). Taip pat žr. 45 straipsnio 3 dalį.

200. Prašančiojoje valstybėje (Norvegijoje) esantis pareiškėjas negali išversti dokumentų į prašomosios valstybės kalbą (Meksikos ispanų kalbą), o atitinkama Meksikos institucija negali išversti sprendimo iš norvegų į ispanų kalbą. Šiuo atveju pareiškėjas galėtų išversti dokumentus iš norvegų į anglų arba prancūzų kalbą. Tada jų vertimus į anglų arba prancūzų kalbą būtų galima nusiųsti į Meksiką ir Meksikos institucija galėtų juos išversti į ispanų kalbą.

E. Kiti reikalavimai dėl dokumentų

1. Legalizavimas

201. Kaip ir kitose Hagos konvencijose, 2007 m. Konvencijos dėl vaikų išlaikymo 41 straipsnyje nustatyta, kad pagal Konvenciją negali būti reikalaujama **legalizavimo** ar kitų panašių formalumų. Todėl nereikia pateikti jokio oficialaus autentiškumo patvirtinimo, kad dokumentus parengusio valstybės pareigūno parašas yra tikras, ar naudoti apostilės, jeigu tai yra Susitariančiojoje Šalyje įprasta praktika.
- Legalizavimo sąvoka reiškia tam tikrus oficialius teisinius procesus, kuriais patvirtinamas dokumentų autentiškumas, kaip antai apostilės naudojimą arba notaro patvirtinimą.*

2. Įgaliojimas

202. 42 straipsnyje nustatyta, kad iš pareiškėjo galima reikalauti įgaliojimo tik labai ribotomis aplinkybėmis. Įgaliojimo galima reikalauti tuo atveju, kai centrinė institucija arba kita prašomosios valstybės institucija atstovaus pareiškėjui, pavyzdžiui, per teismo procesą, arba kai įgaliojimo reikia, kad būtų galima paskirti atstovą dalyvauti sprendžiant konkretų klausimą⁴³. Ar prašomojoje valstybėje reikalaujama įgaliojimo, bus nurodyta Šalies apibūdinime.

3. Parašai ir patvirtintos dokumentų kopijos

203. Konvencijoje nėra nuostatos, kad galioja tik pasirašytos paraiškos. Be to, paraiškoms dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo taikomuose straipsniuose (12 straipsnio 2 dalis, 13, 25 ir 30 straipsniai) numatytas toks procesas, kai kartu su paraiška dėl sprendimo pripažinimo galima siųsti paprastas dokumentų, įskaitant sprendimą, kopijas. Per pripažinimo ir vykdymo procedūrą kompetentinga institucija arba atsakovas gali prašyti pateikti patvirtintą kurio nors dokumento kopiją, jei tai būtina, norint išnagrinėti paraišką arba į ją atsakyti. Tačiau jei to neprašoma, pakanka paprastų kopijų. Valstybė gali priimti dokumentus ir elektroninėmis priemonėmis, nes Konvencijos tekste šiuo tikslu vartojama „laikmenos požiūriu neutrali“ formuluotė.
204. Pagal Konvenciją valstybė taip pat gali nustatyti, kad jai visada reikės pateikti patvirtintą bet kokio dokumento kopiją. Šalies apibūdinime bus nurodyta, ar valstybė to reikalauja visais atvejais.

II. Asmens duomenų ir konfidencialios informacijos apsauga

205. Konvencijoje nustatytos kelios svarbios apsaugos priemonės, skirtos pagal Konvenciją perduodamai asmeninei ir konfidencialiai informacijai apsaugoti (atminkite, kad tokia informacija Konvencijoje vadinama asmens „duomenimis“, nes pastaroji sąvoka vartojama kitose Hagos konvencijose). Šios priemonės nustatytos 38, 39 ir 40 straipsniuose. Asmeninė

informacija yra, be kita ko, tokia informacija kaip asmens vardas ir pavardė, gimimo data, adresas ar kontaktiniai duomenys, taip pat asmens atpažinties numeriai, kaip antai valstybės piliečio asmens kodas⁴⁴.

206. Konvencijoje pripažinta, kad, turint omenyje šio pobūdžio informacijos apie asmenis, kuria bus keičiamasi tarp valstybių, neskelbtinumą, būtina apsaugoti šią informaciją, siekiant užtikrinti, kad bylos šalys būtų apsaugotos nuo bet kokių neigiamų jos atskleidimo padarinių.
207. Konvencijoje yra nustatyti konkretūs apribojimai, tam tikromis aplinkybėmis taikomi pagal Konvenciją renkamos arba perduodamos informacijos atskleidimui ir patvirtinimui. Informacijos atskleisti arba patvirtinti negalima, jei tai galėtų kelti grėsmę asmens sveikatai, saugumui arba laisvei (40 straipsnio 1 dalis). Tas asmuo gali būti vaikas, pareiškėjas, atsakovas ar bet kuris kitas asmuo. Konvencijos taikymas šiuo atžvilgiu neribojamas.
208. Jeigu centrinė institucija nutars, kad informacijos atskleidimas arba patvirtinimas galėtų kelti tokią grėsmę, ji apie tai praneš kitai dalyvaujančiai centrinei institucijai, kuri į šį nutarimą atsižvelgs nagrinėdama paraišką pagal Konvenciją. Prašomoji centrinė institucija nėra saistoma prašančiosios centrinės institucijos nutarimo dėl esamos rizikos, tačiau prašomoji centrinė institucija privalo nustatyti, ar tos informacijos atskleidimas galėtų kelti grėsmę asmens sveikatai, saugumui arba laisvei, ir pagal 40 straipsnio 2 dalį privalo atsižvelgti į tokį prašančiosios valstybės nutarimą. Kokių veiksmų tokiu atveju toliau imsis prašomoji centrinė institucija, priklausys nuo to, kas yra būtina nagrinėjant tą paraišką ir vykdant tos valstybės įsipareigojimus pagal Konvenciją (40 straipsnis). Jeigu prašančioji centrinė institucija išreikštų susirūpinimą dėl konfidencialios informacijos apie pareiškėją, kreditorių arba kitą asmenį atskleidimo, rekomenduojama praktika yra prašančiojoje valstybėje naudoti centrinės arba kompetentingos institucijos adresą, kuriam būtų „priskirtas“ kreditoriaus arba pareiškėjo adresas⁴⁵.
209. Asmeninės informacijos apsaugai taip pat skirtos privalomos ir rekomenduojamos formos, kurias paskelbė Hagos konferencijos Nuolatinis biuras. Centrinė institucija, naudodama šias formas, turi pranešti apie kilusį susirūpinimą, kad informacijos atskleidimas arba patvirtinimas galėtų kelti grėsmę asmens sveikatai, saugumui arba laisvei (formose reikia pažymėti tam skirtą langelį).
210. Taip nurodžius apie kilusį susirūpinimą, neskelbtiną asmeninę informaciją (kaip antai kontaktinius duomenis arba informaciją, iš kurios būtų galima nustatyti asmens tapatybę ar buvimo vietą) galima pateikti atskiroje šių formų dalyje. Taip atsakovui arba kompetentingai institucijai galima pateikti paraišką, kurioje būtų pateikta tik tiek informacijos, kiek atsakovui reikės norint atsakyti į paraišką, nekeliant grėsmės pareiškėjui, kreditoriui ar kitam asmeniui.
211. Be to, bet kuri pagal Konvencijoje nustatytas procedūras informaciją tvarkanti prašomosios arba prašančiosios valstybės institucija privalo laikytis nacionalinės teisės normų dėl informacijos konfidencialumo (39 straipsnis). Todėl, perduodant bet kokią informaciją, privaloma laikytis ir visų taikomų nacionalinės teisės reikalavimų, pavyzdžiui, gauti sutikimą, kad informacija būtų atskleista, arba kaip nors riboti jos atskleidimą.

⁴⁴ Aiškinamosios ataskaitos 605 punktas.

⁴⁵ Aiškinamosios ataskaitos 612 punktas. Taip „priskirti“ adresą norinčiai valstybei reikėtų žinoti, kad prašomoji valstybė gali reikalauti pateikti asmeninį kreditoriaus adresą pagal nacionalinės teisės nuostatas, pavyzdžiui, kad būtų galima įteikti dokumentus.

III. Galimybė veiksmingai naudotis procedūromis ir teisine pagalba

A. Apžvalga

1. Galimybė veiksmingai naudotis procedūromis

212. Vienas svarbiausių pamatinių Konvencijos principų yra tai, kad pareiškėjams turi būti suteikta galimybė veiksmingai pasinaudoti procedūromis, reikalingomis, kad galėtų pateikti paraiškas prašomojoje valstybėje. Galimybė veiksmingai naudotis procedūromis reiškia tai, kad pareiškėjas, jei reikia, prašomosios valstybės institucijoms padedant, gali sėkmingai pateikti savo bylą nagrinėti reikiamoms prašomosios valstybės institucijoms⁴⁶.
213. Konvencijos 14, 15, 16, 17 ir 43 straipsniuose nustatyta, kad prašomoji valstybė privalo užtikrinti galimybę veiksmingai naudotis procedūromis, įskaitant tam tikromis aplinkybėmis nemokamai teikiamą teisinę pagalbą, ir galimybę tam tikromis aplinkybėmis išieškoti išlaidas iš bylą pralaimėjusios šalies (43 straipsnis). Šios nuostatos apibendrintos šiame vadovo skirsnyje.
214. 14 straipsnyje nustatyta bendroji pareiga suteikti pareiškėjams galimybę veiksmingai naudotis procedūromis, įskaitant sprendimo vykdymo ir apskundimo procedūras. Pareiškėjai gali būti kreditoriai, skolininkai ir viešieji subjektai, kurie vietoj kreditoriaus teikia paraiškas dėl sprendimo pripažinimo, pripažinimo ir vykdymo arba vykdymo per centrinę instituciją.
215. Ši bendroji nuostata netaikoma tiesioginiams pareiškėjo prašymams kompetentingai institucijai, tačiau 17 straipsnio b punkte nustatytas bendras reikalavimas teikti (ribotą) pagalbą teikiant paraiškas dėl sprendimo pripažinimo ir vykdymo ir 14 straipsnio 5 dalies nuostata taikomi ir šiems prašymams (tai išsamiau aptariama tolesniame tekste).

2. Teisinė pagalba

216. Suteikiant galimybę veiksmingai naudotis procedūromis, tam tikromis aplinkybėmis bus privaloma teikti ir teisinę pagalbą. Pasinaudoti šia galimybe neturėtų trukdyti pareiškėjo išteklių trūkumas ar negalėjimas už tai susimokėti. Todėl 15 straipsnyje nustatyta, kad vaiko išlaikymo kreditoriams daugeliu atvejų teikiama nemokama teisinė pagalba.
217. Prievolė teikti nemokamą teisinę pagalbą yra ribojama, pripažįstant, kad tokios pagalbos teikti neprivaloma, jeigu prašomojoje valstybėje taikomos procedūros yra pakankamai paprastos, kad pareiškėjas galėtų sėkmingai pateikti savo bylą nagrinėti ir be teisinės pagalbos, o centrinė institucija būtinas paslaugas teikia nemokamai.
218. Tai svarbu, nes daugelyje valstybių pripažįstant, pripažįstant ir vykdant, vykdant, priimant ir keičiant sprendimus dėl išlaikymo taikomos veiksmingos ir efektyvios procedūros, kuriomis toje valstybėje gali naudotis visi pareiškėjai ir jomis naudojantis **teisinės pagalbos** nereikia. Šiomis procedūromis galės lygiomis teisėmis naudotis ir pareiškėjai
- 3 straipsnyje teisinė pagalba apibrėžta kaip „pagalba, reikalinga pareiškėjui sužinoti savo teises ir jomis pasinaudoti ir užtikrinanti, kad prašymai būtų visapusiškai ir veiksmingai išnagrinėjami prašomojoje valstybėje. Tokios pagalbos priemonės gali apimti teisinę konsultaciją, pagalbą pradedant bylą tam tikroje institucijoje, teisinį atstovavimą ir atleidimą nuo bylinėjimosi išlaidų“.*

pagal Konvenciją. Įvairiose valstybėse šiuo tikslu gali būti naudojamos supaprastintos formos ir administracinės procedūros ir visiems pareiškėjams teikiama informacija bei konsultacijos centrinėje arba kompetentingoje institucijoje. Jeigu pareiškėjas geba sėkmingai pateikti bylą nagrinėti, naudodamasis tokiomis supaprastintomis procedūromis, ir prašomoji valstybė leidžia pareiškėjui jomis naudotis nemokamai, prašomoji valstybė nemokamos teisinės pagalbos pareiškėjui teikti neprivalo.

219. Tuo atveju, jeigu supaprastintos procedūros netaikomos ir reikia teisinės pagalbos, taikomos kelios nuostatos dėl to, kokiomis aplinkybėmis tokią pagalbą pareiškėjams privaloma teikti nemokamai.
220. Kadangi išlaikymo bylų procedūros įvairiose valstybėse skiriasi, kiekvienu atveju neišvengiamai reikės vis kitokios teisinės pagalbos. Vienokios pagalbos gali reikėti administracinėse ir arbitražinių teismų pobūdžio sistemose, kitokios – teisminėse sistemose. Tokia pagalba gali būti galimybės naudotis paslaugomis, kaip antai teisinės informacijos seminarais, viešąja teisine pagalba ar paramos šeimai paslaugomis, suteikimas. Kokios teisinės paslaugos gali būti teikiamos, bus nurodyta Susitariančiosios Šalies parengtame Šalies apibūdinime.
221. Kai teisinės pagalbos reikia pareiškėjui, visos Susitariančiosios Šalys pagal Konvenciją iš esmės privalo nemokamai teikti tokią pagalbą kreditoriams beveik visais su **vaikų išlaikymu** susijusiais atvejais. Yra išimčių, kurias gali daryti valstybės, dėl to paskelbusios pareiškimus pagal Konvenciją⁴⁷.
222. Tačiau pareiškėjų teisė naudotis nemokama teisine pagalba teikiant paraiškas dėl **su vaikų išlaikymu nesusijusių dalykų** yra labiau apribota, kaip ir skolininkų teisė naudotis nemokama teisine pagalba teikiant paraiškas dėl sprendimo pripažinimo ir pakeitimo. Gavusi šių rūšių paraiškas, prašomoji valstybė, prieš nuspręsdama, ar teikti teisinę pagalbą, gali atlikti **išteklių įvertinimą** arba paraiškos **pagrįstumo įvertinimą**.
- Atliekant išteklių įvertinimą vertinamos pareiškėjo pajamos ir turtas arba kitokia finansinė padėtis, nuo kurios priklauso, ar pareiškėjas gebės susimokėti už teisinę pagalbą.*
- Atliekant pagrįstumo įvertinimą paprastai vertinamas paraiškos pagrįstumas arba tikimybė, kad ta paraiška bus patenkinta, atsižvelgiant į tokius dalykus kaip teisinis pagrindas, kuriuo remiantis pateikta paraiška, ir ar iš žinomų bylos faktų galima numatyti sėkmingą tos bylos baigtį.*
223. Tačiau svarbu tai, kad visais su sprendimų pripažinimu ir vykdymu susijusiais atvejais valstybės teisinė pagalba, teikiama visiems pareiškėjams (kreditoriams, skolininkams arba viešajam subjektui⁴⁸), turi būti bent tokio paties lygio kaip ir pagalba, kuri būtų suteikta pareiškėjui analogiškoje nacionalinėje byloje. Taip užtikrinama, kad visiems pareiškėjams būtų teikiamos tokio paties lygio paslaugos nepriklausomai nuo to, kur jie gyvena. Be to, nors nemokama teisinė pagalba galima naudotis ne visada, prašomoji valstybė negali reikalauti pateikti jokių įsipareigojimą mokėti patvirtinančio dokumento ar garantijos, kad bus padengtos bet kokios teisinės išlaidos (37 straipsnio 2 dalis ir 14 straipsnio 5 dalis).

⁴⁷ Valstybė gali savo pareiškimu nustatyti, kad kai kuriais atvejais atliks vaiko išteklių įvertinimą (16 straipsnio 1 dalis).

⁴⁸ Aiškinamosios ataskaitos 383 punktas.

224. Taigi, ar pareiškėjas galės naudotis nemokama teisine pagalba, priklausys nuo tokių veiksnių:

- ar pareiškėjas prašomojoje valstybėje gali nemokamai naudotis supaprastintomis procedūromis;
- kokio pobūdžio išlaikymo (vaiko išlaikymo, sutuoktinių tarpusavio išlaikymo ar kitokio šeimos išlaikymo) prašoma;
- ar pareiškėjas yra kreditorius, ar skolininkas;
- kokios rūšies paraiška teikiama (paraiška dėl sprendimo pripažinimo, vykdymo, priėmimo, pakeitimo ar prašymas imtis specialiųjų priemonių);
- ar bus vertinamas tos konkrečios paraiškos pagrįstumas;
- ar prašomojoje valstybėje, gavus tokią paraišką, atliekamas išteklių (vaiko išteklių arba daugiausia pareiškėjo padėties) įvertinimas.

225. Tolesniuose skirsniuose ir struktūrinėse schemose išsamiai išaiškinta įvairiais atvejais suteikiama teisė naudotis nemokama teisine pagalba.

B. Reikalavimas teikti nemokamą teisinę pagalbą

226. Tolesniame skirsnyje išaiškinta teisė gauti nemokamą teisinę pagalbą teikiant paraiškas pagal Konvenciją visose valstybėse, išskyrus tas, kurios yra savo pareiškimais nustačiusios, kad prieš teikdamos pagalbą atliks vaiko išteklių įvertinimą. Pastarosiose valstybėse taikomos procedūros aptariamos šio skirsnio pabaigoje.

Pastaba. *Teisė gauti nemokamą teisinę pagalbą suteikiama ir tuo atveju, jeigu prašomas pripažinti ir vykdyti sprendimas yra dėl sutuoktinių tarpusavio išlaikymo kartu su vaiko išlaikymu.*

1. Kreditoriaus paraiškos

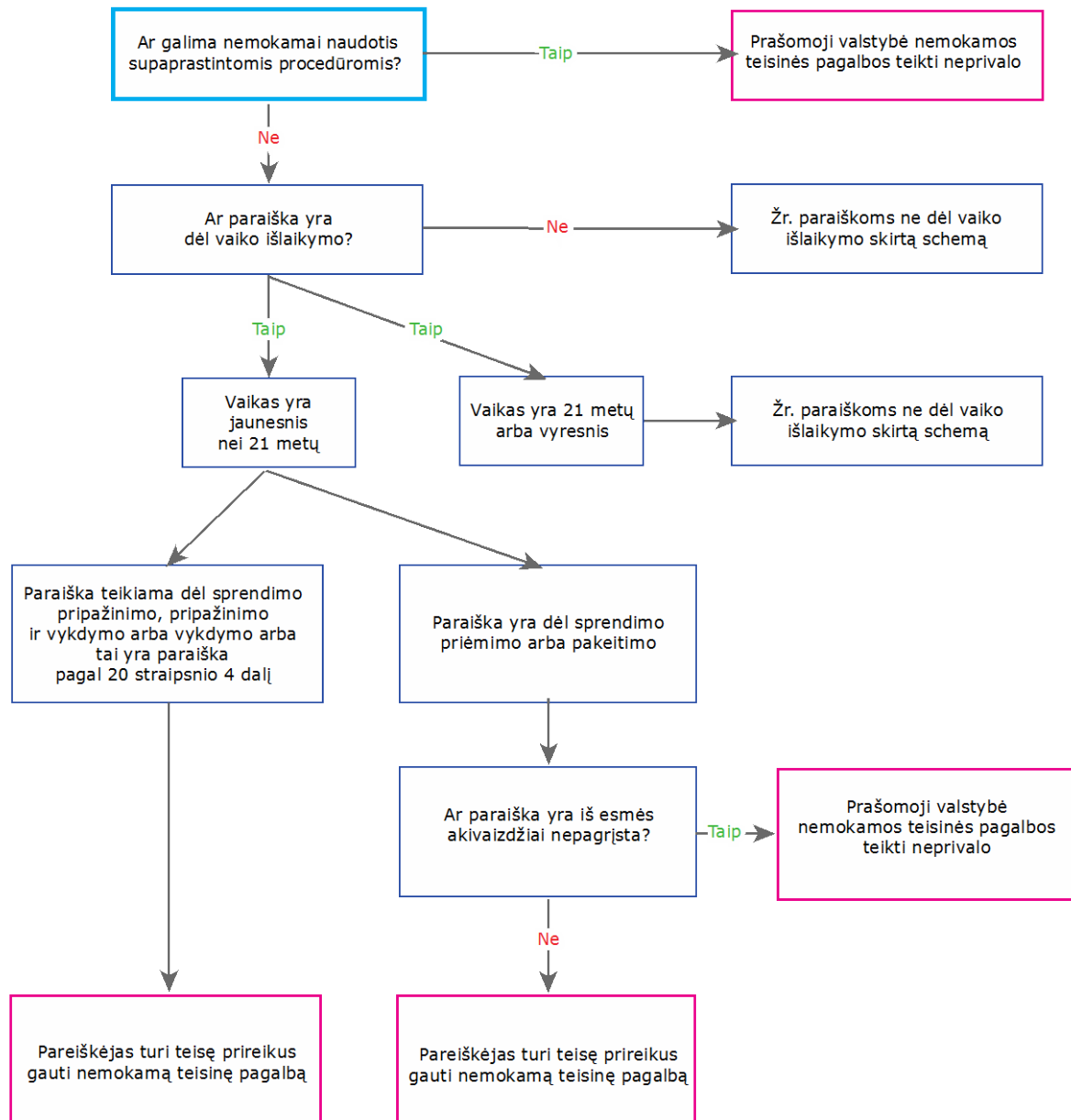
a) Paraiškos dėl jaunesnio nei 21 metų (arba 18 metų, jei dėl to padaryta išlyga) vaiko išlaikymo

227. Kaip parodyta toliau, jeigu paraiškoje prašoma pripažinti, pripažinti ir vykdyti arba vykdyti sprendimą dėl vaiko išlaikymo, teisinė pagalba turi būti teikiama nemokamai. Šis reikalavimas taikomas be išimčių. Jei paraiška teikiama dėl vaiko išlaikymo, tačiau joje prašoma priimti arba pakeisti sprendimą, valstybė gali atsisakyti teikti nemokamą teisinę pagalbą, jeigu mano, kad ta paraiška arba skundas akivaizdžiai yra iš esmės nepagrįstas⁴⁹.

⁴⁹

Taip pat žr. 43 straipsnio 2 dalį dėl išlaidų išieškojimo.

**TEI SINĖ PAGALBA
KAI KREDITORIUS TEIKIA PARAIŠKĄ
DĖL VAIKO IŠLAIKYMO
(15–17 straipsniai)**

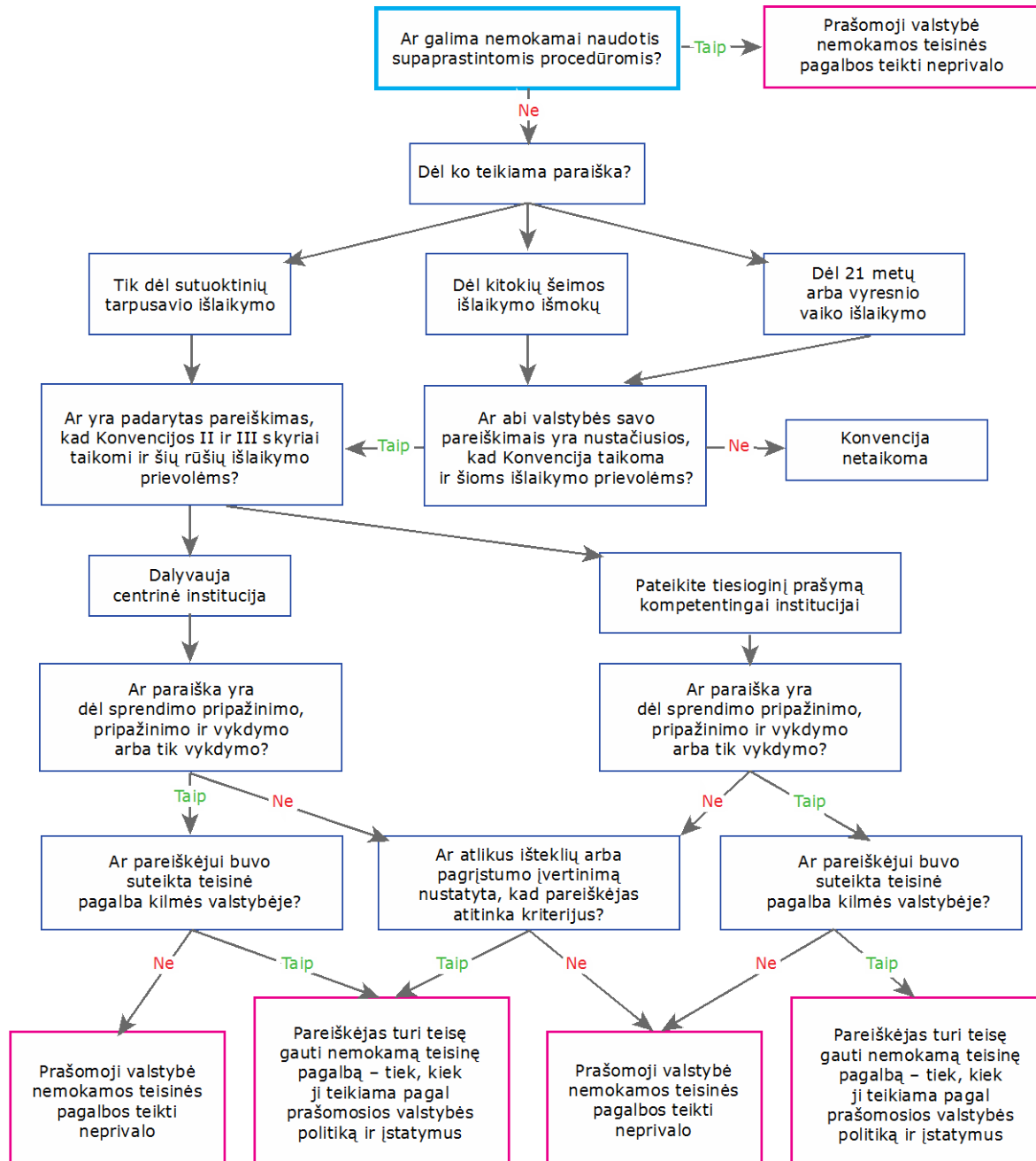

8 paveikslas. Teisinė pagalba kreditoriams teikiant paraiškas dėl vaikų išlaikymo

b) Paraiškos dėl vaikų, kurie nėra jaunesni nei 21 metų (arba 18 metų, jei dėl to padaryta išlyga), išlaikymo

228. Teikiant paraišką dėl 21 metų arba vyresnio vaiko išlaikymo, sutuoktinių tarpusavio išlaikymo arba kitokių išlaikymo išmokų, jeigu valstybė yra išplėtusi Konvencijos taikymo sritį, į ją įtraukdama ir šias bylas, nemokamos teisinės pagalbos sistemingai teikti neprivaloma. Susitariančioji Šalis gali atsisakyti teikti tokią pagalbą, jeigu mano, kad paraiška tikriausiai nebūtų patenkinta (tai nustatyta atlikus pagrįstumo įvertinimą); taip pat valstybė, prieš leisdama naudotis tokiomis paslaugomis, gali atlikti išteklių įvertinimą.
229. Tačiau bet koku atveju, kai prašoma pripažinti, pripažinti ir vykdyti arba vykdyti galiojantį sprendimą dėl pirmesniame punkte minėtų rūšių išlaikymo, jeigu nemokama teisinė pagalba pareiškėjui suteikta priimant tą sprendimą jo kilmės valstybėje, pareiškėjas turi teisę gauti tokio paties lygio pagalbą ir prašomojoje valstybėje, jeigu joje tokia pagalba teikiama. Tai parodyta kitame puslapyje pateiktame 9 paveiksle.

**TEISINĖ PAGALBA
KAI KREDITORIUS TEIKIA PARAIŠKĄ NE DĖL VAIKO IŠLAIKYMO
(17 straipsnis)**

9 paveikslas. Teisinė pagalba kreditoriams teikiant paraiškas ne dėl vaikų išlaikymo

c) Viešojo subjekto paraiškos

230. Jeigu pareiškėjas yra viešasis subjektas, kaip apibrėžta 36 straipsnyje, jis laikomas kreditoriumi, kai teikia paraiškas dėl sprendimo pripažinimo, pripažinimo ir vykdymo arba vykdymo. Todėl viešieji subjektai turi teisę naudotis nemokama teisine pagalba teikdami tokias paraiškas dėl sprendimų, kuriais nustatytas jaunesnių nei 21 metų (arba, kitu atveju, 18 metų) vaikų išlaikymas⁵⁰.

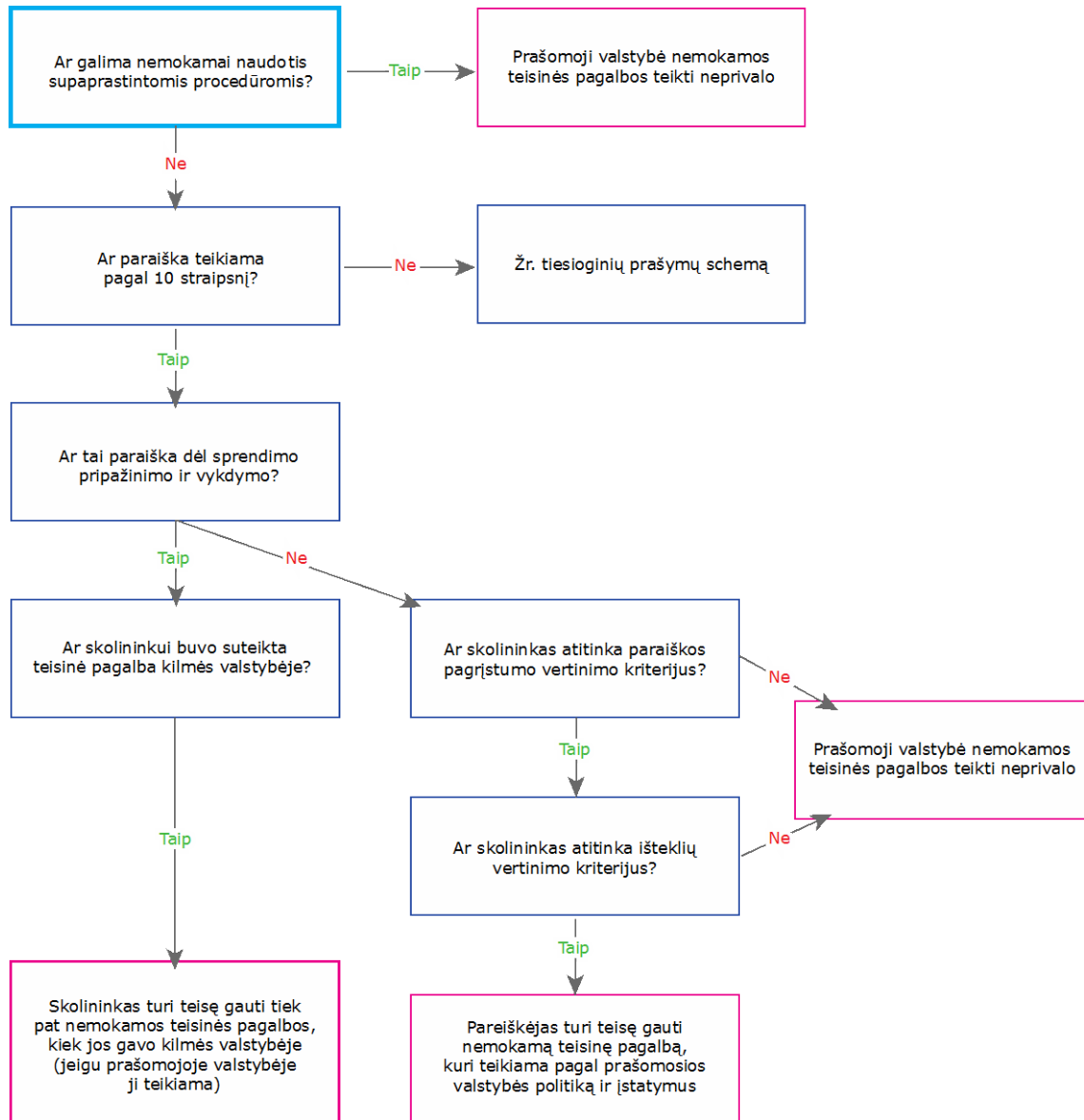
2. Skolininko paraiškos

231. Kai paraiškas teikia skolininkas, prašomoji valstybė, siekdama nustatyti, ar reikia teikti nemokamą teisinę pagalbą, gali atlikti paraiškos pagrįstumo įvertinimą ir išteklių įvertinimą. Tai parodyta 10 paveiksle.

⁵⁰

Aiškinamosios ataskaitos 383 ir 384 punktai.

**TEISINĖ PAGALBA
KAI PARAIŠKAS TEIKIA SKOLININKAS
(17 straipsnis)**

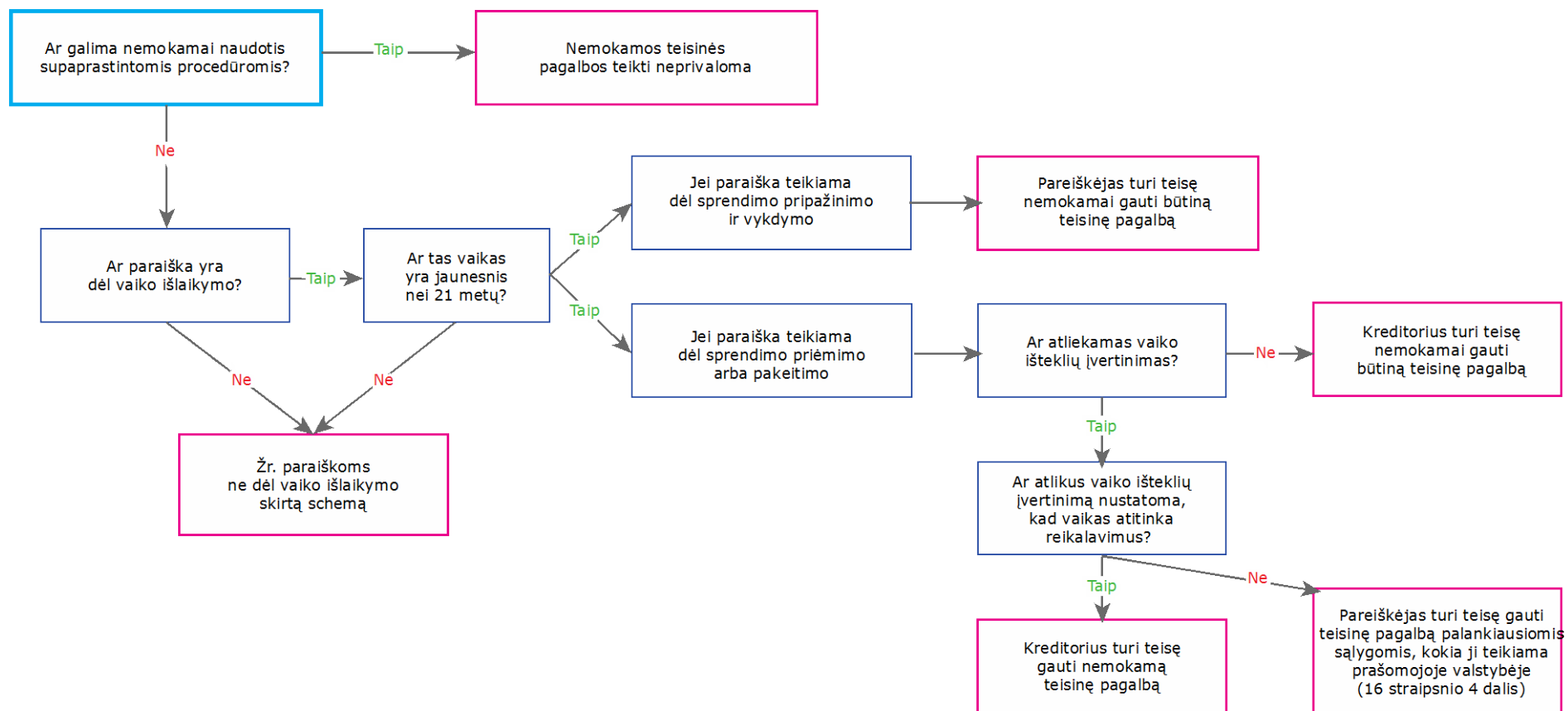

10 paveikslas. Teisinė pagalba paraiškas teikiantiems skolininkams

3. Vaiko išteklių įvertinimas

232. Susitariančioji Šalis gali savo pareiškimu nustatyti, kad atliks vaiko išteklių įvertinimą, gavusi paraiškas dėl kitokių, ne vaiko išlaikymo, sprendimų pripažinimo ir vykdymo, siekdama nustatyti, ar pareiškėjas turi teisę gauti nemokamą teisinę pagalbą (žr. 16 straipsnio 3 dalį). Tolesnėje struktūrinėje schemoje parodyta šio vertinimo tvarka. Atminkite, kad taip bus vertinami paties vaiko, o ne jo motinos ar tėvo ištekliai, todėl dauguma pareiškėjų galės gauti pagalbą, nebent pats vaikas būtų pasiturintis.
233. Jeigu prašomoji valstybė savo pareiškimu yra nustačiusi, kad atliks vaiko išteklių įvertinimą, paraiškoje reikia pateikti „formalų patvirtinimą“, kad vaiko ištekliai atitinka prašomosios valstybės nustatytus kriterijus. Šie kriterijai skelbiami Hagos konferencijos svetainės (www.hcch.net) skyriuje apie vaikų išlaikymą (angl. *Child Support / Maintenance Section*). Pareiškėjo patvirtinimo šiuo atveju pakanka, nebent prašomoji valstybė pagrįstai manytų, kad pareiškėjas pateikė klaidingą informaciją.

TEISINĖ PAGALBA VAIKO IŠTEKLIŲ ĮVERTINIMAS (16 straipsnis)

11 paveikslas. Teisinė pagalba: vaiko išteklių įvertinimas

4. Tėvystės ar motinystės nustatymas arba genetinis tyrimas

234. Konvencijos 6 straipsnio 2 dalies *h* punkte nustatyta, kad centrinė institucija privalo tinkamomis priemonėmis padėti nustatyti tėvystę arba motinystę, kai tai būtina išlaikymo išmokoms išieškoti. Tėvystės arba motinystės genetinis tyrimas gali brangiai kainuoti. Siekiant užtikrinti, kad tokios išlaidos netaptų kliūtimi sprendimams dėl vaikų išlaikymo priimti⁵¹, jeigu teikiant paraišką pagal 10 straipsnio 1 dalies *c* punktą būtina atlikti tėvystės arba motinystės nustatymo tyrimą, prašomoji valstybė negali reikalauti iš pareiškėjo už jį sumokėti, ir tyrimo išlaidos įskaitomos teikiant nemokamą teisinę pagalbą pagal bendrąją nuostatą⁵².
235. Kaip tai bus daroma praktikoje, priklausys nuo to, kokia tvarka genetiniai tyrimai atliekami dalyvaujančiose Susitariančioiose Šalyse. Kai kuriose valstybėse gali būti nustatyta privaloma sąlyga, kad atlikti tyrimą prašantis asmuo turi iš anksto sumokėti visą tyrimo kainą, įskaitant motinos ir vaiko arba vaikų tyrimo išlaidas. Kitose valstybėse iš skolininko gali būti reikalaujama iš anksto apmokėti tik jo paties tyrimo išlaidas. Šiuo atveju motinos ir vaiko arba vaikų tyrimo išlaidas padengs prašomoji valstybė – kitu atveju šias išlaidas apmokėtų pareiškėjas, tačiau jos gali būti išieškos iš skolininko (-ės), įrodžius, kad jis (ji) yra vaiko tėvas arba motina. Pagal kiekvienos valstybės nacionalinę teisę arba tvarką bus nustatyta, kokią savo tyrimo išlaidų dalį turės padengti skolininkas ir kuriame proceso etape reikės (jei reikės) tai padaryti.
236. Kiekvienos Susitariančiosios Šalies apibūdinime bus nurodyta, kokia tvarka toje valstybėje atliekamas tėvystės arba motinystės tyrimas.
237. Kai paraiška teikiama dėl vaiko iki 21 metų išlaikymo, taikoma bendroji taisyklė, kad kreditoriui nereikia iš anksto apmokėti tėvystės arba motinystės tyrimo išlaidų, nebent tokia paraiška būtų akivaizdžiai nepagrįsta⁵³.
238. Jeigu valstybė yra savo pareiškimu nustačiusi, kad atliks vaiko išteklių įvertinimą, jei šio vertinimo rezultatas bus teigiamas, tėvystės arba motinystės tyrimo išlaidos bus įskaitytos į teikiamą teisinę pagalbą.

IV. Konkrečios centrinių institucijų funkcijos

239. Administracinis bendradarbiavimas ir pagalba teikiant paraiškas pagal Konvenciją yra būtini siekiant sėkmingai užbaigti pagal Konvenciją nagrinėjamas bylas. Konvencijos II skyriuje nustatytos bendrosios ir konkrečios centrinių institucijų funkcijos, o III skyriuje – taisyklės, reglamentuojančios paraiškų teikimą per centrinės institucijas.
240. Kai paraiškoms taikomos Konvencijos II skyriaus nuostatos, centrinės institucijos pagal 6 straipsnio 1 dalį privalo teikti pagalbą dėl tokių paraiškų pagal III skyriaus nuostatas. Jos visų pirma:
- persiunčia ir priima paraiškas;
 - pradeda arba padeda pradėti tokių paraiškų nagrinėjimo procedūras.

⁵¹ Iš anksto apmokėti tėvystės arba motinystės tyrimo išlaidas reikėtų tik tuo atveju, kai akivaizdu, kad prašymas nustatyti tėvystę ar motinystę teikiamas labai abejotinomis aplinkybėmis (nepagrįstai). Žr. Aiškinamosios ataskaitos 391 punktą.

⁵² Aiškinamosios ataskaitos 392 punktą.

⁵³ Aiškinamosios ataskaitos 390 punktą.

241. Pagal 6 straipsnio 2 dalį dėl tokių paraiškų centrinės institucijos imasi visų reikiamų priemonių:

- kai to reikia konkrečiomis aplinkybėmis – suteikti teisinę pagalbą arba palengvinti jos teikimą;
- padėti surasti kreditorių arba skolininką;
- padėti gauti reikiamą informaciją apie pajamas, o prireikus – apie kitokią skolininko arba kreditoriaus finansinę padėtį, be kita ko, nustatyti, kur yra jo turtas;
- skatinti taikiai išspręsti ginčą, kad išlaikymo išmokos būtų mokamos savanoriškai, prireikus per tarpininkavimo, taikinimo ar panašius procesus;
- palengvinti tolesnį sprendimų dėl išlaikymo, įskaitant bet kokius įsiskolinimus, vykdymą;
- palengvinti išlaikymo išmokų surinkimą ir greitą jų pervedimą;
- padėti gauti reikiamus dokumentus ar kitokius įrodymus;
- teikti pagalbą nustatant tėvystę arba motinystę, kai tai būtina išlaikymo išmokoms išieškoti;
- pradėti arba padėti pradėti procedūras, kad būtų galima imtis bet kokių reikiamų laikinųjų priemonių tam tikroje teritorijoje, siekiant užtikrinti, kad būtų sėkmingai išnagrinėta gauta paraiška dėl išlaikymo išmokų;
- palengvinti dokumentų įteikimą.

242. Kiekviena Susitariančioji Šalis paskirs **centrinę instituciją** (jeigu valstybė susideda iš kelių administracinių vienetų, joje gali būti kelios centrinės institucijos) ir nustatys, kurių iš minėtų rūšių pagalbą teiks centrinė institucija, o kurių rūšių pagalbą – **kompetentinga institucija** arba kitas tos Susitariančiosios Šalies viešasis subjektas ar kiti subjektai, centrinės institucijos prižiūrimi⁵⁴.

Centrinė institucija yra valdžios institucija, Susitariančiosios Šalies paskirta atlikti užduotis, susijusias su administraciniu bendradarbiavimu ir pagalbos teikimu pagal Konvenciją.

243. Nustatant centrinės institucijos užduotis, susijusias su konkrečia byla, svarbu atsižvelgti į Konvencijos taikymo sritį arba koku mastu Konvencija gali būti taikoma tuo konkrečiu atveju. Pavyzdžiui, jeigu pareiškėjas prašo priimti sprendimą tik dėl sutuoktinių tarpusavio išlaikymo, minėtų rūšių pagalba jam nebus teikiama, nebent atitinkamos Susitariančiosios Šalys būtų nustačiusios, kad Konvencijos II ir III skyriai taikomi ir visoms paraiškomis dėl sutuoktinių tarpusavio išlaikymo.

Kompetentinga institucija – konkrečios valstybės institucija arba asmuo, pagal tos valstybės įstatymus įpareigotas arba įgaliotas vykdyti konkrečias Konvencijoje nustatytas užduotis. Kompetentinga institucija gali būti teismas, administracinė įstaiga, vaikų išlaikymą užtikrinanti tarnyba ar bet kokia kita pagal Konvenciją kai kurias užduotis atliekanti valdžios institucija.

V. Kitos Hagos konvencijos

244. Kai kurios valstybės yra kitų konvencijų ar tarptautinės teisės aktų susitariančiosios šalys, ir šie teisės aktai gali būti svarbūs bylose, kuriose tarp valstybių siunčiamos paraiškos dėl išlaikymo išmokų. Tai visų pirma 1965 m. Konvencija dėl teisminių ir neteisminių dokumentų civilinėse arba komercinėse bylose įteikimo užsienyje (1965 m. Konvencija dėl dokumentų įteikimo) ir 1970 m. Konvencija dėl įrodymų civilinėse arba komercinėse bylose paėmimo užsienyje (1970 m. Konvencija dėl įrodymų)⁵⁵. Tokiu atveju, kai gali būti taikoma kuri nors iš šių konvencijų, svarbu konsultuotis su teisės specialistais, siekiant užtikrinti, kad būtų tinkamai vykdomi 2007 m. Konvencijos dėl vaikų išlaikymo reikalavimai.

⁵⁴ Taip pat žr. 50 straipsnį.

⁵⁵ Žr. 50 straipsnį ir Aiškinamosios ataskaitos 648–651 punktus.

245. 1965 m. Konvencija dėl dokumentų įteikimo ir 1970 m. Konvencija dėl įrodymų taikomos tik tuo atveju, kai reikia *užsienyje* įteikti dokumentus arba paimti įrodymus. Šiuo klausimu svarbu pažymėti, kad sąvoka „*užsienyje*“ nevartojama 2007 m. Konvencijos dėl vaikų išlaikymo 6 straipsnio 2 dalies *g* papunktyje, kuris taip pat taikomas prašymams imtis specialiųjų priemonių („palengvinti dokumentų arba kitų įrodymų gavimą“), ir *j* papunktyje („palengvinti dokumentų įteikimą“). Taip yra todėl, kad daugeliu atvejų centrinės institucijos bus prašoma, kad ji palengvintų įrodymų gavimą arba dokumentų įteikimą *savo jurisdikcijoje* per bylas dėl išlaikymo, kurios nagrinėjamos *jos jurisdikcijoje*. Prašymai palengvinti įrodymų gavimą arba dokumentų įteikimą *užsienyje* bus teikiami rečiau. 2007 m. Konvencijoje dėl vaikų išlaikymo numatyta daugybė atvejų, kai nereikės nei perduoti dokumentų, kad jie būtų įteikti užsienyje, nei gauti įrodymų užsienyje⁵⁶.
246. Kitos šioje srityje taikomos konvencijos šiame vadove neaptiriamos. Jei norite sužinoti, ar kuri nors valstybė yra 1954 m. kovo 1 d. Hagos konvencijos dėl civilinio proceso arba 1965 m. Konvencijos dėl dokumentų įteikimo užsienyje ir 1970 m. Konvencijos dėl įrodymų paėmimo užsienyje šalis, apsilankykite Hagos konferencijos svetainėje (www.hcch.net).

1965 m. Konvencija dėl dokumentų įteikimo užsienyje⁵⁷

247. Šioje konvencijoje (kuri paprastai vadinama Hagos konvencija dėl dokumentų įteikimo) nustatyta, kokiais būdais turi būti perduodami teisminiai arba neteisminiai dokumentai iš vienos valstybės, kuri yra šios konvencijos šalis, į kitą valstybę, kuri taip pat yra šios konvencijos šalis, kad juos būtų galima įteikti pastarojoje valstybėje.
248. 1965 m. Konvencija dėl dokumentų įteikimo taikoma, jeigu tenkinami visi šie reikalavimai:
- 1) pagal valstybės, kurioje vyksta procesas („forumo valstybė“), įstatymus dokumentas (pvz., pranešimas apie veiksmus, kurių imamasi) turi būti šios valstybės perduotas kitai valstybei, kad ji būtų galima įteikti pastarojoje valstybėje;
 - 2) abi valstybės yra Konvencijos dėl dokumentų įteikimo šalys;
 - 3) yra žinomas asmens, kuriam reikia įteikti dokumentus, adresas;
 - 4) dokumentas, kurį reikia įteikti, yra teisminis arba neteisminis dokumentas; ir
 - 5) dokumentas, kurį reikia įteikti, yra susijęs su civiline arba komercine byla.
249. Kilus abejonių, ar Konvencija dėl dokumentų įteikimo turi būti taikoma ir kaip reikėtų vykdyti jos nuostatas, patartina pasikonsultuoti su teisės specialistais.

⁵⁶ Žr. Aiškinamosios ataskaitos 164–167 ir 182–185 punktus. Žr. aptarimą, kokio pobūdžio pagalbą prašomoji valstybė galėtų teikti, kad nebūtų taikoma 1970 m. Konvencija dėl įrodymų, Aiškinamosios ataskaitos 174 punkte.

⁵⁷ Daugiau informacijos apie Konvenciją dėl dokumentų įteikimo rasite Hagos konferencijos svetainės skyriuje apie dokumentų įteikimą (angl. *Service Section*).

1970 m. Konvencija dėl įrodymų paėmimo užsienyje⁵⁸

250. Šioje konvencijoje (kuri paprastai vadinama Hagos konvencija dėl įrodymų) nustatyta, kokiais būdais galima bendradarbiauti siekiant gauti įrodymų užsienyje (t. y. kitoje valstybėje) civilinėse arba komercinėse bylose. Šioje konvencijoje, kurią tarpusavyje taiko tik jos šalys, numatyta, kad įrodymus galima gauti: i) teikiant teisinės pagalbos prašymus ir ii) dalyvaujant diplomatomis arba konsuliniais pareigūnais ir įgaliotiniams. Šioje konvencijoje nustatytos veiksmingos priemonės, kuriomis, siekiant gauti įrodymų, galima apeiti civilinės teisės ir bendrosios teisės sistemų skirtumus.
251. Kai reikia gauti įrodymų užsienyje, bylas tvarkantys pareigūnai prireikus turėtų konsultuotis su teisės specialistais, siekdami užtikrinti, kad būtų tenkinami 1970 m. Konvencijos dėl įrodymų reikalavimai.

⁵⁸ Daugiau informacijos apie Konvenciją dėl įrodymų rasite Hagos konferencijos svetainės skyriuje apie įrodymus (angl. *Evidence Section*).

4 skyrius.

Siunčiamų paraiškų dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo (10 straipsnio 1 dalies a punktas ir 10 straipsnio 2 dalies a punktas) tvarkymas

Šio skyriaus struktūra:

šiuose skyriuose aptariamos siunčiamos paraiškos, kuriose prašoma pripažinti arba pripažinti ir vykdyti sprendimą dėl išlaikymo.

I skirsnyje aptariama šios rūšies paraiška – kada ji naudojama ir kas gali ją teikti – ir išaiškinami svarbiausi vartojami terminai bei sąvokos.

II skirsnyje aptariama šios paraiškos rengimo ir tvarkymo procedūra bei etapai.

III skirsnyje aptariamos reikiamos formos ir dokumentai ir pateikiama informacija apie tai, ką reikia įtraukti į paraišką ir kaip reikėtų pildyti formas.

IV skirsnyje rašoma apie susitarimų dėl išlaikymo pripažinimą ir vykdymą ir kitas II skirsnyje aprašytų procesų taikymo išimtis.

V skirsnyje aptariami kiti klausimai.

VI skirsnyje nurodyti papildomi informacijos šaltiniai.

VII skirsnyje pateiktas privalomų procedūrų kontrolinis sąrašas.

VIII skirsnyje pateikti dažniausiai užduodami klausimai.

I. Apžvalga ir bendrieji principai

252. Tarptautinis išlaikymo išmokų išieškojimas yra pagrįstas sprendimų pripažinimo ir vykdymo procesu, kuriuo užtikrinama, jog kreditorius galėtų ekonomiškai efektyviomis priemonėmis pasiekti, kad išlaikymo išmokos būtų mokamos tais atvejais, kai skolininkas gyvena arba jo turtas ar pajamos yra kitoje **Susitariančiojoje Šalyje**. Per šį pripažinimo ir vykdymo procesą kreditoriui nereikia pačiam vykdyti kitą **valstybę**, kurioje turi būti vykdomas sprendimas, ir gauti sprendimą toje Susitariančiojoje Šalyje. Kai vienoje valstybėje priimtas sprendimas yra pripažįstamas (pateikiant jo vykdytinumo patvirtinimą arba jį užregistruojant) kitoje Susitariančiojoje Šalyje, jis gali būti vykdomas remiantis tuo pačiu pagrindu, kaip ir sprendimas, priimtas toje valstybėje.

Susitariančioji Šalis – valstybė, kuri yra užbaigusi 58 straipsnyje nustatytą ratifikavimo, priėmimo arba patvirtinimo procesą, todėl saistoma Konvencijos.

Valstybės sąvoka šiame vadove vartojama dažnai. Paprastai tai yra suvereni valstybė (šalis), o ne mažesnis administracinis ar teritorinis vienetas valstybės sudėtyje, toks kaip provincija ar Jungtinių Amerikos Valstijų valstija.

253. Konvencijos nuostatomis siekiama, kad būtų taikomos paprastos, nebrangios ir sparčios sprendimų pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo procedūros⁵⁹. Šiuo tikslu sukuriama sistema, kurioje, gavus kitos Susitariančiosios Šalies prašymą pripažinti arba pripažinti ir vykdyti sprendimą, jis per spartų ir paprastą procesą pripažįstamas ir prireikus vykdomas. Sprendimo vykdytinumas patvirtinamas arba jis užregistruojamas vykdyti be jokių bylos šalių prieštaravimų ir kompetentingai institucijai atlikus tik riboto pobūdžio peržiūrą. Kai sprendimas paskelbiamas vykdytinu arba užregistruojamas, galima imtis priemonių jo vykdymui užtikrinti, siekiant surinkti

išlaikymo išmokas prašomojoje valstybėje. Atsakovas gali paprieštarauti sprendimo užregistravimui ar jo vykdytinumo patvirtinimui, tačiau jis gali tai padaryti tik iki nustatyto termino ir turi tinkamai tai pagrįsti⁶⁰. Daugeliu atvejų jokių prieštaravimų ar skundų nebus pateikta, taigi šis procesas galės vykti, kiek įmanoma, sparčiai.

254. Paraiškos rengimo procedūros Susitariančiojoje Šalyje, kurioje rengiama paraiška (prašančiojoje valstybėje), taip pat yra paprastos, o privalomų dokumentų yra nedaug. Konvencijoje nustatyti aiškūs apribojimai, kokių dokumentų gali būti reikalaujama teikiant paraišką dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo, ir daugeliu atvejų kartu su paraiška nereikės pateikti sprendimų ar kitų dokumentų patvirtintų kopijų. Tai atitinka Konvencijos tikslus taikyti kuo paprastesnį ir efektyvesnį procesą, kad sprendimai dėl išlaikymo būtų kiek įmanoma plačiau pripažįstami.
255. Šiek tiek kitoks procesas taikomas pripažįstant ir vykdant susitarimus dėl išlaikymo. Šių susitarimų pripažinimo ir vykdymo procesas aptariamas tolesnėje šio skyriaus dalyje.

A. *Kada bus naudojama ši paraiška*

256. Paraiška dėl sprendimo pripažinimo ir vykdymo bus naudojama tada, kai kurioje nors Susitariančiojoje Šalyje jau bus priimtas sprendimas dėl išlaikymo ir kreditorius norės, kad tas sprendimas būtų pripažintas ir vykdomas kitoje Susitariančiojoje Šalyje, kurioje gyvena skolininkas arba kurioje skolininkas turi pajamų ar turto.
257. Kai kuriais atvejais kreditorius prašys tik **pripažinti** sprendimą, paprastai todėl, kad tuo metu nereikės jo vykdyti. Paraišką, kurioje prašoma tik pripažinti sprendimą, gali pateikti ir skolininkas, siekiantis, kad, pripažinus Susitariančiosios Šalies sprendimą, būtų apribotas arba sustabdytas kito sprendimo dėl išlaikymo vykdymas.
258. Jeigu sprendimas iš pradžių priimtas prašomojoje valstybėje, jo pripažinti nereikia, tereikia jį vykdyti. Šios rūšies paraiška teikiama pagal Konvencijos 10 straipsnio 1 dalies *b* punktą. Apie ją rašoma šio vadovo 6 skyriuje.

Prašančioji valstybė yra Susitariančioji Šalis, kuri parengia paraišką ir pateikia prašymą joje gyvenančio pareiškėjo vardu. Prašomoji valstybė yra Susitariančioji Šalis, kurios prašoma išnagrinėti paraišką.

Sprendimo dėl išlaikymo **pripažinimas** yra procedūra, per kurią kompetentinga valstybės institucija sutinka su kilmės valstybės, kurioje tas sprendimas priimtas, institucijos nustatytais išlaikymo teisėmis ir prievolėmis ir taip suteikia tam sprendimui įstatymo galią.

B. *Bylos pavyzdys*

259. P. su savo dviem vaikais gyvena A valstybėje. Pagal priimtą sprendimą Q. privalo mokėti P. vaikų išlaikymo ir jos, kaip savo sutuoktinės, išlaikymo išmokas. Šis sprendimas priimtas A valstybėje, o Q. šiuo metu gyvena B valstybėje. P. norėtų, kad sprendimas dėl išlaikymo būtų nusiųstas į B valstybę, apie tai būtų pranešta Q. ir iš jo būtų surinktos išlaikymo išmokos. A ir B valstybės yra Konvencijos Susitariančiosios Šalys.

⁶⁰

Vis dėlto pagal Konvenciją valstybės gali savo pareiškimu nustatyti, kad bus taikoma alternatyvi procedūra, per kurią bus galima iki sprendimo užregistravimo arba vykdytinumo patvirtinimo apie tai pranešti atsakovui, o kompetentinga institucija galės atlikti platesnio pobūdžio peržiūrą. Apie tai rašoma 5 skyriaus IV skirsnyje.

Atitinkamas procesas pagal Konvenciją

260. P. nuvyks į A valstybės centrinę instituciją. Centrinė institucija jos vardu perduos paraišką ir reikiamus dokumentus B valstybės centrinei institucijai. Šioje paraiškoje bus prašoma sprendimą dėl išlaikymo **pripažinti ir vykdyti** B valstybėje. Jeigu sprendimas atitiks pripažinimo reikalavimus pagal Konvenciją, B valstybės kompetentinga institucija (arba centrinė institucija, jeigu ji yra kompetentinga institucija) išnagrinės gautą prašymą ir pripažins bei vykdys sprendimą. Apie jo pripažinimą ir vykdymą bus pranešta Q., kuris galės paprieštarauti arba apskųsti nutarimą pripažinti ir vykdyti sprendimą dėl išlaikymo. Kai sprendimas bus pripažintas, jį B valstybėje vykdys kompetentinga institucija. P. palaikys ryšius tik su A valstybės kompetentinga institucija, o bet kokie ryšiai su B valstybės centrine institucija paprastai bus palaikomi per A valstybės centrinę instituciją.

C. Kas gali teikti paraiškas dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo?

261. Tokią paraišką gali pateikti Susitariančiojoje Šalyje gyvenantis privatus asmuo – **kreditorius**; ją taip gali pateikti viešasis subjektas, veikiantis kaip kreditorius, pareiškėjo vardu arba tuo atveju, jeigu jis mokėjo kreditoriui išmokas vietoj išlaikymo išmokų.
- Kreditorius yra asmuo, kuriam privaloma mokėti išlaikymo išmokas arba kuris reikalauja, kad jos būtų jam mokamos. Kreditorius gali būti kuris nors iš vaiko tėvų ar sutuoktinis (-ė), vaikas, jo globėjai ar giminaičiai arba kiti asmenys, kurie rūpinasi vaiku. Kai kuriose valstybėse toks asmuo vadinamas išlaikymo išmokų gavėju, asmeniu, kuriam įsipareigojama, globos teises turinčia motina ar tėvu arba globėju (-a).*
262. **Skolininkas** taip pat gali prašyti pripažinti kitos Susitariančiosios Šalies sprendimą dėl išlaikymo, siekdamas, kad būtų sustabdytas arba apribotas ankstesnio sprendimo dėl išlaikymo vykdymas.
- Skolininkas yra asmuo, kuris privalo mokėti išlaikymo išmokas arba iš kurio reikalaujama, kad jis jas mokėtų. Tai gali būti kuris nors iš vaiko tėvų, sutuoktinis (-ė) ar kitas asmuo, privalantis mokėti išlaikymo išmokas pagal sprendimo priėmimo vietoje galiojančius įstatymus. Kai kuriose valstybėse toks asmuo vadinamas išlaikymo išmokų mokėtoju, įpareigotu asmeniu arba globos teisės neturinčiu ar atskirai gyvenančiu vaiko tėvu arba motina.*

D. Prieštaravimas sprendimų pripažinimui ir vykdymui

263. Daugeliu atvejų pripažinimo ir vykdymo procesas prašomojoje valstybėje vyks sparčiai ir nei skolininkas, nei **atsakovas** jam neprieštaraus. Tačiau gali būti tokių atvejų, kai kita bylos, per kurią pateikta paraiška, šalis (skolininkas arba kreditorius) prieštarauja sprendimo pripažinimui ir vykdymui, argumentuodamas tuo, kad sprendimas neatitinka būtinų reikalavimų dėl to, kokio pobūdžio sprendimus galima pripažinti arba vykdyti pagal Konvenciją. Šie reikalavimai išsamiau aptariami 5 skyriuje, nes toks prieštaravimas arba skundas būtų pateiktas prašomojoje valstybėje, kurioje nagrinėjama paraiška dėl sprendimo pripažinimo, todėl tai yra gautų paraiškų, kuriose prašoma pripažinti ir vykdyti sprendimus, nagrinėjimo procedūrų dalis. Tačiau paraiškų rengėjams prašančiojoje valstybėje svarbu žinoti, kad sprendimų pripažinimui ir vykdymui gali būti paprieštarauta arba dėl to gali būti pateiktas skundas, todėl reikėtų užtikrinti, kad kartu su paraiška būtų siunčiami visi reikiami dokumentai ir prašomoji valstybė gautų pakankamai informacijos, kad galėtų atsakyti į bet kokius atsakovo pareikštus prieštaravimus.
- Atsakovas yra asmuo, kuris atsako į paraišką arba skundą pagal Konvenciją. Atsakovas gali būti kreditorius arba skolininkas.*

264. Be to, paraiškas dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo rengiantys pareigūnai turės nustatyti, kokiais pagrindais remiantis teikiama paraiška dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo, kad galėtų užpildyti reikiamą formos dalį. Tai išsamiau aptariama 15 skyriuje, kuriame pateikti nurodymai, kaip pildyti rekomenduojamą paraiškos formą.

*Glaustą procesų, vykstančių teikiant paraiškas dėl sprendimų pripažinimo ir vykdymo, santrauką rasite **kontroliniame sąraše** šio skyriaus pabaigoje.*

II. Paraiškų tvarkymo ir rengimo procedūra

265. Prašančiosios valstybės centrinė institucija yra atsakinga už tai, kad būtų parengti dokumentai, įsitikinta, kad pridėtos visos reikiamos formos ir dokumentai, ir paraiškos dokumentų rinkinys būtų paruoštas siųsti į kitą valstybę. Kadangi Susitariančiųjų Šalių nuostatos dėl to skiriasi, remkitės tos valstybės, kuriai siųsite sprendimą, parengtu Šalies apibūdinimu⁶¹, kuriame bus nurodyti visi konkretūs, pavyzdžiui, vertimo raštu ir patvirtinimo, reikalavimai. Tačiau valstybė negali reikalauti kartu su paraiška dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo siųsti jokių papildomų dokumentų kartu su tais, kurie nurodyti 11 ir 25 straipsniuose.
266. Šis skyrius vienodai taikomas ir toms paraiškoms, kuriose prašoma tik pripažinti sprendimus. Tokios paraiškos bus teikiamos gana retai. Konvencijos 26 straipsnyje nustatyta, kad V skyriaus (Pripažinimas ir vykdymas) nuostatos *mutatis mutandis* taikomos paraiškoms dėl sprendimo pripažinimo, išskyrus tai, kad vietoj vykdytinumo reikalavimo taikomas reikalavimas, kad sprendimas galiojotų jo kilmės valstybėje. Tai reiškia, kad praktikoje nuostatos dėl pripažinimo ir vykdymo bus taikomos ir paraiškoms tik dėl sprendimų pripažinimo, išskyrus tas nuostatas, kurias reikia pakeisti, nes sprendimo neprašoma vykdyti⁶².

⁶¹ Kai kurios Susitariančios Šalys nebus parengusios rekomenduojamo Šalies apibūdinimo, tačiau didžiąją šios informacijos dalį pateiks Hagos tarptautinės privatinės teisės konferencijos Nuolatiniam biurui. Ši informacija bus paskelbta Hagos konferencijos svetainės (www.hcch.net) skyriuje apie vaikų išlaikymą (angl. *Child Support / Maintenance Section*).

⁶² Aiškinamosios ataskaitos 546 punktas.

A. *Paraiškos, kurioje prašoma pripažinti arba pripažinti ir vykdyti sprendimą, rengimo etapai*

SIUNČIAMA PARAIŠKA DĖL SPRENDIMO PRIPAŽINIMO ARBA PRIPAŽINIMO IR VYKDYMO

- 1 Surinkite reikiamus dokumentus:
 - sprendimą dėl išlaikymo,
 - paraiškos formą,
 - Šalies apibūdinimą.
- 2 Patikrinkite iš pareiškėjo gautą informaciją:
 - ar ji išsami?
- 3 Apsvarstykite, ar paraišką galima pateikti pagal Konvenciją:
 - ar pareiškėjas gyvena jūsų valstybėje?
 - Jei ne – pareiškėjas turėtų teikti paraišką toje valstybėje, kurioje gyvena.
 - Ar pareiškėjas remiasi priimtu sprendimu dėl išlaikymo?
 - žr. sąvokų „išlaikymas“ ir „sprendimas“ paaiškinimus 2 skyriuje;
 - jeigu sprendimo nėra – renkite paraišką dėl sprendimo priėmimo;
 - jeigu sprendimas yra ne dėl išlaikymo – Konvencija netaikoma.
- 4 Kur priimtas sprendimas?
 - Jeigu prašomojoje valstybėje –
 - renkite paraišką tik dėl jo vykdymo.
 - Jeigu prašančiojoje valstybėje arba trečioje Susitariančiojoje Šalyje –
 - renkite paraišką dėl sprendimo pripažinimo ir vykdymo.
- 5 Ar sprendimas jau pripažintas prašomojoje valstybėje?
 - Jei taip – renkite paraišką tik dėl jo vykdymo.
- 6 Jei reikia, išverskite dokumentus į kitą kalbą
 - (žr. Šalies apibūdinimą)
- 7 Jei reikia, gaukite patvirtintas sprendimo kopijas
 - (žr. Šalies apibūdinimą)
- 8 Gaukite kompetentingos institucijos pareiškimą apie vykdytinumą
- 9 Parenkite paraišką dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo
 - (žr. 15 skyrių)
- 10 Pridėkite visus reikiamus dokumentus
- 11 Užpildykite perdavimo formą
 - (žr. 15 skyrių)
- 12 Nusiųskite prašomosios valstybės centrinei institucijai
- 13 Sulaukite gavimo patvirtinimo
- 14 Gavę prašymą pateikti papildomus dokumentus, pateikite juos per tris mėnesius nuo prašymo gavimo

12 paveikslas. Siunčiamos paraiškos, kurioje prašoma pripažinti arba pripažinti ir vykdyti sprendimą, rengimo etapai

B. *Procedūros etapų aprašymas*

12 paveiksle parodyti taikomos procedūros etapai išsamiau aprašyti tolesniuose skirsniuose.

1. Surinkite reikiamus dokumentus

267. Jums reikės gauti sprendimo dėl išlaikymo kopiją ir pareiškėjo pateiktą informaciją arba prašymą. Turėsite remtis valstybės, kuriai siųsite paraišką, parengtu Šalies apibūdinimu, nes jame bus nurodyta, kokius konkrečius dokumentus arba informaciją pateikti privaloma. Jeigu neturite Šalies apibūdinimo kopijos, apsilankykite Hagos konferencijos svetainės (www.hcch.net) skyriuje apie vaikų išlaikymą (angl. *Child Support / Maintenance Section*).

2. Patikrinkite iš pareiškėjo gautą informaciją

268. Pareiškėjas užpildys bet kokias papildomas formas, kurias privaloma naudoti jūsų valstybėje. Įsitikinkite, kad tos formos užpildytos, kiek įmanoma, išsamiai ir jose pateikta visa būtina informacija. Jeigu pareiškėjas neužpildė kurios nors rekomenduojamos paraiškos formos dalies, jis turi pateikti pakankamai informacijos, kad jūsų centrinė institucija galėtų baigti rengti dokumentą.

3. Ar galima teikti paraišką pagal Konvenciją?

269. Prieš rengdami paraišką dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo, apsvarstykite šiuos klausimus:

- pareiškėjas gali naudotis jūsų centrinės institucijos paslaugomis tik tuo atveju, jeigu jis gyvena jūsų valstybėje. Jeigu pareiškėjas gyvena kitoje valstybėje, jis turėtų teikti paraišką per tos valstybės centrinę instituciją;
- jeigu pareiškėjas dar neturi priimto **sprendimo dėl išlaikymo** arba tas sprendimas priimtas ne Susitariančiosios Šalies⁶³, reikėtų teikti paraišką dėl naujo sprendimo priėmimo (žr. 8 skyrių);
- ar tai yra sprendimas dėl išlaikymo? Žr. apibrėžtį 2 skyriuje. Jeigu sprendimas priimtas ne dėl išlaikymo, paraiškos dėl tokio sprendimo pripažinimo pagal Konvenciją teikti negalima;
- jeigu atsakovas gyvena ne Susitariančiojoje Šalyje arba jo turtas ar pajamos, iš kurių norima išieškoti išlaikymo išmokas, yra ne Susitariančiojoje Šalyje, Konvencijos negalima taikyti sprendimo pripažinimui ir vykdymui toje valstybėje.

Išlaikymas reiškia vaikų, sutuoktinio (-ės) arba partnerio (-ės) išlaikymą ir su vaikų arba sutuoktinio (-ės) ar partnerio (-ės) aprūpinimu susijusių išlaidų padengimą.

Sprendimu dėl išlaikymo nustatoma skolininko prievolė mokėti išlaikymo išmokas, jame gali būti nustatytas automatinis sumos indeksavimas ir reikalavimas sumokėti uždelstas išmokas, išlaikymo išmokas atgaline data arba palūkanas, taip pat gali būti nustatytos susijusios sąnaudos arba išlaidos.

⁶³ Sprendimas, siunčiamas prašomajai valstybei pripažinti, turi būti priimtas Susitariančiosios Šalies, kad jį būtų galima pripažinti ir vykdyti pagal Konvenciją; vien jo pripažinimo kurioje nors Susitariančiojoje Šalyje nepakanka. Žr. Aiškinamosios ataskaitos 241 punktą.

4. Sužinokite, kur priimtas sprendimas

270. Jeigu sprendimas priimtas toje valstybėje, į kurią ketinate siųsti paraišką (prašomoji valstybė), arba jau pripažintas toje valstybėje, paraiška teikiama tik dėl to sprendimo vykdymo, jo pripažinti nereikia, nes tos valstybės prašoma vykdyti jos pačios priimtą, o ne iš užsienio gautą sprendimą. Nors šios paraiškos yra panašios, kartu su jomis reikia pateikti skirtingus dokumentus. Jeigu sprendimas priimtas prašomojoje valstybėje, skaitykite 6 skyrių.
271. Kad sprendimas būtų pripažintas, jis turi būti priimtas Susitariančiojoje Šalyje. Jei ne – Konvencija netaikoma. Gali būti įmanoma pasinaudoti kitomis teisių gynimo priemonėmis, kaip antai dvišaliu susitarimu ar kita procedūra pagal valstybės, kurioje gyvena skolininkas, įstatymus. Pareiškėjas turės kreiptis pagalbos į atitinkamą už išlaikymo išmokas ar vaikų išlaikymą atsakingą instituciją. Kai kada gali reikėti priimti naują sprendimą dėl išlaikymo.

5. Ar sprendimas jau pripažintas?

272. Jeigu sprendimas jau pripažintas prašomojoje valstybėje, jo nereikia pripažinti dar kartą. Siųskite paraišką tik dėl sprendimo vykdymo. Žr. 6 skyrių.

6. Ar reikia pateikti dokumentų vertimus?

273. Paraiška ir sprendimas turi būti siunčiami originalo kalba, tačiau taip pat būtina pridėti paraiškos (ir susijusių dokumentų) vertimus į prašomosios valstybės valstybinę kalbą⁶⁴, nebent prašomosios valstybės kompetentinga institucija (paraišką nagrinėjanti administracinė arba teisminė institucija) būtų nurodžiusi, kad vertimo pateikti nereikalauja. Informacija apie prašomosios valstybės valstybinę kalbą ir bet kokius vertimo reikalavimus bus pateikta Šalies apibūdinime. Jeigu reikia vertimo, Šalies apibūdinime taip pat bus nurodyta, ar galima pateikti sprendimo santrauką arba ištrauką (žr. paaiškinimą toliau). Jei taip, vertimas būtų ne toks sudėtingas ir mažiau kainuotų.

7. Sužinokite, ar reikia pateikti patvirtintas kokių nors dokumentų kopijas

274. Žr. Šalies apibūdinimo 1 etapo II dalies 1 skirsnį. Jame bus nurodyta, ar prašomoji valstybė visada reikalauja pateikti patvirtintas kai kurių dokumentų kopijas. Jei taip, pateikite prašymą atitinkamai savo valstybės institucijai arba prašykite pareiškėjo gauti reikiamas kopijas.

8. Gaukite pareiškimą apie vykdytinumą ir patvirtinimą, kad apie procedūrą buvo tinkamai pranešta

275. Pareiškimą apie vykdytinumą būtinais reikės pateikti (žr. toliau) siekiant įrodyti, kad sprendimas yra vykdytinas toje valstybėje, kurioje jis priimtas⁶⁵. Patvirtinimas, kad apie procedūrą buvo tinkamai pranešta, reiškia, kad atsakovui pranešta apie procedūrą, po kurios priimtas sprendimas dėl išlaikymo, ir suteikta galimybė būti išklaustytam, arba kad atsakovui pranešta apie sprendimą ir suteikta galimybė jam paprieštarauti arba jį apskųsti. Jeigu sprendimas priimtas ne jūsų valstybėje, o kitoje Susitariančiojoje Šalyje, prašymą pateikti pareiškimą apie

⁶⁴ Kai valstybėje nustatyta ne viena, o daugiau valstybinių kalbų ir ne visose jos teritorijos dalyse vartojamos visos valstybinės kalbos, svarbu patvirtinti, kuri kalba yra priimtina toje teritorijoje, į kurią bus siunčiama paraiška (44 straipsnio 2 dalis).

⁶⁵ Šiuo tikslu galima naudoti rekomenduojamą formą. Kai kuriose valstybėse gali būti vartojama prancūzų kalbos sąvoka *attestation de la force de chose jugée*, kuri reiškia, kad sprendimas toje valstybėje turi įstatymo galią. Teikiant paraišką tik dėl sprendimo pripažinimo, pareiškime tereikės nurodyti, kad sprendimas yra galiojantis – jis nebūtinai turi būti vykdytinas (26 straipsnis).

vykdytinumą ir patvirtinimą, kad apie procedūrą buvo tinkamai pranešta, reikės siųsti tai valstybei (kilmės valstybei).

9. Parenkite paraišką dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo

276. Naudokite rekomenduojamą formą⁶⁶. Įsitikinkite, kad tinkamai užpildytos visos jos dalys. Remdamiesi Šalies apibūdinimu, įsitikinkite, kad tenkinami visi konkretūs reikalavimai, taikomi paraiškai dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo, įskaitant reikalavimą pateikti patvirtintas kopijas arba leidimą pateikti ištrauką ar santrauką (žr. Šalies apibūdinimo 1 etapo II dalies 1 skirsnį). Taip užtikrinsite, kad paraišką būtų galima nedelsiant pradėti nagrinėti prašomojoje valstybėje.
277. Žr. 15 skyriuje pateiktus nurodymus, kaip pildyti rekomenduojamą paraiškos formą.

10. Pridėkite visus reikiamus dokumentus

278. Tolesniame šio skyriaus skirsnyje išsamiai paaiškinta, kokius kitus dokumentus privaloma pateikti ir kaip juos parengti.

11. Užpildykite perdavimo formą

279. Šią privalomą formą būtina pateikti kartu su bet kokia pagal Konvenciją teikiama paraiška. Ji siunčiama kartu su paraiškos forma ir privalomais dokumentais. Šioje formoje nurodomas paraišką siunčiančio centrinės institucijos įgalioto atstovo vardas ir pavardė. Jos pasirašyti nereikia. Žr. 15 skyriuje pateiktus nurodymus, kaip pildyti šią formą.

12. Nusiųskite kitos valstybės centrinei institucijai

280. Daugeliu atvejų dokumentai prašomosios valstybės centrinei institucijai bus siunčiami paštu. Kai kurios valstybės gali sutikti priimti ir elektroninėmis priemonėmis siunčiamus dokumentus. Žr. prašomosios valstybės parengtą Šalies apibūdinimą; dokumentus siųskite jame nurodytu formatu arba adresu.

13. Sulaukite gavimo patvirtinimo

281. Prašomoji valstybė privalo per šešias savaites patvirtinti, kad gavo paraišką. Tai turi padaryti centrinė institucija, naudodama privalomą gavimo patvirtinimo formą. Prašomoji centrinė institucija tuo pat metu praneš, kur siųsti tolesnius prašymus suteikti informacijos, ir atsakingo asmens arba institucijos skyriaus toje valstybėje kontaktinius duomenis.

⁶⁶ Kai kurios valstybės nuspręš nenaudoti rekomenduojamos formos. Tinkama forma šiose valstybėse bus nustatyta nacionalinės teisės arba centrinės institucijos politikos nuostatomis. Šiame vadove aprašomos tik privalomų ir rekomenduojamų formų, o ne nacionalinių ar institucijų vidaus reikmėms skirtų formų pildymo procedūros.

14. Pateikite prašomus papildomus dokumentus

282. Gavimo patvirtinimo formoje gali būti paprašyta pateikti papildomų dokumentų arba informacijos. Pateikite tą informaciją kuo greičiau, bet koku atveju – ne vėliau kaip per tris mėnesius. Jei manote, kad procesas užtruks ilgiau nei tris mėnesius, būtinai apie tai praneškite kitai centrinei institucijai, nes ji, negavusi atsakymo, po trijų mėnesių gali nutraukti bylos nagrinėjimą.

Geroji patirtis. Jei jums sunku gauti prašomą informaciją ar dokumentus, apie tai praneškite kitai centrinei institucijai, antraip prašomosios valstybės centrinė institucija, negavusi atsakymo per tris mėnesius, gali nutraukti bylos nagrinėjimą.

III. Reikiamų paraiškos dokumentų parengimas

A. Bendra informacija

283. Konvencijos 11, 12 ir 25 straipsniuose nustatytas privalomas bet kokios paraiškos, kurioje prašoma pripažinti arba pripažinti ir vykdyti sprendimą dėl išlaikymo, turinys.
284. Šiame vadovo skirsnyje nustatyta, ką privaloma įtraukti į paraiškos dokumentų rinkinį ir kaip surinkti bei parengti dokumentus, teikiamus kartu su paraiška dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo. Šie dokumentai išvardyti tolesnėje lentelėje. Prašomoji valstybė negali reikalauti kartu su paraiška dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo pateikti jokių papildomų dokumentų (11 straipsnio 3 dalis).

✓	Paraiška (naudokite rekomenduojamą formą)
✓	Visas sprendimo tekstas arba santrauka
✓	Pareiškimas apie vykdytinumą
✓	Patvirtinimas, kad apie procedūrą buvo tinkamai pranešta (nebent atsakovas būtų atvykęs dalyvauti procedūroje arba paprieštaravęs sprendimui)
Jei reikia	Finansinės padėties forma (teikiant tik kreditorių paraiškas)
Jei reikia	Dokumentas, kuriame apskaičiuoti įsiskolinimai
Jei reikia	Dokumentas, kuriame paaiškinta, kaip tikslinti arba indeksuoti sprendime nustatytas sumas
Jei reikia	Dokumentų vertimai
✓	Perdavimo forma

13 paveikslas. Privalomi dokumentai teikiant paraišką dėl sprendimo pripažinimo ir vykdymo

285. Priklausomai nuo konkrečių bylos aplinkybių, jeigu pareiškėjas yra viešasis subjektas, prašančiajai valstybei gali būti naudinga pateikti informaciją ir apie to viešojo subjekto mokėtas išmokas.
286. Šiame skirsnyje daroma prielaida, kad bylą tvarkantis pareigūnas arba kitas asmuo, rengdamas paraišką, naudosis Hagos konferencijoje paskelbtas rekomenduojamas formas. Kai kurios valstybės gali nuspręsti šių formų nenaudoti. Šiose valstybėse bylas tvarkantys pareigūnai turėtų pildyti jose privalomas naudoti formas pagal nacionalinę politiką ir procedūras.

B. Paraiškos (teikiamos dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo) turinys

1. Paraiškos forma

287. Naudokite rekomenduojamą paraiškos formą (Paraiška dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo). Tai darydami būsite tikri, kad paraiškoje pateikėte visą reikiamą informaciją.
288. Žr. 15 skyriuje pateiktus nurodymus, kaip pildyti rekomenduojamą formą.

2. Pareiškimas apie vykdytinumą

289. Kad perduodamą sprendimą būtų galima vykdyti prašomojoje valstybėje, jis turi būti vykdytinas kilmės valstybėje – toje valstybėje, kurioje jis priimtas. Tai yra abipusio susitarimo pagal Konvenciją pagrindas – sprendimai, kurie yra vykdytini vienoje valstybėje, turėtų būti vykdomi ir kitoje valstybėje.
- Patarimas.** *Kai kuriais atvejais sprendimas, kurį prašoma pripažinti arba pripažinti ir vykdyti, gaunamas ne iš prašančiosios ar prašomosios valstybės – tai yra trečios Susitariančiosios Šalies priimtas sprendimas. Atminkite, kad pareiškimą apie vykdytinumą turi pateikti sprendimą priėmusios valstybės (kilmės valstybės) kompetentinga institucija ir jame turi būti nurodyta, kad tas sprendimas vykdytinas jo kilmės valstybėje.*

a) Jeigu sprendimą priėmė teisminė institucija

290. Jeigu sprendimą priėmė teisminė institucija, tereikia padaryti pareiškimą, kad sprendimas yra vykdytinas toje valstybėje, kurioje jis priimtas⁶⁷.

⁶⁷

Kai kuriose valstybėse gali būti vartojama prancūzų kalbos sąvoka *attestation de la force de chose jugée*, kuri reiškia, kad sprendimas toje valstybėje turi įstatymo galią.

b) Jeigu sprendimą priėmė administracinė institucija

291. Jeigu sprendimą priėmė administracinė institucija, pareiškinge būtina nurodyti, kad:

- 1) sprendimas yra vykdytinas toje valstybėje, kurioje jis priimtas; ir
- 2) sprendimą priėmusi institucija yra viešasis subjektas, kurio sprendimai:
 - i) gali būti skundžiami teismui arba jo peržiūrimi; ir
 - ii) turi tą patį arba panašų poveikį, kaip ir teisminės institucijos sprendimas tuo pačiu klausimu.

292. Pastarojo (2 punkte nurodyto) pareiškingo pateikti nereikia, jeigu kilmės valstybė pagal 57 straipsnį yra nustačiusi, kad jos administracinių institucijų sprendimai visada atitinka tuos reikalavimus (25 straipsnio 1 dalies *b* punktas). Be to, prašomoji valstybė gali būti pagal 57 straipsnį nustačiusi, kad nereikalauja pateikti dokumento su 2 punkte nurodytu pareiškimu.

293. Todėl, jeigu prašomą pripažinti arba pripažinti ir vykdyti sprendimą priėmė administracinė institucija, turėsite patikrinti, ar sprendimą priėmusi arba prašomoji valstybė yra dėl to padariusi pareiškingą, kad žinotumėte, kokie reikalavimai bus taikomi teikiant pareiškingą apie vykdytinumą. Ši informacija bus pateikta kilmės valstybės ir prašomosios valstybės parengtuose Šalių apibūdinimuose.

294. Atminkite, kad teikiant paraišką tik dėl sprendimo pripažinimo, sprendimas nebūtinai turi būti vykdytinas jo kilmės valstybėje; pakanka, kad jis galiotų toje valstybėje. Rekomenduojamoje pareiškingo apie vykdytinumą formoje, tam skirtoje vietoje, turi būti nurodyta sprendimo įsigaliojimo data, taigi šį reikalavimą galima patenkinti pildant tą formą.

3. Patvirtinimas, kad apie procedūrą buvo tinkamai pranešta

295. Prašomajai valstybei bus svarbu žinoti, kad atsakovui tinkamai pranešta apie procedūrą, per kurią priimtas sprendimas. Kai kuriais atvejais atsakovui bus pateiktas pranešimas apie procedūrą ir suteikta galimybė būti išklausytam, kitais atvejais bus pateiktas pranešimas apie sprendimą ir suteikta galimybė jam paprieštarauti.

296. Jeigu atsakovas atvyko dalyvauti procedūroje, tai reikėtų nurodyti paraiškos formos 7 skirsnyje. Jeigu atsakovas neatvyko ir jam nebuvo atstovaujama per procedūrą, privaloma pateikti patvirtinimą, kad apie procedūrą jam buvo tinkamai pranešta⁶⁸.

⁶⁸

Konvencija taikoma tiek administracinėse, tiek teisminėse sistemose priimamiems sprendimams. Kai kuriose sistemose atsakovui (skolininkui) nebus iš anksto pranešta prieš priimant sprendimą, tačiau bus pranešta apie priimtą sprendimą ir suteikta galimybė jam paprieštarauti.

297. Šį patvirtinimą turėtų pateikti sprendimą priėmusios valstybės kompetentinga institucija. Atsakingas asmuo nurodys, kad, kaip nurodyta tame sprendime arba **kompetentingos institucijos** įrašuose, atsakovui:

- pranešta apie procedūrą ir suteikta galimybė būti išklausytam; arba
- pranešta apie priimtą sprendimą ir suteikta galimybė jam paprieštarauti, kaip tai privaloma pagal sprendimą priėmusios valstybės (kilmės valstybės) įstatymus.

Centrinė institucija yra valdžios institucija, Susitariančiosios Šalies paskirta atlikti užduotis, susijusias su administraciniu bendradarbiavimu ir pagalbos teikimu pagal Konvenciją.

Kompetentinga institucija – konkrečios valstybės institucija arba asmuo, pagal tos valstybės įstatymus įpareigotas arba įgaliotas vykdyti konkrečias Konvencijoje nustatytas užduotis. Kompetentinga institucija gali būti teismas, administracinė įstaiga, vaikų išlaikymą užtikrinanti tarnyba ar bet kokia kita pagal Konvenciją kai kurias užduotis atliekanti valdžios institucija.

298. Daugeliu atvejų, pateikus privalomą pranešimą atsakovui kilmės valstybėje, bus kokių nors tai patvirtinančių dokumentų, kaip antai dokumentų įteikimo ar pranešimo rašytinis patvirtinimas arba dokumentų gavimo patvirtinimas, iš kurio bus aišku, kad atsakovui pranešta apie procedūrą arba priimtą sprendimą. Kitais atvejais sprendime gali būti nurodyta, kad atsakovas atvyko dalyvauti procedūroje arba jam buvo pranešta apie tą procedūrą ar sprendimą ir suteikta galimybė būti išklausytam arba paprieštarauti tam sprendimui. Kai kuriose valstybėse atsakovui tereikės pateikti atsakymą raštu pagal nacionalinės teisės nuostatas. Šis dokumentas gali padėti kompetentingai institucijai parengti patvirtinimą, kad apie procedūrą buvo tinkamai pranešta.

299. Tuo atveju, kai privalomą pranešimą reikia pateikti kitoje valstybėje ir tiek kilmės valstybė, tiek ta kita valstybė yra susitariančiosios šalys pagal kitą tarptautinės teisės aktą, reglamentuojantį tokio pranešimo pateikimą, kilmės valstybės kompetentinga institucija, rengdama patvirtinimą, kad apie procedūrą buvo tinkamai pranešta, galės remtis to proceso dokumentais.

4. Finansinės padėties forma

300. Šis dokumentas padės vykdyti pripažintą sprendimą; jame bus pateikta papildomos informacijos, kuri galėtų padėti surasti atsakovą. Tačiau atminkite, kad ši forma naudojama rengiant kelių rūšių paraiškas, todėl teikiant paraišką dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo reikės pildyti ne visas šios formos dalis. Visų pirma įsidėmėkite, kad teikiant paraišką dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo nebūtina pateikti informacijos apie kreditoriaus padėtį. Jeigu neprašoma sprendimo vykdyti (t. y. paraiška teikiama tik dėl jo pripažinimo), šios formos pateikti nereikia.

301. Rekomenduojamoje formoje pateikiama būtina informacija apie skolininko finansinę padėtį ir turtą. Ši informacija bus itin naudinga vykdant sprendimą, jeigu skolininkas reikalaujamų išlaikymo išmokų nemokės savo noru. Formą reikėtų stengtis užpildyti kuo išsamiau, įrašant visą pareiškėjui žinomą informaciją.

302. Šią formą gali pildyti kreditorius (pareiškėjas), nes pareiškėjas dažnai turės joje prašomą pateikti informaciją apie skolininką. Tačiau jeigu formą pildys kreditorius (pareiškėjas), centrinės institucijos atstovas turės patikrinti, ar ji išsamiai užpildyta.
303. Žr. 15 skyriuje pateiktus nurodymus, kaip pildyti šią formą.

5. Dokumentas, kuriame apskaičiuoti įsiskolinimai

304. Prašydamas pripažinti arba pripažinti ir vykdyti sprendimą, pareiškėjas gali pareikalauti iš skolininko sumokėti išmokų skolą, susikaupusią nuo tada, kai priimtas šis sprendimas. Pareiškėjas turėtų pateikti išsamų skaičiavimą, kuriame būtų parodytos pagal sprendimą susikaupusios skolos sumos, sumokėtos sumos (jei yra) ir mokėtinas likutis. Šį dokumentą reikėtų stengtis parengti kuo tikslesnį ir išsamesnį, nes atsakovas gali paprieštarauti sprendimo pripažinimui ir vykdymui, argumentuodamas tuo, kad visi įsiskolinimai jau sumokėti. Jeigu nuo įsiskolinimo sumų skaičiuojamos palūkanos, remiantis gerąja patirtimi, reikėtų dokumentuose išsamiai parodyti, koku būdu apskaičiuotos tos palūkanos ir pagal kokį teisinį pagrindą jos nustatytos.

Geroji patirtis. Jeigu, apskaičiuojant išlaikymo įsiskolinimus ir užtikrinant jų mokėjimą, dalyvauja už vaikų išlaikymą ar išlaikymo prievolių vykdymą atsakinga tarnyba, būtinai pateikite šios tarnybos parengtą ataskaitą, nes ji turi tikslius ir išsamius duomenis.

6. Dokumentas, kuriame paaiškinta, kaip indeksuoti arba tikslinti išlaikymo išmokų sumas

305. Kai kurių valstybių sprendimuose arba nacionalinės teisės aktuose, pagal kuriuos priimami sprendimai, yra nustatyta, kad sprendime nurodytos sumos turi būti reguliariais intervalais automatiškai indeksuojamos arba tikslinamos. Tokiu atveju prašančioji valstybė turėtų pateikti išsamią informaciją apie tai, kaip bus atliekamas toks tikslinimas. Pavyzdžiui, jeigu tikslinimas bus atliekamas taikant tam tikrą pragyvenimo išlaidų procentą, pateikite informaciją apie tai, kaip toje valstybėje bus apskaičiuojamos patikslintos sumos, kokia informacija bus reikalinga šiam skaičiavimui atlikti ir kokia tvarka apie perskaičiuotą išlaikymo išmokų sumą bus pranešama prašomajai centrinei institucijai ir bylos šalims.
306. Kai kuriuose administracinių institucijų sprendimuose taip pat numatoma nustatytais intervalais atlikti pakartotinį vertinimą, ir išlaikymo išmokų dydis tikslinamas atsižvelgiant į bylos šalių finansinę padėtį⁶⁹. Jeigu tokį pakartotinį vertinimą reikės atlikti pagal sprendimą, kurį prašoma pripažinti, įsitikinkite, jog pateikiama pakankamai informacijos, kad prašomajai valstybei būtų aišku, kaip bus atliekamas pakartotinis vertinimas ir kaip apie bet kokį naują atliktą vertinimą bus pranešama prašomajai valstybei.
307. Remiantis visuotine gerąja patirtimi, rekomenduojama, kad patikslintas sumas apskaičiuotų sprendimą priėmusi valstybė, nes ji geriausiai išmano jų apskaičiavimo procesą. Jei numatoma atlikti šį procesą, dokumente, kuriame aiškinama sprendime nustatytų sumų tikslinimo tvarka, prašomajai valstybei bus nurodyta, kaip šis procesas bus valdomas ir kada prašomoji valstybė gali tikėtis sužinoti apie patikslintas išlaikymo išmokų sumas.

⁶⁹

Pavyzdžiui, Australijoje išlaikymo išmokos pakartotinai vertinamos kas 15 mėnesių ir paskelbiamas naujas vertinimas.

7. Visas sprendimo tekstas

308. Kartu su kitais paraiškos dokumentais privaloma pateikti visą sprendimo dėl išlaikymo tekstą, išskyrus toliau nurodytas išimtis. Paprastai pakanka pateikti paprastą sprendimo kopiją, gautą iš tą sprendimą priėmusios teisminės arba administracinės institucijos.

a) Išimtis, taikoma, kai valstybė yra sutikusi priimti sprendimo santrauką arba ištrauką

309. Valstybė gali pareikšti, kad jai nebūtina pateikti viso sprendimo teksto, pakanka sprendimo santraukos arba ištraukos (25 straipsnio 3 dalies *b* punktą). Kai kuriais atvejais sprendimo nuostatos dėl išlaikymo tėra nedidelė viso sprendimo teksto dalis, todėl valstybė gali nenorėti išversti viso sprendimo teksto ir dėl to patirti daugiau išlaidų, jeigu reikalingos tik sprendimo nuostatos dėl išlaikymo. Ar galima pateikti sprendimo santrauką arba ištrauką, bus nurodyta valstybės, kuriai perduodama byla, parengtame Šalies apibūdinime.

310. Jei galima pateikti sprendimo santrauką, ją renkite naudodami rekomenduojamą formą (Sprendimo santrauka).

Geroji patirtis. Jeigu kurioje nors byloje yra priimtas ne vienas, o daugiau sprendimų, pridėkite visų sprendimų, pagal kuriuos esama įsiskolinimų ar nesumokėtų išlaikymo išmokų, kopijas. Jeigu ankstesnis sprendimas visiškai pakeistas vėliau priimtu sprendimu, prašomoji valstybė neturėtų reikalauti pateikti ankstesnio sprendimo. Taip pat atminkite, kad jeigu sprendimas priimtas tokioje valstybėje, kurioje sprendimai tikslinami automatiškai (pavyzdžiui, Australijoje, kurioje reguliariai atliekami pakartotiniai vertinimai), reikėtų pateikti visus atitinkamus to laikotarpio vertinimus, nes kiekvieną tokį vertinimą galima laikyti atskiru nauju sprendimu.

b) Išimtis, taikoma tais atvejais, kai prašomoji valstybė yra nurodžiusi, kad jai privaloma pateikti patvirtintą sprendimo kopiją, dėl sprendimo pateikiamas prieštaravimas ar skundas arba prašoma pateikti patvirtintą viso sprendimo kopiją

311. Pagal 25 straipsnio 3 dalį valstybė gali nurodyti, kad jai privaloma pateikti kompetentingos institucijos patvirtintą sprendimo kopiją. Be to, pagal 25 straipsnio 2 dalį gali reikėti pateikti patvirtintą sprendimo kopiją, jeigu dėl sprendimo gaunamas prieštaravimas ar skundas arba jeigu patvirtintos kopijos prašo kompetentinga institucija⁷⁰. Visais kitais atvejais pakaks paprastos kopijos. Šalies apibūdinime bus nurodyta, ar privaloma pateikti patvirtintas kopijas.

312. Gali reikėti išversti sprendimą į prašomosios valstybės valstybinę kalbą⁷¹ arba anglų ar prancūzų kalbą. Žr. 3 skyrių (2 dalis), kuriame išsamiai aptariami vertimo reikalavimai. Ar reikės vertimo, bus nurodyta Šalies apibūdinime.

⁷⁰ 25 straipsnio 2 dalis.

⁷¹ Atminkite, kad kai kada vartojama valstybinė kalba gali būti mažesnio tos valstybės administracinio vieneto, kaip antai provincijos ar teritorijos, valstybinė kalba. Žr. 3 skyrių (44 straipsnis).

8. Kita patvirtinamoji informacija

313. Nors prašomoji valstybė negali reikalauti kartu su paraiška dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo pateikti jokių papildomų dokumentų kartu su tais, kurie nurodyti 25 straipsnyje, kai kuriais atvejais pateikta papildoma patvirtinamoji informacija palengvins sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo procesą.
314. Pavyzdžiui, jeigu pareiškėjas yra viešasis subjektas, kuris mokėjo išmokas vietoj išlaikymo išmokų, siekiant įrodyti to viešojo subjekto teisę pateikti paraišką, galima pridėti tų išmokų skyrimą patvirtinančius dokumentus. Taip pat jeigu sprendime dėl išlaikymo yra nustatyta, kad vyresnio vaiko tolesnis išlaikymas priklausys nuo to, ar jis tęs mokslus po vidurinės mokyklos, vykdyti tokį sprendimą gali padėti įrodymas, kad tas vaikas yra užregistruotas universiteto arba kolegijos studentas. Nors šių dokumentų neprivaloma iškart pateikti kartu su paraiška dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo, jie gali padėti užtikrinti, kad paraiška būtų greitai išnagrinėta prašomojoje valstybėje.

9. Perdavimo formos pildymas

315. Perdavimo forma yra privaloma forma, naudojama vienoda nustatyta tvarka siunčiant paraiškas tarp valstybių. Ją privaloma pateikti su kiekviena pagal Konvenciją teikiama paraiška. Joje nurodoma, kokie reikiami dokumentai ir informacija pateikiami paraiškos dokumentų rinkinyje, ir prašomajai centrinei institucijai pranešama, kokia tai paraiška.
316. Žr. 15 skyriuje pateiktus nurodymus, kaip pildyti šią formą.

IV. Pripažinimas ir vykdymas. Kiti klausimai

A. Susitarimai dėl išlaikymo

1. Bendra informacija

317. **Susitarimų dėl išlaikymo** sąvoka konkrečiai apibrėžta Konvencijos 3 straipsnyje. Tai nėra sprendimai dėl išlaikymo, nors pagal kai kurias Konvencijos nuostatas jie prilyginami sprendimams dėl išlaikymo. 30 straipsnyje pateiktos konkrečios nuostatos, pagal kurias turi būti pripažįstami ir vykdomi susitarimai dėl išlaikymo, jeigu jie yra vykdytini tokia pačia tvarka, kaip ir sprendimai dėl išlaikymo, jų kilmės valstybėje.
- Susitarimas dėl išlaikymo yra rašytinis susitarimas dėl išlaikymo išmokų mokėjimo, kurį kompetentinga institucija oficialiai parengė arba užregistravo kaip autentišką dokumentą arba kurį kompetentinga institucija patvirtino, sudarė, užregistravo arba saugojo ir kurį kompetentinga institucija gali peržiūrėti ir keisti.*
318. Susitariančioji Šalis gali pagal Konvenciją padaryti išlygą, kad nepripažins arba nevykdys susitarimų dėl išlaikymo. Tai bus nurodyta Šalies apibūdinime.

2. Pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo procedūros

a) Paraiškos pateikimas per centrinės institucijas

319. Konvencijos 10 straipsnio nuostatos dėl pripažinimo ir vykdymo taikomos ir susitarimams dėl išlaikymo. Tai reiškia, kad susitarimų dėl išlaikymo pripažinimo ir vykdymo procedūros apskritai yra panašios į sprendimų pripažinimo ir vykdymo procedūras, jeigu tokiu susitarimu nustatytam išlaikymui taikoma Konvencija (žr. 3 skyriaus 1 dalį „Taikymo sritis“). Šiek tiek skiriasi dokumentai, kuriuos privaloma pateikti kartu su paraiška, kurioje prašoma pripažinti arba pripažinti ir vykdyti susitarimą dėl išlaikymo, taip pat skiriasi pats procesas ir pagrindai, kuriais atsakovas gali remtis prieštaraudamas susitarimo dėl išlaikymo pripažinimui arba pripažinimui ir vykdymui. 30 straipsnio 5 dalyje išvardyta, kurie Konvencijos straipsniai taikomi, o kurie netaikomi susitarimų dėl išlaikymo pripažinimui ir vykdymui.
320. Todėl pareiškėjas gali prašyti centrinės institucijos perduoti kitai Susitariančiajai Šaliai paraišką, kurioje prašoma pripažinti arba pripažinti ir vykdyti susitarimą dėl išlaikymo, jeigu tame susitarime dėl išlaikymo nustatytos prievolės išlaikyti jaunesnį nei 21 metų (arba 18 metų, jei dėl to padaryta išlyga) vaiką arba išlaikyti vaiką ir sutuoktinį (-ę).

b) Dokumentai

321. Kadangi paraiška, kurioje prašoma pripažinti ir vykdyti susitarimą dėl išlaikymo, bus nagrinėjama taip pat, kaip ir paraiška, kurioje prašoma pripažinti arba pripažinti ir vykdyti sprendimą dėl išlaikymo, kartu su ja reikia pateikti panašius dokumentus. Visais atvejais reikalingi šie dokumentai:

1) Paraiškos forma

322. Paraiškos formoje pateikiama pagal 11 straipsnį privaloma informacija. Nėra atskiros rekomenduojamos paraiškos formos, kurią reikėtų naudoti rengiant paraiškas, kuriose prašoma pripažinti arba pripažinti ir vykdyti susitarimus dėl išlaikymo. Tačiau šiuo atveju tinka ir galima naudoti rekomenduojamą formą, skirtą paraiškoms, kuriose prašoma pripažinti arba pripažinti ir vykdyti sprendimus dėl išlaikymo (išskyrus nuostatą dėl pranešimo atsakovui).

2) Pareiškimas apie vykdytinumą

323. Kad susitarimą dėl išlaikymo būtų galima pripažinti arba pripažinti ir vykdyti, jis turi būti vykdytinas jo kilmės valstybėje⁷². Jeigu yra nustatytos tam tikros išankstinės vykdymo sąlygos, pavyzdžiui, susitarimas turi būti sudarytas per teisminę instituciją, šį pareiškimą teikianti kompetentinga institucija turėtų įsitikinti, kad tos sąlygos tenkinamos. Jeigu tuo metu, kai sudarytas susitarimas, bylos šalys gyveno skirtingose valstybėse, kilmės valstybė paprastai bus laikoma ta valstybė, kurioje susitarimas sudarytas arba įteisintas.
324. Nėra parengtos rekomenduojamos formos, skirtos naudoti teikiant pareiškimą apie susitarimo dėl išlaikymo vykdytinumą. Tačiau šiam tikslui galima pritaikyti formą, skirtą naudoti rengiant pareiškimą apie sprendimo dėl išlaikymo vykdytinumą⁷³.

⁷² Aiškinamosios ataskaitos 558 punktas.

⁷³ Kai kuriose valstybėse gali būti vartojama prancūzų kalbos sąvoka „attestation de la force de chose jugée“, kuri reiškia, kad susitarimas toje valstybėje turi įstatymo galią.

3) Patvirtinimas, kad apie procedūrą buvo tinkamai pranešta

325. Turint omenyje susitarimų dėl išlaikymo pobūdį, šio patvirtinimo nereikia pateikti kartu su paraiška, kurioje prašoma pripažinti ir vykdyti susitarimą dėl išlaikymo. Sudarant susitarimą dėl išlaikymo dalyvavo abi bylos šalys, kurios sutiko arba sutarė sudaryti tokį susitarimą, todėl nereikia patvirtinimo, kad apie procedūrą buvo tinkamai pranešta.

4) Skolininko finansinė padėtis

326. Jeigu pripažintą susitarimą dėl išlaikymo reikės vykdyti, prie paraiškos galima pridėti finansinės padėties formą, kurioje pateikiama svarbi informacija apie skolininko buvimo vietą ir jo turtą bei pajamas. Ši informacija taip pat padės prašomajai valstybei surasti skolininką, kad jam būtų galima pranešti apie sprendimo pripažinimą.

5) Kiti dokumentai

327. Atminkite, kad nors Konvencijos 25 straipsnio 1 dalis netaikoma susitarimų dėl išlaikymo pripažinimui ir vykdymui, remiantis gerąja patirtimi, į paraiškos dokumentų rinkinį reikėtų įtraukti toliau nurodytus dokumentus tam atvejui, jeigu jų prireiktų dėl bylos aplinkybių.

Dokumentas, kuriame parodytas įsiskolinimų dydis

328. Jeigu pareiškėjas prašo užtikrinti, kad būtų sumokėtos pagal susitarimą susikaupusios įsiskolinimų sumos, reikėtų pateikti visus būtinus patvirtinamuosius dokumentus, įskaitant ataskaitą, kurioje nurodytos sumokėtos sumos ir mokėtini skolų likučiai (žr. šio klausimo aptarimą III skirsnyje).

Dokumentas, kuriame paaiškinta, kaip tikslinti nustatytas sumas

329. Jeigu susitarime dėl išlaikymo nustatytos sumos turi būti automatiškai indeksuojamos arba tikslinamos, reikėtų pateikti šį dokumentą (žr. šio klausimo aptarimą III skirsnyje).

c) Pripažinimo ir vykdymo prašomojoje valstybėje procesas

330. Susitarimai dėl išlaikymo prašomojoje valstybėje bus pripažįstami ir vykdomi šiek tiek kitokia tvarka negu sprendimai. Šios procedūros nustatytos 30 straipsnyje. Apie jas rašoma 5 skyriuje „Gautų paraiškų dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo nagrinėjimas“.

d) Susitarimai dėl išlaikymo – kompetentingoms institucijoms teikiami prašymai (tiesioginiai prašymai)

331. Jeigu susitarimu dėl išlaikymo nustatytos išlaikymo prievolės neįeina į Konvencijos II ir III skyrių taikymo sritį (pavyzdžiui, susitarimas yra tik dėl sutuoktinių tarpusavio išlaikymo), reikės pateikti kompetentingai institucijai tiesioginį prašymą pripažinti ir vykdyti tokį susitarimą. Šiuo atveju taikomos procedūros aptariamos 16 skyriuje.

332. Tačiau atminkite, jog Susitariančioji Šalis gali pareikšti, kad visos paraiškos, kuriose prašoma pripažinti ir vykdyti susitarimus dėl išlaikymo, turi būti teikiamos tos valstybės centrinei institucijai, o ne kompetentingai institucijai⁷⁴. Apie tokį pareiškimą bus nurodyta Šalies apibūdinime.

B. Sutuoktinių tarpusavio išlaikymas

333. Žr. Konvencijos taikymo srities aptarimą 3 skyriuje. Prievolėms tik dėl sutuoktinių tarpusavio išlaikymo Konvencija apskritai taikoma, išskyrus jos II ir III skyriuose nustatytas centrinės institucijos užduotis (nebent abi Susitariančiosios Šalys būtų nustačiusios, kad šie skyriai taikomi ir sutuoktinių tarpusavio išlaikymui). Atminkite, kad jeigu prašomame vykdyti sprendime dėl išlaikymo numatyta išlaikyti tiek vaiką, tiek sutuoktinį (-ę), tai reiškia, kad tokiame sprendime iškart visapusiškai taikoma Konvencija, o pirmiau aprašytos procedūros, taikomos pripažįstant arba pripažįstant ir vykdant sprendimus dėl vaikų išlaikymo prievolių, vienodai taikomos ir sutuoktinių tarpusavio išlaikymo nuostatomis.
334. Jeigu centrinė institucija nedalyvauja, nes prašomoji ir prašančioji (abi) valstybės nėra savo pareiškimais išplėtusios centrinės institucijos įgaliojimų, pareiškėjas prašančiojoje valstybėje turės nusiųsti tiesioginį prašymą pripažinti arba pripažinti ir vykdyti sprendimą prašomosios valstybės kompetentingai institucijai, o ne centrinei institucijai. Tai – tiesioginis prašymas, kuriam taikomas Konvencijos 37 straipsnis. Tiesioginiai prašymai aptariami 16 skyriuje.

C. Kitokios šeimos išlaikymo išmokos

335. Žr. Konvencijos taikymo srities aptarimą 3 skyriuje. Jeigu prašomoji ir prašančioji (abi) valstybės nėra savo pareiškimais priėmusios „sutampančių“ nuostatų⁷⁵ dėl kitokių šeimos išlaikymo išmokų, nėra pagrindo prašyti pripažinti ir vykdyti sprendimą dėl bet kokių kitokių šeimos išlaikymo išmokų. Jeigu Konvencijos taikymo sritis išplėsta atitinkamais valstybių pareiškimais, Konvencijos nuostatos bus taikomos tiek, kiek numatyta tuose pareiškimuose.

V. Kiti klausimai

A. Atsakovo buvimo vieta

336. Kai kuriais atvejais pareiškėjas gali nežinoti, kur yra atsakovas arba kaip jį surasti. Tai netrukdo teikti paraiškos dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo. Gavusi paraišką, prašomoji valstybė atliks reikiamas paieškas, kad surastų atsakovą.
337. Tačiau kartais kreditorius gali norėti, kad skolininko buvimo vieta būtų patvirtinta, prieš teikdamas paraišką dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo. Taip gali būti, pavyzdžiui, kai abejojama, ar atsakovas apskritai yra prašomojoje valstybėje, arba kai būtų patirta išlaidų verčiant sprendimą į prašomosios valstybės kalbą.

⁷⁴ Tai gali būti daroma siekiant, kad gauti prašymai pripažinti arba pripažinti ir vykdyti tokius susitarimus būtų papildomai peržiūrimi, arba siekiant prižiūrėti jų tvarkymą. Žr. Aiškinamosios ataskaitos 565 punktą.

⁷⁵ „Sutapimo“ sąvoka reiškia, kai dvi valstybės konkrečioje srityje yra padariusios iš dalies sutampančius pareiškimus arba išlygas (kurių kitos nuostatos gali būti labai skirtingos), taigi atitinkamos to pareiškimo arba išlygos nuostatos vienodai taikomos konkrečiam dalykui abiejose valstybėse.

338. Be to, kai kuriais atvejais, jeigu sprendimas yra priimtas administracinės institucijos, prieš parengiant paraiškos dokumentų rinkinį, būtinai reikės sužinoti, ar atsakovas yra prašomojoje valstybėje, nes prašančiosios valstybės centrinei institucijai bus svarbu žinoti, ar prašomajai valstybei reikės pateikti dokumentą, kuriame būtų patvirtinta, kad sprendimas atitinka Konvencijos 19 straipsnio 3 dalies reikalavimus.
339. Tokiais atvejais pareiškėjas gali visų pirma pateikti prašymą imtis specialiųjų priemonių (žr. 13 skyrių) – prašyti surasti skolininką arba atsakovą (arba nustatyti, kur yra skolininko pajamos ar turtas). Gavus šią informaciją, galima pateikti paraišką dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo.
340. Tačiau atminkite, kad prašančiajai centrinei institucijai arba pareiškėjui ne visada bus pateiktas atsakovo adresas, jei tokios informacijos atskleisti neleidžia prašomosios valstybės įstatymai. Tokiu atveju prašomoji valstybė gali tik patvirtinti, jog nustatyta, kad atsakovas arba skolininkas (arba skolininko turtas ar pajamos) yra toje valstybėje.

B. Pripažinimas ir vykdymas – prašomosios valstybės padarytų išlygų poveikis

341. Kaip aptariama šio skyriaus I skirsnyje, atsakovas gali prieštarauti sprendimo dėl išlaikymo pripažinimui arba pripažinimui ir vykdymui, argumentuodamas tuo, kad netinka nė vienas iš 20 straipsnyje nustatytų jurisdikcijos pagrindų, pagal kuriuos gali būti pripažįstami ir vykdomi sprendimai. Valstybė taip pat gali padaryti išlygą, kad nepripažįsta kai kurių iš 20 straipsnyje nustatytų pagrindų kaip jurisdikcijos pagrindų, taikomų pripažįstant ir vykdamas sprendimus toje valstybėje (20 straipsnio 2 dalis). Tai iš esmės reiškia, kad kai yra padaryta tokia išlyga, pavyzdžiui, dėl kreditoriaus nuolatinės gyvenamosios vietos kilmės valstybėje kaip sprendimo pripažinimo ir vykdymo pagrindo, gali būti, kad tokiomis aplinkybėmis priimtas sprendimas nebus pripažįstamas arba vykdomas⁷⁶.
342. Praktikoje tai reiškia, jog kai kuriais atvejais pareiškėjas gali tikėtis, kad prašomoji valstybė nepripažins ir nevykdys sprendimo dėl tokios išlygos. Tokiais atvejais pareiškėjas turi dvi galimybes, kurios aprašytos toliau.
343. Galima pateikti paraišką dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo, o jeigu paraišką priimti bus atsisakyta dėl padarytos išlygos, pareiškėjas galės remtis Konvencijos 20 straipsnio 4 dalimi. Pagal tą straipsnį prašomoji valstybė privalo imtis visų reikiamų priemonių, kad tomis aplinkybėmis būtų priimtas naujas sprendimas. Šiuo atveju pagal 20 straipsnio 5 dalį kompetentinga institucija privalo pripažinti vaiko teisę, kad dėl jo būtų galima pradėti išlaikymo procedūrą, taip paspartindama procesą⁷⁷. Tačiau tokiu atveju pareiškėjas turėtų žinoti, kad prašomoji valstybė, prieš priimdama naują sprendimą dėl išlaikymo, gali prašyti pateikti papildomos informacijos arba dokumentų, ir kad paraiškos dėl naujo sprendimo priėmimo gali būti neįmanoma nagrinėti iki tol, kol pareiškėjas pateiks tą informaciją ir dokumentus.

⁷⁶ Atminkite, kad jeigu pagal prašomosios valstybės nacionalinės teisės nuostatas būtų galima priimti sprendimą tokiomis pačiomis faktinėmis aplinkybėmis, tokį sprendimą reikėtų pripažinti. Žr. Aiškinamosios ataskaitos 463 punktą.

⁷⁷ Aiškinamosios ataskaitos 469–471 punktai. Atminkite, kad Konvencijoje neapibrėžta šiomis aplinkybėmis vartojama „teisė į išlaikymą“ sąvoka, todėl prašomosios valstybės nacionalinėje teisėje bus nustatyta, kaip aiškinti šią sąvoką ir kokią papildomą informaciją arba įrodymus reikės pateikti, kad būtų priimtas sprendimas dėl išlaikymo. Tai nereiškia, kad vaikas tampa pareiškėju; taip tik nustatomas vienas iš išlaikymo pagrindų – teisė į išlaikymą.

344. Antruoju atveju kreditorius gali pateikti paraišką dėl naujo sprendimo priėmimo, nebandydamas prašyti pripažinti arba pripažinti ir vykdyti esamo sprendimo. Toks procesas gali vykti sparčiau, nes visus reikiamus dokumentus prašomajai valstybei galima pateikti kartu su pradine teikiama paraiška. Pareiškėjui reikės įsitikinti, jog prašomoji valstybė žino apie galiojančio sprendimo pripažinimo apribojimą, kad būtų galima taikyti 20 straipsnio 5 dalį. Tai aprašyta 8 skyriuje „Teikiamos paraiškos, kuriose prašoma priimti sprendimą dėl išlaikymo“.

VI. Papildoma informacija

A. *Praktiniai patarimai*

- Centrinės institucijos įgaliotas atstovas turi užpildyti perdavimo formą ir patikrinti arba užpildyti rekomenduojamą paraiškos formą.
- Konkrečios valstybės gali būti parengusios savo paraiškų formas, skirtas naudoti pareiškėjams. Tose formose pateikta informacija taip pat galima remtis pildant paraiškos formą.
- Valstybėms patariama naudoti Hagos konferencijoje rekomenduotas ir paskelbtas formas. Jos parengtos tokios, kad jose būtų galima pateikti visą būtiną informaciją. Privalomos yra tik perdavimo forma ir gavimo patvirtinimo forma; jas naudoti būtina.
- Nors finansinės padėties formos naudoti neprivaloma, remiantis gerąja patirtimi, šią formą reikėtų pateikti visada, kai pripažintą sprendimą prašoma ir vykdyti. Finansinės padėties formoje pateikiama informacija apie skolininką bus labai naudinga tuo atveju, jeigu skolininkas nesutiks mokėti savo noru ir reikės užtikrinti sprendimo vykdymą. Užpildžius šią formą, bus užtikrinta, kad į skolininką būtų kreiptasi nedelsiant ir paprašyta mokėti išmokas savo noru, o prireikus jos būtų iš jo išieškotos.
- Paraiškos dokumentų rinkinyje nereikia pateikti jokių dokumentų originalų.
- Pagal Konvenciją pakanka pateikti paprastas dokumentų kopijas, nebent prašomoji valstybė būtų konkrečiai nurodžiusi, kad jai privaloma pateikti patvirtintas sprendimų kopijas. Apie tai galite sužinoti iš Šalies apibūdinimo.
- Daugeliu atvejų, iškart, kai tik įmanoma, pradedant bendradarbiauti su atsakovu, siekiant, kad jis savo noru mokėtų išmokas pagal sprendimą, bus užtikrinta, kad pareiškėjas greitai pradėtų gauti išlaikymo išmokas; visų vykdymo užtikrinimo priemonių tikslas yra užtikrinti, kad sprendimas būtų vykdomas tinkamu laiku.

B. Patarimai ir priemonės

- Prašomosios valstybės padarytos išlygos ir pareiškimai bus taikomi ir tų rūšių paraiškoms, kurias galima pateikti per centrinę instituciją, ir konkretiems reikalavimams dėl kartu su paraiška teikiamų dokumentų. Žr. atitinkamos Šalies apibūdinimą ir Hagos konferencijos svetainės (www.hcch.net) skyrių apie vaikų išlaikymą (angl. *Child Support / Maintenance Section*), kuriame sužinosite, ar yra kokių nors išlygų arba pareiškimų, apie kuriuos reikėtų žinoti rengiant paraišką.
- Po to, kai paraiška bus nusiųsta prašomajai valstybei, informuokite pareiškėją apie bet kokius tolesnius pokyčius ir, kiek įmanoma, pareiškėjui praneškite, iki kokio termino tikimasi baigti nagrinėti paraišką.
- Kai kuriais atvejais, pateikus paraišką dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo, bylos šalims pavyks taikiai išspręsti ginčą arba susitarti. Jei taip atsitiktų, būtinai praneškite apie tai prašomajai valstybei, kad paraiškos nagrinėjimą būtų galima nutraukti.
- Nagrinėjant bylas pagal Konvenciją vadovaujamasi pamatiniu principu, kad šis procesas turėtų vykti kuo sparčiau. Įsitikinant, kad paraiškoje pateikiama išsami ir tiksli informacija, ir iš anksto numatant bet kokias per pripažinimo procesą galinčias kilti problemas, bus galima užtikrinti, kad paraiškos nagrinėjimas prašomojoje valstybėje vyktų sklandžiai.

C. Atitinkamos formos

Perdavimo forma

Paraiška dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo (10 straipsnio 1 dalies a punktas ir 10 straipsnio 2 dalies a punktas)

Forma riboto naudojimo informacijai pateikti

Pareiškimas apie vykdytinumą

Patvirtinimas, kad apie procedūrą buvo tinkamai pranešta

Finansinės padėties forma

Sprendimo santrauka

D. Atitinkami konvencijos straipsniai

10 straipsnio 1 dalies a punktas

10 straipsnio 2 dalies a punktas

11 straipsnis

12 straipsnis

19 straipsnis

25 straipsnis

30 straipsnis

E. Susijusios šio vadovo dalys

Žr. 5 skyrių „Gautų paraiškų dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo nagrinėjimas“

Žr. 6 skyrių „Siunčiamų paraiškų, kuriose prašoma vykdyti prašomojoje valstybėje priimtą arba pripažintą sprendimą, rengimas“

Žr. 13 skyriaus I skirsnį „Prašymų imtis specialiųjų priemonių apžvalga“

Žr. 15 skyriaus I skirsnį „Teikiant visas paraiškas privalomų naudoti formų pildymas“

VII. Paraiškos dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo. Kontrolinis sąrašas

	Procedūra	Šiame vadove:
1	Patikrinkite dokumentus	II(B)(1)
2	Sužinokite, ar galima teikti paraišką	II(B)(3)
3	Sužinokite, kokius dokumentus būtina pateikti	II(B)(5)–(7)
4	Patikrinkite arba užpildykite paraiškos formą	II(B)(9)
5	Pridėkite reikiamus dokumentus	III(B)
6	Užpildykite perdavimo formą	15 skyrius
7	Nusiųskite prašomajai valstybei	II(B)(12)
8	Sulaukite paraiškos gavimo patvirtinimo	II(B)(13)

VIII. Dažniausiai užduodami klausimai

Kodėl paraiškoje dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo reikia nurodyti pareiškėjo gimimo datą?

345. Gimimo datą reikia nurodyti tam, kad būtų galima tinkamai nustatyti bylos, kurioje priimtas sprendimas dėl išlaikymo, šalių tapatybę. Kadangi yra daug panašių vardų ir pavardžių, gimimo data padeda centrinei institucijai prireikus patvirtinti bet kurios bylos šalies tapatybę. Jeigu pareiškėjas yra vaikas, jo gimimo data taip pat padės nustatyti, ar jam vis dar mokėtinos išlaikymo išmokos, pavyzdžiui, kai sprendime arba ten, kur priimtas sprendimas, galiojančiame įstatyme yra nustatyta, kad nuo tam tikro amžiaus vaiko išlaikyti nebereikia.

Ar reikia pateikti pareiškėjo adresą, jei esama susirūpinimo dėl smurto šeimoje grėsmės?

346. Pagal Konvencijos 11 straipsnį pareiškėjo adresą paraiškoje nurodyti privaloma. Tačiau Konvencijos 40 straipsnyje nustatyta, kad valdžios institucija neturi atskleisti šios informacijos, jeigu nustato, kad tai gali kelti grėsmę asmens saugumui, sveikatai arba laisvei. Todėl rekomenduojamose paraiškų formose pateiktas langelis, kuriame prašančioji centrinė institucija gali nurodyti, kad, jos nutarimu, tokios informacijos atskleisti negalima. Šį langelį pažymėjusi prašančioji centrinė institucija gali pateikti riboto naudojimo informaciją apie pareiškėją atskiroje formoje, kurios atsakovui pateikti negalima. Atminkite, kad nors prašomoji centrinė institucija nėra įpareigota vykdyti prašančiosios valstybės nutarimo neatskleisti informacijos, ji privalo į tokį nutarimą atsižvelgti ir tada nuspręsti, ar tos informacijos atskleidimas galėtų kelti grėsmę asmens sveikatai, saugumui arba laisvei, bei imtis reikiamų priemonių savo įsipareigojimams pagal Konvenciją vykdyti.

Ar vietoj pareiškėjo adreso galima naudoti centrinės institucijos adresą?

347. Taip, ir gali būti tinkama tai padaryti, jei kiltų susirūpinimas dėl bet kokio asmens saugumo, sveikatos arba laisvės, arba jei adresą atskleisti būtų draudžiama pagal prašančiosios valstybės nacionalinę teisę. Tačiau tokiu atveju centrinė institucija (arba, kai tinka, kompetentinga institucija) turi būti pasirengusi pareiškėjo vardu priimti bet kokius jam adresuotus dokumentus, nes pagal Konvenciją privaloma pranešti pareiškėjams apie kai kurias procedūras, kaip antai apie nutarimą pripažinti sprendimą dėl išlaikymo (arba nutarimą jo nepripažinti).
348. Jeigu prašomoji valstybė reikalauja nurodyti pareiškėjo adresą, remiantis gerąja patirtimi, visada reikėtų pažymėti atitinkamą langelį, kad tos informacijos atskleisti negalima. Taip bus užtikrinta, jog prašomoji centrinė institucija žinotų, kad pareiškėjo adreso atsakovui atskleisti nereikėtų, nebent tai būtina vykdant centrinės institucijos įsipareigojimus pagal Konvenciją.
- Taip pat žr. „Asmens duomenų ir konfidencialios informacijos apsauga“ (3 skyrius)

Kuo skiriasi atvejai, kai paraišką pareiškėjo vardu teikia valdžios institucija arba viešasis subjektas?

349. Valdžios institucijai arba viešajam subjektui gali reikėti įrodyti, kad jis pagal nacionalinės teisės aktus turi teisę veikti vietoj pareiškėjo (kreditoriaus) arba kad jis mokėjo išmokas pareiškėjui vietoj išlaikymo išmokų.

Ką daryti, jeigu pareiškėjas nežino, kur yra atsakovas?

350. Pareiškėjas vis vien turėtų parengti paraišką dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo ir nusiųsti ją į tą valstybę, kurioje, kaip manoma, yra atsakovas. Prašomoji centrinė institucija imsis bet kokių tinkamų priemonių, kad surastų atsakovą, taigi būtų galima nagrinėti paraišką dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo.

Ar galima teikti paraišką dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo, jeigu pareiškėjas nėra gavęs įsakymo arba sprendimo dėl išlaikymo?

351. Ne. Turi būti priimtas sprendimas dėl išlaikymo. Tai gali būti administracinės institucijos ar teisminės institucijos sprendimas arba susitarimas dėl išlaikymo, kaip tai apibrėžta Konvencijoje.
352. Jeigu pareiškėjas neturi sprendimo dėl išlaikymo, reikėtų teikti paraišką, kad būtų priimtas sprendimas dėl išlaikymo. Žr. 8 skyrių.

Ar galima rengti paraišką dėl sprendimo pripažinimo ir vykdymo, jeigu pareiškėjas yra sudaręs susitarimą dėl išlaikymo, pavyzdžiui, susitarimą dėl separacijos?

353. Taip, jeigu **susitarimas dėl išlaikymo** yra vykdytinas kaip sprendimas toje valstybėje, kurioje jis sudarytas. Tokių susitarimų pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo procedūros apskritai yra panašios į procedūras, per kurias pripažįstami arba pripažįstami ir vykdomi sprendimai dėl išlaikymo. Taip pat atminti, kad kai kurios valstybės pagal Konvenciją gali padaryti išlygą, kad nepripažins arba nevykdys susitarimų dėl išlaikymo.

Susitarimas dėl išlaikymo yra rašytinis susitarimas dėl išlaikymo išmokų mokėjimo, kurį kompetentinga institucija oficialiai parengė arba užregistravo kaip autentišką dokumentą arba kurį kompetentinga institucija patvirtino, sudarė, užregistravo arba saugojo ir kurį kompetentinga institucija gali peržiūrėti ir keisti.

- Taip pat žr. „Paraiškos, kurioje prašoma pripažinti arba pripažinti ir vykdyti susitarimą dėl išlaikymo, nagrinėjimas“ (5 skyriaus IV skirsnio C dalis).

Ar kartu su paraiška dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo būtina pateikti patvirtintą sprendimo kopiją?

354. Tik kai kuriais atvejais. Žr. 3 skyrių.

355. Prašomoji valstybė gali nustatyti, kad patvirtintą sprendimo kopiją jai privaloma pateikti su kiekviena paraiška. Prašomoji valstybė tai nurodys savo parengtame Šalies apibūdinime (žr. Šalies apibūdinimo 1 etapo II dalies 1 skirsnį). Be to, gavusi konkrečią paraišką, prašomosios valstybės kompetentinga institucija vėliau gali paprašyti pateikti patvirtintą sprendimo kopiją, ypač jeigu būtų užginčytas pateikto sprendimo autentiškumas arba vientisumas. Kitais atvejais pakanka paprastos sprendimo kopijos.

Ar pareiškėjas gali prašyti pripažinti arba pripažinti ir vykdyti sprendimą tik dėl sutuoktinių tarpusavio išlaikymo?

356. Taip, tačiau jeigu prašančioji ir prašomoji (abi) valstybės nėra įtraukusios tokių paraiškų į Konvencijos II ir III skyrių taikymo sritį, dėl to reikės pateikti tiesioginį prašymą prašomosios valstybės kompetentingai institucijai. Tai gali būti administracinė arba teisminė institucija. Tokiais atvejais centrinė institucija paslaugų neteikia (žr. 3 skyrių).

Ką daryti, kai yra ne vienas, o daugiau sprendimų dėl išlaikymo, pavyzdžiui, jeigu iš pradžių priimtas sprendimas dėl išlaikymo vėliau buvo pakeistas kitu sprendimu? Kurį sprendimą reikėtų siųsti kartu su paraiška dėl pripažinimo ir vykdymo?

357. Šis klausimas Konvencijoje tiesiogiai nesprenžiamas. Jeigu prašoma vykdyti sprendimą ir yra pagal ankstesnį sprendimą susikaupusių įsiskolinimų arba nemokėtų išlaikymo išmokų, prašomajai valstybei gali reikėti gauti to sprendimo kopiją, kad galėtų jį vykdyti. To gali reikėti pagal vykdymą reglamentuojančius nacionalinės teisės aktus arba jeigu skolininkas užginčija įsiskolinimus ar teigia, kad mokėjimo prievolė turėtų būti aiškinama kitaip. Taip pat gali būti, kad tam tikros kitos nuostatos (kaip antai sumų indeksavimo ar keitimo sąlygos) yra viename sprendime, tačiau kitame sprendime jų nėra.

358. Vis dėlto neturėtų būti atsisakyta pripažinti sprendimą vien dėl to, kad toje byloje jau yra priimta ankstesnių sprendimų, kurie neįtraukti į paraišką. Jeigu vykdytinas yra tik naujausias sprendimas, siųskite tik jį. Jeigu prašomajai valstybei reikės gauti ankstesnių sprendimų kopijas, ji apie tai praneš.

5 skyrius.

Gautų paraiškų dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo nagrinėjimas

Šio skyriaus struktūra:

Šiame skyriuje aptariamos paraiškos, kuriose prašoma pripažinti arba pripažinti ir vykdyti sprendimą dėl išlaikymo.

I skirsnyje aptariama šios rūšies paraiška ir bendrieji pripažinimo bei vykdymo principai – kada ši paraiška bus naudojama ir kas galės ją teikti.

II skirsnyje pateiktoje struktūrinėje schemoje parodytos gavus šią paraišką atliekamos procedūros.

III skirsnyje išsamiai paaiškintos pripažinimo procedūros.

IV skirsnyje aptariami kiti su bendrosiomis procedūromis susiję aspektai, įskaitant skolininkų paraiškas ir tiesioginius prašymus kompetentingoms institucijoms.

V skirsnyje aptariami kiti, kaip antai teisinės pagalbos ir vykdymo, klausimai.

VI skirsnyje pateikta papildomų nuorodų, formų ir praktinių patarimų šių paraiškų gavėjams.

VII skirsnyje pateiktame kontroliniame sąraše apibendrintos procedūros, taikomos gavus šias paraiškas.

VIII skirsnyje pateikti atsakymai į kai kuriuos dažniausiai užduodamus klausimus.

I. Apžvalga ir bendrieji principai

A. Bendrieji principai

359. Tarptautinis išlaikymo išmokų išieškojimas yra pagrįstas sprendimų pripažinimo procesu, kuriuo užtikrinama, jog kreditorius galėtų ekonomiškai efektyviai priemonėmis pasiekti, kad išlaikymo išmokos būtų mokamos tais atvejais, kai skolininkas gyvena arba jo turtas ar pajamos yra kitoje Susitariančiojoje Šalyje⁷⁸.

360. Kai pripažįstamas arba pripažįstamas ir vykdomas iš kitos Susitariančiosios Šalies gautas sprendimas, kreditoriui nereikia siekti, kad būtų priimtas naujas sprendimas toje valstybėje, kurioje šiuo metu gyvena skolininkas arba kurioje yra skolininko turtas ar pajamos.

Centrinė institucija yra valdžios institucija, Susitariančiosios Šalies paskirta atlikti užduotis, susijusias su administraciniu bendradarbiavimu ir pagalbos teikimu pagal Konvenciją.

⁷⁸

Pripažinimas ir vykdymas yra skirtingi dalykai. Pripažinimas kitoje valstybėje reiškia, jog ta valstybė sutinka, kad joje būtų nustatytos arba išaiškintos kilmės valstybėje suteiktos teisės ir prievolės. Vykdomas reiškia, jog prašomoji valstybė sutinka, kad sprendimas būtų vykdomas pagal joje įprastus procesus. Žr. Aiškinamosios ataskaitos 472 ir 473 punktus.

361. Taikomos tokios sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo procedūros, kad būtų galima kuo plačiau pripažinti galiojančius sprendimus ir užtikrinti kuo spartesnį paraiškos nagrinėjimą. Konvencija plačiausiai taikoma sprendimų pripažinimui ir vykdymui, ir valstybės turėtų suteikti pareiškėjams galimybę visapusiškai naudotis tam skirtomis veiksmingomis procedūromis. Sprendimo pripažinimo procesas yra paprastas; Konvencijoje nustatytas reikalavimas šias procedūras vykdyti „nedelsiant“ arba „skubiai“. Yra nustatyti tik riboti pagrindai, pagal kuriuos atsakovas gali paprieštarauti sprendimo pripažinimui ir vykdymui, ir konkretus terminas, iki kurio galima tai padaryti. Visa tai atitinka pamatinį Konvencijos principą, kad pripažinimo ir vykdymo procedūros turi būti paprastos, nebrangios ir sparčios⁷⁹.

Kompetentinga institucija – konkrečios valstybės institucija, pagal tos valstybės įstatymus įpareigota arba įgaliota vykdyti konkrečias Konvencijoje nustatytas užduotis. Kompetentinga institucija gali būti teismas, administracinė įstaiga, vaikų išlaikymo sprendimų vykdymo institucija ar bet kokia kita pagal Konvenciją kai kurias užduotis atliekanti valdžios institucija.

B. Procedūrų apžvalga

362. Toliau aprašytos pripažįstamų arba pripažįstamų ir vykdomų sprendimų vykdytinumo patvirtinimo arba užregistravimo procedūros bus taikomos daugumoje Susitariančiųjų Šalių. Konvencijoje yra nustatytas alternatyvus procesas (24 straipsnis) ir valstybė gali pasirinkti taikyti šį alternatyvų procesą, dėl to pateikdama pareiškimą. Šis procesas išsamiau aprašytas toliau šiame skyriuje.
363. **Prašomosios valstybės** centrinė institucija, gavusi kitos centrinės institucijos paraišką, nusiųs jos dokumentus kompetentingai institucijai išnagrinėti. Kai kuriose Susitariančioiose Šalyse centrinė institucija šiuo atveju yra kompetentinga institucija. Kitose valstybėse kompetentinga institucija gali būti teisminė arba administracinė institucija.
- Prašančioji valstybė** – Susitariančioji Šalis, kurioje gyvena pareiškėjas, prašanti pripažinti ir vykdyti sprendimą.
- Prašomoji valstybė** – Susitariančioji Šalis, kuri gauna paraišką ir kuri pripažins bei vykdys sprendimą.
364. Kompetentinga institucija turi nedelsdama pateikti tokio sprendimo vykdytinumo patvirtinimą arba užregistruoti jį vykdyti. Kompetentinga institucija privalo tai padaryti, nebent to sprendimo pripažinimas ir vykdymas „aiškiai prieštarautų“ viešajai tvarkai. Šiame etape, kuris vadinamas *ex officio* peržiūra, prieštaravimų negali pateikti nei pareiškėjas, nei atsakovas.
365. Tose Susitariančioiose Šalyse, kuriose atliekamas sprendimo registravimo procesas, sprendimas gali būti užregistruojamas pateikiant jį teismui arba arbitražiniam teismui arba jį gali užregistruoti administracinė įstaiga ar pareigūnas (pavyzdžiui, Australijoje, – vaikų išlaikymo tarnybos registratorius, angl. *Registrar of the Child Support Agency*).
366. Kitose valstybėse registravimo procesas netaikomas – kompetentinga institucija vietoj to pateikia patvirtinimą, kad sprendimas dėl išlaikymo yra vykdytinas.

367. Kai patvirtinamas sprendimo vykdytinumas arba jis užregistruojamas vykdyti, apie tai pranešama pareiškėjui ir atsakovui⁸⁰. Atsakovas turi teisę užginčyti arba apskųsti sprendimo vykdytinumo patvirtinimą arba registraciją, remdamasis tam tikrais ribotai taikomais pagrindais⁸¹. Pavyzdžiui, atsakovas gali apskųsti arba užginčyti sprendimo registraciją arba vykdytinumo patvirtinimą, jei jam nebuvo pranešta apie iš pradžių pateiktą prašymą skirti išlaikymo išmokas arba nesuteikta galimybė paprieštarauti sprendimui dėl išlaikymo, kurį dabar prašoma pripažinti ir vykdyti. Tokį prieštaravimą arba skundą reikia pateikti per 60 dienų nuo tada, kai gautas pranešimas apie sprendimo užregistravimą arba vykdytinumo patvirtinimą. Šį prieštaravimą arba skundą reikėtų toje valstybėje nustatyta tvarka pateikti administracinei arba teisminei institucijai.
368. Jeigu skolininkas nesutinka savo noru pradėti mokėti sprendime nustatytų išmokų, sprendimo vykdymas gali būti užtikrinamas, nepaisant pateikto prieštaravimo ar skundo nagrinėjimo, kaip tai leidžiama pagal prašomosios valstybės įstatymus. Nors skolininko raginimas mokėti išmokas savo noru yra svarbus būdas užtikrinti, kad kreditorius kuo greičiau pradėtų gauti išmokas, taip pat svarbu prireikus imtis priemonių sprendimo vykdymui užtikrinti, kad mokėti išmokas nebūtų vėluojama.
369. Jeigu sprendimo pripažinimas arba vykdymas sėkmingai užginčijamas arba apskundžiamas, ir to sprendimo vykdytinumo patvirtinimas arba užregistravimas atidedamas, tai nebūtinai reiškia, kad prašymas skirti išlaikymo išmokas yra atmestas. Priklausomai nuo to, dėl kokios priežasties atsisakyta pripažinti ir vykdyti sprendimą, jeigu tas sprendimas priimtas dėl vaiko išlaikymo, gali būti įmanoma priimti naują sprendimą prašomojoje valstybėje. Prašomosios valstybės kompetentinga institucija gali, jeigu tai leidžia nacionalinės teisės aktai, paraišką dėl sprendimo pripažinimo ir vykdymo nagrinėti taip, tarsi tai būtų paraiška dėl naujo sprendimo priėmimo prašomojoje valstybėje. Šia nuostata užtikrinama, kad tais atvejais, kai **kreditorius** prašo nustatyti vaiko išlaikymą, tačiau esamo sprendimo neįmanoma pripažinti arba vykdyti, būtų galima priimti naują sprendimą dėl išlaikymo ir nereikėtų vėl iš naujo pradėti viso proceso prašančiojoje valstybėje.
- Patarimas.** 23 straipsnyje nustatytos sprendimų pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo procedūros. Tame straipsnyje minimas tiek prieštaravimas sprendimui ar jo apskundimas (23 straipsnio 7 dalis), tiek tolesnis apskundimas (23 straipsnio 10 dalis). Prieštaravimas arba skundas pagal 23 straipsnio 7 dalį gali būti pateiktas tik trijose konkrečiose tame straipsnyje ir 23 straipsnio 8 dalyje nurodytose srityse, per 30 arba 60 dienų nuo tada, kai pranešta apie sprendimo vykdytinumo patvirtinimą arba užregistravimą (priklausomai nuo to, kuri bylos šalis prieštarauja sprendimui). Ir priešingai, tolesnis apskundimas, aprašytas 23 straipsnio 10 dalyje, įmanomas tik nacionalinės teisės nustatyta tvarka ir tik jei tokį skundą leidžia pateikti nacionalinės teisės aktai.
- Kreditorius** yra asmuo, kuriam privaloma mokėti išlaikymo išmokas arba kuris reikalauja, kad jos būtų jam mokamos. Kreditorius gali būti kuris nors iš vaiko tėvų ar sutuoktinis (-ė), vaikas, jo globėjai ar giminaičiai arba kiti asmenys, kurie rūpinasi vaiku. Kai kuriose valstybėse toks asmuo gali būti vadinamas išlaikymo išmokų gavėju, asmeniu, kuriam įsipareigojama, globos teisės turinčia motina ar tėvu arba globėju (-a).

⁸⁰ Tais atvejais, kai abi valstybės yra 1965 m. Konvencijos dėl dokumentų įteikimo šalys, žr. 3 skyriaus 2 dalies V skirsnį „Kitos Hagos konvencijos“.

⁸¹ Aiškinamosios ataskaitos 504 punktas.

370. Galiausiai, jeigu bandymas paprieštarauti sprendimui arba jį apskųsti nėra sėkmingas, tą sprendimą gali būti įmanoma toliau apskųsti pagal prašomosios valstybės nacionalinę teisę. Tokią nuostatą taiko ne visos valstybės. Konvencijoje konkrečiai nustatyta, kad jeigu leidžiama toliau apskųsti sprendimą, tai negali sustabdyti sprendimo vykdymo, nebent susiklostytų išskirtinės aplinkybės (23 straipsnio 10 dalis).

C. Kada bus naudojama ši paraiška

371. Paraiška, kurioje bus prašoma **pripažinti** arba **pripažinti ir vykdyti** galiojantį sprendimą dėl išlaikymo, bus gauta iš kitos Susitariančiosios Šalies, kurioje reikalaujama tą sprendimą vykdyti, nes skolininkas gyvena prašomojoje valstybėje arba joje yra jo turtas ar pajamos.
372. Nors dauguma paraiškų bus teikiamos dėl sprendimo pripažinimo ir vykdymo, kai kuriais atvejais kreditorius prašys tik pripažinti sprendimą, tačiau neprašys jo vykdyti. Skolininkas taip pat gali prašyti pripažinti kitos Susitariančiosios Šalies sprendimą dėl išlaikymo, siekdamas, kad būtų sustabdytas arba apribotas kito sprendimo dėl išlaikymo vykdymas.
373. Jeigu sprendimas priimtas toje valstybėje, kurios prašoma jį vykdyti, jo pripažinti nereikia. Tokiu atveju galima paprasčiausiai nagrinėti paraišką dėl sprendimo vykdymo (žr. 6 skyrių).

Sprendimo dėl išlaikymo pripažinimas yra procedūra, per kurią kompetentinga valstybės institucija sutinka su kilmės valstybės, kurioje tas sprendimas priimtas, institucijos nustatytomis išlaikymo teisėmis ir prievolėmis ir taip suteikia tam sprendimui įstatymo galią. Daugeliu atvejų pareiškėjas taip pat prašys vykdyti sprendimą, taigi paraiška bus teikiama dėl sprendimo pripažinimo ir vykdymo.

D. Bylos pavyzdys

374. Kreditorius remiasi A valstybėje priimtu sprendimu dėl išlaikymo, pagal kurį skolininkas privalo mokėti vaiko išlaikymo išmokas. **Skolininkas** gyvena B valstybėje. Užuoat prašęs priimti naują sprendimą B valstybėje, kreditorius nori, kad galiojantis sprendimas dėl išlaikymo būtų vykdomas B valstybėje. A ir B valstybės yra Konvencijos Susitariančiosios Šalys.

Skolininkas – asmuo, kuris privalo mokėti išlaikymo išmokas arba iš kurio reikalaujama, kad jis jas mokėtų. Tai gali būti kuris nors iš vaiko tėvų, sutuoktinis (-ė) ar kitas asmuo, privalantis mokėti išlaikymo išmokas pagal sprendimo priėmimo vietoje galiojančius įstatymus.

Atitinkamas procesas pagal Konvenciją

375. Kreditorius⁸² paprašys A valstybės centrinės institucijos nusiųsti B valstybei paraišką, kurioje prašoma pripažinti arba pripažinti ir vykdyti sprendimą dėl išlaikymo. Ši paraiška bus patikrinta, siekiant įsitikinti, kad ji yra išsami, ir ją išnagrinės B valstybės centrinė institucija. Kreditoriui ir skolininkui bus apie tai pranešta ir suteikta galimybė paprieštarauti sprendimo pripažinimui arba pripažinimui ir vykdymui remiantis Konvencijoje nustatytais ribotais pagrindais. Kai sprendimas bus pripažintas, atitinkama B valstybės institucija galės jį vykdyti taip, tarsi jis būtų priimtas B valstybėje.

82

Atminkite, kad kai kuriomis aplinkybėmis paraišką kreditoriaus vardu teiks viešasis subjektas (pavyzdžiui, vaikų išlaikymo tarnyba).

6 skyriuje pateikiama informacija apie paraiškas dėl **prašomojoje valstybėje** priimto sprendimo **vykdymo**. 10 skyriuje pateikiama informacija apie bet kokio sprendimo dėl išlaikymo **vykdymą**.

E. Kas gali teikti paraiškas?

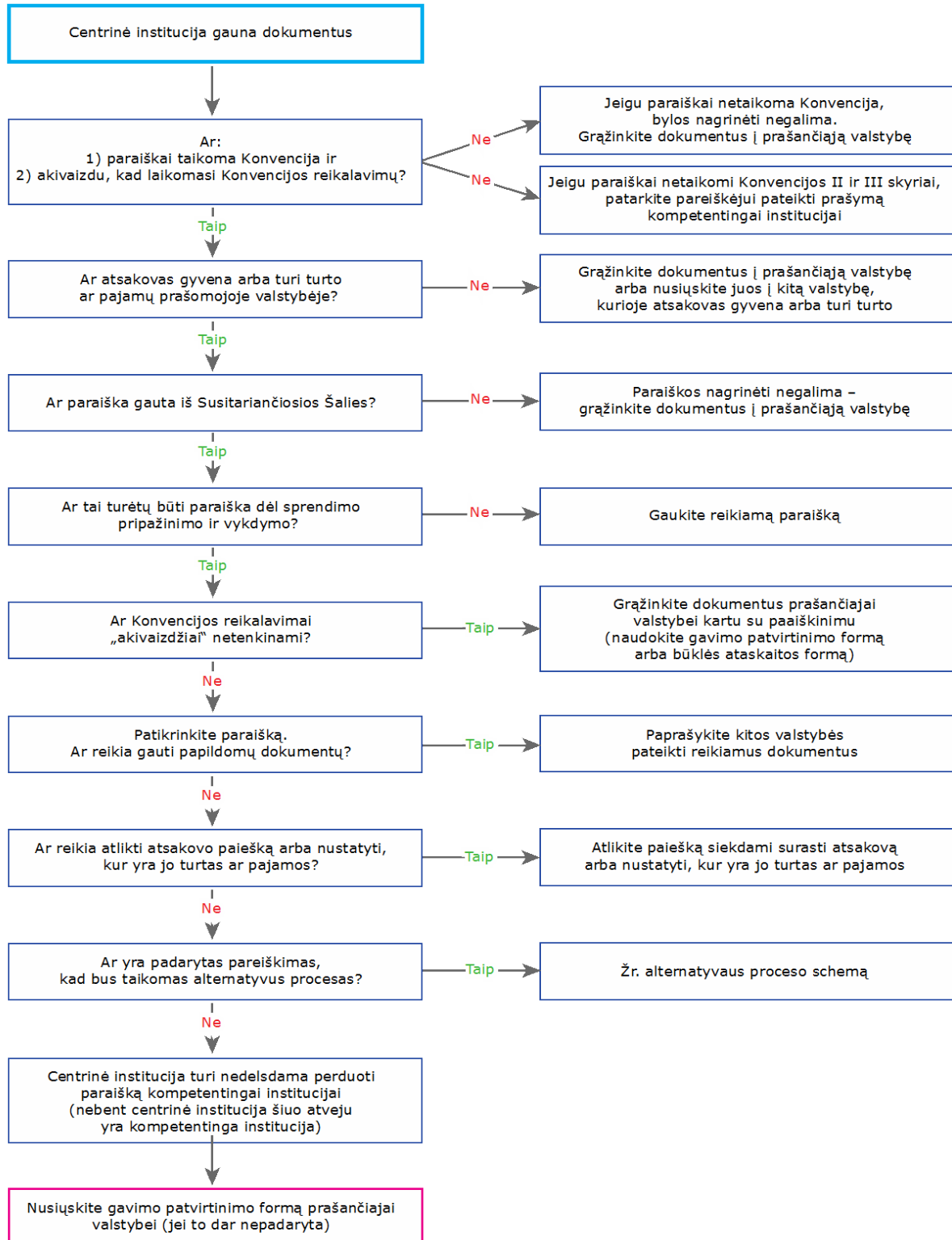
376. Paraišką dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo gali teikti kreditorius arba skolininkas (kaip aptariama toliau, skolininkas teiks paraišką tik dėl sprendimo pripažinimo, o kreditorius gali prašyti pripažinti, vykdyti arba ir pripažinti, ir vykdyti sprendimą). Pareiškėjas turi gyventi toje valstybėje, kurioje rengiama paraiška. Šią paraišką teikiantis kreditorius gali būti asmuo, kuriam mokėtinos išlaikymo išmokos, taip pat vietoj kreditoriaus veikiantis viešasis subjektas arba išmokas kreditoriui mokėjęs viešasis subjektas.

Patarimas. Jei norite gauti taikomų procedūrų sąrašą, tačiau nenorite skaityti išsamaus aprašymo, žr. **kontrolinį sąrašą** šio skyriaus pabaigoje.

II. Pripažinimo ir vykdymo proceso apibendrinimas

377. Kitame puslapyje pateiktoje lentelėje parodytas visas procesas, taikomas gavus kreditoriaus paraišką, kuriose prašoma pripažinti ir vykdyti sprendimus dėl išlaikymo. Kiekvienas šio proceso etapas išsamiau aprašytas tolesniuose šio skyriaus skirsniuose.
378. Šis skyrius vienodai taikomas ir toms paraiškoms, kuriose prašoma tik pripažinti sprendimus. Tokios paraiškos bus teikiamos gana retai. Konvencijos 26 straipsnyje nustatyta, kad V skyriaus (Pripažinimas ir vykdymas) nuostatos *mutatis mutandis* taikomos paraiškoms dėl sprendimo pripažinimo, išskyrus tai, kad vietoj vykdytinumo reikalavimo taikomas reikalavimas, kad sprendimas galiotų jo kilmės valstybėje. Tai reiškia, kad praktikoje nuostatos dėl pripažinimo ir vykdymo bus taikomos ir paraiškoms tik dėl sprendimų pripažinimo, išskyrus tas nuostatas, kurias reikia pakeisti, nes sprendimo neprašoma vykdyti⁸³.

GAUTOS PARAIŠKOS DĖL PRAŠOMOJOJE VALSTYBĖJE PRIIMTO ARBA PRIPAŽINTO SPRENDIMO VYKDYMO

14 pav. Gautų paraiškų, kuriose prašoma pripažinti arba pripažinti ir vykdyti sprendimus, tvarkymo (centrinėje institucijoje) schema

III. Procedūros

A. Centrinės institucijos gautų dokumentų pradinė patikra

379. Prieš siųsdama dokumentus kompetentingai institucijai, centrinė institucija turėtų atlikti pradinę jų patikrą, siekdama įsitikinti, kad paraiškai taikomos Konvencijos nuostatos dėl pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo ir kad pateikti visi reikiami dokumentai.

1. Pradinė dokumentų peržiūra

- Ar paraiškoje prašoma pripažinti arba pripažinti ir vykdyti sprendimą dėl vaiko išlaikymo? Kaip paaiškinta 3 skyriuje, paraiškai turi būti taikoma Konvencija. Jeigu sprendimas yra tik dėl sutuoktinių tarpusavio išlaikymo ar kitokio šeimos išlaikymo ir Konvencijos taikymo sritis nėra išplėsta, į ją įtraukiant ir šias kitas prievoles, vietoj paraiškos reikėtų teikti **tiesioginį prašymą** kompetentingai institucijai. *Tiesioginis prašymas teikiamas ne centrinei institucijai. Tiesioginį prašymą kompetentingai institucijai, kaip antai teismui ar administracinei institucijai, tiesiogiai pateikia pats asmuo. Jis teikiamas ne pagal Konvencijos 10 straipsnį.*
- Ar atsakovas arba skolininkas gyvena prašomojoje valstybėje arba joje turi turto ar pajamų? Jei ne, būtų reikėtų nusiųsti nagrinėti ten, kur atsakovas ar skolininkas gyvena arba turi turto, arba grąžinti ją prašančiajai valstybei.
- Ar paraiška gauta iš Susitariančiosios Šalies? Jei ne, Konvencijos taikyti negalima.

2. Nusiųskite prašančiajai valstybei paraiškos gavimo patvirtinimo formą

380. Pagal Konvenciją prašomoji valstybė privalo nusiųsti prašančiajai valstybei užpildytą gavimo patvirtinimo formą per šešias savaites nuo paraiškos gavimo. Valstybė gali nuspręsti nusiųsti gavimo patvirtinimą iškart po to, kai gauna dokumentus, arba po tų dokumentų pradinės peržiūros, tačiau tai turi padaryta per nustatytą šešių savaičių laikotarpį.

381. Žr. 15 skyriuje pateiktus nurodymus, kaip pildyti šią formą.

3. Ar tinka teikti paraišką dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo?

382. Patikrinkite dokumentus ir įsitikinkite, kad šiuo atveju paraiška dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo yra tinkama. Atsižvelkite į šiuos dalykus:

- jeigu nėra priimto sprendimo dėl išlaikymo, paraišką reikėtų teikti dėl sprendimo priėmimo, o ne pripažinimo ir vykdymo. Žr. 9 skyrių;
- jeigu sprendimas dėl išlaikymo yra priimtas jūsų valstybėje, sprendimo nereikia pripažinti. Jį galima paprasčiausiai nusiųsti kompetentingai institucijai vykdyti jūsų valstybėje pagal joje įprastas vykdymo procedūras. Žr. 7 skyrių.

4. Ar „akivaizdu“, kad Konvencijos reikalavimai netenkinami?

383. Pagal Konvenciją centrinė institucija gali atsisakyti nagrinėti paraišką tik tuo atveju, jeigu, jos manymu, „akivaizdu, kad nesilaikoma šios konvencijos reikalavimų“ (žr. 12 straipsnio 8 dalį). Tai galima daryti tik ribotomis aplinkybėmis⁸⁴. Kad būtų „akivaizdu“, jog nesilaikoma reikalavimų, paraiškos atmetimo priežastis turi būti akivaizdi arba aiški iš gautų dokumentų⁸⁵.
384. Pavyzdžiui, paraišką būtų galima atmesti remiantis šiuo pagrindu, jeigu iš dokumentų būtų akivaizdu, kad sprendimas neturi nieko bendra su išlaikymo prievole. Paraišką taip pat galima atmesti remiantis šiuo pagrindu, jeigu ir ankstesnė tos pačios bylos šalies paraiška atmesta dėl tos pačios priežasties.
385. Atminkite, jog jeigu atrodo, kad sprendimo pripažinimas ir vykdymas prieštarautų viešajai tvarkai, paraišką vis vien reikėtų nagrinėti ir perduoti kompetentingai institucijai. Kompetentinga institucija gali nustatyti, ar sprendimo pripažinimas bei vykdymas prieštarautų viešajai tvarkai, ir atsisakyti pripažinti sprendimą remdamasi šiuo pagrindu.
386. Jeigu centrinė institucija atmestų paraišką remdamasi tuo, kad ji „akivaizdžiai“ neatitinka Konvencijos reikalavimų, apie tai būtina pranešti prašančiajai valstybei naudojant privalomą gavimo patvirtinimo formą, kaip aptariama toliau.

5. Patikrinkite, ar gauti visi reikiami dokumentai

387. Gavus paraišką iš prašančiosios valstybės, reikėtų tinkamu laiku ją patikrinti ir įsitikinti, kad ji yra išsami – taip nustačius, kad reikia papildomų dokumentų, jų būtų galima paprašyti nedelsiant. Atminkite, kad Konvencijos 25 straipsnyje pateiktas išsamus visų privalomų pateikti dokumentų sąrašas – kartu su paraiška dėl sprendimo pripažinimo ir vykdymo negalima reikalauti pateikti jokių papildomų dokumentų.

Geroji patirtis. *Gavę paraišką, remdamiesi kontroliniu sąrašu arba pačia perdavimo forma, pradinę jos peržiūrą atlikite kuo greičiau – turėkite omenyje, kad gali reikėti paprašyti papildomų dokumentų.*

388. Konvencijos 11, 12, 25 ir 44 straipsniuose nustatyta, kad gautos paraiškos dokumentų rinkinyje turi būti:

⁸⁴ Aiškinamosios ataskaitos 345 punktas.

⁸⁵ Aiškinamosios ataskaitos 344 punktas.

✓	Paraiškos forma
✓	Visas sprendimo tekstas arba santrauka
✓	Pareiškimas apie vykdytinumą
✓	Patvirtinimas, kad apie procedūrą buvo tinkamai pranešta (nebent atsakovas būtų atvykęs dalyvauti procedūroje arba paprieštaravęs sprendimui)
Jei reikia	Dokumentų vertimai
Jei reikia	Finansinės padėties forma (teikiant tik kreditorių paraiškas)
Jei reikia	Dokumentas, kuriame apskaičiuoti įsiskolinimai
Jei reikia	Dokumentas, kuriame paaiškinta, kaip tikslinti arba indeksuoti sprendime nustatytas sumas
✓	Perdavimo forma

15 paveikslas. Paraiškos dėl sprendimo pripažinimo ir vykdymo turinys

389. Toliau trumpai aprašyta, kokius dokumentus galite tikėtis gauti paraiškos dokumentų rinkinyje.

a) Kokios formos turi būti pateiktos kiekviename paraiškos dokumentų rinkinyje

1) Paraiškos forma

Daugeliu atvejų prašančioji valstybė naudos rekomenduojamą paraiškos formą. Taip užtikrinama, kad prašomajai valstybei būtų pateikta visa būtina informacija. Jeigu jūsų gauta paraiška buvo parengta nenaudojant rekomenduojamos formos, peržiūrėkite paraišką ir įsitikinkite, kad joje pateikta visa pagrindinė informacija, kurią būtina pateikti paraiškoje, kaip antai pareiškėjo kontaktiniai duomenys, atsakovo kontaktiniai duomenys, informacija apie asmenis, turinčius teisę gauti išlaikymo išmokas, ir informacija apie tai, kur siųsti išmokas.

2) Sprendimo tekstas arba santrauka

Turi būti pateiktas visas sprendimo dėl išlaikymo tekstas, nebent jūsų valstybė būtų nurodžiusi, kad jai pakanka pateikti sprendimo santrauką arba ištrauką. Patvirtintų sprendimo kopijų kartu su paraiška pateikti nereikia, nebent jūsų valstybė būtų nustačiusi, kad jai visada privaloma pateikti patvirtintas kopijas.

3) Pareiškimas apie vykdytinumą

Turi būti pateiktas pareiškimas apie vykdytinumą⁸⁶, kuriame būtų nurodyta, kad sprendimas dėl išlaikymo yra vykdytinas toje valstybėje, kurioje jis priimtas. Jeigu sprendimą priėmė administracinė institucija, šiame dokumente turi būti patvirtinta, kad tenkinami 19 straipsnio 3 dalies reikalavimai, nebent jūsų valstybė (prašomoji valstybė) būtų nurodžiusi, kad tokio patvirtinimo nereikalauja. Jeigu paraiška teikiama tik dėl sprendimo pripažinimo, joje nereikia

⁸⁶

Kai kuriose valstybėse gali būti vartojama prancūzų kalbos sąvoka *attestation de la force de chose jugée*, kuri reiškia, kad sprendimas toje valstybėje turi įstatymo galią.

patvirtinti, kad sprendimas yra vykdytinas – pakanka nurodyti, kad tas sprendimas galioja jo kilmės valstybėje⁸⁷. Pareiškite apie vykdytinumą taip pat turi būti nurodyta sprendimo įsigaliojimo toje valstybėje data.

4) Patvirtinimas, kad apie procedūrą buvo tinkamai pranešta

Patvirtinimas, kad apie procedūrą buvo tinkamai pranešta, turi būti pateiktas tik tuo atveju, jeigu atsakovas neatvyko arba jam nebuvo atstovaujama per procedūrą.

Ar atsakovas atvyko arba jam buvo atstovaujama per procedūrą, galite sužinoti peržiūrėję rekomenduojamą paraiškos formą. Reikiama informacija yra pateikta paraiškos 7 skirsnyje.

Jeigu paraiškos formoje nurodyta, kad atsakovas neatvyko arba jam nebuvo atstovaujama priimant sprendimą, tuomet patvirtinime, kad apie procedūrą buvo tinkamai pranešta, bus nurodyta, kad atsakovui buvo įteikta paraiška arba apie ją pranešta ir suteikta galimybė atvykti dalyvauti per procedūrą, po kurios priimtas sprendimas dėl išlaikymo, arba pranešta apie priimtą sprendimą ir suteikta galimybė jam paprieštarauti. Atminkite, kad kai kuriose valstybėse prieštaravimą arba atsakymą galima pateikti raštu. Atsakovui ne visada būtina atvykti pačiam.

5) Perdavimo forma

Perdavimo forma turi būti pateikta kartu su kiekviena paraiška dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo. Šią formą privaloma naudoti pagal Konvenciją. Perdavimo formoje nurodomos bylos šalys ir paraiškos rūšis. Joje taip pat nurodoma, kokie dokumentai pateikiami kartu su paraiška.

b) Kitos formos, kurias gali reikėti pateikti

390. Nors 11 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad kartu su paraiška dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo galima reikalauti pateikti tik tame straipsnyje išvardytus dokumentus (kurie apibūdinti pirmiau), priklausomai nuo bylos aplinkybių, gali reikėti pateikti ir kai kurias kitas formas:

1) Finansinės padėties forma

Jeigu pareiškėjas prašo ir vykdyti sprendimą (taip bus daugeliu atvejų), remiantis gerąja patirtimi, visada turėtų būti pateikta finansinės padėties forma su svarbia informacija apie atsakovo buvimo vietą ir finansinę padėtį, tiek, kiek tai yra žinoma pareiškėjui.

Jeigu pareiškėjas naudoja rekomenduojamą finansinės padėties formą, kreditoriui skirta to dokumento dalis bus palikta neužpildyta, nes tos informacijos neprivaloma pateikti kartu su paraiška dėl sprendimo pripažinimo ir vykdymo. Jeigu paraiška teikiama tik dėl sprendimo pripažinimo, ši forma nebus pateikta.

2) Dokumentas, kuriame apskaičiuoti įsiskolinimai

Jeigu pagal sprendimą dėl išlaikymo, kurį prašoma vykdyti, yra nesumokėtų išlaikymo išmokų (įsiskolinimų), turi būti pridėtas šis dokumentas, kuriame nurodyta tų įsiskolinimų suma, kaip jie apskaičiuoti, ir apskaičiavimo data.

3) Dokumentas, kuriame paaiškinta, kaip tikslinti arba indeksuoti sprendime nustatytas sumas

Kai kurių valstybių sprendimuose arba nacionalinės teisės aktuose, pagal kuriuos priimami sprendimai, yra nustatyta, kad sprendime nurodytos sumos turi būti reguliariais intervalais automatiškai indeksuojamos arba tikslinamos. Tokiu atveju prašančioji valstybė turėtų būti paraiškos dokumentuose pateikusi informaciją apie tai, kaip bus atliekamas toks tikslinimas. Pavyzdžiui, jeigu tikslinimas bus atliekamas taikant tam tikrą pragyvenimo išlaidų procentą, pateikite informaciją apie tai, kaip toje valstybėje bus apskaičiuojamos patikslintos sumos, kokia informacija bus reikalinga šiam skaičiavimui atlikti ir kokia tvarka apie perskaičiuotą išlaikymo išmokų sumą bus pranešama prašomajai centrinei institucijai ir bylos šalims⁸⁸.

4) (Viešojo subjekto) išmokų mokėjimo įrodymas

Jeigu paraišką pareiškėjo vardu teikia viešasis subjektas, pavyzdžiui, socialinių paslaugų tarnyba, tam viešajam subjektui gali būti privaloma pateikti informaciją apie tai, kad jis turi teisę veikti pareiškėjo vardu arba kad jis yra mokėjęs išmokas vietoj išlaikymo išmokų (36 straipsnio 4 dalis).

6. Ar reikia atlikti paiešką, siekiant surasti atsakovą?

391. Iš pradžių, jeigu pareiškėjas nepateikė tikslaus atsakovo adreso, centrinė institucija gali norėti surasti atsakovą, kad įsitikintų, jog jam bus galima pranešti apie gautą paraišką dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo. Taip pat gali reikėti žinoti, kur yra atsakovas, siekiant nustatyti, kuri kompetentinga institucija bus atsakinga už paraiškos nagrinėjimą. Kai kuriose valstybėse kompetentinga institucija ieškovo paiešką pradės arba prašys jį surasti vėlesniame proceso etape. Tai priklausys nuo taikomų vidaus procedūrų.
392. Siekdama surasti atsakovą, centrinė institucija turėtų naudotis bet kokiomis jai prieinamomis duomenų bazėmis ir viešos informacijos šaltiniais ir prašyti kitų viešųjų įstaigų atlikti paiešką jos pavedimu, nepažeidžiant nacionalinės teisės nuostatų, ribojančių prieigą prie asmeninės informacijos. Kai kurios centrinės institucijos taip pat gali naudotis ribotos prieigos informacijos šaltiniais.
393. Jeigu atsakovo surasti nepavyksta, apie tai praneškite prašančiajai valstybei (atminkite, kad jeigu paraiška dėl sprendimo pripažinimo ir vykdymo pateikta todėl, kad prašomojoje valstybėje yra atsakovo turtas ar pajamos, pats atsakovas gali būti kitoje valstybėje). Jeigu nėra papildomos informacijos, galinčios padėti surasti atsakovą, šią bylą toliau nagrinėti gali būti neįmanoma.

7. Ką daryti, jeigu pateikti ne visi dokumentai

394. Paaiškėjus, kad pareiškėjas nepateikė kai kurių būtinų dokumentų, prašomoji centrinė institucija turėtų nedelsdama apie tai pranešti prašančiajai centrinei institucijai ir paprašyti pateikti papildomus dokumentus. Viso paraiškos dokumentų rinkinio nereikėtų grąžinti vien dėl to, kad trūksta kai kurių dokumentų (12 straipsnio 9 dalis). Papildomų dokumentų galima prašyti naudojant privalomą paraiškos gavimo patvirtinimo formą.

88

Aiškinamosios ataskaitos 435 punktas. Tai reiškia, kad priėmus bet koki vėlesnį sprendimą, kuriuo bus patikslintos išlaikymo išmokos, viso jo pripažinimo proceso nereikės atlikti – į būsimus patikslinimus atsižvelgiama pripažįstant pirmąjį sprendimą. Pavyzdžiui, Australijos vaikų išlaikymo tarnyba, atsižvelgdama į bylos šalių finansinę padėtį, kas 15 mėnesių pakartotinai vertina išlaikymo išmokų dydį.

395. Gavusi prašymą pateikti papildomus dokumentus, prašančioji valstybė turi pateikti tuos dokumentus per **tris mėnesius**. Jeigu prašomų dokumentų nepateikiama per tris mėnesius ir paraiškos toliau nagrinėti neįmanoma, prašomosios valstybės centrinė institucija gali (tačiau neprivalo) nutraukti bylą ir apie tai pranešti prašančiajai valstybei. Daugeliu atvejų reikėtų papildomai kreiptis į prašančiąją valstybę, siekiant sužinoti, ar bus pateikti prašomi dokumentai. Jeigu prašomoji valstybė ketina nutraukti bylą, reikėtų apie tai pranešti prašančiajai valstybei, naudojant privalomą paraiškos gavimo patvirtinimo formą.
396. Laukiant, kol bus pateikti papildomi dokumentai, taip pat gali būti įmanoma atlikti tolesnius paraiškos nagrinėjimo proceso veiksmus. Tai priklausys nuo to, kokių dokumentų trūksta ir ar ta informacija yra būtina tolesniems pripažinimo bei vykdymo proceso veiksmams atlikti. Pavyzdžiui, jeigu trūksta tik pareiškimo apie įsiskolinimus ir toliau reikės pradėti atsakovo paiešką arba prašyti nustatyti jo buvimo vietą, bus galima atlikti tą sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo proceso etapą laukiant, kol bus pateikta papildoma informacija.

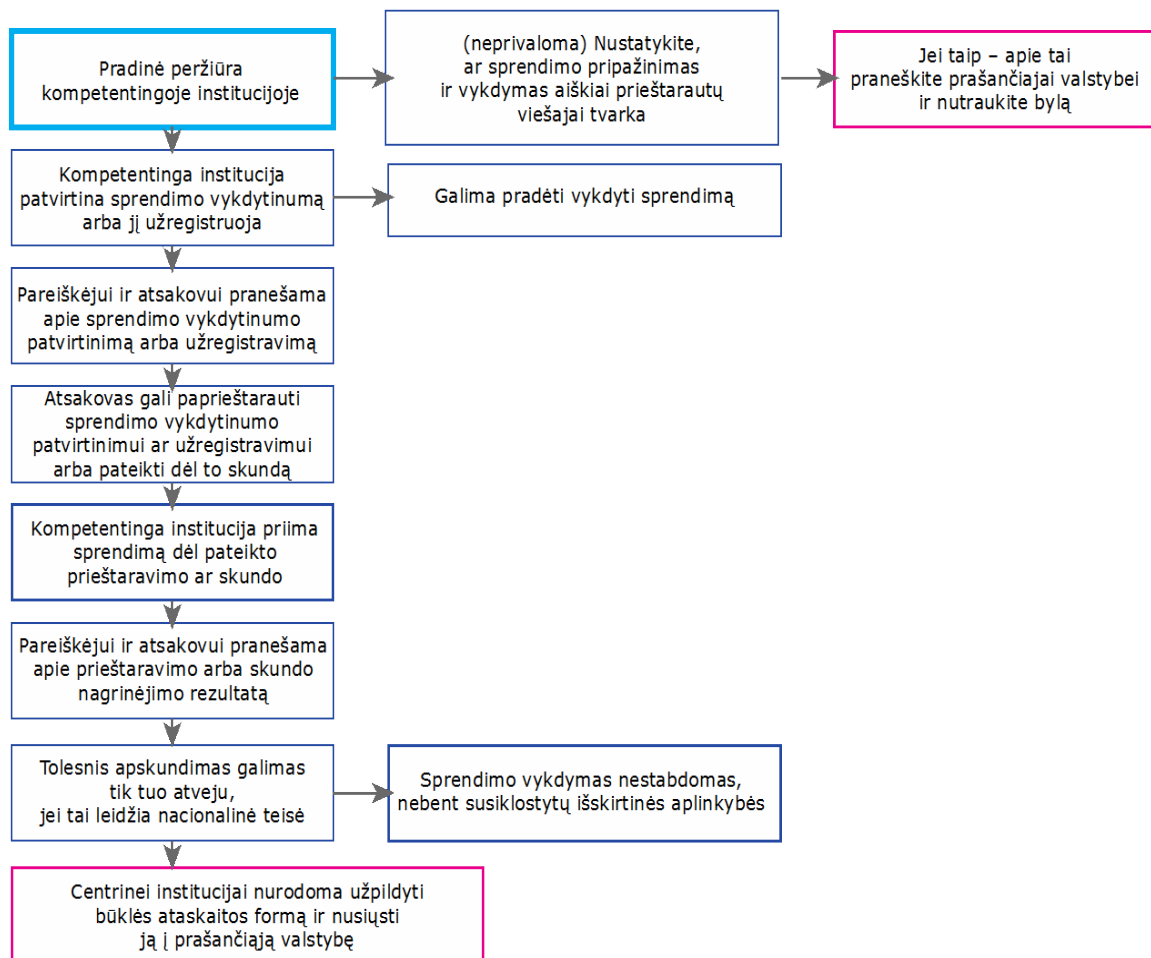
8. Perduokite paraišką kompetentingai institucijai

397. Tolesnis etapas yra paraiškos perdavimas kompetentingai institucijai, kad ši pripažintų arba pripažintų ir vykdytų sprendimą (nebent centrinė institucija per sprendimo pripažinimo procesą šiuo atveju būtų ir kompetentinga institucija). Tai būtina atlikti nedelsiant, kai tik bus baigtos pirmiau aprašytos pradinės patikros. Ši kompetentinga institucija gali būti teismas, administracinė institucija ar bet kokia kita valdžios institucija, kompetentinga atlikti sprendimo pripažinimo procedūras.

B. Sprendimo vykdytinumo patvirtinimas arba užregistravimas kompetentingoje institucijoje

398. Šiame skirsnyje aptariamos procedūros, kurios bus taikomos daugumoje valstybių nagrinėjant paraiškas, kuriose prašoma pripažinti arba pripažinti ir vykdyti sprendimus dėl išlaikymo (23 straipsnis). Valstybė gali savo pareiškimu nustatyti, kad bus taikomas alternatyvus procesas (24 straipsnis). Ši alternatyvi procedūra aptariama tolesniame šio skyriaus skirsnyje.
399. Kompetentingos institucijos veiksmai parodyti tolesnėje schemoje.

CENTRINĖS INSTITUCIJOS VEIKSMAI GAVUS PARAIŠKĄ DĖL SPRENDIMO PRIĖMIMO

16 paveikslas. Kompetentingos institucijos veiksmai gavus paraišką dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo (23 straipsnis)

1. Patvirtinkite sprendimo vykdytinumą arba užregistruokite sprendimą vykdyti

400. Kai kompetentinga institucija gaus paraišką, priklausomai nuo prašomojoje valstybėje įprasto proceso, bus patvirtintas skelbimo vykdytinumas arba jis bus užregistruotas vykdyti. Šį veiksmą (vykdytinumo patvirtinimą arba užregistravimą) kompetentinga institucija turi atlikti „neatidėliodama“ (23 straipsnio 2 dalies a punktas). Patvirtinus sprendimo dėl išlaikymo vykdytinumą arba jį užregistravus vykdyti, nebereikia imtis jokių papildomų veiksmų, kad būtų galima pradėti jį vykdyti pagal prašomosios valstybės nacionalinės teisės aktus.

2. Atsisakymas patvirtinti sprendimo vykdytinumą arba pripažinti sprendimą, kad būtų galima jį vykdyti

401. Kompetentinga institucija gali atsisakyti patvirtinti sprendimo vykdytinumą arba jį užregistruoti dėl vienintelės priežasties – jeigu to sprendimo pripažinimas ir vykdymas būtų **aiškiai nesuderinami** su viešąja tvarka. Ši išimtis turėtų būti taikoma tik labai ribotais atvejais, siekiant užtikrinti, kad kiek įmanoma, Konvencijos Susitariančiosios Šalys pripažintų ir vykdytų kitų Susitariančiųjų Šalių sprendimus. Ši išimtis būtų taikoma tik jeigu sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo rezultatas būtų „nepriimtinas“⁸⁹.

3. Vykdykite sprendimą

402. Kai sprendimas užregistruojamas vykdyti arba patvirtinamas jo vykdytinumas, pagal Konvenciją pareiškėjui nereikia pateikti jokio papildomo prašymo ar paraiškos, kad tas sprendimas būtų vykdomas. Taip pat pagal Konvenciją neprivaloma papildomai pranešti atsakovui apie sprendimo vykdymą⁹⁰.

4. Praneškite pareiškėjui ir atsakovui

403. Kai bus patvirtintas sprendimo vykdytinumas arba jis bus užregistruotas, abiem bylos šalims bus pranešta apie nutarimą užregistruoti sprendimą arba patvirtinti jo vykdytinumą. Tokio pranešimo tvarka Konvencijoje nenustatyta, todėl tai reikės atlikti pagal nacionalinę teisę nustatyta tvarka. Pareiškėjui, priklausomai nuo prašomojoje valstybėje įprastos tvarkos, galima pranešti per prašančiosios valstybės centrinę instituciją arba tiesiogiai patvirtinti, kad sprendimas yra pripažintas ir bus vykdomas, arba, jeigu sprendimą pripažinti ir vykdyti atsisakyta, – pranešti apie atsisakymą tai daryti⁹¹.

Geroji patirtis. Pareiškėjui ir atsakovui reikėtų pranešti apie jų teisę užginčyti arba apskųsti sprendimo vykdytinumo patvirtinimą ar užregistravimą, taip pat kokia tvarka ir per kokį laikotarpį reikėtų tai padaryti. Be to, remiantis gerąja patirtimi, reikėtų tuo metu sužinoti, ar atsakovas sutinka savo noru vykdyti sprendimą.

⁸⁹ Aiškinamosios ataskaitos 478 punktas.

⁹⁰ Kai kurios valstybės gali taikyti pagal nacionalinę teisę nustatytas procedūras arba reikalavimus, kad prieš vykdant sprendimą apie jį turi būti pranešta skolininkui, tačiau tai nėra susiję su Konvencijos nuostatomis. Tais atvejais, kai abi valstybės yra 1965 m. Konvencijos dėl dokumentų įteikimo šalys, žr. 3 skyriaus 2 dalies V skirsnį „Kitos Hagos konvencijos“.

⁹¹ Tais atvejais, kai abi valstybės yra 1965 m. Konvencijos dėl dokumentų įteikimo šalys, žr. ten pat.

5. Atsakovo arba pareiškėjo prieštaravimas sprendimo pripažinimui ir vykdymui

a) Bendra informacija

404. Konvencijos nuostatos, reglamentuojančios sprendimų dėl išlaikymo pripažinimą ir vykdymą, yra skirtos užtikrinti, kad kai tik įmanoma, priimti sprendimai dėl išlaikymo būtų efektyviai ir greitai pripažįstami ir vykdomi Susitariančiosiose Šalyse⁹². Kaip jau minėta šiame skyriuje, Konvencijoje nustatyti tokie procesai, kad sprendimas būtų pripažįstamas arba pripažįstamas ir vykdomas, nebent atsakovui pavyktų įrodyti, kad sprendimo dėl pagrįstų priežasčių nereikėtų pripažinti ar vykdyti.
405. Kai valstybė pripažins iš užsienio gautą sprendimą, jis galės būti joje vykdomas ta pačia tvarka, kaip ir bet kuris toje valstybėje priimtas sprendimas dėl išlaikymo. Pagal Konvenciją valstybė gali užtikrinti sprendimo vykdymą visomis jai priimtinomis vykdymo užtikrinimo priemonėmis. Konvencijoje taip pat nustatyta, kad atsakovas (asmuo, atsakantis į paraišką dėl sprendimo pripažinimo) gali pareikšti tam tikrus ribotus prieštaravimus tuo atveju, jeigu mano, kad sprendimo nereikėtų pripažinti ar vykdyti.
406. 20 straipsnyje nustatyti reikalavimai, pagal kuriuos vienoje valstybėje priimtas sprendimas dėl išlaikymo turi būti kitos Susitariančiosios Šalies pripažįstamas ir vykdomas. Šie „pripažinimo ir vykdymo pagrindai“ paprastai siejami su tam tikro pobūdžio ryšiu, kurį vaikų motina, tėvas, kitas šeimos narys arba vaikai turi turėti su valstybe, kad joje priimtą sprendimą būtų galima vykdyti kitoje valstybėje. Pavyzdžiui, ryšį su sprendimą priėmusia valstybe galima nustatyti remiantis tuo, kad bylos šalys ir vaikai gyvena toje valstybėje, arba tuo, kad atsakovas atvyko ar kitaip dalyvavo per sprendimo priėmimo procedūrą⁹³.
407. Atsakovas gali užginčyti arba apskųsti sprendimo vykdytinumo patvirtinimą ar užregistravimą remdamasis tuo, kad netaikytinas nė vienas iš pripažinimo ir vykdymo pagrindų. Tai dar nereiškia, kad tas sprendimas nėra galiojantis sprendimas toje valstybėje, kurioje jis priimtas, – tai reiškia tik tiek, kad jo pagal Konvenciją negalima pripažinti ir vykdyti prašomojoje Susitariančiojoje Šalyje.
408. Taip pat pagal 22 straipsnį atsakovas gali paprieštarauti sprendimo pripažinimui remdamasis tuo, kad jo pripažinimas ir vykdymas akivaizdžiai prieštarautų viešajai tvarkai arba kad to sprendimo priėmimo procese būtų trūkumų, pavyzdžiui, apie procedūrą dėl išlaikymo arba priimtą sprendimą nebuvo pranešta atsakovui, sprendimas buvo gautas apgaulės būdu arba vėliau buvo priimtas kitas sprendimas, nesuderinamas su tuo

Centrinė institucija yra valdžios institucija, Susitariančiosios Šalies paskirta atlikti užduotis, susijusias su administraciniu bendradarbiavimu ir pagalbos teikimu pagal Konvenciją.

Kompetentinga institucija – konkrečios valstybės institucija, pagal tos valstybės įstatymus įpareigota arba įgaliota vykdyti konkrečias Konvencijoje nustatytas užduotis. Kompetentinga institucija gali būti teismas, administracinė įstaiga, vaikų išlaikymo sprendimų vykdymo institucija ar bet kokia pagal Konvenciją kai kurias užduotis atliekanti valdžios institucija.

⁹² Aiškinamosios ataskaitos 428 punktas.

⁹³ 20 straipsnyje nustatytos vadinamosios „netiesioginės taisyklės dėl jurisdikcijos“. 20 straipsnyje nėra taisyklių dėl to, kada valstybės institucija gali priimti sprendimą („tiesioginės taisyklės dėl jurisdikcijos“); vietoj to nustatyta, pagal kokį pagrindą turi būti priimtas sprendimas, kad jis būtų pripažintas ir vykdomas kitoje valstybėje. Žr. šio klausimo aptarimą Aiškinamosios ataskaitos 443 punkte.

sprendimu, kurį siekiama pripažinti.

409. Dažniausiai prieštaravimą arba skundą pateiks atsakovas. Nors tokių atvejų pasitaikys retai, pareiškėjas gali užginčyti arba apskųsti atsisakymą užregistruoti sprendimą ar patvirtinti jo vykdytinumą.

b) Prieštaravimo arba skundo pateikimo terminas

410. Jeigu bylos šalis, turinti teisę paprieštarauti sprendimo vykdytinumo patvirtinimui ar užregistravimui arba pateikti dėl to skundą, gyvena toje valstybėje, kurioje sprendimas užregistruotas arba patvirtintas kaip vykdytinas, skundą arba prieštaravimą reikia pateikti per **30 dienų** nuo tos dienos, kurią tam asmeniui pranešta apie sprendimo užregistravimą arba jo vykdytinumo patvirtinimą. Jeigu prieštaraujanti arba skundą teikianti bylos šalis gyvena kitoje valstybėje, ji gali pateikti prieštaravimą arba skundą per **60 dienų** nuo pranešimo gavimo (23 straipsnio 6 dalis)⁹⁴.

411. Daugeliu atvejų atsakovas gyvens prašomojoje valstybėje, todėl sprendimo vykdytinumo patvirtinimui ar užregistravimui paprieštarauti arba skundą pateikti galės tik per 30 dienų. Tačiau jeigu sprendimas nusiųstas prašomajai valstybei pripažinti todėl, kad toje valstybėje yra atsakovo turtas, atsakovas gali gyventi kitoje valstybėje. Tokiu atveju atsakovas galės pateikti prieštaravimą arba skundą dėl sprendimo per 60 dienų. Skolininkas taip pat gali siekti, kad jo valstybėje būtų pripažintas iš užsienio gautas sprendimas, kuriuo apribotas kito sprendimo vykdymas. Tokiu atveju kitoje valstybėje gyvenantis kreditorius turi teisę paprieštarauti sprendimo vykdytinumo patvirtinimui ar užregistravimui arba pateikti dėl to skundą ir pagal Konvenciją galės tai padaryti per 60 dienų.

c) Prieštaravimo arba skundo pateikimo pagrindai

412. Konvencijoje nustatyti tik riboti pagrindai, kuriais remiantis galima paprieštarauti arba pateikti skundą nesutinkant, kad būtų užregistruotas sprendimas dėl išlaikymo ar patvirtintas jo vykdytinumas. Kaip aprašyta pirmiau, atsakovas gali paprieštarauti sprendimui arba jį apskųsti remdamasis tuo, kad:

- nėra pagrindo pripažinti ir vykdyti tą sprendimą pagal 20 straipsnį;
- dėl kokios nors priežasties galima atsisakyti pripažinti ir vykdyti sprendimą pagal 22 straipsnį;
- abejojama dėl dokumentų, pateiktų kartu su paraiška, autentiškumo ar vientisumo;
- jau sumokėti visi įsiskolinimai, kurių mokėjimą siekiama užtikrinti.

d) Prieštaravimo arba skundo nagrinėjimas ar svarstymas (23 straipsnio 5 dalis)

413. Koku būdu bus nagrinėjamas skundas arba prieštaravimas, priklausys nuo nacionalinės teisės nuostatų. Tokia peržiūra arba svarstymas gali vykti tik Konvencijoje nustatytais pagrindais arba dėl joje leidžiamų priežasčių; sprendimo iš esmės persvarstyti negalima (28 straipsnis)⁹⁵.

⁹⁴ Aiškinamosios ataskaitos 503 punktas.

⁹⁵ Aiškinamosios ataskaitos 504 ir 505 punktai.

414. Jeigu prieštaravimas arba skundas grindžiamas abejojimu dėl dokumentų autentiškumo ar vientisumo, kai kartu su paraiška neprašyta pateikti arba nepateikta patvirtintų dokumentų kopijų, siekiant išspręsti šį klausimą, galima paprašyti prašančiosios valstybės pateikti patvirtintas dokumentų kopijas ar kitus reikiamus dokumentus.
415. Jeigu prieštaravimas arba skundas pateiktas tik dėl įsiskolinimų skaičiavimo ir atsakovas neteigia, kad visi įsiskolinimai sumokėti, daugeliu atveju geriau spręsti šį klausimą vėlesniame vykdymo etape. Atsakovas galės užduoti tokius klausimus ir pateikti papildomą informaciją kompetentingai institucijai, kuri bus tuo metu atsakinga už sprendimo vykdymą. Taip pat žr. tolesnes pastabas dėl sprendimo dalinio pripažinimo kaip priemonės, kuria galima užtikrinti tolesnį išlaikymo išmokų mokėjimą tol, kol dėl įsiskolinimų ginčijamasi.

e) Nutarimas dėl prieštaravimo ar skundo ir tolesnis apskundimas (23 straipsnio 10 dalis)

416. Kai dėl sprendimo užregistravimo ar vykdytinumo patvirtinimo pateiktas prieštaravimas arba skundas baigiamas nagrinėti, apie tai būtina nedelsiant pranešti abiem bylos šalims. Šis pranešimas bus teikiamas pagal nacionalinės teisės nuostatas⁹⁶. Priklausomai nuo prašomojoje valstybėje taikomų procedūrų, pareiškėjui gali būti pranešama per prašančiosios valstybės centrinę instituciją arba tiesiogiai.
417. Tolesnis apskundimas įmanomas tik tuo atveju, jei tai leidžiama prašomosios valstybės nacionalinėje teisėje.
418. Atminkite, kad nepaisant tolesnio apskundimo, sprendimą galima vykdyti iškart, kai tik jis užregistruojamas arba patvirtinamas jo vykdytinumas, ir bet koku atveju tolesnis apskundimas nesustabdys vykdymo, nebent susiklostytų išskirtinės aplinkybės.

C. Sprendimo pripažinimas ir vykdymas – paraiškos nagrinėjimo rezultatai

1. Sprendimo pripažinimas ir vykdymas

419. Pateikus paraišką dėl sprendimo pripažinimo ir vykdymo, rezultatas dažniausiai bus toks, kad sprendimą bus galima pripažinti ir vykdyti ta pačia tvarka, tarsi jis būtų priimtas prašomosios valstybės. Papildomos paraiškos, kad sprendimas būtų vykdomas, kreditoriui teikti nereikia. Dėl taikomų sprendimo vykdymo procesų žr. 10 skyrių.

2. Kiti rezultatai

420. Konvencijoje numatyti kitokie galimi rezultatai tuo atveju, jeigu sprendimo visapusiškai pripažinti ir vykdyti neįmanoma.

⁹⁶ Tais atvejais, kai abi valstybės yra 1965 m. Konvencijos dėl dokumentų įteikimo šalys, žr. 3 skyriaus 2 dalies V skirsnį „Kitos Hagos konvencijos“.

a) Dalinis pripažinimas

421. Konvencijos 21 straipsnyje kompetentingai institucijai leidžiama pripažinti ir vykdyti tik dalį sprendimo nuostatų, jeigu viso sprendimo neįmanoma pripažinti arba pripažinti ir vykdyti. Toks rezultatas gali būti gautas, pavyzdžiui, kai institucija negali pripažinti sprendimo dėl sutuoktinių tarpusavio išlaikymo, tačiau gali pripažinti ir vykdyti sprendimą dėl vaiko išlaikymo. Taip pat paaiškėjus, kad kilo ginčas dėl išlaikymo išmokų įsiskolinimų ir ar jie visi sumokėti, kompetentinga institucija gali pripažinti tik tą sprendimo dalį, kurioje numatyta toliau išlaikyti vaiką, tol, kol nagrinėjamas prieštaravimas dėl įsiskolinimų pripažinimo.

***Geroji patirtis.** Tuo atveju, kai paraiška dėl sprendimo pripažinimo nepatenkinama, pareiškėjui nereikia prašyti, kad būtų pripažinta tik dalis sprendimo nuostatų arba priimtas naujas sprendimas. Pagal Konvenciją privaloma apsvarstyti šias alternatyvas kaip galimus sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo proceso rezultatus. Kaip bus nagrinėjama tokia „nauja“ paraiška, priklausys nuo prašomosios valstybės vidaus procedūrų, nes gali reikėti gauti papildomos informacijos siekiant, pavyzdžiui, priimti naują sprendimą.*

b) Kai sprendimo pripažinti neįmanoma dėl išlygos

422. Kai kuriais atvejais sprendimo dėl išlaikymo neįmanoma pripažinti arba vykdyti dėl pagal Konvenciją tos valstybės padarytos išlygos. Tačiau tai nereiškia, kad tokiu atveju būtinai reikės pateikti naują paraišką.
423. Kai sprendimo negalima pripažinti dėl išlygos, pagal kurią neleidžiama pripažinti sprendimo remiantis bet kuriuo iš toliau išvardytų pagrindų, centrinė institucija pagal 20 straipsnio 4 dalį privalo imtis tinkamų priemonių, kad kreditorius gautų naują sprendimą dėl išlaikymo. Minėti pagrindai yra:
- kreditoriaus nuolatinė gyvenamoji vieta kilmės valstybėje;
 - rašytinis susitarimas (išskyrus bylas dėl vaiko išlaikymo);
 - asmens civilinė būklė arba tėvų valdžia grindžiama jurisdikcija⁹⁷.
424. Kreditoriui nereikia teikti naujos paraiškos, ir esamą sprendimą privaloma laikyti nustatančiu vaiko teisę⁹⁸, kad būtų pradėta procedūra dėl jo išlaikymo (20 straipsnio 5 dalis). Priklausomai nuo prašomojoje valstybėje taikomų procedūrų, siekiant priimti naują sprendimą, gali reikėti gauti papildomus dokumentus iš pareiškėjo (kreditoriaus). Šių dokumentų galima prašyti per prašančiosios valstybės centrinę instituciją. Žr. 8 skyrių, kuriame aptariamos paraiškos dėl sprendimo priėmimo.

⁹⁷ Atminkite, jog pagal 20 straipsnio 3 dalį šią išlygą daranti Susitariančioji Šalis taip pat privalo pripažinti ir vykdyti sprendimą, jeigu panašiomis faktinėmis aplinkybėmis būtų buvusi konstatuota jos institucijų kompetencija priimti tokį sprendimą.

⁹⁸ Aiškinamosios ataskaitos 469–471 punktai. Atminkite, kad Konvencijoje neapibrėžta, ką reiškia sąvoka „teisė į išlaikymą“ šiomis aplinkybėmis, todėl prašomosios valstybės nacionalinės teisės nuostatos lems šios sąvokos aiškinimą ir kokios papildomos informacijos arba įrodymų reikės pateikti, kad būtų priimtas sprendimas dėl išlaikymo.

D. Ryšiai su prašančiąja valstybe

425. Kartu su konkrečiu pranešimu pareiškėjui ir prašančiai centrinei institucijai, kurį privaloma pateikti tam tikru metu (pavyzdžiui, pranešant apie sprendimo pripažinimą arba nutarimą jo nepripažinti), Konvencijoje reikalaujama toliau apskritai palaikyti ryšius tarp abiejų centrinių institucijų, joms vykdant bendrąsias administracinio bendradarbiavimo pareigas.
426. Gavusi paraišką (ir bet koku atveju ne vėliau kaip per šešias savaites po dokumentų gavimo) prašomosios valstybės centrinė institucija privalo patvirtinti, kad paraišką gavo (12 straipsnio 3 dalis). Tam reikia naudoti privalomą formą. Žr. 15 skyriuje pateiktus nurodymus, kaip ją pildyti.
427. Be to, Konvencijoje reikalaujama, kad prašomoji centrinė institucija bent per **tris mėnesius** nuo paraiškos gavimo patvirtinimo pateiktą prašančiai centrinei institucijai paraiškos nagrinėjimo būklės ataskaitą. Tam yra skirta rekomenduojama forma (žr. „Būklės ataskaita“).
428. Baigus sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo procesą, reikėtų pranešti prašančiai centrinei institucijai, kad sprendimas pripažintas (jeigu prašyta tik tiek) arba kad sprendimas toliau bus vykdomas; taip pat reikėtų pateikti prašančiai valstybei atitinkamo už sprendimo vykdymą atsakingo asmens arba skyriaus prašomojoje valstybėje kontaktinius duomenis.
429. Centrinės institucijos paprastai susirašinės prašomosios valstybės valstybine kalba arba anglų (ar prancūzų) kalba. Valstybė gali padaryti išlygą, kad nesutinka vartoti prancūzų arba anglų kalbos (bet ne abiejų šių kalbų). Žr. 2 skyrių, kuriame pateikta papildomos informacijos apie reikalavimus dėl susirašinėjimo kalbos ir dokumentų vertimo.
430. Nors daugeliu atvejų institucijų susirašinėjimas vyks paštu, valstybė gali nurodyti, kad sutinka priimti ir elektroninėmis priemonėmis siunčiamus pranešimus. Bet kokie su tuo susiję pageidavimai bus nurodyti kiekvienos valstybės parengtame Šalies apibūdinime.

IV. Kiti su paraiškomis dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo susiję klausimai

A. Skolininko teikiamos paraiškos dėl sprendimo pripažinimo

1. Bendra informacija

431. Pagal Konvenciją skolininkas gali pateikti paraišką dėl sprendimo pripažinimo, kai jį reikia pripažinti siekiant sustabdyti arba apriboti ankstesnio sprendimo vykdymą prašomojoje valstybėje. Tokia paraiška gali būti teikiama, kai skolininkas nori, kad kitas sprendimas būtų pripažintas toje valstybėje, kurioje vykdomas ankstesnis sprendimas, arba kai skolininkas yra pasiekęs, kad galiojantis sprendimas būtų pakeistas kitoje Susitariančiojoje Šalyje, ir dabar nori, kad pakeistas sprendimas būtų pripažintas toje valstybėje, kurioje yra jo turtas.

432. Žr. 11 ir 12 skyrius, kuriuose išsamiai aptariamos paraiškos dėl sprendimo **pakeitimo**.
433. Jeigu sprendimas dėl išlaikymo jau yra vykdomas toje valstybėje, kurioje skolininkas gyvena arba turi turto, daugeliu atvejų pagal nacionalinę teisę reikės pripažinti kitoje valstybėje priimtą iš dalies pakeistą sprendimą, kai juo būtų galima veiksmingai apriboti arba sustabdyti pirmojo sprendimo vykdymą. Tačiau kai kuriose valstybėse tai gali būti neprivaloma, pavyzdžiui, kai sprendimą pakeičia ta pati institucija, kuri priėmė pirmąjį sprendimą. Todėl ar reikės pripažinti sprendimą kiekvienu konkrečiu atveju, bus sprendžiama remiantis nacionalinės teisės aktais.

Sprendimo pakeitimas – tai procesas, per kurį keičiamas priimtas sprendimas dėl išlaikymo. Kai kuriose valstybėse tai vadinama paraiška dėl pakeitimo arba prašymu pakeisti sprendimą. Pakeitimas gali būti atliekamas dėl išlaikymo išmokų sumos, mokėjimo

2. Kada skolininkas gali pateikti šią paraišką

434. Kadangi teikiant paraišką dėl sprendimo pripažinimo pagal 10 straipsnio 2 dalies a punktą siekiama apriboti ankstesnio sprendimo vykdymą ir kadangi sprendimai daugiausia vykdomi toje valstybėje, kurioje gyvena skolininkas, daugeliu atvejų skolininkas, prašantis pripažinti sprendimą, gyvens toje valstybėje, kurioje tą sprendimą reikės pripažinti. Konvencijoje konkrečiai nenumatytas toks atvejis, kai pareiškėjui reikia teikti paraišką savo valstybės centrinei institucijai. Todėl šiais atvejais sprendimo pripažinimas turės vykti pagal nacionalinę teisę, perduodant prašymą tos valstybės, kurioje gyvena skolininkas, kompetentingai institucijai⁹⁹. Kai prašoma pripažinti sprendimą toje valstybėje, kurioje skolininkas turi turto, tačiau joje negyvena, skolininkas gali pateikti paraišką pagal 10 straipsnio 2 dalies a punktą.
435. Skolininkas yra pareiškėjas visais atvejais, kai byloje pateikiama paraiška pagal 10 straipsnio 2 dalies a punktą. Šiais atvejais kreditorius yra atsakovas ir apie sprendimo užregistravimą arba paskelbimą vykdytinu reikia pranešti kreditoriui.

Pavyzdys

436. Skolininkas gyvena A valstybėje, kurioje priimtas pradinis sprendimas dėl išlaikymo. Jis turi turto arba pajamų B valstybėje. Kreditorius gyvena B valstybėje, kurioje tas pradinis sprendimas yra pripažintas ir vykdomas išieškant išmokas iš B valstybėje esančio skolininko turto. Skolininkas gauna pakeistą sprendimą iš A valstybės. Jis nori, kad pakeistas sprendimas būtų pripažintas B valstybėje, taigi būtų apribotas pirmojo sprendimo vykdymas.

⁹⁹ Kai kurių valstybių centrinės institucijos šiuo tikslu veiks kaip kompetentingos institucijos ir padės skolininkams per sprendimų pripažinimo procesą. Teikiant paraiškas dėl sprendimo pakeitimo, sprendimo pripažinimą galima laikyti paskutiniu tokios paraiškos nagrinėjimo proceso etapu (žr. 12 skyrių), todėl naujos paraiškos dėl to teikti nereikės. Tai priklausys nuo kiekvienoje valstybėje taikomų vidaus procedūrų.

Atitinkamas procesas pagal Konvenciją

437. Skolininkas gali pateikti A valstybės centrinei institucijai paraišką pagal Konvencijos 10 straipsnio 2 dalies a punktą. A valstybė perduos paraišką B valstybei, kurioje pagal šiame vadovo skyriuje aprašytas procedūras pakeistas sprendimas bus užregistruotas vykdyti arba bus patvirtintas jo vykdytinumas. Kreditoriui bus pranešta apie sprendimo užregistravimą arba vykdytinumo patvirtinimą ir suteikta galimybė pateikti prieštaravimą arba skundą dėl to sprendimo vykdytinumo patvirtinimo ar užregistravimo. Patvirtinus pakeisto sprendimo vykdytinumą arba jį užregistravus, jis įsigalios B valstybėje ir juo bus apribotas pradinio sprendimo vykdymas.

3. Procedūros

438. Šiame skyriuje aprašytos sprendimų pripažinimo ir vykdymo procedūros taikomos skolininkams teikiant paraiškas dėl sprendimų pripažinimo tokiomis aplinkybėmis. Konvencijos 26 straipsnyje nustatyta, kad V skyriaus (Pripažinimas ir vykdymas) nuostatos *mutatis mutandis* taikomos paraiškoms dėl sprendimo pripažinimo, išskyrus tai, kad vietoj vykdytinumo reikalavimo taikomas reikalavimas, kad sprendimas galiotų jo kilmės valstybėje. Tai reiškia, kad praktikoje nuostatos dėl pripažinimo ir vykdymo bus taikomos ir paraiškoms tik dėl sprendimų pripažinimo, išskyrus tas nuostatas, kurias reikia pakeisti, nes sprendimo neprašoma vykdyti¹⁰⁰.

4. Pakeistų sprendimų pripažinimo apribojimai

439. Svarbu žinoti, jog Konvencijoje yra nustatytas svarbus skolininko teisės į tai, kad būtų pripažintas pakeistas sprendimas pagal Konvenciją, apribojimas. Kreditorius gali paprieštarauti pakeisto sprendimo pripažinimui, jeigu pakeistas sprendimas priimtas kitoje Susitariančiojoje Šalyje, o ne toje, kurioje priimtas pradinis sprendimas (kilmės valstybėje), ir kreditorius nuolat gyveno kilmės valstybėje tuo metu, kai buvo priimtas pakeistas sprendimas (18 straipsnis ir 22 straipsnio f punktas). Yra kelios išimtys, kai bus leidžiama tai daryti, tačiau atminkite, kad skolininko teisė į pakeisto sprendimo pripažinimą yra saistoma tam tikrų apribojimų, kurie netaikomi kitų sprendimų pripažinimui ir vykdymui.
440. Žr. 11 ir 12 skyrius apie paraiškas dėl sprendimo pakeitimo.

B. Alternatyvus sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo procesas (24 straipsnis)

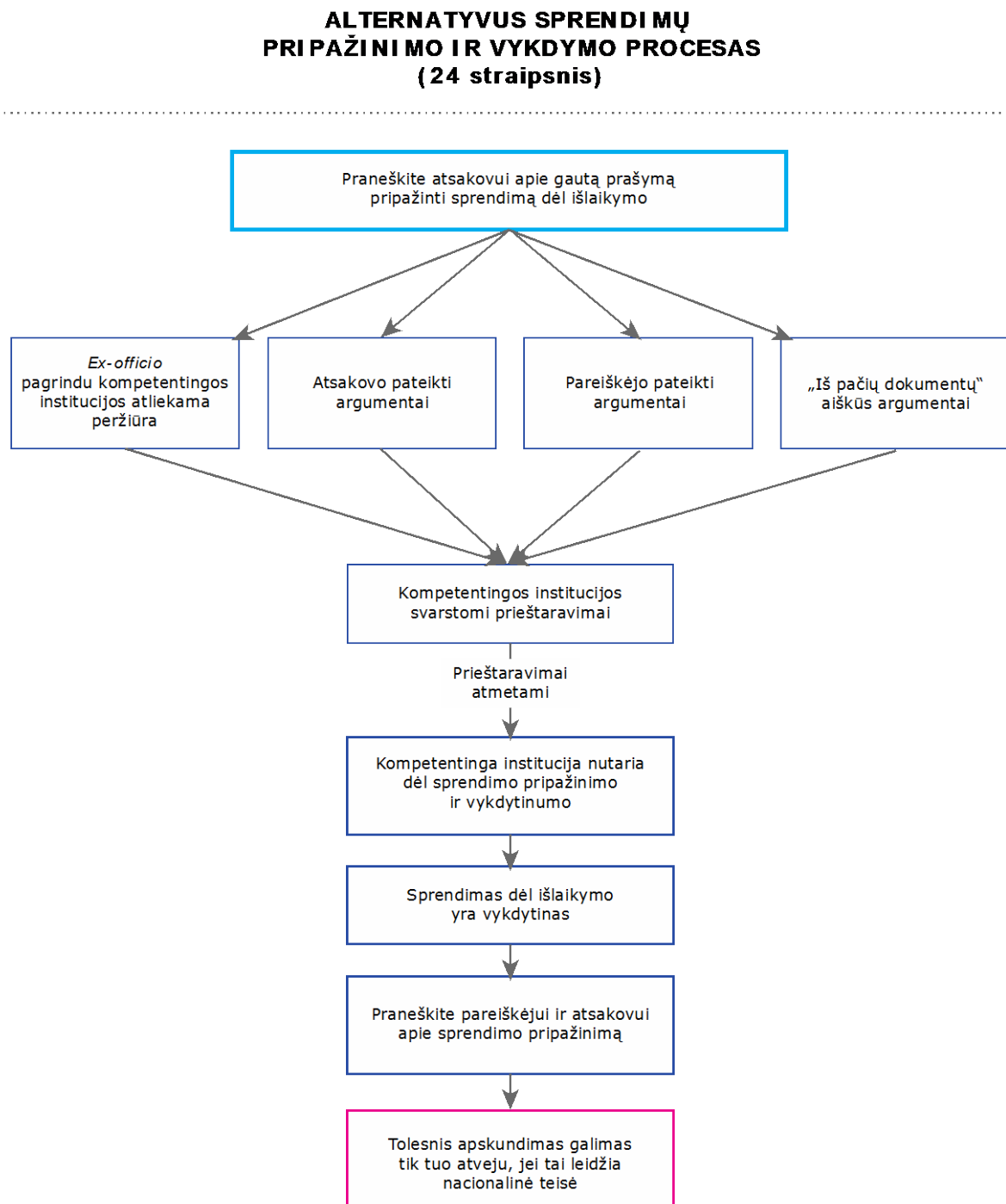
441. Konvencijoje nustatytos dvi šiek tiek skirtingos paraiškoms dėl sprendimų pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo taikomos procedūros: įprastas procesas nustatytas 23 straipsnyje, alternatyvus procesas – 24 straipsnyje.
442. Valstybė gali savo pareiškimu nustatyti, kad taikys alternatyvią procedūrą pagal 24 straipsnį.

Patarimas. Valstybė visada rinksis įprastą procesą, nebent ji būtų padariusi pareiškimą, kad taikys alternatyvų procesą. Ši informacija bus pateikta Šalies apibūdinime. Daugumoje valstybių, kuriose iš užsienio gauti sprendimai vykdomi pagal dvišalius susitarimus, sudarytus dar iki Konvencijos įsigaliojimo, jau taikomi procesai, per kuriuos užsienyje priimti sprendimai užregistruojami arba patvirtinami pagal įprastą 23 straipsnyje nustatytą procedūrą. Šie procesai ir toliau bus taikomi su nedideliais pakeitimais, kad atitiktų Konvencijos reikalavimus.

¹⁰⁰ Žr. Aiškinamosios ataskaitos 546 punktą.

443. Įprastas ir alternatyvus procesai iš esmės skiriasi tuo, kad per alternatyvų procesą sprendimas pripažįstamas tik po to, kai apie tai pranešama atsakovui ir tiek pareiškėjui, tiek atsakovui suteikiama galimybė dėl to paprieštarauti kompetentingai institucijai. Be to, kompetentinga institucija turi platesnius įgaliojimus atsisakyti pripažinti sprendimą remdamasi tam tikrais pagrindais, tai darydama savo iniciatyva arba net jei to neprašo nė viena bylos šalis. Vis dėlto, nepaisant šių dviejų skirtumų, abi procedūros yra labai panašios¹⁰¹.

444. Alternatyvus procesas parodytas tolesnėje schemoje.

17 paveikslas. Alternatyvaus sprendimų pripažinimo ir vykdymo proceso apžvalga

a) Pranešimas atsakovui apie paraišką dėl sprendimo pripažinimo

445. Kitaip negu per įprastą procesą, per alternatyvų procesą privaloma, prieš pripažįstant sprendimą, apie tai pranešti atsakovui. Nors atsakovui turi būti pranešta „nedelsiant“, nėra nustatyto termino, iki kurio atsakovas, gavęs pranešimą, turėtų pateikti atsakymą arba prieštaravimą. Tokie terminai, jei jų yra, nustatomi nacionalinės teisės aktais.

b) Prieštaravimų sprendimo pripažinimui ir vykdymui svarstymas

446. Kaip ir per įprastą procesą, sprendimo pripažinimui arba pripažinimui ir vykdymui atsakovas gali paprieštarauti remdamasis tik keliais ribotais pagrindais, kurie per alternatyvų procesą yra tie patys, kaip ir per įprastą procesą.

447. Tačiau per alternatyvią procedūrą kompetentinga institucija taip pat gali pati atsisakyti pripažinti arba vykdyti sprendimą remdamasi tam tikrais pagrindais, nelaukdama, kol tais pagrindais pradės remtis kuri nors bylos šalis (tai Konvencijoje vadinama kompetentingos institucijos atliekama peržiūra „savo iniciatyva“). Pagrindai, kuriais gali remtis kompetentinga institucija, nustatyti 24 straipsnio 4 dalyje; be kita ko, galima atsižvelgti į tai:

- ar sprendimo pripažinimas ir vykdymas aiškiai prieštarautų viešajai tvarkai;
- ar prašomojoje valstybėje jau vyksta procedūra tarp tų pačių šalių dėl to paties dalyko, ir ta kita procedūra pradėta pirmiau;
- ar sprendimas prieštarauja kitam prašomojoje valstybėje arba kitoje valstybėje (su sąlyga, kad jį galima pripažinti ir vykdyti prašomojoje valstybėje) priimtam sprendimui dėl tų pačių bylos šalių ir to paties dalyko;
- ar, atsižvelgiant į dokumentus (tai turi būti akivaizdu iš pačių dokumentų), nėra pagrindo pripažinti ir vykdyti sprendimą pagal 20 straipsnį;
- ar, atsižvelgiant į dokumentus, reikėtų atsisakyti pripažinti ir vykdyti sprendimą dėl kokios nors priežasties;
- ar, atsižvelgiant į dokumentus, kyla abejonių dėl tų dokumentų vientisumo arba autentiškumo.

Patarimas. *Daugelyje valstybių sprendimus priimančios institucijos svarsto tik bylos šalių per svarstymą iškeltus klausimus. Tai yra įprastas Konvencijoje nustatytas procesas, taikomas paraiškoms dėl sprendimų pripažinimo ir vykdymo. Per alternatyvų procesą kompetentinga institucija gali svarstyti tam tikrus klausimus net tada, kai nė viena bylos šalis to neprašo.*

448. Kompetentinga institucija apsvaistys minėtus klausimus, bet kokius atsakovo pareikštus prieštaravimus ir bet kokį atsižvelgiant į pačius dokumentus kilusį klausimą pagal 20 ir 22 straipsnius ir 23 straipsnio 7 dalies c punktą ir tada nuspręs, ar sprendimą reikėtų pripažinti ir vykdyti.

c) Sprendimo vykdymas

449. Kaip ir per įprastą pripažinimo ir vykdymo procesą, per alternatyvų procesą sprendimas yra vykdytinas po to, kai jis pripažįstamas. Tada kompetentinga institucija gali pradėti vykdyti sprendimą, o pareiškėjui nereikia dėl to pateikti papildomos paraiškos ar prašymo. Remiantis gerąja patirtimi, visada reikėtų pasistengti kuo anksčiau susitarti su skolininku dėl sprendimo vykdymo savo noru, jei taip būtų užtikrintas reguliarus išmokų mokėjimas kreditoriui, kaip tai privaloma pagal sprendimą dėl išlaikymo.

d) **Skundas**

450. Pagal nacionalinę teisę gali būti leidžiama apskųsti sprendimo pripažinimą. Tokiu atveju pateiktas skundas nesustabdys sprendimo vykdymo, nebent susiklostytų išskirtinės aplinkybės (24 straipsnio 6 dalis).

C. Susitarimai dėl išlaikymo**1. Svarbiausi skirtumai**

451. Pagal Konvenciją teisminių ar administracinių institucijų priimami sprendimai dėl išlaikymo skiriasi nuo **susitarimų dėl išlaikymo**, kurie yra tam tikrų rūšių susitarimai tarp bylos šalių. Nors procesai, per kuriuos pripažįstami ir vykdomi susitarimai dėl išlaikymo, yra gana panašūs į procesus, per kuriuos priimami sprendimai dėl išlaikymo, valstybė gali padaryti išlygą, kad nepripažins arba nevykdys susitarimų dėl išlaikymo.

Susitarimas dėl išlaikymo 3 straipsnyje apibrėžtas kaip rašytinis susitarimas dėl išlaikymo išmokų mokėjimo, kurį kompetentinga institucija oficialiai parengė arba užregistravo kaip autentišką dokumentą arba kurį kompetentinga institucija patvirtino, sudarė, užregistravo arba saugojo ir kurį kompetentinga institucija gali peržiūrėti ir keisti.

2. Procedūros

452. Susitarimų dėl išlaikymo pripažinimui ir vykdymui taikomi tie patys bendrieji principai ir procedūros, kaip ir sprendimų dėl išlaikymo pripažinimui bei vykdymui¹⁰². Konvencijos 30 straipsnyje nustatyta, kad susitarimus dėl išlaikymo turi būti galima pripažinti ir vykdyti kaip sprendimus, jeigu toks susitarimas yra vykdytinas kaip sprendimas toje valstybėje, kurioje jis priimtas.

453. Gavus paraišką, kurioje prašoma pripažinti ir vykdyti susitarimą dėl išlaikymo, taikomi tie patys bendrieji procesai. Paraišką gavusi kompetentinga institucija atlieka jos pradinę peržiūrą, per kurią svarstoma, ar to susitarimo pripažinimas ir vykdymas aiškiai prieštarautų viešajai tvarkai. Kartu su paraiška privalomi pateikti dokumentai yra panašūs į tuos, kurių reikia sprendimui pripažinti ir vykdyti; tačiau yra vienas esminis skirtumas – nereikia pateikti patvirtinimo, kad apie procedūrą buvo tinkamai pranešta. Taip yra todėl, kad sudarant susitarimą neišvengiamai dalyvavo abi bylos šalys.

454. Žr. 4 skyrių, kuriame pateiktas išsamus dokumentų, privalomų pateikti kartu su paraiška, kurioje prašoma pripažinti ir vykdyti susitarimą dėl išlaikymo, sąrašas.

455. Kai centrinė institucija peržiūrės dokumentus ir įsitikins, kad jie yra išsamūs, susitarimas dėl išlaikymo bus nusiųstas kompetentingai institucijai (nebent centrinė institucija šiuo tikslu būtų kompetentinga institucija). Tada susitarimas bus užregistruotas vykdyti arba bus patvirtintas jo vykdytinumas ir apie tai bus pranešta atsakovui arba, jeigu toje valstybėje taikomas alternatyvus procesas, atsakovui bus pranešta apie gautą paraišką dėl susitarimo pripažinimo ir suteikta galimybė dėl to paprieštarauti arba pateikti skundą.

456. Taip pat pagrindai, kuriais remiantis galima paprieštarauti susitarimo pripažinimui, šiek tiek skiriasi nuo pagrindų, pagal kuriuos galima paprieštarauti sprendimo pripažinimui. Jie nustatyti 30 straipsnio 5 dalyje.

¹⁰² Aiškinamosios ataskaitos 559 punktas.

3. Pripažinimo ir vykdymo proceso užbaigimas

457. Procesas, per kurį pripažįstami ir vykdomi susitarimai dėl išlaikymo, yra visais atžvilgiais (su viena išimtimi) panašus į procesą, per kurį priimami sprendimai dėl išlaikymo. Kompetentinga institucija nuspręs užregistruoti susitarimą arba patvirtinti jo vykdytinumą, o atsakovui bus suteikta galimybė dėl to pateikti prieštaravimą arba skundą. Daugelyje valstybių tai bus registravimo ir vykdymo proceso pabaiga. Tačiau jeigu būtų pateiktas prieštaravimas, susitarimo dėl išlaikymo atveju gavus skundą dėl susitarimo pripažinimo, bus sustabdytas bet koks to susitarimo vykdymas (30 straipsnio 6 dalis). Šis vykdymo sustabdymas yra svarbus sprendimų ir susitarimų pripažinimo ir vykdymo procesų skirtumas.

V. Pripažinimas ir vykdymas. Kiti klausimai

A. Teisinė pagalba

458. Pagal Konvenciją prašomoji valstybė, nagrinėdama bet kokią paraišką, kurioje prašoma pripažinti arba pripažinti ir vykdyti sprendimą dėl jaunesnio nei 21 metų vaiko išlaikymo, apskritai privalo suteikti kreditoriui nemokamą teisinę pagalbą, jeigu jos reikia, kad paraiška būtų išnagrinėta. Atminkite, kad jeigu valstybė suteikia galimybę veiksmingai naudotis procedūromis taikydama supaprastintas procedūras, teisė gauti nemokamą teisinę pagalbą nesuteikiama.
459. Žr. 3 skyrių, kuriame išsamiai aptariamas reikalavimas suteikti galimybę veiksmingai naudotis procedūromis, įskaitant nuostatą, kad, jei reikia, turi būti teikiama nemokama teisinė pagalba.
460. Nemokamų paslaugų teikimui taikomos kelios išimtys ir apribojimai, į kuriuos reikėtų atsižvelgti, kai paraišką dėl sprendimo pripažinimo teikia skolininkas arba sprendimas yra ne dėl jaunesnio kaip 21 metų vaiko išlaikymo. Šie klausimai aiškinami 3 skyriuje.

B. Su vykdymu susiję klausimai

Perskaičiavimas į kitą valiutą

461. Konvencija nereglamentuoja privalomų mokėti išlaikymo išmokų perskaičiavimo į kitą valiutą klausimo. Priklausomai nuo to, per kokius procesus kompetentinga institucija pripažįsta sprendimą, tame sprendime nustatytos išlaikymo išmokos tuo pat metu gali būti perskaičiuojamos į sprendimą vykdančios valstybės valiutą. Kompetentingai institucijai gali reikėti gauti pažymą, kurioje būtų patvirtintas perskaičiuojant išmokas taikytas valiutos kursas, ir tada išlaikymo prievolė sprendimą vykdančioje valstybėje būtų į tos valstybės valiutą perskaičiuotos sumos mokėjimas.
462. Kitais atvejais prašančioji valstybė gali būti jau perskaičiavusi į prašomosios valstybės valiutą sprendime nustatytas sumas, įskaitant bet kokius įsiskolinimus.
463. Perskaičiavimo į kitą valiutą klausimai išsamiau nagrinėjami 10 skyriuje apie sprendimų vykdymą.

C. Taikomos išimtys ir išlygos

464. Pirmiau pateikta informacija bus galima remtis dažniausiai pasitaikančiais atvejais, kai reikės pripažinti sprendimą dėl vaiko išlaikymo. Tačiau gali būti ir keli kitokie atvejai, kai valstybės padarytos išlygos arba pareiškimai turės poveikį pripažinimo ir vykdymo procesui.

a) 18–21 metų amžiaus vaikai

465. Valstybė gali savo **išlyga** apriboti Konvencijos taikymą, nustatydamą, kad ji taikoma tik jaunesniems nei 18 metų vaikams. Šią išlygą padariusi valstybė nesutiks pagal Konvenciją pripažinti arba pripažinti ir vykdyti jokio sprendimo dėl 18 metų ar vyresnio vaiko išlaikymo. Ji taip pat negali reikalauti, kad kita valstybė spręstų su vyresnių nei 18 metų vaikų išlaikymu susijusius klausimus.

Išlyga yra Susitariančiosios Šalies oficialus pareiškimas, kurį pagal Konvenciją leidžiama pateikti tam tikromis aplinkybėmis, kaip nors apribojant Konvencijos taikymą toje valstybėje.

b) Pripažinimo ir vykdymo pagrindai

466. Valstybė gali padaryti išlygą, kad sprendimas dėl išlaikymo nebus pripažįstamas arba vykdomas, jeigu jis buvo priimtas remiantis kuriuo nors iš šių pagrindų¹⁰³:

- kreditoriaus nuolatine gyvenamąja vieta;
- bylos šalių rašytiniu susitarimu;
- įgaliojimais, pagrįstais asmens civiline būkle arba tėvų valdžia.

c) Pripažinimo ir vykdymo procedūra

467. Valstybė gali savo **pareiškimu** nustatyti, kad vietoj įprasto proceso (23 straipsnis) taikys alternatyvų pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo procesą (24 straipsnis), kuris aprašytas pirmiau.

Pareiškimu vadinamas oficialus Susitariančiosios Šalies pareiškimas dėl tam tikrų Konvencijos straipsnių arba reikalavimų.

d) Susitarimai dėl išlaikymo

468. Valstybė gali padaryti išlygą, kad nepripažins ir nevykdys susitarimų dėl išlaikymo. Kitu atveju valstybė gali savo pareiškimu nustatyti, kad paraiškos, kuriose prašoma pripažinti ir vykdyti susitarimus dėl išlaikymo, jai turi būti teikiamos per centrinę instituciją.

VI. Papildoma informacija

A. Praktiniai patarimai

- Pripažinus sprendimą, daugelyje valstybių bus stengiamasi iškart kreiptis į skolininką ir paraginti jį savo noru vykdyti sprendimą. Taip siekiama užtikrinti, kad kreditorius ir išlaikomi vaikai kuo greičiau gautų išlaikymo išmokas.

¹⁰³ Žr. pirmiau pateiktą 20 straipsnyje nustatytų jurisdikcijos pagrindų aptarimą (93 išnaša).

- Konvencijoje nustatyto pripažinimo ir vykdymo proceso tikslas yra spartus ir efektyvus paraiškų nagrinėjimas. Bylas tvarkantys prašomosios valstybės pareigūnai turėtų į tai atsižvelgti ir imtis priemonių užtikrinti, kad bylos būtų nagrinėjamos nedelsiant ir kuo sparčiau.
- Konvencijoje nustatytos ne visos paraiškų, kuriose prašoma pripažinti arba pripažinti ir vykdyti sprendimus, nagrinėjimo procedūros ir reikalavimai. Bylas tvarkantys pareigūnai taip pat privalės laikytis atitinkamų nacionalinės teisės nuostatų ir procedūrų. Pavyzdžiui, bylas tvarkantis pareigūnas turės atsižvelgti į tai, kokie reikalavimai jo šalyje taikomi pranešant atsakovui apie sprendimą arba kaip apie bet kokį sprendimą reikės pranešti ne prašomojoje valstybėje, o kitoje valstybėje gyvenančiam pareiškėjui.

B. *Patarimai ir priemonės*

Remiantis gera patirtimi, reikėtų tinkamu laiku pranešti prašančiajai valstybei apie bet kokius pokyčius arba vėlavimą; tai padės prašančiajai valstybei palaikyti ryšį su pareiškėju.

C. *Atitinkamos formos*

Paraiška dėl sprendimo pripažinimo ir vykdymo

Perdavimo forma

Pareiškimas apie vykdytinumą

Patvirtinimas, kad apie procedūrą buvo tinkamai pranešta

Finansinės padėties forma

Gavimo patvirtinimo forma

D. *Atitinkami Konvencijos straipsniai*

10 straipsnio 1 dalies a punktas

10 straipsnio 2 dalies a punktas

11 straipsnis

12 straipsnis

20 straipsnis

23 straipsnis

24 straipsnis

30 straipsnis

36 straipsnis

50 straipsnis

E. *Susijusios šio vadovo dalys*

Žr. 3 skyriaus 2 dalį „Bendrieji klausimai, svarbūs teikiant visas paraiškas pagal Konvenciją ir prašymus imtis specialiųjų priemonių“.

Žr. 6 skyrių „Siunčiamų paraiškų, kuriose prašoma vykdyti prašomojoje valstybėje priimtą arba pripažintą sprendimą, rengimas“.

Žr. 8 skyrių „Teikiamos paraiškos, kuriose prašoma priimti sprendimą dėl išlaikymo“.

Žr. 10 skyrių apie sprendimų dėl išlaikymo vykdymą.

VII. Paraiškos dėl sprendimo pripažinimo ir vykdymo. Kontrolinis sąrašas

	Procedūra	Šiame vadove:
1	Gaukite dokumentus iš centrinės institucijos	
2	Įsitikinkite, kad tinka teikti paraišką dėl sprendimo pripažinimo ir vykdymo	III(A)(3)
3	Ar paraiška atitinka būtinus Konvencijos reikalavimus?	III(A)(4)
4	Įsitikinkite, kad pateikti visi reikiami dokumentai	III(A)(5)
5	Jei reikia, nustatykite atsakovo buvimo vietą	III(A)(6)
6	Jei reikia, prašykite pateikti papildomus dokumentus	III(A)(7)
7	Patvirtinkite, kad gavote paraišką	III(A)(6)
8	Jeigu jūsų valstybėje taikomas alternatyvus procesas, žr. kontrolinio sąrašo 9 punktą, o jei ne, remkitės 8 punkto a, b ir c papunkčiais	
8 a)	Užregistruokite sprendimą ir (arba) patvirtinkite jo vykdytinumą	III(B)(1)
8 b)	Praneškite pareiškėjui ir atsakovui apie sprendimo užregistravimą arba jo vykdytinumo patvirtinimą	III(B)(4)
8 c)	Suteikite atsakovui galimybę paprieštarauti arba apskųsti sprendimo vykdytinumo patvirtinimą arba užregistravimą remiantis nustatytais pagrindais	III(B)(5)
9 a)	Praneškite atsakovui apie gautą paraišką dėl sprendimo pripažinimo	IV(B)
9 b)	Apsvarstykite taikomus pagrindus, įskaitant tuos, kuriais remiasi atsakovas (jei yra)	IV(B)
9 c)	Pripažinkite sprendimą ir patvirtinkite jo vykdytinumą	IV(B)
10	Išnagrinėkite bet kokią prieštaravimą ar skundą ir praneškite apie rezultatą pareiškėjui ir atsakovui	III(B)(5)
11	Nusiųskite užpildytą būklės ataskaitos formą pareiškėjui ir prašančiajai centrinei institucijai	III(D)

VIII. Dažniausiai užduodami klausimai

Kreditorė remiasi A valstybėje priimtu sprendimu. Ji gyvena B valstybėje. B valstybė nesutinka šio sprendimo pripažinti ir vykdyti. Skolininkas gyvena C valstybėje. Visos trys valstybės yra Konvencijos Susitariančiosios Šalys. Ar sprendimas gali būti pripažintas ir vykdomas C valstybėje?

469. Taip, kreditorė gali prašyti pripažinti ir vykdyti sprendimą toje valstybėje, kurioje skolininkas gyvena arba kurioje jis turi turto ar pajamų, jeigu sprendimas priimtas Susitariančiojoje Šalyje. Sprendimas nebūtinai turi būti vykdytinas arba pripažintas prašančiojoje valstybėje – pakanka, kad tai būtų padaryta jo kilmės valstybėje. Šiuo atveju tai yra A valstybė. Jeigu A valstybė, kurioje sprendimas priimtas, yra pateikusi jo vykdytinumo patvirtinimą, tuomet C valstybėje turėtų būti įmanoma nagrinėti paraišką dėl sprendimo pripažinimo ir vykdymo, su sąlyga, kad būtų

tenkinami visi kiti reikalavimai.

Kodėl kreditorius gali norėti prašyti tik pripažinti, o ne pripažinti IR vykdyti sprendimą?

470. Kai kuriais atvejais kreditorius gali norėti, kad sprendimas būtų vykdomas privačiomis priemonėmis, arba pareiškėjui gali reikėti, kad sprendimas būtų pripažintas, siekiant pasinaudoti tam tikromis kitomis teisių gynimo priemonėmis prašomojoje valstybėje. Pavyzdžiui, jeigu prašomojoje valstybėje yra atsakovo turto (kaip antai nekilnojamojo turto), kreditoriui gali reikėti, kad sprendimas būtų pripažintas, taigi juo remiantis būtų galima pateikti reikalavimą išieškoti išmokas iš to nekilnojamojo turto.

Ar pripažinto sprendimo dėl išlaikymo statusas yra visiškai toks pats, kaip ir bet kurio kito toje valstybėje priimto sprendimo dėl išlaikymo?

471. Ne. Pripažinimo ir vykdymo procedūra paprasčiausiai siekiama tikslo, kad užsienyje priimtą sprendimą dėl išlaikymo būtų galima vykdyti taikant tas pačias priemones ir procesus, kaip ir pagal nacionalinę teisę priimtą sprendimui dėl išlaikymo. Todėl tokiame sprendime netaikomi prašomosios valstybės įstatymai, pavyzdžiui, dėl vaiko globos teisių ar teisės bendrauti su savo vaikais. Taigi toks sprendimas prilyginamas tik sprendimams dėl išlaikymo prievolių pripažinimo ir vykdymo pagal nacionalinę teisę.

Ar sprendimą visada reikia pripažinti, kad būtų galima jį vykdyti?

472. Taip, nebent sprendimas gautas iš prašomosios valstybės, kurioje jis bus vykdomas. Jeigu sprendimas gautas iš bet kurios kitos valstybės, visų pirma turi būti atliktas jo pripažinimo procesas, siekiant užtikrinti, kad tas sprendimas atitiktų pagrindinius procesinius ar kitus reikalavimus dėl išlaikymo prievolių nustatymo, pavyzdžiui, pranešimo atitinkamai bylos šaliai.

Ar pagal Konvenciją galima vykdyti sprendimą, kurio tekstas parašytas kita kalba?

473. Taip, tačiau sprendimas (arba jo ištrauka ar santrauka) turi būti išverstas į prašomosios valstybės kalbą arba kitą kalbą, kurią sutiko vartoti prašomoji valstybė. Žr. 3 skyrių, kuriame aptariami dokumentų ir sprendimų vertimo reikalavimai.

474. Kitas centrinių institucijų susirašinėjimas pagal Konvenciją gali vykti anglų arba prancūzų kalba.

Ar valstybė gali pripažinti tokios rūšies sprendimą, kokio nebūtų įmanoma priimti toje valstybėje?

475. Taip, bet su sąlyga, kad tas sprendimas būtų dėl išlaikymo prievolių pagal Konvenciją. Pavyzdžiui, sprendime dėl vaiko išlaikymo gali būti nuostata dėl tam tikrų rūšių išlaidų, kaip antai sveikatos draudimo įmokų, kurios nėra nustatytos ar padengiamos pagal prašomosios valstybės įstatymus, kompensavimo. Toks sprendimas vis vien gali būti pripažintas prašomojoje valstybėje.

Kodėl nereikalaujama, kad paraišką dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo pasirašytų pareiškėjas arba centrinės institucijos atstovas?

476. Konvencijos nuostatos yra „laikmenos požiūriu neutralios“ – taip siekiama palengvinti informacinių technologijų naudojimą ir leisti efektyviomis priemonėmis siųsti dokumentus tarp valstybių. Jei parašas būtų privalomas, dokumentų nebūtų įmanoma siųsti faksu ar elektroninėmis priemonėmis.

477. Asmuo, kurio pavardė nurodyta paraiškoje, yra atsakingas už tai, kad paraiškoje pateikta informacija sutaptų su dokumentuose ir pareiškėjo pateikta informacija ir kad paraiška atitiktų Konvencijos reikalavimus.

Ar galima nagrinėti paraišką dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo neturint patvirtintų dokumentų kopijų?

478. Tai priklauso nuo to, ar prašomoji valstybė pagal Konvenciją yra savo pareiškimu nustačiusi, kad jai privaloma pateikti patvirtintas kopijas (šis reikalavimas bus patvirtintas Šalies apibūdinime). Be to, konkrečioje byloje teismas arba kompetentinga institucija gali paprašyti pateikti patvirtintas kopijas, dažniausiai tuo atveju, jei kyla abejonių dėl pateiktų dokumentų autentiškumo ar vientisumo.

479. Jeigu nėra padaryta tokio pareiškimo, paraišką galima nagrinėti remiantis prašančiosios valstybės pateiktomis dokumentų kopijomis.

Kompetentinga institucija užregistravo sprendimą vykdyti arba patvirtino jo vykdytinumą. Ką daryti toliau?

480. Kai sprendimas užregistruojamas arba patvirtinamas jo vykdytinumas, jį galima vykdyti. Papildomos paraiškos pagal Konvenciją pareiškėjui dėl to teikti nereikia (jeigu pradinė paraiška pateikta per centrinę instituciją). Apie tai, kad sprendimas pripažintas ir pradedamas vykdyti, būtina nedelsiant pranešti pareiškėjui, atsakovui ir prašančiajai valstybei.

Ką daryti, kai yra ne vienas, o daugiau sprendimų dėl išlaikymo, pavyzdžiui, jeigu iš pradžių priimtas sprendimas dėl išlaikymo vėliau buvo pakeistas kitu sprendimu? Kurį iš jų reikėtų pripažinti?

481. Šis klausimas Konvencijoje tiesiogiai nesprendžiamas. Jeigu prašoma vykdyti sprendimą ir yra pagal pirmąjį sprendimą susikaupusių įsiskolinimų arba nemokėtų išlaikymo išmokų, prašomajai valstybei gali reikėti gauti to sprendimo kopiją, kad galėtų jį vykdyti. To gali reikėti pagal vykdymą reglamentuojančius nacionalinės teisės aktus arba jeigu skolininkas užginčija įsiskolinimus ar teigia, kad mokėjimo prievolė turėtų būti aiškinama kitaip. Taip pat gali būti, kad tam tikros kitos nuostatos (kaip antai sumų indeksavimo ar keitimo sąlygos) yra viename sprendime, tačiau kitame sprendime jų nėra.

482. Vis dėlto neturėtų būti atsisakyta pripažinti sprendimą vien dėl to, kad toje byloje jau yra priimta ankstesnių sprendimų, kurie neįtraukti į paraišką. Paaškinę, kad yra kitų svarbių sprendimų dėl išlaikymo, kuriuos reikėjo pateikti kartu su paraiška, kreipkitės į prašančiosios valstybės centrinę instituciją ir prašykite atsiųsti tų sprendimų kopijas.

6 skyrius.

Siunčiamų paraiškų, kuriose prašoma vykdyti prašomojoje valstybėje priimtą arba pripažintą sprendimą, rengimas (10 straipsnio 1 dalies b punktas)

Šio skyriaus struktūra:

šiuose skyriuose aptariamos paraiškos, kuriose prašoma vykdyti prašomojoje valstybėje priimtą arba pripažintą sprendimą dėl išlaikymo.

I skirsnyje aptariama šios rūšies paraiška – kada ji bus naudojama ir kas gali ją teikti – ir išaiškinami svarbiausi vartojami terminai bei sąvokos.

II skirsnyje aptariama šios paraiškos rengimo ir tvarkymo procedūra bei etapai, aptariamos reikiamos formos ir dokumentai ir pateikiama informacija apie tai, ką reikia įtraukti į paraišką ir kaip reikėtų pildyti formas.

III skirsnyje pateikta papildomos informacijos.

V skirsnyje pateikti atsakymai į kai kuriuos dažniausiai užduodamus klausimus apie paraiškas dėl sprendimų vykdymo.

Paprastą trumpą susijusių procesų apibendrinimą rasite kontroliniame sąraše **IV skirsnyje**.

I. Apžvalga

A. Kada bus naudojama ši paraiška

483. Ši paraiška bus naudojama, kai pareiškėjas remsis prašomojoje valstybėje priimtu **sprendimu dėl išlaikymo** arba sprendimu, kuris jau pripažintas toje valstybėje¹⁰⁴, ir norės, kad šis sprendimas būtų vykdomas toje valstybėje. Kreditorius paprastai prašys vykdyti sprendimą remdamasis tuo, kad skolininkas gyvena prašomojoje valstybėje arba joje turi turto ar pajamų.

Sprendimu dėl išlaikymo nustatoma skolininko prievolė mokėti išlaikymo išmokas, jame gali būti nustatytas automatinis sumos indeksavimas ir reikalavimas sumokėti uždelstas išmokas, išlaikymo išmokas atgaline data arba palūkanas, taip pat gali būti nustatytos susijusios sąnaudos arba išlaidos.

B. Bylos pavyzdys

484. R. ir S. susituokė B valstybėje ir susilaukė dviejų vaikų. Jiems nutraukus santuoką B valstybėje, buvo nustatyta, kad turi būti mokamos vaiko išlaikymo išmokos. S. su vaikais dabar gyvena A valstybėje, o R. toliau gyvena B valstybėje. Praėjusiais metais R. nustojo mokėti išlaikymo išmokas. S. norėtų, kad B valstybė vykdytų sprendimą dėl išlaikymo. A ir B valstybės yra Konvencijos Susitariančiosios Šalys.

¹⁰⁴

Sprendimas gali būti jau pripažintas pagal Konvenciją arba tai gali būti atlikta „pagal įstatymą“ tais atvejais, kai sprendimas galioja prašomojoje valstybėje ir jo pripažinti nereikia.

Atitinkamas procesas pagal Konvenciją

485. S. nuvyks į A valstybės centrinę instituciją. Centrinė institucija B valstybės centrinei institucijai nusiųs paraišką, kurioje prašys **vykdyti** sprendimą dėl išlaikymo B valstybėje. B valstybės centrinė institucija išnagrinės paraišką ir nusiųs sprendimą kompetentingai institucijai vykdyti. Kompetentinga institucija vykdys sprendimą ir išmokos bus pervedamos S.

C. Kas gali prašyti vykdyti sprendimą dėl išlaikymo?

486. Šią paraišką gali pateikti **kreditorius**, įskaitant viešąjį subjektą, veikiantį kreditoriaus vardu arba mokėjusį išmokas vietoj išlaikymo išmokų.
- Kreditorius yra asmuo, kuriam privaloma mokėti išlaikymo išmokas arba kuris reikalauja, kad jos būtų jam mokamos. Kreditorius gali būti kuris nors iš vaiko tėvų ar sutuoktinis (-ė), vaikas, jo globėjai ar giminaičiai arba kiti asmenys, kurie rūpinasi vaiku. Kai kuriose valstybėse toks asmuo gali būti vadinamas išlaikymo išmokų gavėju, asmeniu, kuriam įsipareigojama, globos teises turinčia motina ar tėvu arba globėju (-a).*

D. Bendra tvarka – vykdymas, o ne pripažinimas

487. Paraiškos, teikiamos valstybei dėl jos pačios sprendimo arba joje jau pripažinto sprendimo vykdymo, yra paprastesnės negu paraiškos dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo. Kaip aptariama 4 ir 5 skyriuose, kai teikiama paraiška dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo, atsakovas turi teisę paprieštarauti jo pripažinimui ir vykdymui, remdamasis tuo, kad nėra 20 straipsnyje nustatytų pripažinimo ir vykdymo pagrindų arba kad netenkinami 22 straipsnyje nustatyti procesiniai ir kiti reikalavimai dėl sprendimo pripažinimo ir vykdymo.
- Centrinė institucija yra valdžios institucija, Susitariančiosios Šalies paskirta atlikti užduotis, susijusias su administraciniu bendradarbiavimu ir pagalbos teikimu pagal Konvenciją.*
488. Atsakovas neturi tokios teisės prieštarauti sprendimui, kuris yra priimtas arba jau pripažintas prašomojoje valstybėje. Taip yra todėl, kad tos valstybės prašoma vykdyti jos pačios, o ne užsienio valstybės, duotą įsakymą arba vykdyti sprendimą, kuris joje jau pripažintas per Konvencijos ar nacionalinės teisės nustatytą pripažinimo procesą, arba todėl, kad jos prašoma vykdyti sprendimą, kuriam pripažinimo procesas netaikomas.
489. Tad jeigu atsakovas nori paprieštarauti sprendimo vykdymui, jis gali pateikti prieštaravimą tik tada, kai **kompetentinga institucija** jau yra pradėjusi vykdyti sprendimą, kaip tai leidžiama pagal vykdančiosios valstybės nacionalinės teisės nuostatas. Tai, kad paraiška dėl sprendimo vykdymo pateikta pagal Konvenciją, nesuteikia atsakovui (skolininkui) papildomo pagrindo paprieštarauti sprendimo vykdymui.
- Kompetentinga institucija – konkrečios valstybės institucija, pagal tos valstybės įstatymus įpareigota arba įgaliota vykdyti konkrečias Konvencijoje nustatytas užduotis. Kompetentinga institucija gali būti teismas, administracinė įstaiga, vaikų išlaikymo sprendimų vykdymo institucija ar bet kokia kita pagal Konvenciją kai kurias užduotis atliekanti valdžios institucija.*

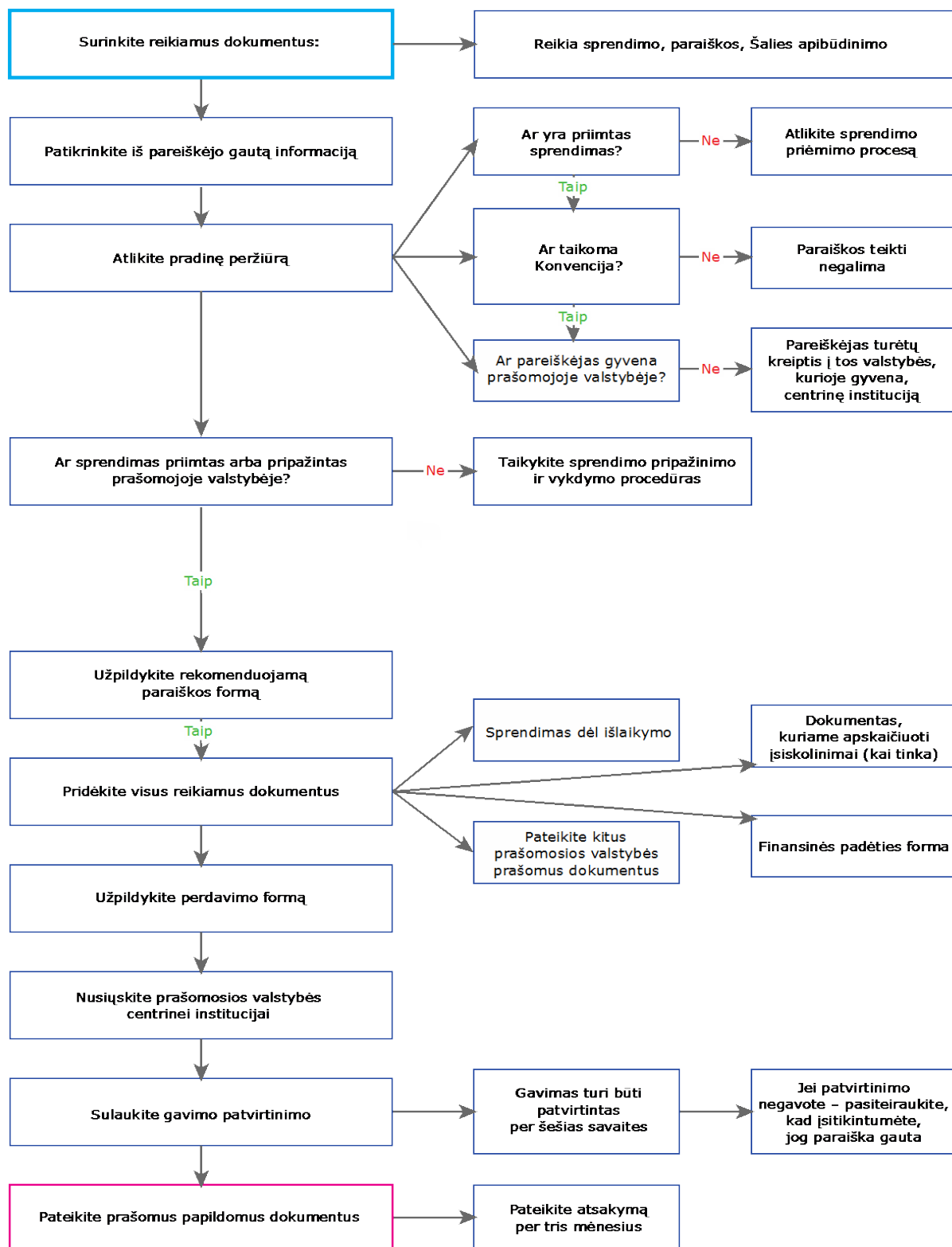
II. Paraiškų tvarkymo ir rengimo procedūra

A. *Procedūros*

490. Prašančioji centrinė institucija yra atsakinga už tai, kad būtų surinkti dokumentai, įsitikinta, kad pridėtos visos reikiamos formos ir dokumentai ir juose pateikta išsami informacija, parengtos reikiamos formos ir paraiškos dokumentų rinkinys nusiųstas kitos Susitariančiosios Šalies centrinei institucijai. Kadangi yra skirtumų tarp valstybių, remkitės prašomosios valstybės (valstybės, kuriai siųsite paraišką) parengtu Šalies apibūdinimu¹⁰⁵, kuriame bus nurodyti bet kokie konkretūs paraiškai ir dokumentams taikomi reikalavimai.
491. Šios procedūros apibendrintos kitame puslapyje pateiktoje schemoje.

¹⁰⁵ Dauguma Susitariančiųjų Šalių parengs Šalies apibūdinimą ir jį pateiks Hagos tarptautinės privatinės teisės konferencijos Nuolatiniam biurui. Šalių apibūdinimai skelbiami Hagos konferencijos svetainės (www.hcch.net) skyriuje apie vaikų išlaikymą (angl. *Child Support / Maintenance Section*). Susitariančioji Šalis, kuri nerengia Šalies apibūdinimo, vis vien privalo pateikti pagal 57 straipsnį privalomą informaciją, įskaitant tą, kuri čia nurodyta.

SIUNČIAMOS PARAIŠKOS DĖL PRAŠOMOJOJE VALSTYBĖJE PRIIMTO ARBA PRIPAŽINTO SPRENDIMO VYKDYMO

18 paveikslas. Procedūros, taikomos siunčiant paraiškas dėl sprendimų vykdymo

B. Siunčiamos paraiškos dėl sprendimo vykdymo rengimas

492. Tolesniuose punktuose aprašytas kiekvienas pirmesnėje lentelėje (18 pav.) parodyto proceso etapas.

1. Peržiūrėkite iš pareiškėjo gautą informaciją ir kitus dokumentus

493. Peržiūrėkite prašomosios valstybės parengtą Šalies apibūdinimą ir bet kokią pareiškėjo pateiktą informaciją. Jeigu pareiškėjas neužpildė rekomenduojamos paraiškos formos, jis turi pateikti pakankamai informacijos, kad centrinės institucijos atstovas galėtų parengti šį dokumentą.

2. Apsvarstykite, ar tinka teikti šią paraišką

494. Pareiškėjas turi turėti sprendimą, kurį būtų galima vykdyti prašomojoje valstybėje.

- Jeigu pareiškėjas dar neturi priimto sprendimo dėl išlaikymo, reikėtų teikti paraišką dėl sprendimo priėmimo (žr. 8 skyrių).
- Ar paraiškai ir atitinkamam sprendimui taikoma Konvencija? Žr. 3 skyrių. Jei ne, paraiškos teikti negalima.
- Pareiškėjas, norintis pateikti paraišką **prašančiojoje valstybėje**, turi joje gyventi. Jeigu pareiškėjas gyvena kitoje Susitariančiojoje Šalyje, jis turėtų teikti paraišką per tos valstybės centrinę instituciją.
- Jeigu pareiškėjas negyvena arba neturi turto ar pajamų nė vienoje Susitariančiojoje Šalyje, jis negali reikalauti vykdyti sprendimo pagal Konvencijoje nustatytas procedūras.

***Prašančioji valstybė** yra Susitariančioji Šalis, kuri parengia paraišką ir pateikia prašymą joje gyvenančio pareiškėjo vardu. **Prašomoji valstybė** yra Susitariančioji Šalis, kurios prašoma išnagrinėti paraišką.*

3. Sužinokite, kur buvo priimtas arba pripažintas sprendimas

495. Jeigu sprendimas priimtas toje valstybėje, kuriai siunčiate paraišką (prašomojoje valstybėje), galima taikyti šias procedūras.

496. Jeigu sprendimas priimtas kitoje valstybėje¹⁰⁶, jis turi būti pripažintas prašomojoje valstybėje. Jeigu sprendimas nėra pripažintas, reikėtų pateikti paraišką dėl jo pripažinimo ir vykdymo (žr. 4 skyrių).

4. Užpildykite paraiškos formą

497. Reikėtų naudoti rekomenduojamą paraiškos formą (Paraiška dėl prašomojoje valstybėje priimto arba pripažinto sprendimo vykdymo). Taip būsite tikri, kad paraiškoje pateikėte visą privalomą informaciją.

498. Žr. 15 skyriuje pateiktus nurodymus, kaip pildyti šią formą.

¹⁰⁶ Atminkite, kad sprendimas nebūtinai turi būti priimtas Susitariančiojoje Šalyje, jei tik jis pripažintas prašomojoje valstybėje. Žr. Aiškinamosios ataskaitos 243 punktą.

5. Parenkite bet kokius papildomus dokumentus

499. Kitaip negu teikiant paraišką dėl sprendimo pripažinimo ir vykdymo, nėra konkrečių papildomų dokumentų, kuriuos būtų privaloma pateikti prašomajai valstybei kartu su paraiška dėl sprendimo vykdymo. Tačiau daugeliu atvejų, remiantis gerąja patirtimi, reikėtų pateikti toliau nurodytus dokumentus, nes jie palengvins vykdymo procesą prašomojoje valstybėje.

a) Finansinės padėties forma

500. Šis dokumentas padės prašomajai valstybei surasti atsakovą, prieš vykdant sprendimą, ir vykdyti sprendimą.

501. Naudojant rekomenduojamą formą yra lengviau pateikti būtiną informaciją apie skolininko finansinę padėtį ir turtą. Ši informacija padės prašomajai valstybei vykdyti sprendimą.

Pastaba. *Kadangi tai yra paraiška dėl sprendimo vykdymo, nebūtina pateikti informacijos apie kreditoriaus padėtį.*

502. Informaciją apie skolininką gali įrašyti kreditorius (pareiškėjas), nes pareiškėjas dažnai turi informaciją, kurią reikia pateikti. Tačiau jeigu šią informaciją įrašys kreditorius (pareiškėjas), formoje reikės nurodyti už paraiškos siuntimą atsakingo centrinės institucijos atstovo vardą ir pavardę.

503. Žr. 15 skyriuje pateiktus nurodymus, kaip pildyti šią formą.

b) Dokumentas, kuriame apskaičiuoti įsiskolinimai

504. Teikdamas paraišką dėl sprendimo vykdymo, pareiškėjas gali pareikalauti iš skolininko sumokėti išmokų skolą, susikaupusią nuo tada, kai priimtas šis sprendimas. Reikėtų pateikti išsamų skaičiavimą, kuriame būtų parodytos pagal sprendimą susikaupusios skolos sumos, sumokėtos sumos (jei yra) ir mokėtinas likutis.

505. Šį dokumentą svarbu parengti kuo tikslesnį ir išsamesnį, nes atsakovas gali paprieštarauti sprendimo vykdymui, argumentuodamas tuo, kad jame pateikta klaidinga informacija apie įsiskolinimus.

Geroji patirtis. *Jeigu, apskaičiuojant išlaikymo įsiskolinimus ir užtikrinant jų mokėjimą, dalyvauja už vaikų išlaikymą ar išlaikymo prievolių vykdymą atsakinga institucija, būtinai pateikite šios institucijos parengtą ataskaitą, nes ji turi tikslus ir išsamius duomenis.*

c) Visas sprendimo tekstas

506. Prašomosios valstybės kompetentingai institucijai gali būti naudinga kartu su paraiška gauti sprendimo dėl išlaikymo kopiją. Jos patvirtinti nereikia – pakanka pateikti paprastą sprendimo kopiją, gautą iš sprendimą priėmusios teisminės arba administracinės institucijos. Priklausomai nuo kompetentingoje vykdymo institucijoje įprastos tvarkos, gauta sprendimo kopija gali paspartinti sprendimo vykdymo procesą, nes tokiu atveju prašomosios valstybės kompetentingai institucijai nereikės prašyti sprendimo kopijos iš jį priėmusios arba pripažinusios teisminės ar administracinės institucijos.

d) Kita patvirtinamoji informacija

507. Kai kuriais atvejais gali reikėti pateikti kitokią patvirtinamąją informaciją. Tai priklausys nuo konkrečios paraiškos teikimo aplinkybių.

Geroji patirtis. *Išlaikymo prievolės trukmė priklausys nuo kilmės valstybės (kurioje priimtas sprendimas) įstatymų. Kilmės valstybės parengtame Šalies apibūdinime bus nurodyta, ko gali reikėti, kad būtų nustatyta tolesnė teisė į vaiko išlaikymą. Šią informaciją reikėtų pateikti kartu su prašymu vykdyti sprendimą.*

508. Jeigu pareiškėjas yra viešasis subjektas, jis gali būti mokėjęs išmokas vietoj išlaikymo išmokų. Kai kuriais atvejais gali reikėti pateikti dokumentus, kuriuose parodytas tokių išmokų mokėjimas, pavyzdžiui, kai viešasis subjektas nori pareikšti savo atskirą teisę gauti dalį išlaikymo išmokų įsiskolinimų sumos.
509. Taip pat jeigu sprendime nustatyta, kad tolesnis vaiko išlaikymo prievolės vykdymas priklausys nuo to, ar vaikas mokysis mokykloje, sprendimą vykdyti gali padėti tai, kad ši informacija pateikta kartu su paraiška dėl sprendimo vykdymo. Taip galima sumažinti bet kokią galimą vėlavimą tuo atveju, jeigu skolininkas, remdamasis šiuo pagrindu, paprieštarautų sprendimo vykdymui.
510. Šalies apibūdinime taip pat bus nurodyta, ar tam tikromis aplinkybėmis reikia pateikti papildomus dokumentus.

6. Užpildykite perdavimo formą

511. Perdavimo formą naudoti privaloma. Ją naudojant nustatyta tvarka siunčiamos paraiškos tarp centrinių institucijų. Joje nurodoma, kokie reikiami dokumentai ir informacija pateikiami paraiškos dokumentų rinkinyje, ir prašomajai centrinei institucijai pranešama, kokia tai paraiška.
512. Žr. 15 skyriuje pateiktus nurodymus, kaip pildyti perdavimo formą.

7. Nusiųskite prašomajai valstybei

513. Parengtą dokumentų rinkinį galima nusiųsti prašomosios valstybės centrinei institucijai.
514. Daugeliu atvejų dokumentai bus siunčiami paštu, nebent prašomoji valstybė būtų nurodžiusi, kad priims ir elektroninėmis priemonėmis siunčiamus dokumentus.

8. Sulaukite gavimo patvirtinimo

515. Prašomoji valstybė privalo per šešias savaites patvirtinti, kad gavo paraišką. Tai turi padaryti centrinė institucija, naudodama privalomą gavimo patvirtinimo formą. Prašomoji centrinė institucija tuo pat metu praneš, kur siųsti tolesnius prašymus suteikti informacijos, ir atsakingo asmens arba institucijos skyriaus toje valstybėje kontaktinius duomenis.

9. Pateikite prašomus papildomus dokumentus

516. Gavimo patvirtinimo formoje gali būti paprašyta pateikti papildomų dokumentų arba informacijos. Pateikite tą informaciją kuo greičiau, bet koku atveju – ne vėliau kaip per tris mėnesius. Jei manote, kad procesas užtruks ilgiau nei tris mėnesius, būtinai apie tai praneškite kitai centrinei institucijai, nes ji, negavusi atsakymo, po trijų mėnesių gali nutraukti bylos nagrinėjimą.

***Geroji patirtis.** Jei jums sunku gauti prašomą informaciją ar dokumentus, apie tai praneškite kitai centrinei institucijai, antraip prašomosios valstybės centrinė institucija, negavusi atsakymo per tris mėnesius, gali nutraukti bylos nagrinėjimą.*

C. Bendrųjų procedūrų taikymo išimtys

1. Sprendimai tik dėl sutuoktinių tarpusavio išlaikymo

517. Jeigu prašančioji ir prašomoji (abi) Susitariančiosios Šalys nėra išplėtusios visos Konvencijos (jos II ir III skyrių) taikymo srities, į ją įtraukdamos sutuoktinių tarpusavio išlaikymą, prašančioji centrinė institucija neprivalo padėti siųsti prašymą vykdyti sprendimą tik dėl sutuoktinių tarpusavio išlaikymo (žr. 3 skyrių). Prašomosios valstybės centrinė institucija taip pat nedalyvaus priimant arba nagrinėjant tokį prašymą. Tiesioginį prašymą vykdyti sprendimą reikės pateikti kompetentingai institucijai, atsakingai už sprendimų vykdymą prašomojoje valstybėje.
518. Tiesioginio prašymo teikimo kompetentingai institucijai procedūras nustatys prašomoji valstybė. Informacija apie tai gali būti pateikta Šalies apibūdinime arba reikalavimai dėl prašymų teikimo gali būti paskelbti kompetentingos institucijos interneto svetainėje.
519. Tačiau atminkite, kad jeigu sutuoktinių tarpusavio išlaikymas nustatytas tuo pačiu sprendimu, kaip ir vaiko išlaikymas, arba atskiru sprendimu, tačiau paraiška yra dėl vaiko išlaikymo arba susijusi su vaiko išlaikymu¹⁰⁷, paraišką dėl sprendimo vykdymo kiekvienu atveju galima teikti per centrinę instituciją, nepriklausomai nuo to, ar dėl to yra padarytas pareiškimas, ar ne.

2. Sprendimai dėl kitokių šeimos išlaikymo išmokų

520. Konvencija netaikoma sprendimams dėl kitokių šeimos išlaikymo išmokų, nebent prašomoji ir prašančioji (abi) Susitariančios Šalys būtų savo pareiškimais nustačiusios, kad visa Konvencija ar bet kurios jos nuostatos taikomos šioms kitokioms išlaikymo išmokoms.

III. Papildoma informacija

A. *Praktiniai patarimai*

- Centrinės institucijos įgaliotas atstovas turi užpildyti perdavimo formą ir patikrinti arba užpildyti rekomenduojamą paraiškos formą.
- Valstybėms patariama naudoti rekomenduojamas formas. Jos parengtos tokios, kad jose būtų galima pateikti visą būtiną informaciją. Privaloma yra tik perdavimo forma; ją naudoti būtina.
- Daug naudingos informacijos pateikiama prašomosios valstybės parengtame Šalies apibūdinime. Šiame dokumente bus aprašyti vykdymo procesai ir nustatyti bet kokie terminai, iki kurių reikės imtis tinkamų priemonių.
- Paraiškos dokumentų rinkinyje nereikia pateikti jokių dokumentų originalų.
- Pagal Konvenciją pakanka pateikti paprastas dokumentų kopijas, nebent prašomoji valstybė būtų konkrečiai nurodžiusi, kad jai privaloma pateikti patvirtintas sprendimų kopijas. Apie tai galite sužinoti iš Šalies apibūdinimo.
- Daugeliu atvejų, remiantis gerąja patirtimi, reikėtų kuo greičiau kreiptis į skolininką ir sužinoti, ar jis sutinka savo noru mokėti išlaikymo išmokas. Susitarimas, kad skolininkas mokės savo noru, dažnai gali paspartinti išmokų mokėjimą kreditoriui, tačiau visais atvejais, kai būtina, reikėtų imtis priemonių sprendimui vykdyti, kad būtų užtikrintas išlaikymo išmokų mokėjimas (žr. 7 ir 8 skyrius).

B. *Atitinkamos formos*

Perdavimo forma

Paraiška dėl prašomojoje valstybėje priimto arba pripažinto sprendimo vykdymo

Forma riboto naudojimo informacijai pateikti

Finansinės padėties forma

C. *Atitinkami Konvencijos straipsniai*

10 straipsnio 1 dalies *b* punktas

11 straipsnis

12 straipsnis

32 straipsnis

D. *Susijusios šio vadovo dalys*

Žr. 4 skyrių „Siunčiamų paraiškų dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo tvarkymas“

Žr. 10 skyrių apie sprendimų dėl išlaikymo vykdymą

Žr. 13 skyriaus I skirsnį „Prašymų imtis specialiųjų priemonių apžvalga“

IV. Siunčiama paraiška dėl sprendimo, gauto iš prašomosios valstybės, vykdymo. Kontrolinis sąrašas

	Procedūra	Šiame vadove:
1	Peržiūrėkite dokumentus	II(B)(1)
2	Įsitikinkite, kad teikiama tinkama paraiška	II(B)(2)
3	Sužinokite, kur priimtas sprendimas	II(B)(3)
4	Užpildykite paraiškos formą	II(B)(4)
5	Parenkite papildomus dokumentus	II(B)(5)
6	Užpildykite perdavimo formą	II(B)(6)
7	Nusiųskite prašomajai valstybei	II(B)(7)
8	Sulaukite paraiškos gavimo patvirtinimo	II(B)(8)
9	Pateikite prašomus papildomus dokumentus	II(B)(9)

V. Dažniausiai užduodami klausimai

Kuo skiriasi paraiška, teikiama dėl prašomojoje valstybėje priimto arba pripažinto sprendimo vykdymo, nuo paraiškos dėl sprendimo pripažinimo ir vykdymo?

521. Paraiška dėl sprendimo vykdymo teikiama, kai sprendimas yra priimtas arba jau pripažintas prašomojoje valstybėje, todėl jo nereikia pripažinti, kad būtų galima vykdyti. Jis jau galioja ir yra vykdytinas toje valstybėje. Kitaip negu teikiant paraišką dėl sprendimo pripažinimo ir vykdymo, prašoma ne pripažinti ir vykdyti užsienyje priimtą sprendimą, o paprasčiausiai prašomosios valstybės prašoma vykdyti jos pačios sprendimą arba joje jau pripažintą sprendimą.

Kodėl reikėtų taikyti Konvenciją, jeigu valstybės prašoma vykdyti jos pačios sprendimą?

522. Kai kuriose valstybėse kreiptis į kompetentingą vykdymo instituciją (pavyzdžiui, vaikų išlaikymo tarnybą) gali tik tos valstybės gyventojai. Prašomosios ir prašančiosios valstybių centrinės institucijos taip pat gali padėti pervesti išmokas, jeigu tai yra privaloma ir jos gali tai daryti. Galiausiai, jeigu prašomojoje valstybėje reikėtų suteikti teisinę pagalbą, kad būtų galima pradėti sprendimo vykdymo procesą, kai paraiška bus pateikta pagal Konvenciją, ši pagalba pareiškėjui bus teikiama nemokamai.

Ar centrinei institucijai galima pateikti paraišką, kurioje prašoma vykdyti sprendimą dėl sutuoktinių tarpusavio išlaikymo?

523. Tik jeigu ta paraiška teikiama ir dėl sprendimo, kuriuo nustatytas vaiko išlaikymas (žr. 3 skyrių). Jeigu sprendimas yra tik dėl sutuoktinių tarpusavio išlaikymo, reikia pateikti tiesioginį prašymą jį vykdyti prašomosios valstybės kompetentingai institucijai, nebent prašomoji ir prašančioji (abi) valstybės būtų išplėtusios Konvencijos II ir III skyrių taikymo sritį, į ją įtraukdamos sutuoktinių tarpusavio išlaikymą.

7 skyrius.

Gautų paraiškų dėl prašomojoje valstybėje priimto arba pripažinto sprendimo vykdymo nagrinėjimas

Šios skyriaus struktūra:

Šiame skyriuje nagrinėjamos paraiškos, kuriose prašoma vykdyti sprendimus dėl išlaikymo.

I skirsnyje aptariama šios rūšies paraiška – kada ji bus naudojama ir kas gali ją teikti – ir išaiškinami svarbiausi vartojami terminai bei sąvokos.

II skirsnyje aptariama gautų dokumentų peržiūros ir paraiškos nagrinėjimo procedūra bei etapai.

III skirsnyje pateikta nuorodų ir papildomos informacijos, svarbios nagrinėjant šią paraišką.

IV skirsnyje pateiktas kontrolinis sąrašas tiems, kam tereikia paprastos šio proceso apžvalgos.

V skirsnyje pateikti atsakymai į kai kuriuos dėl šios paraiškos dažniausiai užduodamus klausimus.

I. Apžvalga. Gautos paraiškos dėl prašomojoje valstybėje priimto arba pripažinto sprendimo vykdymo

A. Kada bus naudojama ši paraiška

524. Tai paprasčiausia iš visų pagal Konvenciją teikiamų paraiškų. Joje prašoma, kad Susitariančiosios Šalies kompetentinga institucija vykdytų savo pačios priimtą sprendimą arba jau pripažintą užsienio valstybės sprendimą¹⁰⁸ ir padėtų pervesti išmokas kitoje valstybėje gyvenančiam kreditoriui. Kreditorius prašys vykdyti sprendimą remdamasis tuo, kad skolininkas gyvena prašomojoje valstybėje arba joje turi turto ar pajamų.

525. Taikomas procesas yra labai paprastas, nes sprendimo nereikia pripažinti prieš pradėdant jį vykdyti. Taip yra todėl, kad tas sprendimas yra arba priimtas toje pačioje valstybėje, kurioje bus vykdomas, arba gautas iš užsienio ir jau pripažintas **prašomojoje valstybėje**.

***Prašančioji valstybė** yra Susitariančioji Šalis, kuri parengia paraišką ir pateikia prašymą joje gyvenančio pareiškėjo vardu. **Prašomoji valstybė** yra Susitariančioji Šalis, kurios prašoma išnagrinėti paraišką.*

526. Ši paraiška teikiama pagal Konvencijos 10 straipsnio 1 dalies b punktą.

B. Bylos pavyzdys

527. T. remiasi A valstybėje priimtu sprendimu dėl išlaikymo. Ji šiuo metu gyvena B valstybėje, o skolininkas toliau gyvena A valstybėje. T. norėtų, kad A valstybė pradėtų vykdyti sprendimą dėl išlaikymo ir siųstų jai išmokas. A ir B valstybės yra Konvencijos Susitariančios Šalys.

528. T. pagal Konvenciją paprašys B valstybės centrinės institucijos nusiųsti **paraišką dėl sprendimo vykdymo** į A valstybę. Gavusi paraišką, A valstybės centrinė institucija įsitikins, kad ji yra išsami, perduos sprendimą kompetentingai vykdymo institucijai vykdyti ir prireikus padės pervesti T. skirtas išmokas.

¹⁰⁸ Sprendimas gali būti pripažintas pagal Konvenciją arba „pagal įstatymą“ tais atvejais, kai iš užsienio gauti tam tikrų rūšių sprendimai pripažįstami automatiškai.

C. Svarbus skirtumas teikiant paraiškas valstybei dėl jos pačios priimto sprendimo vykdymo

529. Dėl prašomojoje valstybėje priimto arba pripažinto sprendimo vykdymo teikiama paraiška yra paprastesnė negu paraiška dėl kitur priimto sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo. Kaip aptariama 4 ir 5 skyriuose, kai teikiama paraiška dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo, atsakovas turi teisę paprieštarauti jo pripažinimui arba pripažinimui ir vykdymui, remdamasis tuo, kad nėra 20 straipsnyje nustatytų pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo pagrindų arba kad netenkinami 22 straipsnyje nustatyti procesiniai ir kiti reikalavimai dėl sprendimo pripažinimo ir vykdymo.
530. Atsakovas neturi tokios teisės prieštarauti sprendimui, kuris yra priimtas arba jau pripažintas prašomojoje valstybėje. Taip yra todėl, kad tos valstybės prašoma vykdyti jos pačios, o ne užsienio valstybės, duotą įsakymą arba vykdyti sprendimą, kuris joje jau pirmiau buvo pripažintas vykdytinu per pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo procesą. Todėl **kompetentingai institucijai** nereikia svarstyti, ar sprendimas turėtų būti pripažįstamas arba vykdomas.
531. Jeigu atsakovas nori paprieštarauti sprendimo vykdymui, tuos prieštaravimus reikia pateikti tada, kai kompetentinga institucija jau bus pradėjusi vykdyti sprendimą, kaip tai leidžiama pagal vykdančiosios valstybės nacionalinės teisės nuostatas. Tai, kad paraiška dėl sprendimo vykdymo pateikta pagal Konvenciją, nesuteikia atsakovui (skolininkui) papildomo pagrindo prieštarauti sprendimo vykdymui.
532. Todėl gautų paraiškų, kuriose prašoma vykdyti sprendimus, tvarkymo prašomojoje centrinėje institucijoje procesas yra labai paprastas. Gautas dokumentų rinkinys peržiūrimas, siekiant įsitikinti, kad pateikti visi reikiami dokumentai, ir paraiška perduodama kompetentingai institucijai vykdyti. Tada kompetentinga institucija bet kokiomis pagal nacionalinę teisę leidžiamomis priemonėmis vykdys šį sprendimą. Šios procedūros išsamiai aprašytos kitame skirsnyje.

Centrinė institucija yra valdžios institucija, Susitariančiosios Šalies paskirta atlikti užduotis, susijusias su administraciniu bendradarbiavimu ir pagalbos teikimu pagal Konvenciją.

Kompetentinga institucija – konkrečios valstybės institucija, pagal tos valstybės įstatymus įpareigota arba įgaliota vykdyti konkrečias Konvencijoje nustatytas užduotis. Kompetentinga institucija gali būti teismas, administracinė įstaiga, vaikų išlaikymo sprendimų vykdymo institucija ar bet kokia kita pagal Konvenciją kai kurias užduotis atliekanti valdžios institucija.

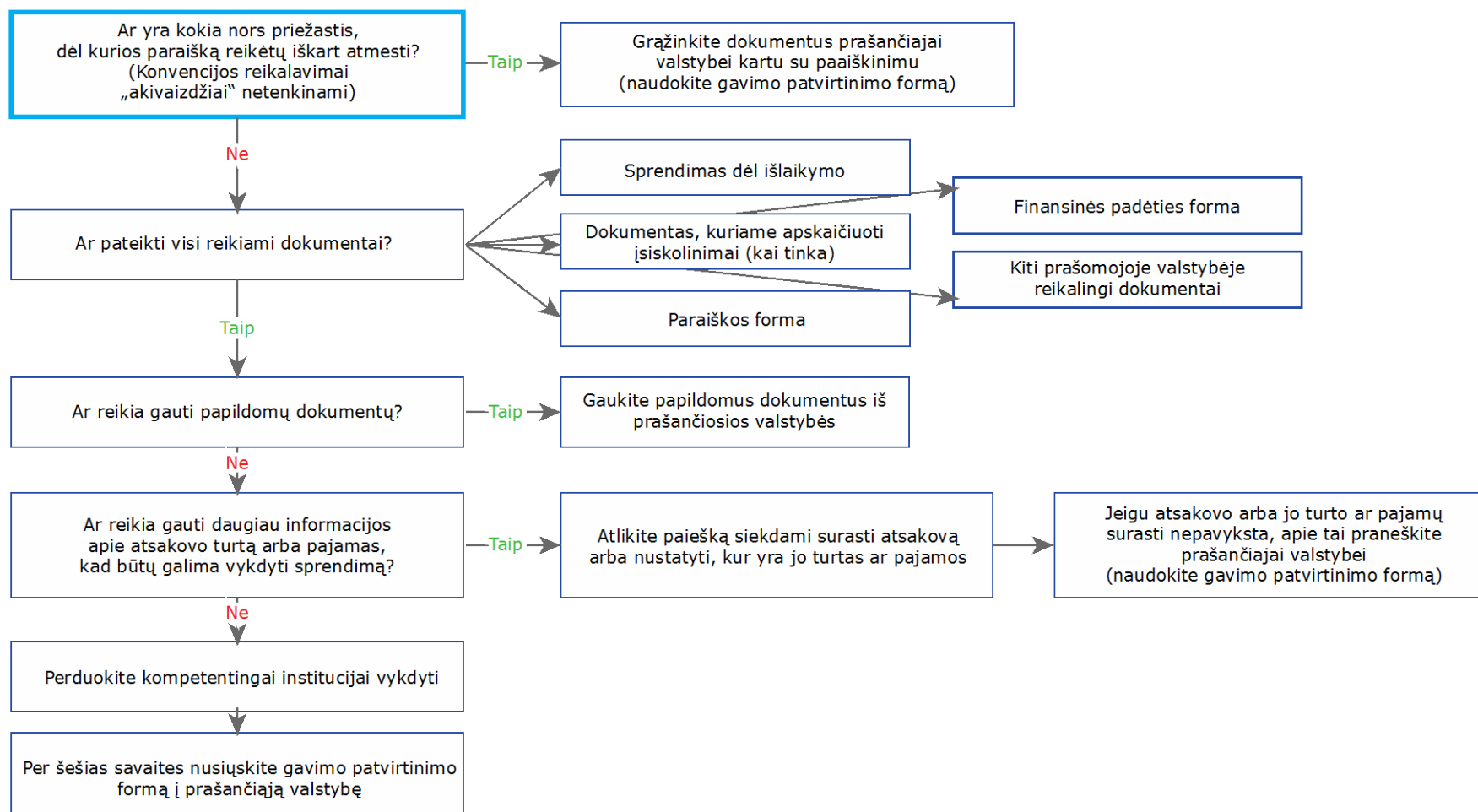
*Glaustą šiame skyriuje aprašytų veiksmų santrauką rasite **kontroliniame sąraše** šio skyriaus pabaigoje.*

II. Paraiškų dėl sprendimų vykdymo nagrinėjimas

A. Struktūrinė schema

533. Iš kitos centrinės institucijos gavus paraišką dėl sprendimo vykdymo, reikėtų patikrinti, ar pateikti visi reikiami dokumentai, preliminariai nustatyti, ar tą paraišką galima nagrinėti, patvirtinti, kad paraišką gavote, ir prireikus paprašyti pateikti bet kokius papildomus dokumentus. Tada paraišką galima nusiųsti atitinkamai institucijai vykdyti.

GAUTOS PARAIŠKOS DĖL PRAŠOMOJOJE VALSTYBĖJE PRIIMTO ARBA PRIPAŽINTO SPRENDIMO VYKDYMO

19 paveikslas. Dėl sprendimo vykdymo pateiktos paraiškos nagrinėjimo proceso apžvalga. Struktūrinė schema

B. Gautų dokumentų peržiūra

1. Įsitikinkite, kad pateikti visi reikiami dokumentai

534. Iš prašančiosios valstybės centrinės institucijos gautus dokumentus reikėtų tinkamu laiku peržiūrėti, kad būtų galima nedelsiant prašyti pateikti bet kokius reikiamus papildomus dokumentus.
535. Privaloma gavimo patvirtinimo forma kai kuriose valstybėse bus pildoma iškart gavus paraišką, o kitose valstybėse prieš tai reikės atlikti pradinę peržiūrą, kuri aprašyta toliau. Bet kokių atveju, gavimo patvirtinimo formą būtina užpildyti ir nusiųsti prašančiajai valstybei per šešias savaites nuo paraiškos gavimo.
536. Gautos paraiškos dokumentų rinkinyje turėtų būti:

✓	Perdavimo forma
✓	Paraiškos forma
Jeį reikia	Sprendimo tekstas
✓	Finansinės padėties forma
Jeį reikia	Dokumentas, kuriame apskaičiuoti įsiskolinimai
Jeį reikia	Viešojo subjekto mokėtų išmokų įrodymas
Jeį reikia	Dokumentų vertimai

20 paveikslas. Pateikiamų formų ir dokumentų sąrašas

a) Kartu su paraiška pateikiamos formos

1) *Perdavimo forma*

537. Kartu su kiekviena paraiška pagal Konvenciją turi būti pateikta perdavimo forma. Šią formą naudoti privaloma. Perdavimo formoje nurodomos bylos šalys ir paraiškos rūšis. Joje taip pat pateikiamas kartu su paraiška siunčiamų dokumentų sąrašas.

2) *Paraiškos forma*

538. Daugeliu atvejų bus naudojama rekomenduojama paraiškos forma.

3) *Sprendimo tekstas*

539. Daugeliu atvejų pareiškėjas kartu su paraiška pateiks paprastą sprendimo kopiją. Tai padės kompetentingai vykdymo institucijai surasti sprendimą ir gauti papildomas jo kopijas arba patvirtintas kopijas, jei jų reikės sprendimui vykdyti.

4) *Finansinės padėties forma*

540. Kadangi paraiška teikiama dėl sprendimo vykdymo, prie jos bus pridėta finansinės padėties forma, kurioje bus pateikta informacija apie atsakovo buvimo vietą ir finansinę padėtį, kiek tai yra žinoma pareiškėjui. Šioje formoje pateikiama svarbi informacija, reikalinga sprendimui vykdyti.
541. Jeigu pareiškėjas naudojo rekomenduojamą formą, kreditoriui skirta to dokumento dalis bus palikta neužpildyta, nes tos informacijos neprivaloma pateikti kartu su paraiška dėl sprendimo vykdymo.

5) *Dokumentas, kuriame apskaičiuoti įsiskolinimai*

542. Jeigu pagal sprendimą dėl išlaikymo yra nesumokėtų išlaikymo išmokų (įsiskolinimų) ir pareiškėjas nori, kad būtų užtikrintas jų mokėjimas, turėtų būti pridėtas šis dokumentas, kuriame parodyta, kaip tie įsiskolinimai apskaičiuoti.

b) *Papildomos formos*

(Viešojo subjekto) išmokų mokėjimo įrodymas

543. Jeigu pareiškėjas yra viešasis subjektas, jis gali būti mokėjęs išmokas vietoj išlaikymo išmokų. Kai kuriais atvejais gali reikėti pateikti dokumentus, kuriuose parodytas tokių išmokų mokėjimas, pavyzdžiui, kai viešasis subjektas nori pareikšti savo atskirą teisę gauti dalį išlaikymo išmokų įsiskolinimų sumos.

c) *Prašykite pateikti papildomus dokumentus*

544. Paaaiškėjus, kad paraiška yra neišsami, nes būtina pateikti papildomus dokumentus, paraiškos atmesti nederėtų. Vietoj to reikėtų paprašyti papildomų dokumentų naudojant privalomą paraiškos gavimo patvirtinimo formą (žr. toliau).
545. Gavusi prašymą pateikti papildomus dokumentus, prašančioji valstybė turi pateikti tuos dokumentus per **tris mėnesius**. Negavus prašomų dokumentų per tris mėnesius, reikėtų dėl to papildomai kreiptis į prašančiąją valstybę. Tačiau jeigu tų dokumentų negaunama ir paraiškos toliau nagrinėti neįmanoma, prašomosios valstybės centrinė institucija gali nutraukti bylą ir apie tai pranešti prašančiajai valstybei. Tai taip pat galima padaryti naudojant privalomą gavimo patvirtinimo formą.

2. *Ar „akivaizdu“, kad Konvencijos reikalavimai netenkinami?*

546. Pagal Konvenciją centrinė institucija gali atsisakyti nagrinėti paraišką, jeigu, jos manymu, „akivaizdu, kad nesilaikoma šios konvencijos reikalavimų“ (žr. 12 straipsnio 8 dalį). Taip gali atsitikti tik labai ribotomis aplinkybėmis¹⁰⁹ ir centrinė institucija neprivalo atsižvelgti į šį reikalavimą.

¹⁰⁹ Aiškinamosios ataskaitos 345 punktas.

547. Pavyzdžiui, centrinė institucija gali būti jau pirmiau atmetusi paraišką dėl tų pačių bylos šalių. Kartu su kita paraiška negavusi jokių naujų įrodymų, centrinė institucija gali atmesti ir šią paraišką remdamasi tuo pačiu pagrindu. Paraišką taip pat galima atmesti, jeigu iš dokumentų akivaizdu, kad joje pateiktas prašymas neturi nieko bendra su išlaikymo prievolėmis.
548. Jeigu nagrinėti paraišką atsisakoma remiantis šiuo pagrindu, kuris taikomas ribotai, apie tai reikėtų pranešti prašančiajai centrinei institucijai naudojant privalomą paraiškos gavimo patvirtinimo formą, kaip aprašyta toliau.

3. Ar reikia atlikti atsakovo paiešką?

549. Tam tikrais ribotais atvejais centrinė institucija gali norėti atlikti atsakovo paiešką siekdama nustatyti jo buvimo vietą dar prieš tai, kai sprendimas bus pradėtas vykdyti, ypač kai pagal sprendimą vykdančios valstybės įstatymus yra privaloma iš anksto pranešti apie jo vykdymą arba kai pareiškėjas nėra tikras, ar skolininkas gyvena arba turi turto ar pajamų prašomojoje valstybėje.
550. Atlikdama bet kokias paieškas centrinė institucija arba, jos pavedimu, kompetentinga institucija turėtų naudotis bet kokiomis jai prieinamomis duomenų bazėmis ir viešos informacijos šaltiniais, nepažeisdama nacionalinės teisės nuostatų, ribojančių prieigą prie asmeninės informacijos.
551. Jeigu atsakovo arba jo turto ar pajamų nepavyksta surasti prašomojoje valstybėje, apie tai praneškite prašančiajai centrinei institucijai. Jeigu iš prašomosios valstybės negausite papildomos informacijos, padėsiančios surasti atsakovą, sprendimo vykdyti negalėsite.

4. Patvirtinkite, kad gavote paraišką

552. Pagal Konvenciją prašomosios valstybės centrinė institucija turi patvirtinti, kad gavo paraišką, per **šešias savaites** nuo jos gavimo. Tai reikia padaryti naudojant privalomą gavimo patvirtinimo formą. Šį veiksmą galima atlikti iškart gavus dokumentus arba vėliau juos peržiūrėjus, tačiau iki nustatyto termino.

5. Pradėkite vykdymo procesą

553. Tada paraiškos dokumentų rinkinį galite persiųsti kompetentingai institucijai, atsakingai už sprendimų dėl išlaikymo vykdymą jūsų valstybėje.

III. Papildoma informacija

A. Praktiniai patarimai

- Kai kuriose valstybėse prieš pradedant vykdymo procesą arba šio proceso metu bus stengiamasi susitarti, kad sprendimas būtų vykdomas savo noru. Teikiant visas paraiškas dėl išlaikymo siekiama tikslo kuo efektyviau užtikrinti ilgalaikį patikimą išmokų mokėjimą kreditoriui.
- Svarbu visada atminti, kad visos paraiškos turėtų būti nagrinėjamos sparčiai ir efektyviai ir kad reikėtų vengti nereikalingo vilkinimo.

- Paraiškos nagrinėjimo būklės ataskaitos formą galima naudoti bet kuriame paraiškos nagrinėjimo etape, pateikti ją kartu su pradiniu paraiškos gavimo patvirtinimu ar bet kada vėliau. Tai naudinga priemonė pranešti apie bylos eigą pareiškėjui ir prašančiajai centrinei institucijai.

B. Atitinkamos formos

Paraiška dėl prašomojoje valstybėje priimto arba pripažinto sprendimo vykdymo
Gavimo patvirtinimo forma pagal 12 straipsnio 3 dalį
Būklės ataskaitos forma – 12 straipsnio 4 dalis (paraiška dėl sprendimo vykdymo)

C. Atitinkami straipsniai

10 straipsnio 1 dalies b punktas
12 straipsnis
32 straipsnis
34 straipsnis

D. Susijusios šio vadovo dalys

Žr. 4 skyrių „Siunčiamų paraiškų dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo tvarkymas“
Žr. 10 skyrių apie sprendimų dėl išlaikymo vykdymą

IV. Gauti prašymai vykdyti sprendimus. Kontrolinis sąrašas

	Procedūra	Šiame vadove:
1	Gaukite dokumentus iš prašančiosios centrinės institucijos	II(B)
2	Įsitikinkite, kad pateikti visi reikiami dokumentai	II(B)(1)
3	Ar Konvencijos reikalavimai „akivaizdžiai“ netenkinami?	II(B)(2)
4	Nusiųskite prašančiajai centrinei institucijai gavimo patvirtinimo formą	II(B)(4)
5	Nusiųskite kompetentingai institucijai vykdyti	II(B)(5)

V. Dažniausiai užduodami klausimai

Kodėl nereikia pripažinti iš prašomosios valstybės gauto sprendimo?

554. Jo pripažinti nereikia, nes tos valstybės prašoma vykdyti jos pačios, o ne užsienio valstybės, duotą įsakymą arba vykdyti sprendimą, kuris joje jau yra pripažintas.

Kodėl reikėtų taikyti Konvenciją, jeigu valstybės prašoma vykdyti jos pačios sprendimą?

555. Kai kuriose valstybėse kreiptis į kompetentingą vykdymo instituciją (pavyzdžiui, vaikų išlaikymo tarnybą) gali tik tos valstybės gyventojai. Prašomosios ir prašančiosios valstybių centrinės institucijos taip pat gali padėti pervesti išmokas, jeigu tai yra privaloma ir jos gali tai daryti. Galiausiai, jeigu prašomojoje valstybėje reikėtų suteikti teisinę pagalbą, kad būtų galima pradėti sprendimo vykdymo procesą, kai paraiška bus pateikta pagal Konvenciją (ir atitiks Konvencijos taikymo sritį abiejose Susitariančioiose Šalyse), ši pagalba pareiškėjui bus teikiama nemokamai.

8 skyrius.

Teikiamos paraiškos, kuriose prašoma priimti sprendimą dėl išlaikymo

Šio skyriaus struktūra:

Šiame skyriuje aptariamos paraiškos, kuriose prašoma priimti sprendimą dėl išlaikymo.

I skirsnyje aptariama šios rūšies paraiška – kada ji bus naudojama ir kas gali ją teikti – ir išaiškinami svarbiausi vartojami terminai bei sąvokos.

II skirsnyje apžvelgiama šios paraiškos rengimo ir siuntimo procedūra bei etapai ir aptariami dokumentai, kuriuos reikėtų pateikti kartu su paraiška.

III skirsnyje pateikta nuorodų ir papildomos informacijos, svarbios teikiant šią paraišką.

IV skirsnyje pateiktas kontrolinis sąrašas tiems, kam tereikia paprastos šio proceso apžvalgos.

V skirsnyje pateikti atsakymai į kai kuriuos dėl šios paraiškos dažniausiai užduodamus klausimus.

I. Apžvalga

A. Kada bus naudojama ši paraiška

556. Paraiška, kurioje prašoma **priimti** sprendimą dėl išlaikymo kitoje Susitariančiojoje Šalyje (prašomojoje valstybėje), gali būti teikiama bet kuriuo iš šių atvejų:

- kai nėra priimto sprendimo ir kreditorius prašo priimti sprendimą; arba
- kai sprendimo pripažinti ir vykdyti neįmanoma arba atsisakoma tai daryti, nes nėra pripažinimo ir vykdymo pagrindo pagal 20 straipsnį, arba dėl 22 straipsnio *b* ar *e* punkte nurodytų priežasčių¹¹⁰.

Sprendimo priėmimas yra procesas, per kurį priimamas sprendimas dėl išlaikymo, jeigu nėra pirmiau priimto sprendimo dėl išlaikymo arba jeigu galiojančio sprendimo dėl išlaikymo dėl kokios nors priežasties negalima pripažinti ar vykdyti. Priimant sprendimą dėl išlaikymo, jei reikia, gali būti kartu nustatyta tėvystė arba motinystė.

557. Kartu su paraiška, kurioje prašoma priimti sprendimą dėl išlaikymo, galima pateikti prašymą nustatyti tėvystę arba motinystę.

558. Paraiškoms, kuriose prašoma priimti sprendimą dėl išlaikymo, taikomi Konvencijos 10 straipsnio 1 dalies *c* ir *d* punktai.

B. Bylos pavyzdys

559. V. siekia, kad būtų išlaikomi jos du vaikai. Ji niekada nebuvo susituokusi su M., tačiau jie daugelį metų kartu gyveno A valstybėje. Dabar ji kartu su vaikais gyvena B valstybėje. Ji neturi priimto sprendimo dėl išlaikymo ir negali pateikti paraiškos B valstybėje, nes tokios paraiškos pateikti negalima pagal B valstybės nacionalinės teisės nuostatas. M. toliau gyvena A valstybėje. A ir B valstybės yra Konvencijos Susitariančiosios Šalys.

¹¹⁰ Kai pripažinti ir vykdyti sprendimo neįmanoma dėl išlygos pagal 20 straipsnio 2 dalį (t. y. išlyga dėl vieno iš jurisdikcijos pagrindų pagal 20 straipsnio 1 dalies *c*, *e* arba *f* punktą), pareiškėjas turi teisę gauti nemokamą teisinę pagalbą priimant naują sprendimą (15 straipsnis ir 20 straipsnio 4 dalis). Pagal Konvenciją tai toks atvejis, kai pareiškėjas turi teisę gauti nemokamą teisinę pagalbą teikdamas paraišką dėl sprendimo priėmimo.

Atitinkamas procesas pagal Konvenciją

560. V. gali kreiptis į B valstybės centrinę instituciją ir prašyti jos pagalbos. B valstybės centrinė institucija perduos A valstybei paraišką, kurioje bus prašoma **priimti sprendimą dėl išlaikymo**. Prieš teikdama prašymą V. neprivalo įrodyti, kad W. yra jos vaikų tėvas, nes jo tėvystė galės būti nustatyta per sprendimo priėmimo procesą. Jeigu reikės atlikti tėvystės tyrimą, A valstybės centrinė institucija suteiks reikiamą pagalbą¹¹¹. Kai A valstybėje bus priimtas sprendimas, jį bus galima vykdyti A valstybėje.

C. Kas gali prašyti priimti sprendimą dėl išlaikymo?

561. Jeigu nėra priimto sprendimo dėl išlaikymo, tokį sprendimą priimti gali prašyti tik kreditorius. Skolininkas negali teikti paraiškos dėl sprendimo priėmimo.
562. Jeigu priimti sprendimą reikia todėl, kad kito, jau priimto, sprendimo neįmanoma pripažinti ir vykdyti arba atsisakyta tai daryti dėl išlygos pagal Konvenciją (20 straipsnio 2 dalis), kreditorius arba išmokas vietoj išlaikymo išmokų mokėjęs viešasis subjektas gali pateikti paraišką, kad būtų priimtas sprendimas dėl išlaikymo. Abi bylos šalys turi gyventi Susitariančioiose Šalyse. Atminkite, kad šiuo atveju naujos paraiškos teikti nereikia, nes centrinė institucija tokiomis aplinkybėmis privalo pati tęsti procesą ir priimti sprendimą, jeigu skolininkas nuolat gyvena prašomojoje valstybėje.

*Glaustą šios paraiškos teikimo procedūrų santrauką rasite **kontroliniame sąraše** šio skyriaus pabaigoje.*

563. Atminkite, jog paraišką, kad būtų priimtas sprendimas dėl išlaikymo, per centrinę instituciją galima pateikti tuo atveju, jeigu pareiškėjas prašo išlaikyti vaiką. Prašymai nustatyti sutuoktinių tarpusavio išlaikymą nebus laikomi paraiškomis, kurias turi priimti centrinė institucija, nebent prašančioji ir prašomoji (abi) valstybės būtų savo pareiškimais įtraukusios sutuoktinių tarpusavio išlaikymą į Konvencijos II ir III skyrių taikymo sritį (žr. 3 skyrių). Kreditorius, norintis, kad būtų priimtas sprendimas dėl sutuoktinių tarpusavio išlaikymo, turi pateikti tiesioginį prašymą prašomosios valstybės kompetentingai institucijai. Šios procedūros netaikomos ir prašymams nustatyti kitokias šeimos išlaikymo išmokas, nebent abi valstybės būtų savo pareiškimais įtraukusios tų rūšių išlaikymo prievolės į Konvencijos taikymo sritį.

D. Sprendimo priėmimo procedūros pradžia. Keli dalykai, į kuriuos reikėtų atsižvelgti

564. Kai kuriais atvejais pareiškėjui gali būti įmanoma pateikti paraišką dėl sprendimo priėmimo pagal valstybės, kurioje pareiškėjas gyvena, nacionalinės teisės aktus arba pagal Konvenciją kaip paraišką pagal 10 straipsnį dėl sprendimo priėmimo kitoje Susitariančiojoje Šalyje. Pareiškėjams, svarstantiems, ar rinktis procedūrą pagal nacionalinę teisę, ar pagal Konvenciją, vertėtų turėti omenyje toliau nurodytus dalykus.

¹¹¹ Tais atvejais, kai abi valstybės yra 1970 m. Konvencijos dėl įrodymų šalys, žr. 3 skyriaus 2 dalies V skirsnį „Kitos Hagos konvencijos“.

a) Kaip ilgai gali trukti paraiškos dėl išlaikymo nagrinėjimo procesas

565. Kiek laiko gali trukti paraiškos nagrinėjimas pagal nacionalinę teisę, gali priklausyti nuo tos valstybės įstatymų, reglamentuojančių dokumentų įteikimą toje valstybėje nesantiems atsakovams, ir kaip sparčiai kompetentinga institucija gebės išnagrinėti paraišką. Paraiškos nagrinėjimo pagal Konvenciją trukmė taip pat priklausys nuo dalyvaujančių valstybių ir reikiamų procedūrų kiekvienoje valstybėje trukmės. Informacija apie tai, kiek laiko gali trukti paraiškos nagrinėjimas prašomojoje valstybėje, pateikiama Šalies apibūdinime.

b) Ar kaip nors skiriasi pagal nacionalinę teisę priimto sprendimo ir pagal Konvencijos 10 straipsnį priimto sprendimo teisinis poveikis

566. Kai kuriais atvejais pagal nacionalinę teisę priimtas sprendimas dėl išlaikymo, kuriuo nustatytos kitoje valstybėje esančio atsakovo prievolės, gali nebūti vykdytinas atsakovo gyvenamojoje valstybėje. Tai sudėtingas teisinis klausimas, dėl kurio pareiškėjui gali būti naudinga pasikonsultuoti su teisės specialistais.

c) Procedūros išlaidos

567. Jeigu paraiška teikiama pagal Konvenciją ir joje prašoma priimti sprendimą dėl jaunesnio nei 18 metų vaiko išlaikymo, pareiškėjas visada turi teisę gauti nemokamą teisinę pagalbą, nebent tokia paraiška būtų akivaizdžiai nepagrįsta arba prašomoji valstybė nuspręstų atlikti vaiko išteklių įvertinimą (žr. 3 skyrių). Tai iš esmės reiškia, kad daugeliu iš šių atvejų pareiškėjas galės gauti nemokamą teisinę pagalbą. Pareiškėjui gali būti svarbu į tai atsižvelgti, jeigu tokio paties lygio teisinę pagalbą neteikiama jo valstybėje teikiant paraišką pagal nacionalinę teisę.

d) Dėl išlaikymo pradėtos procedūros rezultatas

568. Tarp valstybių gali būti skirtumų, susijusių su išlaikymo nustatymu konkrečiais atvejais. Pareiškėjui sprendžiant, ar paraišką pateikti pagal nacionalinę teisę, ar pagal Konvenciją, gali būti naudinga atsižvelgti į tai, ar skiriasi galimų gauti išlaikymo išmokų dydis arba mokėjimo trukmė. Ši informacija gali būti pateikta prašomosios valstybės parengtame Šalies apibūdinime.

569. Gali būti svarbu atsižvelgti ir į kitus su konkrečia pareiškėjo padėtimi susijusius dalykus. Paraiškos teikimo galimybes svarstančiam pareiškėjui gali būti naudinga pasitarti su teisininku ir kreiptis dėl teisinės konsultacijos šiuo klausimu¹¹².

E. Išskirtinės aplinkybės: paraiškų teikimas dėl sprendimo priėmimo, kai naują sprendimą reikia priimti dėl išlygos (20 straipsnio 4 dalis)

570. Kaip aptariama šio vadovo 4 ir 5 skyriuose, gali būti atvejų, kai prašomoji valstybė atsisako pripažinti arba pripažinti ir vykdyti priimtą sprendimą, nes yra padaryta išlyga dėl tam sprendimui taikomo konkretaus pripažinimo ir vykdymo pagrindo. Pavyzdžiui, jeigu sprendimas priimtas remiantis tuo, kad kreditorius nuolat gyvena kilmės valstybėje, tačiau netinka joks kitas iš 20 straipsnyje nustatytų pripažinimo ir vykdymo pagrindų, tokio sprendimo gali nebūti įmanoma pripažinti prašomojoje valstybėje. Tokiu atveju gali reikėti priimti naują sprendimą.

¹¹² Visų pirma, tai gali būti reikalinga tuo atveju, kai prašomoji valstybė yra susitariančioji šalis pagal Hagos protokolą dėl išlaikymo prievolių taikytinos teisės.

571. Šiuo atveju naujos paraiškos (paraiškos dėl sprendimo priėmimo) teikti nereikia, nes jeigu skolininkas nuolat gyvena prašomojoje valstybėje, ta valstybė privalo imtis visų reikiamų priemonių, kad būtų priimtas naujas sprendimas (20 straipsnio 4 dalis). Tačiau per šį procesą praktikoje gali reikėti gauti iš kreditoriaus papildomos informacijos ir dokumentų, pavyzdžiui, kai nustatant išlaikymo dydį reikia atsižvelgti į vaiko auginimo išlaidas. Todėl nagrinėjant tą paraišką gali būti paprašyta pateikti papildomus dokumentus. Svarbu tai, kad priimant naują sprendimą pagal šį straipsnį, nereikės nustatyti vaiko arba vaikų (jaunesnių nei 18 metų) teisės prašyti išlaikymo, nes galiojantis sprendimas turi būti laikomas nustatančiu to vaiko teisę gauti išlaikymo išmokas prašomojoje valstybėje (20 straipsnio 5 dalis)¹¹³.
572. Todėl, susiklosčius tokiai situacijai, bylas tvarkantiems pareigūnams gali būti naudinga remtis šiuo vadovo skyriumi nustatant, kokią informaciją gali reikėti gauti kartu su ta paraiška, nes tai būtų panaši informacija į tą, kurios reikia pradiniam sprendimui priimti.

F. Išskirtinės aplinkybės: paraiškų teikimas dėl sprendimo priėmimo, kai naują sprendimą reikia priimti todėl, kad esamo sprendimo neįmanoma pripažinti arba pripažinti ir vykdyti

573. Gali būti ir tokių situacijų, kai pareiškėjas turi priimtą sprendimą dėl išlaikymo, tačiau žino, kad atsakovas prašomojoje valstybėje galės sėkmingai paprieštarauti paraiškai dėl to sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo. Taip gali būti dėl prašomosios valstybės padarytos išlygos, kai netinka nė vienas sprendimo pripažinimo ir vykdymo pagrindas, arba todėl, kad prašomoji valstybė negali vykdyti tokio pobūdžio sprendimo¹¹⁴. Tokiu atveju kreditoriui reikės teikti paraišką dėl naujo sprendimo priėmimo, o ne paraišką dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo¹¹⁵. Šios paraiškos bus nagrinėjamos taip pat, kaip ir bet kuri kita paraiška pagal šį skyrių. Tačiau kadangi naujas sprendimas būtų priimtas ne dėl atsisakymo pripažinti arba pripažinti ir vykdyti galiojantį sprendimą, nebūtų taikoma minėta prielaida dėl teisės teikti paraišką pagal 20 straipsnio 5 dalį.

¹¹³ Aiškinamosios ataskaitos 469–471 punktai. Atminkite, kad Konvencijoje neapibrėžta, ką reiškia sąvoka „teisė į išlaikymą“ šiomis aplinkybėmis, todėl šios sąvokos reikšmę, ir kokios papildomos informacijos arba įrodymų reikės pateikti, kad būtų priimtas sprendimas dėl išlaikymo, lems prašomosios valstybės nacionalinės teisės nuostatos.

¹¹⁴ Pavyzdžiui, sprendimu gali būti nustatyta, kad išlaikymo išmokos atskaitomos kaip tam tikra darbo užmokesčio procentinė dalis, o prašomojoje valstybėje tokia nuostata laikoma nepakankamai konkrečia, kad ją būtų galima vykdyti. Žr. Aiškinamosios ataskaitos 255 punktą.

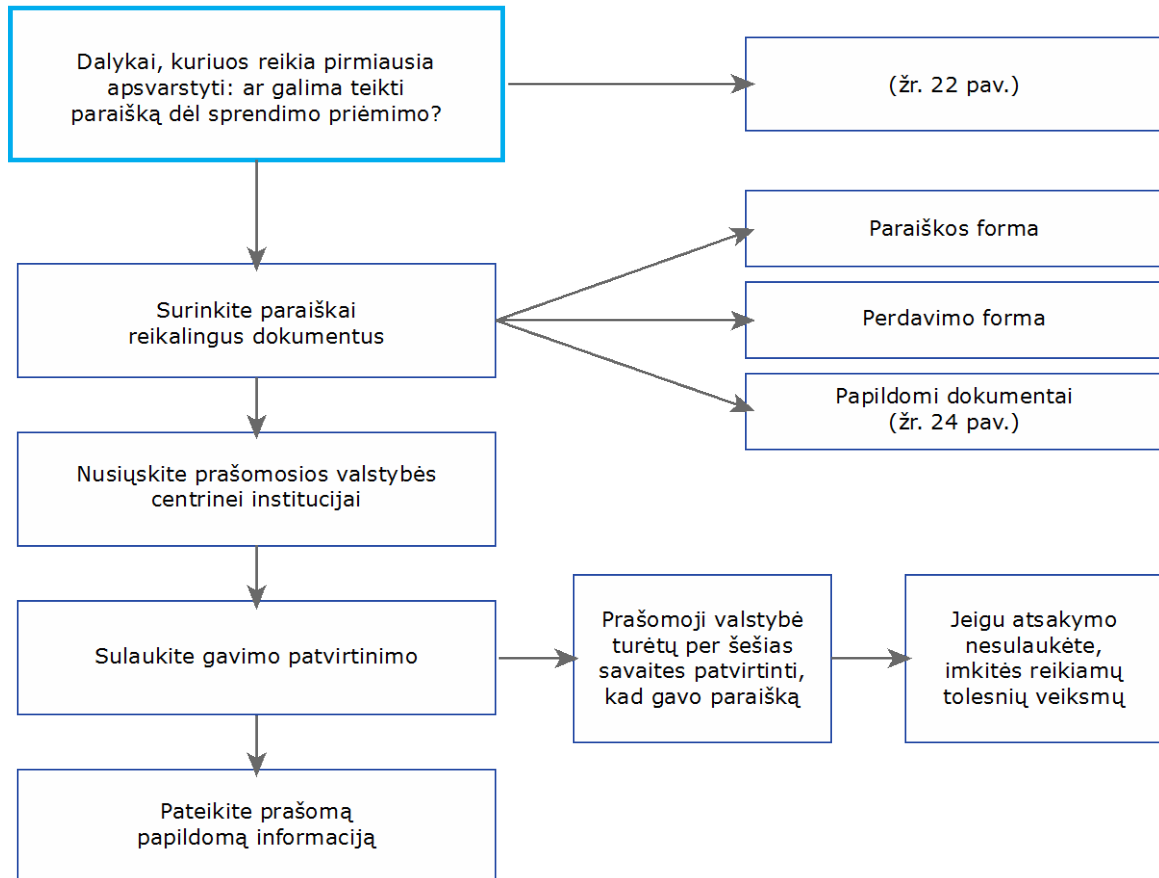
¹¹⁵ Žr. Aiškinamosios ataskaitos 255 punktą. Jeigu siunčiant paraišką yra žinoma, kad prašomojoje valstybėje gali kilti sunkumų nagrinėjant paraišką dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo, gali būti efektyviau siųsti tiek paraišką dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo, tiek paraišką dėl sprendimo priėmimo.

II. Paraiškos rengimo ir siuntimo procedūros

A. Apžvalga

574. Tolesnėje schemoje parodyti pagrindiniai siunčiamos paraiškos tvarkymo proceso etapai.

TEIKIAMOS PARAIŠKOS, KURIOSE PRAŠOMA PRIIMTI SPRENDIMĄ DĖL IŠLAIKYMO

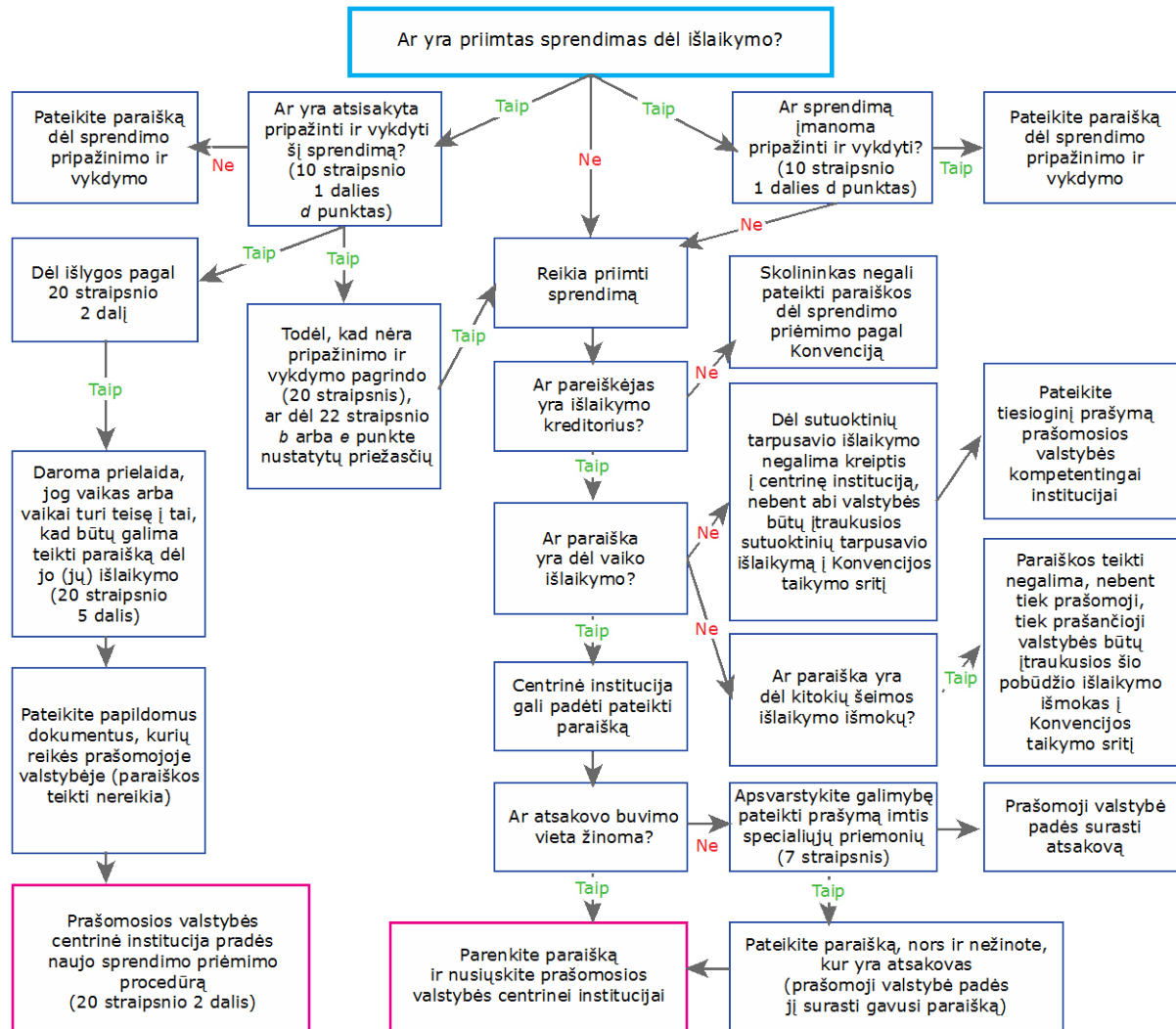

21 paveikslas. Paraiškos, kurioje prašoma priimti sprendimą, rengimo proceso apžvalga

B. Parengiamieji etapai

575. Tolesnėje struktūrinėje schemoje parodyti parengiamieji veiksmai, kuriuos reikėtų atlikti siekiant įsitikinti, kad paraiška dėl sprendimo priėmimo yra tinkama ir turėtų būti išnagrinėta. Tai – būtinas etapas, nes centrinės institucijos pareiga yra užtikrinti, kad paraiška atitiktų Konvenciją.

PARAIŠKOS DĖL SPRENDIMO PRIĖMIMO: Į KĄ PIRMAUSIA REIKĖTŲ ATSIŽVELGTI

22 paveikslas. Paraiškos teikimo proceso parengiamieji veiksmai

1. Procedūros. Pradinė peržiūra

Pastaba. Šiame skirsnyje pateikiami klausimai atitinka pirmiau pateiktą struktūrinę schemą.

a) 1 klausimas. Ar pareiškėjas turi priimtą sprendimą dėl išlaikymo?

576. Jeigu pareiškėjas jau turi priimtą sprendimą dėl išlaikymo ir tą sprendimą įmanoma pripažinti ir vykdyti, tinka teikti paraišką dėl sprendimo pripažinimo ir vykdymo (žr. 4 skyrių).
577. Jeigu pareiškėjas turi priimtą sprendimą dėl išlaikymo, tačiau šio sprendimo dėl išlaikymo neįmanoma pripažinti ir vykdyti, reikės teikti paraišką dėl naujo sprendimo priėmimo pagal 10 straipsnio 1 dalies *d* punktą. Pavyzdžiui, kreditoriaus turimas sprendimas gali būti tokio pobūdžio, kad jo neįmanoma vykdyti – kaip antai sprendimas, kuriuo išlaikymo išmokų suma nustatyta kaip tam tikra darbo užmokesčio procentinė dalis, o tokia nuostata prašomojoje valstybėje laikoma pernelyg nekonkrečia, kad ją būtų galima vykdyti¹¹⁶.
578. Jeigu yra priimtas sprendimas, kuriuo remiasi pareiškėjas, tačiau tą sprendimą atsisakyta pripažinti arba pripažinti ir vykdyti dėl išlygos pagal 20 straipsnio 2 dalį, reikės priimti naują sprendimą. Tačiau, kaip jau minėta, naujos paraiškos teikti nereikės (paraiška dėl sprendimo pripažinimo ir vykdymo bus nagrinėjama taip, tarsi būtų paraiška dėl sprendimo priėmimo) ir bus daroma prielaida, jog tas vaikas arba vaikai turi teisę į tai, kad dėl jų išlaikymo būtų galima teikti paraišką¹¹⁷. Todėl prašančiosios valstybės centrinės institucijos užduotis yra padėti gauti ir perduoti bet kokius papildomus dokumentus, kurių reikės nagrinėjant paraišką dėl sprendimo priėmimo.
- Kreditorius yra asmuo, kuriam privaloma mokėti išlaikymo išmokas arba kuris reikalauja, kad jos būtų jam mokamos. Kreditorius gali būti kuris nors iš vaiko tėvų ar sutuoktinis (-ė), vaikas, jo globėjai ar giminaičiai arba kiti asmenys, kurie rūpinasi vaiku. Kai kuriose valstybėse toks asmuo gali būti vadinamas išlaikymo išmokų gavėju, asmeniu, kuriam įsipareigojama, globos teises turinčia motina ar tėvu arba globėju (-a).*
579. Jeigu pareiškėjas turi priimtą sprendimą, tačiau jį pripažinti ir vykdyti atsisakyta todėl, kad jis neatitiko 20 straipsnyje nustatytų pripažinimo ir vykdymo pagrindų, arba dėl 22 straipsnio *b* arba *e* punkte nurodytų priežasčių, kreditorius gali prašyti priimti naują sprendimą prašomojoje valstybėje pagal 10 straipsnio 1 dalies *d* punktą. Tačiau šiuo atveju nebus daroma prielaida, kad tas vaikas arba vaikai turi teisę į išlaikymą, pagal 20 straipsnio 5 dalį.

¹¹⁶ Žr. Aiškinamosios ataskaitos 255 ir 256 punktus.

¹¹⁷ Žr. Aiškinamosios ataskaitos 469–471 punktus. Atminkite, kad Konvencijoje neapibrėžta, ką reiškia sąvoka „teisė į išlaikymą“ šiomis aplinkybėmis, todėl šios sąvokos apibrėžtį, ir kokios papildomos informacijos arba įrodymų reikės pateikti, kad būtų priimtas sprendimas dėl išlaikymo, lems prašomosios valstybės nacionalinės teisės nuostatos.

b) 2 klausimas. Ar pareiškėjas yra kreditorius?

580. Konvencijos 10 straipsnyje nustatyta, kad paraišką dėl sprendimo priėmimo gali teikti tik kreditoriai (turintys teisę gauti išmokas sau arba savo vaikams išlaikyti). Skolininkas, norintis, kad būtų priimtas sprendimas dėl išlaikymo, negali naudotis Konvencijoje nustatytomis procedūromis. Viešasis subjektas paraišką dėl sprendimo priėmimo gali teikti tik tokiu atveju, kai veikia asmens, kuriam mokėtinos išlaikymo išmokos, vardu arba yra mokėjęs išmokas vietoj išlaikymo išmokų, ir tik jeigu prašo priimti sprendimą todėl, kad esamo sprendimo neįmanoma pripažinti ir vykdyti dėl išlygos pagal 20 straipsnį¹¹⁸.

c) 3 klausimas. Kokios rūšies išlaikymo išmokas siekia gauti pareiškėjas?

581. Pareiškėjas gali per centrinę instituciją pateikti paraišką, kad būtų priimtas sprendimas dėl išlaikymo, jeigu taip prašoma išlaikyti vaiką. Prašymai nustatyti sutuoktinių tarpusavio išlaikymą nebus laikomi paraiškomis, kurias turi priimti centrinė institucija, nebent prašančioji ir prašomoji (abi) valstybės būtų savo pareiškimais įtraukusios sutuoktinių tarpusavio išlaikymą į Konvencijos II ir III skyrių taikymo sritį (žr. 3 skyrių). Kreditorius, norintis, kad būtų priimtas sprendimas dėl sutuoktinių tarpusavio išlaikymo, turi pateikti tiesioginį prašymą priimti sprendimą prašomosios valstybės kompetentingai institucijai.

582. Šios procedūros netaikomos ir prašymams nustatyti kitokias šeimos išlaikymo išmokas, nebent abi valstybės būtų savo pareiškimais nustačiusios, kad Konvencija jose taikoma ir tų rūšių išlaikymo prievolėms.

d) 4 klausimas. Ar pareiškėjas žino atsakovo gyvenamosios vietos adresą?

583. Pareiškėjui nereikia tiksliai žinoti atsakovo buvimo vietos tam, kad galėtų prašyti priimti sprendimą dėl išlaikymo. Tokiu atveju prašomoji valstybė pradės paiešką arba paprašys kitos tarnybos atlikti paiešką naudojantis viešais ir kitais prieinamais informacijos šaltiniais, kad atsakovas būtų surastas, taigi būtų galima nagrinėti paraišką.

584. Tačiau kai kuriais atvejais pareiškėjas, prieš teikdamas paraišką dėl sprendimo pripažinimo, gali norėti įsitikinti, kad pareiškėjas yra prašomojoje valstybėje. Pavyzdžiui, suabejojus, ar skolininkas apskritai gyvena prašomojoje valstybėje, gali būti efektyviau pirma pateikti prašymą patvirtinti skolininko buvimo vietą, kad centrinė institucija žinotų, ar siųsti paraišką į tą valstybę. Tokiu atveju pirmiausia galima pateikti prašymą imtis specialiųjų priemonių, paprasčiausiai paprašant prašomosios valstybės centrinės institucijos patvirtinti atsakovo buvimo vietą toje valstybėje (žr. 13 skyrių). Kai bus patvirtinta skolininko buvimo vieta, paraišką bus galima siųsti į tą valstybę, kurioje gyvena skolininkas.

e) Parengiamųjų procesų užbaigimas

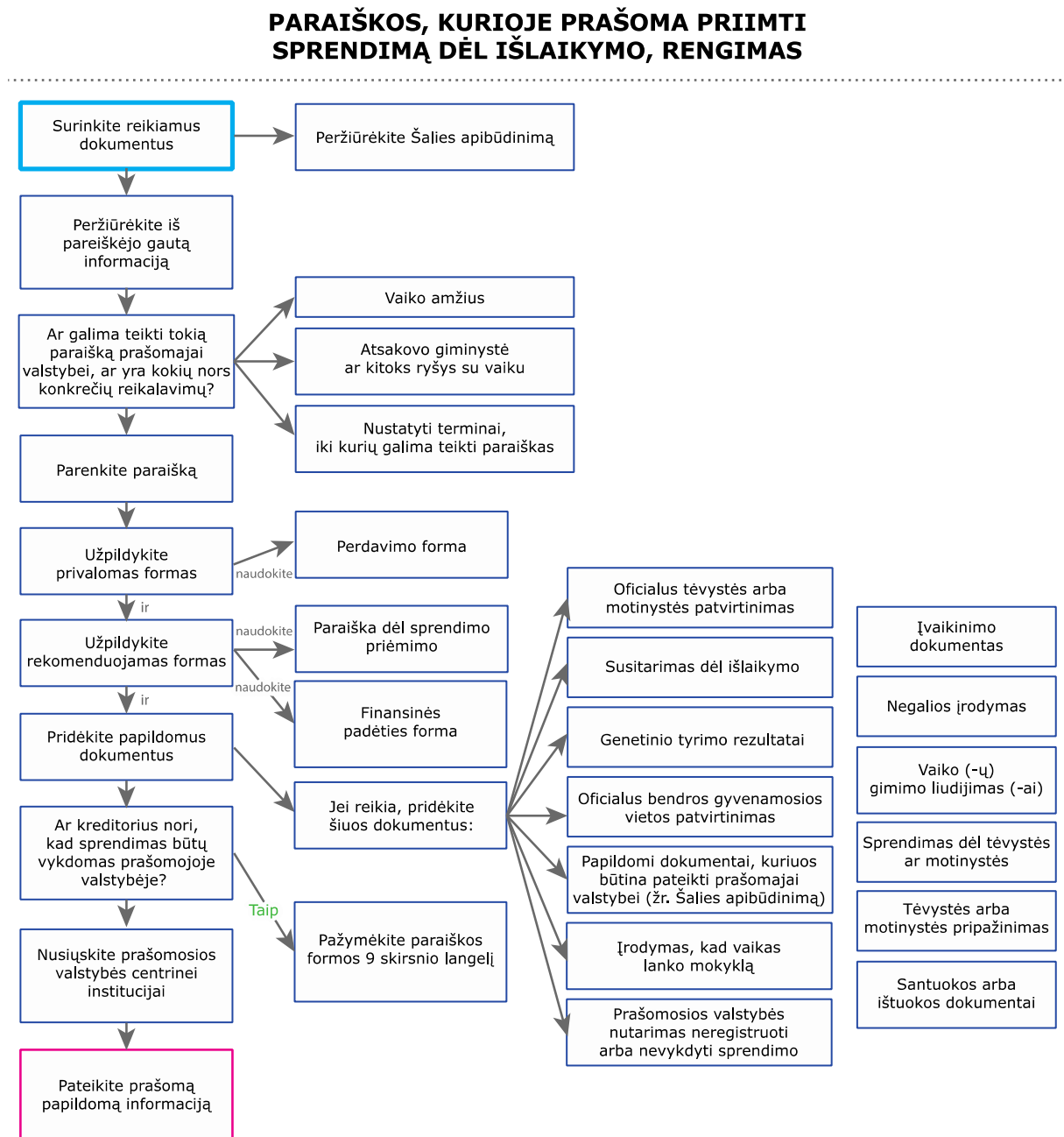
585. Apsvarsčius pirmiau aptartus klausimus, galima teikti paraišką. Tolesniame skirsnyje aptariami reikiami dokumentai ir procedūros, taikomos rengiant bylą ir perduodant paraišką prašomajai valstybei.

¹¹⁸ Žr. Aiškinamosios ataskaitos 586 ir 590 punktus.

C. Dokumentų rinkinio sudarymas teikiant paraišką dėl sprendimo priėmimo

1. Struktūrinė schema

586. Kitame puslapyje pateiktoje struktūrinėje schemoje parodyti reikiami procesai rengiant ir siunčiant paraišką, kurioje prašoma priimti sprendimą dėl išlaikymo.

23 paveikslas. Paraiškos, kurioje prašoma priimti sprendimą dėl išlaikymo, rengimas

2. Paraiškos rengimas

Pastaba. Toliau aprašyti veiksmai atitinka 23 paveiksle pateiktą struktūrinę schemą.

a) Surinkite reikiamus dokumentus

587. Teikiant paraišką dėl sprendimo priėmimo, norint surinkti reikiamus dokumentus, reikės remtis prašomosios valstybės (kuriai siųsite paraišką) parengtu Šalies apibūdinimu ir turėti bet kokius pareiškėjo parengtus dokumentus. Priklausomai nuo jums įprastų vidaus procesų, tarp jų gali būti ir rekomenduojama paraiškos forma, jau užpildyta pareiškėjo.
588. Peržiūrėkite Šalies apibūdinimą. Teikdami paraišką dėl sprendimo priėmimo nustatykite, ar prašomojoje valstybėje taikomi kokie nors konkretūs apribojimai, nuo kurių gali priklausyti, ar pateiktą paraišką bus galima nagrinėti. Sprendimas dėl paraiškos bus priimtas pagal prašomosios valstybės įstatymus¹¹⁹; pagal juos dažniausiai taikomos nuostatos dėl vaiko amžiaus (jeigu vaikas yra 18 metų arba vyresnis) ir terminų, iki kurių turi būti pateikta paraiška, jeigu reikia nustatyti tėvystę arba motinystę (pavyzdžiui, tai reikia padaryti per tam tikrą metų skaičių nuo vaiko gimimo).
589. Šalies apibūdinime taip pat bus nustatyti bet kokie konkretūs tos valstybės reikalavimai dėl dokumentų arba įrodymų, kurių laikytis privaloma. Pavyzdžiui, gali reikėti patvirtinti iš ligoninės ar kitur gautus vaiko gimimo įrašus arba gauti tėvų santuokos įrodymą. Kokių kitų dokumentų reikės, priklausys nuo konkrečių bylos faktų (pavyzdžiui, ar vaikas yra pilnametis arba beveik pilnametis).
590. Tolesnėje lentelėje išvardyti dažniausiai privalomi pateikti dokumentai. Jei bet kuris iš šių dokumentų yra privalomas ir jo trūksta, prašykite pareiškėjo jį pateikti.

Gimimo liudijimas arba lygiavertis dokumentas	Pateikite kiekvieno vaiko, kurį prašoma išlaikyti, gimimo liudijimą. Kiti panašūs dokumentai gali būti krikšto liudijimai ar pilietybės dokumentai, jei gimimo liudijimo neturima. Svarbu, kad tame dokumente būtų patvirtinti vaiko vardas, pavardė ir gimimo data.
Skolininko (-ės) tėvystės arba motinystės pripažinimas	Tai gali būti pareiškimas, padarytas vaikui gimus (ligoninėje užpildyta forma), arba vėlesnis pripažinimas. Paprastai to nereikia, jeigu vaikas gimė susituokusiems tėvams.
Oficialus pareiškimas, kuriame pateikiami tėvystės arba motinystės įrodymai	Jeigu tėvystė arba motinystė nėra pripažinta ir patvirtinta dokumentais, pareiškėjas turėtų pateikti oficialų pareiškimą dėl tėvystės arba motinystės aplinkybių ir skolininko ryšio su vaiku jam gimus ir vėliau.
Kompetentingos institucijos sprendimas dėl tėvystės arba motinystės	Kai kuriais atvejais kompetentinga institucija gali būti jau nustačiusi tėvystę arba motinystę, net kai nėra priimto sprendimo dėl išlaikymo. Reikėtų pateikti šį sprendimą, kuriuo tai nustatyta.
Genetinio tyrimo rezultatai	Jeigu tėvystė arba motinystė patvirtinta genetiniu tyrimu, pridėkite jo rezultatus.

¹¹⁹ Tai gali būti ir Protokolas dėl išlaikymo prievolės taikytinos teisės, jeigu prašomoji valstybė yra jo šalis.

Jvaikinimo dokumentas	Jeigu vaikas, kurį prašoma išlaikyti, buvo skolininko įvaikintas, pridėkite įvaikinimo dokumentą.
Santuokos ar panašių santykių liudijimas ir santuokos nutraukimo arba separacijos data	Pridėkite šį dokumentą, jeigu bylos šalys buvo susituokusios arba palaikė panašius santykius. Ši informacija taip pat bus naudojama nustatant, ar vaikas gimė kreditoriui (-ei) ir skolininkui (-ei) susituokus arba palaikant panašius santykius.
Oficialus pareiškimas, kuriame pateikiami bylos šalių bendros gyvenamosios vietos įrodymai	Daugeliu atvejų to nereikės, tačiau šio dokumento gali prireikti, pavyzdžiui, jeigu bylos šalys laikinai atskirai gyveno dėl darbo, tačiau visada tvarkė bendrą namų ūkį konkrečioje valstybėje.
Bylos šalių susitarimas dėl išlaikymo	Jeigu bylos šalys jau pirmiau susitarė dėl išlaikymo, pavyzdžiui, kai buvo tarpininkaujant sprendžiami vaiko globos klausimai, reikėtų pridėti šį susitarimą.
Vidurinės mokyklos lankymo arba mokslų tęsimą po vidurinės mokyklos įrodymas	Jo reikės, kai bus prašoma išlaikyti vyresnį, ypač pilnametį, vaiką, nes nuo mokyklos lankymo gali priklausyti teisė į išlaikymą.
Negalios įrodymas	Jeigu prašoma išlaikyti vyresnį arba pilnametį vaiką, kuris turėtų turėti teisę gauti išmokas dėl negalios, reikėtų pateikti šią informaciją.
Finansinės padėties forma	Šią formą reikia užpildyti kiek galima išsamiau. Joje pateikiama konkreti sprendimui priimti ir vykdyti reikalinga informacija. Joje apibūdinama tiek kreditoriaus, tiek skolininko padėtis.
Pareiškimas apie įsiskolinimus arba anksčiau mokėtas išmokas	Kai yra nesumokėtų išlaikymo išmokų įsiskolinimų arba prašoma mokėti išlaikymo išmokas atgaline data, reikėtų pateikti informaciją apie šias išmokas.
Kiti prašomosios valstybės reikalaujami įrodymai	Remdamiesi prašomosios valstybės parengtu Šalies apibūdinimu, sužinokite, ar būtina pateikti kokius nors papildomus dokumentus.
Prašomosios valstybės nutarimas nepripažinti ir nevykdyti sprendimo	Jeigu buvo nutarta nepripažinti galiojančio sprendimo (pavyzdžiui, jį pripažinti atsisakyta dėl pagal Konvenciją padarytos išlygos), reikėtų pridėti to nutarimo kopiją.

24 paveikslas. Paraiškos dėl sprendimo priėmimo. Dokumentų lentelė

b) Sudarykite paraiškos dokumentų rinkinį

591. Paraiškos dokumentų rinkinyje reikia pateikti privalomą formą (perdavimo formą), rekomenduojamą paraiškos formą (jeigu jūsų valstybė nusprendė ją naudoti) ir papildomus dokumentus.
592. Žr. 15 skyriuje pateiktus nurodymus, kaip pildyti perdavimo formą ir rekomenduojamą paraiškos dėl sprendimo priėmimo formą.

c) Prašykite vykdyti sprendimą

593. Jeigu kreditorius nori, kad priimtas sprendimas dėl išlaikymo būtų vykdomas prašomojoje valstybėje, būtinai pažymėkite atitinkamą paraiškos formos langelį. Jokios papildomos formos ar dokumentų pateikti nereikia.

3. Paraiškos siuntimas

594. Centrinei institucijai surinkus reikiamus dokumentus, paraišką galima nusiųsti prašomosios valstybės centrinei institucijai.
595. Paraišką galima siųsti paštu, tačiau jeigu prašomoji valstybė sutinka, ją galima siųsti ir elektroninėmis priemonėmis, su sąlyga, kad tai darant būtų užtikrinta pakankama paraiškoje pateiktos asmeninės ir konfidencialios informacijos apsauga.

4. Tolesni veiksmai ir ryšiai su prašomąja valstybe

596. Prašomosios valstybės centrinė institucija turi per šešias savaites patvirtinti, kad gavo paraišką, naudodama privalomą gavimo patvirtinimo formą. Gavimo patvirtinimo formoje taip pat turi būti nurodyta už paraiškos nagrinėjimą atsakingo asmens vardas ir pavardė arba institucijos skyrius, kad bet kokius tolesnius pasiteiravimus būtų galima siųsti tam asmeniui.
597. Per tris mėnesius nuo tos dienos, kurią pateiktas paraiškos gavimo patvirtinimas, prašomosios valstybės centrinė institucija privalo pateikti paraiškos nagrinėjimo būklės ataskaitą.
598. Jeigu prašomoji valstybė prašys pateikti papildomą informaciją arba dokumentus, apie tai bus pranešta prašančiosios valstybės centrinei institucijai. Į tokį prašymą reikėtų atsakyti nedelsiant. Negavusi atsakymo ar papildomų dokumentų per tris mėnesius, prašomosios valstybės centrinė institucija gali (tačiau neprivalo) nutraukti bylą. Jeigu sunku gauti reikiamus papildomus dokumentus, apie tai praneškite prašomajai valstybei ir nurodykite, kad tam reikės skirti daugiau laiko.

III. Papildoma informacija

A. Praktiniai patarimai

- Atsižvelkite į tai, ar prašomas priimti sprendimas turės būti vykdomas prašomojoje valstybėje. Jei taip, tai reikės nurodyti paraiškos formoje (žr. 15 skyrių), todėl būtinai pateikite kuo daugiau informacijos, kuri palengvintų sprendimo vykdymą. Ši informacija pateikiama finansinės padėties formoje.
- Pareiškėjui praneškite, kiek laiko gali trukti sprendimo priėmimo procedūra. Ši informacija bus pateikta prašomosios valstybės parengtame Šalies apibūdinime.
- Jeigu numatoma, kad gali reikėti atlikti tėvystės arba motinystės tyrimą, pareiškėjo (-os) prašykite pranešti, jeigu paraiškos nagrinėjimo metu pasikeistų jo (jos) kontaktiniai duomenys, kad į jį (ją) būtų galima kreiptis dėl šio tyrimo.
- Jeigu pareiškėjas ir atsakovas susitaria dėl išlaikymo arba paraiškos nusprendžiama atsisakyti dėl kokios nors kitos priežasties, būtinai apie tai iškart praneškite prašomosios valstybės centrinei institucijai, kad ji galėtų nutraukti procedūrą.

B. Atitinkamos formos

Paraiška dėl sprendimo priėmimo

Perdavimo forma

Finansinės padėties forma

C. *Atitinkami Konvencijos straipsniai*

10 straipsnis

12 straipsnis

20 straipsnis

22 straipsnis

D. *Susijusios šio vadovo dalys*

Žr. 3 skyriaus 2 dalį „Bendrieji klausimai, svarbūs teikiant visas paraiškas pagal Konvenciją ir prašymus imtis specialiųjų priemonių“

Žr. 4 skyrių „Siunčiamų paraiškų dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo tvarkymas“

Žr. 10 skyrių apie sprendimų dėl išlaikymo vykdymą

Žr. 13 skyriaus I skirsnį „Prašymų imtis specialiųjų priemonių apžvalga“

Žr. 15 skyriaus II skirsnyje pateiktus nurodymus, kaip pildyti rekomenduojamas paraiškų formas

IV. *Siunčiamos paraiškos dėl sprendimo priėmimo. Kontrolinis sąrašas*

	Procedūra	Šiame vadove:
1	Pradinė peržiūra: ar reikėtų teikti paraišką, kurioje būtų prašoma priimti sprendimą dėl išlaikymo?	II(C)(1)(c)
i)	Pareiškėjas neturi priimto sprendimo dėl išlaikymo arba to sprendimo neįmanoma vykdyti	II(C)(1)(a)
ii)	Pareiškėjas yra Susitariančiojoje Šalyje gyvenantis išlaikymo kreditorius	II(C)(1)(e)
iii)	Pareiškėjas prašo išlaikyti vaiką	II(C)(2)
iv)	Atsakovo buvimo vieta yra žinoma pareiškėjui	II(C)(2)(1), (2)
2	Sudarykite paraiškos dokumentų rinkinį	II(C)(2)(4)
i)	Privaloma forma (perdavimo forma)	II(C)(2)(6)
ii)	Rekomenduojama forma (paraiška dėl sprendimo priėmimo)	II(C)(2)(7)
iii)	Papildomi dokumentai	II(C)(2)(8)
3	Nusiųskite prašomajai valstybei	II(C)(2)(9)
4	Atlikite reikiamus tolesnius veiksmus	II(C)(1)(c)

V. Dažniausiai užduodami klausimai

Ar kreditorius gali prašyti priimti sprendimą dėl išlaikymo, jeigu nežino, kur gyvena skolininkas (atsakovas)?

599. Taip. Kreditorius turėtų paraiškos formoje pateikti kiek įmanoma daugiau informacijos apie atsakovą. Ta informacija prašomojoje valstybėje bus naudojama atliekant paiešką duomenų bazėse ir informacijos šaltiniuose, prieinamuose prašomosios valstybės centrinei arba kompetentingai institucijai. Dažnai centrinė institucija galės naudotis neviešais informacijos šaltiniais, kad surastų atsakovą. Suradusi atsakovą, centrinė institucija pradės nagrinėti paraišką dėl sprendimo priėmimo.

Kas bus daroma po to, kai bus priimtas sprendimas dėl išlaikymo?

600. Jeigu kreditorius paprašė vykdyti sprendimą, sprendimas dėl išlaikymo bus perduotas vykdyti atitinkamai institucijai toje valstybėje, kurioje atsakovas gyvena arba kurioje jis turi turto ar pajamų. Svarbu atitinkamame paraiškos formos langelyje pažymėti, kad kreditorius prašo vykdyti sprendimą – taip bus užtikrinta, kad sprendimas būtų vykdomas nedelsiant.

Ką daryti, jeigu skolininkas tvirtina, kad jis nėra vaikų tėvas?

601. Ar skolininkas turės teisę užginčyti tėvystę, priklausys nuo paraišką nagrinėjančios valstybės įstatymų. Jeigu vaiko (arba vaikų) tėvystei nustatyti reikės atlikti tėvystės nustatymo tyrimą, prašymas jį atlikti bus pateiktas per centrinę instituciją ir pareiškėja bus informuota apie tai, kaip dalyvauti tyrime.

Ar pareiškėjas, norintis gauti didesnę išlaikymo išmokų sumą, gali pasiekti, kad būtų priimtas naujas sprendimas?

602. Pareiškėjui nereikia prašyti priimti naujo sprendimo¹²⁰. Jis gali prašyti pakeisti galiojantį sprendimą per šio vadovo 12 skyriuje aprašytus procesus.

Per kiek laiko bus priimtas sprendimas dėl išlaikymo?

603. Tai priklausys nuo to, kur siunčiama paraiška ir kas bus daroma po to, kai apie ją bus pranešta atsakovui. Visos Susitariančiosios Šalys susitarė paraiškas nagrinėti kiek įmanoma greičiau. Prašomosios valstybės centrinė institucija po trijų mėnesių nuo paraiškos gavimo patvirtinimo atsiųs naujausią informaciją apie esamą padėtį, nurodydama, kokių veiksmų imtasi ir ką numatoma daryti toliau.

Kaip pareiškėjas gali sužinoti apie savo paraiškos būklę?

604. Jeigu pareiškėjui kiltų klausimų, jis turėtų kreiptis į savo valstybės centrinę instituciją, kad sužinotų apie savo paraiškos būklę. Pareiškėjai neturėtų tiesiogiai kreiptis į kitos valstybės centrinę instituciją, nebent ta centrinė institucija būtų sutikusi tiesiogiai teikti informaciją pareiškėjams. Pagal Konvenciją prašomosios valstybės centrinė institucija turi per šešias savaites patvirtinti, kad gavo paraišką, ir pranešti apie tolesnę jos būklę per tris mėnesius nuo paraiškos gavimo patvirtinimo dienos.

¹²⁰

Kai kuriais atvejais prašomojoje valstybėje gali būti neįmanoma pakeisti sprendimo, tačiau įmanoma priimti naują sprendimą – tokiu atveju paraiška bus nagrinėjama taip pat, kaip paraiška dėl sprendimo pakeitimo, ir turėtų būti taikomos vadovo 12 skyriuje aprašytos procedūros.

Ar pareiškėja gali siekti, kad būtų priimtas sprendimas dėl išlaikymo, net jeigu ji nebuvo susituokusi su savo vaikų tėvu?

605. Taip. Konvencija taikoma visų vaikų išlaikymui, nepaisant jų tėvų šeiminės padėties. Tačiau kai kuriais atvejais, kad būtų galima priimti sprendimą dėl išlaikymo, reikės nustatyti tėvystę arba motinystę.

Pareiškėja nerimauja dėl savo saugumo tuo atveju, jeigu atsakovas sužinotų, kur ji gyvena. Kaip nuo to priklausys prašymas priimti sprendimą dėl išlaikymo?

606. Pareiškėja turi pranešti centrinei institucijai apie jai kilusį susirūpinimą dėl savo saugumo. Centrinė institucija teikiamose formose nurodys, kad šios asmeninės informacijos atskleisti nepatartina. Tada pareiškėjos adresas ir kita asmeninė informacija bus pateikti riboto naudojimo informacijos formoje ir atsakovui neturėtų būti atskleista jokia asmeninė informacija apie pareiškėją. Riboto naudojimo informacijai pateikti skirta forma teikiama siekiant užtikrinti, kad pareiškėjo adresas nebūtų atskleistas. Žr. 3 skyrių.

Pareiškėjas ir atsakovas penkerius metus gyveno skyrium. Ar pareiškėjas gali gauti išlaikymo išmokas iš skolininko už tuos praėjusius metus?

607. Daugeliu atvejų tai priklausys nuo prašomosios valstybės įstatymų¹²¹. Kai kuriose valstybėse išlaikymo išmokos už laikotarpį iki sprendimo priėmimo (vadinamosios išlaikymo išmokos atgaline data) bus skiriamos tik išskirtinėmis aplinkybėmis. Tose valstybėse išlaikymo išmokos bus mokėtinos tik nuo tada, kai pirmą kartą pateikta paraiška, arba, priklausomai nuo prašomosios valstybės įstatymų ir procedūrų, – nuo vėlesnės datos. Šalies apibūdinime bus nurodyta, ar yra apribojimų, susijusių su išlaikymo išmokų skyrimu atgaline data prašomojoje valstybėje.

Pateikus paraišką dėl sprendimo priėmimo, kas apmokės bet kokio tėvystei arba motinystei nustatyti reikalingo tyrimo išlaidas?

608. Tėvystei arba motinystei nustatyti skirto tyrimo išlaidų padengimas priskiriamas nemokamoms paslaugoms, kurias privaloma teikti pareiškėjui byloje dėl vaiko išlaikymo. Todėl negalima reikalauti iš pareiškėjo sumokėti už tėvystės arba motinystės tyrimą¹²². Tačiau tai ne visada reiškia, kad išlaidas padengs prašomosios valstybės centrinė institucija, nes prašomoji valstybė gali sutikti atlikti tyrimą tik su sąlyga, kad jo išlaidas apmokėtų skolininkas. Tai priklausys nuo prašomosios valstybės įstatymų ir procedūrų.

609. Žr. 3 skyrių, kuriame išsamiai paaiškinta teisė gauti nemokamą teisinę pagalbą.

Ar pareiškėjai, siekiančiai, kad būtų priimtas sprendimas dėl jos vaikų išlaikymo, būtina samdyti advokatą?

610. Ne. Jeigu paraiškoje prašoma nustatyti jaunesnio nei 18 metų (kai kuriais atvejais iki 21 metų) vaiko išlaikymą, prašančiosios arba prašomosios valstybės centrinė institucija suteiks pareiškėjui būtiną teisinę pagalbą (žr. 3 skyrių).

¹²¹ Gali būti taikomas ir Hagos protokolais dėl išlaikymo prievolės taikytinos teisės, jeigu prašomoji valstybė yra jo šalis.

¹²² Žr. Aiškinamosios ataskaitos 391 ir 392 punktus. Valstybė gali savo pareiškimu nustatyti, kad bus atliktas vaiko išteklių įvertinimas ir tuo atveju, jeigu įvertinus paaiškės, kad vaikas neatitinka nustatytų kriterijų, pareiškėjo gali būti paprašyta padengti išlaidas. Žr. šio vadovo 3 skyrių.

Ar galima per centrinę instituciją pateikti prašymą nustatyti sutuoktinių tarpusavio išlaikymą?

611. Centrinė institucija neprivalo padėti priimti sprendimo dėl sutuoktinių tarpusavio išlaikymo. Pareiškėjui reikės siųsti tiesioginį prašymą priimti sprendimą kitos valstybės kompetentingai institucijai, nebent prašančioji ir prašomoji (abi) valstybės būtų susitarusios į Konvencijos II ir III skyrių taikymo sritį įtraukti bylas dėl sutuoktinių tarpusavio išlaikymo nustatymo. Šalies apibūdinime bus nurodyta, ar šiuo tikslu išplėsta Konvencijos taikymo sritis.

Kokio dydžio išlaikymo išmokos bus skiriamos?

612. Kiekvienoje valstybėje mokėtinų išlaikymo išmokų dydis apskaičiuojamas pagal skirtingą metodą, todėl šiuo tikslu svarbu atsakyti į sudėtingą teisinį klausimą, kuri teisė taikytina; šiame vadove apie tai nerašoma. Daugumos valstybių interneto svetainėse rasite informaciją apie tai, kaip išmokų sumos bus apskaičiuojamos toje valstybėje. Kaip bus nustatomas išlaikymo dydis, taip pat bus nurodyta prašomosios valstybės parengtame Šalies apibūdinime.

9 skyrius.

Gautos paraiškos, kuriose prašoma priimti sprendimą dėl išlaikymo

Šio skyriaus struktūra:

Šiame skyriuje aptariamos paraiškos, kuriose prašoma priimti sprendimą dėl išlaikymo.

I skirsnyje aptariama šios rūšies paraiška – kas gali ją teikti ir kada ji bus naudojama.

II skirsnyje aptariama gautų dokumentų peržiūros ir paraiškos nagrinėjimo procedūra bei etapai.

III skirsnyje pateikta nuorodų ir papildomos informacijos, svarbios gavus šią paraišką.

IV skirsnyje pateiktas kontrolinis sąrašas tiems, kam tereikia paprastos šio proceso apžvalgos.

V skirsnyje pateikti atsakymai į kai kuriuos dėl šios paraiškos dažniausiai užduodamus klausimus.

I. Apžvalga

A. Kada bus naudojama ši paraiška

613. Paraiška, kurioje prašoma **priimti** sprendimą dėl išlaikymo Susitariančiojoje Šalyje, bus gauta bet kuriuo iš šių atvejų:
- kai nėra priimto sprendimo dėl išlaikymo ir kreditorius prašo priimti sprendimą; arba
 - kai sprendimo pripažinti ir vykdyti nejmanoma arba atsisakoma tai daryti, nes nėra pripažinimo ir vykdymo pagrindo pagal 20 straipsnį, arba dėl 22 straipsnio b ar e punkte nurodytų priežasčių.
614. Kartu su paraiška, kurioje prašoma priimti sprendimą dėl išlaikymo, gali būti pateiktas prašymas nustatyti tėvystę arba motinystę.
615. Paraiškoms, kuriose prašoma priimti sprendimą dėl išlaikymo, taikomi Konvencijos 10 straipsnio 1 dalies c ir d punktai.

*Sprendimo **priėmimas** yra procesas, per kurį priimamas sprendimas dėl išlaikymo, jeigu nėra pirmiau priimto sprendimo dėl išlaikymo arba jeigu galiojančio sprendimo dėl išlaikymo dėl kokios nors priežasties negalima pripažinti ar vykdyti. Priimant sprendimą dėl išlaikymo, jei reikia, gali būti kartu nustatyta tėvystė arba motinystė.*

B. Bylos pavyzdys

616. A valstybėje gyvenanti kreditorė turi du vaikus. Tų vaikų tėvas persikėlė gyventi į B valstybę. Kreditorė norėtų gauti vaikų išlaikymo išmokas iš jų tėvo. A ir B valstybės yra Konvencijos Susitariančiosios Šalys.

Atitinkamas procesas pagal Konvenciją

617. Kreditorė pateiks paraišką, prašydama priimti sprendimą dėl išlaikymo. Šią paraišką A valstybės centrinė institucija perduos B valstybės centrinei institucijai. Apie tai bus pranešta vaikų tėvui ir pagal prašomosios valstybės (B valstybės) įstatymus bus priimtas sprendimas dėl išlaikymo. Prireikus taip pat bus nustatyta tėvystė.

C. Kas gali prašyti priimti sprendimą dėl išlaikymo?

618. Jeigu nėra priimto sprendimo dėl išlaikymo, tokį sprendimą priimti gali prašyti tik **kreditorius**. Jeigu yra priimtas sprendimas, tačiau jo neįmanoma pripažinti arba vykdyti dėl pagal Konvenciją padarytos išlygos, kreditoriaus vardu veikiantis arba išmokas vietoj išlaikymo išmokų mokėjęs viešasis subjektas taip pat gali pateikti paraišką, kad būtų priimtas sprendimas dėl išlaikymo. Kreditorius turi gyventi Susitariančiojoje Šalyje.

Kreditorius yra asmuo, kuriam privaloma mokėti išlaikymo išmokas arba kuris reikalauja, kad jos būtų jam mokamos. Kreditorius gali būti kuris nors iš vaiko tėvų ar sutuoktinis (-ė), vaikas, jo globėjai ar giminaičiai arba kiti asmenys, kurie rūpinasi vaiku. Kai kuriose valstybėse toks asmuo gali būti vadinamas išlaikymo išmokų gavėju, asmeniu, kuriam įsipareigojama, globos teisės turinčia motina ar tėvu arba globėju (-a).

Glaustą procedūrą, atliekamą gavus šią paraišką, santrauką rasite kontroliniame sąraše šio skyriaus pabaigoje.

D. Sprendimo dėl išlaikymo priėmimas, kai esamo sprendimo neįmanoma pripažinti

619. Kaip aptariama šio vadovo 4 ir 5 skyriuose, gali būti atvejų, kai prašomoji valstybė atsisako pripažinti ir vykdyti priimtą sprendimą, nes yra padaryta išlyga pagal 20 straipsnio 2 dalį dėl tam sprendimui taikomo konkretaus pripažinimo ir vykdymo pagrindo. Pavyzdžiui, jeigu sprendimas priimtas remiantis tuo, kad kreditorius nuolat gyvena kilmės valstybėje, tačiau netinka joks kitas iš 20 straipsnyje nustatytų sprendimo pripažinimo ir vykdymo pagrindų, prašomoji valstybė gali atsisakyti pripažinti sprendimą. Tokiu atveju gali reikėti priimti naują sprendimą.

620. Šiuo atveju naujos paraiškos (paraiškos dėl sprendimo priėmimo) teikti nereikia, nes jeigu skolininko „nuolatinė gyvenamoji vieta“ yra prašomojoje valstybėje, ta valstybė privalo imtis visų reikiamų priemonių, kad būtų priimtas naujas sprendimas (20 straipsnio 4 dalis). Tada sprendimas priimamas pagal šiame skyriuje aprašytas procedūras.

621. Tai gali reikšti, kad iš kreditoriaus reikia gauti papildomos informacijos ir dokumentų, jeigu, pavyzdžiui, nustatant išlaikymo dydį svarbu atsižvelgti į vaiko auginimo išlaidas. Prašymą dėl to reikėtų pateikti prašančiosios valstybės centrinei institucijai.

622. Tačiau šiuo atveju svarbu tai, kad gavus paraišką dėl naujo sprendimo priėmimo nereikia spręsti klausimo, ar vaikas arba vaikai turi teisę į tai, kad dėl būtų teikiama paraiška dėl išlaikymo (20 straipsnio 5 dalis)¹²³. Remiantis galiojančiu sprendimu bus pripažinta, jog vaikai turi teisę į tai, kad būtų teikiama paraiška dėl jų išlaikymo.

623. Gali būti ir tokių situacijų, kai pareiškėjas turi priimtą sprendimą dėl išlaikymo, tačiau žino, kad atsakovas prašomojoje valstybėje galės sėkmingai paprieštarauti paraiškai dėl to sprendimo pripažinimo ir vykdymo. Taip gali būti todėl, kad netinka nė vienas iš sprendimo pripažinimo ir

¹²³ Aiškinamosios ataskaitos 469–471 punktai. Atminkite, kad Konvencijoje neapibrėžta, ką reiškia sąvoka „teisė į išlaikymą“ šiomis aplinkybėmis, todėl prašomosios valstybės nacionalinės teisės nuostatos lems šios sąvokos reikšmę ir ar reikės pateikti papildomos informacijos arba įrodymų, kad būtų priimtas sprendimas dėl išlaikymo.

vykdymo pagrindų, arba todėl, kad prašomoji valstybė negali vykdyti tokio pobūdžio sprendimo¹²⁴. Tokiu atveju kreditoriui reikės pateikti paraišką dėl naujo sprendimo priėmimo, o ne paraišką dėl sprendimo pripažinimo ir vykdymo¹²⁵.

624. Šios paraiškos bus nagrinėjamos ta pačia tvarka, kaip ir bet kuri kita šiame skyriuje aprašyta paraiška. Tačiau kadangi naujas sprendimas būtų priimtas ne dėl atsisakymo pripažinti ir vykdyti galiojantį sprendimą remiantis padaryta išlyga (20 straipsnio 4 dalis), nebūtų taikoma minėta prielaida dėl teisės teikti paraišką pagal 20 straipsnio 5 dalį. Teikiant paraišką dėl naujo sprendimo priėmimo, visais atvejais reikės nustatyti vaikų teisę į išlaikymą.

II. Gautų paraiškų, kuriose prašoma priimti sprendimą dėl išlaikymo, nagrinėjimas

A. Bendra informacija

625. Šiame skirsnyje aptariami bendri reikalavimai, taikomi nagrinėjant gautą paraišką, kurioje prašoma priimti sprendimą dėl išlaikymo. Konkrečios valstybės taikys labai skirtingas procedūras, kurios priklausys nuo kiekvienos valstybės įstatymų bei nustatytos tvarkos. Kai kuriose valstybėse sprendimas bus priimtas per teismines arba teismo procesu pagrįstas procedūras; kitose paraiška bus nusiųsta administracinei institucijai, kad ši priimtų sprendimą.
626. Tačiau Konvencijoje nustatyti tam tikri bendri visų paraiškų nagrinėjimo etapai, ir paraiškos dėl sprendimo priėmimo apskritai bus nagrinėjamos pagal tas pačias procedūras kiekvienoje valstybėje. Gavus paraišką, iš pradžių ją peržiūrės centrinė institucija, prireikus gali būti paprašyta pateikti papildomus dokumentus, o tada paraiška bus nusiųsta prašomosios valstybės kompetentingai institucijai, kad ši priimtų sprendimą.
627. Sprendimo priėmimo procesą reglamentuoja prašomosios valstybės nacionalinės teisės aktai¹²⁶ ir taikomos joje nustatytos procedūros. Kai sprendimas bus priimtas, jeigu pareiškėjas paprašė jį vykdyti, pažymėdamas atitinkamą paraiškos formos langelį, jį vykdys prašomosios valstybės kompetentinga institucija.
628. Kiekvienos valstybės parengtame Šalies apibūdinime bus nurodyta, kokių dalykų pareiškėjas gali tikėtis per sprendimo priėmimo procesą.

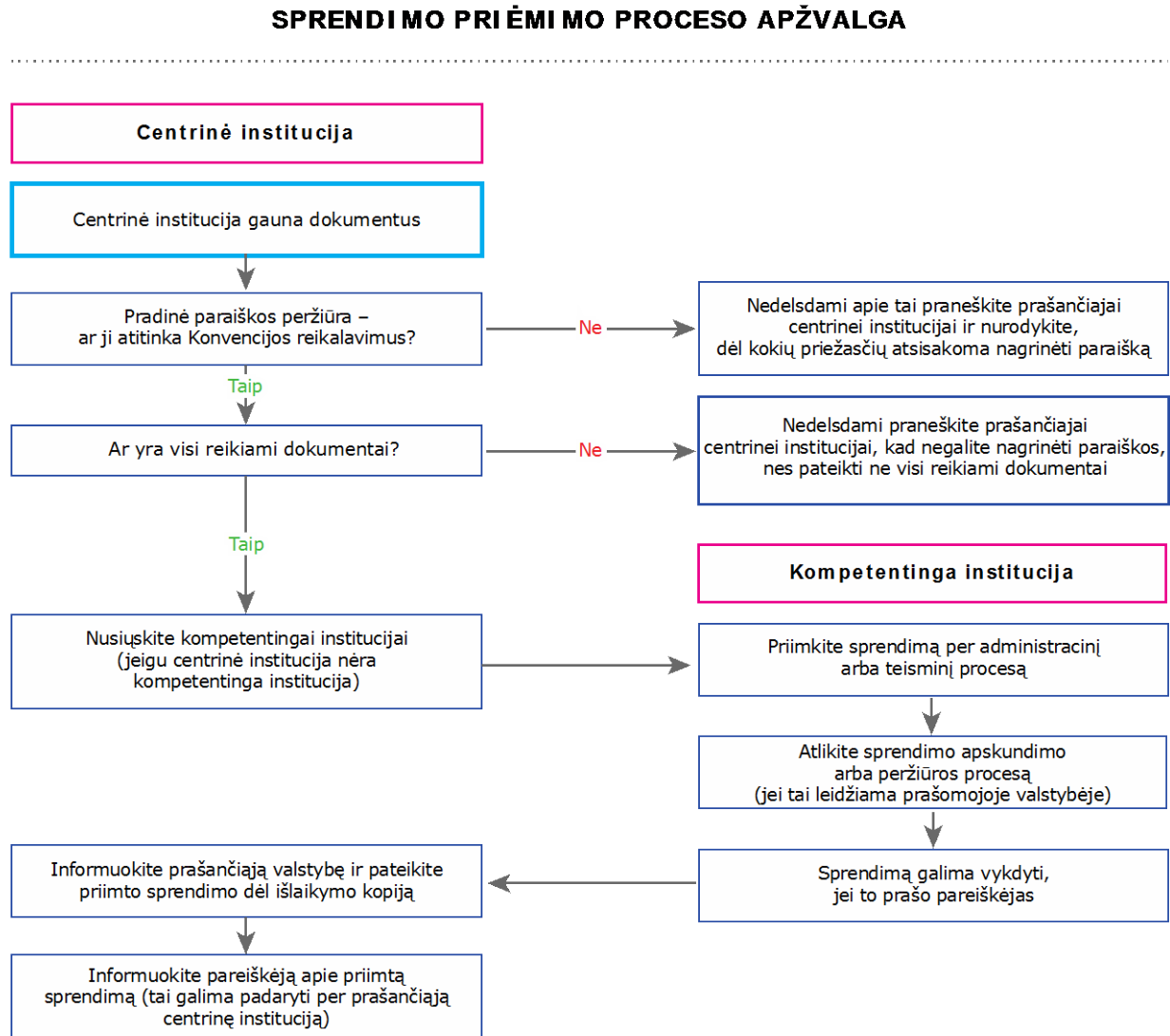
¹²⁴ Pavyzdžiui, sprendimu gali būti nustatyta, kad išlaikymo išmokos atskaitomos kaip tam tikras procentinis dydis nuo darbo užmokesčio, o prašomojoje valstybėje tokia nuostata laikoma nepakankamai konkrečia, kad ją būtų galima vykdyti. Žr. Aiškinamosios ataskaitos 255 punktą.

¹²⁵ Žr. ten pat.

¹²⁶ Gali būti taikomas ir Hagos protokolas dėl išlaikymo prievolės taikytinos teisės, jeigu prašomoji valstybė yra jo šalis.

B. Struktūrinė schema

629. Sprendimo priėmimo procesas apžvelgtas šioje struktūrinėje schemeje.

25 paveikslas. Sprendimo priėmimo proceso apžvalga

C. Sprendimo priėmimo proceso etapai

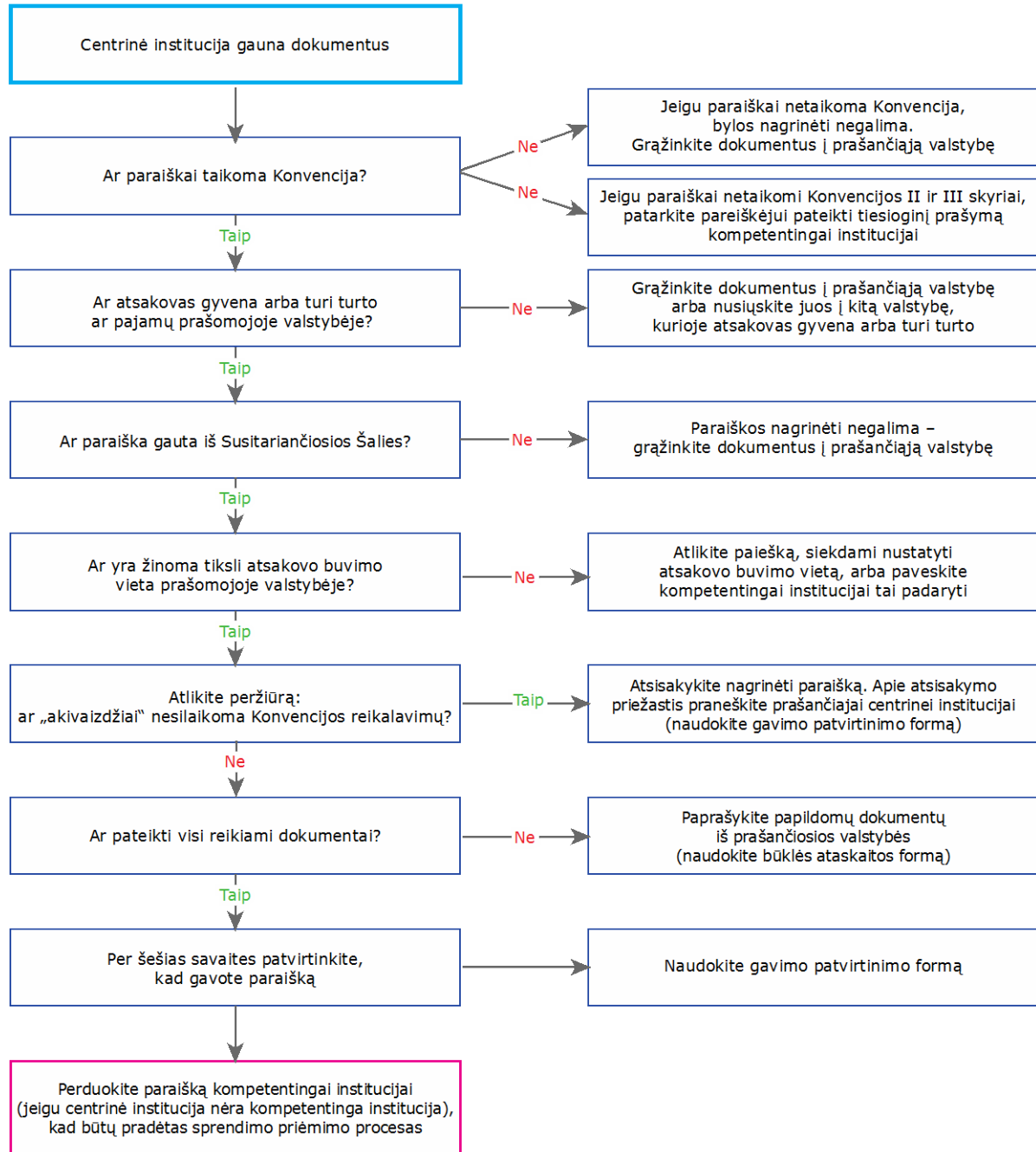
1. Pradinė peržiūra centrinėje institucijoje

630. Pradinės peržiūros **prašomosios valstybės** centrinėje institucijoje tikslas – įsitikinti, kad paraiška yra tinkamai pagrįsta, pateikti visi reikiami dokumentai ir paraišką galima nagrinėti. Prireikus gali būti atlikta paieška siekiant surasti skolininką (atsakovą), ypač jei abejojama, ar jis gyvena prašomojoje valstybėje arba joje turi turto ar pajamų.

***Prašančioji valstybė** yra Susitariančioji Šalis, kuri parengia paraišką ir pateikia prašymą joje gyvenančio pareiškėjo vardu. **Prašomoji valstybė** yra Susitariančioji Šalis, kurios prašoma išnagrinėti paraišką.*

631. Šie procedūros pradžios etapai parodyti schemeje.

CENTRINĖS INSTITUCIJOS VEIKSMAI GAVUS PARAIŠKĄ DĖL SPRENDIMO PRIĖMIMO

26 paveikslas. Gautos paraiškos dėl sprendimo priėmimo pradinė peržiūra

a) Jeigu netenkinami Konvencijos reikalavimai

632. Pagal Konvencijos 12 straipsnį prašomoji centrinė institucija gali atsisakyti nagrinėti paraišką, jeigu „akivaizdu“, kad netenkinami Konvencijos reikalavimai. Tai nereiškia, jog prašomoji centrinė institucija sprendžia iš esmės dėl paraiškos pagrįstumo – ji turėtų paprasčiausiai patikrinti paraišką, siekdama įsitikinti, kad nesiekama piktnaudžiauti procesu ir kad tai nėra prašymas, kuriam Konvencija visiškai netaikoma, pavyzdžiui, paraiška vien dėl vaiko globos teisių.
633. Kadangi prašančioji centrinė institucija taip pat patikrino siunčiamus paraiškos dokumentus, tikimybė, kad paraiška gali būti atmesta dėl šių priežasčių, yra maža.
634. Jeigu paraiška atmetama, apie tai būtina pranešti prašančiosios valstybės centrinei institucijai ir nurodyti, dėl kokių priežasčių ji atmesta. Centrinei institucijai apie tai pranešti reikėtų naudojant privalomą gavimo patvirtinimo formą.

***Pavyzdys.** Paraiška gali būti visiškai tokia pati, kaip ir ankstesnė paraiška, kuri buvo atmesta, tad jeigu nepateikiama jokių naujų įrodymų, centrinė institucija turi teisę atmesti paraišką remdamasi tuo pačiu pagrindu.*

b) Jeigu pateikti ne visi dokumentai

635. Reikėtų peržiūrėti gautus paraiškos dokumentus, siekiant įsitikinti, kad pateikti visi reikiami dokumentai. Prašant priimti sprendimą kiekvienu atveju bus pateikta perdavimo forma ir paraiška dėl sprendimo priėmimo. Kokių kitų dokumentų reikės, priklausys nuo konkrečių bylos faktų (pavyzdžiui, ar vaikas yra pilnametis arba beveik pilnametis).
636. Šiuo tikslu galima naudoti rekomenduojamą būklės ataskaitos formą arba privalomą gavimo patvirtinimo formą.

c) Patvirtinkite, kad gavote paraišką

637. Pagal Konvenciją prašomosios valstybės centrinė institucija turi per **šešias savaites** patvirtinti, kad gavo paraišką. Reikia naudoti privalomą gavimo patvirtinimo formą.

d) Atsakovo (skolininko) suradimas

638. Kai kuriais atvejais pareiškėjas nežinos tikslios ar dabartinės atsakovo (skolininko) buvimo vietos. Todėl prašomoji valstybė turi, naudodamasi visais turimais informacijos šaltiniais, surasti skolininką, kad būtų galima nagrinėti paraišką. Kiekvienoje byloje kada nors reikės pranešti skolininkui apie gautą paraišką dėl išlaikymo, o jeigu prašoma vykdyti sprendimą, per šią procedūrą taip pat reikės žinoti skolininko buvimo vietą.
639. Kai kuriais atvejais, kai abejojama, ar skolininkas apskritai gyvena toje valstybėje, gali būti naudinga jo paiešką atlikti kiek įmanoma anksčiau. Nustačius, kad skolininkas toje valstybėje negyvena, galima apie tai pranešti prašančiajai valstybei ir persiųsti paraišką kitai Susitariančiajai Šaliai.
640. Kitais atvejais reikiamas paieškas kompetentinga institucija atliks ne parengiamajame etape, o per pačią sprendimo priėmimo procedūrą.

641. Atminkite, kad bet koku atveju neprivaloma pateikti atsakovo adreso arba kontaktinių duomenų prašančiajai valstybei. Jeigu keičiamasi šia informacija, tai darant būtina laikytis nacionalinės teisės aktų dėl asmens duomenų apsaugos.

e) **Pradėkite sprendimo priėmimo procesą**

642. Užbaigus šiuos pradinius etapus, galima nagrinėti paraišką prašomojoje valstybėje. Paraišką nagrinės **centrinė institucija**, jeigu ji šiuo atveju yra kompetentinga institucija, arba paraiška bus nusiųsta tos valstybės **kompetentingai institucijai** (tai gali būti administracinė arba teisminė institucija). Sprendimo priėmimo procedūros aprašytos tolesniame skirsnyje.

Centrinė institucija yra valdžios institucija, Susitariančiosios Šalies paskirta atlikti užduotis, susijusias su administraciniu bendradarbiavimu ir pagalbos teikimu pagal Konvenciją.

Kompetentinga institucija – konkrečios valstybės institucija, pagal tos valstybės įstatymus įpareigota arba įgaliota vykdyti konkrečias Konvencijoje nustatytas užduotis. Kompetentinga institucija gali būti teismas, administracinė įstaiga, vaikų išlaikymo sprendimų vykdymo institucija ar bet kokia kita pagal Konvenciją kai kurias užduotis atliekanti valdžios institucija.

2. Sprendimo dėl išlaikymo priėmimas. Kompetentinga institucija

643. Kadangi paraiškos dėl sprendimo priėmimo kiekvienoje valstybėje bus nagrinėjamos labai įvairiai, šiame skirsnyje neišvengiamai pateikiama tik bendro pobūdžio informacija. Jame siekiama bendrais bruožais apžvelgti veiksmus, kurie bus atliekami nagrinėjant visas paraiškas, tačiau ne visi veiksmai bus atliekami ta pačia eilės tvarka ar bus vienodi kiekvienoje valstybėje.

644. Pavyzdžiui, pateikus kiekvieną paraišką, kurioje prašoma priimti sprendimą dėl išlaikymo, **skolininkui** bus pranešta apie tą paraišką arba apie išlaikymo prievolės vertinimą. Kai kuriose valstybėse tai bus atlikta pačioje proceso pradžioje ir skolininkui bus pranešta, kad iš jo siekiama gauti išlaikymo išmokas, bei jo paprašyta pateikti informaciją apie savo finansinę padėtį kompetentingai institucijai, atsakingai už tai, kad būtų priimtas sprendimas dėl išlaikymo. Tada ta institucija nustatys mokėtinų išlaikymo išmokų dydį.

Skolininkas – asmuo, kuris privalo mokėti išlaikymo išmokas arba iš kurio reikalaujama, kad jis jas mokėtų. Tai gali būti kuris nors iš vaiko tėvų, sutuoktinis (-ė) ar kitas asmuo, privalantis mokėti išlaikymo išmokas pagal sprendimo priėmimo vietoje galiojančius įstatymus.

645. Kai kuriose administracinėse sistemose skolininkui taip pat bus pranešama apie gautą prašymą dėl išlaikymo, tačiau kartu su tuo pranešimu dažnai bus pateikiamas vertinimas, administracinės institucijos atliktas nustatant skolininko mokėtiną išlaikymo išmokų sumą. Tada skolininkui bus suteikta galimybė paprieštarauti šiam vertinimui ir į jo pateiktą informaciją bus atsižvelgta galiausiai priimant sprendimą dėl išlaikymo ar atliekant galutinį vertinimą¹²⁷.

646. Tačiau, nepaisant skirtingų taikomų procedūrų, svarbus bendras šio proceso bruožas yra tai, kad visose valstybėse skolininkui tam tikru metu bus pranešta apie gautą prašymą dėl išlaikymo ir suteikta galimybė pareikšti prieštaravimą. Galimybė skolininkui būti išklaustam arba paprieštarauti sprendimui gali būti suteikta bet kada, tačiau pranešimas jam visada yra

¹²⁷ Žr., pavyzdžiui, kaip tai daroma Australijoje (<http://www.csa.gov.au>).

neatsiejama proceso dalis.

647. Priklausomai nuo valstybės vidaus procedūrų, pradedant nagrinėti dėl sprendimo priėmimo pateiktą paraišką, bus atliekami toliau nurodyti veiksmai. Šie veiksmai bus tokie patys teisminėse ir administracinėse sistemose.

a) Dokumentų patikra

648. Dokumentų patikra bus atliekama siekiant įsitikinti, kad pateikti visi dokumentai ir kad jie atitinka bet kokius konkrečius taikomus kriterijus, pavyzdžiui, yra patvirtinti. Pagal Konvenciją neprivaloma visais atvejais pateikti patvirtintų dokumentų kopijų. Jeigu jūsų valstybė reikalauja jas pateikti, tačiau jų negavote, dėl to kreipkitės į prašančiąją valstybę. Šių dokumentų galite prašyti naudodami privalomą gavimo patvirtinimo formą (jei dar nepatvirtinote, kad gavote paraišką) arba rekomenduojamą būklės ataskaitos formą.

b) Pranešimas skolininkui

649. Pranešimo skolininkui tvarka aptarta pirmiau. Be to, skolininko gali būti paprašyta pateikti finansinę arba kitokią informaciją, reikalingą jo pajamoms ir gebėjimui mokėti išlaikymo išmokas nustatyti.

c) Pasiūlymas naudotis ginčų sprendimo ar panašiomis procedūromis

650. Kai kuriose valstybėse, siekiant užtikrinti, kad paraiška būtų išnagrinėta kuo greičiau, galima naudotis, pavyzdžiui, alternatyvaus ginčų sprendimo ar tarpininkavimo paslaugomis arba pagalba rengiant dokumentus. Šiomis paslaugomis prireikus galės naudotis tiek pareiškėjai, tiek atsakovai. Kai kuriose valstybėse stengiamasi pasiekti, kad sprendimas būtų priimtas abiejų bylos šalių sutikimu ar susitarimu.

d) Tėvystės arba motinystės nustatymas

651. Kai kuriose paraiškose kreditorius gali prašyti nustatyti tėvystę ar motinystę arba skolininkas (-ė) ar atsakovas (-ė) gali suabejoti, ar jis (ji) yra vaiko arba vaikų tėvas arba motina, ir reikalauti atlikti genetinį tyrimą. Ar skolininkas galės kelti šį klausimą, priklausys nuo prašomosios valstybės įstatymų. Pavyzdžiui, kai kuriose valstybėse nebus reikalaujama atlikti tėvystės arba motinystės tyrimo arba nebus leidžiama to prašyti tuo atveju, kai vaikas gimė susituokusiems tėvams.
652. Jeigu reikia atlikti tėvystės arba motinystės tyrimą, centrinė institucija pagal Konvenciją privalo „teikti pagalbą“ nustatant tėvystę arba motinystę (6 straipsnio 2 dalies *h* punktą). Tai nereiškia, kad prašomosios valstybės centrinė institucija privalo atlikti genetinį tyrimą skolininkui prašant, tačiau ji turi gebėti pranešti atsakovui (skolininkui) apie tai, kokiuose tyrimo centruose ar įstaigose galima atlikti šį tyrimą. Prašymą dėl tyrimo centrinė institucija taip pat privalo perduoti prašančiojoje valstybėje esančiam pareiškėjui¹²⁸.
653. Tačiau tai nereiškia, kad prašomoji valstybė turi sumokėti už tėvystės arba motinystės nustatymo tyrimą, kai jį atlikti prašo skolininkas. Prašomoji valstybė gali sutikti atlikti tyrimą tik su sąlyga, kad to prašantis skolininkas (atsakovas) už jį sumokėtų.

¹²⁸

Tais atvejais, kai abi valstybės yra 1970 m. Konvencijos dėl įrodymų šalys, žr. 3 skyriaus 2 dalies V skirsnį „Kitos Hagos konvencijos“.

e) Teisinė pagalba ir tėvystės arba motinystės tyrimo išlaidos

654. Tėvystei arba motinystei nustatyti reikalingo genetinio tyrimo išlaidų dydis labai skiriasi įvairiose valstybėse. Vienas iš pamatinių Konvencijos principų yra tai, kad kai teikiama paraiška dėl jaunesnio nei 21 metų vaiko išlaikymo, paslaugas kreditoriui, įskaitant teisinę pagalbą, reikėtų teikti nemokamai. Tai taikoma ir teikiant paraiškas dėl sprendimo priėmimo (15 straipsnio 1 dalis). Tai iš esmės reiškia, kad kreditorius neturėtų padengti su tėvystės arba motinystės tyrimu susijusių išlaidų¹²⁹.
655. Daugiau informacijos apie nemokamos teisinės pagalbos teikimą rasite 3 skyriuje.

f) Išlaikymo išmokų dydžio nustatymas

656. Išsprendus bet kokius su tėvyste ar motinyste susijusius klausimus ir užbaigus kitus parengiamuosius etapus, kaip tai privaloma pagal prašomosios valstybės vidaus procedūras, bus priimtas sprendimas dėl išlaikymo. Išlaikymo išmokų dydis daugeliu atvejų bus nustatytas pagal prašomosios valstybės įstatymus, tačiau kai kurios valstybės gali būti nustačiusios kitokias taisykles dėl taikytinos teisės. Kai kurios valstybės vadovaujasi vaikų išlaikymo gairėmis, pagal kurias atsižvelgiama į skolininko pajamas arba palyginamos skolininko ir kreditoriaus pajamos; kitose valstybėse išlaikymo išmokos nustatomos atsižvelgiant tik į vaiko auginimo išlaidas.
657. Šiame vadove nesiekama apžvelgti įvairių išlaikymo išmokų dydžio nustatymo būdų. Galima remtis Šalies apibūdinimu, be to, ši informacija skelbiama daugelio valstybių interneto svetainėse¹³⁰.

g) Pranešimas bylos šalims bei prašančiajai centrinei institucijai apie paraiškos nagrinėjimo rezultatą ir būklės ataskaitos pateikimas

658. Kartu su pradiniu paraiškos gavimo patvirtinimu prašomosios valstybės centrinė institucija pagal Konvenciją privalo per **tris mėnesius** po gavimo patvirtinimo pateikti prašančiosios valstybės centrinei institucijai paraiškos nagrinėjimo būklės ataskaitą. Tam yra skirta rekomenduojama forma.
659. Apie paraiškos nagrinėjimo rezultatą reikėtų pranešti ir bylos šalims (pareiškėjui ir skolininkui). Prašančiosios valstybės centrinė institucija yra atsakinga už tai, kad apie rezultatą būtų pranešta pareiškėjui ir prireikus jam būtų pateikta sprendimo kopija. Taip pat būtina laikytis bet kokių konkrečių prašomosios valstybės nacionalinės teisės reikalavimų dėl sprendimo įteikimo arba pranešimo apie jį¹³¹.

h) Apskundimo arba peržiūros procedūros

660. Pagal prašomosios valstybės įstatymus gali būti leidžiama apskųsti arba peržiūrėti sprendimą. Šia teisių gynimo priemone galės pasinaudoti ir pareiškėjas, pavyzdžiui, jeigu atsisakyta skirti išlaikymo išmokas arba jeigu pareiškėjas nesutinka su nustatyta išlaikymo išmokų suma. Kartu su pranešimu prašančiajai centrinei institucijai apie paraiškos nagrinėjimo rezultatą (žr. pirmiau), remiantis gerąja patirtimi, centrinė institucija turėtų pateikti informaciją apie bet kokias teisių

¹²⁹ Nebent prašomoji valstybė manytų, jog akivaizdu, kad paraiška yra iš esmės nepagrįsta (15 straipsnio 2 dalis). Valstybė taip pat gali savo pareiškimu nustatyti, kad teisė naudotis nemokamomis paslaugomis bus pripažįstama atlikus vaiko išteklių įvertinimą.

¹³⁰ Pavyzdžiui, Australijos, Kanados, Norvegijos, Jungtinės Karalystės ir Jungtinių Amerikos Valstijų.

¹³¹ Tais atvejais, kai abi valstybės yra 1965 m. Konvencijos dėl dokumentų įteikimo šalys, žr. 3 skyriaus 2 dalies V skirsnį „Kitos Hagos konvencijos“.

gynimo priemonės, kuriomis naudojantis galima apskųsti sprendimą arba reikalauti jį peržiūrėti, ir terminus, iki kurių galima pasinaudoti šiomis teisėmis.

661. Tuo atveju, kai, norint apskųsti sprendimą, reikia teisinės pagalbos, minėtos nuostatos taikomos ir prašomosios valstybės centrinės institucijos pareigai teikti nemokamą pagalbą kreditoriui (pareiškėjui). Tačiau atminkite, kad gavus skundą gali būti iš naujo įvertinta pareiškėjo teisė gauti nemokamą teisinę pagalbą, nes prašomoji valstybė, prieš teikdama pagalbą nemokamai, gali apsvarstyti, ar skundas nėra akivaizdžiai iš esmės nepagrįstas¹³².

i) Sprendimo dėl išlaikymo vykdymas

662. Kai bus baigta sprendimo priėmimo procedūra, jeigu pareiškėjas paprašė vykdyti sprendimą (tai turi būti nurodyta pažymint atitinkamą langelį paraiškos formoje), jį reikėtų perduoti kompetentingai institucijai vykdyti.

III. Papildoma informacija

A. Praktiniai patarimai

- Remiantis gerąja patirtimi, reikėtų reguliariai informuoti prašančiąją valstybę apie paraiškos nagrinėjimo eigą. Konvencijoje reikalaujama paraiškos gavimą patvirtinti per šešias savaites, o dar po trijų mėnesių pateikti jos nagrinėjimo būklės ataskaitą. Būklės ataskaitos formą taip pat galima naudoti vėliau reguliariai pateikiant naują informaciją.
- Jeigu pareiškėjas ir atsakovas susitaria dėl sprendimo, kuriuo nustatomas išlaikymas, būtinai nedelsdami apie tai praneškite prašančiosios valstybės centrinei institucijai, kad ji galėtų baigti bylą.
- Visos Susitariančiosios Šalys yra bendrai įsipareigojusios nagrinėti paraiškas kiek įmanoma greičiau. Tai itin svarbu nagrinėjant paraiškas dėl sprendimo priėmimo, nes iki tol, kol bus priimtas sprendimas, pareiškėjas ir vaikai neturės teisės gauti išlaikymo išmokų. Nepagrįstas vėlavimas nustatyti išlaikymą dažnai gali sukelti didelių sunkumų šeimoms.

B. Atitinkamos formos

Paraiška dėl sprendimo priėmimo

Perdavimo forma

Finansinės padėties forma

C. Atitinkami Konvencijos straipsniai

10 straipsnis

11 straipsnis

12 straipsnis

14 straipsnis

15 straipsnis

20 straipsnis

22 straipsnis

¹³²

Žr. Aiškinamosios ataskaitos 388 punktą.

D. *Susijusios šio vadovo dalys*

Žr. 3 skyriaus 2 dalies III skirsnį „Galimybė veiksmingai naudotis procedūromis ir teisinė pagalba“
 Žr. 4 ir 5 skyrius apie siunčiamas ir gautas paraiškas dėl sprendimų pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo

Žr. 8 skyrių „Teikiamos paraiškos, kuriose prašoma priimti sprendimą dėl išlaikymo“

Žr. 10 skyrių „Sprendimų dėl išlaikymo vykdymas“

IV. Gautos paraiškos dėl sprendimo priėmimo. Kontrolinis sąrašas

	Procedūra	Šiame vadove:
1	Gaukite dokumentus iš prašančiosios centrinės institucijos	II(C)(1)(c)
2	Įsitikinkite, kad pateikti visi dokumentai ir kad paraiškai taikoma Konvencija	II(C)(1)(a)
3	Nusiųskite kompetentingai institucijai	II(C)(1)(e)
4	Priimkite sprendimą dėl išlaikymo	II(C)(2)
i)	Peržiūrėkite dokumentus ir praneškite skolininkui	II(C)(2)(1), (2)
ii)	Jei reikia, nustatykite tėvystę arba motinystę	II(C)(2)(4)
iii)	Nustatykite išlaikymo išmokų dydį	II(C)(2)(6)
5	Praneškite skolininkui bei kreditoriui ir pateikite informaciją prašančiajai institucijai	II(C)(2)(7)
6	Jei leidžiama, atlikite sprendimo apskundimo arba peržiūros procesą	II(C)(2)(8)
7	Jei pareiškėjas to prašo – perduokite sprendimą vykdyti	II(C)(2)(9)

V. Dažniausiai užduodami klausimai

Kaip pareiškėjas gali sužinoti apie savo paraiškos būklę?

663. Jeigu pareiškėjui kiltų klausimų, jis turėtų kreiptis į prašančiosios valstybės centrinę instituciją, kad sužinotų apie savo paraiškos būklę. Kitos valstybės centrinė institucija nepalaikys tiesioginio ryšio su pareiškėju, nebent būtų sutikusi į pasiteiravimus atsakyti tiesiogiai. Pagal Konvenciją prašomosios valstybės centrinė institucija turi per šešias savaites patvirtinti, kad gavo paraišką, ir per tris mėnesius nuo paraiškos gavimo patvirtinimo dienos pateikti prašančiosios valstybės centrinei institucijai jos nagrinėjimo būklės ataskaitą.

Ar skolininkas (atsakovas) gali užginčyti tėvystę arba motinystę?

664. Tai priklausys nuo prašomosios valstybės įstatymų. Kai kuriose valstybėse prašymas atlikti tėvystės arba motinystės nustatymo tyrimą bus atmestas, pavyzdžiui, jeigu atitinkami asmenys buvo susituokę.

Kokios yra centrinės institucijos užduotys, jeigu reikia atlikti tėvystės arba motinystės nustatymo tyrimą?

665. Jeigu atlikti tyrimą prašo pareiškėjas, prašomosios valstybės centrinė institucija turėtų teikti pagalbą pareiškėjui per tyrimo procesą. Centrinė institucija turėtų kreiptis į prašančiąją centrinę instituciją ir palengvinti pareiškėjo dalyvavimą tyrimo procese.
666. Jeigu skolininkui leidžiama prašyti atlikti tyrimą, prašomoji valstybė jo atlikti neprivalo, tačiau jos kompetentinga institucija gali nutarti informuoti skolininką apie tai, kaip galima atlikti tėvystės arba motinystės nustatymo tyrimą.

Ar pareiškėjui reikia atvykti į teismą?

667. Tai priklausys nuo to, ar prašomojoje valstybėje (kurioje nagrinėjama paraiška dėl sprendimo priėmimo) pareiškėjas privalo dalyvauti procese. Centrinė institucija gali palengvinti jo dalyvavimą, suteikdama galimybę dalyvauti per pokalbį telefonu arba naudojantis vaizdo konferencijos technologijomis (jei tai įmanoma)¹³³.

Kas padengs genetinio tyrimo išlaidas pateikus paraišką dėl jaunesnio nei 21 metų vaiko išlaikymo?

668. Tėvystei arba motinystei nustatyti skirto tyrimo išlaidų padengimas priskiriamas nemokamoms paslaugoms, kurias privaloma teikti pareiškėjui byloje dėl vaiko išlaikymo. Todėl negalima reikalauti iš pareiškėjo sumokėti už tėvystės arba motinystės tyrimą, nebent paraiška būtų akivaizdžiai nepagrįsta, kaip nustatyta 15 straipsnio 2 dalyje¹³⁴. Tačiau tai ne visada reiškia, kad išlaidas padengs prašomosios valstybės centrinė institucija, nes prašomoji valstybė gali sutikti atlikti tyrimą tik su sąlyga, kad jo išlaidas apmokėtų skolininkas. Tai priklausys nuo prašomosios valstybės įstatymų ir procedūrų.

Kokio dydžio išlaikymo išmokos bus skiriamos?

669. Kiekvienoje valstybėje mokėtinų išlaikymo išmokų dydis apskaičiuojamas skirtingais metodais (šiam vadove apie juos nėra šoma). Daugumos valstybių interneto svetainėse rasite informaciją apie tai, kaip išmokų sumos bus apskaičiuojamos toje valstybėje. Kaip bus nustatomas išlaikymo dydis, bus nurodyta prašomosios valstybės parengtame šalies apibūdinime.

Ką daryti, jeigu atsakovui pranešama apie sprendimą, tačiau jis į tai neatsako ir sprendimui neprieštarauja?

670. Tai priklausys nuo prašomojoje valstybėje taikomų konkrečių taisyklių. Jeigu tai leidžiama pagal tos valstybės įstatymus, byla gali būti nagrinėjama ir sprendimas bus priimtas skolininkui nedalyvaujant arba, administracinėje sistemoje, sprendimas dėl išlaikymo gali įsigaliooti pasibaigus laikotarpiui, per kurį buvo galima jam paprieštarauti arba jį užginčyti, ir nuo tada sprendimą galima vykdyti.

¹³³ Tais atvejais, kai abi valstybės yra 1970 m. Konvencijos dėl įrodymų šalys, žr. 3 skyriaus 2 dalies V skirsnį „Kitos Hagos konvencijos“.
¹³⁴ Žr. Aiškinamosios ataskaitos 392 punktą. Valstybė taip pat gali savo pareiškimu nustatyti, kad bus atliktas vaiko išteklių įvertinimas ir tuo atveju, jeigu įvertinus paaiškės, kad vaikas neatitinka nustatytų kriterijų, pareiškėjo gali būti paprašyta padengti išlaidas. Žr. šio vadovo 3 skyrių.

Kas bus daroma po to, kai bus priimtas sprendimas?

671. Pareiškėjas atitinkamame paraiškos formos langelyje pažymės, ar nori, kad sprendimas būtų vykdomas. Jei taip, sprendimas bus nusiųstas prašomosios valstybės kompetentingai institucijai vykdyti ir surinktos išmokos bus pervedamos išlaikymo kreditoriui.

Ar pareiškėjas gali pateikti skundą, jeigu nesutinka su nustatytu išlaikymo išmokų dydžiu?

672. Gali, jeigu skundo pateikimo arba peržiūros procesas yra leidžiamas toje valstybėje, kurioje priimtas sprendimas. Prašomosios valstybės centrinė institucija kreditoriui praneš, kada bus priimtas sprendimas ir ar bus galima pateikti skundą dėl jame nustatytų sumų. Pareiškėjas taip pat gali apskųsti sprendimą neskirti išlaikymo išmokų, ir prašomosios valstybės centrinė institucija gali teikti pagalbą per šį procesą¹³⁵.

¹³⁵

Žr. Aiškinamosios ataskaitos 390 punktą. Jei skundas laikomas akivaizdžiai nepagrįstu, gali būti atsisakyta teikti nemokamą teisinę pagalbą.

10 skyrius.**Sprendimų dėl išlaikymo vykdymas***Šio skyriaus struktūra:*

Šiame skyriuje aptariamas sprendimų dėl išlaikymo vykdymas.

I skirsnyje apžvelgiamos Konvencijos nuostatos dėl sprendimų vykdymo.

II skirsnyje apžvelgiamos galimos vykdymo užtikrinimo priemonės ir aptariami kai kurie klausimai, kaip antai išmokų rinkimo apribojimai ir valiutos keitimo problemų sprendimas.

III skirsnyje pateikta vykdymui svarbių nuorodų ir papildomos informacijos.

IV skirsnyje pateikti kai kurie dažniausiai užduodami klausimai apie sprendimų dėl išlaikymo vykdymą.

I. Apžvalga

673. Šis skyrius nuo kitų šio vadovo skyrių skiriasi tuo, kad jame rašoma ne apie paraiškos siuntimo ar iš kitos centrinės institucijos gautos paraiškos nagrinėjimo tvarką. Šiame skyriuje aptariami veiksmai pagal prašomosios valstybės nacionalinę teisę atliekami jos centrinei institucijai iš kitos valstybės gavus ir išnagrinėjus prašymą pripažinti galiojantį sprendimą, pakeisti sprendimą arba priimti naują sprendimą, kai pareiškėjas prašo tą sprendimą vykdyti.

A. Sprendimo vykdymas pagal Konvenciją

674. **Sprendimas dėl išlaikymo** bus vykdomas, kai jis bus pripažintas galiojančiu ir vykdytinu. Sprendimas turi būti priimtas arba pripažintas prašomojoje valstybėje. Paprastai jis bus vykdomas toje valstybėje, kurioje gyvena skolininkas, arba valstybėje, kurioje skolininkas turi turto ar pajamų. Kartais sprendimas gali būti vykdomas ne vienoje, o keliose valstybėse, priklausomai nuo to, kur yra skolininko turtas, pajamos ir gyvenamoji vieta.
- Sprendimu dėl išlaikymo nustatoma skolininko prievolė mokėti išlaikymo išmokas, jame gali būti nustatytas automatinis sumos indeksavimas ir reikalavimas sumokėti uždelstas išmokas, išlaikymo išmokas atgaline data arba palūkanas, taip pat gali būti nustatytos susijusios sąnaudos arba išlaidos.*
675. Ne visos valstybės sprendimus dėl išlaikymo vykdys tomis pačiomis priemonėmis; veiksmai, kurių reikės imtis kiekvienu konkrečiu atveju, priklausys nuo skolininko noro ir gebėjimo mokėti išlaikymo išmokas.
676. Kai kuriose valstybėse visada bus stengiamasi įtikinti skolininką savo noru mokėti išmokas pagal sprendimą dėl išlaikymo – tai bus daroma prieš pradedant vykdyti sprendimą arba jo vykdymo proceso metu. Visomis priemonėmis, kurių imamasi prašomojoje valstybėje, visada turėtų būti siekiama tikslo greitai ir veiksmingai užtikrinti nuolatinį ir reguliarių išlaikymo išmokų mokėjimą ir sprendimo vykdymą.
677. Kadangi per išlaikymo bylą vykdomoji institucija gali rinkti išmokas daugelį metų, per tą laiką bus taikomos įvairios vykdymo užtikrinimo priemonės ir vykdant sprendimą kils įvairių klausimų.

678. Nors sprendimų dėl išlaikymo vykdymas beveik visada yra vien tik valstybės vidaus politikos reikalas, Konvencijoje nustatytos tam tikros pagrindinės vykdymo nuostatos. Sprendimas turi būti vykdomas „nedelsiant“ (32 straipsnio 2 dalis) ir pareiškėjui to papildomai prašyti nereikia (32 straipsnio 3 dalis). Pagal Konvenciją Susitariančioji Šalis taip pat privalo imtis „veiksmingų priemonių“ sprendimams vykdyti. 34 straipsnyje pateiktas siūlomų vykdymo užtikrinimo priemonių sąrašas, tačiau kiekviena sprendimus vykdanči valstybė nuspręš, ar reikia taikyti kai kurias arba visas iš jame nurodytų vykdymo priemonių¹³⁶. Ne visas iš šiame sąraše esančių vykdymo užtikrinimo priemonių bus galima taikyti pagal Susitariančiosios Šalies nacionalinę teisę.
679. Pagal Konvencijos 6 straipsnio 2 dalies *f* punktą valstybės taip pat privalo palengvinti spartų išmokų pervedimą kreditoriams, o pagal 35 straipsnį – skatinti pervesti lėšas ekonomiškai efektyviais ir veiksmingais būdais ir mažinti kliūtis išlaikymo lėšų pervedimui tarp valstybių¹³⁷.

II. Vykdyto procesai pagal Konvenciją

A. Bendra informacija

680. Konvencijoje pateiktos tik bendro pobūdžio nuostatos dėl sprendimų vykdymo. Taip yra todėl, kad faktinius vykdymo procesus ir vykdymo užtikrinimo priemones reglamentuoja už vykdymą atsakingos valstybės nacionalinė teisė. Iš esmės vienodos Konvencijos nuostatos taikomos per centrinę instituciją gautoms paraiškoms dėl sprendimų vykdymo ir tiesioginiams prašymams, teikiamiems kompetentingai institucijai.

27 paveikslas. Konvencijos nuostatų dėl sprendimų vykdymo apžvalga

¹³⁶ Žr. Aiškinamosios ataskaitos 582 punktą.

¹³⁷ Žr. Aiškinamosios ataskaitos 585 punktą.

B. Vykdymas nedelsiant

681. Kadangi teikiant daugelį paraiškų pagal Konvenciją siekiama tikslo, kad sprendimas dėl išlaikymo būtų efektyviai vykdomas, pagal 32 straipsnio 2 dalį privaloma sprendimus vykdyti „nedelsiant“. Nėra apibrėžta, ką reiškia „nedelsiant“ kiekvienu konkrečiu atveju, tačiau akivaizdžiai tikimasi, kad vykdymo priemonių bus imtasi kuo greičiau, kiek tai leidžiama pagal valstybės, kurioje sprendimas vykdomas, įstatymus ir taisykles¹³⁸.
682. Reikalavimo nedelsiant vykdyti sprendimą taip pat reikėtų paaisyti vykdant centrinių institucijų užduotis pagal 12 straipsnį viena kitai pranešti, kokie asmenys arba skyriai yra atsakingi už konkrečią bylą, informuoti apie bylos eigą ir atsakyti į pasiteiravimus.

Geroji patirtis. Nors pagal Konvenciją pirmą paraiškos nagrinėjimo būklės ataskaitą privaloma pateikti tik po trijų mėnesių nuo paraiškos gavimo patvirtinimo, rekomenduojama vėliau reguliariai teikti naują informaciją prašančiajai centrinei institucijai, kad ši institucija ir pareiškėjas žinotų apie bylos eigą. Šiuo tikslu galima naudoti būklės ataskaitos formą. Šioje formoje galite nurodyti, ar naują informaciją pateikiate pirmą kartą, ar paskesnius kartus. Vėlesnėse ataskaitose reikėtų pranešti tik apie naujus dalykus po paskutinės ataskaitos pateikimo.

C. Vykdyimo priemonės

683. Visos Susitariančiosios Šalys privalo imtis veiksmingų priemonių¹³⁹ sprendimams dėl išlaikymo vykdyti ir turi taikyti bent tas pačias vykdymo priemones, kurios taikomos per bylas dėl išlaikymo toje valstybėje. Tačiau kiekvienoje valstybėje bus taikomos skirtingos priemonės, nes sprendimo vykdymą reglamentuoja jį vykdančios valstybės įstatymai. Prašomosios valstybės parengtame Šalies apibūdinime bus nurodyta, kokios vykdymo priemonės gali būti taikomos toje valstybėje.
684. Kai kurių valstybių vykdymo institucijos visų pirma bandys susitarti su skolininku, kad šis sprendimą vykdytų savo noru – reguliariai mokėtų išmokas arba leistų jas automatiškai atskaityti iš darbo užmokesčio. Tai bus daroma prieš imantis bet kokių priemonių sprendimo vykdymui užtikrinti. Kai kuriose valstybėse skolininkai taip pat gali turėti teisę į tai, kad apie sprendimo vykdymą būtų iš anksto pranešta, ir tam tikras teises pradėti mokėti savo noru pirmiau, negu bus imtasi priemonių sprendimo vykdymui užtikrinti. Atitinkami procesai sprendimą vykdančioje valstybėje bus nurodyti Šalies apibūdinime.
685. Tais atvejais, kai skolininkas nemokės išmokų, sprendimo vykdymo užtikrinimo priemonės pasirinkimą lems vykdymo institucijos politika ir suteikti įgaliojimai. Kai kuriose valstybėse sprendimų vykdymas užtikrinamas beveik vien tik administracinėmis priemonėmis, o teismo procesai pradedami tik retais tyčinio nevykdymo atvejais. Kitose valstybėse beveik visų vykdymo priemonių, įskaitant lėšų areštą, galima imtis tik teismo įsakymu.
686. Kai kurios siūlomos priemonės išvardytos Konvencijoje; kai kuriose valstybėse bus galima imtis ir papildomų priemonių. Šios galimos vykdymo užtikrinimo priemonės išvardytos toliau.

¹³⁸ Žr. Aiškinamosios ataskaitos 572 punktą.

¹³⁹ Žr. šios sąvokos aptarimą Aiškinamosios ataskaitos 582 punkte.

a) Atskaitymas iš darbo užmokesčio

687. Tai sprendimo vykdymo užtikrinimo priemonė, pagal kurią atsakovo darbdavys privalo atskaityti dalį skolininko darbo užmokesčio ar algos ir pervesti tas lėšas vykdymo institucijai. Tai taip pat gali būti vadinama išskaitymu iš darbo užmokesčio arba jo areštu. Dalis darbo užmokesčio gali būti atskaitoma paties skolininko prašymu arba vykdomosios institucijos įsakymu.

b) Išskaitymas

688. **Išskaitymu** vadinamas lėšų, kurios kitu atveju būtų pervestos skolininkui, perėmimas, kurį atlieka vykdomoji institucija. Gavęs pranešimą arba įsakymą dėl išskaitymo, atitinkamas asmuo arba organizacija, kuris būtų pervedęs tas lėšas skolininkui, vietoj to turi jas pervesti vykdomajai institucijai, o ši jas pveda išlaikymo kreditoriui. Priklausomai nuo sprendimo vykdymą reglamentuojančių įstatymų vykdančiojoje valstybėje, išskaitoma gali būti iš šių rūšių lėšų:

- grąžinamų mokesčių;
- vienkartinių išmokų;
- mokėjimų už nuomą ar už paslaugas;
- banko sąskaitų;
- komisinių.

Išskaitymas, areštas ir atskaitymas yra sąvokos, vartojamos Konvencijoje apibūdinant lėšų, kurios kitu atveju galėtų būti pervedamos skolininkui, perėmimo procesą iki jų pervedimo, nurodant jas pervesti kompetentingai institucijai, teismui arba administracinei institucijai. Tada tokios lėšos gali būti panaudotos likusioms išlaikymo išmokoms sumokėti.

c) Atskaitymas iš socialinio draudimo išmokų

689. Kai kurių valstybių kompetentingos institucijos, vykdydamos sprendimus dėl išlaikymo, galės atskaityti išlaikymo išmokas iš bet kokių socialinio draudimo ar paramos išmokų, kurias skolininkas turi teisę gauti iš valdžios institucijų.

d) Turto areštas arba pardavimas iš varžytynių

690. Turto areštas yra skolininkui priklausančio turto nuosavybės teisių arba registracijos apribojimas. Pardavus tokį turtą, bet kokie likę išlaikymo įsiskolinimai bus grąžinti iš to turto pardavimo pajamų. Turto areštas taip pat gali suteikti vykdomajai institucijai teisę tą turtą parduoti (tai vadinama pardavimu iš varžytynių) ir gauti išlaikymo išmokas iš jo pardavimo pajamų.

691. Areštuoti galima nekilnojamąjį turtą (pavyzdžiui, žemę, gyvenamąjį namą ar kitą pastatą) arba asmeninį turtą (automobilius, laivus, priekabas ir panašų nuosavą turtą).

e) Atskaitymas iš grąžinamų mokesčių

692. Kai kuriose valstybėse atliekamas procesas, per kurį vyriausybė mokesčių mokėtojams grąžina bet kokias jų sumokėtų ar išskaičiuotų mokesčių permokas. Mokesčių grąžinimo kriterijai skiriasi kiekvienoje valstybėje. Daugelyje valstybių sprendimus dėl išlaikymo vykdančioms institucijoms leidžiama perimti bet kokias skolininkui grąžinamas mokesčių sumas.

f) Atskaitymai iš pensijų išmokų arba jų areštas

693. Kai kuriose valstybėse pensijų išmokos arba išmokos, kurias turi teisę gauti skolininkas, gali būti areštuotos ir panaudotos nesumokėtoms išlaikymo išmokoms mokėti.

g) Kredito įstaigų informavimas

694. Pranešimas kredito informacijos įstaigai apie neįvykdytas išlaikymo prievoles yra kai kurių valstybių vykdomųjų institucijų taikoma priemonė siekiant užtikrinti, kad visi paskolų teikėjai, kaip antai finansų įstaigos, žinotų apie skolininko prievolę mokėti išlaikymo išmokas ir apie jo įsiskolinimus. Nuo to gali priklausyti skolininko galimybė vėliau gauti paskolą ar finansavimą.

h) Atsisakymas išduoti licencijas, jų galiojimo sustabdymas arba panaikinimas

695. Kai kuriose valstybėse vykdomoji institucija gali prašyti apriboti arba atimti su tam tikromis licencijomis susijusias išlaikymo įsiskolinimų turinčio skolininko privilegijas. Tokia licencija gali būti vairuotojo pažymėjimas, transporto priemonės registracijos pažymėjimas ar bet koks kitas specialus leidimas arba licencija, kaip antai profesinės veiklos licencija, nustatyta pagal tos valstybės įstatymus. Kai kuriose valstybėse tai taip pat vadinama licencijos atėmimu.

i) Tarpininkavimas, taikinimas arba kiti procesai, per kuriuos skolininkas skatinamas vykdyti sprendimą savo noru

696. Įgyvendinant daugelį išlaikymo prievolių vykdymo programų sužinota, jog pastangos įtikinti skolininką savo noru vykdyti sprendimą duoda labai gerų rezultatų siekiant, kad būtų sumokėti įsiskolinimai ir sumažėtų nemokėjimo ateityje tikimybė. Už bylų tvarkymą atsakingi šių valstybių pareigūnai kartu su skolininku parengia mokėjimo planą ir taip užtikrina, kad būtų mokami bet kokie likę išlaikymo įsiskolinimai kartu su tolesnėmis išlaikymo išmokomis.

j) Kitos priemonės, kurios gali būti taikomos pagal nacionalinę teisę

697. Kitos pagal sprendimą vykdančios valstybės nacionalinę teisę taikomos priemonės gali būti:

- paso turėtojo privilegijų nesuteikimas ar laikinas atėmimas arba skolininko teisės išvykti iš valstybės apribojimas;
- profesinės veiklos priežiūros įstaigų, kaip antai medicinos specialistų ar teisininkų asociacijų, informavimas apie įsiskolinimų turinčius skolininkus;
- laisvės atėmimo bausmių skyrimas nustačius, kad skolininkas yra mokus, tačiau tyčia nevykdo reikalavimų arba teismo įsakymų mokėti;
- iš loterijos laimėjimų, draudimo išmokų ir bylinėjimosi gautų lėšų perėmimas;
- sistemingi reikalavimai dėl darbo paieškos, kai skolininkas įpareigojamas stengtis įsidarbinti.

D. Išmokos

698. Gavusi išlaikymo išmokas, prašomosios valstybės vykdomoji institucija jas perves į prašančiąją valstybę kreditoriui. Daugeliu atvejų skolininko išmokos bus pervedamos jo valstybės vykdomajai institucijai, o iš jos siunčiamos prašančiajai centrinei institucijai arba kreditoriui, tačiau iš kai kurių valstybių išmokos bus tiesiogiai siunčiamos prašančiosios valstybės kreditoriui.

699. Skolininko išmokos paprastai pervedamos per vykdomąją instituciją, kad ji galėtų tiksliai užregistruoti sumokėtas sumas ir tiksliai nustatyti įsiskolinimų dydį. Tai itin svarbu tada, kai valstybėje sprendimų vykdymą reglamentuojančiais teisės aktais yra nustatytas minimalus įsiskolinimų dydis, kurį viršijus galima taikyti konkrečią priemonę sprendimo vykdymui užtikrinti, arba kai sprendimą vykdanči valstybė kreditoriui moka išankstines išlaikymo išmokas¹⁴⁰.
700. Lėšų pervedimo priemonių taip pat esama labai įvairių. Kai kuriose valstybėse lėšos gali būti pervedamos elektroninėmis priemonėmis, kitose lėšoms pervesti naudojami čekiai ar kitos piniginės priemonės. Kai kuriose valstybėse lėšos pervedamos tik kartą per mėnesį, vienu pavedimu išsiunčiant visas išmokas iš tos valstybės. Kitose valstybėse kiekviena atskira išmoka pervedama iškart, kai tik ji gaunama iš skolininko. Tarp valstybių taip pat esama skirtumų, susijusių su tuo, ar išmokos bus pervedamos siunčiančiosios valstybės valiuta, ar prieš pervedant jos bus perskaičiuotos į kreditoriaus valstybės valiutą.
701. Šalies apibūdinime bus nurodyta, kokia tvarka už sprendimo vykdymą atsakinga valstybė siųs išmokas kreditoriui ir kokia valiuta tos išmokos bus pervedamos.

E. Su sprendimų vykdymu susiję klausimai

1. Vykdyto problemos

702. Kadangi sprendimų vykdymas yra beveik vien tik vietos lygmeniu atliekama užduotis, su jų vykdymu susiję klausimai paprastai bus sprendžiami pagal vykdymo vietoje galiojančius teisės aktus ir toje valstybėje nustatytas vykdymo procedūras.
703. Tai patvirtina Konvencijos nuostata (32 straipsnis), kad sprendžiant su vykdymu susijusius klausimus taikoma valstybės, „į kurią kreipiamasi“, teisė¹⁴¹.
704. Yra konkrečių išimčių iš šio bendrai taikomo principo, pagal kurį taikoma sprendimą vykdančios valstybės teisė. Jos aptariamos toliau.
- Centrinė institucija yra valdžios institucija, Susitariančiosios Šalies paskirta atlikti užduotis, susijusias su administraciniu bendradarbiavimu ir pagalbos teikimu pagal Konvenciją.*
- Kompetentinga institucija – konkrečios valstybės institucija, pagal tos valstybės įstatymus įpareigota arba įgaliota vykdyti konkrečias Konvencijoje nustatytas užduotis. Kompetentinga institucija gali būti teismas, administracinė įstaiga, vaikų išlaikymo sprendimų vykdymo institucija ar bet kokia kita pagal Konvenciją kai kurias užduotis atliekanti valdžios institucija.*

2. Įsiskolinimų išieškojimo apribojimas

705. Kai kurių valstybių įstatymais yra nustatyti apribojimai, kad įsiskolinimus išieškoti draudžiama tais atvejais, kai tie įsiskolinimai kaupėsi ilgiau nei tam tikrą metų skaičių (pavyzdžiui, draudžiama išieškoti daugiau kaip 10 metų senumo įsiskolinimus). Kai apribojimų taikymo laikotarpis vienoje valstybėje nesutampa su atitinkamu laikotarpiu kitoje valstybėje arba kitoje valstybėje toks laikotarpis nenustatytas, gali kilti prieštaravimų.

¹⁴⁰ Žr., pavyzdžiui, Kanados teisės aktus dėl paso laikino atėmimo arba atsisakymo išduoti pasą. Galima imtis veiksmų tada, kai įsiskolinimai viršija 3 000 USD ribą arba išmokos yra nemokėtos tris mėnesius.

¹⁴¹ Žr. Aiškinamosios ataskaitos 571 punktą.

706. Konvencijos 32 straipsnio 5 dalyje pateikta gairių, ką tokiu atveju daryti. Pagal šias gaires įsiskolinimų priverstinio mokėjimo senaties terminas nustatomas taikant kilmės valstybės (sprendimą priėmusios valstybės) teisę arba sprendimą vykdančios valstybės teisę, pasirenkant tą, kurioje nustatytas ilgesnis laikotarpis.
707. Todėl praktiniais sumetimais kilmės valstybė turės pateikti kokį nors patvirtinimą, koks senaties terminas taikomas toje valstybėje priimtiems sprendimams. Daugeliu atvejų kilmės valstybė yra prašančioji valstybė, todėl šią informaciją gauti nesunku. Kilmės valstybės parengtame Šalies apibūdinime taip pat bus nurodytas senaties terminas, iki kurio toje valstybėje leidžiama išieškoti išmokas.
708. Atminkite, kad įsiskolinimų išieškojimo senaties terminas taikomas užtikrinant tik pagal sprendimą susidariusių įsiskolinimų mokėjimą. Prievolė mokėti bet kokias tolesnes išlaikymo išmokas išlieka nepaisant įsiskolinimų išieškojimo apribojimo.

3. Išlaikymo prievolės trukmė

709. Antra konkreti teisinė sprendimų vykdymą reglamentuojanti taisyklė yra dėl išlaikymo prievolės trukmės. 32 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad sprendimo galiojimo trukmė, t. y. laikotarpis, kuriuo mokėtinos išlaikymo išmokos, nustatoma pagal jo kilmės valstybės įstatymus.
710. Ši trukmė gali būti nustatoma pagal vaiko amžių arba gali būti tam tikrų sąlygų, kurias tenkinant vaiko išlaikymo išmokų mokėti nebereikia (pavyzdžiui, vaikui baigus mokyklą). Kai kuriose valstybėse vaiko amžius, nuo kurio nebereikia mokėti išlaikymo išmokų, vadinamas savarankiško gyvenimo pradžios amžiumi. Kitose valstybėse vaiko amžius tėra vienas iš veiksnių, nuo kurių priklauso vaiko išlaikymo prievolės trukmė.
- Išlyga yra Susitariančiosios Šalies oficialus pareiškimas, kurį pagal Konvenciją leidžiama pateikti tam tikromis aplinkybėmis, kaip nors apribojant Konvencijos taikymą toje valstybėje.*
711. Tačiau išlaikymo prievolės trukmė nėra tas pats, kas teisė į išlaikymą. Teisė į išlaikymą – tai vaiko arba suaugusio žmogaus teisė gauti išlaikymo išmokas, nustatyta pagal tam tikrus teisinius kriterijus, kaip antai remiantis vaiko ir tėvų giminystės ryšiu. Pripažinus asmens teisę į išlaikymą, išmokų mokėjimo trukmė prilygs sprendimo galiojimo laikotarpiui arba bus nustatyta pagal vietos teisės aktus ten, kur priimtas atitinkamas sprendimas.
712. Tai iš esmės reiškia, kad vykdant iš užsienio gautą sprendimą, kuriame nenurodyta galiojimo pabaigos data, jį vykdanti kompetentinga institucija turės pagal tos užsienio valstybės (kilmės valstybės) teisę nustatyti, nuo kada nebereikės mokėti to vaiko išlaikymo išmokų. Šios galiojimo trukmės taisyklės bus taikomos, net jei pagal vaiko arba kreditoriaus nuolatinės gyvenamosios vietos teisę ta trukmė galėtų būti ilgesnė arba trumpesnė. Tai taip pat reiškia, jog gali būti atvejų, kai išlaikymo prievolės (taigi ir sprendimo vykdymo) trukmė bus ilgesnė arba trumpesnė, kai sprendimas bus priimtas kitoje valstybėje, negu tada, kai sprendimas bus priimtas jį vykdančioje valstybėje. Kilmės valstybės parengtame Šalies apibūdinime bus pateikta informacija apie toje valstybėje dėl išlaikymo priimtų sprendimų galiojimo trukmę.
- Pareiškimu vadinamas oficialus Susitariančiosios Šalies pareiškimas dėl tam tikrų Konvencijos straipsnių arba reikalavimų.*

713. Svarbu atminti, jog tai, kad vaiko išlaikymas nutraukiamas išlaikymo prievolės taikymo laikotarpiui pasibaigus, netrukdo išieškoti bet kokių nesumokėtų to vaiko išlaikymo įsiskolinimų, kurių gali būti susikaupę. Tokius įsiskolinimus vis vien galima rinkti nepaisant to, kad tolesnių išlaikymo išmokų mokėti nebereikia.
714. Susitariančioji Šalis gali pagal Konvenciją savo pareiškimu nustatyti, kad taikys Konvenciją ir 21 metų bei vyresniems vaikams, arba padaryti išlygą, kad Konvencija bus taikoma tik jaunesniems nei 18 metų vaikams.
715. Kiekvienoje valstybėje taikomos taisyklės dėl vaiko išlaikymo trukmės bus nustatytos jos parengtame Šalies apibūdinime.

Pavyzdys. *Pagal A valstybėje priimtą sprendimą vaikų išlaikymo išmokos mokėtinos tik iki tol, kol jiems sukaks 20 metų. Šis sprendimas nusiunčiamas į B valstybę pripažinti ir vykdyti. B valstybės nacionalinė teisė garantuoja tik jaunesnių nei 19 metų vaikų išlaikymą. Pagal 32 straipsnio 4 dalį B valstybė privalo užtikrinti to vaiko išlaikymą iki jam sukaks 20 metų, nes tokia trukmė yra nustatyta A valstybės teisėje.*

Išimtis – 21 metų ir vyresni vaikai

716. Tačiau nors klausimai dėl sprendimo vykdymo trukmės turi būti sprendžiami pagal jo kilmės valstybės įstatymus, jokia valstybė neprivalo užtikrinti 21 metų arba vyresnio vaiko išlaikymo, nebent ta valstybė būtų konkrečiai nustačiusi, kad joje Konvencija taikoma ir tokiais atvejais (žr. 3 skyrių). Konvencijos taikymo sritis nepriklauso nuo sprendimo nuostatų ar jo kilmės valstybės įstatymų. Kai vaikui sukanka 21 metai, Konvencija sprendimams dėl jo išlaikymo nebetaikoma, todėl pagal Konvenciją nebėra prievolės toliau užtikrinti to vaiko išlaikymą.
717. Tokiu atveju pareiškėjas turės pateikti tiesioginį prašymą toliau vykdyti sprendimą kompetentingai vykdymo institucijai. Ar toks prašymas bus priimtas, priklausys nuo vykdymo institucijos politikos ir sprendimą vykdančios valstybės įstatymų.

4. Ginčai dėl įsiskolinimų

718. Ginčai dėl įsiskolinimų kyla, kai skolininkas tvirtina, kad įsiskolinimai nustatyti neteisingai, nes jis mokėjo išmokas, į kurias vykdomoji institucija neatsižvelgė skaičiuodama įsiskolinimus. Ginčas gali kilti ir dėl sprendimo aiškinimo (pavyzdžiui, jame nustatytų išmokų mokėjimo pradžios ar pabaigos datos) arba skolininkas gali tvirtinti, kad jis turi teisę mokėti mažesnes išlaikymo išmokas, nes, pavyzdžiui, vieno iš vaikų išlaikyti nebereikia.
719. Kai skolininkas užginčija įsiskolinimus, kurie buvo nurodyti teikiant pradinį prašymą pripažinti ir vykdyti sprendimą, vykdymo institucija turėtų patikrinti, ar tas pats klausimas svarstytas tuo metu, kai skolininkui buvo pranešta apie paraišką dėl sprendimo pripažinimo. Pagal 23 straipsnio 8 dalį atsakovas gali paprieštarauti ar apskųsti sprendimo pripažinimą arba pripažinimą ir vykdymą, jeigu mano, kad visa skola yra padengta arba sumokėta. Jeigu įsiskolinimai buvo tuo metu užginčyti, tačiau buvo patvirtinta, kad jie nustatyti teisingai, skolininkas nebegali kelti to paties klausimo dėl tų įsiskolinimų per sprendimo vykdymo procedūrą, nebent susiklostytų išskirtinės aplinkybės. Tačiau jis gali užginčyti tai, kaip buvo apskaičiuoti kiti įsiskolinimai.

720. Sprendžiant kai kuriuos su įsiskolinimais susijusius klausimus turės dalyvauti prašančioji centrinė institucija arba kreditorius. Jeigu reikės gauti informacijos, centrinė institucija arba už vykdymą atsakinga kompetentinga institucija kreipsis į kitos valstybės centrinę arba kompetentingą instituciją ir paprašys pateikti reikiamą informaciją arba dokumentus.
721. Jeigu reikiamos informacijos negaunama, todėl tenka sustabdyti vykdymą, reikėtų paprašyti informacijos dar kartą. Nors prašančioji centrinė institucija turi atsakyti ir pateikti reikiamą informaciją per **tris mėnesius**, o per šį laiką negavus informacijos, vykdymą galima sustabdyti, tai reikėtų daryti tik tuo atveju, kai sprendimo toliau vykdyti neįmanoma arba tai būtų neįpraktiška. Daugeliu atvejų vis tiek bus įmanoma užtikrinti likusių išlaikymo išmokų mokėjimą pagal sprendimą tuo metu, kai sprendžiamas įsiskolinimų klausimas.

Geroji patirtis. *Kilus ginčui dėl įsiskolinimų dalies, likę (neužginčyti) įsiskolinimai ir tolesnės išlaikymo išmokos vis vien turėtų būti toliau mokami tuo metu, kai sprendžiamas ginčas.*

5. Sąskaitų sutikrinimas. Valiutos keitimo klausimai

722. Vienas iš sudėtingiausių klausimų, susijusių su tarptautiniu išlaikymo prievolių vykdymu, yra prašančiosios valstybės įrašų apie mokėjimą sutikrinimas su vykdančiosios valstybės įrašais, siekiant tiksliai nustatyti išlaikymo įsiskolinimų dydį. Šis klausimas gali būti svarbus tada, kai vykdomas iš užsienio gautas sprendimas, kuriame išlaikymo išmokų sumos nurodytos kita, o ne vykdančiojoje valstybėje vartojama valiuta. Daugelyje valstybių, siekiant vykdyti sprendimą, jame nustatytos išlaikymo išmokų sumos turės būti perskaičiuotos, vietoj sprendime nurodytos valiutos nustatant lygiavertę sumą sprendimą vykdančios valstybės valiuta. Tada skolininkui bus nurodyta mokėti į vietos valiutą perskaičiuotą sumą.
723. Sprendimą vykdanči valstybė nustatys tokio perskaičiavimo taisyklės (dėl perskaičiavimo datos, taikomo valiutos kurso, ar valiutos kursą galima atnaujinti ir t. t.). Daugelyje valstybių (teisėje arba praktikoje) nėra tokio mechanizmo, pagal kurį taip atliktą valiutos perskaičiavimą būtų galima vėliau keisti, todėl prašomosios (vykdančiosios) valstybės ir prašančiosios valstybės įrašai ilgainiui pradės skirtis dėl valiutos kurso pokyčių.
724. Kartu su mokėtinos išlaikymo išmokų sumos perskaičiavimu iš valstybės, kurioje priimtas sprendimas, valiutos į skolininko valstybės valiutą, bet kokios skolininko mokamos išmokos taip pat turės būti pakeistos į kreditoriaus valiutą. Keičiantis valiutos kursui, dėl to gali atsirasti skirtumų tarp mokėtinų sumų, apskaičiuotų kiekvienos valstybės dokumentuose.
725. Paprasto atsakymo, kaip spręsti šį klausimą, nėra, o Konvencijoje šis klausimas nesvarstomas. Ar bus galima reguliariai atnaujinti sprendimą vykdančios valstybės įrašus, kad jie sutaptų su prašančiosios valstybės įrašais, priklausys nuo vykdančiosios valstybės teisės ir praktikos. Kai kuriose valstybėse įrašus galima keisti administracine tvarka, o kitose valstybėse to daryti neleidžiama ir tai būtų neįpraktiška.

Sąskaitų sutikrinimas. Pavyzdys

2010 m. gruodžio mėn. Australijoje priimtu sprendimu dėl išlaikymo nustatytos vaiko išlaikymo išmokos – 400 Australijos dolerių (AUD) per mėnesį. Šis sprendimas nusiųstas į Nyderlandus vykdyti. Tuo metu išmokos suma perskaičiuota į 237,65 EUR ir skolininkui nurodyta mokėti šią sumą kas mėnesį.

Tačiau 2012 m. gruodžio mėn. 400 AUD pakeitus į eurus, susidarė tik 202,56 EUR suma. Australijos dokumentuose ir toliau bus nurodyta mokėti 400 AUD kas mėnesį, o Nyderlandų dokumentuose lieka įrašyta 237,65 EUR per mėnesį, jeigu išmokos neperskaičiuojamos pagal naują valiutos kursą. Todėl, jeigu skolininkas ir toliau mokės tiek, kiek buvo nurodyta mokėti iš pradžių, kas mėnesį gali susidaryti 35 EUR „permoka“.

726. Tačiau svarbu atminti, kad bet koks išlaikymo išmokų sumos perskaičiavimas į kitą valiutą nekeičia paties sprendimo. Skolininkas ir toliau yra skolingas tokią sumą, kokia nustatyta pradiniam sprendime dėl išlaikymo. Išlaikymo išmokų skola nėra grąžinta visa iki tol, kol bus sumokėta visa skolos suma sprendime dėl išlaikymo nurodyta valiuta. Jeigu skolininkas grįžtų į tą valstybę, kurioje priimtas sprendimas, jo skolos suma būtų apskaičiuota sprendimą priėmusios valstybės valiuta. Tačiau vykdant sprendimą užsienio valstybėje gali būti taikomi su valiutos perskaičiavimu susiję apribojimai.
727. Dėl valiutų kursų pokyčių kylančios problemos atskleidžia, kaip svarbu toliau palaikyti ryšius tarp prašančiosios ir prašomosios valstybių. Be galo svarbu, kad šios valstybės viena kitai praneštų apie tai, kaip apskaičiuoti įsiskolinimai, ir apie bet kokias nacionalines jų skaičiavimo taisykles. Prašančioji valstybė taip pat gali norėti padėti pareiškėjui gauti bet kokius papildomus dokumentus arba sprendimus, kuriais patvirtinti likę įsiskolinimai, jei to reikia, kad vykdančiojoje valstybėje būtų galima pagrįsti dėl valiutos kurso pokyčių susikaupusių įsiskolinimų surinkimą.

III. Papildoma informacija

A. Praktiniai patarimai

- Kiekvienos Susitariančiosios Šalies apibūdinime bus nurodyta, kokios vykdymo priemonės gali būti taikomos toje valstybėje. Tarp valstybių esama nemažai skirtumų, todėl svarbu susipažinti su kiekvienos Šalies apibūdinimu.
- Pareiškėjui (kreditoriui) praneškite, kokių priemonių gali būti imtasi sprendimui vykdyti. Taip padės kreditoriui suprasti bet kokius to sprendimo vykdymo apribojimus.
- Kai kuriais atvejais greičiausias būdas užtikrinti, kad kreditorius ir vaikai pradėtų gauti išmokas, yra kuo anksčiau kreiptis į skolininką ir paraginti jį mokėti išmokas savo noru. Tačiau svarbu atminti, kad visų priemonių sprendimui vykdyti – tiek savanoriškai, tiek priverstinio vykdymo užtikrinimo priemonėmis – reikėtų imtis nedelsiant, siekiant užtikrinti, kad išmokos būtų mokamos laiku ir pagal sprendimo nuostatas.
- Bet kokią naują kreditoriaus pateiktą informaciją apie skolininko turtą arba pajamas svarbu laiku pranešti kompetentingai vykdymo institucijai. Tai padės tai institucijai vykdyti sprendimą.
- Sprendimą vykdančios valstybės kompetentinga institucija gali paprastai pranešti prašančiajai valstybei apie bet kokius pokyčius naudodama būklės ataskaitos formą. Kartu su pranešimu apie naujas pradėtas taikyti priemones galima pateikti vykdančiosios institucijos įrašus apie gautas išmokas arba gautų išmokų sąrašą. Tai padės prašančiajai valstybei sutikrinti savo įrašus ir atnaujinti bet kokią informaciją apie įsiskolinimų likučius.
- Dalyvaujant tiek prašomosios, tiek prašančiosios valstybių vykdomosioms institucijoms, dažnai palaikomi ryšiai tarp šių tarnybų padės padidinti tikimybę, kad sprendimas bus sėkmingai įvykdytas. Kai kuriais atvejais gali būti verta pradėti sprendimo vykdymo procesą abiejose valstybėse, siekiant užtikrinti, kad būtų tinkamai atsižvelgta į visas skolininko pajamas ir turtą.

B. Atitinkami Konvencijos straipsniai

6 straipsnio 2 dalies e ir f punktai
12 straipsnio 9 dalis
32 straipsnis
33 straipsnis
34 straipsnis
35 straipsnis

C. Susijusios šio vadovo dalys

Žr. 3 skyriaus 2 dalį „Bendrieji klausimai, svarbūs teikiant visas paraiškas pagal Konvenciją ir prašymus imtis specialiųjų priemonių“
Žr. 4 skyrių „Siunčiamų paraiškų dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo tvarkymas“
Žr. 8 skyrių „Teikiamos paraiškos, kuriose prašoma priimti sprendimą dėl išlaikymo“

IV. Dažniausiai užduodami klausimai

Kokių priemonių Susitariančioji Šalis imsis sprendimui vykdyti?

728. Tai priklausys nuo tos valstybės, kurioje vykdomas sprendimas. Konvencijoje pateiktas rekomenduojamų priemonių sąrašas, tačiau ne visos iš šių priemonių bus taikomos kiekvienos Susitariančiosios Šalies, o kai kuriose valstybėse gali būti taikomos ir kitos priemonės. Vykdydama iš užsienio gautus sprendimus valstybė privalo imtis mažų mažiausiai tų pačių priemonių, kurios taikomos joje priimtiems sprendimams. Kokių priemonių bus imtasi, priklausys ir nuo to, ar bet kokios pastangos paraginti skolininką savo noru vykdyti sprendimą duos rezultatų.

Kaip bus siunčiamos išmokos pareiškėjui?

729. Daugeliu atvejų skolininko mokamos išmokos bus pervedamos sprendimą vykdančios valstybės vykdomajai institucijai. Ta institucija tiesiogiai nusiųs išmokas kreditoriui arba perves jas centrinei ar vykdomajai institucijai toje valstybėje, kurioje gyvena kreditorius. Pradinės paraiškos (pavyzdžiui, paraiškos dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo) formoje turi būti nurodyta, koku adresu reikės siųsti išmokas kreditoriui.

Po kiek laiko kreditorius pradės gauti išmokas?

730. Tai priklausys nuo kelių veiksnių, be kita ko, ar skolininkas mokės išmokas savo noru, ar reikės imtis priemonių sprendimo vykdymui užtikrinti. Procesas taip pat užsitęs ilgiau, jeigu pirmiausia reikės atlikti paiešką siekiant surasti skolininką arba nustatyti, kur yra jo pajamos arba turtas.

11 skyrius.

Paraiškos dėl sprendimo pakeitimo (10 straipsnio 1 dalies e ir f punktai ir 10 straipsnio 2 dalies b ir c punktai

731. Šio vadovo skyrių, kuriuose rašoma apie sprendimų keitimą, struktūra yra kitokia negu skyrių, kuriuose aptariamos kitos pagal Konvenciją teikiamos paraiškos ir prašymai. Užuoat nagrinėjus siunčiamas ir gaunamas paraiškas atskiruose skyriuose, viename (šiam) skyriuje apžvelgiamas Konvencijos taikymas skolininkų arba kreditorių teikiamoms paraiškoms, kuriose prašoma pakeisti galiojančius sprendimus dėl išlaikymo. Kitame skyriuje (12 skyrius) aptariamos procedūros, taikomos tiek siunčiant, tiek gavus paraiškas dėl sprendimo pakeitimo.
732. Paraiškos dėl sprendimų pakeitimo šiame vadove nagrinėjamos tokia tvarka, nes nuo ryšio tarp Konvencijos nuostatų, bylos šalių aplinkybių (kur jos gyvena, kur priimtas sprendimas) ir to, ar paraišką teikia kreditorius, ar skolininkas, priklausys, kur ir kaip reikėtų teikti paraišką dėl sprendimo pakeitimo. Todėl šiame skyriuje aptariamas kiekvienas faktiškai įmanomas atvejis ir išsamiai paaiškinami kiekvienu iš šių atvejų galimi sprendimo pakeitimo procesai. Šis skyrius padės bylas tvarkantiems pareigūnams suprasti kai kuriuos pagrindinius su sprendimų keitimu susijusius klausimus; jame pateikta bendra informacija, kurią būtina žinoti nagrinėjant paraiškas 12 skyriuje aprašyta tvarka.
733. Šio skyriaus pirmoje dalyje aptariami bendrieji tarptautinio sprendimų keitimo klausimai, o antroje dalyje – keturi faktiniai atvejai, kai dėl sprendimų keitimo teikiamos paraiškos.

I. Sprendimų dėl išlaikymo keitimas. Apžvalga

A. Bendra informacija

734. Kadangi išlaikymo (ypač vaikų išlaikymo) išmokos gali būti mokamos daugelį metų ir per tą laiką gali pasikeisti vaikų poreikiai bei jų tėvų ištekliai, svarbu, kad būtų įmanoma pakeisti sprendimą dėl išlaikymo, taip užtikrinant, kad vaikai ir šeimos gautų reikiamą paramą. Todėl pagal Konvencijoje pateiktas nuostatas centrinės institucijos turi padėti siųsti ir nagrinėti paraiškas dėl sprendimų keitimo. Konvencijoje taip pat nustatytos taisyklės, pagal kurias tie pakeisti sprendimai, jei reikia, turi būti vėliau pripažįstami ir vykdomi¹⁴².
735. Pagal 10 straipsnį paraiška dėl galiojančio sprendimo **pakeitimo** gali būti teikiama tada, kai kuri nors bylos šalis – kreditorius arba skolininkas – siekia pakeisti sprendimą (kai kuriose valstybėse vietoj „sprendimo pakeitimo“ vartojamos kitos panašios sąvokos). Kreditorius gali prašyti padidinti išlaikymo išmokas, nutraukti vieno ar kelių vaikų išlaikymą arba pakeisti sąlygas, pavyzdžiui, išmokų mokėjimo dažnį. Skolininkas taip pat gali prašyti pakeisti sprendimą – dažnai prašoma sumažinti mokėtiną sumą, nutraukti vieno ar kelių vaikų išlaikymą arba pakeisti mokėjimo sąlygas. Pakeitimas gali būti atliekamas ir siekiant paprasčiausiai užtikrinti, kad išlaikymo išmokos būtų proporcingos dabartinėms skolininko pajamoms. Prašančiosios valstybės, kurioje gyvena pareiškėjas, centrinė institucija dalyvaus perduodant prašymą dėl

*Sprendimo **pakeitimas** – tai procesas, per kurį keičiamas priimtas sprendimas dėl išlaikymo. Kai kuriose valstybėse tai taip pat vadinama paraiška dėl pakeitimo arba prašymu pakeisti sprendimą. Pakeitimas gali būti atliekamas dėl išlaikymo išmokų sumos, mokėjimo dažnio ar kokios nors kitos sprendimo dėl išlaikymo sąlygos.*

142

Aiškinamosios ataskaitos 258 punktas.

sprendimo pakeitimo kitai Susitariančiai Šaliai.

736. Visos Susitariančiosios Šalys yra nustačiusios procedūras, taikomas nagrinėjant pagal Konvenciją teikiamas paraiškas dėl išlaikymo prievolių pakeitimo – arba pakeičiant galiojantį sprendimą, arba priimant naują sprendimą dėl išlaikymo¹⁴³. Tačiau svarbu atminti, kad daugeliu atvejų pagal prašomosios valstybės įstatymus bus vertinamas paraiškos dėl pakeitimo pagrįstumas¹⁴⁴. Susitariančiosios Šalys gali taikyti labai skirtingas teisės nuostatas dėl to, koku pagrindu remiantis gali būti leidžiama pakeisti sprendimą¹⁴⁵. Prašomosios valstybės parengtame Šalies apibūdinime bus paaiškinta, kokios sąlygos turės būti tenkinamos pagal prašomosios valstybės nacionalinę teisę, kad paraiška būtų patenkinta.
737. Įsidėmėtina, kad paraiškos dėl sprendimo pakeitimo, kuriose prašoma sumažinti arba panaikinti įsiskolinimus, įvairiose Susitariančiosiose Šalyse gali būti vertinamos labai skirtingai. Kai kuriose valstybėse gali būti neleidžiama niekaip keisti įsiskolinimų, ir net kai bus priimtas sprendimas dėl įsiskolinimų pakeitimo, tas pakeitimas nebūtinai bus pripažintas kitoje valstybėje. Bet koku atveju, kai pareiškėjas prašo pakeisti išlaikymo įsiskolinimus, reikėtų iš abiejų valstybių parengtų Šalių apibūdinimų sužinoti, ar toks pakeitimas įmanomas, ir jeigu sprendimas bus pakeistas, tai ar bus pripažintas įsiskolinimų panaikinimas.
738. Galimybė gauti teisinę pagalbą, teikiant paraiškas dėl sprendimo pakeitimo, taip pat yra svarbus klausimas skolininkui teikiant paraiškas, kuriose prašoma pakeisti sprendimus. Kaip toliau aptariama 12 skyriuje, skolininkas, teikiantis paraišką dėl sprendimo pakeitimo, savaime neįgyja teisės gauti nemokamą teisinę pagalbą (17 straipsnis). Tačiau paraišką dėl sprendimo pakeitimo, kai tai susiję su vaiko išlaikymu pagal Konvenciją, teikiantis kreditorius turės teisę gauti nemokamą teisinę pagalbą.
739. Ne mažiau svarbu ir tai, kad Konvencijoje pateikta tik bendro pobūdžio gairių dėl to, kokių rūšių paraiškas dėl sprendimo pakeitimo galima teikti per centrinės institucijas, ir tik labai nedaug taisyklių, kaip Susitariančiosios Šalys turėtų vertinti užsienyje pakeistus sprendimus.
740. Todėl nagrinėjant tarptautines bylas pasitaikys atvejų, kai Konvencijoje nebus konkrečiai nurodyta, ką daryti. Šiais atvejais kiekviena valstybė bet kokius kilusius klausimus turės spręsti pagal savo nacionalinės teisės nuostatas ir remdamasi bendraisiais Konvencijos principais, pagal kuriuos valstybės privalo tarpusavyje bendradarbiauti siekdamos veiksmingai, ekonomiškai efektyviai ir teisingai spręsti su išlaikymu susijusius klausimus ir stengtis priimti tokius sprendimus, kuriais būtų padedama siekti tikslo, kad vaikai ir šeimos gautų jiems priklausančias išlaikymo išmokas.

¹⁴³ Nors šiame skyriuje aptariama tokia padėtis, kai valstybės prašoma pakeisti pirmiau priimtą sprendimą, jis vienodai taikomas ir tais atvejais, kai pagal nacionalinę teisę sprendimo pakeisti neįmanoma, galima tik priimti naują sprendimą. Žr. Aiškinamosios ataskaitos 264 punktą.

¹⁴⁴ Kai kuriose valstybėse šioms paraiškoms taikoma ne nacionalinė, o užsienio teisė. Tais atvejais, kai valstybė yra susitariančioji šalis pagal Hagos protokolą dėl išlaikymo prievolių taikytinos teisės, sprendimų keitimui bus taikomas šis teisės aktas.

¹⁴⁵ Kai kuriose valstybėse kitos valstybės atliktas sprendimo pakeitimas nebus pripažintas, jeigu vaikas arba kuri nors bylos šalis toliau gyvena kilmės valstybėje. Nuo to gali priklausyti, ar bus įmanoma sėkmingai prašyti pakeisti sprendimą kitur, o ne jo kilmės valstybėje.

B. Kur galima teikti tiesioginį prašymą arba paraišką dėl sprendimo pakeitimo ir ar įmanoma pateikti paraišką pagal Konvenciją?

741. Konvencijoje nenustatyta jokių „tiesioginių taisyklių“ dėl jurisdikcijos, kada Susitariančioji Šalis gali keisti kitoje Susitariančiojoje Šalyje priimtą sprendimą. Šis klausimas beveik visada bus sprendžiamas pagal nacionalinę teisę. Vienintelis atvejis, kai galimybė pakeisti sprendimą konkrečiai minima Konvencijoje, yra susijęs su paraiškomis dėl sprendimo pakeitimo, kurias skolininkas teikia ne **kilmės valstybėje**, o kitoje valstybėje, kai kreditorius gyvena kilmės valstybėje (18 straipsnis)¹⁴⁶.
742. Kadangi Konvencijoje numatyta teikti **paraiškas** dėl sprendimų pakeitimo ir nustatytos taisyklės, kada gali būti pripažįstami ir vykdomi sprendimai (įskaitant pakeistus sprendimus), joje nustatyta bylos šalių poreikius atitinkanti sistema, taikoma tais atvejais, kai iš pradžių priimtą sprendimą reikia pakeisti. Pagal Konvencijoje nustatytą ekonomiškai efektyvų ir supaprastintą procesą kreditoriai arba skolininkai gali teikti paraiškas dėl sprendimo pakeitimo tada, kai kita bylos šalis gyvena kitoje Susitariančiojoje Šalyje, todėl daugeliu atvejų pakeitimo prašančiai bylos šaliai nereikia vykti į kitą valstybę, norint pateikti paraišką¹⁴⁷.
- Patarimas.** Šiame vadove skiriami tiesioginiai **prašymai ir paraiškos**. Paraiškos teikimas yra pagal Konvenciją per centrinę instituciją atliekamas veiksmas – pavyzdžiui, paraiška teikiama dėl sprendimo pripažinimo ir vykdymo. Tiesioginio prašymo pateikimas yra toks veiksmas, kai prašymas teikiamas tiesiai kompetentingai institucijai, pavyzdžiui, prašymas nustatyti tik sutuoktinių tarpusavio išlaikymą, kai nė viena iš Susitariančiųjų Šalių nėra numačiusi taikyti Konvencijos tokiems prašymams. Žr. 16 skyrių, kuriame pateikta informacijos apie tiesioginius prašymus.
743. Daugeliu atvejų pareiškėjas (kreditorius arba skolininkas) gali turėti kelias galimybes pasirinkti, kur pateikti paraišką ir ar ją teikiant reikėtų remtis Konvencija. Pareiškėjas gali nuspręsti:
- pateikti paraišką pagal Konvencijos 10 straipsnį, kad ji būtų perduota nagrinėti toje valstybėje, kurioje gyvena kita bylos šalis; arba
 - nuspręsti pats nuvykti į kitą valstybę, kurioje priimtas sprendimas arba kurioje gyvena kita bylos šalis, ir pateikti tiesioginį prašymą tos valstybės kompetentingai institucijai; arba
 - pateikti tiesioginį prašymą savo valstybės kompetentingai institucijai, visų pirma tuo atveju, jeigu pareiškėjas tebegyvena toje valstybėje, kurioje priimtas sprendimas.
744. Kurią iš šių galimybių pareiškėjui vertėtų rinktis konkrečiu atveju, priklausys nuo to:
- kur gyvena pareiškėjas ir ar jo gyvenamoji vieta yra kilmės valstybėje (valstybėje, kurioje priimtas sprendimas);
 - kur gyvena skolininkas;
 - ar prašomą pakeitimą bus galima atlikti pagal valstybės, kuriai teikiama paraiška arba tiesioginis prašymas, įstatymus (žr. pirmiau pateiktas pastabas dėl įsiskolinimų keitimo);
 - ar gali kilti kokių nors sunkumų siekiant pripažinti pakeistą sprendimą toje valstybėje, kurioje jis turės būti vykdomas;

¹⁴⁶ Aiškinamosios ataskaitos 415 punktas. Žr. 18 straipsnį dėl skolininko teikiamų paraiškų, kuriose prašoma pakeisti sprendimus.

¹⁴⁷ Atminkite, kad kai kuriais atvejais vis vien gali reikėti nuvykti į kitą valstybę, jeigu to klausimo neįmanoma išspręsti per centrinę instituciją.

- kiek laiko reikės paraiškai parengti. Tai gali būti itin svarbu tada, kai kreditorius prašo padidinti išlaikymo išmokas atsižvelgiant į padidėjusias vaiko auginimo išlaidas;
- ar kuri nors valstybė siūlo naudotis paspartinta sprendimo pakeitimo procedūra (pavyzdžiui, Australijoje taikomos pakartotinio vertinimo procedūros), pagal kurią, bylos šalims prašant, būtų galima dažnai keisti sprendimus.

745. Vertėtų atminti, kad pagal Konvencijos 18 straipsnį skolininko galimybės keisti sprendimus bus labiau ribotos negu kreditoriaus.

746. Nuspręsti, ar reikėtų teikti paraišką dėl sprendimo pakeitimo, ar tiesioginį prašymą, gali būti sudėtinga, todėl pareiškėjus reikėtų skatinti dėl bet kokių kilusių klausimų ar problemų konsultuotis su teisės specialistais.

747. Galiausiai reikėtų pažymėti, jog, kadangi Konvencija gali būti taikoma tik tam tikromis nustatytomis aplinkybėmis, gali būti, kad pakeitus esamus arba priėmus naujus sprendimus, atsitiks taip, kad tai pačiai šeimai arba pareiškėjui ir atsakovui bus taikomi keli sprendimai. Kai tik įmanoma, reikėtų vengti tokių veiksmų, dėl kurių atsirastų keli sprendimai, nes dėl to kiltų neaiškumų, reikėtų skirti papildomų išteklių problemoms spręsti ir tai trukdytų efektyviai vykdyti tuos sprendimus.

II. Pavyzdžiai

748. Šiame skirsnyje aptariami galimi sprendimų keitimo atvejai ir aplinkybės, kai galima teikti paraiškas dėl sprendimų pakeitimo pagal Konvencijoje nustatytas procedūras. Skiriami keturi galimi atvejai, kada teikiamos paraiškos dėl sprendimo pakeitimo:

- 1) kai kreditorius gyvena pradinį sprendimą priėmusioje valstybėje (kilmės valstybėje), tačiau skolininkas gyvena kitur;
- 2) kai skolininkas gyvena kilmės valstybėje, tačiau kreditorius gyvena kitur;
- 3) kai kilmės valstybėje negyvena nei skolininkas, nei kreditorius, ir abi bylos šalys gyvena skirtingose valstybėse;
- 4) kai kilmės valstybėje negyvena nei skolininkas, nei kreditorius, ir abi bylos šalys gyvena toje pačioje valstybėje.

749. Kiekvienu iš šių atvejų reikia atsižvelgti į tokius esminius dalykus:

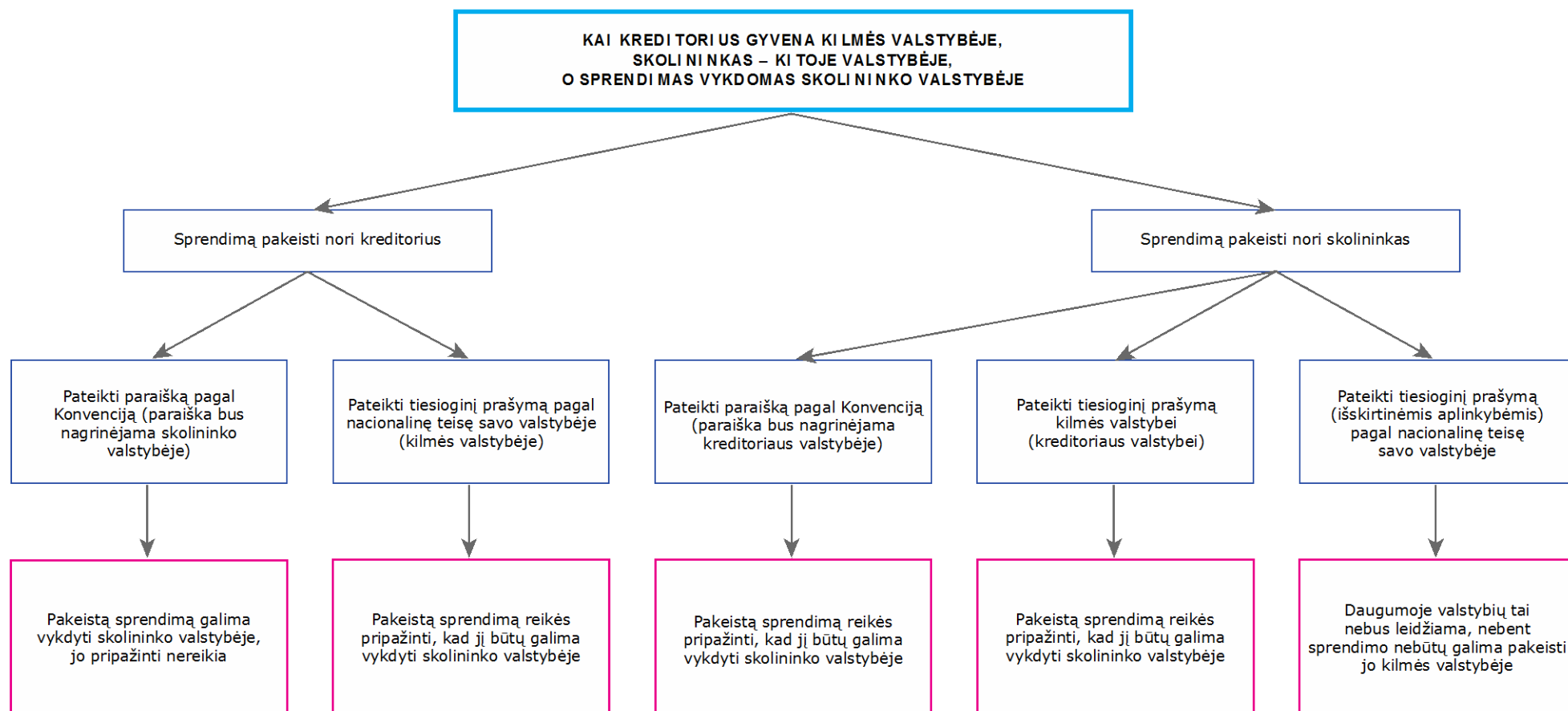
- Kur priimtas sprendimas?
- Kur šiuo metu gyvena kreditorius?
- Kur gyvena skolininkas?
- Kur reikės pripažinti ir vykdyti pakeistą sprendimą?

750. Toliau aptariamos galimybės kiekvienu iš šių atvejų.

A. 1 atvejis. Skolininkas išvyko iš kilmės valstybės, tačiau joje tebegyvena kreditorius

Faktinė padėtis

751. Tai vienas iš dažniausiai pasitaikančių atvejų. Sprendimas dėl išlaikymo priimtas A valstybėje. Skolininkas šiuo metu gyvena B valstybėje, o kreditorius tebegyvena A valstybėje. Sprendimas buvo nusiųstas į B valstybę pripažinti ir yra vykdomas B valstybėje. A ir B valstybės yra Konvencijos Susitariančiosios Šalys.

28 paveikslas. Paraiškos dėl sprendimo pakeitimo, kai kreditorius gyvena kilmės valstybėje

1. Ką daryti, kai sprendimą pakeisti nori kreditorius

752. Kreditoriai dažnai prašys pakeisti sprendimus atsižvelgiant į didėjančias vaikų auginimo išlaidas. Šiuo atveju kreditorius turi kelias galimybes pasirinkti, ką daryti.

a) 1 galimybė – pateikti paraišką pagal Konvencijos 10 straipsnio 1 dalies f punktą

753. Šiuo atveju kreditorius gali pagal 10 straipsnio 1 dalies f punktą pateikti paraišką, kad sprendimas būtų pakeistas B valstybėje, kurioje šiuo metu yra skolininko **nuolatinė gyvenamoji vieta**. Kreditoriui pasirinkus šią galimybę, A valstybės centrinė institucija nusiųs paraišką B valstybės centrinei institucijai, o B valstybės centrinė institucija paraišką perduos B valstybės kompetentingai institucijai ir šis klausimas bus sprendžiamas B valstybėje pagal jos nacionalinę teisę (įskaitant jurisdikcijos taisykles), taigi sprendimas gali būti pakeistas.

Nuolatinės gyvenamosios vietos sąvoka Konvencijoje nėra apibrėžta. Ji vartojama keliuose Konvencijos straipsniuose, kalbant apie tai, ar sprendimas gali būti pripažįstamas arba vykdomas. Nustatant, ar asmuo nuolat gyvena konkrečioje valstybėje, bus remiamasi toje byloje žinomais faktais. Nustatyti nuolatinę gyvenamąją vietą galima remiantis tokiais faktais kaip, pavyzdžiui, kur tas asmuo gyvena, kur yra jo pradinė (arba pagrindinė) gyvenamoji vieta, kur asmuo dirba arba lanko mokyklą. Vien tai, kad asmuo tuo metu yra kurioje nors valstybėje, nėra pakankamas argumentas pripažinti, kad jo nuolatinė gyvenamoji vieta yra toje valstybėje.

754. Pakeisto sprendimo nereikia pripažinti, kad jį būtų galima vykdyti B valstybėje, nes jį priėmė B valstybės kompetentinga institucija. Dėl sprendimo pakeitimo teikiamos paraiškos formoje bus nurodyta, ar pareiškėjas prašo vykdyti pakeistą sprendimą. Jei taip, tuomet kreditoriui (pareiškėjui) nereikės daugiau nieko daryti, kai sprendimas bus toliau vykdomas B valstybėje. Jeigu skolininkas persikeltų gyventi kitur arba jeigu jis turėtų turto ar pajamų ne B valstybėje, žinoma, pakeistą sprendimą reikėtų pripažinti tose kitose valstybėse. Pakeisto sprendimo pripažinti A valstybėje (kurioje gyvena pareiškėjas) nereikės, nebent to reikėtų pagal A valstybės nacionalinę teisę arba skolininkas turėtų turto ar pajamų A valstybėje, kurioje turėtų būti vykdomas sprendimas.

755. Taigi kreditorius, pasirinkęs šią galimybę, pagal Konvenciją pateiks paraišką dėl sprendimo pakeitimo, kuriai bus taikomos šiame vadovo skyriuje ir 12 skyriuje aprašytos procedūros.

b) 2 galimybė – pateikti tiesioginį prašymą A valstybės kompetentingai institucijai

756. Sprendimo pakeitimui, naudojantis šia galimybe, Konvencija netaikoma.

757. Kadangi pradinis sprendimas priimtas A valstybėje, kreditorius gali paprasčiausiai vėl kreiptis į tą sprendimą priėmusią teisminę arba administracinę instituciją ir paprašyti pakeisti sprendimą. Toks pakeitimas, kaip ir bet kuris kitas pakeitimas, bus atliktas pagal nacionalinės teisės aktus (A valstybės teisę). Nuo A valstybės įstatymų priklausys, kaip apie tai bus pranešta arba paraiška įteikta skolininkui B valstybėje.

758. Kadangi skolininkas gyvena B valstybėje, kuri yra atsakinga už sprendimo vykdymą, jeigu kreditorius nuspręstų teikti tiesioginį prašymą pakeisti sprendimą A valstybėje, kai sprendimas bus pakeistas, jį reikės nusiųsti į B valstybę pripažinti ir vykdyti. Tai galima atlikti pagal 4 skyriuje aprašytas procedūras.
759. Pakeistas sprendimas bus pripažintas ir vykdomas B valstybėje, nebent, kaip aptariama 5 skyriuje, skolininkas galėtų įrodyti, kad netaikomas nė vienas iš 20 straipsnyje nustatytų sprendimo pripažinimo ir vykdymo pagrindų arba kad sprendimo negalima pripažinti ir vykdyti dėl kurios nors iš 22 straipsnyje nustatytų priežasčių. Taip gali būti, pavyzdžiui, jeigu skolininkui pavyksta įrodyti, kad jis negavo jokio pranešimo apie tiesioginį prašymą pakeisti sprendimą, kaip tai privaloma pagal A valstybės įstatymus.
760. Tačiau daugeliu atvejų pakeisto sprendimo pripažinimui B valstybėje nebus prieštaraujama, taigi pakeistą sprendimą bus galima vykdyti B valstybėje.
761. Todėl šią galimybę pasirinkęs kreditorius prašys pakeisti sprendimą pagal nacionalinę teisę, tačiau vėliau paraiška dėl pakeisto sprendimo pripažinimo ir vykdymo bus pateikta pagal Konvencijos 10 straipsnį. Paraiškoms dėl sprendimų pripažinimo ir vykdymo taikomos 4 ir 5 skyriuose aprašytos procedūros.

2. Ką daryti, kai sprendimą pakeisti nori skolininkas

762. Jeigu šiuo konkrečiu atveju sprendimą nori pakeisti skolininkas, jis taip pat turi kelias galimybes pasirinkti, kur pateikti paraišką. Kaip pažymima toliau, skolininkas gali pagal Konvenciją pateikti paraišką dėl sprendimo pakeitimo A valstybėje arba pateikti tiesioginį prašymą A valstybės kompetentingai institucijai arba, tam tikromis labai ribotomis aplinkybėmis pagal nacionalinę teisę, pateikti tiesioginį prašymą B valstybės kompetentingai institucijai.
763. Šiomis konkrečiomis aplinkybėmis (kai skolininkas išvyko iš kilmės valstybės, o kreditorius joje tebegyvena) kai kurios nuostatos taikomos tik skolininkams ir į jas skolininkui svarbu atsižvelgti sprendžiant, kur reikėtų pateikti paraišką.
764. Nors Konvencijoje nenustatyta tiesioginių taisyklių, kada valstybė gali pakeisti kitos valstybės priimtą sprendimą, Konvencijoje apribotos skolininko galimybės prašyti, kad kita valstybė sprendimą pakeistų, jeigu kreditorius nuolat gyvena toje valstybėje, kurioje priimtas pradinis sprendimas (kilmės valstybėje)¹⁴⁸.
765. Ši taisyklė nustatyta Konvencijos 18 ir 22 straipsniuose. 18 straipsnyje nustatyta, kad skolininkas negali teikti paraiškos dėl sprendimo pakeitimo Susitariančiojoje Šalyje, kuri nėra kilmės valstybė, jeigu kreditorius nuolat gyvena kilmės valstybėje, nebent būtų taikoma viena iš keturių išimčių. Pagal 22 straipsnį atsakovas gali paprieštarauti paraiškai dėl sprendimo pripažinimo ir vykdymo remdamasis tuo, kad ji pateikta pažeidžiant 18 straipsnį.

Svarbi pastaba. Pagal 18 straipsnį svarbu nustatyti, kur pagal Konvenciją „pradedama“ procedūra siekiant nustatyti, ar taikytinas tas straipsnis, dėl kurio sprendimo nebūtų galima pripažinti. Atminkite, kad šiame straipsnyje vartojama sąvoka „procedūra“, o ne „paraiška“. Ši „procedūra“ pradedama ten, kur kompetentinga institucija (teismas arba administracinė institucija) surengia svarstymą arba peržiūrą ir nusprendžia, ar reikia pakeisti sprendimą dėl išlaikymo. Tai vyks **prašomojoje valstybėje**.

766. Tai iš esmės reiškia, kad jeigu iš kilmės valstybės išvykęs skolininkas nori pakeisti sprendimą, tačiau kreditorius gyvena kilmės valstybėje, paraiška turėtų būti nagrinėjama kilmės valstybėje. Konvencijoje numatyta tai daryti tokia tvarka, kad skolininkui nereikėtų vykti į kilmės valstybę, – jis gali pateikti paraišką savo valstybėje ir ji bus pagal Konvenciją perduota svarstyti kilmės valstybėje¹⁴⁹.
767. Jeigu to nedaroma ir pakeitimas atliekamas ne kilmės valstybėje, prireikus pripažinti pakeistą sprendimą, skolininkas turės įsitikinti, kad 18 ir 22 straipsniai netrukdo pripažinti pakeisto sprendimo.
768. Šios galimybės išsamiau aprašytos kitame skirsnyje.

a) 1 galimybė – pateikti paraišką dėl sprendimo pakeitimo pagal Konvencijos 10 straipsnio 2 dalies b punktą

769. 10 straipsnio 2 dalies b punkte nustatyta veiksminga ir dažnai pigesnė alternatyva skolininkui, kuriam kitaip tektų grįžti į A valstybę ir joje tiesiogiai pateikti paraišką dėl sprendimo pakeitimo. Susiklosčius tokiai faktinei padėčiai, skolininkas gali pateikti paraišką dėl sprendimo pakeitimo pagal Konvenciją, o B valstybės centrinė institucija persiųs tą paraišką į A valstybę. A valstybės centrinė institucija perduos paraišką svarstyti savo valstybės kompetentingai institucijai ir sprendimas dėl paraiškos bus priimtas pagal A valstybės teisę.
770. Jeigu bus priimtas iš dalies pakeistas sprendimas, A valstybės centrinė institucija pateiks pakeisto sprendimo kopiją B valstybei. Priklausomai nuo B valstybės įstatymų, gavus pakeistą sprendimą iš A valstybės, gali reikėti atlikti jo pripažinimo procesą B valstybėje, kad juo būtų galima sėkmingai pakeisti pirmiau pripažintą sprendimą. To reikės ne visada, nes pakeistas sprendimas kai kuriose valstybėse paprasčiausiai laikomas pradinio sprendimo tąsa. Per tokio pripažinimo procesą valstybėje, kurioje gyvena skolininkas, remiantis daugelio valstybių gerąja patirtimi, centrinė institucija suteiks pagalbą pagal 10 straipsnio 2 dalies a punktą. Antraip skolininkui tektų naudotis savo valstybėje taikomomis vidaus procedūromis, kad sprendimas būtų pripažintas.
771. Paraiškai dėl sprendimo pakeitimo taikomos toliau šiame skyriuje aprašytos procedūros.

b) 2 galimybė – pateikti tiesioginį prašymą A valstybės kompetentingai institucijai

772. Skolininkas visada gali grįžti į A valstybę ir pateikti tiesioginį prašymą pakeisti sprendimą A valstybės kompetentingai institucijai. Šis prašymas būtų nagrinėjamas pagal A valstybės nacionalinę teisę.
773. Tada daugeliu atvejų skolininkui reikės, kad pakeistas sprendimas būtų pripažintas B valstybėje, kurioje vykdomas pradinis sprendimas, taip apribojant arba pakeičiant pradinio sprendimo vykdymą. Tokią paraišką dėl sprendimo pripažinimo galima teikti pagal nacionalinę teisę (jeigu B valstybė tai leidžia) arba skolininkas gali pagal 10 straipsnio 2 dalies a punktą pateikti paraišką, kad pakeistas sprendimas būtų pripažintas B valstybėje ir taip būtų apribotas pirmiau pripažinto sprendimo vykdymas. Per tokio pripažinimo procesą valstybėje, kurioje gyvena skolininkas, remiantis daugelio valstybių gerąja patirtimi, centrinė institucija suteiks pagalbą pagal 10 straipsnio 2 dalies a punktą. Antraip skolininkui tektų naudotis savo valstybėje taikomomis

¹⁴⁹ Atminkite, kad paraišką teikiantis skolininkas pagal 17 straipsnį neturės teisės gauti nemokamą teisinę pagalbą.

vidaus procedūromis, kad sprendimas būtų pripažintas. Teikiant šią paraišką dėl sprendimo pripažinimo ir vykdymo taikomos procedūros aptariamos 4 ir 5 skyriuose.

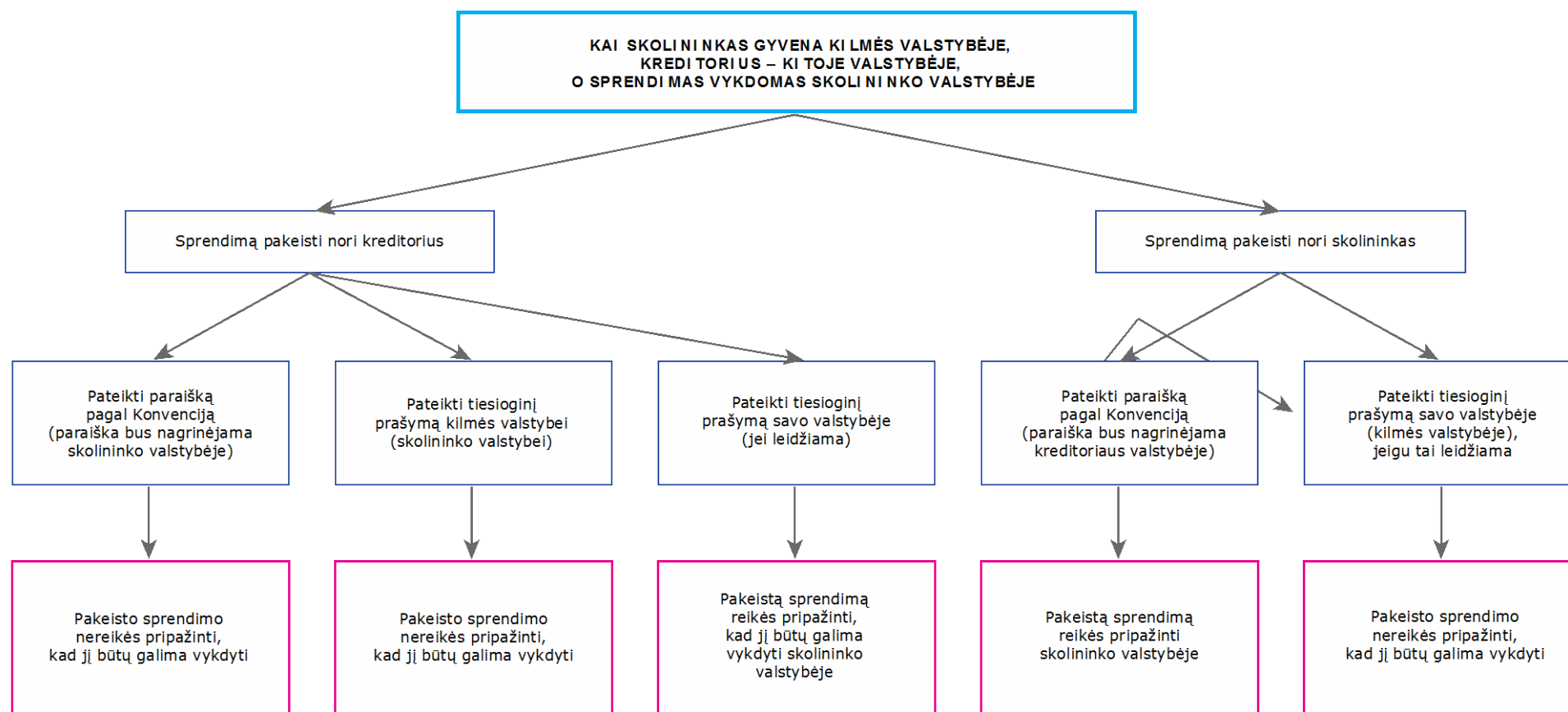
c) 3 galimybė – pateikti tiesioginį prašymą B valstybės kompetentingai institucijai

774. Turint omenyje 18 straipsnio nuostatas, tėra labai nedaug valstybių, kuriose tai bus leidžiama, nebent susiklostytų išskirtinės aplinkybės. Tokia galimybė nenumatyta teikiant paraišką dėl vaiko išlaikymo.
775. Tiesioginį prašymą pakeisti sprendimą galima pateikti B valstybėje, pavyzdžiui, abiem bylos šalims susitarus, kad procedūrą būtų galima greičiau atlikti B valstybėje, nes ta valstybė geriau geba įvertinti skolininko pajamas ir gebėjimą mokėti sutuoktinių tarpusavio išlaikymo išmokas. Šiuo atveju bylos šalys susitaria spręsti šį klausimą per procedūrą B valstybėje. Tiesioginis skolininko prašymas būtų nagrinėjamas vien pagal B valstybės nacionalinę teisę (jei tai leidžiama), apie tai pranešus kreditoriui pagal tos valstybės įstatymus.
776. Konvencijoje pripažinta, kad gali susiklostyti tokių situacijų, kurios būtų 18 straipsnio taikymo išimtis, kai pakeitimus būtų galima atlikti ne kilmės valstybėje, o kitoje valstybėje, tokiomis ribotomis aplinkybėmis:
- pateikus rašytinį susitarimą tos valstybės jurisdikcijai (išskyrus bylas dėl vaiko išlaikymo);
 - kreditoriui perėjus į kitos valstybės institucijos jurisdikciją;
 - kai kilmės valstybės kompetentinga institucija negali pakeisti sprendimo arba atsisako tai daryti; ir
 - kai valstybė negali pripažinti arba paskelbti vykdytinu pradinio sprendimo, gauto iš kilmės valstybės.

B. 2 atvejis. Kreditorius išvyko iš kilmės valstybės, tačiau joje tebegyvena skolininkas

Faktinė padėtis

777. Sprendimas dėl išlaikymo priimtas A valstybėje. Kreditorius persikėlė gyventi į B valstybę, o skolininkas tebegyvena A valstybėje. Sprendimas vykdomas A valstybėje. A ir B valstybės yra Konvencijos Susitariančiosios Šalys.

29 paveikslas. Paraiškos dėl sprendimo pakeitimo, kai skolininkas gyvena kilmės valstybėje

1. Ką daryti, kai sprendimą pakeisti nori kreditorius

a) 1 galimybė – pateikti paraišką pagal Konvencijos 10 straipsnio 1 dalies e punktą

778. Jeigu kreditorius nenori grįžti pateikti paraiškos A valstybėje, jis gali pateikti paraišką dėl sprendimo pakeitimo pagal Konvencijos 10 straipsnio 1 dalies e punktą. Šią paraišką B valstybės centrinė institucija perduos A valstybės centrinei institucijai, kuri ją nusiųs kompetentingai institucijai nagrinėti. Sprendimas dėl paraiškos bus priimtas pagal A valstybės teisę, o pakeistą sprendimą bus galima vykdyti A valstybėje.
779. Daugeliu atvejų pakeisto sprendimo nereikės pripažinti B valstybėje (kurioje gyvena kreditorius) arba kitoje valstybėje, nebent B valstybėje arba toje kitoje valstybėje būtų skolininko turto ar pajamų. Tačiau tuo atveju, jeigu pripažinti sprendimą reikia kitur, kreditorius gali taikyti 4 ir 5 straipsniuose nustatytas procedūras.
780. Toliau šiame skyriuje aprašytos procedūros, taikomos paraiškai dėl sprendimo pakeitimo, kurią šiomis aplinkybėmis teikia kreditorius.

b) 2 galimybė – pateikti tiesioginį prašymą A valstybės kompetentingai institucijai

781. Kreditorius visada turi galimybę grįžti į A valstybę ir pateikti tiesioginį prašymą pakeisti sprendimą toje valstybėje, kurioje priimtas pradinis sprendimas. Pakeisto sprendimo nereikės pripažinti, kad jį būtų galima vykdyti A valstybėje, – jį bus galima paprasčiausiai pateikti už vykdymą atsakingai kompetentingai institucijai, ir jis bus vykdomas ta pačia tvarka, kaip ir pradinis sprendimas. Sprendimas bus pakeistas tik pagal A valstybės nacionalinę teisę.
782. Jeigu pakeistą sprendimą dėl kokios nors priežasties reikės vykdyti B valstybėje arba kitoje valstybėje todėl, kad B valstybėje arba kitoje Susitariančiojoje Šalyje yra skolininko turto ar pajamų, kreditoriui tuo metu reikėtų pateikti tinkamą paraišką pagal 10 straipsnio 1 dalies a punktą, kad pakeistas sprendimas būtų pripažintas toje valstybėje, nebent pagal tos valstybės nacionalinę teisę būtų leidžiama tokį sprendimą laikyti pradinio sprendimo tąsa, taigi jo pripažinti nereikėtų.

c) 3 galimybė – pateikti tiesioginį prašymą B valstybės kompetentingai institucijai

783. Jeigu tai leidžiama pagal B valstybės nacionalinę teisę, kreditorius gali pateikti B valstybės (kurioje gyvena) kompetentingai institucijai tiesioginį prašymą priimti pakeistą sprendimą. Skolininkui bus apie tai pranešta arba įteikti reikiami dokumentai pagal B valstybės įstatymus¹⁵⁰.
784. Tačiau kreditorius, prieš pasirinkdamas šią galimybę, turėtų žinoti, kad pakeistą sprendimą pripažinti gali būti sudėtinga, jeigu jį reikia pripažinti, kad būtų galima vykdyti valstybėje, pagal Konvenciją padariusioje išlygą, pagal kurią kreditoriaus gyvenamoji vieta negali būti sprendimo pripažinimo ir vykdymo pagrindas (žr. 5 skyrių)¹⁵¹.

¹⁵⁰ Žr. 3 skyrių.

¹⁵¹ Jeigu valstybė yra padariusi šią išlygą, tai reiškia, kad reikės remtis koku nors kitu sprendimo pripažinimo ir vykdymo pagrindu. Kiti pripažinimo ir vykdymo pagrindai nustatyti 20 straipsnyje.

785. Todėl kreditoriui gali būti naudinga sužinoti, ar galima tikėtis, kad sprendimas bus pripažintas A valstybėje, kurioje gyvena skolininkas, nes pakeistą sprendimą daugeliu atvejų reikės pripažinti, kad būtų galima jį vykdyti A valstybėje. Jei taip, kreditoriui būtų geriau pateikti paraišką dėl sprendimo pakeitimo pagal Konvencijos 10 straipsnį, kaip aprašyta pirmiau.
786. Galiausiai, jeigu šiuo konkrečiu atveju kreditoriaus prašomas pakeitimas apima ir bet kokių nesumokėtų išlaikymo įsiskolinimų keitimą, kreditorius turėtų žinoti, kad B valstybėje priimtą sprendimą nebūtinai pripažins A valstybės kompetentinga institucija. Šiuo atveju, norint sužinoti, ar pakeistas sprendimas bus pripažintas, reikėtų remtis abiejų valstybių parengtais Šalių apibūdinimais.

2. Ką daryti, kai sprendimą pakeisti nori *skolininkas*

a) 1 galimybė – pateikti paraišką pagal Konvencijos 10 straipsnio 2 dalies c punktą

787. Skolininkas turi galimybę pagal Konvencijos 10 straipsnio 2 dalies c punkte nustatytą procedūrą pasiekti, kad sprendimas būtų pakeistas B valstybėje, kurioje gyvena kreditorius¹⁵². Skolininkas gali pateikti paraišką A valstybėje, o šios valstybės centrinė institucija paraišką perduos B valstybės centrinei institucijai. Tada sprendimo pakeitimo procedūra bus atlikta B valstybėje ir paraiška dėl jo pakeitimo bus nagrinėjama pagal B valstybės nacionalinę teisę.
788. Jeigu sprendimas pakeičiamas B valstybėje, o pradinis sprendimas vykdomas A valstybėje, daugumoje valstybių pakeistas sprendimas turėtų būti pripažintas A valstybėje, kai jį būtų galima vykdyti (ir jis būtų pripažintas viršesniu už pirmesnį sprendimą). Prireikus, pripažinimo galėtų prašyti ir skolininkas, ir kreditorius. Jei paraišką pateiktų kreditorius, paraiškai dėl pakeisto sprendimo pripažinimo būtų taikomos 4 ir 5 skyriuose nustatytos pripažinimo ir vykdymo procedūros. Jei pripažinimo prašys skolininkas, daugelyje valstybių, remiantis gerąja patirtimi, centrinė institucija per šį procesą teiks pagalbą pagal 10 straipsnio 2 dalies a punktą, nes tai bus paskutinis prašymo pakeisti sprendimą nagrinėjimo proceso etapas¹⁵³.

b) 2 galimybė – pateikti tiesioginį prašymą A valstybės kompetentingai institucijai

789. Norinčiam pakeisti sprendimą skolininkui gali būti įmanoma dėl to pateikti tiesioginį prašymą A valstybės, kurioje jis gyvena, kompetentingai institucijai. A valstybė yra kilmės valstybė, kai kuriais atvejais galėsianti pakeisti savo priimtą sprendimą. Jeigu tokį prašymą pateikti leidžiama¹⁵⁴, šią procedūrą reglamentuoja A valstybės nacionalinė teisė. Kreditoriui bus apie tai pranešta arba įteikti reikiami dokumentai pagal A valstybės įstatymus¹⁵⁵. Gautą sprendimą galima vykdyti A valstybėje, jo nereikia pripažinti ar imtis kokių kitokių priemonių. Tačiau jeigu sprendimas pakeičiamas, A valstybės centrinė institucija turėtų apie tai pranešti B valstybės, kurioje gyvena kreditorius, centrinei institucijai, kad ji galėtų atnaujinti savo turimus įrašus.

¹⁵² Pagal B valstybėje taikomas jurisdikcijos taisykles.

¹⁵³ Griežtai tariant, Konvencija netaikoma pareiškėjo prašymui, kad jo centrinė institucija padėtų teikti paraišką toje valdybėje.

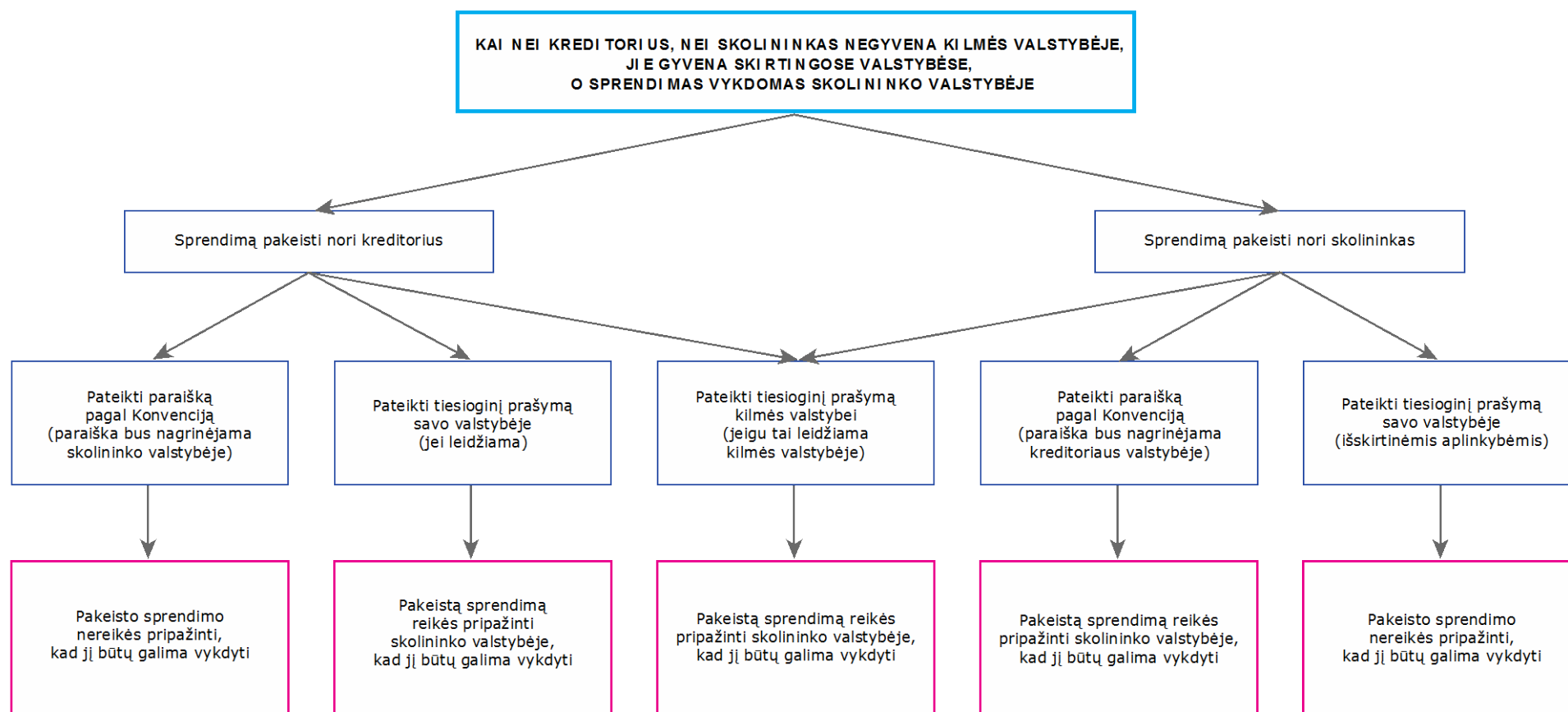
¹⁵⁴ Pagal kai kurių valstybių įstatymus bus privaloma teikti paraišką ten, kur gyvena kreditorius. Kitose valstybėse gali nebūti atitinkamos jurisdikcijos (arba įgaliojimų) priimti sprendimą, kuriuo būtų nustatytos toje valstybėje nesančios bylos šalies prievolės.

¹⁵⁵ Žr. 3 skyrių.

790. Iš A valstybės gauto sprendimo paprastai nereikės pripažinti ar vykdyti B valstybėje, kurioje gyvena kreditorius, nebent skolininkas taip pat turėtų turto arba pajamų toje valstybėje. Jeigu kreditorius vis dėlto nori, kad pakeistas sprendimas būtų pripažintas ir vykdomas B valstybėje, tai padaryti turėtų būti nesunku, nes sprendimą pakeitė ta pati institucija, kuri priėmė pradinį sprendimą; daugumoje valstybių taip pakeistas sprendimas bus laikomas pradinio sprendimo tąsa ir galės būti pripažintas remiantis šiuo pagrindu.
791. Tačiau turint omenyje galimus apribojimus pagal nacionalinę teisę tais atvejais, kai tiesioginis prašymas pakeisti sprendimą pateikiamas A valstybėje, daugeliu atvejų būtų geriau, jeigu skolininkas paraišką, kad sprendimas būtų pripažintas B valstybėje, pateiktų pagal Konvencijoje nustatytas procedūras.

C. 3 atvejis. Tiek kreditorius, tiek skolininkas išvyko iš kilmės valstybės ir gyvena skirtingose valstybėse

792. Sprendimas dėl išlaikymo priimtas A valstybėje. Kreditorius persikėlė gyventi į B valstybę, o skolininkas šiuo metu gyvena C valstybėje. Sprendimas yra pripažintas C valstybėje ir joje vykdomas. Visos trys valstybės yra Konvencijos Susitariančiosios Šalys.

30 paveikslas. Paraiškos dėl sprendimo pakeitimo, kai abi bylos šalys yra išvykusios iš kilmės valstybės ir gyvena skirtingose valstybėse

1. Ką daryti, kai sprendimą pakeisti nori kreditorius

a) 1 galimybė – pateikti paraišką pagal Konvencijos 10 straipsnio 1 dalies f punktą

793. Kreditorius gali pateikti paraišką dėl sprendimo pakeitimo B valstybėje (kurioje gyvena) pagal Konvencijos 10 straipsnio 1 dalies f punktą¹⁵⁶. Tą paraišką B valstybės centrinė institucija nusiųs C valstybės, kurioje gyvena skolininkas, centrinei institucijai. Ši centrinė institucija perduos paraišką C valstybės kompetentingai institucijai ir tada sprendimas bus pakeistas C valstybėje.
794. Atminkite, kad Konvencijoje nereikalaujama iš A valstybės gauto sprendimo pripažinti B valstybėje, kad jo pakeitimo procedūrą būtų galima pradėti B valstybėje arba svarstyti C valstybėje. Konvencijoje taip pat nereikalaujama, kad keičiamas sprendimas būtų gautas iš Susitariančiosios Šalies¹⁵⁷. Jis turi įeiti į Konvencijos taikymo sritį (žr. 3 skyrių). Tačiau ar sprendimas iš tiesų bus pakeistas, priklausys nuo C valstybės nacionalinės teisės nuostatų ir nuo to, ar tai tokios rūšies sprendimas, kurį būtų galima keisti pagal tos valstybės teisę.
795. Priėmus pakeistą sprendimą per šį procesą, C valstybė tampa „naująja“ kilmės valstybe. C valstybėje pakeisto sprendimo toje pačioje valstybėje pripažinti nereikia, nes jis bus vykdomas toje pačioje valstybėje, kurioje atliktas to sprendimo pakeitimas.
796. Išskyrus atvejus, kai skolininkas turi turto arba pajamų B valstybėje (kurioje gyvena kreditorius) arba kitoje valstybėje, jokių papildomų priemonių imtis nereikia, tačiau, remiantis gerąja patirtimi, reikėtų pranešti kitai valstybei apie atliktą pakeitimą.

b) 2 galimybė – pateikti tiesioginį prašymą B valstybės kompetentingai institucijai

797. Jeigu tai leidžiama pagal B valstybės nacionalinę teisę, kreditorius gali B valstybės, kurioje gyvena, kompetentingai institucijai pateikti tiesioginį prašymą pakeisti sprendimą, kuris priimtas A valstybėje. B valstybės įstatymų bus nustatyta, kaip apie tai reikės pranešti arba kokius dokumentus reikės įteikti skolininkui (atsakovui) C valstybėje¹⁵⁸.
798. Tačiau šiuo atveju gali būti taikomos ir pirmiau aprašytu atveju pateiktos pastabos dėl kreditorių savo gyvenamojoje valstybėje teikiamų prašymų. Kreditoriui pasirinkus šią galimybę, B valstybėje pakeistą sprendimą reikės pripažinti C valstybėje, kurioje gyvena skolininkas, kad jį būtų galima vykdyti C valstybėje. Kreditorius turės pateikti paraišką dėl sprendimo pripažinimo ir vykdymo pagal Konvenciją, naudodamasis 4 skyriuje aprašytais procedūromis, arba pateikti tiesioginį prašymą pripažinti sprendimą C valstybės kompetentingai institucijai. Jeigu C valstybė yra padariusi išlygą, kad sprendimo pripažinimo ir vykdymo pagrindu negali būti kreditoriaus gyvenamosios vietos jurisdikcija, skolininkas (atsakovas) galės paprieštarauti sprendimo pripažinimui, ir tokiu atveju reikės rasti kitą jo pripažinimo ir vykdymo pagrindą.

¹⁵⁶ Pagal B valstybėje taikomas jurisdikcijos taisykles.

¹⁵⁷ Aiškinamosios ataskaitos 262 punktą.

¹⁵⁸ Žr. 3 skyrių.

2. Ką daryti, kai sprendimą pakeisti nori *skolininkas*

a) 1 galimybė – pateikti paraišką pagal Konvencijos 10 straipsnio 2 dalies c punktą

799. Skolininkas gali paduoti paraišką dėl sprendimo pakeitimo pagal Konvencijoje nustatytas procedūras (10 straipsnio 2 dalies c punktas) per C valstybės centrinę instituciją. Ši paraiška bus nusiųsta B valstybės centrinei institucijai, o B valstybės centrinė institucija ją perduos tos pačios valstybės kompetentingai institucijai, kurioje paraiška bus nagrinėjama pagal B valstybės nacionalinę teisę.
800. Jeigu sprendimas bus pakeistas, B valstybė taps „naująja“ kilmės valstybe. Norint vykdyti pakeistą sprendimą, jį reikės pripažinti C valstybėje. Skolininkas dėl to turėtų pateikti paraišką pagal 10 straipsnio 2 dalies a punktą. Pripažinti sprendimą neturėtų būti sudėtinga, nes paraišką dėl sprendimo priėmimo pateikia skolininkas. Kai kuriose valstybėse sprendimo pripažinti nereikės, nes pakeistas sprendimas pagal nacionalinę teisę bus laikomas pradinio, jau pripažinto sprendimo tąsa. Paraiškoms dėl sprendimo pripažinimo ir vykdymo taikomos 4 ir 5 skyriuose nustatytos procedūros.
801. Jeigu skolininkas turi prašyti pripažinti sprendimą, remiantis gerąja patirtimi, jo valstybės centrinė institucija galėtų suteikti jam pagalbą pagal 10 straipsnio 2 dalies a punktą, nes tai yra proceso, vykstančio pateikus paraišką dėl sprendimo pakeitimo, galutinis etapas. Kai kuriose valstybėse skolininkui gali reikėti naudotis kitokiomis vidaus procedūromis siekiant, kad sprendimas būtų pripažintas, taigi pradinio sprendimo vykdymas būtų apribotas arba sustabdytas. Galiausiai, kai kuriose valstybėse skolininkas visiškai nesinaudos pripažinimo procedūra, o pakeistą sprendimą panaudos teisinei gynybai arba siekdamas paprieštarauti ankstesnio sprendimo vykdymui.

b) 2 galimybė – pateikti tiesioginį prašymą C valstybės kompetentingai institucijai

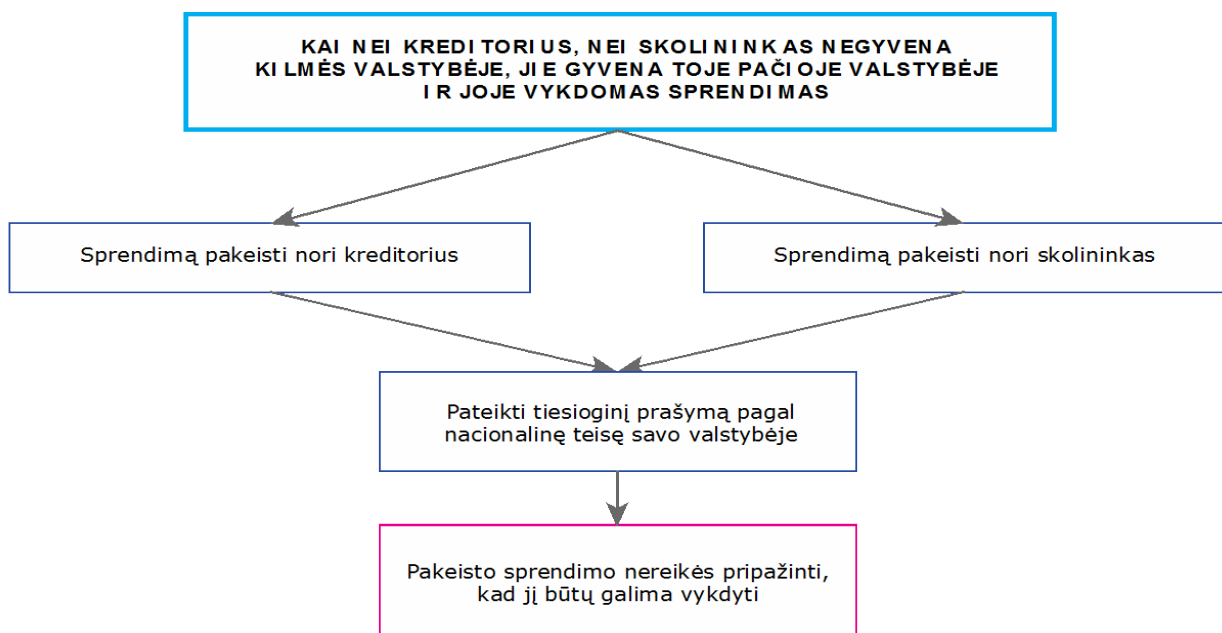
802. Keliose valstybėse skolininkui gali būti leista pateikti tiesioginį prašymą C valstybės, kurioje jis gyvena, kompetentingai institucijai. Dauguma valstybių neleis to daryti, nebent susiklostytų išskirtinės aplinkybės, kaip aprašyta toliau. Kaip apie tai reikės pranešti arba kokius dokumentus reikės įteikti kreditoriui, bus nustatyta C valstybės įstatymuose¹⁵⁹.
803. Pakeisto sprendimo C valstybėje pripažinti nereikėtų, nes pakeistas sprendimas būtų laikomas toje valstybėje priimtu sprendimu. Tačiau jeigu skolininkas turėtų turto arba pajamų kitoje valstybėje, sprendimą reikėtų pripažinti toje kitoje valstybėje, kad jį būtų galima vykdyti.
804. Labiausiai tikėtina priežastis, dėl kurios šiuo atveju gali vykti tokia procedūra C valstybėje, yra tokia padėtis, kai galiojančio sprendimo negalima pakeisti B valstybėje, kurioje gyvena kreditorius, arba jo kilmės valstybėje. Tokiu atveju C valstybėje tikriausiai būtų galima pakeisti sprendimą arba priimti naują sprendimą dėl išlaikymo prievolių.
805. Nesant tokių aplinkybių, pageidautina, kad skolininkas remtųsi Konvencijos 10 straipsniu, pagal kurį jo paraiška dėl sprendimo pakeitimo būtų nusiųsta į B valstybę, kurioje gyvena kreditorius, ir svarstoma toje valstybėje.

3. Grįžimas pakeisti sprendimo į jo kilmės valstybę

806. Nors tai gali būti reti atvejai, susiklosčius tokioms aplinkybėms, kai nei kreditorius, nei skolininkas negyvena kilmės valstybėje, paraišką, kad sprendimas būtų pakeistas šioje valstybėje, gali pateikti bet kuri šalis bylos pagal Konvencijos 10 straipsnį arba pateikdama tiesioginį prašymą kilmės valstybei.
807. Ar bus galima tai padaryti bet koku konkrečiu atveju, priklausys tik nuo kilmės valstybės nacionalinės teisės aktų. Tai nebus įmanoma daugelyje jurisdikcijų, nes administracinės arba teisminės institucijos negali priimti nagrinėti paraiškos ar prašymo, kai nei kreditorius, nei skolininkas neturi jokių ryšių su ta valstybe.
808. Tačiau jeigu paraiška arba prašymas būtų priimtas nagrinėti, tuomet pakeistam sprendimui, kuris galėtų būti priimtas atsižvelgiant į tokią paraišką ar prašymą, būtų vienodai taikomos kiekvienu iš pirmiau aprašytų atvejų pateiktos pastabos. Jeigu sprendimą reikia vykdyti kitoje valstybėje, jį prieš vykdant reikės pripažinti.
809. Jei nėra kokios nors pagrįstos priežasties, dėl kurios reikėtų grįžti į kilmės valstybę, visada būtų praktiškiau pateikti paraišką arba prašymą dėl sprendimo pakeitimo nagrinėti toje valstybėje, kurioje gyvena kuri nors bylos šalis. Tokius dalykus, kaip pajamų nustatymas išlaikymo tikslais ir gebėjimo mokėti nustatymas, lengviau tvarkyti tada, kai viena iš bylos šalių gali tiesiogiai pateikti tą informaciją.

D. 4 pavyzdys. Abi bylos šalys išvyko iš kilmės valstybės ir šiuo metu gyvena toje pačioje valstybėje

810. Paskutinis iš aptariamų atvejų yra toks, kai abi bylos šalys yra išvykusios iš kilmės valstybės (A valstybė) ir dabar gyvena toje pačioje valstybėje (B valstybė).

31 paveikslas. Prašymas pakeisti sprendimą, kai abi šalys išvyko iš kilmės valstybės ir dabar gyvena toje pačioje valstybėje

811. Bylos šalys turi dvi galimybes pasirinkti, ką daryti. Kreditorius arba skolininkas gali pateikti tiesioginį prašymą pakeisti sprendimą kompetentingai institucijai toje valstybėje, kurioje gyvena. Tada šis klausimas bus sprendžiamas vien pagal B valstybės nacionalinę teisę. Tokiai paraiškai dėl sprendimo pakeitimo Konvencija netaikoma.
812. Antra galimybė – kreditoriui arba skolininkui grįžti į kilmės valstybę ir joje pateikti tiesioginį prašymą pakeisti sprendimą jį priėmusiai kompetentingai institucijai. Pasirinkęs šią galimybę kreditorius arba skolininkas turėtų žinoti, kad tai reglamentuoja tik kilmės valstybės nacionalinė teisė. Pagal šią teisę gali būti neįmanoma pakeisti sprendimo, jeigu nė viena bylos šalis negyvena toje valstybėje ar neturi su ja jokių ryšių. Be to, pirmesniuose skirsniuose pateiktos pastabos taikomos ir tada, kai reikia pripažinti kilmės valstybėje pakeistą sprendimą, kad jį būtų galima vykdyti toje valstybėje, kurioje šiuo metu gyvena kreditorius ir skolininkas.

E. Geroji patirtis, susijusi su paraiškomis dėl sprendimo pakeitimo

813. Kaip matyti iš pirmiau aptartų pavyzdžių, daugeliu atvejų kreditorius arba skolininkas gali pagal Konvenciją pateikti paraišką dėl galiojančio sprendimo pakeitimo. Jei paraiška nagrinėjama pagal Konvenciją, tiek kreditorius, tiek skolininkas, teikdamas paraišką, gali gauti centrinės institucijos pagalbą, taip užtikrinama, kad atitinkamas klausimas būtų tinkamai pateiktas svarstyti prašomosios valstybės kompetentingai institucijai, ir daugeliu atvejų tai yra kur kas pigiau negu kelionė į kitą valstybę, siekiant pateikti tiesioginį prašymą pakeisti sprendimą toje valstybėje, kurioje gyvena kita bylos šalis.
814. Kai kreditorius arba skolininkas ketina tiesiogiai prašyti savo gyvenamosios valstybės kompetentingos institucijos pakeisti sprendimą, tas kreditorius arba skolininkas, remiantis gera patirtimi, turėtų pirmiausia sužinoti, ar tą pakeitimą atlikti apskritai įmanoma, jei galiojantis sprendimas gautas iš užsienio. Sprendimo pakeitimo siekiantis kreditorius arba skolininkas taip pat turėtų apsvarstyti, kokių veiksmų reikės imtis pakeitus sprendimą, siekiant, kad jis būtų pripažintas, jeigu to reikės tam sprendimui toliau vykdyti arba ankstesnio sprendimo vykdymui apriboti.
815. Svarbu turėti omenyje, kad kai kuriose valstybėse Konvencijos procesai, pagal kuriuos centrinė arba kompetentinga institucija privalo padėti skolininkams pakeisti sprendimus, labai skiriasi nuo jose įprastos praktikos. Tose valstybėse gali būti kur kas labiau įprasta padėti paraiškas ir prašymus teikiantiems kreditoriams.
816. Šiais atvejais bylas tvarkantiems pareigūnams svarbu turėti omenyje, kad centrinių arba kompetentingų institucijų darbuotojų pareiga yra padėti pareiškėjams nepaisant to, ar jie yra kreditoriai, ar skolininkai. Bylas tvarkantys pareigūnai atlieka centrinės arba kompetentingos institucijos užduotis pagal Konvenciją.
817. Kai skolininkams padedama teikti paraiškas ir prašymus dėl sprendimo pakeitimo, tai yra naudinga ir jų šeimoms bei vaikams, nes taip užtikrinama, kad sprendimai dėl išlaikymo atitiktų skolininko gebėjimą išlaikyti kreditorių ir vaikus ir kad vaikai bei šeimos gautų išlaikymo išmokas, kurias turi teisę gauti.

818. Galiausiai, bylas tvarkantiems pareigūnams vertėtų atminti, kad jie, padėdami pareiškėjui pagal Konvenciją, teikia jiems pagal Konvenciją privalomas teikti paslaugas, o ne atstovauja tokiam asmeniui ar palaiko jo pusę¹⁶⁰.

III. Papildoma informacija

A. Atitinkami Konvencijos straipsniai

10 straipsnio 1 dalies *e* ir *f* punktai ir 10 straipsnio 2 dalies *b* ir *c* punktai

11 straipsnis

12 straipsnis

18 straipsnis

22 straipsnis

B. Susijusios šio vadovo dalys

Žr. 2 skyrių „Sąvokų išaiškinimas“

Žr. 5 skyrių „Gautų paraiškų dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo nagrinėjimas“

Žr. 12 skyrių „Procedūros, taikomos gavus ir teikiant paraiškas dėl sprendimo pakeitimo“

¹⁶⁰

Tačiau tai netrukdo prašomosios valstybės centrinei institucijai iš pareiškėjo reikalauti įgaliojimų, jeigu ji veikia pareiškėjo vardu per teismo procesą ar kitose institucijose, arba jeigu tokie įgaliojimai reikalingi, kad būtų galima jam paskirti tinkamą atstovą (42 straipsnis).

12 skyrius.

Procedūros, taikomos gavus ir teikiant paraiškas dėl sprendimo pakeitimo

819. Šiame skyriuje aptariamos siunčiamų ir gautų paraiškų, kuriose prašoma pakeisti sprendimus dėl išlaikymo, tvarkymo procedūros. 11 skyriuje pateikta bendra informacija apie paraiškas dėl sprendimo pakeitimo ir išsamiai paaiškinta, kokių galimybių pakeisti sprendimą esama bet kokiomis konkrečiomis aplinkybėmis. Jei norite gauti daugiau informacijos apie paraiškas dėl sprendimo pakeitimo, pirmiausia skaitykite 11 skyrių.
820. Šio skyriaus I dalyje aptariamos procedūros, taikomos siunčiant paraiškas dėl sprendimo pakeitimo, o II dalyje – procedūros gavus paraiškas dėl sprendimo pakeitimo. Skyriaus pabaigoje surašyti papildomi informacijos šaltiniai, nurodytos atitinkamos formos ir atsakyta į kai kuriuos dažniausiai užduodamus klausimus (DUK) dėl paraiškų, teikiamų dėl sprendimų keitimo.

I dalis.

Procedūros, taikomos siunčiant paraiškas dėl sprendimo pakeitimo

I. Apžvalga

A. Centrinės institucijos užduotys

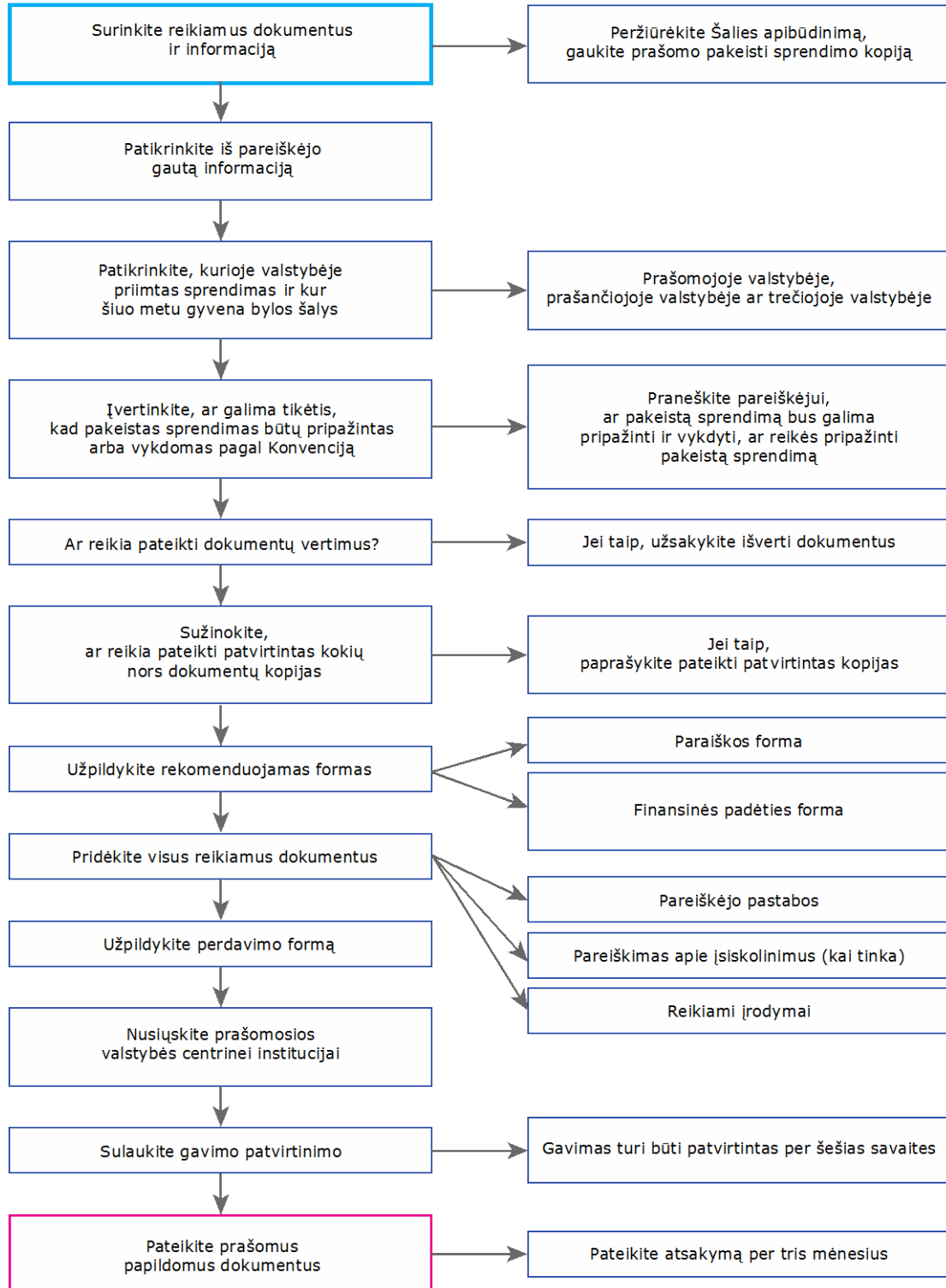
821. Iš 11 skyriuje pateiktų pavyzdžių matyti, jog tai, ar paraišką dėl sprendimo pakeitimo galima arba reikėtų teikti pagal Konvenciją, priklauso nuo daugybės įvairių veiksnių. Kadangi tarptautinių išlaikymo bylų procesai šioje srityje gali būti gana painūs pareiškėjams, šiame vadove siūloma prašančiosios valstybės, kurioje rengiama paraiška, centrinei institucijai, remiantis gerąja patirtimi, iš anksto įvertinti, ar tikėtina, kad pakeistas sprendimas, kai jis bus priimtas, galės būti pripažintas arba vykdomas. Tai žinant, pareiškėjui ir prašomajai valstybei bus lengviau užtikrinti, kad nereikėtų tuščiai leisti laiko ir skirti išteklių tokioms paraiškoms, pagal kurias priimtų sprendimų vėliau gali nebūti įmanoma pripažinti ar vykdyti.
822. Be to, apsvarsčiusi, kas atsitiks po to, kai bus sprendimas bus pakeistas, prašančiosios valstybės centrinė institucija gali užtikrinti, kad pareiškėjas būtų pasirengęs prireikus imtis kokių nors papildomų veiksmų, pavyzdžiui, dėl sprendimo pripažinimo.
823. Atminkite, kad pareiškėjas negali per centrinę instituciją teikti paraiškos tik dėl sutuoktinių tarpusavio išlaikymo sprendimo pakeitimo, nebent prašančioji ir prašomoji (abi) valstybės būtų nustačiusios, kad Konvencijos II ir III skyriai taikomi ir sutuoktinių tarpusavio išlaikymui (žr. 3 skyrių). Pareiškėjas turės pateikti prašomosios valstybės kompetentingai institucijai tiesioginį prašymą pakeisti tokį sprendimą.

B. *Procedūros struktūrinė schema*

824. Prašančiosios valstybės centrinė institucija yra atsakinga už tai, kad būtų surinkti reikiami dokumentai ir informacija, įskaitant paraiškos formą, ir paraiškos dokumentų rinkinys nusiųstas į prašomąją valstybę. Šio dokumentų rinkinio turinys ir informacija, kurią reikės jame pateikti, priklausys nuo Konvencijos 11 straipsnio nuostatų, Šalies apibūdinime nurodytų prašomosios valstybės reikalavimų ir patvirtinamųjų įrodymų, reikalingų sprendimo pakeitimui pagrįsti.
825. Kitame puslapyje pateiktoje struktūrinėje schemoje parodyti siunčiamos paraiškos, kurioje prašoma pakeisti sprendimą, rengimo procedūros etapai.

*Glaustas privalomų procedūrų, atliekamų siunčiant ir gavus paraiškas, santraukas rasite **kontroliniuose sąrašuose** šio skyriaus I dalies pabaigoje (siunčiamos paraiškos) ir II dalies pabaigoje (gautos paraiškos).*

SIUNČIAMŲ PARAIŠKŲ, KURIOSE PRAŠOMA PAKEISTI SPRENDIMĄ DĖL IŠLAIKYMO, RENGIMAS

32 paveikslas. Paraiškos, kuriose prašoma pakeisti sprendimą, rengimo ir siuntimo procedūros

C. Procedūrų išaiškinimas

Tolesniuose punktuose išaiškintas kiekvienas 32 paveiksle parodytos procedūros etapas.

1. Surinkite reikiamus dokumentus

826. Reikia turėti valstybės, į kurią siųsite dokumentus, parengto Šalies apibūdinimo kopiją, prašomo pakeisti sprendimo dėl išlaikymo kopiją ir pareiškėjo užpildytą paraiškos formą.

2. Peržiūrėkite iš pareiškėjo gautą informaciją

827. Įvairiose valstybėse pareiškėjas gali pats užpildyti paraiškos formą arba jam gali būti pateikta užpildyti kita forma, kurioje reikėtų pateikti pakankamai informacijos centrinei institucijai, kad ja remiantis būtų galima užpildyti paraiškos formą. Gali būti svarbu, kad su pareiškėju būtų įmanoma susisiekti per paraiškos nagrinėjimo prašomojoje valstybėje procesą, todėl įsitikinkite, jog formoje pateiktų kontaktinių duomenų pakanka, kad būtų galima tai padaryti.
828. Atminkite, jog Konvencijoje yra nustatyti konkretūs apribojimai, tam tikromis aplinkybėmis taikomi pagal Konvenciją renkamos arba perduodamos informacijos atskleidimui ir patvirtinimui. Informacijos atskleisti arba patvirtinti negalima, jeigu tai galėtų kelti grėsmę asmens sveikatai, saugumui arba laisvei (40 straipsnio 1 dalis). Tas asmuo gali būti vaikas, pareiškėjas, atsakovas ar bet kuris kitas asmuo. Konvencijos taikymas šiuo atžvilgiu neribojamas. Tokiais atvejais rekomenduojama praktika yra prašančiojoje valstybėje naudoti centrinės arba kompetentingos institucijos adresą, kuriam būtų „priskirtas“ kreditoriaus arba pareiškėjo adresas (žr. 3 skyrių).

3. Tiksliai sužinokite, kur priimtas sprendimas ir kur gyvena bylos šalys

829. Jei paraišką teikia skolininkas, nuo sprendimo priėmimo vietos (kilmės valstybės) ir nuo to, ar toje valstybėje nuolat gyvena kreditorius, gali priklausyti, ar pagal tą paraišką pakeistą sprendimą bus galima vykdyti.

4. Apsvarstykite, ar pakeistą sprendimą reikės pripažinti arba vykdyti

830. Jeigu pakeistą sprendimą reikės pripažinti arba jeigu pareiškėjas nori, kad pakeistas sprendimas būtų vykdomas prašomojoje valstybėje, įsitikinkite, kad pareiškėjas žino, jog reikės atlikti pripažinimo procedūrą, ir kad prašant pripažinimo pateikiami atitinkami dokumentai prašomajai valstybei.
831. Pavyzdžiui, jeigu prašomojoje valstybėje pakeistą sprendimą reikės pripažinti prašančiojoje valstybėje (jūsų valstybėje) ir šiai procedūrai atlikti reikės patvirtintos sprendimo kopijos, remiantis gerąja patirtimi, reikėtų prašomosios centrinės institucijos paprašyti pateikti patvirtintą pakeisto sprendimo kopiją kartu su paraiškos nagrinėjimo būklės ataskaita, kai bus baigta nagrinėti paraiška dėl sprendimo pakeitimo.

832. Be to, gali būti naudinga pranešti pareiškėjui apie kitas galimybes, be kita ko, galimybę kreiptis į kurios nors iš susijusių Susitariančiųjų Šalių kompetentingą instituciją, jeigu tai gali padėti galiausiai pripažinti sprendimą. Žr. 11 skyriuje pateiktą aptarimą, kuriame išsamiau išaiškintos susijusios galimybės. Galiausiai, jeigu pareiškėjas yra skolininkas, gali būti naudinga įsitikinti, jog jis žino, kad neturės teisės naudotis nemokama teisine pagalba teikdamas paraišką. Tai aptariama toliau šiame skyriuje.

5. Ar reikia pateikti dokumentų vertimus?

833. Žr. Šalies apibūdinimą. Gali reikėti išversti paraišką ir pradinį sprendimą į prašomosios valstybės valstybinę kalbą¹⁶¹, kitą kalbą arba anglų ar prancūzų kalbą. Jeigu reikia vertimo, sužinokite, ar galima pateikti sprendimo santrauką arba ištrauką (žr. 3 skyriaus 2 dalyje „Bendrieji klausimai, svarbūs teikiant visas paraiškas“ pateiktą paaiškinimą). Jei taip, vertimas būtų ne toks sudėtingas ir mažiau kainuotų.

6. Sužinokite, ar reikia pateikti patvirtintas kokių nors dokumentų kopijas

834. Žr. Šalies apibūdinimą. Jame bus nurodyta, ar prašomoji valstybė reikalauja pateikti patvirtintas kai kurių dokumentų kopijas. Jei taip, pateikite prašymą atitinkamai savo valstybės institucijai arba prašykite pareiškėjo gauti reikiamas kopijas.

7. Parenkite paraišką dėl sprendimo pakeitimo

835. Žr. tolesnį skirsnį, kuriame išsamiai aprašyta, kaip pildyti rekomenduojamą formą.

8. Pridėkite visus reikiamus dokumentus

836. Tolesniame šio skyriaus skirsnyje išsamiai aprašyta, kokius kitus dokumentus reikia pateikti ir kaip juos parengti.

9. Užpildykite perdavimo formą

837. Tai vienintelė privaloma forma, kurią reikia pateikti kartu su paraiška dėl sprendimo pakeitimo. Joje turi būti nurodyti centrinės institucijos įgalioto atstovo vardas ir pavardė ir ją reikia nusiųsti kartu su dokumentais. Jos pasirašyti nereikia.

838. Žr. 15 skyriuje pateiktus nurodymus, kaip pildyti šią formą.

10. Nusiųskite prašomosios valstybės centrinei institucijai

839. Daugeliu atvejų dokumentai prašomosios valstybės centrinei institucijai bus siunčiami paštu. Naudokite Šalies apibūdinime nurodytą adresą. Kai kuriose valstybėse gali būti leidžiama siųsti dokumentus elektroninėmis priemonėmis. Žr. prašomosios valstybės parengtą Šalies apibūdinimą, kuriame bus nurodyta, ar tai įmanoma.

¹⁶¹ Arba mažesnio tos valstybės administracinio vieneto, kaip antai provincijos ar teritorijos, kalbą (44 straipsnis).

11. Sulaukite gavimo patvirtinimo

840. Prašomosios valstybės centrinė institucija turi per šešias savaites patvirtinti, kad gavo paraišką. Tai turi padaryti centrinė institucija, naudodama privalomą gavimo patvirtinimo formą. Prašomoji centrinė institucija tuo pat metu praneš, kur siųsti tolesnius prašymus suteikti informacijos, ir atsakingo asmens arba institucijos skyriaus toje valstybėje kontaktinius duomenis.

12. Pateikite prašomus papildomus dokumentus

841. Gavimo patvirtinimo formoje gali būti paprašyta pateikti papildomų dokumentų arba informacijos. Pateikite tą informaciją kuo greičiau, bet koku atveju – ne vėliau kaip per tris mėnesius. Jei manote, kad procesas užtruks ilgiau nei tris mėnesius, būtinai apie tai praneškite kitai centrinei institucijai, nes ji, negavusi atsakymo, po trijų mėnesių gali nutraukti bylos nagrinėjimą.

Geroji patirtis. Jei jums sunku gauti prašomą informaciją arba dokumentus, apie tai praneškite kitai centrinei institucijai. Kitaip ji, nesulaukusi atsakymo per tris mėnesius, gali nutraukti bylą.

II. Reikiamų dokumentų parengimas

A. Bendra informacija

842. Bet kokios paraiškos, teikiamos dėl sprendimo pakeitimo, privalomas turinys yra nustatytas Konvencijoje (žr. 11 ir 12 straipsnius).
843. Šiame vadovo skirsnyje nustatyta, ką privaloma įtraukti į paraiškos dokumentų rinkinį ir kaip surinkti bei parengti dokumentus, teikiamus kartu su paraiška dėl sprendimo pakeitimo. Paprastai teikiami dokumentai išvardyti tolesnėje lentelėje. Atminkite, kad tik paraiškos forma ir perdavimo forma yra privalomos. Kitos formos paprastai taip pat pridedamos todėl, kad pareiškėjui reikia nurodyti priežastis, dėl kurių prašoma pakeitimo. Kartu naudinga pateikti ir prašomo pakeisti sprendimo kopiją, ypač tais atvejais, kai sprendimas priimtas ne prašomojoje valstybėje ir joje nėra pripažintas.

✓	Paraiškos forma
✓	Perdavimo forma
✓	Finansinės padėties forma (jeigu pakeistą sprendimą reikės vykdyti)
Jei reikia	Visas sprendimo tekstas arba santrauka
Jei reikia	Aplinkybių pasikeitimo įrodymai
Jei reikia	Rašytinis paraiškos pagrindimas
Jei reikia	Bet kokių dokumentų vertimai ir (arba) patvirtintos kopijos

33 paveikslas. Dokumentai, kuriuos reikia pateikti kartu su paraiška dėl sprendimo pakeitimo

844. Jeigu paraišką teikia skolininkas, o kreditorius nuolat tebegyvena kilmės valstybėje, skolininkas taip pat turėtų prireikus pateikti:

- bylos šalių rašytinį susitarimą, jei tokio susitarimo esama, dėl išlaikymo (išskyrus vaiko išlaikymą) prievolių pakeitimo, kuriuo įrodoma, kad paraišką galima teikti prašomojoje valstybėje;
- dokumentus, kuriais įrodoma, kad šį klausimą galima nagrinėti prašomojoje valstybėje, nes kilmės valstybė negali arba atsisako naudotis savo jurisdikcija, kad pakeistų sprendimą.

845. Šiuos dokumentus gali reikėti pateikti siekiant patvirtinti, kad sprendimas gali būti pakeistas pagal 18 straipsnyje nustatytas išimtis.

B. *Paraiškos (dėl sprendimo pakeitimo) formos pildymas*

846. Reikėtų naudoti rekomenduojamą paraiškos formą (Paraiška dėl sprendimo pakeitimo). Tai darydami būsite tikri, kad paraiškoje pateikėte visą reikiamą informaciją. Tačiau kadangi paraiška dėl sprendimo pakeitimo kiekvienu atveju gali būti teikiama dėl skirtingų priežasčių, gali reikėti pateikti ir kitus tai labai svarbius dokumentus, kaip antai pajamas patvirtinančias pažymas arba įrodymą, kad vaikas lanko mokyklą.

847. Kreditoriai ir skolininkai naudos tą pačią formą (Paraiška dėl sprendimo pakeitimo).

848. Žr. 15 skyriuje pateiktus nurodymus, kaip pildyti rekomenduojamą paraiškos formą.

C. *Papildomų dokumentų parengimas*

1. *Finansinės padėties forma*

849. Daugybėje valstybių skolininko mokėtino išlaikymo dydis arba suma nustatoma atsižvelgiant į vaiko tėvų finansinę padėtį. Finansinės padėties formoje galima pateikti šią informaciją kompetentingai institucijai, kad ja remiantis būtų pakeistas sprendimas.

850. Šiame dokumente taip pat pateikiama papildoma informacija, kad būtų galima surasti atsakovą ir jam pranešti apie gautą paraišką; prireikus juo bus remiamasi vykdant priimtą sprendimą.

851. Žr. 15 skyriuje pateiktus nurodymus, kaip pildyti šią formą.

2. *Visas sprendimo tekstas*

852. Išskyrus toliau nurodytas išimtis, kartu su paraiška reikėtų pateikti viso sprendimo dėl išlaikymo teksto kopiją.

853. Nors Konvencijos nuostatos dėl prašymų pateikti patvirtintas sprendimų kopijas (25 straipsnio 3 dalis) taikomos tik paraiškoms dėl sprendimų pripažinimo ir vykdymo, remiantis gerąja patirtimi, tuo pačiu požiūriu reikėtų vadovautis ir teikiant paraiškas dėl sprendimo pakeitimo. Kai kuriais atvejais prašomoji valstybė gali dar neturėti sprendimo, kurį prašoma pakeisti, kopijos, ir ją gali reikėti gauti per sprendimo keitimo procesą. Daugeliu atvejų turėtų pakakti pateikti paprastą sprendimo kopiją, gautą iš tą sprendimą iš pradžių priėmusios teisminės arba administracinės institucijos.

a) **Išimtis, taikoma, kai valstybė yra sutikusi priimti sprendimo santrauką arba ištrauką**

854. Valstybė gali pareikšti, kad jai nebūtina pateikti viso sprendimo teksto, pakanka sprendimo ištraukos arba santraukos. Kai kuriais atvejais sprendimo nuostatos dėl išlaikymo tėra nedidelė viso sprendimo teksto dalis, todėl valstybė gali nenorėti išversti viso sprendimo teksto ir dėl to patirti daugiau išlaidų, jeigu reikalingos tik sprendimo nuostatos dėl išlaikymo. Ar galima pateikti sprendimo santrauką arba ištrauką, bus nurodyta valstybės, kuriai perduodama byla, parengtame Šalies apibūdinime.
855. Jei galima pateikti sprendimo santrauką, ją renkite naudodami rekomenduojamą formą (Sprendimo santrauka).

b) **Ar prašoma pateikti patvirtintą sprendimo kopiją?**

856. Visais atvejais reikėtų remtis Šalies apibūdinimu, nes jame gali būti nurodyta, kad patvirtintas sprendimų kopijas reikia pateikti visada, kartu su kiekviena paraiška. Paprastai nereikia pateikti patvirtintos, o pakanka paprastos kopijos, tačiau prašomoji valstybė vėliau gali pranešti, kad jai toje konkrečioje byloje reikės kompetentingos institucijos patvirtintos sprendimo kopijos.

3. Teisinė pagalba

857. Jeigu paraišką dėl sprendimo pakeitimo teikia kreditorius, jis turės teisę gauti nemokamą teisinę pagalbą prašomojoje valstybėje (jeigu jos reikia, nes netaikomos supaprastintos procedūros), kai paraiška teikiama dėl vaiko išlaikymo ir nėra akivaizdžiai nepagrįsta¹⁶².
858. Jeigu kreditoriaus paraiška yra ne dėl vaiko išlaikymo, teikiant paraišką dėl sprendimo pakeitimo prašomojoje valstybėje nemokamos teisinės paslaugos jam nebus suteiktos automatiškai. Prieš teikiant pagalbą gali būti atliktas kreditoriaus išteklių arba paraiškos **pagrįstumo įvertinimas**. Atliekant **išteklių įvertinimą** bus remiamasi finansinės padėties formoje pateikta informacija – pagal ją bus nustatyta pareiškėjo teisė gauti teisinę pagalbą prašančiojoje arba kilmės valstybėje.
- Atliekant išteklių įvertinimą paprastai vertinamos pareiškėjo pajamos ir turtas arba kitokia finansinė padėtis, nuo kurios priklauso, ar pareiškėjas gebės susimokėti už teisinę pagalbą.*
- Atliekant pagrįstumo įvertinimą paprastai vertinamos paraiškos pagrįstumas arba tikimybė, kad ta paraiška bus patenkinta, atsižvelgiant į tokius dalykus kaip teisinis pagrindas, kuriuo remiantis pateikta paraiška, ir ar iš žinomų bylos faktų galima numatyti sėkmingą tos bylos baigtį.*
859. Tais atvejais, kai supaprastintos procedūros netaikomos ir teisinės pagalbos reikia skolininkui, teisė į nemokamą teisinę pagalbą nėra automatiškai suteikiama net tada, kai paraiška teikiama dėl vaiko išlaikymo¹⁶³. Kai kuriose valstybėse nemokama teisinė pagalba gali būti teikiama tik įvertinus tiek skolininko išteklius, tiek paraiškos pagrįstumą. Prašomosios valstybės parengtame Šalies apibūdinime bus nurodyta, kiek teisinės pagalbos ir kokiomis sąlygomis gali būti teikiama skolininkams prašomojoje valstybėje. Finansinės padėties formoje pateikta informacija padės prašomajai valstybei nuspręsti dėl skolininko teisės gauti pagalbą.

¹⁶² Arba toje valstybėje atliekamas vaiko išteklių įvertinimas. Žr. teisinės pagalbos paaiškinimus 3 skyriuje.

¹⁶³ Žr. Aiškinamosios ataskaitos 266 punktą.

860. Kadangi nemokama teisinė pagalba paraiškas dėl sprendimo pakeitimo teikiantiems skolininkams daugelyje valstybių teikiama retai, jeigu pareiškėjas yra skolininkas, remdamiesi Šalies apibūdinimu, jam patarkite, ar reikės teisinės pagalbos ir ar jis gali tikėtis gauti tą pagalbą prašomojoje valstybėje.

4. Kiti dokumentai

861. Kita informacija, kuri gali būti teikiama kartu su paraiška, – tai ir bet kokio aplinkybių pasikeitimo įrodymai bei rašytinis paraiškos, kurioje prašoma pakeisti sprendimą, pagrindimas. Šiai informacijai pateikti rekomenduojamų formų nėra ir tai, kokia informacija bus naudinga arba reikalinga, priklausys nuo tos bylos aplinkybių ir dėl kokių priežasčių prašoma pakeisti sprendimą. Vis dėlto dalį šios informacijos galima pateikti finansinės padėties formoje.
862. Be to, jeigu per pradinę peržiūrą nustatoma, kad prašomosios valstybės pakeistą sprendimą reikės pripažinti jūsų valstybėje, pridėkite prašymą pateikti patvirtintą sprendimo kopiją (jeigu jos reikės jūsų valstybėje), taip pat parengtą pareiškimą apie vykdytinumą ir patvirtinimą, kad apie procedūrą buvo tinkamai pranešta, jeigu reikės šių dokumentų. Jei nesate tikri, ką reikia pateikti, apie tai skaitykite šio vadovo 4 ir 5 skyriuose.

5. Užpildykite paraiškos formą

863. Perdavimo forma reikalinga tam, kad paraiškos būtų vienoda nustatyta tvarka siunčiamos tarp Susitariančiųjų Šalių. Joje patvirtinama, kad paraiškos dokumentų rinkinyje pateikti reikiami dokumentai ir informacija, ir gaunančiajai centrinei institucijai nurodoma, kokią priemonę prašoma taikyti.
864. Perdavimo forma yra privaloma forma. Ją būtina pateikti su kiekviena pagal Konvenciją teikiama paraiška.
865. Žr. 15 skyriuje pateiktus nurodymus, kaip pildyti šią formą.

III. Siunčiamos paraiškos dėl sprendimo pakeitimo. Kontrolinis sąrašas

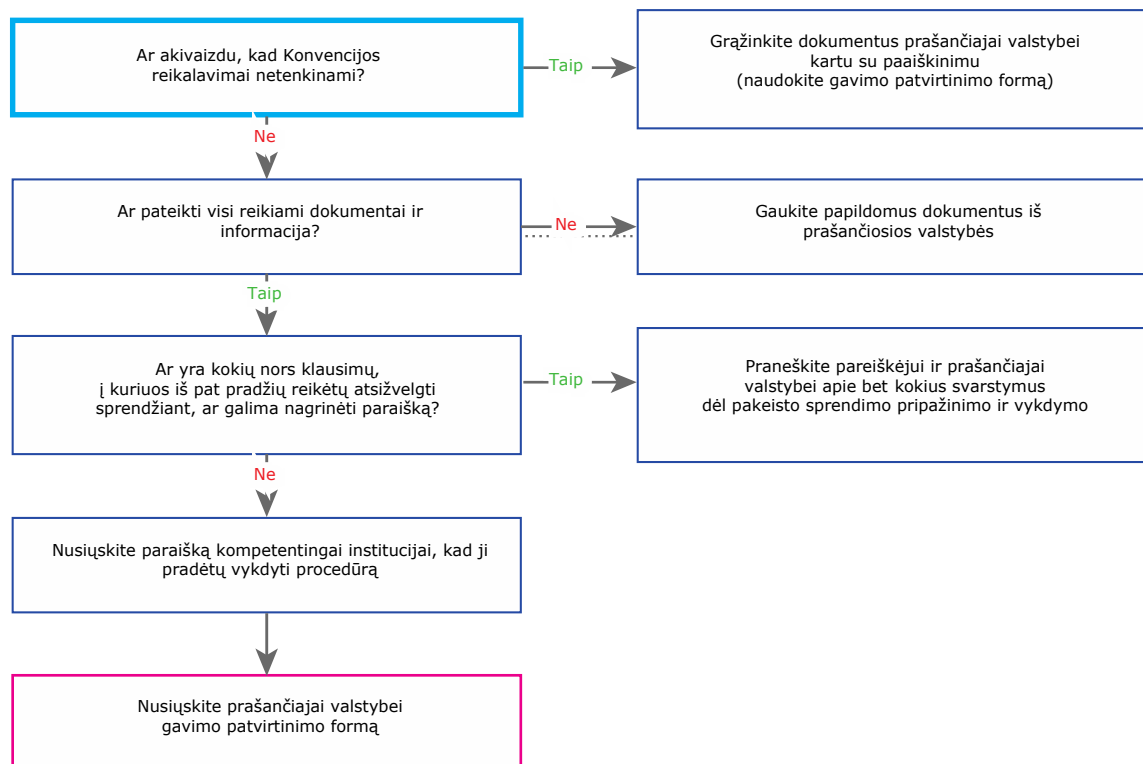
	Procedūra	Šiame vadove:
1	Peržiūrėkite pareiškėjo pateiktus dokumentus	I(C)(2)
2	Apsvarstykite, ar pakeistą sprendimą reikės pripažinti	I(C)(4)
3	Sužinokite, kokius dokumentus reikia pateikti	I(C)(5) ir (6)
4	Parenkite dokumentus	II(C) ir 15 skyrius
5	Nusiųskite prašomosios valstybės centrinei institucijai	I(C)(10)

*II dalis.**Procedūros, atliekamos gavus paraiškas dėl sprendimo pakeitimo***I. Apžvalga**

866. Šioje dalyje aptariamos procedūros, kurios turi būti atliekamos prašomojoje valstybėje gavus paraišką dėl sprendimo pakeitimo.
867. Bylas tvarkantiems pareigūnams, kuriems trūksta žinių apie paraiškas dėl sprendimo pakeitimo, apskritai būtų pravartu perskaityti 11 skyrių, kad geriau suprastų tokių paraiškų teikimo esmę.

II. Procedūros

868. Gautų paraiškų, kuriose prašoma pakeisti sprendimą, tvarkymo procesas yra gana paprastas; jo etapai parodyti tolesnėje schemeje.

GAUTŲ PARAIŠKŲ DĖL SPRENDIMO PAKEITIMO NAGRINĖJIMAS

34 paveikslas. Gavus paraišką dėl sprendimo pakeitimo atliekamos procedūros etapų apžvalga

1. Ar „akivaizdu“, kad Konvencijos reikalavimai netenkinami?

869. Pagal Konvenciją centrinė institucija gali atsisakyti nagrinėti paraišką tik tuo atveju, jeigu „akivaizdu“, kad nesilaikoma Konvencijos reikalavimų (12 straipsnio 8 dalis). Ši išimtis yra labai ribota ir gali būti taikoma, pavyzdžiui, kai paraiška yra ne dėl išlaikymo¹⁶⁴.
870. Jeigu paraiška atmetama remiantis šiuo pagrindu, apie tai reikia nedelsiant pranešti prašančiajai valstybei ir nurodyti paraiškos atmetimo priežastis.

2. Ar pateikti visi reikiami dokumentai ir informacija?

871. Pagal Konvenciją privaloma pateikti tik perdavimo formą ir paraišką (galima naudoti rekomenduojamą paraiškos dėl sprendimo pakeitimo formą), tačiau daugeliu atvejų reikės ir kitų dokumentų pakeitimui pagrįsti. Daugeliu atvejų paraiškos dokumentų rinkinyje reikės pateikti šiuos dokumentus:
- rekomenduojamą paraiškos dėl sprendimo pakeitimo formą;
 - sprendimo dėl išlaikymo kopiją – patvirtintą kopiją reikia pateikti tik tada, kai prašomoji valstybė to pageidauja (žr. Šalies apibūdinimą);
 - skolininko finansinės padėties formą;
 - informaciją, reikalingą atsakovui surasti prašomojoje valstybėje;
 - kreditoriaus finansinės padėties formą;
 - papildomus dokumentus, kuriais pagrindžiama paraiška dėl sprendimo pakeitimo;
 - papildomus dokumentus, kuriuos pageidauja gauti prašomoji valstybė (žr. Šalies apibūdinimą).
872. Jeigu kurie nors iš šių dokumentų yra būtini, tačiau prašančiosios valstybės atsiųstame dokumentų rinkinyje jų nėra, paraiškos atmesti nederėtų; vietoj to reikėtų paprašyti tos valstybės pateikti reikiamus dokumentus. Šį prašymą galima pateikti paraiškos gavimo patvirtinimo formoje.

3. Ar yra kokių nors kitų dalykų, į kuriuos reikėtų iš pat pradžių atsižvelgti?

873. Centrinė institucija turėtų peržiūrėti dokumentus ir nustatyti, ar gali būti kokių nors kliūčių nagrinėti tą bylą prašomojoje valstybėje ir ar manoma, kad gali kilti sunkumų bandant pripažinti arba vykdyti pakeistą sprendimą. Tai itin svarbu gavus skolininkų paraiškas. Kaip aptariama 11 skyriuje, kai kuriais atvejais skolininkai paraiškas dėl sprendimo pakeitimo kitoje valstybėje pagal Konvenciją gali teikti tik ribotomis aplinkybėmis.
874. Tačiau prašomosios valstybės centrinei institucijai vertėtų atminti, kad panašus vertinimas jau gali būti atliktas prašančiojoje valstybėje prieš išsiunčiant paraiškos dokumentus. Prašančiosios valstybės centrinė institucija jau yra apsvarsčiusi, ar pagal tą paraišką pakeistas sprendimas galėtų būti pripažintas prašančiojoje valstybėje.
875. Galiausiai, kai kurių valstybių nacionalinės teisės aktais uždrausta mažinti arba panaikinti vaikų išlaikymo išmokų įsiskolinimus. Jeigu paraiškoje prašoma tik panaikinti vaiko išlaikymo įsiskolinimus, o jūsų valstybės nacionalinė teisė¹⁶⁵ neleidžia jų panaikinti, apie tai praneškite prašančiosios valstybės centrinei institucijai.

¹⁶⁴ Žr. Aiškinamosios ataskaitos 344 punktą.

¹⁶⁵ Kai kuriose valstybėse gali būti taikomas ir Hagos protokolas dėl išlaikymo prievolės taikytinos teisės.

4. Paraiškos dėl sprendimo pakeitimo nagrinėjimas

876. Įvertinus, kad paraiška gali būti nagrinėjama pagal Konvenciją, jos dokumentus galima nusiųsti kompetentingai institucijai, kad ji pradėtų paraiškos nagrinėjimo procedūrą. Kai kuriose valstybėse kompetentinga institucija šiuo atveju yra centrinė institucija.

5. Paraiškos gavimo patvirtinimas

877. Prašomoji centrinė institucija visų paraiškų gavimą privalo patvirtinti per šešias savaites ir vėliau per tris mėnesius nuo gavimo patvirtinimo pateikti papildomą paraiškos nagrinėjimo būklės ataskaitą arba tolesnę informaciją. Pirmą kartą patvirtinant, kad gavote paraiškos dokumentus, reikia naudoti privalomą gavimo patvirtinimo formą, o vėliau šiam tikslui galima naudoti rekomenduojamą būklės ataskaitos formą.

6. Veiksmai po sprendimo pakeitimo

878. Jeigu sprendimas bus pakeistas, prašomosios valstybės centrinė institucija nusiųs pakeisto sprendimo kopiją prašančiajai centrinei institucijai.
879. Kai kuriais atvejais pakeistą sprendimą reikės pripažinti prašančiojoje valstybėje, kad būtų galima jį vykdyti toje valstybėje. Tais atvejais prašomoji valstybė – pakeisto sprendimo kilmės valstybė – galbūt turės padėti gauti reikiamus dokumentus (pareiškimą apie vykdytinumą, patvirtinimą, kad apie procedūrą buvo tinkamai pranešta, ir patvirtintas sprendimo kopijas), taip palengvindama sprendimo pripažinimo procesą. Kartu su paraiška dėl sprendimo pakeitimo pateiktuose dokumentuose arba prašančiosios valstybės vėliau pateiktoje informacijoje bus nurodyta, ar yra kokių nors su tuo susijusių konkrečių reikalavimų. Kitu atveju pareiškėjui gali būti įmanoma pateikti kompetentingai institucijai tiesioginį prašymą dėl sprendimo pripažinimo.

III. Gautos paraiškos dėl sprendimo pakeitimo. Kontrolinis sąrašas

	Procedūra	Šiame vadove:
1	Ar „akivaizdu“, kad Konvencijos reikalavimai netenkinami?	2 dalis, II(1)
2	Ar pateikti visi reikiami dokumentai?	2 dalis, II(2)
3	Sužinokite, ar jūsų valstybės arba prašančiosios valstybės nacionalinėje teisėje yra kliūčių tai paraiškai dėl sprendimo pakeitimo	2 dalis, II(3)
4	Išnagrinėkite paraišką	2 dalis, II(4)
5	Apie gautą rezultatą praneškite paraišką pateikusiai valstybei	2 dalis, II(6)

III dalis.

Bendri dalykai tiek gavus, tiek siunčiant paraiškas dėl sprendimo pakeitimo

I. Papildoma informacija

A. *Praktiniai patarimai dėl visų paraiškų arba prašymų pakeisti sprendimą*

- Centrinės institucijos įgaliotas atstovas turi užpildyti perdavimo formą. Rekomenduojamą paraiškos formą gali užpildyti pareiškėjas arba centrinės institucijos atstovas.
- Valstybėms patariama naudoti rekomenduojamas formas. Jos parengtos tokios, kad jose būtų galima pateikti visą būtiną informaciją. Privaloma yra tik perdavimo forma; ją naudoti būtina.
- Jokių dokumentų originalų siųsti neprivaloma.
- Kadangi kai kurie pakeitimai bus atliekami pateikus tiesioginį prašymą kompetentingai institucijai, svarbu įsitikinti, kad apie tokį pakeitimą žino kiekviena tą bylą tvarkanti centrinė institucija. Taip bus užtikrinta, kad atitinkama informacija būtų atnaujinta abiejų Susitariančiųjų Šalių bylų įrašuose.
- Kai kurių valstybių nacionalinėje teisėje esama svarbių apribojimų¹⁶⁶ dėl įsiskolinimų panaikinimo. Jie aptariami šiame skyriuje. Jeigu paraiška arba prašymas teikiamas dėl įsiskolinimų panaikinimo, reikėtų remtis šiuo vadovo skyriumi ir abiejų susijusių valstybių parengtais Šalių apibūdinimais.
- Nuspręsti, ar reikėtų teikti paraišką dėl sprendimo pakeitimo, ar tiesioginį prašymą vienos iš susijusių valstybių kompetentingai institucijai, nėra paprasta. Pareiškėjus reikėtų raginti šiuo klausimu konsultuotis su teisės specialistais.
- Sprendimą pakeisti ne visada būtina, kai vykdomas sprendimas dėl išlaikymo arba pasikeičia bylos šalių aplinkybės. Pagal nacionalinę teisę gali būti įvairių teisių gynimo priemonių, kaip antai laikinas vykdymo sustabdymas, arba alternatyvų sprendimo pakeitimui, kaip antai administracine tvarka atliekamas nustatytų sumų perskaičiavimas ar pakartotinis sprendimo įvertinimas.

B. *Atitinkamos formos*

Perdavimo forma
Paraiška dėl sprendimo pakeitimo
Forma riboto naudojimo informacijai pateikti
Finansinės padėties forma
Sprendimo santrauka
Gavimo patvirtinimo forma

¹⁶⁶

Kai kuriose valstybėse tai gali būti ir Hagos protokolas dėl išlaikymo prievolės taikytinos teisės.

C. *Atitinkami Konvencijos straipsniai*

10 straipsnio 1 dalies *e* ir *f* punktai, 10 straipsnio 2 dalies *a*, *b* ir *c* punktai
 11 straipsnis
 12 straipsnis
 15 straipsnis
 17 straipsnis
 18 straipsnis
 20 straipsnis
 22 straipsnis

D. *Susijusios šio vadovo dalys*

Žr. 1 skyriaus I skirsnio A.4 punktą apie paraiškas dėl galiojančio sprendimo pakeitimo
 Žr. 3 skyriaus 2 dalies III skirsnį „Galimybė veiksmingai naudotis procedūromis ir teisine pagalba“
 Žr. 4 ir 5 skyrius apie siunčiamas ir gautas paraiškas dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo

II. *Dažniausiai užduodami klausimai*

Skolininkas pagal kitoje valstybėje priimtą sprendimą privalo mokėti išlaikymo išmokas. Šiuo metu kartu su skolininku gyvena vienas iš jo vaikų. Ar skolininkas gali pakeisti sprendimą?

880. Daugeliu atvejų – taip. Skolininkui reikės parengti ir centrinei institucijai pateikti paraišką pagal 10 straipsnio 2 dalies *b* arba *c* punktą. Valstybės, kurioje gyvena skolininkas, centrinė institucija nusiųs paraišką į tą valstybę, kurioje priimtas sprendimas, jeigu toje valstybėje nuolat tebegyvena kreditorius, arba į kitą valstybę, kurioje kreditorius gyvena šiuo metu. Kai kuriais atvejais skolininkas gali pateikti tiesioginį prašymą valstybės, kurioje gyvena, kompetentingai institucijai. Ar bus galima pakeisti sprendimą, priklausys nuo prašomosios valstybės įstatymų.

Kokių priemonių kreditorius arba skolininkas turi imtis po to, kai pakeičiamas sprendimas dėl išlaikymo, kad pakeistas sprendimas būtų vykdomas?

881. Tolesnius veiksmus reglamentuoja nacionalinės teisės nuostatos – jie priklauso nuo to, kur gyvena bylos šalys ir ar pakeistas sprendimas gautas iš Susitariančiosios Šalies, kurioje jis bus vykdomas. Jei taip, daugiau nieko daryti nereikia, nes ta valstybė vykdys savo pačios sprendimą.
882. Jeigu pakeistas sprendimas priimtas ne toje valstybėje, kurioje jis bus vykdomas, o kitoje Susitariančiojoje Šalyje, jį gali reikėti pripažinti, kad būtų galima vykdyti. Pripažinti sprendimą gali reikėti toje valstybėje, kurioje gyvena skolininkas, arba valstybėje, kurioje yra jo turtas.
883. Kai kuriose valstybėse pakeisto sprendimo pripažinti nereikia, nes pakeistas sprendimas laikomas pradinio sprendimo tąsa, jeigu pradinis sprendimas buvo pripažintas toje valstybėje. Kitose Susitariančiosiose Šalyse reikės teikti paraišką dėl pakeisto sprendimo pripažinimo pagal Konvencijos nuostatas, taikomas pripažinimui ir vykdymui. Taip pat gali būti įmanoma pateikti kompetentingai institucijai tiesioginį prašymą pripažinti sprendimą.
884. Šis klausimas Konvencijoje konkrečiai nesprenžiamas.

Kada galima pakeisti sprendimą dėl išlaikymo? Ką privalo įrodyti pareiškėjas?

885. Nuo paraiškos nagrinėjimo vietoje (prašomojoje valstybėje) taikomos teisės nuostatų priklausys, ar bus galima pakeisti sprendimą. Daugumoje Susitariančiųjų Šalių pareiškėjas privalo įrodyti, kad nuo tada, kai priimtas sprendimas, pasikeitė kreditoriaus, skolininko arba vaikų aplinkybės.

Ar nesumokėtų išlaikymo įsiskolinimų likutis gali būti sumažintas arba panaikintas pateikus paraišką pagal Konvenciją?

886. Tai yra tik nacionalinės teisės klausimas, kurio Konvencija nereglamentuoja. Žr. prašomosios valstybės parengtą Šalies apibūdinimą, kuriame bus nurodyta, ar toje valstybėje leidžiama panaikinti arba sumažinti įsiskolinimus. Ar paraiška bus patenkinta, priklausys nuo to, ar įsiskolinimus bus galima panaikinti arba sumažinti pagal prašomosios valstybės įstatymus. Kai kuriose valstybėse vaiko išlaikymo įsiskolinimų panaikinti neįmanoma.

Ką daryti gavus pakeistą sprendimą, kurio negalima pripažinti pagal Konvenciją?

887. Pripažinimo proceso tikslas – leisti vykdyti sprendimus remiantis tuo pačiu pagrindu, kaip ir sprendimus, priimtus pagal tos valstybės nacionalinę teisę. Todėl jeigu valstybėje sprendimo negalima pripažinti, jo toje valstybėje negalima ir vykdyti pagal Konvenciją. Tačiau dažniausiai pareiškėjas šiuo atveju turėtų peržiūrėti pagrindą, kuriuo remiantis atsisakyta pripažinti ir vykdyti sprendimą, ir pateikti paraišką dėl sprendimo pakeitimo kitoje valstybėje (pavyzdžiui, kilmės valstybėje) arba paraišką, kad būtų priimtas naujas sprendimas, kurį būtų galima pripažinti ir vykdyti pagal Konvenciją.

Kreditoriaus turimame sprendime dėl išlaikymo nustatytas išlaikymo išmokų dydis nebeatitinka vaikų poreikių. Skolininkas šiuo metu gyvena kitoje valstybėje. Kaip kreditoriui pasiekti, kad būtų padidintos išlaikymo išmokos?

888. Jeigu sprendimas priimtas toje valstybėje, kurioje tebegyvena kreditorius, gali būti įmanoma paprasčiausiai paprašyti pradinį sprendimą priėmusios kompetentingos institucijos pakeisti tą sprendimą – padidinti išmokas. Jeigu ta institucija dėl kokios nors priežasties sprendimo pakeisti negali, kreditoriui reikės pagal Konvenciją pateikti paraišką, ir paraiška dėl sprendimo pakeitimo bus perduota tai valstybei, kurioje gyvena skolininkas. Yra kelios galimybės tai padaryti. Apie tai rašoma 11 skyriuje.

889. Jeigu kreditorius negyvena toje valstybėje, kurioje priimtas sprendimas, tos valstybės teisminė arba administracinė institucija galbūt negalės pakeisti sprendimo. Tokiu atveju kreditorius turės pagal Konvenciją pateikti paraišką dėl sprendimo pakeitimo, kuri bus nusiųsta į tą valstybę, kurioje gyvena skolininkas.

Ką daryti, jeigu toje valstybėje, kurioje priimtas sprendimas, negyvena nei kreditorius, nei skolininkas? Kur turėtų būti svarstoma paraiška dėl sprendimo pakeitimo?

890. Žr. 11 skyrių. Daugeliu atvejų procedūra vyks toje valstybėje, kurioje šiuo metu gyvena bylos atsakovas. Tai gali būti kreditoriaus arba skolininko gyvenamoji valstybė priklausomai nuo to, kas pateikė paraišką. Tačiau ar toje valstybėje bus galima pakeisti sprendimą, priklausys nuo prašomosios valstybės teisės nuostatų.

Dėl kokių priežasčių gali būti keičiamas sprendimas? Ar galima pakeisti išlaikymo prievolę arba panaikinti išlaikymo įsiskolinimus be kreditoriaus sutikimo?

891. Ar bus galima pakeisti sprendimą, priklausys nuo paraišką nagrinėjančios valstybės įstatymų. Daugumoje Susitariančiųjų Šalių negalima keisti sprendimo dėl vaiko išlaikymo, nebent pasikeistų skolininko, kreditoriaus arba vaiko aplinkybės. Pagal prašomosios valstybės įstatymus gali būti leidžiama arba draudžiama panaikinti vaiko išlaikymo įsiskolinimus. Daugelyje valstybių vaiko išlaikymo įsiskolinimų panaikinti negalima, nebent susiklostytų išskirtinės aplinkybės, ir valstybės gali nepripažinti arba nevykdyti sprendimo, kuriuo pakeisti tokie įsiskolinimai.

Ar pareiškėjui gali būti privaloma pačiam atvykti į prašomąją valstybę dėl savo paraiškos, kurioje prašoma pakeisti sprendimą?

892. Konvencijos 29 straipsnyje nenustatyta, ar galima reikalauti, kad pareiškėjas tiesiogiai dalyvautų nagrinėjant paraišką dėl sprendimo pakeitimo. Prašomosios ir prašančiosios valstybių centrinės institucijos turėtų bendradarbiaudamos užtikrinti, kad paraiškoje būtų pateikti pareiškėjo turimi įrodymai, ir padėti pareiškėjui pateikti bet kokius savo pareiškimus arba įrodymus kitokiomis priemonėmis, kaip antai per pokalbį telefonu ar vaizdo konferenciją, jeigu įmanoma naudotis tokiomis technologijomis¹⁶⁷.

¹⁶⁷

Tais atvejais, kai abi valstybės yra 1970 m. Konvencijos dėl įrodymų šalys, žr. 3 skyriaus 2 dalies V skirsnį „Kitos Hagos konvencijos“.

13 skyrius.

Teikiami prašymai imtis specialiųjų priemonių

Šio skyriaus struktūra:

Šiame skyriuje aptariami prašymai imtis specialiųjų priemonių.

I skirsnyje pateikiama šių prašymų apžvalga – kada bus teikiamas prašymas ir kas gali jį teikti, ir paaiškinama, kokias priemones galima prašyti taikyti.

II skirsnyje aptariama prašymo rengimo, tvarkymo ir siuntimo kitai valstybei procedūra bei etapai.

III skirsnyje aptariami klausimai, kurių gali kilti dėl susijusių išlaidų, ir informacijos apsaugos problemos.

IV skirsnyje pateikta papildomos informacijos ir nuorodų į kitas susijusias šio vadovo dalis.

Paprastą trumpą susijusių procesų apibendrinimą rasite kontroliniame sąraše *V skirsnyje*.

VI skirsnyje pateikti atsakymai į kai kuriuos dažniausiai užduodamus klausimus apie paraiškas dėl sprendimų vykdymo.

I. Prašymų imtis specialiųjų priemonių apžvalga

A. Kada bus teikiamas toks prašymas

893. Prašymas imtis specialiųjų priemonių bus teikiamas tada, kai byloje dėl išlaikymo reikės kitos Susitariančiosios Šalies pagalbos, tačiau tai turės būti tam tikro labai riboto pobūdžio pagalba.

894. Prašymas gali būti teikiamas:

1) pagal 7 straipsnio 1 dalį:

- siekiant padėti potencialiam pareiškėjui pagal Konvenciją pateikti paraišką, kurioje prašoma pripažinti arba pripažinti ir vykdyti, vykdyti, priimti arba pakeisti sprendimą dėl **išlaikymo**; arba
- siekiant padėti potencialiam pareiškėjui sužinoti, ar reikėtų pateikti tokią paraišką;

Išlaikymas reiškia vaikų, sutuoktinio (-ės) arba partnerio (-ės) išlaikymą ir su vaikų arba sutuoktinio (-ės) ar partnerio (-ės) aprūpinimu susijusių išlaidų padengimą. Pagal Konvenciją valstybė gali išlaikymo sąvokai priskirti ir dėl kitokių šeimos ryšių atsiradusias išlaikymo prievoles.

2) pagal 7 straipsnio 2 dalį:

- siekiant tęsti procedūrą, kai paraiška dėl išlaikymo turi būti nagrinėjama Susitariančiojoje Šalyje ir ta procedūra turi tarptautinį elementą, pavyzdžiui, dėl kitoje valstybėje esančio turto.

895. Kitaip negu teikiant paraiškas dėl sprendimo pripažinimo, pripažinimo ir vykdymo, vykdymo, priėmimo arba pakeitimo, yra palikta šiek tiek laisvės spręsti, ar teikti paslaugas atsižvelgiant į gautą prašymą. Jeigu prašymas pateiktas pagal 7 straipsnio 1 dalį dėl galimos paraiškos pagal Konvencijos 10 straipsnį, prašomoji centrinė institucija pirmiausia nustatys, ar būtina teikti tas paslaugas. Jeigu ji įsitikins, kad jas teikti būtina, ji privalės imtis tinkamų priemonių, tam

naudodama turimus išteklius ir remdamasi savo valstybės nacionalinės teisės nuostatomis¹⁶⁸. Prašymas pagal 7 straipsnio 1 dalį turi būti teikiamas dėl vienos iš tame straipsnyje išvardytų priemonių.

896. Kita vertus, jeigu prašymas teikiamas pagal 7 straipsnio 2 dalį ir yra susijęs su byla dėl išlaikymo, kuri turi būti nagrinėjama prašančiojoje valstybėje, jis nebūtinai turi būti dėl kurios nors iš išvardytų priemonių, tačiau prašomoji valstybė turi visišką laisvę spręsti, ar tokį prašymą patenkinti.

B. Bylos pavyzdys

897. A valstybėje gyvenanti X. remiasi priimtu sprendimu dėl išlaikymo, pagal kurį Y. turi mokėti jos vaikų išlaikymo išmokas. X. mano, kad Y. galbūt gauna pensijos išmokas iš savo darbdavio B valstybėje. Jei tai tiesa, X. norėtų nusiųsti sprendimą dėl išlaikymo į B valstybę vykdyti. A ir B valstybės yra Konvencijos Susitariančiosios Šalys.
898. Pagal Konvenciją X. gali prašyti A valstybės centrinės institucijos perduoti **prašymą imtis specialiųjų priemonių** B valstybei, kad būtų nustatyta, ar Y. gauna išmokas toje valstybėje. Jeigu B valstybės centrinė institucija įsitikins, kad būtina imtis tokių priemonių, ji tinkamai ištirs padėtį ir A valstybės centrinei institucijai praneš, ar Y. gauna tokias pensijos išmokas¹⁶⁹. Tada X. galės parengti paraišką, kurioje bus prašoma pripažinti ir vykdyti sprendimą dėl išlaikymo, ir nusiųsti ją į B valstybę.

C. Kas gali teikti prašymą?

899. Prašymą imtis specialiųjų priemonių gali pateikti kreditorius (taip pat kreditoriaus vardu veikiantis arba išmokas kreditoriui mokėjęs viešasis subjektas) arba skolininkas.
900. Toks prašymas turi atitikti esminę Konvencijos taikymo sritį (žr. 3 skyrių), nebent prašomoji ir prašančioji (abi) valstybės būtų savo pareiškimais išplėtusios Konvencijos sritį, į ją įtraukdamos ir kitų rūšių išlaikymo prievoles.
901. Prašymai imtis specialiųjų priemonių turi būti teikiami per kiekvienos valstybės centrinę instituciją. Prašymo negalima tiesiogiai pateikti kompetentingai institucijai¹⁷⁰.

D. Struktūrinė schema

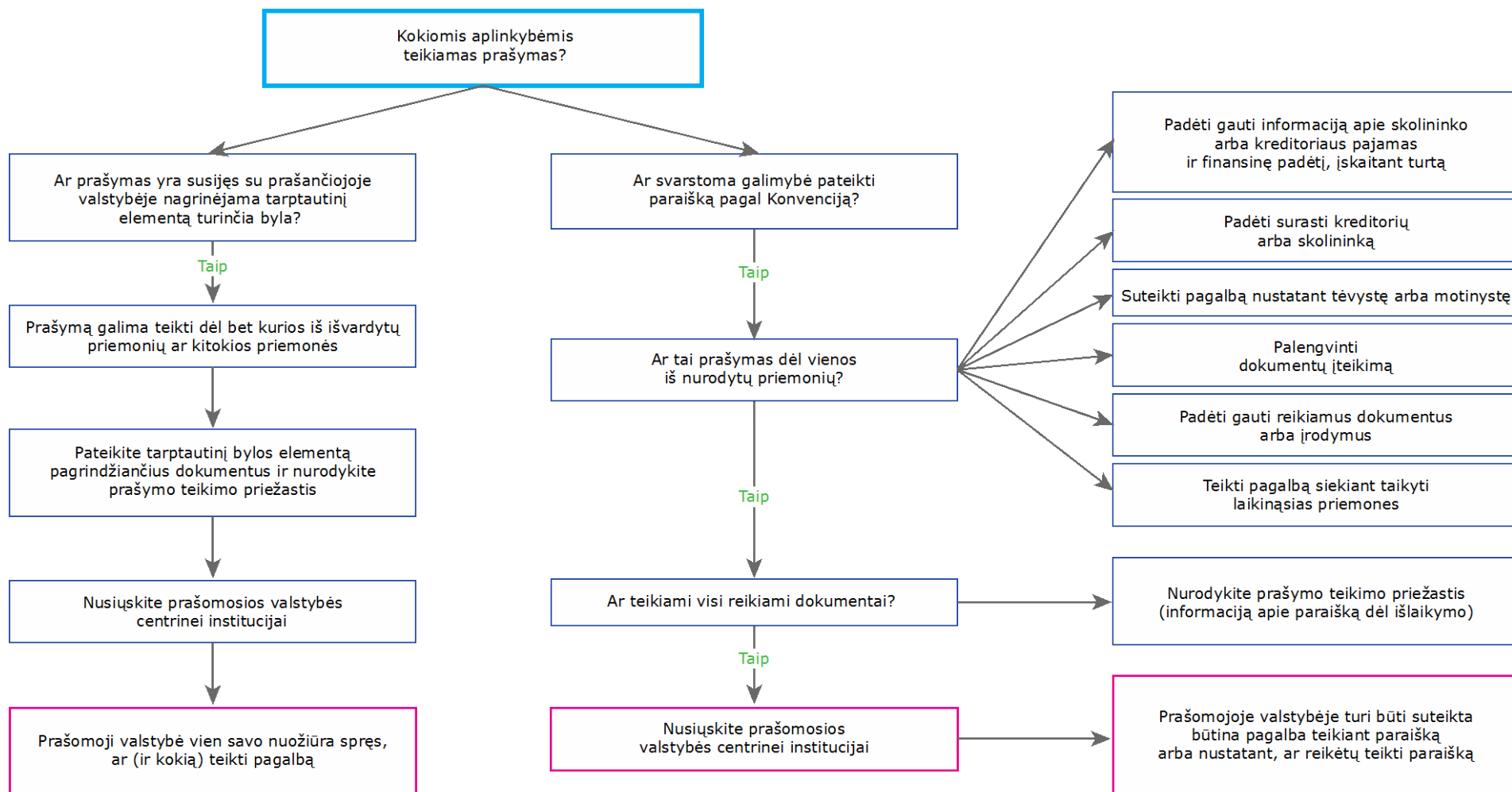
902. Tolesnėje struktūrinėje schemoje parodytos pagrindinės procedūros teikiant prašymą imtis specialiųjų priemonių.

¹⁶⁸ Žr. Aiškinamosios ataskaitos 203 punktą.

¹⁶⁹ Kai kuriose valstybėse pagal privatumo apsaugos įstatymus gali būti draudžiama atskleisti konkrečią informaciją, tačiau B valstybė galbūt galės pranešti, ar skolininkas joje gauna pajamų.

¹⁷⁰ Aiškinamosios ataskaitos 194 punktas.

SI UNČIAMŲ PRAŠYMŲ IMTIS SPECIALIŲJŲ PRIEMONIŲ TVARKYMAS

35 paveikslas. Procedūrų, taikomų teikiant prašymus imtis specialiųjų priemonių, struktūrinė schema

II. Procedūros

A. Nustatykite prašymo teikimo aplinkybes

903. Pagal Konvencijos 7 straipsnį pagalba, kurios prašoma, turi būti reikalinga nagrinėjant kokią nors bylą dėl išlaikymo. Ta pagalba gali būti susijusi su paraiška, kuri galbūt bus pateikta pagal Konvenciją, arba su tarptautinį elementą turinčia byla dėl išlaikymo, nagrinėjama prašomojoje valstybėje¹⁷¹. Pirmuoju atveju galimos situacijos aprašytos Konvencijos 7 straipsnio 1 dalyje, antruoju atveju – 7 straipsnio 2 dalyje.
- Prašančioji valstybė yra Susitariančioji Šalis, kuri parengia ir pateikia prašymą toje valstybėje gyvenančio asmens vardu.*
Prašomoji valstybė yra Susitariančioji Šalis, kurios prašoma išnagrinėti prašymą.
904. Jeigu prašymas nepriklauso nė vienai iš šių kategorijų, centrinė institucija gali jį atmesti.

B. Kai prašymas pateikiamas svarstant galimybę pateikti paraišką pagal Konvenciją (7 straipsnio 1 dalis)

Ar tai prašymas dėl kurios nors iš išvardytų priemonių?

905. Konvencijoje nurodytos šešios priemonės, dėl kurių galima pateikti prašymą imtis specialiųjų priemonių. Jos išvardytos 7 straipsnio 1 dalyje ir priskiriamos bendrosioms užduotims, kurias turi vykdyti Susitariančiosios Šalies centrinė institucija. Tokiame prašyme kitos valstybės centrinės institucijos galima prašyti suteikti pagalbą bet kuriuo iš toliau aprašytų atvejų.

a) Padėti surasti atsakovą arba kreditorius

906. Susitariančiajai Šaliai gali būti pateiktas prašymas atlikti paiešką savo duomenų bazėse ar kituose prieinamuose informacijos šaltiniuose, siekiant surasti kreditorius arba skolininką. Šį prašymą galima pateikti tada, kai vienoje Susitariančiojoje Šalyje gyvenantis kreditorius nenori patirti išlaidų dėl sprendimo vertimo į kitos Susitariančiosios Šalies kalbą, nebent būtų žinoma, kad toje valstybėje gyvena skolininkas. Skolininkui taip pat gali reikėti žinoti, ar kreditorius gyvena prašomojoje valstybėje, kad būtų aišku, kur reikėtų pateikti paraišką dėl sprendimo pakeitimo.

b) Padėti gauti informaciją apie pajamas, turtą ir kitokią finansinę padėtį

907. Galima pateikti prašymą padėti gauti informaciją apie skolininko arba kreditoriaus pajamas, turtą ir kitokią finansinę padėtį. Kaip ir pirmiau aprašytu atveju, to gali reikėti, kai kreditorius svarsto galimybę nusiųsti sprendimą į konkrečią valstybę vykdyti tuo atveju, jeigu skolininko pajamos arba turtas yra prašomojoje valstybėje.

c) Padėti gauti įrodymų

908. Kai kuriais atvejais gali reikėti kitos Susitariančiosios Šalies pagalbos gauti įrodymus, kuriais būtų galima remtis per procedūrą dėl išlaikymo. Pavyzdžiui, turto nuosavybę patvirtinantys dokumentai arba mokesčių informacinių dokumentų kopijos gali padėti nustatyti skolininko gebėjimą mokėti išmokas arba iš jų galima sužinoti, ar yra turto, kurį būtų galima panaudoti mokėjimui užtikrinti. Prašomosios valstybės atsakymas į šį prašymą priklausys nuo jos

¹⁷¹ „Tarptautinio elemento“ sąvokos išaiškinimą žr. Aiškinamosios ataskaitos 206 punkte.

nacionalinės teisės nuostatų, prašymo tikslo ir ar susijusios valstybės yra kokių nors tarptautinių sutarčių šalys (50 straipsnis)¹⁷².

d) Padėti nustatyti tėvystę arba motinystę

909. Nors pagal Konvenciją galima nustatyti tėvystę arba motinystę pateikus paraišką, kurioje prašoma priimti sprendimą dėl išlaikymo, gali būti atvejų, kai kreditorius nori tik nustatyti tėvystę arba motinystę. Pavyzdžiui, bylos šalys gali būti susitarusios, kad kreditoriaus valstybė priims sprendimą dėl išlaikymo, tačiau tėvystę arba motinystę reikia nustatyti, kad būtų galima patvirtinti vaiko išlaikymo prievolę¹⁷³.

e) Pradėti arba palengvinti laikinųjų priemonių taikymo procedūrą

910. Kreditorius gali prašyti Susitariančiosios Šalies pradėti arba palengvinti laikino pobūdžio procedūrą, kuria būtų siekiama užtikrinti, kad pateikta paraiška dėl išlaikymo būtų išnagrinėta sėkmingai. Tai gali būti prašymas neleisti perleisti turto arba prašymas sustabdyti kito sprendimo vykdymą tol, kol nagrinėjama paraiška dėl išlaikymo. Tokios priemonės gali padėti vykdyti būsimą procedūrą dėl išlaikymo pagal Konvenciją.

f) Palengvinti dokumentų įteikimą

911. Byloje dėl išlaikymo gali būti svarbu padėti įteikti dokumentus, kai byla nagrinėjama kurios nors valstybės teisme ir vienai bylos šaliai svarbu, kad dokumentai būtų įteikti kitoje valstybėje esančiai bylos šaliai. Valstybės atsakymas į šį prašymą priklausys nuo to, ar atitinkamos valstybės yra kokių nors tarptautinių susitarimų šalys, ir nuo prašomosios valstybės nacionalinės teisės nuostatų (50 straipsnis)¹⁷⁴.

C. Kai prašymas teikiamas dėl tarptautinį elementą turinčios procedūros (7 straipsnio 2 dalis)

912. Jeigu prašymas imtis specialiųjų priemonių teikiamas dėl tarptautinį elementą turinčios bylos, jį galima teikti ne tik šešiais konkrečiais pirmiau išvardytais atvejais. Imtis specialiųjų priemonių prašantis asmuo gali prašyti bet kokios kitokios pagalbos, kuri gali būti reikalinga per procedūrą dėl išlaikymo¹⁷⁵.

D. Ar yra visi reikiami dokumentai?

913. Dar nėra parengtos rekomenduojamos formos, skirtos naudoti teikiant prašymą imtis specialiųjų priemonių pagal 7 straipsnio 1 arba 2 dalį, tačiau Nuolatinis biuras ją parengs ateityje. Tokio prašymo dokumentų turinys priklausys nuo prašymo pobūdžio. Kol nėra rekomenduojamos formos, valstybė gali rengti prašymus pagal savo pačios nustatytas formas. Priklausomai nuo prašymo pobūdžio ir jo teikimo aplinkybių, prašomajai valstybei galima pateikti dokumentus, kuriuose nurodyta:

¹⁷². Taip pat žr. Aiškinamosios ataskaitos 648–651 punktus.

¹⁷³ Jeigu tėvystės arba motinystės įrodymus reikia pateikti per teismo procesą prašančiojoje valstybėje ir abi valstybės yra 1970 m. Konvencijos dėl įrodymų šalys, žr. 3 skyriaus 2 dalies V skirsnį „Kitos Hagos konvencijos“.

¹⁷⁴ Taip pat žr. Aiškinamosios ataskaitos 648–651 punktus.

¹⁷⁵ Papildomų pavyzdžių rasite Aiškinamosios ataskaitos 193 punkte.

- konkreti prašoma taikyti priemonė;
- ar svarstoma galimybė pateikti paraišką dėl išlaikymo pagal Konvenciją, ar byla dėl išlaikymo prašomojoje valstybėje turi tarptautinį elementą;
- numatomos teikti paraiškos dėl išlaikymo rūšis (pavyzdžiui, paraiška dėl sprendimo pripažinimo, vykdymo, priėmimo ar pakeitimo);
- informacija apie tai, kodėl reikia taikyti tą konkrečią priemonę;
- pareiškėjo ir atsakovo kontaktiniai duomenys.

914. Sudarydami reikiamų dokumentų rinkinį ir rengdami prašymą imtis specialiųjų priemonių, būtinai atsižvelkite į toliau nurodytus klausimus.

a) Privataus gyvenimo apsauga

915. Konvencijoje nustatyta, kad negalima atskleisti arba patvirtinti jokios paraiškose pagal Konvenciją surinktos ar perduodamos informacijos, kurios atskleidimas galėtų kelti grėsmę asmens sveikatai, saugumui arba laisvei.

916. Jei esama susirūpinimo dėl to, apie tai nurodykite paraiškos formoje ir bet kokią asmeninę informaciją pateikite atskiroje formoje, o ne pačiame prašyme.

b) Informacija apie centrinę instituciją

917. Pateikite informaciją apie prašančiąją centrinę instituciją ir asmenį, į kurį reikėtų kreiptis, jeigu prašomajai valstybei reikėtų dėl ko nors pasiteirauti. Centrinę instituciją susirašinėjimo kalba gali būti prašomosios valstybės kalba, kita kalba arba anglų ar prancūzų kalba. Kurią kalbą reikėtų vartoti, bus nurodyta Šalies apibūdinime.

918. Pateikite prašančiosios centrinės institucijos kontaktinius duomenis. Ši informacija bus pateikta Šalies apibūdinime.

c) Išsami informacija apie pareiškėją

919. Pareiškėjas yra asmuo, teikiantis prašymą imtis specialiųjų priemonių. Imtis specialiųjų priemonių gali prašyti ir skolininkas.

d) Išsami informacija apie asmenį (-is), kuriam (-iems) prašoma mokėti išlaikymo išmokas

920. Tai svarbu žinoti, kad būtų galima įsitikinti, jog išlaikymo prievolei taikoma Konvencija (žr. 3 skyrių). Pateikite šią informaciją, jeigu pareiškėjas prašo išlaikyti jį patį. Pateikite informaciją apie kitų šeimos narių arba priklausomų asmenų šeimos ryšius ir kiekvieno vaiko gimimo datą, kad būtų galima įsitikinti, jog vaikai yra jaunesni nei 21 metų, taigi jiems taikoma Konvencija. Vardus ir pavardes reikėtų nurodyti tokius, kokie jie įrašyti bet kokuose vaiko gimimą patvirtinančiuose ar kituose oficialiuose dokumentuose.

e) Išsami informacija apie skolininką

921. Reikiama informacija apie skolininką priklausys nuo prašymo pobūdžio. Pateikite informaciją apie skolininką, kai prašoma nustatyti tėvystę arba motinystę, arba kai prašoma surasti skolininką arba nustatyti, kur yra jo pajamos ir turtas.

f) Pridedamų dokumentų sąrašas

922. Nurodykite, ar kartu su prašymu pateikiami kokie nors dokumentai, ir pateikite jų sąrašą.

E. Nusiųskite prašomajai valstybei

923. Parengtus dokumentus galima nusiųsti prašomosios valstybės centrinei institucijai. 12 straipsnyje nustatyti terminai, iki kurių privaloma patvirtinti gavimą prašomojoje valstybėje, prašymams imtis specialiųjų priemonių netaikomi; tačiau kadangi yra nustatyta bendra pareiga veiksmingai bendradarbiauti su kitomis Susitariančiosiomis Šalimis, tai reiškia, kad prašomoji valstybė turi per pagrįstą laikotarpį patvirtinti, kad prašymą gavo. Remiantis gerąja patirtimi, reikėtų stengtis laikytis bent 12 straipsnyje nurodytų terminų.

III. Kiti klausimai

A. Išlaidos

924. Svarbu pažymėti, kad prašymams imtis specialiųjų priemonių bendrieji principai dėl nemokamos teisinės pagalbos (14 ir 15 straipsniai) netaikomi net tada, kai prašymas teikiamas numatant galimybę pateikti paraišką dėl vaiko išlaikymo.

925. Prašomoji centrinė institucija gali nustatyti mokestį už savo paslaugas, teikiamas atsakant į prašymą imtis specialiųjų priemonių. Tačiau Konvencijos 8 straipsnyje nustatyta, jog iš pareiškėjo galima reikalauti padengti tik „ypatingas“ išlaidas. Be to, tokių išlaidų negalima išieškoti iš pareiškėjo, jeigu jis nėra pirmiau sutikęs naudotis paslaugomis už tokią kainą. „Ypatingų“ išlaidų sąvoka nėra apibrėžta Konvencijoje, todėl kokios išlaidos bus laikomos ypatingomis, priklausys nuo nacionalinės teisės ir politikos¹⁷⁶.

Pavyzdys

926. Z. gyvena A valstybėje. D. yra jos vaiko tėvas. Z. mano, jog D. turi turto, kurį jis gali perleisti B valstybėje pirmiau, negu toje valstybėje bus galima priimti sprendimą dėl išlaikymo. Z. turi dvi galimybes. Ji gali pateikti prašymą imtis specialiųjų priemonių per A valstybės centrinę instituciją, prašydama B valstybės laikinosiomis priemonėmis užtikrinti, kad turtas nebūtų perleistas, iki bus priimtas sprendimas dėl išlaikymo. Jeigu Z. pasirinktų šią galimybę ir būtų kokių nors su šiuo prašymu susijusių išlaidų (pavyzdžiui, mokesčių teismo paskirtam turto administratoriui), tos išlaidos gali būti laikomos „ypatingomis“ ir jas galima susigrąžinti iš Z., jeigu ji iš anksto sutiktų jas apmokėti. Kitu atveju Z. gali pateikti paraišką, kad B valstybėje būtų priimtas sprendimas dėl išlaikymo, ir prašyti neleisti D. perleisti turto, kol bus nagrinėjama ši paraiška. Pasirinkusi šią galimybę, Z. dėl laikinųjų priemonių taikymo nepatirs jokių išlaidų¹⁷⁷.

927. Šiame pavyzdyje aprašytu atveju, jeigu Z. svarbu atsižvelgti į išlaidas, ji gali nuspręsti neteikti prašymo imtis specialiųjų priemonių. Tačiau atminkite, kad prašomosios valstybės arba Z. šiuo atveju patirtas išlaidas galima išieškoti iš skolininko, vėliau pateikus bet kokią paraišką dėl išlaikymo, jeigu tai leidžia prašomosios valstybės nacionalinės teisės nuostatos.

¹⁷⁶ Žr. Aiškinamosios ataskaitos 223 punktą.

¹⁷⁷ Nebent prašomoji valstybė būtų savo pareiškimu nustačiusi, kad atliks vaiko išteklių įvertinimą, arba, prieš teikdama nemokamą teisinę pagalbą, prašomoji valstybė atliktų vaiko išteklių įvertinimą (žr. 3 skyrių).

B. Asmeninės informacijos apsauga

928. Konvencijoje yra nustatyti konkretūs apribojimai, tam tikromis aplinkybėmis taikomi pagal Konvenciją renkamos arba perduodamos informacijos atskleidimui ir patvirtinimui. Informacijos atskleisti arba patvirtinti negalima, jei tai galėtų kelti grėsmę asmens sveikatai, saugumui arba laisvei (40 straipsnio 1 dalis). Tas asmuo gali būti vaikas, pareiškėjas, atsakovas ar bet kuris kitas asmuo. Konvencijos taikymas šiuo atžvilgiu neribojamas.
929. Jeigu centrinė institucija nutars, kad informacijos atskleidimas arba patvirtinimas galėtų kelti tokią grėsmę, ji apie tai praneš kitai dalyvaujančiai centrinei institucijai, kuri į šį nutarimą atsižvelgs nagrinėdama paraišką pagal Konvenciją. Nors prašomoji centrinė institucija nėra įpareigota vykdyti prašančiosios centrinės institucijos nutarimo dėl rizikos, ji privalo apsvarstyti, ar informacijos atskleidimas gali kelti grėsmę asmens sveikatai, saugumui arba laisvei. Tolesni centrinės institucijos veiksmai bet koku atveju priklausys nuo to, kas yra būtina nagrinėjant paraišką ir vykdant tos centrinės institucijos pareigas pagal Konvenciją (40 straipsnio 1 ir 3 dalys).
930. Kai kuriais atvejais atskleisti konkrečią asmeninę informaciją pareiškėjui arba prašančiosios valstybės centrinei institucijai gali būti draudžiama pagal nacionalinės teisės aktus, tačiau bendro pobūdžio informacija (pavyzdžiui, patvirtinimas, kad skolininkas gyvena toje valstybėje) paprastai bus teikiama.

Geroji patirtis. Jeigu atsakant į prašymą suteikti informacijos reikės atskleisti konkrečią asmeninę informaciją, kartu su prašomąja centrine institucija iš anksto pasitikslinkite, ar tą informaciją galima atskleisti prašančiajai centrinei institucijai arba pareiškėjui. Jei ne, pareiškėjui gali tekti teikti paraišką pagal 10 straipsnį (dėl sprendimo pripažinimo, pripažinimo ir vykdymo, priėmimo arba pakeitimo) prieš tai negavus tos informacijos.

IV. Papildoma informacija

A. Praktiniai patarimai

- Atminkite, kad nors prašymas imtis specialiųjų priemonių nėra pagal 10 straipsnį teikiama paraiška, jį vis vien turi nagrinėti kiekvienos susijusios valstybės centrinės institucijos. Tiesioginio prašymo taikyti konkrečią priemonę negalima teikti kompetentingai institucijai.
- Prašomosios valstybės centrinė arba kompetentinga institucija, atsakydama į prašymą imtis specialiųjų priemonių, turi didelę laisvę imtis priemonių savo nuožiūra. Todėl pareiškėjui, sprendžiančiam, ar pateikti prašymą dėl konkrečios priemonės (pavyzdžiui, tėvystės arba motinystės nustatymo) prieš teikiant paraišką pagal 10 straipsnį, gali būti naudinga apsvarstyti, ar pateikus tą prašymą imtis specialiųjų priemonių, nebus taip, kad be reikalo užsitęs procedūra.

B. Atitinkamos formos

Perdavimo forma

C. Atitinkami Konvencijos straipsniai

2 straipsnis
3 straipsnis
7 straipsnis
8 straipsnis
15 straipsnis
38 straipsnis
40 straipsnis
50 straipsnis
51 straipsnis

D. Susijusios šio vadovo dalys

Žr. 4 ir 5 skyrius apie siunčiamas ir gautas paraiškas dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo
Žr. 8 ir 9 skyrius apie siunčiamas ir gautas paraiškas, kuriose prašoma priimti sprendimą dėl išlaikymo
Žr. 10 skyrių apie sprendimų dėl išlaikymo vykdymą
Žr. 11 ir 12 skyrius apie sprendimų keitimą

V. Teikiami prašymai imtis specialiųjų priemonių. Kontrolinis sąrašas

	Procedūra	Šiame vadove:
1	Nustatykite prašymo teikimo aplinkybes	II(A)
2	Jeigu prašymas teikiamas dėl galimos paraiškos pagal Konvenciją:	
2 a)	įsitikinkite, kad prašymas yra dėl kurios nors iš išvardytų priemonių.	II(B)
3	Jeigu prašymas yra susijęs su nacionaline byla dėl išlaikymo:	II(C)
3 a)	galima prašyti bet kokios reikiamos pagalbos.	II(C)
4	Surinkite visus reikiamus dokumentus	II(D)
5	Nusiųskite prašomajai valstybei	II(E)

VI. Dažniausiai užduodami klausimai

Ar būtina teikti paraišką pagal Konvenciją, kad būtų galima pateikti prašymą imtis specialiųjų priemonių?

931. Ne. Pareiškėjas gali nuspręsti paprašyti centrinės institucijos pateikti prašymą imtis specialiųjų priemonių, kad būtų galima nustatyti, ar apskritai reikėtų teikti paraišką. Taip gali būti, pavyzdžiui, jeigu, norint nustatyti, ar reikėtų teikti paraišką dėl sprendimo vykdymo, reikia gauti informaciją apie skolininko pajamas arba turtą.

Ar centrinė institucija privalo teikti paslaugą, kurią prašoma teikti gautame prašyme imtis specialiųjų priemonių?

932. Ne visada. Centrinė institucija, atsakydama į prašymą imtis specialiųjų priemonių, privalo imtis tinkamų priemonių tik tuo atveju, jeigu įsitikina, kad tos priemonės yra reikalingos siekiant padėti pareiškėjui pateikti paraišką, kurioje būtų prašoma priimti, pripažinti, pripažinti ir vykdyti arba pakeisti sprendimą dėl išlaikymo pagal 10 straipsnį, arba padėti nuspręsti, ar reikia teikti tokią paraišką (7 straipsnio 1 dalis). Atkreipkite dėmesį į vartojamas skirtingas formuluotes 7 straipsnio 1 dalyje, kurioje nustatyta, kad prašomoji centrinė institucija reikiamų priemonių imtis **privalo** (kai svarstoma galimybė nagrinėti bylą pagal Konvenciją), ir 7 straipsnio 2 dalyje, kurioje nustatyta, kad centrinė institucija **gali** imtis specialiųjų priemonių (tarptautinį elementą turinčiose bylose).

14 skyrius.

Gautų prašymų imtis specialiųjų priemonių nagrinėjimas

Šio skyriaus struktūra:

Šiame skyriuje aptariami gauti prašymai imtis specialiųjų priemonių.

I skirsnyje apžvelgiami šie prašymai – kas gali teikti prašymą ir kada jis bus naudojamas.

II skirsnyje aptariama gautų dokumentų peržiūros ir prašymo nagrinėjimo procedūra bei etapai.

III skirsnyje aptariamas išlaidų klausimas.

IV skirsnyje pateikta nagrinėjant tokius prašymus svarbių nuorodų ir papildomos informacijos.

V skirsnyje pateiktas kontrolinis sąrašas tiems, kam tereikia paprastos šio proceso apžvalgos.

VI skirsnyje pateikti atsakymai į kai kuriuos dėl tokių prašymų dažniausiai užduodamus klausimus.

I. Prašymų imtis specialiųjų priemonių apžvalga

A. Kada bus naudojamas toks prašymas

933. Toks prašymas bus teikiamas dviem skirtingais atvejais, kai pareiškėjui reikės gauti kokią nors riboto pobūdžio pagalbą iš kitos Susitariančiosios Šalies.
934. Prašymas imtis specialiųjų priemonių pagal 7 straipsnio 1 dalį gali būti pateiktas:
- siekiant padėti pareiškėjui pagal Konvenciją pateikti paraišką, kurioje prašoma pripažinti, pripažinti ir vykdyti, vykdyti, priimti arba pakeisti sprendimą dėl išlaikymo; arba
 - padėti pareiškėjui nuspręsti, ar reikia teikti tokią paraišką.
935. Be to, pagal 7 straipsnio 2 dalį prašymą imtis specialiųjų priemonių galima teikti tada, kai paraiška dėl išlaikymo turi būti nagrinėjama Susitariančiojoje Šalyje ir ta byla turi tarptautinį elementą, siekiant tęsti atitinkamą procedūrą.
936. Pagal 7 straipsnio 1 dalį galima prašyti taikyti kurią nors iš šešių nustatytų priemonių. Centrinė institucija savo nuožiūra spęs, kaip atsakyti į prašymą imtis specialiųjų priemonių, ir įvairiose valstybėse gavus tokius prašymus gali būti teikiama labai nevienodo lygio pagalba. Jeigu prašymas teikiamas dėl galimos paraiškos pagal Konvencijos 10 straipsnį, prašomoji centrinė institucija pirmiausia nustatys, ar būtina teikti prašomas paslaugas, o tada taikys tokias priemones, kokios yra tinkamos, atsižvelgiant į centrinės institucijos turimus išteklius ir laikantis tos valstybės įstatymų¹⁷⁸.
937. Jeigu teikiamas prašymas pagal 7 straipsnio 2 dalį, susijęs su byla dėl išlaikymo, kuri turi būti nagrinėjama prašančiojoje valstybėje, toks prašymas nebūtinai turi būti dėl kurios nors iš šešių priemonių, nurodytų 7 straipsnio 1 dalyje. Pareiškėjas gali prašyti imtis bet kokių kitokių priemonių, tačiau prašomoji valstybė savo nuožiūra spęs, ar teikti pagalbą arba palengvinti prašomų priemonių taikymą.

B. Bylos pavyzdys

938. Kreditorius remiasi A valstybėje priimtu sprendimu dėl **išlaikymo**. Kreditorius mano, kad skolininkas galbūt gyvena B valstybėje. Kreditorius nori, kad ši informacija būtų patvirtinta dar prieš jam skiriant savo lėšas paraiškos ir sprendimo vertimui į kitą kalbą, kad sprendimą būtų galima nusiųsti pripažinti ir vykdyti B valstybėje. A ir B valstybės yra Konvencijos Susitariančiosios Šalys.
- Išlaikymas reiškia vaikų, sutuoktinio (-ės) arba partnerio (-ės) išlaikymą ir su vaikų arba sutuoktinio (-ės) ar partnerio (-ės) aprūpinimu susijusių išteklių padengimą. Pagal Konvenciją valstybė gali išlaikymo sąvokai priskirti ir dėl kitokių šeimos ryšių atsiradusias išlaikymo prievoles.*
939. Pagal Konvenciją kreditorius gali pateikti **prašymą imtis specialiųjų priemonių**. A valstybės centrinė institucija perduos šį prašymą B valstybei, prašydama atlikti paiešką ir nustatyti, ar skolininkas gyvena B valstybėje. Tolesni veiksmai priklausys nuo B valstybės nacionalinės teisės ir politikos. B valstybė patvirtins, ar joje gyvena skolininkas. Skolininko adresas bus pateiktas tik tuo atveju, jei tai leidžiama pagal B valstybės nacionalinę teisę. Tada kreditorius galės pateikti paraišką dėl sprendimo pripažinimo ir vykdymo pagal Konvencijos 10 straipsnį.

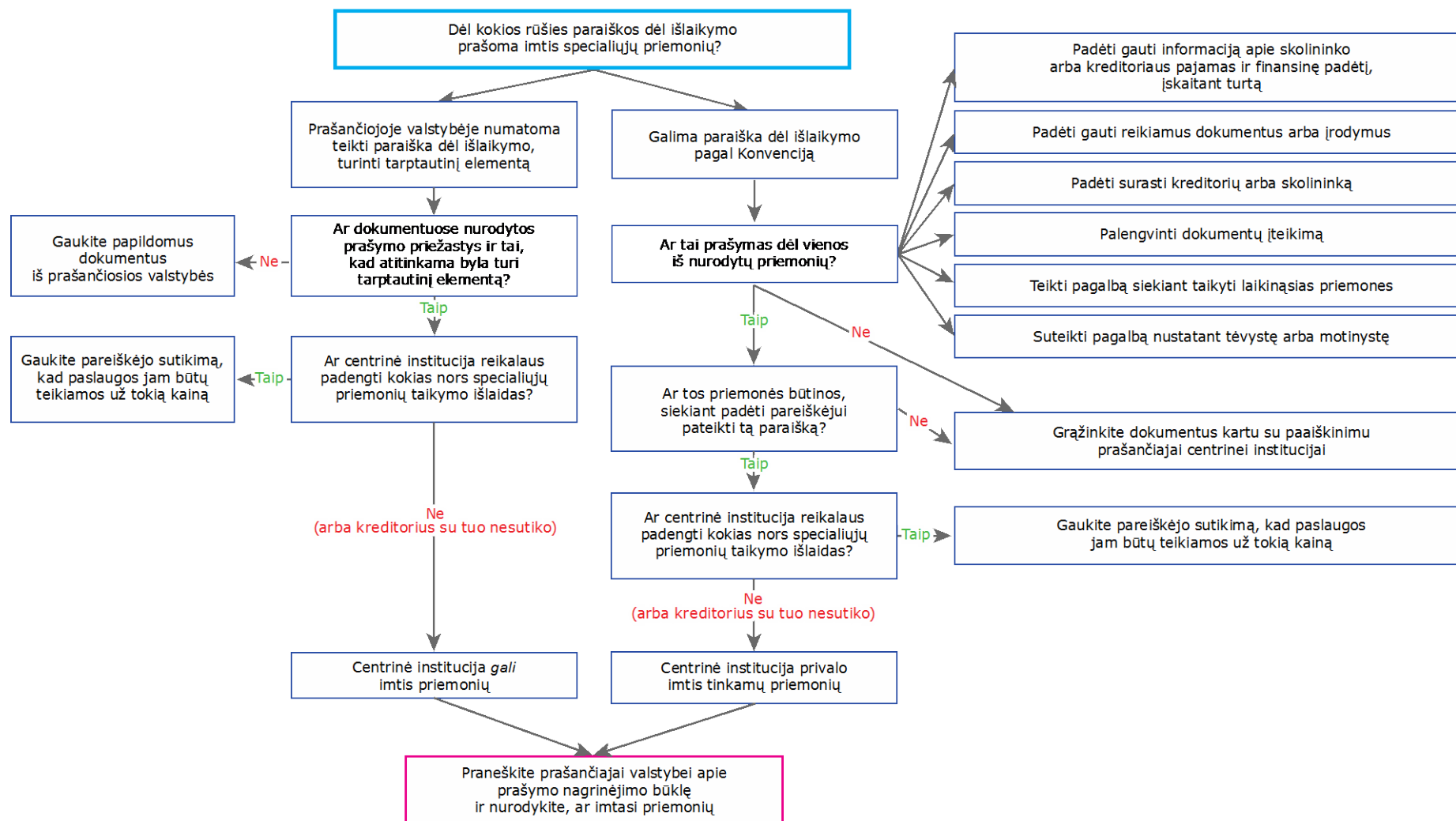
C. Kas gali pateikti prašymą?

940. Prašymai imtis specialiųjų priemonių turi būti teikiami per kiekvienos valstybės centrinę instituciją. Prašymo negalima tiesiogiai pateikti kompetentingai institucijai¹⁷⁹.
941. Tokį prašymą centrinei institucijai gali pateikti tik **kreditorius** (taip pat kreditoriaus vardu veikiantis arba išmokas kreditoriui mokėjęs viešasis subjektas) arba skolininkas. Net jeigu paraiška dėl išlaikymo arba procedūros, dėl kurių prašoma taikyti priemonės, yra susijusios tik su viena valstybe ir prašymas teikiamas pagal 7 straipsnio 2 dalį, tai paraiškai dėl išlaikymo arba procedūroms, su kuriomis susijusios atitinkamos priemonės, turi būti taikoma Konvencija, kaip nustatyta šio vadovo 3 skyriuje.
- Kreditorius yra asmuo, kuriam privaloma mokėti išlaikymo išmokas arba kuris reikalauja, kad jos būtų jam mokamos. Kreditorius gali būti kuris nors iš vaiko tėvų ar sutuoktinis (-ė), vaikas, jo globėjai ar giminaičiai arba kiti asmenys, kurie rūpinasi vaiku. Kai kuriose valstybėse toks asmuo gali būti vadinamas išlaikymo išmokų gavėju, asmeniu, kuriam įsipareigojama, globos teises turinčia motina ar tėvu arba globėju (-a).*

D. Struktūrinė schema

942. Kitame puslapyje pateiktoje struktūrinėje schemoje parodytos procedūros, atliekamos nagrinėjant gautą prašymą imtis specialiųjų priemonių.

GAUTŲ PRAŠYMŲ IMTIS SPECIALIŲJŲ PRIEMONIŲ NAGRINĖJIMAS

36 paveikslas. Prašymo imtis specialiųjų priemonių nagrinėjimas. Struktūrinė schema

II. Procedūros

A. *Prašymo gavimo patvirtinimas*

943. Gavus prašymą imtis specialiųjų priemonių, nereikia naudoti privalomos gavimo patvirtinimo formos. Tačiau centrinė institucija vis vien turėtų laikytis bendrųjų Konvencijos reikalavimų ir užtikrinti, kad apie prašymo gavimą būtų pranešta prašančiajai valstybei.

B. *Ar svarstoma galimybė pateikti paraišką pagal Konvenciją?*

944. Kaip pažymėta pirmiau, yra skirtumų, susijusių su tuo, kaip prašomoji centrinė institucija atsakys į prašymą imtis specialiųjų priemonių, priklausomai nuo to, ar tas prašymas yra susijęs su galima paraiška pagal Konvenciją (7 straipsnio 1 dalis), ar jis susijęs su byla dėl išlaikymo, kuri turi būti nagrinėjama prašančiojoje valstybėje (7 straipsnio 2 dalis).
945. Jeigu specialiąją priemonę taikyti prašoma siekiant padėti pareiškėjui pateikti paraišką pagal Konvenciją arba nustatyti, ar reikėtų teikti tokią paraišką, prašomoji centrinė institucija pirmiausia turi „įsitikinti“, kad tos priemonės būtinos siekiant padėti pateikti tą paraišką. Jeigu prašymas atitinka šią sąlygą, centrinė institucija privalo imtis tinkamų priemonių, kad padėtų pareiškėjui.
946. 7 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad šiek tiek kitoks atsakymas bus teikiamas tada, kai prašymas bus susijęs su byla dėl išlaikymo prašančiojoje valstybėje, jei ta byla turi tarptautinį elementą. Šiais atvejais prašomoji centrinė institucija turi daugiau laisvės spręsti, kaip atsakyti į prašymą, – ji gali imtis priemonių, tačiau to daryti neprivalo.
947. Prašomoji valstybė bet koku atveju sprendžia, kokios priemonės yra tinkamos arba bus taikomos teikiant prašomą pagalbą.

C. *Jeigu prašymas imtis specialiųjų priemonių yra susijęs su svarstoma galimybe pateikti paraišką pagal Konvenciją (7 straipsnio 1 dalis)*

1. *Ar tai prašymas dėl vienos iš nurodytų priemonių?*

948. Šiuo atveju galima prašyti taikyti tik kelias nurodytas priemones. Gavus prašymą dėl priemonės, kuri nenurodyta 7 straipsnyje, tokio prašymo nagrinėti negalima ir prašančiajai valstybei reikėtų apie tai pranešti. Toliau išvardytos priemonės, dėl kurių galima teikti prašymą.

a) *Surasti kreditorių arba skolininką*

949. Pareiškėjas gali prašomosios valstybės centrinės institucijos paprašyti pagalbos surasti kreditorių arba atsakovą. Tai veikiausiai bus daroma siekiant nustatyti, ar reikėtų siųsti paraišką nagrinėti toje valstybėje. Kreditoriui gali būti naudinga žinoti, ar toje valstybėje gyvena skolininkas, prieš siunčiant jį paraišką, o skolininkui – žinoti, ar prašomojoje valstybėje gyvena kreditorius (jeigu sprendimas priimtas toje valstybėje), siekiant nustatyti, kur reikėtų pateikti paraišką dėl sprendimo pakeitimo.

b) Gauti informaciją apie pajamas, turtą ir finansinę padėtį

950. Centrinės institucijos gali būti paprašyta padėti gauti informaciją apie skolininko arba kreditoriaus finansinę padėtį, įskaitant informaciją apie jo pajamas ir turtą. Šios informacijos gali būti prašoma siekiant, pavyzdžiui, nustatyti, ar prašomojoje valstybėje skolininkas turi turto arba pajamų, kad joje būtų galima vykdyti sprendimą. Kiek konkrečios asmeninės informacijos bus galima atskleisti prašančiajai centrinei institucijai arba pareiškėjui, priklausys nuo prašomosios valstybės privatumo apsaugos įstatymų.

c) Gauti įrodymų

951. Centrinės institucijos gali būti prašoma padėti gauti dokumentais pagrįstus ar kitokius įrodymus, kuriuos būtų galima panaudoti per procedūrą. Prašomosios valstybės atsakymas į šį prašymą priklausys nuo to, ar atitinkamos valstybės yra kokių nors tarptautinių sutarčių šalys, ir nuo prašomosios valstybės nacionalinės teisės nuostatų (50 straipsnis)¹⁸⁰.
952. Pavyzdžiui, jeigu vaikas gimė A valstybėje, tačiau kreditorius ten nebegyvena, kreditorius gali prašyti pateikti gimimo liudijimo kopiją, kad galėtų pateikti paraišką dėl vaiko išlaikymo. Siekiant gauti gimimo liudijimą, A valstybei galima pateikti prašymą imtis specialiųjų priemonių.

d) Teikti pagalbą nustatant tėvystę arba motinystę

953. Centrinės institucijos pagalbos gali būti paprašyta, jeigu, siekiant priimti sprendimą dėl išlaikymo, būtina nustatyti tėvystę arba motinystę. Nors tėvystė arba motinystė gali būti nustatyta nagrinėjant paraišką dėl sprendimo priėmimo, tam tikromis aplinkybėmis kreditorius gali prašyti pagalbos nustatyti tėvystę arba motinystę dar prieš pateikiant paraišką. Valstybės atsakymas į šį prašymą priklausys nuo jos nacionalinės teisės nuostatų, nuo to, ar prašoma padėti gauti įrodymų per teismo procesą, ir nuo to, ar abi valstybės yra kurios nors kitos tarptautinės konvencijos šalys (50 straipsnis). Šio klausimo aptarimą žr. 3 skyriaus 2 dalies V skirsnyje „Kitos Hagos konvencijos“.
- Skolininkas yra asmuo, kuris privalo mokėti išlaikymo išmokas arba iš kurio reikalaujama, kad jis jas mokėtų. Tai gali būti kuris nors iš vaiko tėvų, sutuoktinis (-ė) ar kitas asmuo, privalantis mokėti išlaikymo išmokas pagal sprendimo priėmimo vietoje galiojančius įstatymus. Kai kuriose valstybėse toks asmuo vadinamas išlaikymo išmokų mokėtoju, įpareigotu asmeniu arba globos teisės neturinčiu ar atskirai gyvenančiu vaiko tėvu arba motina.*

e) Pradėti laikinųjų priemonių taikymo procedūrą

954. Prašymą imtis laikinųjų priemonių galima pateikti, kai tai būtina siekiant pateikti paraišką dėl išlaikymo arba užtikrinti, kad pateikus paraišką dėl išlaikymo būtų gautas norimas rezultatas. Tokios priemonės paprastai bus taikomos tik prašomosios valstybės teritorijoje. Pavyzdžiui, kreditorius gali prašyti *areštuoti* turtą ir neleisti jo parduoti, kad tą turtą būtų galima panaudoti vėliau pateikus paraišką, kurioje bus prašoma vykdyti sprendimą dėl išlaikymo.

f) Palengvinti dokumentų įteikimą

955. Prašomosios valstybės gali būti paprašyta padėti įteikti dokumentus, susijusius su numatoma pradėti byla dėl išlaikymo. Valstybės atsakymas į šį prašymą priklausys nuo to, ar susijusios valstybės yra kokių nors tarptautinių sutarčių šalys, ir nuo prašomosios valstybės nacionalinės teisės nuostatų (50 straipsnis)¹⁸¹.

2. Ar priemonės, kurių prašoma imtis, yra būtinos?

956. Jeigu, svarstant galimybę pateikti paraišką pagal Konvenciją, būtina pateikti prašymą, prašančiosios valstybės dokumentuose turėtų būti pateikta¹⁸² pakankamai informacijos, kad prašomoji centrinė institucija galėtų nuspręsti, ar prašomų priemonių imtis būtina.

3. Imkitės būtinų priemonių

957. Peržiūrėjusi prašymą, prašomoji valstybė nuspręs, kokios priemonės yra tinkamos arba bus taikomos teikiant prašomą pagalbą. Tų priemonių gali imtis pati centrinė institucija arba prašymas gali būti perduotas kompetentingai institucijai.

D. Jeigu prašymas yra susijęs su prašančiojoje valstybėje nagrinėjama byla, turinčia tarptautinį elementą (7 straipsnio 2 dalis)

958. Jeigu prašymas nėra susijęs su svarstoma galimybe pateikti paraišką pagal Konvenciją, jis gali būti teikiamas prašant bet kokios pagalbos, įskaitant tai, kas išvardyta 7 straipsnio 1 dalyje. Tačiau prašomoji valstybė savo nuožiūra spręs, kaip atsakyti į tokį prašymą.
959. Prašomosios valstybės atsakymas į tokį prašymą priklausys nuo jos nacionalinės teisės ir vidaus politikos. Tačiau, remiantis gerąja patirtimi, centrinei institucijai vertėtų suteikti pagalbą, jeigu dėl to sumažėtų poreikis arba visai nebereikėtų spręsti to klausimo prašančiojoje valstybėje ir būtų greičiau gautos vaiko arba šeimos išlaikymo išmokos. Pavyzdžiui, teikiant pagalbą, kad būtų galima priimti sprendimą dėl išlaikymo prašomojoje valstybėje, gali nebereikėti teikti tiesioginio prašymo arba paraiškos dėl sprendimo priėmimo prašomojoje valstybėje.

E. Praneškite prašančiajai valstybei apie esamą padėtį

960. Paraiškos nagrinėjimo būklės ataskaitos formos, naudojamos pateikus paraiškas pagal Konvenciją, nereikia teikti nagrinėjant prašymą dėl specialiųjų priemonių; taip pat šiems prašymams netaikomas 12 straipsnyje nustatytas terminas, iki kurio reikia pateikti atsakymą. Tačiau centrinė institucija vis vien turėtų laikytis bendrųjų Konvencijos reikalavimų ir užtikrinti, kad prašančiajai institucijai būtų per pagrįstą laikotarpį pranešta, kokių veiksmų imtasi. Bet kokių atveju, remiantis gerąja patirtimi, reikėtų laikytis 12 straipsnyje nurodytų terminų.

¹⁸¹ Ten pat.

¹⁸² Kai bus parengta konkrečioms prašymams skirta rekomenduojama forma, joje bus galima pateikti visą šią informaciją.

III. Kiti klausimai

A. Išlaidos

961. Prašymams imtis specialiųjų priemonių taikoma išimtis iš bendrosios Konvencijos nuostatos, kad centrinė institucija turi pati padengti savo išlaidas. Centrinė institucija gali reikalauti iš pareiškėjo padengti išlaidas, susijusias su prašymu imtis specialiųjų priemonių, jeigu tos išlaidos yra ypatingos (8 straipsnis). Tačiau atminkite, kad jeigu prašomosios valstybės nuostatos tai leidžia, tas išlaidas galima susigrąžinti ne iš pareiškėjo, o iš kito asmens (pavyzdžiui, skolininko arba atsakovo)¹⁸³.
962. Ypatingos išlaidos nėra konkrečiai apibrėžtos Konvencijoje¹⁸⁴, tačiau tai išlaidos, kurios yra neįprastos, patirtos neįprastomis aplinkybėmis arba kaip išimtis iš bendros taisyklės. Su prašymo nagrinėjimu susijusios bendro pobūdžio išlaidos tikriausiai nebūtų laikomos ypatingomis. Todėl įprastos genetinio tyrimo išlaidos arba teisinės išlaidos, patiriamos teikiant teismui prašymą imtis laikinųjų priemonių, nebūtų priskiriamos šios rūšies išlaidoms.
963. Tuo atveju, jeigu centrinė institucija ketina reikalauti iš pareiškėjo padengti šių priemonių taikymo išlaidas, pareiškėjas turi būti iš anksto sutikęs su tų paslaugų teikimu už tokią kainą, dar prieš teikiant tas paslaugas. Taip pareiškėjas galės nuspręsti, ar nereikėtų imtis kokių nors kitokių veiksmų.

Pavyzdys

964. A valstybėje gyvenanti kreditorė siekia gauti savo vaiko išlaikymo išmokas. Skolininkas gyvena B valstybėje. Prieš priimant sprendimą reikės nustatyti tėvystę.
965. Kreditorė turi dvi galimybes pasirinkti, ką daryti. Galima pateikti prašymą imtis specialiųjų priemonių, prašant B valstybės pagalbos nustatyti tėvystę arba palengvinti tėvystės nustatymą A valstybėje. B valstybė praneš, ar to proceso išlaidas turės padengti kreditorė. Jei taip, tuomet kreditorė gali nuspręsti paprasčiausiai pateikti paraišką dėl sprendimo priėmimo B valstybėje pagal Konvencijos 10 straipsnį ir prašyti nustatyti tėvystę per šią procedūrą. Jeigu kreditorė pateiks paraišką dėl sprendimo priėmimo pagal Konvencijos 10 straipsnį, tėvystės tyrimas beveik visais atvejais bus viena iš pareiškėjui teikiamų nemokamų paslaugų¹⁸⁵ (žr. 3 skyrių).

¹⁸³ Aiškinamosios ataskaitos 215 punktas.

¹⁸⁴ Tai paaiškinta Aiškinamosios ataskaitos 223 punkte.

¹⁸⁵ Atsižvelgiant į bet koki pareiškimą, kuriuo valstybė gali būti nustačiusi, kad atliks vaiko išteklių įvertinimą.

IV. Papildoma informacija

A. *Praktiniai patarimai*

- Jeigu galima tikėtis, kad jūsų valstybėje bus reikalaujama padengti specialiųjų priemonių taikymo išlaidas, apie tai kuo greičiau praneškite prašančiosios valstybės centrinei institucijai. Kai kuriais atvejais pareiškėjui bus svarbu atsižvelgti į tai, kas turės padengti išlaidas, sprendžiant, ar nevertėtų, užuot teikus prašymą imtis specialiųjų priemonių, paprasčiausiai pateikti paraišką pagal Konvenciją.
- Bet koku atveju būtina pranešti pareiškėjui apie bet kokias išlaidas, kurias jis turės apmokėti, ir prieš imantis priemonių gauti jo sutikimą, kad procedūra būtų tęsiama remiantis šiuo pagrindu.
- Gavus prašymą, remiantis gerąja patirtimi, bylą tvarkantis prašomosios valstybės pareigūnas turėtų pranešti prašančiosios valstybės centrinei institucijai, kiek laiko reikės tam klausimui išspręsti.
- Prašymams imtis specialiųjų priemonių taikoma išimtis iš bendros taisyklės, pagal kurią prašymai pagal Konvenciją teikiami kompetentingoms institucijoms, o paraiškos – per centrinės institucijas. Teikti arba priimti prašymą imtis specialiųjų priemonių gali tik centrinė institucija.

B. *Atitinkamos formos*

Gavimo patvirtinimo forma

Kol kas nėra parengtos prašymo imtis specialiųjų priemonių formos.

C. *Atitinkami Konvencijos straipsniai*

6 straipsnis

7 straipsnis

8 straipsnis

15 straipsnis

43 straipsnis

50 straipsnis

51 straipsnis

52 straipsnis

D. *Susijusios šio vadovo dalys*

Žr. 4 ir 5 skyrius apie siunčiamas ir gautas paraiškas dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo

Žr. 8 ir 9 skyrius apie siunčiamas ir gautas paraiškas, kuriose prašoma priimti sprendimą dėl išlaikymo

Žr. 10 skyrių apie sprendimų dėl išlaikymo vykdymą

V. Gauti prašymai imtis specialiųjų priemonių. Kontrolinis sąrašas

	Procedūra	Šiame vadove:
1	Patvirtinkite, kad gavote prašymą	II(A)
2	Sužinokite, ar svarstoma galimybė pateikti paraišką pagal Konvenciją	II(B)
3(a)	Jei prašymas susijęs su paraiška pagal Konvenciją – sužinokite, ar prašoma taikyti kurią nors iš išvardytų priemonių	II(C)(1)
3(b)	Jei prašymas susijęs su paraiška pagal Konvenciją – ar tų priemonių imtis būtina?	II(C)(2)
3(c)	Jei prašymas susijęs su paraiška pagal Konvenciją – suteikite reikiamą pagalbą	II(C)(3)
4	Jei prašymas nesusijęs su paraiška pagal Konvenciją – imkitės priemonių, kurias galima taikyti pagal vidaus politiką ir nacionalinę teisę	II(D)
5	Pateikite būklės ataskaitos formą	II(E)

VI. Dažniausiai užduodami klausimai

Ar prašomoji centrinė institucija privalo imtis specialiųjų priemonių, kurias taikyti prašoma?

966. Ne visada. Jeigu ji nustato, kad tos priemonės nebūtinos procedūrai pagal Konvenciją palengvinti (arba nustatyti, ar reikėtų pradėti procedūrą), ji gali atsisakyti patenkinti prašymą. Jeigu prašymas teikiamas prašant pagalbos per bylą dėl išlaikymo prašančiojoje valstybėje, prašomoji valstybė bet kokią pagalbą teikia savo nuožiūra.

Ar prašomoji centrinė institucija gali imti mokestį už savo paslaugas?

967. Taip, tačiau tik ribotomis aplinkybėmis. Galima nustatyti mokestį tik už ypatingas išlaidas, ir pareiškėjas turi būti sutikęs, kad paslaugos jam būtų teikiamos tokiomis sąlygomis.

15 skyrius.

Formų pildymas

Šio skyriaus struktūra:

Šiame skyriuje pateikti nurodymai, kaip pildyti formas, kurias galima naudoti bylose pagal Konvenciją.

I skirsnyje pateikti nurodymai, kaip pildyti abi privalomas formas, kurias naudoti būtina teikiant bet kokią paraišką pagal Konvenciją.

II skirsnyje pateikti nurodymai, kaip pildyti rekomenduojamas formas teikiant keturias pagrindines paraiškas pagal Konvenciją.

III skirsnyje pateikti nurodymai, kaip pildyti papildomas formas, kaip antai finansinės padėties formą, pareiškimą apie vykdytinumą, patvirtinimą, kad apie procedūrą buvo tinkamai pranešta, ir kitas formas.

IV skirsnyje pateikti kontroliniai sąrašai, kuriuose nurodyta, kokius dokumentus reikia siųsti kartu su paraiškomis pagal Konvenciją.

V skirsnyje pateikta informacija apie tai, kaip pildyti formas, reikalingas teikiant kompetentingai institucijai tiesioginį prašymą pripažinti ir vykdyti sprendimą.

Siekiant padėti bylas tvarkantiems pareigūnams užpildyti rekomenduojamą paraiškos formą, teikiant paraišką dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo, šio skyriaus priedėlyje išaiškinti sprendimo pripažinimo ir vykdymo pagrindai.

I. Teikiant visas paraiškas privalomų naudoti formų pildymas

968. Šiame skirsnyje aptariama, kaip pildyti abi privalomas formas, kurias reikia naudoti teikiant bet kokią paraišką pagal Konvenciją. Šios formos pateiktos Konvencijos prieduose. Jų naudoti nereikia teikiant prašymus imtis specialiųjų priemonių ir tiesioginius prašymus prašomosios valstybės kompetentingoms institucijoms.

A. Perdavimo forma

969. Privaloma perdavimo forma naudojama vienoda nustatyta tvarka siunčiant paraiškas tarp valstybių. Joje nurodoma, kokie reikiami dokumentai ir informacija pateikiami paraiškos dokumentų rinkinyje, ir prašomajai centrinei institucijai pranešama, kokią priemonę jos prašoma taikyti.
970. Perdavimo forma yra privaloma forma. Ją būtina pateikti kartu su kiekviena pagal Konvenciją teikiama paraiška. Toliau pateikta informacija apie tai, kaip ją pildyti. Šiuo skirsniu reikėtų remtis rengiant visas paraiškas pagal Konvenciją.

a) Preambulė

971. Visa bet kokiame kitai centrinei institucijai siunčiamame dokumente pateikta informacija turi būti laikoma konfidencialia informacija, kaip tai privaloma pagal paraišką nagrinėjančios valstybės įstatymus, ir ją galima naudoti tik nagrinėjant tą paraišką dėl išlaikymo pagal Konvenciją. Tačiau šios formos preambulėje taip pat pripažinta, jog kai kuriais atvejais bet kokios asmeninės informacijos atskleidimas gali kelti grėsmę asmens sveikatai, saugumui arba laisvei.

□ *Sprendimą dėl informacijos neatskleidimo centrinė institucija priėmė pagal 40 straipsnį.*

972. Jeigu pareiškėjas nurodė, kad dėl to esama susirūpinimo, pažymėkite nurodytą „sprendimo dėl informacijos neatskleidimo“ langelį formos pirmojo puslapio viršuje.

973. Žr. šio skyriaus II skirsnį apie asmeninės informacijos apsaugą.

**b) Prašančioji centrinė institucija
Formos 1 ir 2 skirsniai**

974. Langeliuose, pateiktuose po minėtu pareiškimu dėl asmens duomenų, pateikite informaciją apie **prašančiąją centrinę instituciją** ir asmenį, į kurį reikėtų kreiptis, jeigu prašomajai valstybei reikėtų dėl ko nors pasiteirauti. Centrinių institucijų susirašinėjimo kalba gali būti prašomosios valstybės kalba¹⁸⁶, kita kalba, dėl kurios susitarta, arba anglų ar prancūzų kalba, nebent prašomoji valstybė būtų padariusi išlygą, kad nesutinka vartoti anglų arba prancūzų kalbos. Kurią kalbą reikėtų vartoti, bus nurodyta Šalies apibūdinime. Jeigu kalbos pasirinkimo klausimas yra svarbus nagrinėjant bylą jūsų valstybėje, šioje vietoje įrašykite, kurią kalbą renkatės.

Prašančioji centrinė institucija yra valstybės, kurioje parengiama paraiška arba prašymas, centrinė institucija. Ši centrinė institucija perduos paraišką prašomajai centrinei institucijai, kuri paraišką išnagrinės ir nusiųs kompetentingai institucijai vykdyti.

**c) Prašomoji centrinė institucija
Formos 3 skirsnis**

975. Tolesnių formos eilučių paskirtis aiški – jose reikia įrašyti prašomosios centrinės institucijos kontaktinius duomenis. Ši informacija bus pateikta Šalies apibūdinime.

**d) Išsami informacija apie pareiškėją
Formos 4 skirsnis**

976. Pareiškėjas yra asmuo, kuris teikia prašymą išlaikymo tarnyboms. Priklausomai nuo teikiamos paraiškos rūšies, pareiškėjas gali būti kreditorius (taip pat viešasis subjektas) arba skolininkas. Pareiškėjas gali būti ir vaiko teisinis atstovas.

**e) Išsami informacija apie asmenį (-is), kuriam (-iems) prašoma mokėti išlaikymo išmokas
Formos 5 skirsnis**

977. Jeigu pareiškėjas prašo išlaikyti jį patį, nurodykite tai a skirsnyje. Pateikite reikiamą informaciją apie kitus šeimos narius arba priklausomus asmenis, nurodykite kiekvieno vaiko gimimo datą. Ši informacija reikalinga, kad būtų galima įsitikinti, jog vaikai yra jaunesni nei 21 metų, taigi Konvencija jiems taikoma. Vardus ir pavardes reikėtų nurodyti tokius, kokie jie įrašyti bet kokuose vaiko gimimą patvirtinančiuose ar kituose oficialiuose dokumentuose.

¹⁸⁶ Tai gali būti ir mažesnio prašomosios valstybės administracinio vieneto, kaip antai provincijos ar teritorijos, valstybinė kalba, jeigu dėl to buvo padarytas pareiškimas (44 straipsnis).

f) Išsami informacija apie skolininką
Formos 6 skirsnis

a) ☐ Asmuo yra 4 punkte nurodytas pareiškėjas.

978. Pažymėkite šį langelį, jeigu pareiškėjas yra skolininkas. Atminkite, kad skolininkas negali prašyti priimti sprendimo.

979. Šiame punkte visada pateikite pagrindinę informaciją apie skolininką. Papildoma informacija apie skolininką bus pateikta paraiškos formoje ir finansinės padėties formoje, jeigu jos bus naudojamos teikiant tą konkrečią paraišką.

g) Paraiškos identifikacija
Formos 7 skirsnis

980. Tolesnėje lentelėje pateiktos kryžminės nuorodos į įvairiuose 10 straipsnio punktuose nustatytas paraiškas. Atitinkamame langelyje pažymėkite, kurios rūšies paraišką teikiate.

Atitinkamas straipsnio punktas	Paaškinimas
10 straipsnio dalies a punktas	1 Kreditoriaus paraiška dėl galiojančio sprendimo, priimto kitoje nei prašomojoje valstybėje, pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo
10 straipsnio dalies b punktas	1 Kreditoriaus paraiška dėl galiojančio sprendimo, priimto arba pripažinto prašomojoje valstybėje, vykdymo
10 straipsnio dalies c punktas	1 Kreditoriaus paraiška dėl naujo sprendimo priėmimo prašomojoje valstybėje, kurioje nėra priimto sprendimo
10 straipsnio dalies d punktas	1 Kreditoriaus paraiška dėl sprendimo priėmimo prašomojoje valstybėje, kai galiojančio sprendimo pripažinti ir vykdyti neįmanoma
10 straipsnio dalies e punktas	1 Kreditoriaus paraiška dėl prašomojoje valstybėje priimto sprendimo pakeitimo
10 straipsnio dalies f punktas	1 Kreditoriaus paraiška dėl kitoje nei prašomojoje valstybėje priimto sprendimo pakeitimo
10 straipsnio dalies a punktas	2 Skolininko paraiška dėl galiojančio sprendimo pripažinimo arba ankstesnio sprendimo vykdymo apribojimo prašomojoje valstybėje
10 straipsnio dalies b punktas	2 Skolininko paraiška dėl prašomojoje valstybėje priimto sprendimo pakeitimo
10 straipsnio dalies c punktas	2 Skolininko paraiška dėl kitoje nei prašomojoje valstybėje priimto sprendimo pakeitimo

37 paveikslas. Pagal 10 straipsnį teikiamų paraiškų lentelė

Formos 8 skirsnis

981. Perdavimo formos 8 skirsnyje išvardijami dokumentai, kuriuos būtina pateikti kartu su paraiška.
982. 8 skirsnio a punktą reikia pildyti, kai paraiška teikiama dėl sprendimo pripažinimo ir vykdymo pagal 10 straipsnio 1 dalies a punktą. Pažymėkite langelius, kurie tinka jūsų paraiškai. Paskutinius langelius su nuoroda į 30 straipsnį reikia pažymėti teikiant paraišką, kurioje prašoma pripažinti susitarimą dėl išlaikymo.
983. Jeigu paraiška teikiama ne pagal 10 straipsnio 1 dalies a punktą, turi būti naudojamas perdavimo formos 8 skirsnio b punkte pateiktas dokumentų sąrašas.

h) Formos pildymas
Formos baigiamasis skirsnis

984. Perdavimo formą pildantis pareigūnas jos nepasirašo. Tačiau tas asmuo turi nurodyti savo vardą, pavardę ir paraiškos datą (kontakciniai duomenys jau pateikti pirmajame puslapyje).

B. Gavimo patvirtinimo forma

985. Šiame skirsnyje pateikti nurodymai, kaip pildyti privalomą paraiškos gavimo patvirtinimo formą. Ji naudojama teikiant kiekvieną paraišką pagal Konvenciją. Pagal 12 straipsnio 3 dalį paraiškos gavimą privaloma patvirtinti naudojant šią formą per šešias savaites nuo tos dienos, kurią ji gauta.

a) Preambulė

986. Pirmiausia atsižvelkite į tai, ar informacijos atskleidimas šioje formoje gali kelti grėsmę bet kokio asmens sveikatai, saugumui arba laisvei. Jei taip, pažymėkite šios formos viršuje pateiktą langelį.

b) Kontaktiniai duomenys
Formos 1 ir 2 skirsniai

987. Būtinai pateikite už tolesnius veiksmus atsakingo asmens arba institucijos skyriaus kontaktinius duomenis.

c) Prašančioji centrinė institucija
Formos 3 skirsnis

988. Šį skirsnį pildykite naudodami gautoje paraiškoje pateiktą informaciją.

d) Išsami informacija apie paraišką
Formos 4 skirsnis

989. Nurodykite, kokias paraiškas gavote, pateikdami nuorodą į atitinkamą Konvencijos 10 straipsnio punktą. Žr. 37 paveikslą, kuriame parodyta, kaip, pildant perdavimo formą, nurodyti kiekvienos rūšies paraišką.
990. Šioje formos dalyje taip pat reikia pateikti išsamią informaciją apie pareiškėją ir asmenis, kuriems reikia mokėti išlaikymo išmokas. Ši informacija yra nurodyta kartu su paraiška pateiktoje perdavimo formoje.

e) **Pirmieji veiksmai, kurių imtasi**
Formos 5 skirsnis

991. Nurodykite, kokių veiksmų imtasi gavus paraišką. Jeigu paraiškos nagrinėti negalite, nes reikia papildomų dokumentų, nurodykite, kokius dokumentus arba informaciją reikia pateikti.
992. Jeigu centrinė institucija nusprendė, kad paraiškos nenagrinės, nes ji akivaizdžiai neatitinka reikalavimų, nurodykite, ar paraiškos atmetimo priežastys pateikiamos kartu su jos gavimo patvirtinimu, ar jos bus nusiųstos vėliau. Šio vadovo skyriuose, kuriuose išsamiai aptariamas gautų paraiškų dėl sprendimo pripažinimo ir vykdymo nagrinėjimas, paaiškinta, kada gali reikėti pateikti tokį atsakymą.

f) **Formos pildymas**
Formos baigiamasis skirsnis

993. Formos pasirašyti nereikia, tačiau joje reikėtų nurodyti už jos pildymą atsakingo centrinės institucijos pareigūno vardą ir pavardę.

II. Nurodymai, kaip pildyti rekomenduojamas paraiškų formas

994. Šioje skyriaus dalyje pateikti nurodymai, kaip pildyti rekomenduojamas formas siunčiant šias paraiškas tarp centrinių institucijų:

- paraišką dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo;
- paraišką dėl prašomojoje valstybėje priimto arba pripažinto sprendimo vykdymo;
- paraišką dėl sprendimo priėmimo;
- paraišką dėl sprendimo pakeitimo.

995. Šis skyrius sudarytas iš trijų dalių.

996. Pirmoje dalyje pateikti nurodymai, kaip pildyti rekomenduojamas paraiškų formas dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo, vykdymo, priėmimo arba pakeitimo.

997. Antroje dalyje pateikti nurodymai, kaip pildyti papildomas formas.

998. Trečioje dalyje pateikti kontroliniai sąrašai, kuriuose nurodyta, kokius dokumentus reikėtų pateikti kartu su kiekvienos rūšies paraiška.

A. **Rekomenduojama paraiškos dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo forma**

999. Šiame skirsnyje pateikti nurodymai, kaip pildyti rekomenduojamą formą, naudojamą teikiant paraiškas, kuriuose prašoma pripažinti arba pripažinti ir vykdyti sprendimus arba susitarimus dėl išlaikymo. Žr. 4 skyrių, kuriame pateikta daugiau informacijos apie teikiant šią paraišką atliekamas procedūras.

1. Formos pildymas

a) Kurią formą naudoti

1000. Jeigu pareiškėjas yra kreditorius (tai gali būti ir vietoj kreditoriaus veikiantis arba išmokas kreditoriui mokėjęs viešasis subjektas) arba skolininkas, naudokite paraiškoms pagal 10 straipsnio 1 dalies a punkte ir 10 straipsnio 2 dalies a punktą skirtas formas. Žr., kokie 10 straipsnio punktai taikomi.

b) Asmeninės ir konfidencialios informacijos apsauga Formos įvadinė dalis

1001. Konvencijoje nustatyta, kad negalima atskleisti arba patvirtinti jokios paraiškose pagal Konvenciją surinktos ar perduodamos informacijos, kurios atskleidimas galėtų kelti grėsmę asmens sveikatai, saugumui arba laisvei.

1002. Jei esama susirūpinimo dėl to, pažymėkite atitinkamą paraiškos formos langelį ir pateikite asmeninę informaciją atskiroje formoje (Forma riboto naudojimo informacijai pateikti), o ne šios formos 2 skirsnyje.

1003. Žr. 3 skyrių, kuriame išsamiai aprašytas reikalavimas užtikrinti asmeninės ir konfidencialios informacijos apsaugą.

c) Pareiškėjo vardas, pavardė ir kontaktiniai duomenys Formos 2 skirsnis

1004. Nurodykite, ar pareiškėjas yra kreditorius (asmuo, kuriam prašoma mokėti arba kuriam mokėtinos išlaikymo išmokos), ar skolininkas, ar kurio nors iš jų atstovas.

1005. Kontaktiniai duomenys teikiami dvejopu tikslu. Pirma, pagal juos nustatomos su paraiška susijusios bylos šalys, taigi kiekvienos valstybės centrinė arba kompetentinga institucija gali tinkamai pradėti bylą. Antra, kontaktinių duomenų turėtų būti pateikta pakankamai, kad būtų galima pranešti pareiškėjui tuo atveju, jei būtų apskųstas nutarimas pripažinti ir vykdyti sprendimą dėl išlaikymo.

Geroji patirtis. *Prašančioji centrinė institucija visada turėtų įsitikinti, kad ji turi tikslų pareiškėjo adresą arba žino, kaip kitaip galima su juo susisiekti. Nagrinėjant paraišką gali būti tokių atvejų, kai reikės gauti papildomos informacijos ar dokumentų, ir prašančiosios (paraišką atsiuntusios) valstybės centrinei institucijai reikės kreiptis į pareiškėją, kad gautų reikiamą informaciją arba dokumentus.*

1006. Kai kurios valstybės gali pasirinkti naudoti centrinės institucijos arba kitos kompetentingos institucijos adresą kaip pareiškėjo adresą, jeigu atskleisti asmeninio adreso neleidžiama pagal prašančiosios valstybės įstatymus¹⁸⁷.

1007. Jeigu pareiškėjas yra viešasis subjektas, pateikite šią informaciją.

d) Išsami informacija apie asmenis, kuriems prašoma mokėti arba kuriems mokėtinios išlaikymo išmokos
Formos 3 skirsnis

1008. Paraiškoje turi būti pateikta pakankamai informacijos, kad būtų galima nustatyti kiekvieno asmens, kuriam pagal sprendimą prašoma mokėti arba yra mokėtinios išlaikymo išmokos, tapatybę. Tai bus ir pareiškėjas (paprastai kuris nors iš vaiko tėvų, nors vaikas taip pat gali būti pareiškėjas), ir visi vaikai, kuriems taikoma Konvencija. Visada būtina pateikti gimimo datą, kad būtų įmanoma patvirtinti kiekvieno teisę į išlaikymą turinčio asmens tapatybę, nustatyti jo amžių ir įsitikinti, kad sprendimui taikoma Konvencija.
1009. Taip pat būtina nurodyti, koku pagrindu remiantis prašoma mokėti arba yra mokėtinios išlaikymo išmokos pareiškėjui ir vaikams. Remdamasi šia informacija, prašomoji valstybė galės patikrinti, ar paraiškai taikoma Konvencija. Tai informacija apie ryšį tarp pareiškėjo arba asmens, kuriam prašoma mokėti arba yra mokėtinios išlaikymo išmokos, ir skolininko.

Sąvokų išaiškinimas

1010. Toliau apibrėžtos šioje formos dalyje vartojamos sąvokos.

Formos 3.1 ir 3.2 skirsniai

- Tėvystė arba motinystė
Pažymėkite šį langelį, jeigu išlaikymo prievolė grindžiama yra vaiko ir tėvų giminystės ryšiu. Tai ir tokie atvejai, kai vaikai yra gimę santuokoje, todėl tėvystė automatiškai pripažįstama arba teisiškai nustatoma, ir kiti atvejai, kai kurio nors iš tėvų ir vaiko giminystės ryšys nustatomas arba patvirtinamas atlikus tėvystės arba motinystės tyrimą.
- Santuoka
Jeigu bylos šalys buvo susituokusios – pažymėkite šį langelį.
- Giminystė
Pažymėkite šį langelį, jeigu pareiškėjo ir skolininko santykiai pagrįsti giminystės ryšiu – pavyzdžiui, skolininkas yra pareiškėjo dėdė arba kitas giminaitis. Tai taikoma tik tada, kai prašomoji ir prašančioji (abi) valstybės yra įtraukusios į Konvencijos taikymo sritį ir tokius šeimos ryšius (žr. 3 skyrių).
- Seneliai, broliai ir seserys, vaikaičiai
Pažymėkite šį langelį, jeigu pareiškėją su skolininku siejo kurie nors iš čia nurodytų ryšių. Tai taikoma tik tada, kai prašomoji ir prašančioji (abi) valstybės yra įtraukusios į Konvencijos taikymo sritį ir tokius šeimos ryšius.
- *In loco parentis* arba lygiaverčiai ryšiai
In loco parentis reiškia tokį ryšį, kai suaugęs žmogus vaikui atstoja tėvą arba motiną. Toks ryšys gali atsirasti, jeigu suaugęs žmogus yra gyvenęs kartu su vaikais vietoj tėvo ar motinos. Kai kuriose valstybėse tokiems ryšiams priskiriamas ir patėvio arba pamotės ryšys su vaiku.

- Vedybiniais ryšiams lygiavertis ryšys
Pažymėkite šį langelį, jeigu bylos šalys nebuvo susituokusios, tačiau gyveno tarsi santuokoje. Kai kuriose valstybėse tai vadinama „bendrosios teisės reglamentuojamais santykiais“. Tai taikoma tik tada, kai prašomoji ir prašančioji (abi) valstybės yra įtraukusios tokius santykius į Konvencijos taikymo sritį (žr. 3 skyrių).

1011. 3.1 skirsnyje įrašykite informaciją apie pareiškėją. Pareiškėjo gimimo data jau nurodyta 2 skirsnyje. Užpildykite šį formos skirsnį, jeigu pareiškėjas yra vaikas.
1012. 3.2 skirsnyje įrašykite informaciją apie bet kokius vaikus, kuriems prašoma mokėti arba kuriems mokėtinos išlaikymo išmokos. Jeigu pareiškėjas yra vaikas, reikia pildyti tik 3.2 skirsnį. Jeigu yra daugiau nei trys vaikai, pažymėkite 3.4 langelį ir papildomą informaciją pateikite atskirame lape.
1013. 3.3 skirsnį užpildykite, jeigu išlaikymo išmokas prašoma mokėti arba jos mokėtinos ne pareiškėjui ar vaikui, o kam nors kitam.

e) **Skolininko vardas, pavardė ir kontaktiniai duomenys**
Formos 4.1 skirsnis

1014. Nurodykite, ar pareiškėjas yra skolininkas.
1015. Skolininko duomenis 4.1 skirsnyje reikia pateikti, kad būtų galima nagrinėti paraišką dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo ir apie tai pranešti skolininkui, kaip privaloma pagal prašomosios valstybės įstatymus. Šiame skirsnyje reikėtų pateikti tiek informacijos, kiek yra žinoma pareiškėjui. Prašomoji valstybė privalo, jeigu reikia, nustatyti skolininko buvimo vietą arba atlikti paiešką, siekdama surasti skolininką, jei tiksliai nežinoma, kur jis yra.

Geroji patirtis. Jeigu pareiškėjas nežino, kur gyvena skolininkas, būtinai pateikite kuo daugiau informacijos apie paskutinę žinomą jo buvimo vietą – pavyzdžiui, jo darbdavį ar gyvenamąją vietą. Gali būti naudinga pateikti informaciją ir apie kitokius jo ryšius su ta valstybe – pavyzdžiui, joje gyvenančius giminaičius, pas kuriuos galėtų apsistoti skolininkas.

f) **Kreditoriaus atstovo vardas, pavardė ir kontaktiniai duomenys**
Formos 4.2 skirsnis

1016. Šiame skirsnyje reikėtų pateikti informaciją apie kreditoriaus buvimo vietą arba informaciją apie kreditoriaus atstovą. Šis atstovas daugeliu atvejų gali būti kreditoriaus advokatas.
1017. 4.3 skirsnyje reikėtų pateikti asmens tapatybės numerį (jeigu žinomas). Tai gali būti socialinės apsaugos sistemos numeris (JAV), socialinio draudimo numeris (Kanadoje), mokesčių mokėtojo numeris (Australijoje) ar kitas valdžios institucijų asmeniui priskirtas numeris, galintis padėti prašomosios valstybės centrinei institucijai surasti skolininką arba patikrinti jo tapatybę valdžios institucijų ar kitose duomenų bazėse.

g) Kur reikia siųsti išmokas
Formos 5 skirsnis

1018. Jeigu sprendimas bus vykdomas, prašomajai valstybei reikės žinoti, kur siųsti bet kokias išmokas. Jeigu išmokos bus pervedamos tvarkyti prašančiosios valstybės kompetentingai institucijai, pridėkite už mokėjimų tvarkymą arba skirstymą atsakingo institucijos skyriaus kontaktinius duomenis ir bylos (gavėjo sąskaitos) identifikacinį numerį, kad būtų galima tinkamai identifikuoti išmokas.

**Nepildykite šios formos dalies, jei kyla susirūpinimas dėl grėsmės pareiškėjui.
Naudokite formą, skirtą riboto naudojimo informacijai pateikti.**

h) Paraiška tik dėl sprendimo pripažinimo
Formos 6 skirsnis

1019. Jeigu paraiškoje prašoma tik pripažinti sprendimą dėl išlaikymo ir pareiškėjas nenori, kad pripažintas sprendimas būtų vykdomas, pažymėkite atitinkamą 6 skirsnio langelį. Atminkite, kad teikiant paraišką tik dėl sprendimo pripažinimo nereikia pateikti pareiškimo apie vykdytinumą – pakanka patvirtinimo, kad sprendimas galioja jo kilmės valstybėje. Žr. 4 skyrių, kuriame pateikta daugiau informacijos apie paraiškas tik dėl sprendimo pripažinimo.

i) Sprendimo pripažinimo ir vykdymo jurisdikcijos pagrindai
Formos 7 skirsnis

1020. Šio skirsnio pildyti nereikia, jeigu paraiškoje prašoma pripažinti arba pripažinti ir vykdyti susitarimą dėl išlaikymo.
1021. Jeigu paraiškoje prašoma pripažinti arba pripažinti ir vykdyti sprendimą dėl išlaikymo, prašomajai valstybei reikia žinoti, pagal kokius teisinius pagrindus tas sprendimas gali būti pripažįstamas ir vykdomas.
1022. Šioje rekomenduojamoje formoje išvardyti jurisdikcijos pagrindai, nustatyti Konvencijos 20 straipsnyje. Prireikus remkitės pačiu sprendimu, iš pareiškėjo gauta informacija arba kompetentingos institucijos byla. Šioje formoje svarbu pažymėti visus langelius, kurie gali būti tinkami. Jeigu atsakovas paprieštarautų sprendimo pripažinimui arba pripažinimui ir vykdymui, jam tektų pareiga įrodyti, kad netaikytinas nė vienas iš pripažinimo ir vykdymo pagrindų.
1023. Žr. šio skyriaus priedėlyje pateiktą papildomą informaciją apie tai, kokias aplinkybes galima laikyti tinkamu pripažinimo ir vykdymo pagrindu.

j) Atsakovo atvykimas dalyvauti procedūroje
Formos 8 skirsnis

1024. Kaip aptariama 4 skyriuje, kad sprendimą būtų galima pripažinti arba pripažinti ir vykdyti, prašomoji valstybė turi įsitikinti, kad atsakovui pranešta apie paraišką arba procedūrą dėl išlaikymo, kaip tai privaloma pagal sprendimą priėmusios valstybės įstatymus, ir kad jam suteikta galimybė būti išklaustam arba jam buvo atstovaujama per procedūrą. Jeigu sprendimas priimtas administracine tvarka, be jam svarstyti skirto posėdžio, atsakovui turi būti pranešta apie priimtą sprendimą ir tinkamai suteikta galimybė paprieštarauti šiam institucijos priimtam sprendimui, kaip tai privaloma pagal sprendimą priėmusios valstybės įstatymus.

1025. Šis reikalavimas nustatytas formos 8 skirsnyje. Nurodykite, ar atsakovas atvyko, ar neatvyko dalyvauti procedūroje kilmės valstybėje ir ar jam buvo atstovaujama per procedūrą.
1026. Kad atsakovas atvyko dalyvauti procedūroje, gali būti akivaizdu iš paties sprendimo, jeigu jame nurodyta, kad atsakovas atvyko dalyvauti procedūroje dėl išlaikymo, jam buvo atstovaujama per šią procedūrą arba jis paprieštaravo priimtam sprendimui.
1027. Jeigu atsakovas neatvyko dalyvauti ir jam nebuvo atstovaujama per procedūrą, kompetentinga institucija turės patvirtinti, kad jam buvo tinkamai pranešta pagal valstybės, kurioje priimtas sprendimas, įstatymus ir atsižvelgiant į visas aplinkybes. Kad būtų galima patenkinti šį reikalavimą, parengta rekomenduojama forma (patvirtinimas, kad apie procedūrą buvo tinkamai pranešta). Šios formos pildymas aprašytas toliau.
1028. Jeigu sprendimas priimtas tokioje sistemoje, kurioje nereikėjo surengti jam svarstyti skirto posėdžio, reikėtų nurodyti, kad skolininkas (atsakovas) neatvyko dalyvauti procedūroje; tokiu atveju visada privaloma pateikti patvirtinimą, kad apie procedūrą buvo tinkamai pranešta.
1029. Sprendimo, priimto tinkamai nepranešus atsakovui, gali būti neįmanoma pripažinti arba vykdyti pagal Konvenciją.

k) Finansinės padėties forma
Formos 9 skirsnis

1030. Finansinės padėties formą reikės pateikti, jeigu pripažintas sprendimas turės būti vykdomas. Žr. šio skyriaus IV skirsnyje pateiktus nurodymus, kaip pildyti šią formą.

l) Teisinė pagalba
Formos 10 skirsnis

1031. Daugeliu atvejų, kai paraišką dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo teikia kreditorius, prašomoji valstybė privalo teikti jam nemokamą teisinę pagalbą (žr. 3 skyrių) ir pareiškėjui nereikia dėl to pateikti jokios papildomos informacijos.
1032. Tačiau formos 10 skirsnį reikės pildyti, jeigu:
- paraišką teikia kreditorius dėl išlaikymo prievolių, kurios nėra atsiradusios dėl jaunesnio kaip 21 metų vaiko ir tėvų giminystės ryšio; arba
 - paraišką teikia skolininkas.
1033. Bet kuriuo iš pastarųjų atvejų prašomoji valstybė, spręsdama, ar teikti pagalbą, gali atlikti išteklių arba paraiškos pagrįstumo įvertinimą. Finansinės padėties formoje bus pateikta išteklių įvertinimui atlikti reikalinga informacija, pareiškėjas taip pat turėtų pateikti patvirtinamąją informaciją apie tai, ar jam buvo suteikta teisinė pagalba kilmės valstybėje. Šiuo tikslu turėtų pakakti tai patvirtinančio pagalbą suteikusios institucijos rašto.

- m) **Centrinėje institucijoje už paraiškos nagrinėjimą atsakingo kontaktinio asmens vardas ir pavardė**
Formos 12 skirsnis

1034. Šiame skirsnyje reikėtų nurodyti, koks asmuo centrinėje institucijoje atsako už paraiškos rengimą (arba jos peržiūrą tuo atveju, jeigu paraišką parengė pats pareiškėjas). Laikantis „laikmenos požiūriu neutralios“ nuostatos, kad dokumentus būtų galima siųsti elektroninėmis priemonėmis, šios formos pasirašyti nereikia.

B. Rekomenduojama paraiškos, teikiamos dėl prašomojoje valstybėje priimto arba pripažinto sprendimo vykdymo, forma

1035. Šiame skirsnyje pateikti nurodymai, kaip pildyti rekomenduojamą formą teikiant paraiškas dėl prašomojoje valstybėje priimto arba pripažinto sprendimo vykdymo. Žr. 6 skyrių, kuriame pateikta informacija apie šią paraišką.

1. Formos pildymas

- a) **Kurią formą reikėtų naudoti**

1036. Naudokite rekomenduojamą formą pagal 10 straipsnio 1 dalies b punktą, nes šioje paraiškoje prašomosios valstybės prašoma vykdyti jos pačios sprendimą arba prašomojoje valstybėje jau pripažintą sprendimą.

- b) **Asmeninės ir konfidencialios informacijos apsauga**
Formos įvadinė dalis ir 2 skirsnio d, e, f ir g punktai

1037. Konvencijoje nustatyta, kad negalima atskleisti arba patvirtinti jokios paraiškose pagal Konvenciją surinktos ar perduodamos informacijos, kurios atskleidimas galėtų kelti grėsmę asmens sveikatai, saugumui arba laisvei.

1038. Jei esama susirūpinimo dėl to, pažymėkite atitinkamą paraiškos formos langelį ir pateikite asmeninę informaciją atskiroje formoje (Forma riboto naudojimo informacijai pateikti), o ne šios formos 2 skirsnyje.

1039. Žr. 3 skyrių, kuriame išsamiai aprašytas reikalavimas užtikrinti asmeninės ir konfidencialios informacijos apsaugą.

- c) **Pareiškėjo vardas, pavardė ir kontaktiniai duomenys**
Formos 2 skirsnis

1040. Kontaktiniai duomenys pateikiami dvejopu tikslu. Pirma, pagal juos nustatomos su paraiška susijusios bylos šalys, taigi kiekviena centrinė arba kompetentinga institucija gali tinkamai pradėti bylą. Antra, kontaktinių duomenų turi būti pateikta pakankamai, kad prašančioji valstybė galėtų kreiptis į pareiškėją tuo atveju, jeigu prašomosios valstybės kompetentingai institucijai reikėtų papildomos informacijos vykdymui pradėti (pavyzdžiui, išlaikymo įsiskolinimams patvirtinti).

1041. Kai kurios valstybės gali pasirinkti naudoti centrinės institucijos arba kitos kompetentingos institucijos adresą kaip pareiškėjo adresą, jeigu atskleisti asmeninio adreso neleidžiama pagal prašančiosios valstybės įstatymus¹⁸⁸. Tai taip pat galima laikyti gerąja patirtimi tuo atveju, kai prašančiojoje valstybėje įgyvendinama vaikų išlaikymo vykdymo užtikrinimo programa, pagal kurią yra surinkta papildomos informacijos apie skolininką, jo turtą ir pajamas arba apie įsiskolinimų skaičiavimą, kuri galėtų padėti prašomosios valstybės kompetentingai institucijai vykdyti sprendimą. Tokiu atveju procesas vyks greičiau, jeigu prašymai suteikti papildomą informaciją ar pagalbą bus siunčiami tiesiai tos programos vykdytojams arba kompetentingai institucijai, turinčiai tą informaciją (pavyzdžiui, vaikų išlaikymo tarnybai), o ne pareiškėjui.

1042. Jeigu pareiškėjas yra viešasis subjektas, pateikite šią informaciją.

Geroji patirtis. *Prašančioji centrinė institucija visada turėtų įsitikinti, kad turi tikslių pareiškėjo adresą arba žino, kaip kitaip galima su juo susisiekti. Vykdamas sprendimą gali būti tokių atvejų, kai reikės gauti papildomos informacijos arba dokumentų, ir prašančiosios valstybės centrinei institucijai reikės kreiptis į pareiškėją, kad gautų reikiamą informaciją arba dokumentus.*

d) Išsami informacija apie asmenis, kuriems prašoma mokėti arba kuriems mokėtinos išlaikymo išmokos
Formos 3 skirsnis

1043. Paraiškoje turi būti pateikta pakankamai informacijos, kad būtų galima nustatyti kiekvieno asmens, kuriam pagal sprendimą prašoma mokėti arba yra mokėtinos išlaikymo išmokos, tapatybę. Tai bus ir pareiškėjas (paprastai vaikų motina arba tėvas), ir visi vaikai, kuriems taikoma Konvencija. Gimimo datą būtina pateikti visada, nes pagal ją patvirtinama, kad sprendimui taikoma Konvencija (žr. 3 skyrių).

1044. Taip pat būtina nurodyti, koku pagrindu remiantis prašoma mokėti arba yra mokėtinos išlaikymo išmokos pareiškėjui ir vaikams. Remdamasi šia informacija, prašomoji valstybė galės patikrinti, ar paraiškai taikoma Konvencija.

Sąvokų išaiškinimas

1045. Toliau apibrėžtos šioje formos dalyje vartojamos sąvokos.

Formos 3.1 ir 3.2 skirsniai

- Tėvystė arba motinystė
Pažymėkite šį langelį, jeigu išlaikymo prievolė grindžiama yra vaiko ir tėvų giminystės ryšiu. Tai ir tokie atvejai, kai vaikai yra gimę santuokoje, todėl tėvystė automatiškai pripažįstama arba teisiškai nustatoma, ir kiti atvejai, kai kurio nors iš tėvų ir vaiko giminystės ryšys nustatomas arba patvirtinamas atlikus tėvystės arba motinystės tyrimą.
- Santuoka
Pažymėkite šį langelį, jeigu sprendimas yra pagrįstas pareiškėjo ir skolininko vedybiniais ryšiais.

¹⁸⁸ Žr. Aiškinamosios ataskaitos 612 punktą.

- **Giminystė**
Pažymėkite šį langelį, jeigu pareiškėjo ir skolininko santykiai pagrįsti giminystės ryšiu – pavyzdžiui, skolininkas yra pareiškėjo dėdė arba kitas giminaitis. Tai taikoma tik tada, kai prašomoji ir prašančioji (abi) valstybės yra įtraukusios į Konvencijos taikymo sritį ir tokius šeimos ryšius.
- **Seneliai, broliai ir seserys, vaikaičiai**
Pažymėkite šį langelį, jeigu pareiškėją su skolininku siejo kurie nors iš čia nurodytų ryšių. Tai taikoma tik tada, kai prašomoji ir prašančioji (abi) valstybės yra įtraukusios į Konvencijos taikymo sritį ir tokius šeimos ryšius.
- ***In loco parentis* arba lygiaverčiai ryšiai**
In loco parentis reiškia tokį ryšį, kai suaugęs žmogus vaikui atstoja tėvą arba motiną. Toks ryšys gali atsirasti, jeigu suaugęs žmogus yra gyvenęs kartu su vaikais vietoj tėvo ar motinos. Kai kuriose valstybėse tokiems ryšiams priskiriamas ir patėvio arba pamotės ryšys su vaiku.
- **Vedybiniai ryšiams lygiavertis ryšys**
Pažymėkite šį langelį, jeigu bylos šalys nebuvo susituokusios, tačiau gyveno tarsi santuokoje. Kai kuriose valstybėse tai vadinama „bendrosios teisės reglamentuojamais santykiais“. Tai taikoma tik tada, kai prašomoji ir prašančioji (abi) valstybės yra įtraukusios tokius santykius į Konvencijos taikymo sritį.

1046. 3.1 skirsnyje įrašykite informaciją apie pareiškėją. Pareiškėjo gimimo data jau nurodyta 2 skirsnyje. Užpildykite šį formos skirsnį, jeigu pareiškėjas yra vaikas.
1047. 3.2 skirsnyje įrašykite informaciją apie vaikus (jei jų yra), kuriems prašoma mokėti arba kuriems mokėtinos išlaikymo išmokos. Jeigu pareiškėjas yra vaikas, reikia pildyti tik 3.2 skirsnį. Jeigu yra daugiau nei trys vaikai, pažymėkite 3.4 langelį ir papildomą informaciją pateikite atskirame lape.
1048. 3.3 skirsnį užpildykite, jeigu išlaikymo išmokas prašoma mokėti arba jos mokėtinos ne pareiškėjui ar vaikui, o kam nors kitam.

e) Skolininko (atsakovo) vardas, pavardė ir kontaktiniai duomenys
Formos 4 skirsnis

1049. Atsakovo duomenis pateikti būtina, kad vykdymo institucija galėtų nagrinėti prašymą vykdyti sprendimą. Šiame skirsnyje reikėtų pateikti tiek informacijos, kiek yra žinoma pareiškėjui. Prašomoji valstybė privalės, jeigu reikia, nustatyti skolininko buvimo vietą arba atlikti paiešką, siekdama surasti skolininką, jei tiksliai nežinoma, kur jis yra.

Geroji patirtis. Jeigu pareiškėjas nežino, kur gyvena skolininkas, būtinai pateikite kuo daugiau kitos informacijos apie paskutinę žinomą jo buvimo vietą (darbdavį, gyvenamąją vietą ar kt.). Gali būti naudinga pateikti informaciją ir apie kitokius jo ryšius su ta valstybe – pavyzdžiui, joje gyvenančius giminaičius, pas kuriuos galėtų apsistoti skolininkas.

1050. Reikėtų pateikti asmens tapatybės numerį (jeigu žinomas). Tai gali būti socialinės apsaugos sistemos numeris (JAV), socialinio draudimo numeris (Kanadoje), mokesčių mokėtojo numeris (Australijoje) ar kitas valdžios institucijų asmeniui priskirtas numeris, galintis padėti prašomosios valstybės centrinei institucijai surasti skolininką arba patikrinti jo tapatybę valdžios institucijų ar kitose duomenų bazėse.

f) Kur reikia siųsti išmokas
Formos 5 skirsnis

1051. Prašomajai valstybei reikės žinoti, kur siųsti visas išmokas. Jeigu išmokos bus pervedamos tvarkyti prašančiosios valstybės kompetentingai institucijai, pridėkite už mokėjimų tvarkymą arba skirstymą atsakingo institucijos skyriaus kontaktinius duomenis ir bylos (gavėjo sąskaitos) identifikacinį numerį, kad būtų galima tinkamai identifikuoti išmokas.

**Nepildykite šios formos dalies, jei kyla susirūpinimas dėl grėsmės pareiškėjui.
Naudokite formą, skirtą riboto naudojimo informacijai pateikti.**

g) Informacija apie prašomojoje valstybėje priimtą sprendimą
Formos 6 skirsnis

1052. Tuo atveju, jeigu paraiškoje valstybės prašoma vykdyti jos pačios sprendimą, būtina pateikti svarbiausią informaciją apie tą sprendimą, kad prašomoji valstybė galėtų surasti atsakingą teismą ar administracinę bylą ir gauti sprendimo kopijas. Šiam skirsnui pildyti reikalinga informacija paprastai bus pateikta pačiame sprendime.

h) Kartu su paraiška pateikiami dokumentai
Formos 7 skirsnis

1053. Nurodykite, kurie iš sąrašė nurodytų dokumentų pateikiami kartu su paraiška. Kiekvienu atveju būtina pateikti kurios nors iš nurodytų rūšių sprendimą, pareiškimą apie įsiskolinimus (jei pagal tą sprendimą esama įsiskolinimų) ir finansinės padėties formą.
1054. Pažymėkite „Prašomojoje valstybėje priimtas nutarimas pripažinti kitos valstybės sprendimą (arba tokio sprendimo užregistravimas)“, jeigu sprendimas, kurį prašoma vykdyti, priimtas ne prašomojoje valstybėje, tačiau yra prašomosios valstybės pripažintas. Kartu su paraiška galima pateikti informaciją apie tą pripažinimą (jeigu žinoma) arba pridėti nutarimą dėl sprendimo pripažinimo.

i) Teisinė pagalba
Formos 8 skirsnis

- 1055.8 skirsnį reikės pildyti, jeigu paraišką teikia kreditorius dėl išlaikymo prievolių, kurios nėra atsiradusios dėl jaunesnio kaip 21 metų vaiko ir tėvų giminytės ryšio. Tokiu atveju prašomajai valstybei reikės žinoti, ar pareiškėjui (kreditoriui) suteikta teisinė pagalba kilmės valstybėje.
1056. Tokiu atveju prašomoji valstybė, sprendama, ar teikti pagalbą, gali atlikti išteklių arba paraiškos pagrįstumo įvertinimą. Finansinės padėties formoje bus pateikta išteklių vertinimui atlikti reikalinga informacija, pareiškėjas taip pat turėtų pateikti patvirtinamąją informaciją apie tai, ar jam buvo suteikta teisinė pagalba kilmės valstybėje. Šiuo tikslu turėtų pakakti tai patvirtinančio pagalbą suteikusios institucijos rašto.

j) **Patvirtinimai**
Formos 10 skirsnis

1057. Šiame skirsnyje reikėtų nurodyti, koks asmuo centrinėje institucijoje atsako už paraiškos rengimą (arba jos peržiūrą tuo atveju, jeigu paraišką parengė pats pareiškėjas). Laikantis „laikmenos požiūriu neutralios“ nuostatos, kad dokumentus būtų galima siųsti elektroninėmis priemonėmis, šios formos pasirašyti nereikia.

C. Rekomenduojama paraiškos dėl sprendimo priėmimo forma

1058. Šiame skirsnyje pateikiama informacija, kaip pildyti rekomenduojamą paraiškos dėl sprendimo priėmimo formą. Žr. 8 skyrių, kuriame pateikta daugiau informacijos apie šią paraišką.

1. Formos pildymas

a) **Kurią formą reikėtų naudoti**

1059. Naudokite rekomenduojamą formą pagal 10 straipsnio 1 dalies c ir d punktus, nes tai paraiška dėl sprendimo priėmimo. Pažymėkite atitinkamai paraiškai skirtą langelį.

b) **Asmeninės ir konfidencialios informacijos apsauga**
Formos įvadinė dalis ir 2 skirsnio d, e, f ir g punktai

1060. Konvencijoje nustatyta, kad negalima atskleisti arba patvirtinti jokios paraiškose pagal Konvenciją surinktos ar perduodamos informacijos, kurios atskleidimas gali kelti grėsmę asmens sveikatai, saugumui arba laisvei.

1061. Jei esama susirūpinimo dėl to, pažymėkite atitinkamą paraiškos formos langelį ir pateikite asmeninę informaciją atskiroje formoje (Forma riboto naudojimo informacijai pateikti), o ne šios formos 2 skirsnyje.

1062. Žr. 3 skyrių, kuriame išsamiai aprašytas reikalavimas užtikrinti asmeninės ir konfidencialios informacijos apsaugą.

c) **Pareiškėjo vardas, pavardė ir kontaktiniai duomenys**
Formos 2 skirsnis

1063. Kontaktiniai duomenys pateikiami dvejopu tikslu. Pirma, pagal juos nustatomos su paraiška susijusios bylos šalys, taigi kiekviena centrinė arba kompetentinga institucija gali tinkamai pradėti bylą. Antra, kontaktinių duomenų turi būti pateikta pakankamai, kad prašančioji valstybė galėtų kreiptis į pareiškėją tuo atveju, jeigu reikėtų papildomos informacijos sprendimui priimti.

1064. Pateikite prašomą informaciją apie pareiškėją šios formos 2 skirsnyje arba formoje, skirtoje riboto naudojimo informacijai pateikti. Kai kurios valstybės gali pasirinkti naudoti pareiškėjo centrinės institucijos adresą ir kontaktinius duomenis, jeigu atskleisti asmeninio adreso neleidžiama pagal prašančiosios valstybės įstatymus¹⁸⁹. Tačiau tokiu atveju reikia, kad prašančioji centrinė institucija galėtų kreiptis į pareiškėją, jeigu prašomajai centrinei arba kompetentingai institucijai reikėtų iš jo gauti papildomos informacijos arba prašomajai

¹⁸⁹ Žr. Aiškinamosios ataskaitos 612 punktą.

valstybei reikėtų, kad būtų imtasi papildomų veiksmų. Tai bus itin svarbu tuo atveju, kai reikės kreiptis į pareiškėją, kad jis (ji) galėtų dalyvauti tėvystės arba motinystės tyrime.

Geroji patirtis. *Prašančioji centrinė institucija visada turėtų įsitikinti, kad turi tiksly pareiškėjo adresą arba žino, kaip kitaip galima su juo susisiekti. Nagrinėjant paraišką dėl sprendimo priėmimo gali būti tokių atvejų, kai reikės gauti papildomos informacijos ar dokumentų, ir prašančiosios (paraišką atsiuntusios) valstybės centrinei institucijai reikės kreiptis į pareiškėją, kad gautų reikiamą informaciją arba dokumentus.*

d) Išsami informacija apie asmenis, kuriems prašoma mokėti arba kuriems mokėtinos išlaikymo išmokos
Formos 3 skirsnis

1065. Paraiškoje turi būti pateikta pakankamai informacijos, kad būtų galima nustatyti kiekvieno asmens, kuriam prašoma mokėti arba yra mokėtinos išlaikymo išmokos, tapatybę. Tai bus ir pareiškėjas (paprastai vaikų motina arba tėvas), ir visi vaikai, kuriems taikoma Konvencija. Gimimo datą būtina pateikti visada, nes pagal ją patvirtinama, kad sprendimui taikoma Konvencija (žr. 3 skyrių).
1066. Taip pat būtina nurodyti, koku pagrindu remiantis prašoma mokėti arba yra mokėtinos išlaikymo išmokos pareiškėjui ir vaikams. Remdamasi šia informacija, prašomoji valstybė galės patikrinti, ar paraiškai taikoma Konvencija. Tai informacija apie ryšį tarp pareiškėjo arba kito asmens, kuriam prašoma mokėti arba yra mokėtinos išlaikymo išmokos, ir skolininko (atsakovo).

Sąvokų išaiškinimas

1067. Toliau apibrėžtos šioje formos dalyje vartojamos sąvokos.

Formos 3.1 ir 3.2 skirsniai

- Tėvystė arba motinystė
Pažymėkite šį langelį, jeigu išlaikymo prievolė grindžiama yra vaiko ir tėvų giminystės ryšiu. Tai ir tokie atvejai, kai vaikai yra gimę santuokoje, todėl tėvystė automatiškai pripažįstama arba teisiškai nustatoma, ir kiti atvejai, kai kurio nors iš tėvų ir vaiko giminystės ryšį gali reikėti nustatyti arba patvirtinti atliekant tėvystės arba motinystės tyrimą.
- Santuoka
Pažymėkite šį langelį, jeigu sprendimas yra pagrįstas pareiškėjo ir skolininko vedybiniais ryšiais.
- Giminystė
Pažymėkite šį langelį, jeigu pareiškėjo ir skolininko santykiai pagrįsti giminystės ryšiu – pavyzdžiui, skolininkas yra pareiškėjo dėdė arba kitas giminaitis. Tai taikoma tik tada, kai prašomoji ir prašančioji (abi) valstybės yra įtraukusios į Konvencijos taikymo sritį ir tokius šeimos ryšius.

- Seneliai, broliai ir seserys, vaikaičiai
Pažymėkite vieną langelį, jeigu pareiškėją su skolininku siejo kurie nors iš čia nurodytų ryšių. Tai taikoma tik tada, kai prašomoji ir prašančioji (abi) valstybės yra įtraukusios į Konvencijos taikymo sritį ir tokius šeimos ryšius.
- *In loco parentis* arba lygiaverčiai ryšiai
In loco parentis reiškia tokį ryšį, kai suaugęs žmogus vaikui atstoja tėvą arba motiną. Toks ryšys gali atsirasti, jeigu suaugęs žmogus yra gyvenęs kartu su vaikais vietoj tėvo ar motinos. Kai kuriose valstybėse tokiems ryšiams priskiriamas ir patėvio arba pamotės ryšys su vaiku.
- Vedybiniais ryšiams lygiavertis ryšys
Pažymėkite šį langelį, jeigu bylos šalys nebuvo susituokusios, tačiau gyveno tarsi santuokoje. Kai kuriose valstybėse tai vadinama „bendrosios teisės reglamentuojamais santykiais“. Tai taikoma tik tada, kai prašomoji ir prašančioji (abi) valstybės yra įtraukusios tokius santykius į Konvencijos taikymo sritį.

1068. 3.1 skirsnyje įrašykite informaciją apie pareiškėją. Pareiškėjo gimimo data jau nurodyta 2 skirsnyje. Užpildykite šį formos skirsnį, jeigu pareiškėjas yra vaikas.
1069. 3.2 skirsnyje įrašykite informaciją apie bet kokius vaikus, kuriems prašoma mokėti arba kuriems mokėtinos išlaikymo išmokos. Jeigu pareiškėjas yra vaikas, reikia pildyti tik 3.2 skirsnį. Jeigu yra daugiau nei trys vaikai, pažymėkite 3.4 langelį ir papildomą informaciją pateikite atskirame lape.
1070. 3.3 skirsnį užpildykite, jeigu išlaikymo išmokas prašoma mokėti arba jos mokėtinos ne pareiškėjui ar vaikui, o kam nors kitam.

e) Atsakovo (skolininko) vardas, pavardė ir kontaktiniai duomenys
Formos 4 skirsnis

1071. Šiame skirsnyje pareiškėjas turi pateikti pakankamai informacijos, kad būtų galima nustatyti skolininko tapatybę ir buvimo vietą, kad būtų galima jam pranešti apie paraišką. Jeigu dabartinės skolininko gyvenamosios vietos adresas nežinomas, galima pateikti kitokią informaciją, be kita ko, ankstesnių gyvenamųjų vietų adresus arba kitų asmenų, galinčių padėti surasti skolininką, kontaktinius duomenis. Atminkite, kad papildomos informacijos apie skolininką reikia pateikti ir finansinės padėties formoje (kuri aptariama toliau).
1072. Reikėtų pateikti asmens tapatybės numerį (jeigu žinomas). Tai gali būti socialinės apsaugos sistemos numeris (JAV), socialinio draudimo numeris (Kanadoje), mokesčių mokėtojo numeris (Australijoje) ar kitas valdžios institucijų asmeniui priskirtas numeris, galintis padėti prašomosios valstybės centrinei institucijai surasti skolininką arba patikrinti jo tapatybę valdžios institucijų ar kitose duomenų bazėse.

f) Kur reikia siųsti išmokas
Formos 5 skirsnis

1073. Jeigu pareiškėjas nori, kad priimtas sprendimas dėl išlaikymo vėliau būtų tikrinamas ir vykdomas, prašomajai valstybei reikės žinoti, kur siųsti bet kokias išmokas. Jeigu išmokos bus pervedamos tvarkyti prašančiosios valstybės kompetentingai institucijai, pridėkite už mokėjimų tvarkymą arba skirstymą atsakingo institucijos skyriaus kontaktinius duomenis ir bylos (gavėjo sąskaitos) identifikacinį numerį, kad būtų galima tinkamai identifikuoti išmokas.

g) Paraiškos teikimo tikslas
Formos 6 skirsnis

1074. Nurodykite, ar paraiška teikiama prašant priimti sprendimą, kai nėra jokio priimto sprendimo, ar ji teikiama todėl, kad galiojančio sprendimo pripažinti ir vykdyti neįmanoma arba tai daryti atsisakyta.

h) Išlaikymas, kurio prašo pareiškėjas
Formos 7 skirsnis

1075. Kai kurios valstybės reikalauja iš pareiškėjo nurodyti prašomą išlaikymo išmokų sumą ir mokėjimo dažnį. Prašomosios valstybės parengtame Šalies apibūdinime bus nurodyta, ar reikia pateikti šią informaciją. Jeigu taip, užpildykite 7 skirsnį ir būtinai nurodykite, kokia valiuta pateikiama prašoma suma; tai gali būti prašomosios arba prašančiosios valstybės valiuta.

i) Dokumentai, kuriais pagrindžiama paraiška
Formos 8 skirsnis

1076. Šiame skirsnyje pateikiamas kartu su paraiška siunčiamų dokumentų sąrašas. Kokie dokumentai bus reikalingi, priklausys nuo konkrečios bylos faktų, nuo to, ar reikia nustatyti tėvystę arba motinystę, nuo vaikų amžiaus ir bet kokių esamų susitarimų dėl išlaikymo. Tolesnė lentelė pateikiama, kad būtų lengviau surinkti reikiamus dokumentus, tačiau kiekvienas atvejis bus skirtingas, taigi turėkite omenyje, kad joje pateiktos tik bendro pobūdžio gairės.

Gimimo liudijimas arba lygiavertis dokumentas	Pateikite kiekvieno vaiko, kurį prašoma išlaikyti, gimimo liudijimą. Kiti panašūs dokumentai gali būti krikšto liudijimai ar pilietybės dokumentai, jei gimimo liudijimo neturima. Svarbu, kad tame dokumente būtų patvirtinti vaiko vardas, pavardė ir gimimo data.
Skolininko (-ės) tėvystės arba motinystės pripažinimas	Tai gali būti pareiškimas, padarytas vaikui gimus (ligoninėje užpildyta forma), arba vėlesnis pripažinimas. Paprastai to nereikia, jeigu vaikas gimė susituokusiems tėvams.
Oficialus pareiškimas, kuriame pateikiami tėvystės arba motinystės įrodymai	Jeigu tėvystė arba motinystė nėra pripažinta ir patvirtinta dokumentais, pareiškėjas turėtų pateikti oficialų pareiškimą dėl tėvystės arba motinystės aplinkybių ir skolininko ryšio su vaiku jam gimus ir vėliau.
Kompetentingos institucijos sprendimas dėl tėvystės arba motinystės	Kai kuriais atvejais kompetentinga institucija gali būti jau nustačiusi tėvystę arba motinystę, net kai nėra priimto sprendimo dėl išlaikymo.
Genetinio tyrimo rezultatai	Jeigu tėvystė arba motinystė patvirtinta genetiniu tyrimu, pridėkite jo rezultatus.

<i>Jvaikinimo dokumentas</i>	Jeigu vaikas, kurį prašoma išlaikyti, buvo skolininko įvaikintas, pridėkite įvaikinimo dokumentą.
<i>Santuokos ar panašių santykių liudijimas ir santuokos nutraukimo arba separacijos data</i>	Pridėkite šį dokumentą, jeigu bylos šalys buvo susituokusios. Ši informacija taip pat bus naudojama nustatant, ar vaikas gimė kreditoriui (-ei) ir skolininkui (-ei) susituokus.
<i>Oficialus pareiškimas, kuriame pateikiami bylos šalių bendros gyvenamosios vietos įrodymai</i>	Daugeliu atvejų to nereikės, tačiau šio dokumento gali prireikti, pavyzdžiui, jeigu bylos šalys laikinai atskirai gyveno dėl darbo, tačiau visada tvarkė bendrą namų ūkį konkrečioje valstybėje.
<i>Susitarimas dėl išlaikymo</i>	Jeigu bylos šalys jau pirmiau susitarė dėl išlaikymo, pavyzdžiui, kai buvo tarpininkaujant sprendžiami vaiko globos klausimai, reikėtų pridėti šį susitarimą.
<i>Vidurinės mokyklos lankymo arba mokslų tęsimą po vidurinės mokyklos įrodymas</i>	Jo reikės, kai bus prašoma išlaikyti vyresnį, ypač pilnametį, vaiką, nes nuo mokyklos lankymo gali priklausyti teisė į išlaikymą.
<i>Negalios įrodymas</i>	Jeigu prašoma išlaikyti vyresnį arba pilnametį vaiką, kuris turėtų turėti teisę gauti išmokas dėl negalios, reikėtų pateikti šią informaciją.
<i>Finansinės padėties forma</i>	Šią formą reikia užpildyti kiek galima išsamiau. Joje pateikiama konkreti sprendimui priimti ir vykdyti reikalinga informacija. Joje apibūdinama tiek kreditoriaus, tiek skolininko padėtis.
<i>Pareiškimas apie įsiskolinimus arba anksčiau mokėtas išmokas</i>	Šios formos tikriausiai nereikės, nebent paraiška būtų teikiama pagal 10 straipsnio 1 dalies d punktą ir būtų pagal ankstesnį sprendimą susikaupusių įsiskolinimų.
<i>Taikytina teisė</i>	Jeigu taikytina teisė nėra „bylą nagrinėjančio teismo buvimo vietos valstybės teisė“ (valstybės, kurioje nagrinėjama paraiška, teisė), gali reikėti pateikti dokumentus dėl nagrinėjant paraišką taikytinos teisės.
<i>Kiti prašomosios valstybės reikalaujami įrodymai</i>	Remdamiesi prašomosios valstybės parengtu Šalies apibūdinimu, sužinokite, ar būtina pateikti kokius nors papildomus dokumentus.
<i>Prašomosios valstybės nutarimas nepripažinti ir nevykdyti sprendimo</i>	Jeigu buvo nutarta nepripažinti galiojančio sprendimo, reikėtų pridėti to nutarimo kopiją.

38 paveikslas. Dokumentų, kuriuos reikia pateikti kartu su paraiška dėl sprendimo priėmimo, lentelė

j) Priimto sprendimo vykdymas
Formos 9 skirsnis

1077. Jeigu pareiškėjas nori, kad prašomojoje valstybėje priimtas sprendimas dėl išlaikymo būtų joje vykdomas, tai reikėtų nurodyti šiame skirsnyje.

k) Centrinėje institucijoje už paraiškos nagrinėjimą atsakingo kontaktinio asmens vardas ir pavardė
Formos 11 skirsnis

1078. Šiame skirsnyje reikėtų nurodyti, koks asmuo centrinėje institucijoje atsako už paraiškos rengimą (arba jos peržiūrą tuo atveju, jeigu paraišką parengė pats pareiškėjas). Laikantis „laikmenos požiūriu neutralios“ nuostatos, kad dokumentus būtų galima siųsti elektroninėmis priemonėmis, šios formos pasirašyti nereikia.

D. Rekomenduojama paraiškos dėl sprendimo pakeitimo forma

1079. Šiame skirsnyje pateikti nurodymai, kaip pildyti rekomenduojamą paraiškos dėl sprendimo pakeitimo formą. Ta pati forma skirta kreditoriams ir skolininkams. Pažymėkite atitinkamai paraiškai skirtą langelį. Žr. 12 skyrių, kuriame pateikta papildoma informacija apie šią paraišką.

1. Formos pildymas

a) Asmeninės ir konfidencialios informacijos apsauga
Formos įvadinė dalis, 2 skirsnio d, e, f ir g punktai ir 5 skirsnis

1080. Konvencijoje nustatyta, kad negalima atskleisti arba patvirtinti jokios paraiškose pagal Konvenciją surinktos ar perduodamos informacijos, kurios atskleidimas gali kelti grėsmę asmens sveikatai, saugumui arba laisvei.

1081. Jei esama susirūpinimo dėl to, pažymėkite atitinkamą paraiškos formos langelį ir pateikite asmeninę informaciją atskiroje formoje (Forma riboto naudojimo informacijai pateikti), o ne šios formos 2 skirsnyje.

1082. Žr. 3 skyrių, kuriame išsamiai aprašytas reikalavimas užtikrinti asmeninės ir konfidencialios informacijos apsaugą.

b) Pareiškėjo vardas, pavardė ir kontaktiniai duomenys
Formos 2 skirsnis

1083. Kontaktiniai duomenys pateikiami dvejopu tikslu. Pirma, pagal juos nustatomos su paraiška susijusios bylos šalys, taigi kiekviena centrinė arba kompetentinga institucija gali tinkamai pradėti bylą. Antra, kontaktinių duomenų turi būti pateikta pakankamai, kad prašomoji valstybė galėtų susisiekti su pareiškėju tuo atveju, jeigu nutarimas pakeisti sprendimą būtų apskūstas ir apie šį skundą reikėtų pranešti.

1084. Kai kurios valstybės gali pasirinkti naudoti centrinės institucijos arba kitos kompetentingos institucijos adresą kaip pareiškėjo adresą, jeigu atskleisti pareiškėjo asmeninio adreso neleidžiama pagal prašančiosios valstybės įstatymus¹⁹⁰.

¹⁹⁰ Žr. Aiškinamosios ataskaitos 612 punktą.

Geroji patirtis. *Prašančioji centrinė institucija visada turėtų įsitikinti, kad turi tikslių pareiškėjo adresą arba žino, kaip kitaip galima su juo susisiekti. Nagrinėjant paraišką dėl sprendimo pakeitimo gali būti tokių atvejų, kai reikės gauti papildomos informacijos ar dokumentų, ir prašančiosios valstybės centrinei institucijai reikės kreiptis į pareiškėją, kad gautų reikiamą informaciją arba dokumentus.*

1085. Jeigu pareiškėjas yra kreditoriaus arba skolininko atstovas, nurodykite tai formoje.

c) Išsami informacija apie asmenis, kuriems prašoma mokėti arba kuriems mokėtinos išlaikymo išmokos
Formos 3 skirsnis

1086. Paraiškoje turi būti pateikta pakankamai informacijos, kad būtų galima nustatyti kiekvieno asmens, kuriam pagal sprendimą prašoma mokėti arba yra mokėtinos išlaikymo išmokos, tapatybę. Tai bus ir pareiškėjas (paprastai kuris nors iš vaiko tėvų, nors kartais pareiškėju gali būti pats vaikas), ir visi vaikai, kuriems taikoma Konvencija. Gimimo datą būtina pateikti visada, nes pagal ją patvirtinama, kad sprendimui taikoma Konvencija (žr. 3 skyrių).

1087. Taip pat būtina nurodyti, koku pagrindu remiantis prašoma mokėti arba yra mokėtinos išlaikymo išmokos pareiškėjui ir vaikams. Taip prašomoji valstybė galės įsitikinti, kad paraiškai taikoma Konvencija.

Sąvokų išaiškinimas

1088. Toliau apibrėžtos šioje formos dalyje vartojamos sąvokos.

Formos 3.1 ir 3.2 skirsniai

- **Tėvystė arba motinystė**
Pažymėkite šį langelį, jeigu išlaikymo prievolė grindžiama yra vaiko ir tėvų giminystės ryšiu. Tai ir tokie atvejai, kai vaikai yra gimę santuokoje, todėl tėvystė automatiškai pripažįstama arba teisiškai nustatoma, ir kiti atvejai, kai kurio nors iš tėvų ir vaiko giminystės ryšys gali būti nustatytas arba patvirtintas atlikus tėvystės arba motinystės tyrimą.
- **Santuoka**
Pažymėkite šį langelį, jeigu sprendimas yra pagrįstas pareiškėjo ir skolininko vedybiniais ryšiais.
- **Giminystė**
Pažymėkite šį langelį, jeigu pareiškėjo ir skolininko santykiai pagrįsti giminystės ryšiu – pavyzdžiui, skolininkas yra pareiškėjo dėdė arba kitas giminaitis. Tai taikoma tik tada, kai prašomoji ir prašančioji (abi) valstybės yra įtraukusios į Konvencijos taikymo sritį ir tokius šeimos ryšius.
- **Seneliai, broliai ir seserys, vaikaičiai**
Pažymėkite vieną langelį, jeigu pareiškėją su skolininku siejo kurie nors iš čia nurodytų ryšių. Tai taikoma tik tada, kai prašomoji ir prašančioji (abi) valstybės yra įtraukusios į Konvencijos taikymo sritį ir tokius šeimos ryšius.

- *In loco parentis* arba lygiaverčiai ryšiai
In loco parentis reiškia tokį ryšį, kai suaugęs žmogus vaikui atstoja tėvą arba motiną. Toks ryšys gali atsirasti, jeigu suaugęs žmogus yra gyvenęs kartu su vaikais vietoj tėvo ar motinos. Kai kuriose valstybėse tokiems ryšiams priskiriamas ir patėvio arba pamotės ryšys su vaiku.
- Vedybiniais ryšiams lygiavertis ryšys
Pažymėkite šį langelį, jeigu bylos šalys nebuvo susituokusios, tačiau gyveno tarsi santuokoje. Kai kuriose valstybėse tai vadinama „bendrosios teisės reglamentuojamais santykiais“. Tai taikoma tik tada, kai abi valstybės – ir prašomoji, ir prašančioji – yra įtraukusios tokius santykius į Konvencijos taikymo sritį.

1089. 3.1 skirsnyje įrašykite informaciją apie pareiškėją. Pareiškėjo gimimo data jau nurodyta 2 skirsnyje. Užpildykite šį formos skirsnį, jeigu pareiškėjas yra vaikas.
1090. 3.2 skirsnyje įrašykite informaciją apie bet kokius vaikus, kuriems prašoma mokėti arba kuriems mokėtinos išlaikymo išmokos. Jeigu pareiškėjas yra vaikas, reikia pildyti tik 3.2 skirsnį. Jeigu yra daugiau nei trys vaikai, pažymėkite 3.4 langelį ir papildomą informaciją pateikite atskirame lape.
1091. 3.3 skirsnį užpildykite, jeigu išlaikymo išmokas prašoma mokėti arba jos mokėtinos ne pareiškėjui ar vaikui, o kam nors kitam.

d) Skolininko vardas, pavardė ir kontaktiniai duomenys
Formos 4.1 skirsnis

1092. Nurodykite, ar pareiškėjas yra skolininkas.
1093. Skolininko duomenys reikalingi nagrinėjant paraišką ir pranešant skolininkui apie kreditoriaus pateiktą paraišką dėl sprendimo pakeitimo. Šiame skirsnyje reikėtų pateikti tiek informacijos, kiek yra žinoma pareiškėjui. Prašomoji valstybė jeigu reikia, nustatys skolininko buvimo vietą arba atliks paiešką, siekdama surasti skolininką, jei tiksliai nežinoma, kur jis yra.
1094. 4.3 skirsnyje reikėtų pateikti asmens tapatybės numerį (jeigu žinomas). Tai gali būti socialinės apsaugos sistemos numeris (JAV), socialinio draudimo numeris (Kanadoje), mokesčių mokėtojo numeris (Australijoje) ar kitas valdžios institucijų asmeniui priskirtas numeris, galintis padėti prašomosios valstybės centrinei institucijai surasti skolininką arba patikrinti jo tapatybę valdžios institucijų ar kitose duomenų bazėse.

Geroji patirtis. Jeigu pareiškėjas nežino, kur gyvena skolininkas, būtina pateikti kuo daugiau kitos informacijos apie paskutinę žinomą jo buvimo vietą (darbdavį, gyvenamąją vietą ar kt.). Gali būti naudinga pateikti informaciją ir apie kitokius jo ryšius su ta valstybe – pavyzdžiui, joje gyvenančius giminaičius, pas kuriuos galėtų apsistoti skolininkas.

e) **Kreditoriaus atstovo vardas, pavardė ir kontaktiniai duomenys**
Formos 4.2 skirsnis

1095. Jei kreditorius turi atstovą, informaciją apie jį reikėtų pateikti šiame skirsnyje. Šis atstovas daugeliu atvejų gali būti kreditoriaus advokatas.

f) **Informacija, galinti padėti surasti atsakovą**
Formos 4.3 skirsnis

1096. Jeigu paraišką dėl sprendimo pakeitimo teikia skolininkas, tuomet atsakovas pagal šią paraišką bus kreditorius. Tokiu atveju šiame skirsnyje pateikite pakankamai informacijos, kad būtų galima surasti kreditorių prašomojoje valstybėje. Jeigu pareiškėjas yra kreditorius, kreditoriaus atstovas arba vaiko atstovas, tuomet atsakovas bus skolininkas – tokiu atveju pateikite atitinkamą informaciją apie skolininką.

g) **Kur reikia siųsti išmokas**
Formos 5 skirsnis

1097. Jeigu sprendimas bus vykdomas, prašomajai valstybei reikės žinoti, kur siųsti bet kokias išmokas. Jeigu išmokos bus pervedamos tvarkyti prašančiosios valstybės kompetentingai institucijai, pridėkite už mokėjimų tvarkymą arba skirstymą atsakingo institucijos skyriaus kontaktinius duomenis ir bylos (gavėjo sąskaitos) identifikacinį numerį, kad būtų galima tinkamai identifikuoti išmokas.

**Nepildykite šios formos dalies, jei kyla susirūpinimas dėl grėsmės pareiškėjui.
Naudokite formą, skirtą riboto naudojimo informacijai pateikti.**

h) **Informacija apie sprendimą**
Formos 6 skirsnis

1098. Paraiškoje reikėtų pateikti informaciją apie sprendimą, kurį prašoma pakeisti. Visa pildant šį skirsnį reikalinga informacija turėtų būti pateikta pačiame sprendime.

i) **Aplinkybių pasikeitimas**
Formos 7 skirsnis

1099. Paraiška dėl sprendimo pakeitimo dažniausiai teikiama remiantis tuo, kad nuo tada, kai priimtas sprendimas, pasikeitė kreditoriaus, skolininko arba vaikų aplinkybės. Paraiškoje nurodyti dažniausi aplinkybių pasikeitimo atvejai, kurių dauguma yra savaime aiškūs. Asmens, kuriam prašoma mokėti išlaikymo išmokas, aplinkybių pasikeitimas gali būti pasikeitusi vaiko gyvenamoji vieta arba tokia padėtis, kai kreditorius vaiko nebeišlaiko. Šiai kategorijai priskiriama ir kreditoriaus pakartotinė santuoka arba gyvenimas su kitu partneriu.

j) **Prašomas pakeitimas**
Formos 8 skirsnis

1100. Šiame skirsnyje nurodykite, kokio pakeitimo prašoma. Pateikite išsamią informaciją apie prašomą pakeitimą ir, kai tinka, susijusių sumų valiutą.

k) Kartu su paraiška pateikiami dokumentai
Formos 9 skirsnis

1101. Šiame skirsnyje pateikiamas dokumentų, kuriuos reikėtų pateikti kartu su paraiška, sąrašas. Kai kuriais atvejais, priklausomai nuo to, dėl kokių priežasčių teikiama paraiška dėl sprendimo pakeitimo, reikės pateikti kitus dokumentus. Būtinai turi būti paaiškintos ir tinkamais dokumentais pagrįstos priežastys, dėl kurių prašoma pakeisti sprendimą.

l) Pakeisto sprendimo vykdymas
Formos 10 skirsnis

1102. Kai kuriais atvejais, pavyzdžiui, kai sprendimą pakeisti siekia kreditorius, norintis gauti didesnes išlaikymo išmokas, pareiškėjas prašys vykdyti pakeistą sprendimą prašomojoje valstybėje. Jei taip, nurodykite tai 10 skirsnyje.

m) Informacija apie kreditorių
Formos 12 skirsnis

1103. Kai paraišką dėl sprendimo pakeitimo teikia skolininkas, svarbu nurodyti nuolatinę kreditoriaus gyvenamąją vietą, kad būtų galima patikrinti, ar sprendimo keitimo procedūrai taikomi kokie nors apribojimai. Šiame skirsnyje pateikiama būtina informacija apie 18 straipsnio taikymą. Tai išsamiau aptariama vadovo 11 skyriuje.

n) Centrinėje institucijoje už paraiškos nagrinėjimą atsakingo kontaktinio asmens vardas ir pavardė
Formos 13 skirsnis

1104. Šiame skirsnyje reikėtų nurodyti, koks asmuo centrinėje institucijoje atsako už paraiškos rengimą (arba jos peržiūrą tuo atveju, jeigu paraišką parengė pats pareiškėjas). Laikantis „laikmenos požiūriu neutralios“ nuostatos, kad dokumentus būtų galima siųsti elektroninėmis priemonėmis, šios formos pasirašyti nereikia.

III. Nurodymai, kaip pildyti papildomas formas

A. Finansinės padėties forma

1105. Šią formą reikėtų pateikti kartu su visomis pagal Konvenciją teikiamomis paraiškomis. Joje pateikiama išsami informacija, kuri prireikus padės prašomojoje valstybėje:

- surasti atsakovą siekiant pranešti jam apie gautą paraišką;
- kompetentingai institucijai vykdyti sprendimą;
- nustatyti tinkamą išlaikymo dydį pagal paraiškas dėl sprendimo priėmimo ir pakeitimo; arba
- pagrįsti prašomajai valstybei teikiamą teisinės pagalbos prašymą.

Patarimas. *Remiantis gerąja patirtimi, reikėtų peržiūrėti valstybės, kuriai bus siunčiama ši forma, parengtą Šalies apibūdinimą, kuriame bus nurodyta, ar finansinės padėties formoje galima nepateikti kai kurios informacijos.*

1. Formos pildymas

a) Preambulė

1106. Kaip ir kitų paraiškos dokumentų, taip ir šios formos tam skirtoje vietoje reikia nurodyti, ar esama susirūpinimo, kad informacijos atskleidimas arba patvirtinimas galėtų kelti grėsmę asmens sveikatai, saugumui arba laisvei. Jei taip, asmeninė informacija bus pateikta tik formoje, skirtoje riboto naudojimo informacijai pateikti.

b) Informacija apie paraišką *Formos I dalis*

1107. Šį skirsnį pildykite teikdami visas paraiškas, naudodami paraiškos formoje pateiktą informaciją. Jame nurodomi centrinės institucijos, o ne pareiškėjo kontaktiniai duomenys.

1108. 3 skirsnyje nurodykite, ar pareiškėjas yra kreditorius, ar skolininkas, ar asmens, kuriam prašoma mokėti arba kuriam yra mokėtinos išlaikymo išmokos, atstovas.

1109. 4 skirsnyje nurodoma teikiamos paraiškos rūšis. Atminkite, kad jeigu teikiamas teisinės pagalbos prašymas pagal 17 straipsnį, kartu su tai konkrečiai paraiškai skirtu langeliu bus pažymėtas kuris nors iš dviejų paskutinių langelių.

1110. 5 skirsnyje nurodykite, kokia valiuta vartojama visoje finansinės padėties formoje. Jeigu visas sumas perskaičiavote į prašomosios valstybės valiutą, nurodykite taikytą valiutos kursą ir perskaičiavimo datą.

c) Bendra informacija apie kreditorių arba asmenį (-is), kuriam (-iems) prašoma mokėti arba kuriam (-iems) yra mokėtinos išlaikymo išmokos *Formos II dalis*

1111. Ši dalis pildoma tik tada, kai paraiška teikiama dėl sprendimo priėmimo arba pakeitimo. Jos nereikia pildyti teikiant paraiškas, kuriose prašoma pripažinti, pripažinti ir vykdyti arba vykdyti sprendimą dėl išlaikymo.

d) Bendra informacija apie skolininką *Formos III dalis*

1112. Šią dalį pildyti būtina teikiant visas paraiškas. Joje pateikiama tam tikra pagrindinė informacija apie skolininką, jo pajamas ir priklausomus asmenis. Joje reikėtų pateikti tiek informacijos, kiek yra žinoma pareiškėjui.

e) Skolininko turtas ir skolos *Formos IV dalis*

1113. Šią dalį būtina užpildyti teikiant visas paraiškas. Reikėtų pateikti tiek informacijos, kiek yra žinoma.

f) Pareiškėjo finansinė pažyma
Formos V dalis

1114. Ši dalis pildoma tik teikiant paraišką dėl sprendimo priėmimo ar pakeitimo arba kai prašoma teisinės pagalbos 17 straipsnyje nustatytais ribotomis aplinkybėmis. Jos nereikia pildyti teikiant paraiškas, kuriose prašoma pripažinti, pripažinti ir vykdyti arba vykdyti sprendimą dėl išlaikymo.

g) Sveikatos draudimas
Formos VI dalis

1115. Šią dalį reikėtų pildyti tik teikiant paraiškas dėl sprendimo priėmimo arba pakeitimo. Jos nereikia pildyti teikiant paraiškas, kuriose prašoma pripažinti, pripažinti ir vykdyti arba vykdyti sprendimą dėl išlaikymo.

h) Paskutiniai skirsniai
Paskutiniai formos skirsniai

1116. Formoje nurodykite, ar ją užpildė pareiškėjas. Jei taip, dokumentą privalo peržiūrėti centrinės institucijos atstovas. Turi būti nurodyta šio centrinės institucijos atstovo tapatybė ir užpildytas pareiškimas. Šios formos pasirašyti nereikia.

B. Patvirtinimas, kad apie procedūrą buvo tinkamai pranešta

1117. Ši forma bus naudojama teikiant tik paraiškas dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo. Ją pateikti būtina, jeigu atsakovas (paprastai tai yra skolininkas) neatvyko dalyvauti procedūroje ir jam nebuvo atstovaujama priimant sprendimą dėl išlaikymo. Tik šiais atvejais privaloma tinkamai pranešti arba apie pateiktą paraišką dėl sprendimo, arba apie priimtą sprendimą. Priimant sprendimus dėl išlaikymo kai kuriose administracinėse sistemose nenumatoma, kad atsakovas turi atvykti dalyvauti procedūroje prieš priimant sprendimą; tokiais atvejais šią formą reikės pateikti visada. Jei nesate tikri, ar reikia pateikti šią formą, apie tai skaitykite 4 skyriuje.

1118. Rekomenduojamą formą turėtų užpildyti pareigūnas, galintis patvirtinti, kad atsakovui buvo pateiktas tinkamas pranešimas, kaip tai privaloma pagal sprendimą priėmusios valstybės (kilmės valstybės) įstatymus.

1119. Daugeliu atvejų, pateikus privalomą pranešimą atsakovui kilmės valstybėje, bus kokių nors tai patvirtinančių dokumentų, kaip antai dokumentų įteikimo ar pranešimo rašytinis patvirtinimas arba dokumentų gavimo patvirtinimas, iš kurio bus aišku, kad atsakovui pranešta apie procedūrą arba priimtą sprendimą. Kitais atvejais sprendime gali būti nurodyta, kad atsakovas atvyko dalyvauti procedūroje arba jam buvo pranešta apie tą procedūrą ar sprendimą ir suteikta galimybė būti išklausytam arba paprieštarauti tam sprendimui. Šis dokumentas gali padėti kompetentingai institucijai parengti patvirtinimą, kad apie procedūrą buvo tinkamai pranešta.

1120. Tuo atveju, kai privalomą pranešimą reikia pateikti kitoje valstybėje ir tiek kilmės valstybė, tiek ta kita valstybė yra susitariančiosios šalys pagal kitą tarptautinės teisės aktą, reglamentuojantį tokio pranešimo pateikimą, kilmės valstybės kompetentinga institucija, rengdama patvirtinimą, kad apie procedūrą buvo tinkamai pranešta, galės remtis to proceso dokumentais.

C. Pareiškimas apie sprendimo vykdytinumą

1121. Šį dokumentą būtina pateikti kartu su paraiška dėl sprendimo pripažinimo ir vykdymo. Jo nereikia pateikti su paraiška, kurioje prašoma tik pripažinti sprendimą. Jame pateikiama pagal 25 straipsnio 1 dalies *b* punktą privaloma informacija. Šiame dokumente patvirtinama, kad sprendimas, kurį prašoma pripažinti ir vykdyti, yra vykdytinas jo kilmės valstybėje¹⁹¹. Jeigu sprendimą priėmė administracinė institucija, šiame dokumente taip pat patvirtinama, kad sprendimas atitinka 19 straipsnio 3 dalies reikalavimus, nebent kilmės valstybė pagal 57 straipsnį būtų nustačiusi, kad visi administraciniai sprendimai joje atitinka 19 straipsnio 3 dalies nuostatas.
1122. Jeigu paraiškoje prašoma pripažinti ir vykdyti susitarimą (ne sprendimą) dėl išlaikymo, šį dokumentą reikės šiek tiek pakeisti, patvirtinant, kad tas konkretus susitarimas dėl išlaikymo jo kilmės valstybėje yra vykdytinas kaip sprendimas dėl išlaikymo (30 straipsnio 3 dalies *b* punktas).

D. Sprendimo santrauka

1123. Šią rekomenduojamą formą turėtų pildyti kilmės valstybės kompetentingos institucijos pareigūnas ir ji naudojama tais atvejais, kai prašomoji valstybė pagal 57 straipsnį yra nurodžiusi, kad priims sprendimo dėl išlaikymo santrauką kartu su paraiška dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo. Ši forma bus naudojama dažniausiai tada, kai sprendimo dėl išlaikymo tekstas yra ilgas, o su išlaikymu susijusi tik jo dalis. Jeigu leidžiama pateikti santrauką, tuomet vietoj viso sprendimo vertimo pakanka pateikti tik jo santraukos arba ištraukų vertimą.

E. Įsiskolinimų apskaičiavimas

1124. Kai pagal sprendimą, kurį prašoma pripažinti ir vykdyti arba tik vykdyti, yra likusių nesumokėtų išlaikymo išmokų įsiskolinimų, reikės pateikti prašomajai valstybei dokumentą, kuriame parodyta, kaip apskaičiuoti tie įsiskolinimai. Kol kas nėra parengtos rekomenduojamos šio dokumento formos. Pateikiamuose skaičiavimuose turėtų būti nurodyta likusių įsiskolinimų suma ir apskaičiavimo data.
1125. Kompetentinga institucija, atsakinga už sprendimo vykdymą prašomojoje valstybėje, šiuo išsamiau susijusių sumų apskaičiavimu galės remtis tuo atveju, jeigu skolininkas užginčytų jo įsiskolinimų apskaičiavimo būdą. Jeigu kreditoriui prašomojoje valstybėje atstovauja vaikų išlaikymo užtikrinimo programos vykdytojai arba atitinkama tarnyba, remiantis gerąja patirtimi, reikėtų remtis tos institucijos arba tarnybos pateiktu pareiškimu apie įsiskolinimus arba dokumentu, kuriame apskaičiuoti įsiskolinimai, nes ji turės išsamius duomenis.

¹⁹¹ Kai kuriose valstybėse gali būti vartojama prancūzų kalbos sąvoka *attestation de la force de chose jugée*, kuri reiškia, kad sprendimas toje valstybėje turi įstatymo galią.

F. Dokumentas, kuriame paaiškinta, kaip tikslinti nustatytas sumas

1126. Jeigu sprendime, kurį prašoma pripažinti arba pripažinti ir vykdyti, nustatytos sumos turi būti automatiškai indeksuojamos arba tikslinamos, kartu su kitais paraiškos dokumentais reikėtų pateikti pareiškimą arba dokumentą, kuriame būtų paaiškinta, kaip bus atliekamas toks tikslinimas arba indeksavimas. Šiame dokumente reikėtų nurodyti, ar skaičiavimus atliks prašančioji valstybė (pavyzdžiui, Australijos vaikų išlaikymo agentūros atliekamas vertinimas). Kitu atveju pateikite reikalingą informaciją, kad reikiamą sprendime nustatytų sumų tikslinimą arba indeksavimą galėtų atlikti prašomosios valstybės kompetentinga institucija.

1127. Šiuo metu tam skirtos rekomenduojamos formos nėra.

G. (Viešojo subjekto) mokėtų išmokų arba teisės veikti kaip kreditoriui įrodymas

1128. Viešasis subjektas turi teisę veikti kaip kreditorius teikdamas paraiškas dėl sprendimo pripažinimo, pripažinimo ir vykdymo arba dėl sprendimo priėmimo tais atvejais, kai galiojančio sprendimo negalima pripažinti dėl išlygos pagal 20 straipsnį.

1129. Nors viešasis subjektas neprivalo kiekvienoje paraiškoje įrodyti, kad turi teisę veikti kaip kreditorius, remiantis gerąja patirtimi, šią informaciją reikėtų pateikti visada, kai viešasis subjektas yra pareiškėjas arba pats savarankiškai turi teisę į tai, kad jam būtų sumokėti įsiskolinimai. Taip vėliau bus išvengta vėlavimo tuo atveju, jeigu reikėtų pateikti įrodymą pagal 36 straipsnio 4 dalį.

1130. Šiuo metu tam skirtos rekomenduojamos formos nėra.

H. Paraiškos nagrinėjimo būklės ataskaita

1131. Yra parengtos keturios rekomenduojamos tam skirtos formos. Prašomoji valstybė gali jas naudoti pranešdama prašančiosios valstybės centrinei institucijai apie pažangą, padarytą nagrinėjant paraiškas dėl sprendimo pripažinimo, pripažinimo ir vykdymo, priėmimo arba pakeitimo. Prašomoji centrinė institucija turėtų naudoti konkrečiai gautai paraiškai skirtą formą. Šios formos naudojamos kartu su gavimo patvirtinimo forma, kuri yra privaloma forma, skirta patvirtinti, kad prašomoji valstybė paraišką gavo.

1132. Paraiškos nagrinėjimo būklės ataskaitos forma gali būti naudojama tiek pranešant apie pirmuosius veiksmus gavus tą paraišką, tiek vėliau teikiant reguliarias ataskaitas per visą pagal Konvenciją nagrinėjamos bylos procedūrą.

1133. Pirmajame formos puslapyje esančiame langelyje pažymėkite, ar tai yra pirma tos paraiškos nagrinėjimo būklės ataskaita.

1134. Teikdami vėlesnes būklės ataskaitas nurodykite paskutinės būklės ataskaitos formos pateikimo datą ir praneškite tik apie tai, kas pasikeitė nuo tada, kai buvo nusiųsta paskutinė ataskaita. Taip prašančiosios valstybės kompetentingai institucijai bus lengviau atnaujinti savo įrašus ir nereikės kartoti tos pačios informacijos.

IV. Kartu su paraiškomis pagal Konvenciją teikiami dokumentai. Kontroliniai sąrašai

1135. Tolesnėse lentelėse parodyta, kurias iš Konvencijoje nustatytų formų reikia pateikti kartu su pagal Konvenciją siunčiama paraiška.

1136. Atminkite, kad šios lentelės skirtos naudoti siunčiant tik paraiškas pagal Konvenciją. Jeigu atitinkamas klausimas sprendžiamas teikiant tiesioginį prašymą kompetentingai institucijai, reikia naudoti tos kompetentingos institucijos nustatytas formas.

Patarimas. *Kai teikiate ne paraiškas dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo, o kitokias paraiškas, prieš parengdami paraiškos dokumentus visada peržiūrėkite prašomosios valstybės parengtą Šalies apibūdinimą. Jeigu prašomoji valstybė reikalauja pateikti kokius nors kitus dokumentus, jie bus nurodyti Šalies apibūdinime.*

A. *Paraiška dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo*

<i>Pagal Konvenciją naudojama forma arba dokumentas</i>	<i>Kada reikia pateikti</i>	<i>Kurią Konvencijoje nustatytą formą reikia naudoti*</i>
<i>Perdavimo forma</i>	Pateikite visada	Naudokite privalomą formą
<i>Paraiškos forma</i>	Pateikite visada	Naudokite rekomenduojamą formą
<i>Finansinės padėties forma</i>	Pateikite visada, tačiau priklausomai nuo to, ar pareiškėjas yra skolininkas, ar kreditorius, ir nuo paraiškos rūšies, pildyti reikės ne visas šios formos dalis	Naudokite rekomenduojamą formą
<i>Patvirtinimas, kad apie procedūrą buvo tinkamai pranešta</i>	Pateikti reikia tik tada, jeigu atsakovas neatvyko ir jam nebuvo atstovaujama per procedūrą kilmės valstybėje	Naudokite rekomenduojamą formą
<i>Pareiškimas apie vykdytinumą</i>	Pateikite visada	Naudokite rekomenduojamą formą ¹⁹²
<i>Visas sprendimo tekstas</i>	Pateikite visada, nebent būtų leidžiama pateikti santrauką (žr. toliau)	Žr. 3 skyriuje pateiktą informaciją apie reikalavimą pateikti patvirtintą sprendimą
<i>Sprendimo santrauka</i>	Pateikite tik tada, jeigu prašomoji valstybė pagal 57 straipsnį nurodė, kad jai galima pateikti santrauką	Naudokite rekomenduojamą formą
<i>Dokumentas, kuriame apskaičiuoti įsiskolinimai</i>	Pateikite visada, kai yra įsiskolinimų pagal sprendimą, kurį prašoma pripažinti arba pripažinti ir vykdyti	Naudokite nustatytą formą pagal prašančiosios valstybės įstatymus. Jeigu sprendimas pirmiau vykdytas prašančiojoje valstybėje, pageidautina naudoti iš prašančiosios valstybės kompetentingos vykdymo institucijos gautus dokumentus.
<i>Dokumentas, kuriame paaiškinta, kaip tikslinti arba indeksuoti sprendime nustatytas sumas</i>	Pateikite visada, kai sprendime numatytas automatinis sumų tikslinimas (indeksavimas)	Naudokite pagal prašančiosios valstybės įstatymus nustatytą formą
<i>(Viešojo subjekto) mokėtų išmokų arba teisės veikti kaip kreditoriui įrodymas</i>	Pateikite, jeigu pareiškėjas yra viešasis subjektas	Naudokite pagal prašančiosios valstybės įstatymus nustatytą formą

39 pavykslas. Dokumentai, kuriuos reikia pateikti kartu su paraiška dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo

* Jeigu rekomenduojamos formos jūsų valstybėje nenaudojamos, naudokite pagal savo valstybės nacionalinę teisę arba politiką nustatytą formą, skirtą paraiškoms pagal Konvenciją teikti.

¹⁹²

Kai kuriose valstybėse gali būti vartojama prancūzų kalbos sąvoka *attestation de la force de chose jugée*, kuri reiškia, kad sprendimas toje valstybėje turi įstatymo galią.

B. Paraiška dėl prašomojoje valstybėje priimto arba pripažinto sprendimo vykdymo

<i>Pagal Konvenciją naudojama forma arba dokumentas</i>	<i>Kada reikia pateikti</i>	<i>Kurią Konvencijoje nustatytą formą reikia naudoti*</i>
<i>Perdavimo forma</i>	Pateikite visada	Naudokite privalomą formą
<i>Paraiškos forma</i>	Pateikite visada	Naudokite rekomenduojamą formą
<i>Finansinės padėties forma</i>	Pateikite visada, tačiau atminkite, kad reikės pildyti ne visas šios formos dalis	Naudokite rekomenduojamą formą
<i>Visas sprendimo tekstas</i>	Pateikite visada	Žr. 3 skyriuje pateiktą informaciją apie reikalavimą dėl sprendimo patvirtinimo
<i>Sprendimo santrauka</i>	Netaikoma. Sprendimas gautas iš prašomosios valstybės	
<i>Dokumentas, kuriame apskaičiuoti įsiskolinimai</i>	Pateikite visada, jeigu yra įsiskolinimų pagal sprendimą, kurį prašoma vykdyti	Jeigu įmanoma, naudokite prašančiosios valstybės kompetentingos vykdymo institucijos pateiktą pažymą
<i>Patvirtinimas, kad apie procedūrą buvo tinkamai pranešta</i>	Netaikoma	
<i>Pareiškimas apie vykdytinumą</i>	Netaikoma	
<i>Dokumentas, kuriame paaiškinta, kaip tikslinti arba indeksuoti sprendime nustatytas sumas</i>	Pateikite visada, kai sprendime numatytas automatinis sumų tikslinimas (indeksavimas)	Naudokite pagal prašančiosios valstybės politiką arba įstatymus nustatytą dokumentą
<i>(Viešojo subjekto) mokėtų išmokų arba teisės veikti kaip kreditoriui įrodymas</i>	Pateikite, jeigu pareiškėjas yra viešasis subjektas	Naudokite pagal prašančiosios valstybės įstatymus arba politiką nustatytą formą

40 pavykslas. Dokumentai, kuriuos reikia pateikti kartu su paraiška dėl sprendimo vykdymo

* Jeigu rekomenduojamos formos jūsų valstybėje nenaudojamos, naudokite pagal savo valstybės nacionalinę teisę arba politiką nustatytą formą, skirtą paraiškoms pagal Konvenciją teikti.

C. Paraiška dėl sprendimo priėmimo

<i>Pagal Konvenciją naudojama forma arba dokumentas</i>	<i>Kada reikia pateikti</i>	<i>Kurią Konvencijoje nustatytą formą reikia naudoti*</i>
Perdavimo forma	Pateikite visada	Naudokite privalomą formą
Paraiškos forma	Pateikite visada	Naudokite rekomenduojamą formą
Finansinės padėties forma	Pateikite visada, tačiau atminkite, kad bus pildomos ne visos šios formos dalys	Naudokite rekomenduojamą formą
Patvirtinimas, kad apie procedūrą buvo tinkamai pranešta	Netaikoma	
Pareiškimas apie vykdytinumą	Netaikoma	
Visas sprendimo tekstas	Netaikoma	
Sprendimo santrauka	Netaikoma	
Dokumentas, kuriame apskaičiuoti įsiskolinimai	Netaikoma	
Dokumentas, kuriame paaiškinta, kaip tikslinti arba indeksuoti sprendime nustatytas sumas	Netaikoma	
(Viešojo subjekto) mokėtų išmokų arba teisės veikti kaip kreditoriui įrodymas	Pateikite, jeigu pareiškėjas yra viešasis subjektas	Naudokite pagal prašančiosios valstybės įstatymus nustatytą formą

41 paveikslas. Dokumentai, kuriuos reikia pateikti kartu su paraiška dėl sprendimo priėmimo

* Jeigu rekomenduojamos formos jūsų valstybėje nenaudojamos, naudokite pagal savo valstybės nacionalinę teisę arba politiką nustatytą formą, skirtą paraiškoms pagal Konvenciją teikti.

D. Paraiška dėl sprendimo pakeitimo

<i>Pagal Konvenciją naudojama forma arba dokumentas</i>	<i>Kada reikia pateikti</i>	<i>Kurią Konvencijoje nustatytą formą reikia naudoti*</i>
Perdavimo forma	Pateikite visada	Naudokite privalomą formą
Paraiškos forma	Pateikite visada	Naudokite rekomenduojamą formą
Finansinės padėties forma	Pateikite visada, tačiau atminkite, kad priklausomai nuo to, ar pareiškėjas yra skolininkas, ar kreditorius, ir nuo paraiškos rūšies, pildyti reikės ne visas šios formos dalis	Naudokite rekomenduojamą formą
Patvirtinimas, kad apie procedūrą buvo tinkamai pranešta	Netaikoma	
Pareiškimas apie vykdytinumą	Netaikoma	
Visas sprendimo tekstas	Pateikite visada, nebent būtų leidžiama pateikti santrauką (žr. toliau)	Žr. 3 skyrių, kuriame pateikta informacija apie reikalavimą pateikti patvirtintas kopijas
Sprendimo santrauka	Pateikite, jeigu prašomoji valstybė sutiko priimti santrauką (atminkite, kad 57 straipsnyje minimos santraukos teikiant tik paraiškas dėl sprendimo pripažinimo ir vykdymo)	Naudokite rekomenduojamą formą
Dokumentas, kuriame apskaičiuoti įsiskolinimai	Pateikite visada, kai yra įsiskolinimų pagal sprendimą, kurį prašoma pakeisti	Jeigu įmanoma, naudokite prašančiosios valstybės kompetentingos vykdymo institucijos pateiktą pažymą
Dokumentas, kuriame paaiškinta, kaip tikslinti arba indeksuoti sprendime nustatytas sumas	Pateikite, jeigu sprendime, kurį prašoma pakeisti, yra nuostata dėl sumų tikslinimo ar indeksavimo	Naudokite pagal prašančiosios valstybės politiką arba įstatymus nustatytą dokumentą
(Viešojo subjekto) mokėtų išmokų arba teisės veikti kaip kreditoriui įrodymas	Netaikoma (viešasis subjektas negali teikti paraiškos dėl sprendimo pakeitimo)	

42 pavykslas. Dokumentai, kuriuos reikia pateikti kartu su paraiška dėl sprendimo pakeitimo

* Jeigu rekomenduojamos formos jūsų valstybėje nenaudojamos, naudokite pagal savo valstybės nacionalinę teisę arba politiką nustatytą formą, skirtą paraiškoms pagal Konvenciją teikti.

V. Formų, teikiamų kartu su tiesioginiu prašymu pripažinti ir vykdyti sprendimą, pildymas

1137. Atminkite, kad jeigu teikiamas tiesioginis prašymas dėl galiojančio sprendimo pripažinimo ir vykdymo ir tam sprendimui taikoma Konvencija, teikiant tokį tiesioginį prašymą kompetentingai institucijai reikės laikytis tam tikrų Konvencijos nuostatų (37 straipsnio 2 dalis).
1138. Taikomos visos Konvencijos V skyriaus (Pripažinimas ir vykdymas) nuostatos; kartu su prašymu reikėtų pateikti 25 straipsnyje nurodytus dokumentus. Tai yra:
- visas sprendimo tekstas,
 - pareiškimas apie vykdytinumą,
 - patvirtinimas, kad apie procedūrą buvo tinkamai pranešta, jeigu atsakovas neatvyko dalyvauti arba jam nebuvo atstovaujama per procedūrą kilmės valstybėje arba jis sprendimui dėl išlaikymo neprieštaravo,
 - finansinės padėties forma,
 - jei reikia – dokumentas, kuriame apskaičiuoti įsiskolinimai,
 - jei reikia – dokumentas, kuriame nurodyta, kaip reikia tikslinti ar indeksuoti sprendime nustatytas sumas.

Priedėlis.**Sprendimo pripažinimo ir vykdymo pagrindai**

1139. Paraiškos formos, rekomenduojamos naudoti teikiant paraišką dėl sprendimo pripažinimo arba pripažinimo ir vykdymo, 6 dalyje pareiškėjas arba prašančioji centrinė institucija turi nurodyti „pripažinimo ir vykdymo pagrindus“. Šioje dalyje pateikti tam tikri teiginiai, kuriuos turi pažymėti pareiškėjas arba centrinės institucijos atstovas. Pažymėkite visus teiginius, kurie galėtų būti tinkami jūsų sprendimui.

Svarbi pastaba. Jeigu nesate tikri, kuris pagrindas turėtų būti taikomas sprendimo pripažinimui ir vykdymui prašomojoje valstybėje, pažymėkite **visus** pagrindus, kurie galėtų būti taikomi. Nereikėtų palikti nepažymėto langelio ar teiginio vien dėl to, kad nesate tikri, ar jis tinka. Jeigu atsakovas prašomojoje valstybėje manys, kad nėra pagrindo pripažinti arba pripažinti ir vykdyti sprendimą, jis paprieštaraus to sprendimo užregistravimui arba vykdytinumo patvirtinimui. Žr. 5 skyrių.

Formos pildymas

1140. Šiame skirsnyje paaiškinta, į kokias aplinkybes reikėtų atsižvelgti sprendžiant, kuriuos teiginius pažymėti. Kai kurios (pavyzdžiui, nuolatinės gyvenamosios vietos) sąvokos valstybėje gali turėti konkrečią teisinę reikšmę, todėl kai kada, jei kiltų neaiškumų, gali reikėti dėl to pasikonsultuoti su teisės specialistais.

A) Atsakovo nuolatinė gyvenamoji vieta

1141. „Nuolatinės gyvenamosios vietos“ sąvoka Konvencijoje neapibrėžta. Gali būti pripažinta, kad atsakovas nuolat gyvena valstybėje, kurioje priimtas sprendimas (kilmės valstybėje), tais atvejais, kai jis yra gyvenęs toje valstybėje tam tikrą metų skaičių. Atsakovas gali nuolat gyventi valstybėje, net jeigu jis turi ir kitus namus kitoje valstybėje arba gyvena kitoje valstybėje todėl, kad joje dirba. Pažymėkite šį langelį, jeigu atrodo, kad šios sąlygos buvo tenkinamos tuo metu, kai priimtas sprendimas. Norėdamas sėkmingai užginčyti sprendimo pripažinimą arba pripažinimą ir vykdymą, atsakovas turės įrodyti, kad jis nuolat negyveno kilmės valstybėje tuo metu, kai priimtas sprendimas.

B) Atsakovo perėjimas į atitinkamos valstybės institucijos jurisdikciją

1142. Jeigu atsakovas tuo metu, kai priimtas sprendimas, negyveno kilmės valstybėje, tačiau pats atvyko arba atsiuntė savo atstovą dalyvauti svarstant paraiškos dėl išlaikymo pagrįstumą, galima manyti, kad jis perėjo į atitinkamos institucijos jurisdikciją. Atsakovas taip pat galėjo pereiti į tos institucijos jurisdikciją, jeigu pateikė savo atsakymą per procedūrą. Perėjimas į konkrečios (teisminės ar administracinės) institucijos jurisdikciją yra teisinė sąvoka, todėl norint nustatyti, ar tai įvyko, gali reikėti konsultuotis su teisės specialistais.
1143. Sprendime arba su juo susijusiuose dokumentuose ieškokite informacijos, patvirtinančios, kad atsakovas atvyko ir dalyvavo nagrinėjant paraišką, atsiuntė savo teisinį atstovą arba sutiko, kad paraiška būtų nagrinėjama toje valstybėje. Norėdamas sėkmingai užginčyti sprendimo pripažinimą arba pripažinimą ir vykdymą, atsakovas turės įrodyti, kad į atitinkamą jurisdikciją neperėjo.

C) Kreditoriaus nuolatinė gyvenamoji vieta

1144. Žr. pirmiau pateiktas pastabas dėl „nuolatinės gyvenamosios vietos“ sąvokos. Jeigu atrodo, kad kreditorius tuo metu, kai priimtas sprendimas, jau kurį laiką gyveno kilmės valstybėje, pažymėkite šį langelį. Norėdamas sėkmingai užginčyti sprendimo pripažinimą arba pripažinimą ir vykdymą, atsakovas turės įrodyti, kad kreditorius nuolat negyveno toje valstybėje tuo metu, kai priimtas sprendimas, nebent prašomoji valstybė būtų dėl to padariusi išlygą.

D) Vaiko nuolatinė gyvenamoji vieta ir atvejai, kai atsakovas gyvena kartu su vaiku arba išlaikė vaiką

1145. Žr. pirmiau pateiktas pastabas dėl „nuolatinės gyvenamosios vietos“ sąvokos.
1146. Pažymėkite šį langelį, jeigu, pavyzdžiui, sprendimas buvo priimtas A valstybėje, vaikas tuo metu gyveno A valstybėje ir atsakovas taip pat kada nors kartu su vaiku gyveno toje valstybėje. Šis teiginys tinka ir tais atvejais, kai atsakovas niekada negyveno kartu su vaiku, tačiau kada nors gyveno A valstybėje ir tuo metu tą vaiką išlaikė.
1147. Jeigu atrodo, kad tuo metu, kai priimtas sprendimas, vaikas nuolat gyveno toje valstybėje ir atsakovas taip pat joje gyveno ir vaiką išlaikė, pažymėkite šį langelį. Norėdamas sėkmingai užginčyti sprendimo pripažinimą arba pripažinimą ir vykdymą, atsakovas turės įrodyti, kad vaikas tuo metu nuolat negyveno kilmės valstybėje arba kad atsakovas niekada negyveno joje kartu su vaiku arba neišlaikė to vaiko toje valstybėje.

E) Rašytinis susitarimas

1148. Pažymėkite šį langelį, jeigu atrodo, jog atsakovas ir kreditorius yra raštu susitarę, kad atitinkama valstybė priims sprendimą. Tačiau atminkite, kad šis pagrindas NEBUS taikomas byloje dėl vaiko išlaikymo – jis taikomas tik sutuoktinių tarpusavio išlaikymui ar kitokioms šeimos išlaikymo išmokoms (jeigu tiek prašančioji, tiek prašomoji valstybės yra įtraukusios kitokias šeimos išlaikymo išmokas į Konvencijos taikymo sritį).
1149. Norėdamas paprieštarauti sprendimo pripažinimui arba pripažinimui ir vykdymui, atsakovas turės įrodyti, kad sprendimo pripažinimas ir vykdymas prašomojoje valstybėje neturėtų būti grindžiamas tokiu susitarimu, nebent prašomoji valstybė būtų dėl šio pagrindo padariusi išlygą.

F) Jurisdikcija dėl asmens civilinės būklės ar tėvų valdžios

1150. Kai kuriose valstybėse jurisdikcija priimti sprendimą dėl išlaikymo tenka kompetentingai institucijai, kuriai taip pat priklauso jurisdikcija priimti susijusį sprendimą dėl asmens civilinės būklės arba tėvų valdžios. Taip gali būti, pavyzdžiui, priimant ištuokos sprendimą, kai teismas nustato asmens „civilinę būklę“ – ar tas asmuo yra susituokęs, ar išsituokęs. Šiuo atveju tai institucijai taip pat priklauso jurisdikcija priimti sprendimą dėl išlaikymo.
1151. Jeigu atrodo, kad sprendimas dėl išlaikymo priimtas remiantis šiuo pagrindu, pažymėkite šį langelį. Siekiant patikslinti, pagal kurį pagrindą sprendimas tikriausiai priimtas, gali būti naudinga pasikonsultuoti su teisės specialistais.
1152. Norėdamas paprieštarauti sprendimo pripažinimui arba pripažinimui ir vykdymui, atsakovas turės įrodyti, kad sprendimas neturėtų būti pripažintas remiantis šiuo pagrindu, nebent prašomoji valstybė būtų dėl to pagrindo padariusi išlygą.

16 skyrius.**Tiesioginiai prašymai kompetentingoms institucijoms***Šio skyriaus struktūra:*

Šiame skyriuje aptariami kompetentingoms institucijoms siunčiami ir jų gaunami tiesioginiai prašymai.

I skirsnyje aptariami pagal Konvenciją teikiami tiesioginiai prašymai ir kada galima juos teikti.

II skirsnyje nustatyta procedūra, atliekama siunčiant ir gavus tiesioginius prašymus pripažinti ir vykdyti sprendimus, ir jos etapai.

III skirsnyje aptariami tiesioginiai prašymai priimti ir pakeisti sprendimus.

IV skirsnyje pateikta su tiesioginiais prašymais susijusių nuorodų ir papildomos informacijos.

V skirsnyje atsakyta į kai kuriuos dažniausiai užduodamus klausimus apie šiuos prašymus.

I. Įvadas

1153. Šiame vadove daugiausia aptariamos per centrinės institucijas teikiamos paraiškos ir prašymai. Tačiau, kaip jau minėta kituose skyriuose, bus ir tokių atvejų, kai pareiškėjas turės pateikti kompetentingai institucijai tiesioginį prašymą taikyti Susitariančiosios Šalies nacionalinę teisę Konvencijos reglamentuojamam arba į jos taikymo sritį įeinančiam dalykui; tai gali būti ir sprendimo priėmimas arba pakeitimas. Tiesioginis prašymas bus teikiamas tais atvejais, kai pareiškėjas negalės kreiptis per vienos arba abiejų valstybių centrinės institucijas, nes ta valstybė nebus įtraukusi pareiškėjo prašomų dalykų į Konvencijos II arba III skyriaus taikymo sritį. Tiesioginis prašymas taip pat gali būti teikiamas, kai pareiškėjas nusprendžia veikti nesinaudodamas centrinės institucijos procedūromis, su advokato pagalba arba savarankiškai, tačiau vis vien nori pasinaudoti taikomomis Konvencijos nuostatomis.
1154. Skolininko galimybė pateikti tiesioginį prašymą kitos valstybės jurisdikcijos kompetentingai institucijai konkrečiai nustatyta Konvencijos 37 straipsnyje. Svarbios šio straipsnio nuostatos yra:
- nacionalinės teisės taikymas visiems tiesioginiams prašymams;
 - nuostata, kad Konvencijos reglamentuojamu klausimu ir laikantis 18 straipsnio nuostatų galima pateikti kompetentingai institucijai tiesioginį prašymą priimti arba pakeisti sprendimą dėl išlaikymo;
 - konkrečių nuostatų taikymas tiesioginiams prašymams dėl sprendimo pripažinimo ir vykdymo.
1155. Nors tiesioginis prašymas teikiamas ne per centrinę instituciją, atitinkamam dalykui vis vien turi būti taikoma Konvencija (žr. 3 skyrių) tiek prašomojoje, tiek prašančiojoje valstybėse, kad būtų galima taikyti 37 straipsnį.
1156. Tiesioginis prašymas kitos Susitariančiosios Šalies kompetentingai institucijai dažniausiai bus teikiamas tais atvejais, kai pareiškėjas prašys pripažinti, pripažinti ir vykdyti, priimti arba pakeisti sprendimą tik dėl sutuoktinių tarpusavio išlaikymo.

A. Bylos pavyzdys

1157. F. yra A valstybėje gyvenanti išlaikymo kreditorė. Ji nori, kad būtų priimtas sprendimas dėl išlaikymo, pagal kurį G. turėtų jai, kaip savo sutuoktinei, mokėti išlaikymo išmokas. G. gyvena B valstybėje. Nei A valstybė, nei B valstybė nėra įtraukusi sutuoktinių tarpusavio išlaikymo prievolių į Konvencijos II ir III skyrių taikymo sritį. A ir B valstybės yra Konvencijos Susitariančiosios Šalys.

B. Atitinkamas procesas pagal Konvenciją

1158. A valstybės centrinė institucija negalės padėti F. pateikti šį prašymą, tačiau F. gali pateikti B valstybės kompetentingai institucijai tiesioginį prašymą priimti sprendimą dėl išlaikymo, jeigu tokios rūšies paraišką galima teikti pagal B valstybės nacionalinę teisę. F. naudosis pagal B valstybės teisę per sprendimo priėmimo procedūrą privalomas formas bei dokumentus ir jos prašymas bus nagrinėjamas pagal B valstybės nacionalinę teisę ir procesus. Kai bus priimtas sprendimas, F. galės pateikti kompetentingai institucijai prašymą jį vykdyti B valstybėje, jeigu sprendimai tik dėl sutuoktinių tarpusavio išlaikymo galės būti vykdomi pagal B valstybės teisę.
1159. Toliau šiame skyriuje aptariami tiesioginiai prašymai pripažinti ir vykdyti sprendimus, o po jų – tiesioginiai prašymai priimti ir pakeisti sprendimus.

II. Tiesioginiai prašymai pripažinti ir vykdyti sprendimus

1160. Apskritai visų tiesioginių prašymų teikimo procedūros vyks pagal prašomosios valstybės nacionalinę teisę. Joje bus nustatyta, ar apskritai galima teikti tokį prašymą, kokias formas reikia naudoti ir kokias procedūras taikyti. Tačiau jeigu teikiamas tiesioginis prašymas dėl galiojančio sprendimo pripažinimo ir vykdymo ir tam sprendimui taikoma Konvencija, tam tiesioginiam prašymui taikomos tam tikros Konvencijos nuostatos. Šiame skirsnyje aptariamos procedūros, taikomos teikiant tiesioginius prašymus pripažinti ir vykdyti sprendimus.

A. Tiesioginių prašymų (pripažinti ir vykdyti sprendimus) siuntimas

1161. Kai kurios Konvencijos nuostatos, kurios taikomos paraiškoms dėl sprendimų pripažinimo ir vykdymo, taikomos ir kompetentingoms institucijoms teikiamiems tiesioginiams prašymams pripažinti ir vykdyti sprendimus (37 straipsnio 2 dalis).

Kokius dokumentus reikia pateikti

1162. Tiesioginiams prašymams taikomos visos Konvencijos V skyriaus (Pripažinimas ir vykdymas) nuostatos, todėl kartu su prašymu reikėtų pateikti 25 straipsnyje nurodytus dokumentus. Tai yra:

- visas sprendimo tekstas;
- pareiškimas apie vykdytinumą;
- patvirtinimas, kad apie procedūrą buvo tinkamai pranešta, jeigu atsakovas neatvyko dalyvauti arba jam nebuvo atstovaujama per procedūrą kilmės valstybėje arba jis sprendimui dėl išlaikymo neprieštaravo;

- finansinės padėties forma;
- jei reikia – dokumentas, kuriame apskaičiuoti įsiskolinimai;
- jei reikia – dokumentas, kuriame nurodyta, kaip reikia tikslinti ar indeksuoti sprendime nustatytas sumas.

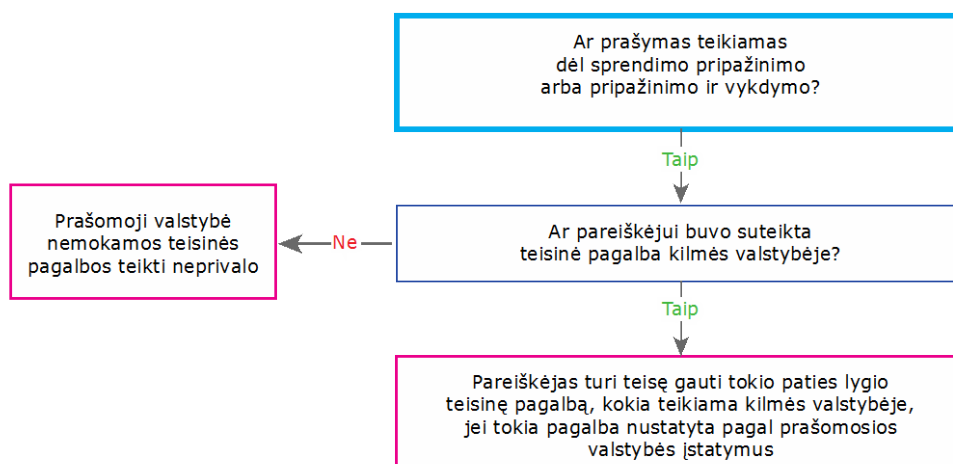
1163. Žr. 4 skyriuje pateiktą informaciją apie šias formas ir 15 skyriuje pateiktus nurodymus, kaip jas pildyti.

1164. Rekomenduojamos paraiškos formos negalima naudoti teikiant tiesioginį prašymą. Prašomoji kompetentinga institucija kai kuriais atvejais turės parengusi savo formas. Remkitės Šalies apibūdinimu arba kreipkitės tiesiai į prašomąją kompetentingą instituciją Šalies apibūdinime nurodytu adresu ir paprašykite pateikti reikiamą formą.

1165. Teikiant tiesioginius prašymus daugeliu atvejų taip pat reikės pateikti dokumentus, kuriuose nurodyta, kokia nemokama teisinė pagalba pareiškėjui buvo suteikta kilmės valstybėje. To reikia, nes tiesioginiams prašymams taikomos ne visos nuostatos dėl galimybės veiksmingai naudotis procedūromis ir nemokamos teisinės pagalbos. Tačiau per bet kokias sprendimų pripažinimo arba vykdymo procedūras pareiškėjas turi teisę gauti bent tokio paties lygio nemokamą teisinę pagalbą, kokia jam suteikta kilmės valstybėje, jeigu prašomojoje valstybėje tokiomis pačiomis aplinkybėmis teikiama to paties lygio pagalba (17 straipsnio *b* punktas).

1166. Tolesnėje schemoje parodytas privalomas nemokamos teisinės pagalbos teikimas tais atvejais, kai teikiami tiesioginiai prašymai kompetentingai institucijai.

**TEISINĖ PAGALBA
KREDITORIAUS ARBA SKOLININKO TIESIOGINIAI PRAŠYMAI
KOMPETENTINGAI INSTITUCIJAI
(17 straipsnio *b* punktas ir 37 straipsnis)**

43 paveikslas. Tiesioginių prašymų teikimas kompetentingai institucijai. Teisinė pagalba

1167. Nors nemokama teisinė pagalba gali nebūti teikiama, atminkite, kad prašomoji valstybė negali reikalauti pateikti jokio įsipareigojimą mokėti patvirtinančio dokumento, užstato arba garantijos, kad bet kokias procedūros išlaidas apmokės pareiškėjas (37 straipsnio 2 dalis ir 14 straipsnio 5 dalis).
1168. Galiausiai, prašomoji valstybė bet koku atveju neprivalo teikti jokios teisinės pagalbos pareiškėjui, kuris nusprendžia pateikti tiesioginį prašymą kompetentingai institucijai, nors tą klausimą būtų buvę galima išspręsti per centrinę instituciją¹⁹³.

B. Tiesioginių prašymų (pripažinti ir vykdyti sprendimus) gavimas

a) Sutuoktinių tarpusavio išlaikymas

1169. Centrinės institucijos negali priimti prašymų tik dėl sutuoktinių tarpusavio išlaikymo sprendimų pripažinimo ir vykdymo, nebent prašančioji ir prašomoji (abi) Susitariančiosios Šalys būtų savo pareiškimais įtraukusios sutuoktinių tarpusavio išlaikymo prievolės į Konvencijos II ir III skyrių taikymo sritį. Kreditorius vietoj to pateiks tiesioginį prašymą kompetentingai institucijai (tai gali būti teisminė arba administracinė institucija). Tačiau ir šiuo atveju taikomi Konvencijos 25 straipsnio reikalavimai dėl dokumentų.
1170. Kartu su prašymu (teikiant tiesioginius prašymus rekomenduojama paraiškos forma nenaudojama) visada reikės pateikti šiuos dokumentus:
- sprendimo tekstą;
 - pareiškimą apie vykdytinumą;
 - patvirtinimą, kad apie procedūrą buvo tinkamai pranešta, jeigu atsakovas neatvyko dalyvauti arba jam nebuvo atstovaujama per procedūrą kilmės valstybėje arba jis sprendimui neprieštaravo;
 - finansinės padėties formą arba kitą dokumentą, kuriame nurodyta finansinė bylos šalių padėtis;
 - dokumentą, kuriame paaiškinta, kaip apskaičiuoti įsiskolinimai;
 - dokumentą, kuriame paaiškinta, kaip tikslinti arba indeksuoti sprendime nustatytas sumas;
 - pareiškimą arba informaciją apie teisinės pagalbos teikimą pareiškėjui prašančiojoje valstybėje.
1171. Priklausomai nuo prašomojoje valstybėje nustatytos tvarkos, gali reikėti pateikti ir papildomų dokumentų.
1172. Kompetentingai institucijai gavus tiesioginį prašymą, sprendimo pripažinimo procesas bus toks pats, kaip aprašyta 5 skyriuje (įprastas arba alternatyvus procesas). Bus patvirtintas sprendimo vykdytinumas arba jis bus užregistruotas ir apie tai bus pranešta atsakovui ir pareiškėjui (23 straipsnio 5 dalis) arba bus pranešta atsakovui ir abiem bylos šalims suteikta galimybė būti išklausytoms prieš kompetentingai institucijai nutariant, ar pripažinti sprendimą, apie kurį pranešta (24 straipsnio 3 dalis).

¹⁹³ Aiškinamosios ataskaitos 602 punktas.

1173. Pagrindai, kuriais remiantis galima paprieštarauti sprendimo vykdytinumo patvirtinimui ar užregistravimui arba pateikti dėl to skundą, vienodai taikomi ir per kompetentingą instituciją pateiktiems prašymams, tačiau jeigu pareiškėjui, norinčiam atsakyti į atsakovo prieštaravimą arba skundą, reikės teisinės pagalbos, centrinė institucija nemokamos teisinės pagalbos neteiks ir pareiškėjui teks pačiam susitarti dėl pagalbos teikimo. Kompetentinga institucija galbūt galės padėti pareiškėjui, jeigu įmanoma, pasinaudoti kitomis galimybėmis gauti pagalbą, be kita ko, per „Legal Aid“. Bet koku atveju pareiškėjas turi teisę gauti bent tokio paties lygio teisinę pagalbą, kokią turėjo teisę gauti prašančiojoje valstybėje, jeigu tokio lygio teisinė pagalba prašomojoje valstybėje teikiama (17 straipsnio *b* punktas).
1174. Galiausiai, kalbant apie pripažinto sprendimo vykdymą, reikia pažymėti, jog kadangi centrinė institucija nedalyvavo jo pripažinimo procese, paraiška dėl sprendimo vykdymo nebus automatiškai parengiama pateikus tiesioginį prašymą dėl sprendimo pripažinimo, nebent tai būtų nustatyta įstatymų. Jeigu taip nėra, tiesioginį prašymą pateikęs asmuo turės pateikti atskirą prašymą vykdyti sprendimą pagal prašomojoje valstybėje nustatytas procedūras.

b) 21 metų ir vyresni vaikai

1175. Kadangi Konvencija netaikoma 21 metų ir vyresniems vaikams, valstybės kompetentinga institucija neprivalo atsižvelgti į prašymą pripažinti ir vykdyti sprendimą dėl tų vaikų išlaikymo, nebent pagal Konvencijos 2 straipsnio 3 dalį abi Susitariančiosios Šalys (prašančioji ir prašomoji valstybės) būtų aiškiai pareiškusios, kad Konvencija jose taikoma ir tokiems vaikams. Jeigu tokio pareiškimo nėra, institucijos neprivalo pripažinti arba vykdyti sprendimo dėl 21 metų ar vyresnio vaiko išlaikymo.
1176. Atminkite, kad ši nuostata bus taikoma net ir tuo atveju, jeigu pagal kilmės valstybės įstatymus galimas mokėti išlaikymo išmokas vyresniems nei 21 metų vaikams, nes taikant Konvencijos 32 straipsnio 4 dalį (išlaikymo prievolės trukmės nustatymas pagal kilmės valstybės teisę) būtina kartu atsižvelgti į 2 straipsnį.
1177. Žr. 3 skyrių, kuriame išsamiai aptarta Konvencijos taikymo sritis.

c) Kitokios šeimos išlaikymo išmokos

1178. Nors pagal Konvenciją valstybės gali susitarti taikyti jos nuostatas ir kitokioms šeimoms, įskaitant asmenis, kuriems reikia apsaugos, išlaikymo išmokoms, valstybės kompetentinga institucija neprivalo priimti tiesioginio prašymo pripažinti arba vykdyti sprendimą dėl kitokių šeimos išlaikymo išmokų, nebent tiek prašomoji, tiek prašančioji Susitariančiosios Šalys būtų nustačiusios, kad tokius prašymus teikti galima.

III. Tiesioginiai prašymai priimti ir pakeisti sprendimus

1179. Tiesioginių prašymų teikimą kompetentingai institucijai dėl sprendimo priėmimo arba pakeitimo pagal Konvenciją reglamentuoja, kaip nustatyta Konvencijos 18 straipsnyje, tik nacionalinė teisė. Prašymams priimti ir pakeisti sprendimus netaikomos pirmiau aptartos Konvencijos nuostatos dėl prašymų pripažinti ir vykdyti sprendimus. Tai iš esmės reiškia, kad tokius prašymus teikiantiems kreditoriams ir skolininkams taikomos pagal prašomosios valstybės nacionalinę teisę arba joje nustatytą tvarką įprastos procedūros, naudojamos nustatytos formos ir teikiama pagalba.

1180. Svarbu tai, kad nors atitinkamam sprendimui dėl išlaikymo gali būti taikoma Konvencija (pavyzdžiui, sprendimui, kuriuo nustatomas sutuoktinių tarpusavio išlaikymas), šiems prašymams netaikomos nuostatos dėl veiksmingo naudojimosi procedūromis ir teisinės pagalbos. Kai kurias atvejais kreditoriui arba skolininkui gali tekti pačiam savo lėšomis samdyti advokatą prašomojoje valstybėje, kad galėtų pateikti tiesioginį prašymą.
1181. Prašomosios valstybės parengtame Šalies apibūdinime bus nurodyta, kokios procedūros toje valstybėje taikomos tiesioginiams prašymams, arba bus pateikta informacija, kaip kreiptis į kompetentingą instituciją, kad iš jos būtų galima tai sužinoti.

IV. Papildoma informacija

A. Praktiniai patarimai

1182. Sužinokite, ko reikės teikiant tiesioginį prašymą, remdamiesi prašomosios valstybės parengtu Šalies apibūdinimu. Prašymą reikėtų pateikti naudojant prašomosios valstybės nustatytą paraiškos formą arba kitą dokumentą, skirtą pradinei paraiškai pateikti. Teikiant prašymus dėl sprendimų pripažinimo ir vykdymo gali būti reikalingi tie patys dokumentai, kaip ir teikiant paraiškas per centrinės institucijas, tačiau teikiant kitų rūšių prašymus gali reikėti visiškai kitokių dokumentų negu tada, kai teikiamos paraiškos pagal Konvenciją.
1183. Kai galima pateikti paraišką per centrinę instituciją, tiesioginiai prašymai turėtų būti teikiami tik retais atvejais. Kai naudojamos centrinų institucijų paslaugomis, už bylų tvarkymą atsakingi abiejų valstybių pareigūnai gali geriau padėti kreditoriams ir skolininkams ir greičiau spręsti klausimus negu per kompetentingą instituciją. Taip pat sumažėja tikimybė, kad prašymai bus teikiami ir sprendimai priimami pakartotinai. Kai kurioms kompetentingoms institucijoms gali nepakakti išteklių arba kompetencijos tinkamai spręsti tokius klausimus, kuriuos galima pateikti spręsti per centrinę instituciją.

B. Atitinkamos formos

1184. Tik teikiant prašymus pripažinti ir vykdyti sprendimus:
- Pareiškimas apie vykdytinumą
 - Patvirtinimas, kad apie procedūrą buvo tinkamai pranešta
 - Pareiškimas apie įsiskolinimus (kai tinka)
 - Pareiškimas apie teisinę pagalbą (kai reikia)
 - Paiškinimas, kaip tikslinti arba indeksuoti nustatytas sumas (kai tinka)

C. Atitinkami Konvencijos straipsniai

2 straipsnio 3 dalis
10 straipsnis
17 straipsnio b punktas
25 straipsnis
37 straipsnis

V. Dažniausiai užduodami klausimai

Kuo skiriasi per centrinę instituciją teikiama paraiška nuo tiesioginio prašymo kompetentingai institucijai?

1185. Per centrinę instituciją teikiamos tik Konvencijos 10 straipsnyje nurodytos paraiškos. Paraiška per centrinę instituciją teikiama tada, kai atitinkamam dalykui taikoma Konvencija ir jis numatytas 10 straipsnyje.
1186. Tiesioginį prašymą kompetentingai institucijai galima teikti tik dėl Konvencijos reglamentuojamo dalyko. Tiesioginio prašymo pavyzdys yra prašymas priimti sprendimą dėl sutuoktinių tarpusavio išlaikymo.

Ar pareiškėjas gali nuspręsti pateikti tiesioginį prašymą kompetentingai institucijai, užuot kreipęsis į centrinę instituciją?

1187. Taip, jeigu tai įmanoma pagal prašomosios centrinės institucijos taikomas vidaus procedūras (kai kurios kompetentingos institucijos paprasčiausiai perduoda gautą prašymą nagrinėti centrinei institucijai). Tačiau šį kelią pasirinkęs pareiškėjas turėtų žinoti, kad kai kuriose valstybėse nuostatos dėl teisinės pagalbos teikiant tiesioginius prašymus gali būti netaikomos tais atvejais, kai paraišką būtų buvę galima pateikti per centrinę instituciją. Tikriausiai taip bus tuo atveju, kai prašomoji valstybė bus nustačiusi veiksmingas procedūras, pagal kurias per centrinę instituciją teikiant paraiškas teisinės pagalbos nereikia.

Ar centrinė institucija gali persiųsti tiesioginį prašymą kompetentingai institucijai, jeigu, pavyzdžiui, prašomoji valstybė nėra nustačiusi, kad Konvencijos II ir III straipsniai taikomi ir tos rūšies išlaikymo prievolėms?

1188. Taip. Konvencijoje nereikalaujama, kad tiesioginį prašymą būtinai pateiktų pats kreditorius arba skolininkas. Tokių atvejų tikriausiai pasitaikys tada, kai Konvencijos II ir III skyriai sutuoktinių tarpusavio išlaikymui bus taikomi prašančiojoje valstybėje, tačiau ne prašomojoje valstybėje. Tokiu atveju prašančioji centrinė institucija gali padėti kreditoriui parengti dokumentus ir nusiųsti juos prašomosios valstybės kompetentingai institucijai.

Kokias formas arba dokumentus reikėtų naudoti teikiant tiesioginį prašymą?

1189. Jeigu tiesioginis prašymas yra dėl sprendimo pripažinimo ir vykdymo, pridėkite Konvencijos 25 straipsnyje nurodytus dokumentus, nes šis Konvencijos straipsnis taikomas ir prašymams pripažinti ir vykdyti sprendimus. Rekomenduojama paraiškos forma yra skirta naudoti tik centrinėms institucijoms, todėl naudokite arba prašomosios kompetentingos institucijos nustatytą formą, arba, jeigu ta institucija nėra nustačiusi reikiamos formos, – jūsų valstybėje įprastą formą.
1190. Dėl visų kitų prašymų kreipkitės į kompetentingą instituciją, kad sužinotumėte, kokios formos arba dokumentai bus reikalingi teikiant tiesioginį prašymą.

Ar kreditoriui arba skolininkui reikės advokato pagalbos teikiant tiesioginį prašymą kompetentingai institucijai?

1191. Tai priklausys tik nuo kompetentingoje institucijoje taikomų procedūrų. Teikiant tiesioginį prašymą pripažinti ir vykdyti sprendimą, prašomoji valstybė privalo garantuoti pareiškėjo teisę gauti mažų mažiausiai tokio paties lygio teisinę pagalbą, kokią būtų galima gauti prašančiojoje valstybėje, jeigu tokio lygio pagalba teikiama prašomojoje valstybėje (17 straipsnio b punktas).
1192. Jeigu reikia teisinės pagalbos teikiant visus kitus tiesioginius prašymus, tokio prašymo teikėjas susijusias išlaidas turės padengti pats, nebent prašomosios valstybės įstatymų būtų nustatyta kitaip.

Hagos tarptautinės privatinės teisės konferencijos
Nuolatinis biuras
Churchillplein 6b
2517 JW The Hague
Nyderlandai

☎ +31 70 363 3303
✉ +31 70 360 4867
secretariat@hcch.net
www.hcch.net

ISBN 978-92-79-56685-1

doi: 10.2838/662752